

ΜΟΤΗ

ΟΥ

ΕΙΑ

ερίαν 1932-1937

Β' και Γ' τάξεως

ΠΑ

εως 45815/15619

19 Αύγ. 19

Σ
 ΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ
 "ΕΣΤΙΑΣ,"

5 30

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Μόνη έγκυριμένη δια την πενταετίαν 1932-1937
πρός χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α', Β' καὶ Γ' τάξεως
τῶν Γυμνασίων.

ΕΚ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ

στος 45815/15619
19 Αδρ. 19

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46α

1933

Handwritten signature: Ιωάννης Δ. Κολλαρός

Τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τῆς ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου τούτου ἀνήκει εἰς τὸ «Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας», Ι. Δ. Κολλάρου καὶ Σίας. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀνατύπωσις, διασκευή, μερικὴ ἢ ὅλική συμφώνως πρὸς τὸν νόμον περὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας.

COPYRIGHT 1932 ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ
Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΡΑΨΩΔΙΑ Α.

Τὸν ἄντρα τὸν πολύπραγο τραγούδησέ μου, ὦ Μοῦσα,
ποῦ περισσὰ πλανήθηκε, σὰν κούρσεψε τῆς Τροίας
τὸ ἱερὸ κάστρο, καὶ πολλῶν ἀνθρώπων εἶδε χῶρες
κ' ἔμαθε γνῶμες, καὶ πολλὰ στὰ πέλαα βρῆκε πάθια,
γιὰ μιὰ ζωὴ παλαίθοντας καὶ γυρισμὸ συντρόφων.
Μὰ πάλε δὲν τοὺς γλύτωσε, κι ἂν τὸ ποθοῦσε, ἐκείνους,
τὶ ἀπὸ δική τους χάθηκαν οἱ κούφιοι ἀμυαλωσύνη,
τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα σὰν ἔφαγαν τὰ βόδια,
κι αὐτὸς τοὺς πῆρε τῆ γλυκειὰ τοῦ γυρισμοῦ τους μέρα.
Ἄπ' ὅπου ἂν τάχης, πές μας τα, ὦ θεά, τοῦ Δία κόρη. 10

Ὅλοι ποῦ τότες τὸν πολὺ τὸ χαλασμὸ ξεφύγαν
γυρίσανε, ἀπὸ πόλεμο καὶ θάλασσα σωσμένοι,
καὶ μόνο ἐκείονε, σπιτικό καὶ ταίρι στερημένο,
ἡ Καλυψὼ ἡ τρισέμορφη θεὰ τονὲ κρατοῦσε,
γιατὶ ἂν τὴν τῆς τὸν ἤθελε στὶς βαθουλές σπηλιές τῆς.
Μὰ ὁ γῦρος σὰν τελέστηκε τῶν χρόνων, κ' ἦθε ἡ ὥρα,
ποῦ τόχανε αἱ θεοὶ γραφτὸ στὸ Θιάκι νὰ ξανάρθη
στὸ σπιτικό του, μὴτ' ἐκεῖ δὲν τοῦλειπαν οἱ ἀγῶνες,
καὶ σὲ δικούς καντά. Κ' οἱ θεοὶ τὸν συμπονοῦσαν ὅλοι,
ἔξὸν τὸν Ποσειδάνα· αὐτὸς βαριά εἶταν χολωμένος 20
μὲ τὸ Δυσσέα τὸ θεϊκό, στὸν τόπο του πρὶν φτάση.

Βρισκόταν στοὺς Αἰθίοπες ὁ Ποσειδάνας τότες,
ποῦ ζοῦνε μοιραστοὶ μακριὰ στοῦ κόσμου τὶς ἀκροῦλες,
στοῦ Ἥλιου τὸ βούλημα οἱ μισοί, στ' ἀνάβλεμμά του οἱ ἄλλοι,
γὰ νὰ δεχτῆ ἑκατοβοδιὰ ἀπὸ ταύρους καὶ κριάρια.
Ἐκεῖ γλυκοξεφάντωνε οἱ θεοὶ ὡς τόσο οἱ ἄλλοι
στὸν πύργου μαζωχτήκανε τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπήσου,
κι ὀμπρός τους, ὅλων τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας
ἔλε λόγo, τὶ στὸ νοῦ ξανάρθε του ὁ μεγάλος 30

ὁ Αἴγιστος, πού ὁ ξακουστός τὸν ἔκοψε ὁ Ὀρέστης,
τοῦ Ἀγαμέμνον ὁ γιός. Ἐκεῖν ὁ Δίας ἀνιστορώντας,
οὐκ ἄλλους τοὺς ἀθάνατους αὐτὰ τὰ λόγια κρένει

«Ἄλλοι, καὶ πῶς γυρεύουνε παντοτινὰ οἱ ἀνθρώποι
νὰ ρίχτουνε τὸ φταίξιμο σ' ἐμᾶς γιὰ τὰ δεινά τους,
καὶ λένε ἐμεῖς τὰ φέρνουμε· μὰ ἀπὸ δική τους τύφλα
παθαίνουν πέρα ἀπ' τὸ γραφτό· νά, ὁ Αἴγιστος, πού πῆρε
τὸ ταίρι τοῦ Ἀγαμέμνονα, καὶ πού στὸ γυρισμὸ του
χαλνάει κ' ἐκείνον· ἀπὸ πρὶν τὸ γνώριζε τί μέγα
κακὸ θὰ τοῦρθη, γιὰτὶ ἐμεῖς μηνύσαμε του τότες
μὲ τὸν ἀγρυπνομάτη Ἐρμῆ, μηδὲ νὰ τονὲ κόψη,
μηδὲ τὸ ταίρι νὰ ζητήῃ· γιὰτὶ θὰ γδικιωθῆ του
σὰ μεγαλώσῃ καὶ ποθῆ τὸν τόπο του ὁ Ὀρέστης.
Καλόγνωμα τοῦ τάπε ὁ Ἐρμῆς, μὰ ὁ Αἴγιστος ν' ἀκούσῃ
δὲν ἤθελε, καὶ μαζωχτὰ τὰ πλέρωσε κατόπι.»

Κ' ἡ γαλανόματη Ἀθηνᾶ τοῦ ἀπολογιέται τότες·
«Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶ βασιλιάδων πρῶτε,
βέβαια τοῦ ἄξιζε ἐκείνου τέτοιος χαμός νὰ τοῦρθη·
τὰ ἴδια ἄς πάθῃ ὅποιος κακὰ παρόμοια πράξῃ κι ἄλλος.
Ἐγὼ ἴμως γιὰ τὸ γνωστικὸ Ὀδυσσεά χολοσκάνω,
τὸν ἄμοιρο, πού ἀπὸ δικούς μακρόθε τυραννιέται
σὲ κυματόζωστο νησί, στῆς θάλασσας τὰφάλι,
νησὶ δεντρᾶτο, πού θεὰ τὴν κατοικιά της ἔχει,
ἡ κόρη τοῦ κακόγνωμου τοῦ Ἀτλαντα, πού ξέρει
τῆς θάλασσας τὰ τρίσβαθα, καὶ μὲ μακριῆς κολῶνες
ἀπὸ τῆ γῆς τὸν οὐρανὸ φυλάει ξεχωρισμένο.
Ἐκείνου ἡ κόρη τὸν κρατᾷ τὸ δύστηχο στὰ δάκρυα,
καὶ μὲ γλυκὲς μαγεύει τον κουβέντες, νὰ ξεχάσῃ
τὸν τόπο του· μὰ πάλε αὐτός, καὶ τὸν καπνὸ μονάχα
νὰ θάρρει τῆς πατρίδας του σὰν ἀλαφροανδραίνῃ,
κι ἄς πέθαινε· μὰ μήτ' ἐσύ, Ὀλυμπῆσε, δὲ σπλαχνιέσαι.
Τάχα δὲ σὲ τιμοῦσε αὐτὸς στὴ διάπλατη Γρωάδα,
σιμὰ στὰ πλοῖα τῶν Ἀργιτῶν μὲ περισσὲς θυσιές;
τί τόσο, ὦ Δία, τώρα ἐσύ μὲ τὸ Δυσσεά κακιώνεις;»

Κι ὁ Δίας τῆς ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
«Τί λόγο ἀπὸ τάχειλι σου ξεστόμισες, παιδί μου;
Ποιὸς τόπε ἐγὼ πῶς λημονῶ τὸ θεῖκὸ Ὀδυσσεά,
πού πρῶτος εἶναι ἀπ' τοὺς θνητοὺς στὸ νοῦ καὶ στὶς θυσιές»

πρὸς τοὺς ἀθάνατους θεοὺς πού ὀρίζουνε τὰ οὐράνια;
Ὁ Ποσειδῶνας εἶν' ὁ θεός, τῆς γῆς ὁ περιζώσσης,
πού πάθος τοῦ ἔχει ἀνέσβεστο, τί χάλασε τὸ μάτι
τοῦ ἰσόθεου τοῦ Πολύφημου, τοῦ πρώτου τῶν Κυκλώπων 70
στὴ δύναμη τῆς Θώσας εἶναι παιδί, τῆς νύφης,
κόρης τοῦ Φόρκυνα, ἄρχοντα τοῦ ἀτρούγητου πελάγου,
πού ὁ Ποσειδῶνας σὲ βαθειῆς σπηλιῆς ἀγκάλιασέ την.
Ἀπὸ τὰ τότε ὁ σαλευτῆς τῆς γῆς ὁ Ποσειδῶνας
κι ἂ δὲν τονὲ θανάτωσε, μὰ τὸν πλαναίει στὰ ξένα
τὸν Ὀδυσσεά. Ὅμως καιρὸς ἐμεῖς νὰ στοχαστοῦμε
πῶς νᾶρθη στὴν πατρίδα του· θὰ πάψῃ τὴν ὀργή του
ὁ Ποσειδῶνας· δὲν μπορεῖ στὸ πείσμα μας, κι ἀγνάντια
τόσων ἀθάντων αὐτὸς νάνιισταθῆ μονάχος.»

Κ' ἡ γαλανόματη ἡ θεὰ τοῦ ἀπολογιέται τότες 80
«Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν βασιλιάδων πρῶτε,
στοὺς τρισμακάριστους θεοὺς αὐτὸ ἂν ἀρέσῃ τώρα,
νὰ ξαναρθῆ στὸ σπῆτι τοῦ ὁ παράξιος Ὀδυσσεάς,
ὁ Ἀργοφονιάς Ἐρμῆς ἄς πάῃ μνηήτορας δικός μας,
στῆς Ὠγγυίας τὸ νησί, γιὰ νὰ μνηήσῃ ἀμέσως
τῆς ὠριοπλέξουδης θεᾶς τὴν ἄσφαλη βουλή μας,
ὁ Ὀδυσσεάς ὁ ἄτρομος στὴ γῆς του νὰ γυρίσῃ.
Ἐγὼ στὸ Θιάκι πάω, καρδιά περσότερη νὰ δώσω
τοῦ γιοῦ του ἐκεῖ, κι ἀπόφαση νὰ βάλω στὴν ψυχὴ του,
νὰ πῆ τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς νὰ μαζωχοῦνῃ, 90
καὶ τοὺς μνηστήρες ὀλονοὺς νάποκηρῦξῃ ὀμπρὸς τους,
πού σφάζουν κι ὄλο σφάζουνε τὰ βοδοπρόβατά του.
Κατόπι στὴν ἀμμουδερῆ τὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη
τὸν παίρνω, κ' ἴσως τοῦ γονιοῦ τὸ γυρισμὸ ἐκεῖ μάθῃ,
κ' ἔτσι μᾶς βγάλλῃ κι ὄνομα λαμπρὸ μὲς στοὺς ἀνθρώπους.»

Εἶπε, καὶ σάνταλα ἔδωσε στὰ πόδια της πανώρια,
ἀχάλαστα κι ὀλόχουσα, πού πεταχτὰ τὴ φέρνον
ἀπὸ στεριῆς καὶ θάλασσας σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου
γὰ πῆρε κοντάρι δυνατὸ μὲ μύτη ἀκονισμένη,
Ἐβαρὺ, μεγάλο καὶ στεριό· μὲ δαῦτο ἤρώους ἄντρος 100
στὰ πωρούς δαμάζει ἂν ὀργιστῆ τοῦ φριχτοῦ Δία ἡ κόρη.
Κι ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου χύμιξε τὰ κορφοβούνια τότες
στὸ Θιάκι, κι ὀμπρὸς στάθηκε στὶς θύρες τοῦ Ὀδυσσεά,
κ' ἔτσι στὸ κατώφλι τῆς αὐλῆς, κρατώντας στὴν παλάμη

τὸ χάλκινο κοντάρι της, καὶ μοιάζοντας μὲ ξένο,
τὸ Μέντορα τὸ βασιλιὰ τῆς Τάφος. Ἐκεῖ βρῆκε
καὶ τοὺς μνηστῆρες τοὺς τρανοὺς· γλεντίζανε μὲ σκάκι
ὀμπρὸς στὶς θύρες σὲ προθειὲς βοδιῶνε καθισμένοι,
ποὺ ἴδιοι τοὺς τὰ σφάζανε· κι ὀλόγουρά τοὺς πλῆθος
παραστεκόνταν κήρυκες καὶ πρόθυμα κοπέλλια,
ποὺ ἄλλοι μὲ τὸ κρασί νερὸ μὲς στὰ κροντήρια σμίγαν, 110
ἄλλοι τραπέζια πλένανε μὲ τρυπητὰ σφουγγάρια,
καὶ στρώνανε τὰ κι ἄλλοι τοὺς τὰ κρέατα μοιράζαν.

Κι ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος τὴν εἶδε πρῶτος πρῶτος.
Στὸ πλάγι τοὺς καθότανε μὲ σπλάχνα ταραγμένα
καὶ μὲς στὸ νοῦ του λόγιαζε τὸν ξέλαμπρο γονιό του,
ἂν θάρχουνταν ποτὲ μαθῆς νὰ τοὺς σκορπίση ἐτούτους
ἀπὸ τοὺς πύργους, κ' ἴδιος του νὰ βασιλεύῃ πάλε
μὲ τὰ δικὰ του τὰ καλά. Αὐτὰ ἔχοντας στὸ νοῦ του
σιμὰ στοὺς ἄλλους, μάτιασε τὴν Ἀθηναῖα, καὶ πῆγε
ἴσια στὰ ξώθυρα, ἐπειδὴς ντρεπότανε νὰφήση
ξένο νὰ πολυστέκεται στὴ θύρα ὀμπρὸς του στάθη, 120
πιάνει τὸ χέρι τὸ δεξί, τοῦ παίρνει τὸ κοντάρι
τὸ χάλκινο, καὶ τοῦ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·

«Καλῶς τὸν ξένο· ἐσὺ ἀπ' ἐμᾶς θὰ φιλευτῆς, καὶ κάλλιο
πρῶτα στὸ δεῖπνο, κ' ὕστερα μᾶς κρένεις ὅ,τι ὀρίζεις.»

Εἶπε, καὶ πῆγε αὐτὸς ὀμπρὸς, κ' ἡ Ἀθηναῖα ἀκλουθοῦσε.
Καὶ μέσα στ' ἀψηλόχτιστο παλάτι σάνε μπῆκαν,
παίρνει καὶ στήνει σὲ μακριὰ κολῶνα τὸ κοντάρι,
σ' ἀρματοθήκη σκαλιστή, ποὺ κι ἄλλα ἐκεῖ κοντάρια
πολλὰ τοῦ καρτερόφινχου τοῦ Ὀδυσσεᾶ στεκόνταν. 130
Σ' ἓνα θρονὶ τὴν κάθισε πᾶς σ' ἀπλωμένο τούλι,
θρονὶ πανώριο, πλουμιστό, κι ἀκκουμποπόδι ὀμπρὸς της.
Πῆρε κι αὐτὸς σκαμνὶ λαμπρό, μακριὰ ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες,
νὰ μὴν τονὲ πειράζῃ ὁ ἀχὸς τὸν ξένο, καὶ δὲ νοιώσῃ
γλύκα φαγιοῦ καθίζοντας μὲ ἀγέρωχους ἀνθρώπους,
καὶ γιὰ νὰ μάθῃ ἂν ἤξερε μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ του.
Καὶ μπρῆκε γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βᾶγια,
ῶριο, χρυσό, καὶ χύνει τοὺς στὴν ἀργυρῆ λεγένῃ
γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τοὺς τὸ γυαλιστὸ τραπέζι.
Σεμνή κελάρισα ἔφερε ψωμί καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της τοὺς ἔβαλε περίσσια 140

μὲς στὰ πινάκια ὁ μοιραστῆς τὰ κρέατ' ἀραδιάζει,
καὶ θέτει χρυσοπότηρα ὀμπροστά τοὺς· κάθε λίγο
περνοῦσε ὁ κήρυκας κοντὰ καὶ τοὺς κρασοκερνοῦσε.

Μπήκανε μέσα κ' οἱ τρανοὶ μνηστῆρες, καὶ καθῆσαν
ἀράδα σ' ἔδρες καὶ σκαμνιά, καὶ χύναν καὶ σ' ἐτούτων
τὰ χέρια οἱ κήρυκες νερό, καὶ σὲ πανέρια μέσα
οἱ παρακῶρες σῶρευαν ψωμί, καὶ παληκάρια
μὲ τὸ πιωτὸ στεφάνωναν τοῦ καθενὸς κροντήρι.
Κι αὐτοὶ ἀπλωναν τὰ χέρια τοὺς στὰ φαγητὰ ὀμπροστά τοὺς.
Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιωτὸ σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τοὺς, 150
ἄλλα στὸ νοῦ τοὺς εἶχανε οἱ μνηστῆρες· τὰ τραγούδια
καὶ τὸ χορὸ, χαρίσματα τοῦ τραπεζιοῦ σὰν πούναι
λαμπρὴ κιθάρα ὁ κήρυκας παραδάωσε στὰ χέρια
τοῦ Φήμιου, ποὺ μὲ τὸ στανιὸ τραγοῦδαε στοὺς μνηστῆρες,
κι ῶριο σκοποὶ τοὺς ἄρχισε τὶς κόρδες της βαρώντας.

Λέει τότες ὁ Τηλέμαχος τῆς γαλανοματούσας
θεᾶς, κοντὰ της σκύβοντας, νὰ μὴν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι
«Τάχα θὰ κρίνης ἄπρεπο τὸ τί θὰ πῶ, καλέ μου;
Αὐτοὶ στὸ νοῦ τοὺς ἔχουνε κιθάρες καὶ τραγούδια,
καὶ τί τοὺς μέλει; ξένο βιδὸς ἀπλέρωτα μασάνε, 160
τοῦ ἀντροῦ ποὺ τᾶσπρα κόκκαλα μὲς στὶς βροχῆς σαπίζουν
πᾶς σὲ στεριές, ἢ στ' ἀρμυρὸ κυλιοῦνται ἴσως τὸ κῆμα.
Μιάς νὰ τὸν ἔβλεπαν ἐκεῖον νὰ μπαίνη μὲς στὸ Θιάκι,
καὶ θὰ παρακαλοῦσανε νᾶναι ἀλαφροὶ στὰ πόδια
κάλλιο, παρὰ στὶς φορεσὲς καὶ στὰ χρυσάφια πλουσιοί.
Μὰ τώρα ἀδικοχάθηκε, καὶ παργοριὰ δὲ φέρνει
ὅποιος μᾶς λέει πῶς ἔρχεται, τί γυρισμὸ δὲν ἔχει.
Ὡς τόσο πῆς μου ἀληθινά, ποιὸς εἶσαι, κι ἀποποῦθε;
ποιοὶ ν' οἱ γονιοὶ σου, ὁ τόπος σου; μὲ τί καρδίᾳ φάνης; 170
οἱ ναῦτες πῶς σὲ φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοὶ παινιένται
πῶς εἶναι; τί θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ μᾶς ὀρίζεις.
Πῆς μου καὶ τοῦτο ἀληθινὰ νὰ ξέρω· μᾶς πρωτόρθες,
ἢ νᾶσαι φίλος πατρικός; τί κι ἄλλοι πολλοὶ ξένοι
μᾶς ἤρθαν, ὅπως γύριζε κ' ἐκειὸς ἀνάμεσόν τους.»

Τότες ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογιέται·
«Ὅσα ρωτᾶς θὰ σοῦ τὰ πῶ κ' ἐγὼ μ' ἀληθοσύνη.
Τοῦ ἄξιου τοῦ Ἀχίαιου παινιέμαι γιδὸς πῶς εἶμαι,
ὁ Μέντης, τῷ θαλασσιῶν τῆς Τάφος βασιλέας 180

μέ πλοῖο μου στά μέρη αὐτά καί μέ συντρόφους ἦρθα
τά πέλαγ' ἀρμενίζοντας πρὸς τοὺς ξηνογλωσσῆτες
τῆς Τέμεσης, μέ σίδερο, χαλκὸ ἀπ' αὐτοὺς νά πάρω.
Τὸ πλοῖο μένει σὲ ξοχή, παράοξω ἀπὸ τὴν πόλη,
κάτω ἀπ' τὸ Νεῖο τὸ σύδεντρο, στοῦ Ρεῖθρου τὸ λιμάνι.

Ἐμεῖς δὰ φίλοι γονικοὶ λεγόμεσθε ἀπαρχῆθες
ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου πῆγαινε καὶ ρώτηξε τὸ γέρο
ἦρωα Λαέρτη· λένε αὐτὸς πιά δὲν πατάει στὴν πόλη,
παρὰ μακριὰ στὴν ἔσοχὴ μονάχος τυραννίεται,
καὶ γέρικη σπιτοκυρὰ θροφή τοῦ παραθέτει,
ἢ κούραση τὰ σκέλια του σὰν πιάση, πού μέ κόπο
τὰ σέρνει στὸν ἀνήφορο τοῦ ἀμπελοχώραφου του.

Ἦρθα, ἐπειδὴς καὶ λέχθηκε πὼς στὴν πατρίδα του εἶταν
ὁ κύρης σου· ὅμως οἱ θεοὶ τοῦ κόβουνε τὸ δρόμο.

Τι δὲν ἀπέθανε στὴ γῆς ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεάς,
μόν' κάπου ἀκόμα ζωντανὸς στά πέλαγα κρατιέται,
σὲ κυματόζωστο νησί, πού ἄντρες κακοὶ τὸν ἔχουν,
ἄγριοι, καὶ μέ τὸ ζόρι αὐτοὶ τονὲ βαστᾶνε πίσω.

Ὅμως σοῦ προμαντεύω ἐγώ, καθὼς στοῦ νοῦ μου μέσα 200
τὸ βάλαν οἱ ἀθάνατοι, κι ὅπως θὰ βγῆ πιστεύω,
ἂν κι οὔτε μάντης εἶμαι ἐγώ, κι οὔτε ἀπ' ὄρνια νοιώθω,
νάρθη πιά ἐκεῖνος στὴ γλυκεῖα πατρίδα δὲ θ' ἀργήση,
μὰ καὶ μέ σίδερα ἂ δεθῆ· τρόπο θὰ βρῆ νά φύγη,
γιατ' εἶναι πολυσόφιστος. Μὰ πές μου τώρα, γειά σου,
καὶ ξήγησέ μου ξάστερα, παιδί του ἂν εἶσαι ἀλήθεια,
τοῦ Ὀδυσσεά, τοσοδὰ μεγάλο παληκάρι.

Παράξενα στὴν κεφαλὴ καὶ στά λαμπρὰ τὰ μάτια
τοῦ μοιάζεις· τί πολὺ συχνὰ σμιγόμεσταν οἱ δυὸ μας,
πρὶν ἀνεβῆ στὴν Τροία ἐκειός, πού κι ἄλλοι Ἀργῆτες τότες 210
ἀπὸ τοὺς πρώτους κίνησαν μέ κουφωτὰ καρᾶβια·
ἕνας τὸν ἄλλονα πιά ἐμεῖς δὲν εἶδαμε ἀπὸ τότες.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Ξένε, θὰ σοῦ μιλήσω ἐγώ μέ περισσὴν ἀλήθεια.
Ἐκείνου τέκνο ἢ μάννα μου μέ λέει· ἐγὼ τί ξέρω·
ποιὸς τὸ δικό του τὸ γονιὸ μπορεῖ νά πῆ πὼς ξέρει;
Μακάρι νάμουνα παιδί καλότυχου πατέρα,
πού τοῦρχονται τὰ γερατειὰ στὸ σπιτικό του μέσα.
Μὰ ἐμένα ὁ πῶ κακότυχος στὸν κόσμονε στάθη ἐκεῖνος

πού λὲν πὼς εἶμαι τέκνο του, σὰν πού ρωτοῦσες τώρα.» 220

Κ' ἢ γαλανόματη θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Δὲν ὄρισαν ἀγνώριστη νά μείνη ἢ γενεά σου
οἱ θεοὶ, ἀφοῦ σὲ γέννησε λεβέντη ἢ Πηνηλόπη.
Μὰ πές μου τώρα ξάστερα, καὶ ξήγα μου κ' ἐτοῦτο·
σὰν τί τραπέζια νᾶναι αὐτά; τί κόσμος; ποιά ἢ ἀνάγκη;
τάχατες γάμος ἢ γιορτή; Βέβαια αὐτὰ δὲν εἶναι
συντροφικά. Μὲ πόση δὲς ἀδιαντροπιὰ καὶ θάρρος
δῶ μέσα τρωγοπίνουνε. Θάγαναχτοῦσε ἀνίσως
ἐρχόταν ἄντρας γνωστικὸς κι ἄπρεπα τέτοια θώρει.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε. 230

«Μιάς καὶ ρωτᾶς μου, ὦ ξένε, αὐτά, καὶ θὲς νά τὰ κατέχης,
πλούσιο καὶ τιμημένο αὐτὸ τὸ σπίτι πρέπει νᾶταν,
ἐκεῖνος ὅσο μέσα ἐδῶ καθότανε· ὅμως τώρα,
ἀλλιώτικα οἱ κακόγνωμοι θεοὶ τὸ βουληθῆκαν,
πού ἀνείδωτο τὸν ἔκαμαν ὅσο κανέναν ἄλλον·
καὶ μήτε κἂν τὸ τέλος του δὲ θὰ θρηνοῦσα, ἀνίσως
στοῦ πλάγι τῶν συντρόφων του χανότανε στὴν Τροία,
γιὰ ἀπὸ τὸν πόλεμον ὕστερα, σὲ ἀγαπητὲς ἀγκάλες.
Καὶ τότες οἱ Παναχαιοὶ θὰ τοῦστηναν μνημούρι,
κι ὄνομα θᾶβγαζε λαμπρὸ νᾶφήση τοῦ παιδιοῦ του. 240
Μὰ τώρα οἱ Ἀρπυιες ἄδοξα τὸν ἔχουν ἀρπαγμένο·
ἀνάφαντος κι ἀνάκουστος μοῦ γίνη, καὶ μ' ἀφῆκε
λύπες καὶ δάκρυα· μήτ' αὐτὸ μονάχα δὲ μέ δέρνει,
ἐπειδὴς κι ἄλλα μοῦφεραν οἱ Ὀλυμπῆσοι πάθια.

Γιατὶ ὅσοι γύρω στά νησιά πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι,
Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυνθο μέ τὰ δασιὰ τὰ δέντρα,
κι ὅσοι στοῦ βραχορίζωτο τὸ Θιάκι ἐδῶ ἀρχοντεύουν,
ὅλοι ζητοῦν τὴ μάννα μου καὶ μοῦ χαλνᾶν τὸ βίός μου.
Κ' ἐκείνη μήτε ἀρνιέται τους γάμονε φοιχτὸ, καὶ μήτε
τέλος νά δώση δύνεται· καὶ δός του αὐτοὶ τὸ σπίτι 250
μοῦ καταλοῦνε· γλήγορα καὶ μένα θὰ μέ φᾶνε.»

Τότε ἢ Παλλάδα ἢ Ἀθηνᾶ τοῦ λέει χολοσκασμένα·
«Ἄλλοις, καὶ πόσο χρειάζεσαι τὸν Ὀδυσσεά κοντά σου,
ἐτούτους τοὺς ξεδιάντροπους μνηστήρες νά βαρῆση.
Νὰ ἐρχόταν τώρα νά σταθῆ στοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες,
μέ ἀσπίδα, μέ περικράνο καὶ μέ τὰ δυὸ κοντάρια,
τέτοιος στὴν ὄψη σὰν πού ἐγὼ τὸν εἶδα πρῶτα πρῶτα,

σάν ἔπινε καὶ γλέντιζε στὸ σπιτικό μας μέσα,
 ἀπὸ τὸ γιὸ τοῦ Μέρμερου γυρίζοντας, τὸν Ἴλο,
 τῆς Φύρας, πὺν μὲ πλοῖο γοργὸ ἔσκινησε, βοτάνι 260
 ζητώντας του θανατερό, νάλειψη τίς χαλκένιες
 σαίτες του· δὲν τοῦδωσε, τῇ μάνητα φοβώντας
 ἐκεῖνος τῶν ἀθάντων· ὁ γέρος μου ὅμως τότες
 τοῦ τῶδωσε, ἀγαπώντας τον περίσσια· τέτοιος νάρθη
 καὶ νάνταμῶση ἐτουτουνοὺς ὁ Ὀδυσσεάς, καὶ θάναι
 ὄλων τὸ τέλος ξαφνικό, κι ὁ γάμος τους φαριμάκι.
 Ὡς τόσο ἐτοῦτα ἄς μείνουνε στὰ χέρια τῶν θεῶν,
 κἂν θὰ γυρίση πάλε ἐδῶ νὰ γδικιωθῆ, κἂν ὄχι·
 ἐσένα τώρα θέλω σε νὰ στοχαστῆς καὶ νάβρης 270
 τὸ πῶς ἀπὸ τὸν πύργο αὐτὸ θὰ διώξης τοὺς μνηστῆρες.
 Ἄκου λοιπόν, καὶ πρόσεξε τὰ λόγια πὺν σοῦ κρένω.
 Συγκάλεσέ τους τὸ ταχὺ τοὺς Ἀχαιοὺς ἠρώους,
 καὶ σ' ὄλους πῆς τῇ γνώμη σου μὲ τοὺς θεοὺς μαρτύρους.
 Πρόσταξε τότες σπίτια τους νὰ φύγουν οἱ μνηστῆρες,
 κι ἂν ἡ καρδιά τῆς μάννας σου γάμο γυρεῦη, ἄς σύρη
 στάρχοντικό τοῦ κύρη της, ποῦναι τρανὸς ἀφέντης,
 καὶ γάμο αὐτοὶ θὰ κάμουνε, καὶ δῶρα θὰ τοιμάσουν
 πολλὰ, καθὼς ταιριάζουνε σ' ἀγαπημένη κόρη.
 Κ' ἐσένα γνώμη φρόνιμη σοῦ δίνω, ἂν θὲς νὰκούσης·
 καράβι μὲ εἴκοσι κουνιά, καλό, σάν πάρης, ἔβγα 280
 νὰ μάθης γιὰ τὸν κύρη σου τὸν πολυπλανημένο·
 ἢ κάποιος θὰ σοῦ πῆ θνητός, ἢ τῇ φωνῇ θάκούσης
 πὺν στέλνει ὁ Δίας, καὶ στῇ γῆς συχνὰ σκορπάει τίς φῆμες.
 Πρῶτα στὴν Πύλο, καὶ ρωτᾶς τὸ Νέστορα τὸ μέγα·
 σῦρε κατόπι στὸν ξανθὸ τῆς Σπάρτης τὸ Μενέλα,
 τὸν πιὸ στερνὸ χαλκοάρματο Ἀχαιοὺ πὺν γύρσε πίσω.
 Κι ἂ μάθης πῶς ὁ κύρης σου καὶ ζῆ καὶ θὰ γυρίση,
 ἀπάντεξε, ὅσο κι ἂν πονῆς, ὡς ἓνα χρόνο ἀκόμα·
 ἂν πάλε πῶς ἀπέθανε καὶ πῶς σοῦ χάθη ἀκούσης,
 γυρίζεις πίσω στὰ γλυκὰ λημέρια τῆς πατρίδας, 290
 τοῦ στήνεις μνήμα, νεκρικά πολλὰ τοῦ θέτεις δῶρα,
 ὅσα τοῦ πρόπον, κ' ὕστερα παντρεύεις καὶ τῇ μάννα.
 Καὶ σάν τὰ πράξης ὄλ' αὐτὰ καὶ τὰ καλοτελειώσης,
 μὲς στὸ μυαλό σου γύρισε καὶ μέσα στὴν ψυχὴ σου,
 τὸ πῶς σ' αὐτοὺς τοὺς πύργους σου θὰ λυώσης τοὺς μνηστῆρες,

εἶτε μὲ δόλο, ἢ φανερά· τί πιὰ δὲ σοῦ ταιριάζει
 μωρὸ παιδί νὰ φαίνεσαι, μικρὸς ἀφοῦ δὲν εἶσαι.
 Ἡ τάχα δὲν ἀκούς κ' ἐσὺ πῶς ὁ λαμπρὸς ὁ Ὀρέστης
 δοξάστηκε σ' ὅλη τῇ γῆς σὰ σκότωσε τὸν πλάνο 300
 τὸν Αἴγιστο, πὺν χάλασε τὸν ξακουστὸ γονιό του;
 Ἔτσι κ' ἐσύ, πὺν βλέπω σε τόσο ὄριο καὶ μεγάλο,
 γίνου ἄντρας, φίλε, νὰ σὲ ὑμνοῦν κατόπι οἱ ἀπογόνοι.
 Καὶ τώρα ἐγὼ πρὸς τὸ γοργὸ καράβι κατεβαίνω,
 τί στενοχώρια θάπιασε μεγάλη τοὺς συντρόφους·
 ἐσὺ μονάχος φρόντιζε καὶ νοιάσου τὰ ὅσα σοῦ εἶπα·
 Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
 «Ἐένε μου, ἀλήθεια σύμπονα μοῦ· συντυχαίνεις λόγια,
 καθὼς γονιὸς σὲ τέκνο του, κι ἀξέχαστα θὰ τάχω.
 Μὰ κάλλιο μείνε τώρα ἐδῶ, κι ἄς εἶσαι γιὰ ταξίδι, 310
 ἔλα καὶ λούσου νὰ φραθῆ ἡ καρδιά σου, καὶ κατόπι
 κινῆς πρὸς τὸ καράβι σου χαρούμενος, μὲ δῶρο
 πλούσιο, λαμπρό, ἀπὲ λόγου μου νὰ τῷχης θυμητάρι
 σάν ὅσα φίλοι ἀγαπητοὶ χαρίζουνε σὲ φίλους.»
 Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογιέται τότες·
 «Μὴ μὲ κρατᾶς πιὰ τώρα ἐδῶ, τί βιάζουμαι νὰ σύρω.
 Κι ὅσο γιὰ δῶρο, ὅποιο ζητάει νὰ δώσης μου ἢ καρδιά σου,
 στὸ γυρισμὸ μου δίνεις τὸ, στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω,
 πανώριο δῶρο, πὺν νὰ λὲς κι ἀνταμοιβὴ τοῦ ἀξίζει.»
 Σάν εἶπε αὐτὰ ἔσκινησε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα, 320
 κ' ἔγιν' αὐτὸς καὶ πέταξε· μὲς στὴν καρδιά του ὡς τόσο
 ἀφῆκε θαρρεσιά κι ἀντρεία, καὶ τοῦ γονιοῦ του ἡ μνήμη
 πιὸ ζωντανὴ ξανάρχουνταν· ξιπλάστηκε ἡ ψυχὴ του,
 καὶ θάμασε, γιὰτὶ θεὸς κατάλαβε πῶς εἶταν.
 Καὶ τότες μ' ὄψη ἰσόθεη ζυγώνει τοὺς μνηστῆρες,
 πὺν τοὺς τραγούδαε ὁ ξακουστὸς τραγουδιστής, κ' ἐκεῖνοι
 καθόντανε χωρὶς μιλιὰ κι ἀκούγαν· τὸ τραγοῦδι
 τοὺς ἔλεγε τῶν Ἀχαιῶν τὸ γυρισμὸ τὸ μαῦρο,
 πὺν ἡ Παλλάδα ἢ Ἀθηνᾶ τοὺς πρόσταξε στὴν Τροία.
 Κι ἀπὸ τὰνάγια ἀκούγοντας τὸ θεῖο αὐτὸ τραγοῦδι
 ἢ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου ἢ θυγατέρα,
 κατέβηκε τίς ἀψηλές τοῦ παλατιοῦ τίς σκάλες,
 μόνη της ὄχι ἀντάμα της δυὸ βάγιες κατεβῆκαν.
 Κ' ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σάν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,

πλάγι τοῦ στύλου στάθηκε τῆς δουλευτῆς τῆς στέγης,
σηκώνοντας στήν ὄψη της τὸ λιόλαμπρο φακιόλι,
μὲ τὶς παραστεκάμενες ἀπὸ τὰ δυὸ πλευρὰ της,
καὶ κρένει τοῦ τραγουδιστῆ μὲ μάτια δακρυσμένα·

«Φῆμιε, ποῦ κι ἄλλα γνώριζες μαγευτικὰ τραγούδια,
μ' ὅσα θνητοὺς κι ἀθάνατους δοξάζετε ἑσεῖς πάντα,
ἔν' ἀπ' αὐτὰ τραγούδα τους σιμά τους καθισμένος,
κι αὐτοὶ ἄς σωποῦν κι ἄς πίνουνε· πάψ' τὸ τραγούδι ἐτοῦτο, 340
τὸ θλιβερό, ποῦ τὴν καρδιά μου σκίζει μὲς στὰ στήθια,
γιατί σὰν ἄλληλα καμιά βαρὺς καημὸς μὲ δέρνει,
κι ὀλημερίς ἀνιστροῶ καὶ λαχταρῶ τὸν ἄντρα,
ποῦ στήν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ σι' Ἄργος ὄλο ἀπλώθη.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κάνει·
«Δὲν τὸν ἀφίνεις τὸ γλυκὸ τραγουδιστή, μαννοῦλα,
νὰ φέρῃ γλέντι καταπῶς τάποθυμᾷ ὁ νοῦς του;
Δὲ φταίγει σου ὁ τραγουδιστής, ὁ Δίας εἶν' ἡ αἰτία,
ποῦ κάθε σιταρόθρεφτου θνητοῦ ὅπως θέλει δίνει.
Δὲν ἔχει κριμα ἂν τραγουδάῃ αὐτὸς τὴ μαύρη μοῖρα 350
τῶ Δαναῶνε· πάντα θὲν οἱ ἀνθρῶποι τὸ τραγούδι
ποῦ πιὸ καινούριο τοὺς σφαντάει σὰν κάθονται κι ἀκοῦνε.
Κάνε καρδιά κι ἀπομονὴ νάκούς, γιατί μονάχος
δὲν ἔχασε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα ὁ Ὀδυσσεάς,
μόν' κι ἄλλα χάθηκαν πολλὰ στήν Τροία παληκάρια.
Ἔμπα, καὶ κοίτα σπῖτι σου καὶ τὸ νοικοκυριό σου,
τὴν ἀληκάτη, τὰργαλειό, καὶ πρόσταζε τὶς δοῦλες
νὰ σοῦ δουλεύουν· κι ἄφινε τὰ λόγια αὐτὰ στοὺς ἄντρες,
μάλιστα ἐμένα, ποῦμαι δὰ καὶ τοῦ σπιτιοῦ ὁ ἀφέντης.»

Θάμασ' αὐτῆ, καὶ γύρισε στὸ σπῖτι, γιατί μπῆκαν 360
ὡς τὴν καρδιά της τοῦ παιδιοῦ τὰ γνωστικὰ τὰ λόγια.
Κι ἀνέθηκε σι' ἀνώγια της, κι ἀντάμα μὲ τὶς βγάγιες
τὸν ἀκριβό της Ὀδυσσεά θρηνοῦσε, ὡσότου ὕπνο
ἦ Ἀθηναῖ τῆς στάλαξε γλυκὸ στὰ ματοκλάδια.

Ὡς τόσο στὰ βαθιόσκωτα παλάτια μέσα οἱ ἄλλοι
ὀχλαλοῦ σηκῶνανε, κ' εὐκότανε ὁ καθένας
μὲς στὸ κρεββάτι ν' ἀξιωθῆ σιμά της νὰ πλαγιάσῃ.
Σ' αὐτοὺς ἀρχίζει ὁ γνωστικός Τηλέμαχος καὶ κρένει·
«Ἀκούστε, ὦ παραδιάντροποι τῆς μάννας μου μνηστῆρες·
τώρα ἐμεῖς γλέντι ἄς κάμουμε, κι ἄς λείψῃ τάχολόγι,

τι ἀξίζει ἀλήθεια τέτοιονα τραγουδιστῆ νάκοῦμε, 370
σὰν ποῦναι αὐτὸς ποῦ μὲ θεοῦ λὲς κ' ἡ φωνὴ του μοιάζει·
μὰ τὴν αὐγὴ σὲ συντυχιά καθίζουμε ὄλο ἀντάμα,
νὰ σᾶς κηρούξω φανερά νὰφῆστε μου τὸν πύργο,
ἄλλα τραπέζια νάθροετε, δικό σας βιὸς νὰ τρῶτε,
ὁ ἕνας σπῖτι τάλλουου. Κι ἂν πάλε ἑσεῖς θαροῦτε
πὼς εἶναι δίκιο κ' εὐλογο νὰ καταλοῦνται πλοῦτια
ἐνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα, σκορπάτε τα· ἐγὼ τότες
καλῶ βοήθεια τοὺς θεοὺς, ἴσως κι ὁ Δίας φέρῃ
τὸ γδικιωμὸ ποῦ ἀξίζει σας, κ' ἔτσι κ' ἑσεῖς κατόπι
πεδῶθε δίχως πλερωμὴ μιὰ καὶ καλὴ χαθῆτε.» 380

Αὐτὰ τοὺς εἶπε, κι ὄλοι τους, δαγκάνοντας τὰ χεῖλη
θαμάζαν τοῦ Τηλέμαχου τὰ θαροετὰ τὰ λόγια.

Κι ὁ Ἄντινος τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε·
«Ἐσένα θεοί, Τηλέμαχε, νὰ σὲ διδάχνουν πρέπει
μεγάλια λόγια νὰ μιλάς, καὶ θαροετὰ νὰ κρένης·
μὴ σώση καὶ σὲ κάμη ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου βασιλέα
στὸ Θιάκι τὸ γυρόλουστο, σὰν ποῦναι πατρικό σου.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει
«Τάχα θὰ σοῦ φανῆ βαρὺ τὸ θὰ σοῦ πῶ, ὦ Ἄντινε;
Κ' ἐτοῦτο θὰ τὸ δέχουμον ἂν τῶδινέ μου ὁ Δίας. 390
Ἦ λὲς δὲ γίνεται κακὸ τρανότερο στὸν κόσμον;
Ἦ Οχι, δὲν τῶχω γιὰ ἀχαμνὸ νᾶναι κανένας ρήγας·
πλοῦσιο τὸ σπῖτι του ἄξαφνα, δοξάζεται κι ἀπὸς του.
Μὰ κι ἄλλοι βρίσκονται Ἄχαιοι στὸ Θιάκι βασιλιάδες,
νέοι καὶ γέροι ἀρίθμητοι, κ' ἕνας τους θᾶχῃ ἐτούτη
τὴ δόξα, μιάς κι ἀπέθανε ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσεάς·
ὅμως ἐγὼ θὰ ὀρίζω αὐτὸ τὸ σπῖτι καὶ τοὺς δούλους,
ποῦ γιὰ τὰ μένα ἀπόχτησε μὲ τᾶρματά του ἐκεῖνος.»

Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος γυρνᾷει κι ἀπολογιέται·
«Αὐτὰ, Τηλέμαχε, στῶν θεῶν ἄς μείνουνε τὰ χέρια, 400
τὸ ποιὸς στὸ θαλασσόλουστο θὰ βασιλέψῃ Θιάκι·
μακάρι ἐσὺ νὰ κυβερνᾷς καὶ χτήματα καὶ σπῖτι,
καὶ νὰ μὴν ἔρθῃ ἐδῶ ψυχὴ καὶ θὲς δὲ θὲς σοῦ ἀρπάξῃ
τὰ χτήματα, ὅσο τὸ νησι τὸ κατοικοῦν ἀνθρώποι.
Μὰ τώρα θέλω νὰ μοῦ πῆς, καλέ μου, γιὰ τὸν ξένο,
ποποῦθε νᾶναι ἐλόγου του; ποιά χώρα λείει δικῆ του;
ποιά νᾶναι ἡ φύτρα του μαθές, τὸ πατρικό του χῶμα;

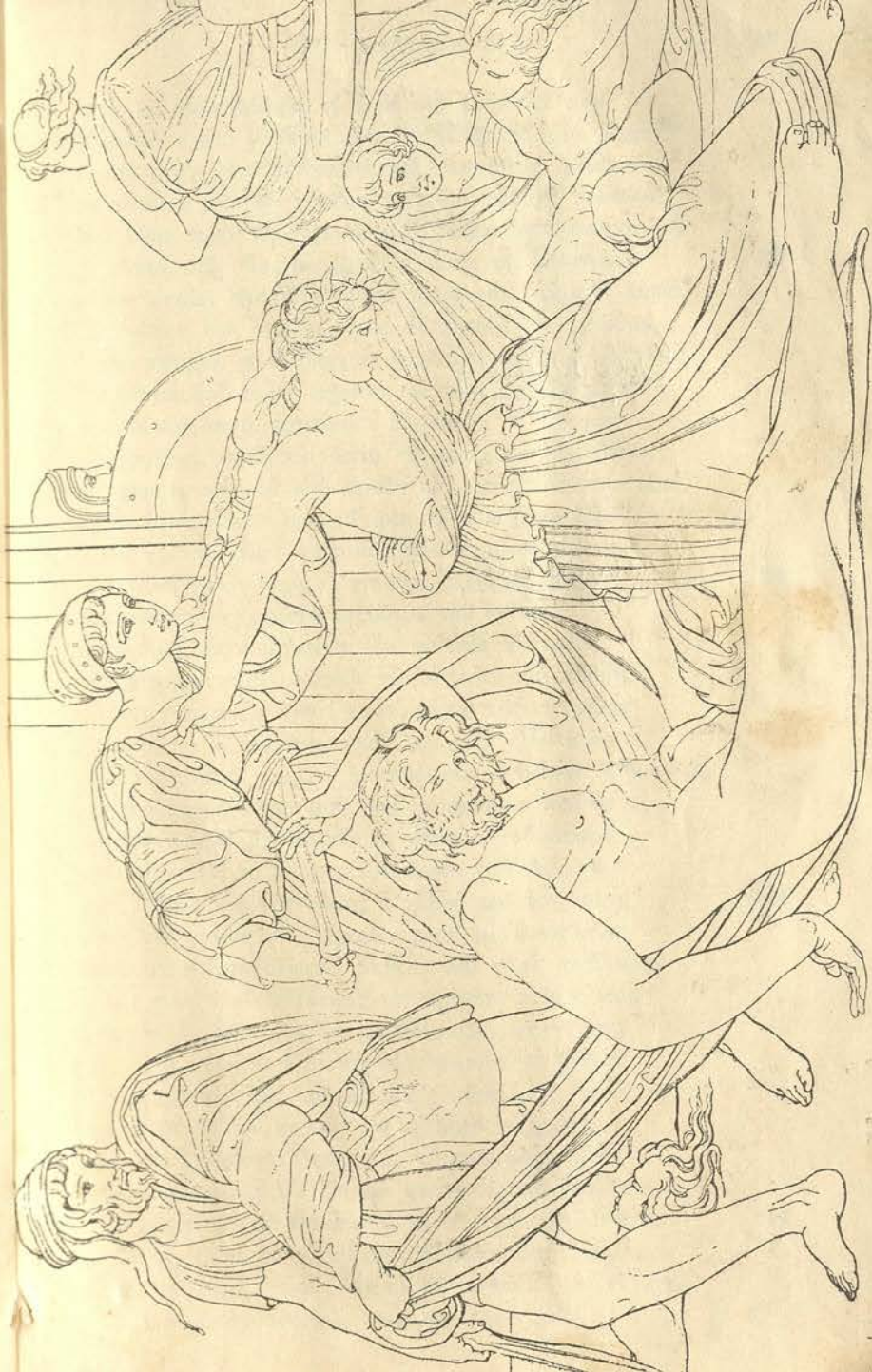
μπὰς καὶ μαντᾶτα σοῦφερε πὼς ἔρχεται ὁ γονιὸς σου;
ἢ νᾶρθε ἐδῶ γυρεύοντας δικές του τάχα ἀνάγκες;
Φάνηκε μόλις, κ' ἔφυγε· δὲν ἔμεινε δὰ κιάλας
νὰ γνωριστῆ· καὶ πρόστιχος δὲν ἔμοιαζε στὴν ὄψη.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
«Ὁ κύρης μου πιά γυρισμό, ὦ Εὐρύμαχε, δὲν ἔχει
μῆτε μαντᾶτα ἀκούγω ἐγώ, σὰ φτάνουν ἀπὸ κάπου,
μῆτε μαντεῖες πιά ψηφῶ σὰν προσκαλέση ἡ μάννα
μάντη στὸ σπίτι καὶ ρωτάη. Ὁ ξένος πού εἶδες εἶναι
φίλος δικός μου πατρικὸς ἀπὸ τὴν Τάφο, ὁ Μέντης·
τοῦ φρόνιμου τοῦ Ἀχίλου παινιέται γιὸς πὼς εἶναι,
καὶ βασιλιάς τῶν Ταφιδῶν, πού τὸ κουπί ἀγαπᾶνε.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὅμως τὴ θεὰ στὸ νοῦ τὴν εἶχε πάντα. 410
Ἐκεῖνοι ὡς τόσο στὸ χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγοῦδι
τὸ γύρισαν, καὶ γλέντιζαν ὡς πού νᾶρθῆ τὸ βράδυ.
Καὶ καθὼς γλέντιζαν, τὰχνὸ κατέθηκε τὸ βράδυ
καθένας τότες σπίτι του τραβοῦσε νὰ πλαγιάσῃ,
καὶ πῆγε κι ὁ Τηλέμαχος στὸν ἀψηλοχτισμένο
τὸ θάλαμο πού σφάνταζε μὲς στὴν αὐλὴ τὴν ὄρια,
νὰ μπῆ στὴν κλίνη του, πολλὰ στὸ νοῦ του μελετώντας.
Ἡ Εὐρύκλεια τότες τοῦφερε τὰ φώσια τὰναμιμένα,
τοῦ Ὠπα ἢ κόρη ἢ μπιστευτή, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισηνόρη,
π' ὁ Λαέρτης ἄλλοτες μικρὴ τὴν πῆρε κοπελλοῦδα 430
μὲ εἴκοσι βόδια πλερωμή, καὶ μέσα στὸ παλάτι
τὸ ἴδιο μὲ τὴν ἄξια του γυναῖκα τὴν τιμοῦσε,
μὰ ἀντάμα της δὲν πλάγιαζε, νὰ μὴ χολιάσῃ ἐκεῖνη·
αὐτὴ τὰ φώσια ἀνέβασε, πού ἀπὸ τίς ἄλλες δοῦλες
τὸν εἶχε ἀγάπη ξέχωρη, κι ἀπὸ μωρὸ τὸν κοίτα.
Ἄνοιξε αὐτὸς τὸ θάλαμο τὸν τεχνικὰ φτιασμένο,
στὴν κλίνη κάθησε, ἔβγαλε τὸ μαλακὸ χιτῶνα,
τὸν ἔθεσε στῆς φρόνιμης γερόντισσας τὰ χέρια,
κι αὐτὴ σὰν τονὲ δίπλωσε καλά, σὲ ξυλοκάφρι
τὸν κρέμασε, παράδιπλα στὸ τορνευτὸ κλινάρι, 440
κ' ἦβγε, τῆς θύρας σέρονοντας τὴν ἀργυρὴ κρικέλλα,
ἀπέξωθε μὲ τὸ λουρὶ τὸ σύρτη της τραβώντας.
Κι αὐτὸς μὲ ἀνθὸ τοῦ προβατιοῦ γιὰ σκέπασμα, ὄλη νύχτα
τὸ δρόμο συλλογιότανε πού ἢ Ἀθηνᾶ τοῦ ξήγα.

ΡΑΨΩΔΙΑ Β.

Ἦ Ἐφεξ' ἢ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Ἀγροῦλα,
καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ ὁ ἀκριβογιὸς σηκώθη ἀπὸ τὸ στρώμα,
ντύθηκε, ζώνει τὸ σπαθὶ τὸ κοφιερὸ στὸν ὄμο,
ὄρια ποδένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρά του,
καὶ βγαίνει ἀπὸ τὸ θάλαμο μὲ ἀθάνατο παρόμοιος.
Διαλαλητάδες πρόσταξε καλόφωνους ἀμέσως
τοὺς μακρομάλληδες Ἀχαιοὺς σὲ συντυχιά νὰ κράξουν.
Τοὺς κράξανε, καὶ γλήγορα συνάχτηκαν ἐκεῖνοι.
Καὶ σὰ συνάχτηκαν, καὶ μιὰ παρῆά ὄλοι γενήκαν,
κινάει ἐκεῖ μὲ χάλκινο κοντάρι στὴν παλάμη, 10
μονάχος ὄχι· δυὸ σκυλιά γοργόποδ' ἀκλουθοῦσαν,
κ' ἢ Ἀθηνᾶ μὲ θεόλαμπρη τὸν περечеοῦσε χάρη.
Τονὲ θαμάζανε ὄλοι τοὺς σὰν ἔρχονταν. Καθίζει
στὸ πατρικὸ του τὸ θρονί, κ' οἱ γέροι δίνουν τόπο.
Τότες ὁ Αἰγύπτιος ὁ ἥρωας ἀρχίνησε τὸ λόγο,
σκυφτὸς ἀπὸ τὰ γερατεία, καὶ μὲ πολλὰ στὸ νοῦ του.
Τι κ' ἐκεينوῦ ὁ ἀκριβογιὸς μὲ τὸ θεῖκὸ Ὀδυσσεᾶ
στὸ Ἴλιο τότες μίσεψε μὲ κουφωτὰ καράβια,
ὁ Ἄντιφος, κονταριστής, πού ὁ Κύκλωπας ὁ ἄγριος
τὸν ἔκοψε, καὶ δεῖπνο του τὸν ἔκαμε στὸ σπήλιο. 20
Τοῦμειναν τρεῖς ὁ Εὐρύνομος, μνηστήρας κι αὐτὸς ἕνας,
κ' οἱ ἄλλοι δυὸ νοιαζόντουσαν τὰ γονικὰ χωράφια·
μὰ ἐκεῖνὸν τὸν εἶχε ἀξέχαστο καὶ τὸν πικροθρηνοῦσε.
Καὶ δάκρια τώρα χύνοντας ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε·
«Ἀκούστε με τὸ τί θὰ πῶ, Θιακήσοι. Συντυχιά μας
δὲν ἔγινε, ἢ συνέδροιο μας κανένα ἀφότου ὁ μέγας
ὁ Ὀδυσσεᾶς μίσεψε μὲ κουφωτὰ καράβια.
Ποίος τώρα ἐδῶ μᾶς κάλεσε; ποίος τόσην ἔχει ἀνάγκη;
ἀπὸ τοὺς νέους τάχα αὐτὸς γιὰ ἀπ' τοὺς παλιούς μας νᾶναι;
νᾶκουσε τάχα στράτευμα πὼς πλάκωσε, καὶ θέλει 30
σὰν πρῶτος πού τᾶπεικασε νὰ μᾶς τὸ φανερώσῃ;
ἢ γι' ἄλλο τίποτις κοινὸ θὰ βγῆ νὰ μᾶς μιλήσῃ;
Καλὸς μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος, καὶ βλογημένος νᾶναι.
Νὰ τοῦ χαρίζῃ ὁ Δίας καλά, ὅσα ζητάει ἢ ψυχὴ του.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τᾶχε καλὸ σημάδι.
Καὶ πιά δὲν κάθονταν, παρὰ ποθώντας νὰ μιλήσῃ,

στάθη στή μέση· τούβαλε στο χέρι δεκανίκι
 ὁ κήρυκας Πεισήνορας, μὲ νοῦ καὶ γνώσες ἄντρας.
 Καὶ τότε πρῶτα γύρισε κατὰ τὸ γέρο, κ' εἶπε·
 «Αὐτός, ὦ γέρο, ποῦ ρωτᾶς, θὰ δῆς μακριὰ δὲν εἶναι· 40
 ἐγὼ τὸν κόσμον κάλεσα, τὶ ἐμένα ἀγγίζει ὁ πόνος.
 Καὶ μῆτε στρατέμα ἄκουσα νὰ πλάκωσε, καὶ θέλω
 σὰν πρῶτος ποῦ τάπεικασα νὰ σᾶς τὸ φανερώσω,
 μὴτ' ἄλλο τίποτις κοινὸ δὲ βγαίνω νὰ ξηγήσω,
 παρὰ δικό μου πάθημα, ποῦ μοῦπεσε στὸ σπίτι
 διπλό· τὸν ἄξιο μου ἔχασα γονιὸ ποῦ κυβερνοῦσε
 ἔσᾶς ἐδῶ ὅλους μιὰ φορὰ σὰν ἡμερος πατέρας,
 κι ἄλλο, χειρότερο πολὺ, ποῦ πάει νὰ ξολοθρεύῃ
 τὸ σπιτικό μου, κι ὅλο μου τὸ βιὸς νὰ τἀφανίσῃ.
 Μνηστῆρες πλῆθος πέσανε τῆς ἀθελῆς μου μάννας, 50
 γιοὶ τῶν ἀντρῶν ποῦ βρίσκονται προυχόντοι μὲς στὸν τόπο,
 καὶ νὰ φανοῦνε τρέμουνε στοῦ Ἰκάρου τοῦ γονιοῦ της,
 ποῦ αὐτὸς τῆ θυγατέρα του θὰ προίκιζε, καὶ σ' ὅποιον
 πιὸ ταιριαστὸς τοῦ φαίνονταν, τὴν ἔδινε γυναίκα.
 Μόνε σ' ἐμᾶς ὀλοκαιρὶς χαζεύοντας ἐκεῖνοι
 καὶ βόδια σφάζοντας κι ἀρνιά, καὶ τὰ παχιά τὰ γίδια,
 τὰ χαίρουνται, καὶ πίνουνε τὸ φλογερὸ κρασί μου,
 τοῦ κάκου, καὶ τὰ καταλοῦν· γιατί ἄντρας πιά δὲ στέκει
 σὰν ποῦ ὁ Δυσσέας εἶτανε, τὸ σπίτι νὰ γλυτώσῃ.
 Κ' ἐμεῖς γι' αὐτοὺς δὲ σώνουμε· μὰ ἀλήθεια καὶ κατόπι 60
 θᾶμαστε ἐμπρός τους ἀχαμνοὶ κι ἀνήξεροὶ ἀπὸ μάχη.
 Νᾶχα μαζί μου δύναμη, κ' ἐγὼ θᾶντιστεκόμουν,
 τὶ ἀβάσταχτά 'ναί ἐτούτα πιά· μοῦ ἀφάνισαν τὸ σπίτι
 καὶ πῆγε νοιώστε τὴν κ' ἔσεῖς αὐτὴ τὴν ἀδικία τους,
 ντραπῆτε ἐκεῖνους τοὺς λαοὺς ποῦ γύρω γειτονεύουν,
 καὶ φοβηθῆτε τοὺς θεοὺς, μὴν ὀργιστοῦν καὶ ρίξουν
 μιὰ μέρα στὸ κεφάλι σας τὰ μαῦρα αὐτὰ τὰ ἔργα.
 Προσπέφτω σας, γιὰ τὸ νόμα τοῦ Δία καὶ τῆς Θέμης,
 ποῦ τῶν ἀντρῶν τίς συντυχιᾶς αὐτὴ σκορπάει ἢ φέρνει,
 πάπτε, καλοὶ μου, ἀφήστε με μὲς στὸν καημὸ νὰ λυώνω 70
 μονάχος, ἂν ὁ δοξασιτὸς πατέρας μου Ὀδυσσεὺς
 στοὺς Ἀχαιοὺς δὲν ἔκαμε κακὸ ἀπὸ ὄχρητά του,
 ποῦ τώρα μ' ὄχρητα κ' ἔσεῖς τὸ ξεπλερώνετέ μου,
 σ' ἐτούτους θάρρος δίνοντας· πιὸ κέρδος γιὰ τὰ μένα

ἔσεῖς νὰ καταλούσατε τὸ βίος καὶ τὰ καλὰ μου.
 Νᾶσατε ἔσεῖς, τὸ δίκιο μου θὰ τῶβρισκα μιὰ μέρα
 τὶ μὲς στὴ χῶρα θᾶβγαινα, καὶ γκαρδιακὰ μιλώντας
 τὰ πλούτια μου θὰ γύρευα, ὡς ποὺ ὅλα νὰ δοθοῦνε.
 Μὰ τώρα πόνο ἀγιατρευτο μοῦ βάζετε στὰ σπλάχνα.»

Αὐτὰ τοὺς εἶπε μὲ χολή, κ' εὐτὺς τὸ δεκανίκι
 χάμου πεταίει δακρύζοντας· κι ὄλους τοὺς πῆρε ἡ λύπη.
 Σωποῦσαν, καὶ κανένας τους νὰ βγάλη δὲν κοτοῦσε
 λόγο σκληρό, κι ἀπάντηση νὰ δώσῃ· μόνο ὁ Ἄντινος
 σηκώθηκε ἀπ' τοὺς Ἄχαιούς, κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη.

«Μωρὲ λογά, ἀχαλίνωτε Τηλέμαχε, τί λές μας;
 μᾶς βρίζεις, κι ἀβανιάσματα νὰ μᾶς κολλήσῃς θέλεις
 μὰ ξέρε το πὼς δὲ σοῦ φταῖν οἱ Ἄχαιοι οἱ μνηστήρες,
 παρὰ ἡ μαννοῦλα σου τὰ φταίει, ποὺ χίλια ξέρεῖ ὁ νοῦς της.
 Τρεῖς χρόνοι τώρα πέρασαν, καὶ τέταρτος κοντεύει,
 ποὺ αὐτὴ γελᾷει τοὺς Ἄχαιούς. Ἐλπίδες δίνει σ' ὄλους,
 καὶ καθενοῦ ξεχωριστὰ ταξίματα τοῦ στέλνει,

αὐτὴ ὅμως ἄλλα μελετάει. Καὶ κοίταξε κ' ἐτοῦτη
 τὴν πονηριὰ ποὺ μπόρεσε νὰ σοφιστῇ καὶ νᾶβρη.
 Στήνει θεόμακρο παννὶ στὸν πύργο της νὰ φάνη,
 ψιλόκλωστο κι ἀμέτρητο, καὶ λέει μας· «Παληκάρια,
 μνηστήρες μου, τώρα ὁ λαμπρὸς ποὺ ἀπέθανε Ὀδυσσεάς,
 μὴ βιάζετε τὸ γάμο μου, γιὰ νὰποσώσω πρῶτα
 τὸ παννικό, νὰ μὴ χαθοῦν τὰ νήματα τοῦ κάκου,
 ποὺ τῶχω γιὰ τὸ σάβανο τοῦ ἥρωα τοῦ Λαέρτη,
 σὰν ἔρθῃ ὁ κορμοτεντωτῆς ὁ χάρος καὶ τὸν πάρη,
 μπᾶς καὶ καμιὰ τῶν Ἄχαιῶν κερὰ μὲ ψεγαδιάση,
 ἂν κοίτεται ἀσαβάνωτος, ποῦταν καὶ τόσο πλούσιος.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' οἱ λεβέντικες τὰ δέχτηκαν ψυχές μας.
 Λοιπόν, τίς μέρες ἔφαινε τὸ θεόμακρο παννὶ της,
 τὴ νύχτα ὅμως τὸ ξέφαινε σὰν ἔφερναν τὰ φῶτα.
 Τρεῖς χρόνους μᾶς κρυφόπαιζε, κ' ἔτσι μᾶς ἔπειθε ὄλους
 μὰ οἱ ἐποχὲς σὰ φέρανε τὸν τέταρτο τὸ χρόνο,
 μιὰ της γυναίκα πῶξερε, μᾶς τὰ φινέρωσε ὅλα,
 καὶ πιάσαμε τὴν τὸ λαμπρὸ παννὶ της νὰ ξεφαίνῃ.
 Καὶ τότες πιά μὲ τὸ στανιὸ τὸ τέλειωσε ἀπ' ἀνάγκη
 κ' ἐσένα, νὰ τί ἀπάντηση σοῦ δίνουν οἱ μνηστήρες,
 κ' ἐσὸν νὰ ξέρῃς, κ' οἱ Ἄχαιοι νὰ μάθουν ὅλοι ἐτοῦτοι.

Ἐαρουδάμυ

Ἐαρουδάμυ

80

90

100

110

Ἐεδιάβασ' τὴν τὴ μάνα σου, καὶ πὲς νὰ πάῃ νὰ πάρῃ
 ὅποιον καλέσῃ ὁ κύρης τῆς κι ὅποιον αὐτὴ θελήσῃ.
 Μὰ ἃ μελετᾷ τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ βασανίσῃ ἀκόμα,
 μὲ ὅσα φυλάει τῆς Ἀθηνᾶς χαρίσματα ἢ ψυχὴ τῆς,
 μὲ τὴν πιδέξια τέχνη τῆς, μὲ τὴ λαμπρὴ ξυπνάδα,
 τὶς μαριολιές, ποὺ σὰν κι αὐτὲς μήτ' οἱ παλιὲς ἐκείνες
 ὠριομαλλοῦσες Ἀχαιῆς δὲν ἄκουσα ἂν τὶς εἶχαν,
 ἢ Ἀλκυόνη, ἢ ὠριοστεφάνωτη Μυκίη, μήτε ἢ Τύρω,
 120 ποὺ μιά τους δὲν τῆς ἔμοιαζε στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπτης,
 αὐτὸ ὅμως δὲν τ'ἀπέκασε πὼς θὰ σοῦ τρῶνε οἱ ἄλλοι
 τὸ βίος σου καὶ τὰ πλούτια σου ὅσο πεισμώνει ἐκείνη
 στὴ γνώμη ποὺ οἱ ἀθάνατοι τῆς βάλανε στὸ νοῦ τῆς.
 Μεγάλο ἀπόκτησε ὄνομα γιὰ λόγου τῆς, μὰ ἐσένα
 ἀρίθμητα σὲ στέρησε καλά. Καὶ γινώριζέ το,
 πὼς ἔμεις μήτε σ' ἐξοχὴ μήτε κι ἄλλου δὲν πᾶμε,
 πρὶν αὐτὴ πάρῃ ἀπὸ τὰ μᾶς τὸν ἄντρα ποὺ διαλέξῃ.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
 «Ἄντινο, ἀπὸ τὸν πύργο μου δὲ γίνεται νὰ διώξω
 130 ἐκείνη ποὺ μὲ γέννησε καὶ μ' ἐθρεψε ὁ γονιός μου,
 ζῆ ἀπέθανε, σὲ ξένη γῆς ἀπόμεινε ἂν τὴ στεῖλω
 τὴ μάνα ἐγώ, στὸν κύρη τῆς θὰ τὰκριβοπλερώσω.
 Κι ἀπ' τὸν Ἰκάριο συφορὸς κι ἀπ' τὸ θεὸ θμὴ μοῦρθουν,
 σὰ φεύγει ἢ μάνα καὶ ξορκάει τὶς μαῦρες Ἐρινύες
 μὰ καὶ τοῦ κόσμου ἐπάνω μου τὴν κατηγορία θάχω
 ὥστε ποτέ μου τέτιο ἐγὼ δὲν ξεστομίζω λόγο.
 Κι ἀτοί σας ἂν τὸ νοιώθετε τὸ κρῖμ' αὐτό, νὰ σύρτε,
 ἄλλα τραπέζια νᾶβροτε. δικό σας βίος νὰ τρῶτε,
 140 ὁ ἕνας σπῖτι τοῦ ἄλλουοῦ. Μὰ ἂν πάλε ἐσεῖς θαρρῶτε
 πὼς εἶναι δίκιο κ' εὐλόγο νὰ καταλοῦνται πλούτια
 ἑνὸς ἀνθρώπου ἀπλέρωτα, σκορπαῖτε τα· ἐγὼ τότες
 καλῶ βοήθεια τοὺς θεοὺς, ἴσως κι ὁ Δίας φέρῃ
 τὸ γδικιωμὸ ποὺ ἀξίζει σας, κ' ἔτσι κ' ἐσεῖς κατόπι
 πεδῶθε δίχως πλερωμὴ μιὰ καὶ καλὴ χαθῆτε.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ βροντόφωνος ὁ Δίας τότες στέλνει
 ἀπ' τᾶψηλὸ βουνόκορφο δυὸ αἵτους καὶ ξεκινᾶνε.
 Πέταγαν πρῶτα ἀνάλαφρα σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου,
 πλευρὸ πλευρὸ διαβαίνοντας μὲ τὰ φτερὰ ἀπλωμένα·
 150 μὰ στῆς πολύβοης συντυχιάς σὰν ἔφτασαν τὴ μέση,

στριφογυρνοῦν, καὶ μὲ βαρὺ φτερούγιασμα κοιτόντας
 πρὸς τὰ κεφάλια τοῦ λαοῦ ματιὲς θανάτου οἰχτοῦν
 καὶ μὲ νυχιὲς σὰν ἔσκισαν τὰ μοῦτρα, τὰ λαιμά τους,
 δεξὰ κινώντας πέρασαν τὶς κατοικιὲς τῆς χώρας.
 Θαμάσαν ὅλοι βλέποντας τὰ ὄρνια σὰ φανῆκαν,
 κι ὁ νοῦς τους ἀνιστόραγε τὰ μέλλανε νὰ γίνουν.
 Ὁ γέρος τότε ἤρωας τοὺς μίλησε Ἀλιθέρης,
 τοῦ Μάστορα, ποὺ πρῶτος τους κρινότανε ὀλονῶνε
 στὴ γνώριση τῆς μαντικῆς, στὴν ὀρηνηιὰ τῶν ὄρνιων
 αὐτὸς λοιπὸν καλόγνωμα ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε 160
 «Ἀκούστε με, ὦ Θιακήσοι ἐσεῖς, καὶ μάλιστα οἱ μνηστῆρες,
 τὸ τί ἔχω τώρα νὰ σᾶς πῶ καὶ νὰ σᾶς φανερώσω.
 Βαρὺ κακὸ τοὺς ἔρχεται δὲ δύνεται ὁ Δυσσέας
 νὰ μείνῃ πιά πολὺν καιρὸ μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς του
 σιμὰ ἐδῶ κάπου θάνατο γιὰ τοὺς μνηστῆρες σπέρνει
 μὰ κι ἄλλοι μας ἐδῶ πολλοὶ θὰ πάθουμε μαζί τους,
 ποὺ κατοικιά μας ἔχουμε τὸ ξάστερο τὸ Θιάκι
 τὸ πῶς θὰ τοὺς μποδίσουμε ἀπὸ τώρα ἄς στοχαστοῦμε,
 ἢ ἐτούτοι πρῶτοι ἄς πάθουνε· τί γιὰ καλό τους εἶναι 170
 Δὲν προφητεύω ἀνήξερος κατέχω τα ποὺ κρένω·
 ἔτσι κ' ἐκειοῦ ὅσα μάντεψα ἐγὼ τότες, ὅλα βγήκαν
 ὅταν οἱ Ἀργῖτες ὅλοι τους στοῦ Ἰλίου τὴ χώρα ὀρμοῦσαν,
 κι ἀντάμα τους ὁ τριξυπνος ξεκίνας Ὀδυσσέας.
 Θὰ πάθῃ, τοῦλεγα, πολλά, θὰ χάσῃ τοὺς συντρόφους,
 καὶ θὰ γυρίσῃ ἀγνώριστος στὰ εἴκοσι τὰ χρόνια
 στὸν τόπο του· καὶ νά, ποὺ αὐτὰ τώρα τοῦ βγαίνουν ὄλα.»

Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος ἀντίσκοψε καὶ τοῦπε
 «Σπῖτι σου σέρνε, γέρο ἐσύ, καὶ βγάξε τῶν παιδιῶ σου
 μαντεῖες, μὰς καὶ πάθουνε κανὲ κακὸ κατόπι
 180 προφήτης εἰμ' ἐγὼ σ' αὐτὰ πολὺ καλύτερός σου.
 Ὅρνια γυρίζουνε πολλὰ κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
 μὰ δὲ μαντεύουν ὅλα· πάει, χάθη ὁ Δυσσέας στὰ ξένα·
 μακάρι νάφανίζουσαν κ' ἐσὺ μαζί μ' ἐκείνον,
 νὰ μὴ μᾶς ψέλνῃς τώρα ἐδῶ τὶς τόσες μαντικὲς σου,
 κεντόντας ἀδιαφόρετα τὸ χόλιασμα τοῦ γιοῦ του,
 μ' ἐλπίδα κ' ἴσως σπῖτι σου κάποιο σοῦ στεῖλῃ δῶρο.
 Σοῦ λέω ἐγὼ μιὰ καὶ καλὴ, κι αὐτὸ ποὺ πῶ τελειέται
 ἐσὺ ποὺ ξέρεις τὰ παλιὰ καὶ τὰ πολλά, ἂν ἐτούτου

τοῦ νέου ἀνάψης τὴν ὀργὴν μὲ πλανερὰ σου λόγια,
 πρῶτος αὐτὸς χειρότερα θὰ πάθῃ ἀπ' ἀφορμὴ σου,
 καὶ μήτε ἀπ' αὐτουνούσιν καλὸ δὲ θενὰ δῆ, κ' ἐσένα
 μὲ πρόστιμο θὰ ψήσουμε βαρύν, πού σάν πλερώνῃς
 ἀπὸ τὸν πόνο, γέρο μου, θενὰ λυσσάξῃ ὁ νοῦς σου.
 Καὶ τώρα τὸν Τηλέμαχο μπρὸς σ' ὄλους συβουλεύω
 νὰ πῆ τῆς κερὰ μάννας του νὰ σύρῃ στοῦ γονιοῦ της,
 κι αὐτοὶ θὰ τὴν παντρέψουνε κι ἀρίφνητα θὰ βγάλουν
 προικιά, σάν πού ταιριάζουνε σὲ κόρη ἀγαπημένη.
 Τίς βαρετές μας προξενειὲς ἀλλιῶς δὲν παραιτοῦμε,
 τί στάλα δὲ φοβόμαστε κανέναν ἐδῶ πέρα,
 μὰ μήτε τὸν Τηλέμαχο μὲ τὰ πολλὰ τὰ λόγια
 κι οὐδὲ ψηφοῦμε, γέροντα, τίς προφητεῖες πού βγάζεις,
 τίς ἀνωφέλευτες, πού πιὸ σιχαμερὸ σὲ κάνουν.
 Τὰ πλούτια του θὰ τρώγονται κι ἀγύριστα θὰ μνήσκουν,
 ὅσο αὐτὴ παίζει τοὺς Ἄχαιοὺς, τὸ γάμο ἀργοπορώντας·
 καὶ πάντα θὰ προσμένουμε καὶ θὰ λογομαχοῦμε
 γιὰ τίς περισίσιες χάρες της, καὶ σ' ἄλλες δὲ θὰ πᾶμε,
 ἀπ' ὅσες ταίρια γίνονται καλὰ τοῦ καθενοῦ μας.»
 Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κἀνει
 «Εὐρύμαχε, κ' οἱ ἄλλοι ἔσεῖς καμαρωτοὶ μνηστήρες,
 μήτε μιλῶ γι' αὐτὰ ἐγὼ πιά, κι οὐδὲ παρακαλῶ σας·
 αὐτὰ τώρα κ' οἱ ἀθάνατοι κ' οἱ Ἄχαιοὶ τὰ ξέρουν.
 Παρὰ καράβι γλήγορο κ' εἴκοσι δόστε μου ἄντρες,
 ἀπὸ ἄν τὸπο σ' ἄλλονα ταξίδι νὰ μὲ πάρουν.
 Στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερεὴν θὰ σύρω καὶ στὴ Σπάρτη,
 τοῦ πλανημένου μου γονιοῦ τὸ γυρισμὸ νὰ μάθω·
 ἢ κάποιος θὰ μοῦ πῆ θνητός, ἢ τὴ φωνὴ θ' ἀκούσω
 πού στέλνει ὁ Δίας καὶ στὴ γῆς συχνὰ σκορπᾶε τίς φῆμες.
 Κι ἂ μάθω πὼς ὁ κύρης μου καὶ ζῆ καὶ θὰ γυρίσῃ,
 ὡς ἓνα χρόνον, κι ἂς πονῶ, θεν' ἀπαντέξω ἀκόμα·
 ἂν πάλε πὼς ἀπέθανε καὶ πὼς μοῦ χάθη ἀκούσω,
 γυρίζω πίσω στὰ γλυκὰ λημέρια τῆς πατρίδας,
 τοῦ στήνω μνήμα, νεκρικὰ πολλὰ τοῦ θέτω δῶρα,
 ὅσα τοῦ πρέπον, κ' ὕστερα παντρεύω καὶ τὴ μάννα.»
 Αὐτὰ σάν εἶπε, κάθησε· κ' εὐτὺς σηκώθη ὀμπρὸς τοὺς
 ὁ Μέντορας πού σύντροφο ὁ λαμπρὸς Δυσσέας τὸν εἶχε,
 καὶ φεύγοντας στὰ χέρια του τὸ σπιτικό του ἀφήκε,

190

200

210

220

ὄλοι νᾶκοῦν τὸ γέροντα, καὶ νὰ φυλάῃ τὰ πάντα
 ἐκεῖνος μὲ καλογνωμιὰ ξαγόρειπέ τους κ' εἶπε·
 «Ἀκούστε με τὸ τί θὰ πῶ, Θιακήσοι. Πιὰ κανένας
 ἄς μὴ μᾶς ἔρθῃ βασιλιάς, καλόβουλος καὶ δίκιος
 καὶ πρόσχαρος, παρὰ σκληρὸς καὶ κακοπράχτης νᾶναι,
 ἀφοῦ τὸ θεῖκὸ Ὀδυσσεᾶ κανένας δὲ θυμάται,
 μὲς στὸ λαὸ πού σὰ γονιὸς μ' ἀγάπη τὸν κυβέρον.
 Καὶ δὲ θαμάζομαι ἔτουνους τοὺς ἄφοβους μνηστήρες,
 πού ἔργατα παράνομα μὲ πονηριὲς σκαρώνουν·
 ἂν αὐτοὶ τρῶν καὶ καταλοῦν τοῦ Ὀδυσσεᾶ τὸ σπίτι,
 μὲ τὴ ζωὴ τους παίζουνε, καὶ λὲν πὼς χάθη ἐκεῖνος.
 Μὰ ἐσᾶς τοὺς ἄλλους, πού βουβοὶ καθόσαστε, καὶ λόγο
 δὲ βγάζετε ἐναντίο τους, νὰ τοὺς καταδαμάστε,
 ἔσεῖς οἱ πάμπολλοι, αὐτουνούσιν τοὺς μετρητοὺς μνηστήρες.»
 Κι ὁ Λειώκριτος τοῦ Εὐθήνορα γυρίζει κι ἀπαντᾷ του·
 «Μέντορα ἐσύ, κακόμυαλε καὶ κλοῦβιε, τί φωνάζεις;
 Τοὺς λὲς νὰ μᾶς δαμάσουνε, κι ὡς τόσο δύσκολο ἔναι
 οἱ λίγοι νὰ χτυπήσουνε πολλοὺς γιὰ φαγοπότι.
 Κι ἂν ὁ Θιακήσος Ὀδυσσεᾶς φανερωθῇ ἀπατός του,
 κι ἀπὸ τὸν πύργο σοφιστῆ νὰ διώξῃ τοὺς μνηστήρες,
 ἐκεῖ πού τρωγοπίνουνε τὰ παληκάκια ἀντάμα,
 δὲ θᾶχαιρε ἢ γυναῖκα του πού γύρισε ὁ καλὸς της,
 τί μαῦρο τέλος θᾶβρισκε ἐκεῖ μέσα πολεμώντας
 ἓνας αὐτὸς μὲ τοὺς πολλοὺς· μὰ ἐσὺ σωστὰ δὲν τάπε,
 ἔλατε τώρα ἔσεῖς, παιδιά, σκορπίεστε στὶς δουλειές σας
 ὁ Ἀλιθέρης τούτονε κι ὁ Μέντορας ἄ· βάλουν
 στὸ δρόμο του, σάν πούναι δὰ καὶ γονικοὶ του φίλοι.
 Μὰ ἐγὼ θαρρῶ πολὺν καιρὸ θὰ κάθεται στὸ Θιάκι
 νᾶκούῃ μαντᾶτα, καὶ ποτὲς δὲ θὰ χαρῆ ταξίδι.»
 Αὐτὰ σάν εἶπε, σκόρπισε τὴ συντυχιά μὲ βιάση.
 Καὶ σύρανε στὸ σπίτι του ὁ καθένας, κ' οἱ μνηστήρες
 κατὰ τὸν πύργο κίνησαν τοῦ θεῖκοῦ Ὀδυσσεᾶ.
 Τότες μακριὰ ὁ Τηλέμαχος στάκρόγιαλο κατέβη,
 τὰ χέρια θαλασσόνιψε, κ' ἔκαμε δέηση κ' εἶπε·
 «Ἄκου μ', ἐσὺ ὁ θεός, πού ἔχτες στὸν πύργο ἦρθες καὶ μούπες
 νὰ πάρω πλοῖο καὶ στάγνὰ τὰ πέλαα νᾶρμενίσω,
 νὰ μάθω ἂ γύρισε ὁ γονιὸς πού λείπει τόσους χρόνους,
 κι ὅμως μ' ἀποδίδουν οἱ Ἄχαιοί, καὶ μάλιστα οἱ μνηστήρες,

230

240

250

260

ποῦναι μεγάλη ἢ κάκια τους, περίσσια ἢ περηφάνεια»

Αὐτὰ σὰν προσεικλήθηκε, νά, ἢ Ἄθηνᾶ προβάλλει,
 μὲ τῆ φωνῇ καὶ τὸ κορμί τοῦ Μέντορα ἀντικρὺ του,
 καὶ συντυχαίνει του, καὶ λέει μὲ φτερωμένα λόγια·

«Τηλέμαχε, ἄναντρο ἢ χαζὸ δὲ θὰ σὲ λὲν κατόπι, 270
 ἂν τοῦ γονιοῦ σου ἢ λεβεντιὰ μέσα σου μνήσκῃ, κ' εἶσαι
 τέτοιος πού ἐκεῖνος εἶτανε καὶ σ' ἔργα καὶ σὲ λόγια
 καὶ τότες τὸ ταξίδι σου δὲν πάει χαμένο, θάβῃ.

Μ' ἂν ἐκείνου δὲν εἶσαι ἐσὺ γιὸς καὶ τῆς Πηνελόπης,
 αὐτὰ πού λαχταροῦς θαρροῦ δὲ θὰ τὰ δῆς νὰ βγοῦνε.

Λίγα στὸν κόσμον αὐτὸ παιδιὰ μὲ τοὺς γονιούς τους μοιάζουν,
 χειρότεροι εἶναι οἱ πιὸ πολλοί, καλύτεροί ἔναι λίγοι.

Μὰ ἀφοῦ δὲ θᾶσαι ἐσὺ ἄναντρος μὴδὲ χαζὸς κατόπι,
 κι ἀφοῦ ποτιὲς δὲ σάφησε τοῦ Ὀδυσσεᾶ ἢ γνώση,
 μελέτα το πῶς τὰ ἔργα αὐτὰ ἐσὺ θὰ τὰ τελέσῃς, 280

κι ἀψήφα τους τοὺς ἄμναλους αὐτοὺς καὶ τίς βουλές τους,
 τί γνώση αὐτοὶ δὲν ἔχουνε καὶ δίκιο δὲ γνωρίζουν·

δὲν ξέρουν πῶς ὁ θάνατος κ' ἢ μαύρη τους ἢ μοῖρα
 εἶναι κοντά, καὶ θὰ τοὺς φάῃ μονήμερα ὀλονούς τους.

Καὶ τὸ ταξίδι πού ζητᾷς πολὺ πιά δὲ θ' ἀργήσῃ·
 τέτοιος σου φίλος πατρικὸς ἐγὼ ἔμαι, πού καράβι
 θὰ σοῦ τοιμάσω γλήγορα, κ' ἴδιος θάρθῶ μαζί σου.

Πήγαινε, σμίξε τώρα ἐσὺ μὲ τοὺς μνηστήρες σπίτι,
 προμήθειες μάζωξε πολλές, καὶ σ' ἀγγειά μέσα κλεισ'τες

μὲς στίς λαγῆνες τὸ κρασί, τᾶλεύρι, τὸ μεδούλι 290
 τοῦ κάθε ἀνθρώπου, σὲ πετσιὰ σφιχτοραμμένα βάλ'το.

κ' ἐγὼ πηγαίνω στὸ λαὸ συντρόφους νὰ μαζώξω
 νάρθουν ἐθελοντές· πολλὰ καράβια ἐδῶ στὸ Θιάκι,

μὰ θὲς καινούρια θὲς παλιά· θὰ βρῶ καὶ θάρματάσω
 ἀπ' ὅλα τὸ πιὸ διαλεχτό· τὸ ρίχουμε στὸ κῦμα,

καὶ βγαίνουμε ἀρμενίζοντας στὰ διάπλατα πελάγη.»

Αὐτὰ σὰν τοῦ εἶπε ἢ Ἄθηνᾶ, τοῦ Δία ἢ κόρη, ἐκεῖνος
 ἀσάλευτος δὲν ἔμεινε στῆ θεϊκῇ φωνῇ της,

μόνε στὸν πύργον κίνησε μὲ σπλάχνα ταραγμένα,
 καὶ βοήθε τοὺς λεβέντηδες μνηστήρες στὸ παλάτι

γδέρνανε γίδια στὴν αὐλὴ καὶ χοίρους καφαλίζαν. 300

Ἦοθε ἴσια στὸν Τηλέμαχον γελώντας ὁ Ἄντινος,
 καὶ τοῦπιασε τὸ χέρι του, κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε·

«Μωρὲ Τηλέμαχε λογά, ἀχαλίνωτε, μὴ βάζῃς
 στὸ νοῦ σου τίποτις κακό, μήτ' ἔργο, μήτε λόγο,
 μόν' κάθησε νὰ φᾶς νὰ πιῆς σὰν πρῶτα. Κι ὅλα ἐτοῦτα
 θὰ σοῦ τὰ βροῦν οἱ Ἄχαιοί, καράβι, λαμνοκόπους
 καλοῦς, νὰ φτάσῃς γλήγορα στῆ βλογημένη Πύλο,
 καὶ νὰ γυρέψῃς ἄκουσμα τοῦ ξελαμπροῦ γονιοῦ σου.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε· 310
 «Ἄντινο, δὲν μπορῶ μ' ἐσᾶς τοὺς περηφανεμένους
 σὲ φαγοπότια νὰ γλεντῶ χαζὸς καὶ δίχως ἔννοια.
 Τάχα δὲ σώνει πού ὅλοι ἐσεῖς τᾶρίφνητα καλά μου
 σκορπίστε τα σὰν εἶμουνα μωρὸ παιδί; μὰ τώρα
 πού ἀντρώθηκα, κι ἀκούγοντας ἀπ' ἄλλοनों μαθαίνω,
 κι ὅσο πηγαίνει μέσα μου ἢ ψυχὴ μου δυναμώνει,
 μοῖρα κακῇ θάγωνιστῶ κ' ἐγὼ σ' ἐσᾶς νὰ φέρω,
 εἴτε στὴν Πύλο τραβηχτῶ, ἢ μείνω ἐδῶ στὸ Θιάκι.
 Θὰ πάω—κι ὄχι ἀνώφελο ταξίδι αὐτό—περάτης,
 ἀφοῦ δικὰ μου πλοῖα ἐγὼ, δικούς μου λαμνοκόπους
 δὲν ἔχω, καὶ τὸ κρίνατε κ' ἐσεῖς ἐτοῦτο κάλλιο.» 320

Εἶπε, καὶ σιγοτραβῆξε τὸ χέρι ἀπὸ τ' Ἄντινου
 τὴν ἀπαλάμη. Στρώνοντας οἱ ἄλλοι τὰ τραπέζια
 μὲ λόγια τὸν κεντούσανε καὶ τονὲ περγελοῦσαν,
 κι ἀπὸ τοὺς ξιπασμένους νιὸς ἕνας αὐτὰ λαλοῦσε·

«Καὶ βέβαια κάποιον φονικὸ ὁ Τηλέμαχος σκαρώνει.
 Πηγαίνει ὡς τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλον κι ὡς στὴ Σπάρτη.

βοηθοὺς νὰ φέρῃ· μέσα του πάθος μεγάλο βράζει·
 ἴσως κι ὡς στὴν παχειὰ τῆ γῆς τῆς Ἐφυρας τραβήξῃ.

κι ἀπὸ κεῖ πέρα βότανα θανατερὰ μᾶς φέρῃ,
 καὶ στὸ κροντήρι ρίξῃ τα κι ὄλους ἐδῶ μᾶς σθύση.» 330

Καὶ κάποιος ἄλλος πάλε ἐκεῖ τοὺς εἶπε ξιπασμένος·
 «Ποιὸς ξέρεῖ ἂ δὲ μᾶς βγῆ κι αὐτὸς μὲ κουφωτὸ καράβι
 καὶ σὰν τὸν Ὀδυσσεᾶ χαθῆ μακριὰ ἀπὸ κάθε φίλο;
 Ὁ κόπος θᾶτανε γιὰ μᾶς σὰν πιὸ πολὺς ἀλήθεια,
 γιὰτι θὰ μοιραζόμασταν τὸ ἔχει του, κ' ἢ μάννα
 τὸ σπίτι θᾶχε μὲ ὅποιονα τὴν ἔπαινε γυναῖκα.»

Καὶ στοῦ γονιοῦ ὁ Τηλέμαχος τὸ θάλαμον κατέβη
 τὸν ἀψηλὸ καὶ διάπλατο, πῶχε σωροὺς χρυσάφι
 καὶ χάλκωμα, καὶ σεντουκιᾶς φορέματα καὶ μῦρα,
 καὶ πού γλυκόπιστο παλιὸ κρασί, τολλὰ πιθάκια 340

στεκόντουσαν δλόγεμα με ἀγνὸ πιωτὸ καὶ θεῖο,
 στὸν τοῖχο ἀράδα κολλητά, ἴσως κ' ἐρθῆ μιὰ μέρα
 πάλε ὁ Δυσσέας στὸν τόπο του, τὰ πάθια του σὰν πάθουν.
 Σφιχτὰ δυὸ σανιδόφυλλα σφαλνούσανε τὴ θύρα,
 καὶ μέρα νύχτα βρίσκουνταν κελάρισσα γυναίκα,
 ποὺ καθετὶς νοιαζότανε με νοικοκυροσύνη,
 ἢ Εὐρύκλεια, τοῦ Ὠπα γέννημα, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισηνόρη.
 Τὴν ἔκραξε ὁ Τηλέμαχος ἐκεῖ, κι αὐτὰ τῆς εἶπε:

«Ἐλα, ὦ γριά, κρασι γλυκὸ μὲς στὶς λαγῆνες χῦσε,
 τὸ νόστιμο, ὅτερ' ἀπ' αὐτὸ ποὺ ἐσὺ φυλάεις γιὰ κεῖνον 350
 τὸν ἄμοιρο, τὸ θεόσπαρτο Ὀδυσσεά, ποὺ τὸ ἐλπίζει
 μιὰ μέρα πὼς θὰ ξαναρθῆ, τὸ θάνατο ἂν ξεφύγη.
 Δώδεκα γέμισε ἀπ' αὐτὲς καὶ καλοστούπωσέ τις,
 βάλε καὶ στὰ καλόραφτα δερμάτια μέσα ἀλεύρι,
 εἴκοσι μέτρα κάμε τα καρπὸ μυλαλεσμένο,
 καὶ ξέρε τα μονάχη σου. Κι ὅλα μαζί νὰ τᾶχης,
 τί θάρθω ἀποσπερῆς ἐγὼ νὰ τὰ σηκώσω, ἢ μάννα
 σὰν ἀνεβῆ στάνωγι της τὴ νύχτα νὰ πλαγιάσῃ.
 Στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερεὴ θὰ σύρω, καὶ στὴ Σπάρτη,
 τοῦ ἀγαπημένου μου γονιοῦ τὸ γυρισμὸ ἴσως μάθω.» 360

Ἔτο' εἶπε, καὶ ξεφώνισε ἢ Εὐρύκλεια ἢ παραμάννα,
 καὶ κλαίγοντας τοῦ λάλησε με φτερωμένα λόγια:

«Πῶς μπῆκε τέτοιος λογισμὸς, παιδάκι μου, στὸ νοῦ σου;
 καὶ πὼς θὰ πᾶ νὰ πλανηθῆς μαθὲ στῆς γῆς τὴν ἄκρη
 ἐσὺ τὰκριβοπαίδι μας; Ἐκεῖνος πάει πιά, χάθη,
 ὁ κύρης σου ὁ διογέννητος, στὰ μακρινὰ τὰ ξένα.
 Ἄμα ἐσὺ φύγης, ὅλοι αὐτοὶ θὰ σοφιστοῦνε τρόπο
 νὰ σὲ χαλάσουν ἄξαφνα, καὶ νὰ τὰ μοιραστοῦνε.
 Στὸ σπίτι μέσα σύχαζε, τί δὲ σοῦ πρόπει ἐσένα
 στὰτρύγητο τὸ πέλαγο νὰ δέρνεσαι γυρνώντας.» 370

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κάνει
 «Θάρρος, δὲν εἶν' αὐτὰ, ὦ γριά, χωρὶς θεοῦ συνέργεια.
 Ὅμως, νάμώσης πὼς ἐσὺ λόγῳ δὲ λὲς τῆς μάννας,
 ἐντέκατη ἢ δωδέκατη ὥσόντου νάρθη μέρα,
 ἢ προὶ γυρέψη νὰ με δῆ, καὶ μάθη πιά πὼς λείπω,
 γιὰ νὰ μὴν κλαίγῃ καὶ χαλνάγῃ τὴν ὄμορφὴ της ὄψη.»

Αὐτὰ εἶπε της καὶ τοῦβαλε ἢ γριά μεγάλον ὄρο.
 Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσε, καὶ πῆρε ὁ ὄροκος τέλος,

ἔβγαλε κ' ἔχυσε κρασί στὶς δώδεκα λαγῆνες,
 καὶ στὰ καλόραφτα ἔβαλε δερμάτια μέσα ἀλεύρι 380
 καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος ξανάρθε στοὺς μνηστήρες.

Κατόπι ἢ γαλανόματη ἢ Θεὰ σοφίστηκε ἄλλο·
 μ' ὄψη σὰν τοῦ Τηλέμαχου γυρνώντας μὲς στὴ χώρα,
 τοὺς ἄγουρους ἀντάμωσε, καὶ μίλαε τοῦ καθένα,
 καλώντας τοὺς στὰκρόγιαλο νὰ κατεβοῦν τὸ βράδυ,
 κι ἀπὸ τοῦ Φρόνη τὸ παιδί ζητάει γοργὸ καράβι,
 τὸν ξακουστὸ Νοήμονα, ποὺ τῶταξέ του ἀμέσως.

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἀπόσκιασαν οἱ δρόμοι,
 τὸ πλοῖο ρίχτει στὸ γιालό, καὶ μέσα τᾶρμενά του, 390
 καθὼς τὰ καλοσκάρωτα καράβια τᾶχουν πάντα,
 καὶ στὸ λιμάνι τᾶραξε γύρω οἱ λεβέντες νέοι
 μαζώχτηκαν, κ' ἢ Ἄθηνᾶ τοὺς ἔδινε ὅλους θάρρος.

Καὶ πάλε ἢ γαλανόματη ἢ θεὰ σοφίστηκε ἄλλα·
 κατὰ τὸν πύργο κίνησε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
 καὶ τοὺς μνηστήρες περεχάει με ὕπνο γλυκὸ, καὶ ζάλῃ
 τοὺς φέρνει ἐκεῖ ποὺ πίνουνε, καὶ ρίχτουν τὰ ποτήρια,
 καὶ νὰ πλαγιάσουν ξεκινοῦν ἐδῶ κ' ἐκεῖ στὴ χώρα
 δὲν ἄργησαν, τί βάραινε τὰ βλέφαρά τους ὁ ὕπνος.
 Καὶ τοῦ εἶπε τοῦ Τηλέμαχου ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα, 400
 καλώντας τον ἀπέξωθε τοῦ ὠριοχτισμένου πύργου,
 καὶ μοιάζοντας τοῦ Μέντορα, λαλιά συνάμα κι ὄψη

«Τηλέμαχε, οἱ χαλκόποδοι οἱ συντρόφοι σου ἐκεῖ κάτου
 προσμένουν ὅλοι στὸ κουπί τὴν προσταγὴ νὰ δώσης·
 πᾶμε κ' ἐμεῖς νὰ σμίξουμε, κι ἄς μὴν ἀργοποροῦμε.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε ἢ Ἄθηνᾶ, ξεκίνησε αὐτὴ πρώτη,
 γοργά, κι ἀκολουθοῦσε ὁ νιὸς στῆς θείσσας τᾶχνάρια.
 Καὶ στὸ γιालὸ σὰ φτάσανε, ποὺ ἀπάντεχε τὸ πλοῖο,
 ἐκεῖ τοὺς μακρομάλληδες συντρόφους ἀνταμῶσαν,
 κι ὁ δυνατὸς Τηλέμαχος αὐτὰ τοὺς συντηχαίνει

«Πᾶμε, παιδιά, νὰ φέρουμε ἐδῶ κάτου τὶς προμήθειες 410
 ὅλες στὸν πύργο βρίσκουνται· ἢ μάννα ὅμως δὲν ξέρει
 μήτ' ἄλλη δούλα, ἐξὸν ἢ μιὰ ποὺ τᾶκουσε ἀπὸ μένα.»

Εἶπε, καὶ πρῶτος κίνησε, κ' οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν.
 Καὶ στὸ γιालὸ τὰ φέρανε, καὶ μὲς στὸ πλοῖο τὰ θέσαν,
 σὰν ποὺ εἶπε καὶ παράγγειλε τοῦ Ὀδυσσεά ὁ γιόνας.
 Κι ἀνέβηκε ὁ Τηλέμαχος στὸ πλεούμενο· κυβέρινα

ἢ Ἄθηνᾶ καθούμενη στήν πρύμνη του· σιμά της
 κ' ἐκεῖνος κάθησε· ἔλυσαν τὰ παλαμάρια οἱ ἄλλοι,
 ὕστερ' ἀνέβηκαν κι αὐτοὶ καὶ στὰ ζυγὰ καθῆσαν.
 Καὶ τότες πρύμο στέλνει τους ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα, 420
 τὸ Ζέφυρο πὺν ἀχολογᾷ στὰ μαῦρα πέλαα πάνω.
 Καὶ πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος καλώντας τοὺς συντρόφους
 νὰ πιάσουν τᾶρμενα· ἄκουσαν αὐτοὶ τὴν προσταγὴ του.
 Κατάρτι ἔλατο ἔστησαν καὶ μπήξανέ το μέσα
 στὸ μεσοδόκι τὸ σκαφτό, τὸ δέσανε μὲ ξάρτια,
 καὶ μὲ καλόστριφτα λουριά τᾶσπρα παννιὰ τραβῆξαν.
 Φούσκωσε ὁ ἀγέρας τὸ παννὶ στὴ μέση, καὶ τὸ κῦμα
 πᾶς στὸ κοράκι βρόνταγε καθὼς γοργὰ σκιζόταν
 κ' ἔκοβε δρόμο κ' ἔτρεχε στὸ πέλαο τὸ καράβι.
 Καὶ τᾶρμενα σὰ δέσανε στὸ μελανὸ σκαφί του, 430
 κροντήρια στήσαν, καὶ κρασί καλογεμίζοντάς τα
 γιὰ τοὺς ἀθάνατους θεοὺς καὶ τοὺς αἰώνιους χῦναν,
 μὰ γιὰ τὴ γαλανόματη κόρη τοῦ Δία πρῶτα.
 Κι ὀλονυχτίς καὶ τὴν αὐγὴ ἔπαιρνε δρόμο ἐκεῖνο. 434

ΡΑΨΩΔΙΑ Γ

Τὴν ὥρια ὅταν ἀφήνοντας τὴ λίμνη ἀνέβη ὁ ἥλιος
 πρὸς τὸν δλόχαλκο οὐρανὸ σὲ ἀθάνατους νὰ φέξῃ,
 καὶ στοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς τῆς γῆς τῆς θεροφοδότρας,
 σὲ χώρα φτάναν ὄμορφη, στήν Πύλο τοῦ Νηλέα.
 Κόσμος ἐκεῖ στὰκρογιάλα προσφέρνανε θυσιές,
 ταύρους δλόμανρους στῆς γῆς τὸ σείση Ποσειδῶνα.
 Καθόντανε παρέες ἐννια, νομάτοι πεντακόσοι
 στήν καθεμιὰ, καὶ ταῦροι ἐννια στήν καθεμιὰ σφαζόνταν.
 Κι ὥσπου τὰ σπλάχνα νὰ γευτοῦν καὶ τὰ μεριά νὰ κάψουν 10
 γιὰ τὸ θεό, αὐτοὶ μπαίνανε καὶ τὰ παννιὰ μαζώναν.
 Καὶ στάθη τὸ καλόφτιαστο καράβι, κι ὄξω βγήκαν,
 καὶ βγήκε κι ὁ Τηλέμαχος τὴν Ἄθηνᾶ ἀκλουθώντας.
 Πρώτη τὸ λόγο ἀρχίνησε ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα·
 «Δὲν πρέπει ἐσὺ πιά ντροπαλός, Τηλέμαχέ μου, νᾶσαι
 γι' αὐτὸ τὰ πέλαα πέρασες, νὰ μάθῃς, τὸ γονιό σου
 ποιοὺ χῶμα τονὲ σκέπασε. ποιά μοῖρα τονὲ βρῆκε.
 Σῦρε σι' ἀλογοδαστή τοῦ Νέστορα ἴσια τώρα,

νὰ δοῦμε σὰν τί στοχασμοὺς μὲς στήν καρδιά του κρύβει.
 Καὶ παρακάλειε τον ἐσὺ μὲ ἀλήθεια νὰ μιλῆσῃ.
 ἀγκαλὰ ψέμα δὲ θὰ πῆ, γιατί ἔχει γνώση ἐκεῖνος.» 20
 Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κάνει·
 «Μέντορα, πῶς νὰ πάω μαθῆς καὶ νὰ τοῦ προσμιλήσω,
 πὺν ἀκόμα εἴμ' ἀσυνήθιστος στὰ σοβαρὰ τὰ λόγια;
 Νέος μεγάλο νὰ ρωτᾷ τῶχει ντροπῆς ἀλήθεια.»
 Κ' ἢ γαλανόματη Ἄθηνᾶ τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Τηλέμαχε, ἄλλα θὰ τὰ βρῆς μονάχος μὲ τὸ νοῦ σου,
 ἄλλα ὁ θεὸς θὰ σοῦ τὰ πῆ· τί ἢ μάννα σου δὲ θᾶξῃ
 γεννήσει κι ἀναθρέψει σε χωρὶς θεοῦ συμπόνια.»
 Εἶπε, κι ὀμπρὸς ἢ Ἄθηνᾶ ξεκίνησε μὲ βιάση,
 καὶ πίσωθε στὰχνάρια τῆς ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος. 30
 Καὶ φτάσανε στῶν Πυλιωτῶν τὰ πανηγύρια μέσα,
 πὺν μὲ τοὺς γιούς του ἐκεῖ μαζὶ κι ὁ Νέστορας καθόταν,
 κι ὀλόγυρα οἱ συντρόφοι του τοιμάζαν τὸ γιορτάσι,
 μέρος κρεάσια ψήνοντας, μέρος σουβλίζοντάς τα.
 Κι ἄμα τοὺς ξένους γνάντεψαν, ἀντάμα ὄλοι κινοῦνε,
 καὶ σφίγγοντας τὰ χέρια τους καλοῦν τους νὰ καθήσουν.
 Πρῶτος ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ὁ Πεισίστρατος ζυγώνει,
 παίρνει τὸ χέρι τῶν δυονῶν, τοὺς φέρνει στὸ τραπέζι,
 κι ἅπᾶς σὲ μαλακὲς προβειές στὸν ἄμμο τοὺς καθίζει, 40
 τοῦ Θρασυμήδη τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ γονιοῦ του δίπλα.
 Ἄπὸ τὰ σπλάχνα δίνει τους μερίδες, τοὺς γεμίζει
 χρυσὸ ποτήρι μὲ κρασί, καὶ χαιρετώντας κράζει
 στήν κόρη τοῦ αἰγιδόσκεπου καὶ Δία, τὴν Παλλάδα·
 «Εὐκῆσου τώρα, ὦ ξένε μου, στὸ μέγα Ποσειδῶνα,
 πὺν στὴ γιορτὴ του τύχαιε δωπέρα νὰ βρεθῆτε.
 Κι ὄντας τοῦ χύσης κ' εὐκηθῆς, καθὼς εἶναι συνήθεια,
 δὸς τὸ ποτήρι καὶ τοῦ νιοῦ, γλυκὸ κρασί νὰ χύσῃ,
 τί τοὺς ἀθάνατους κι αὐτὸς θὰ προσκυνάῃ· οἱ ἀνθρώποι
 ἀνάγκη πάντα τῶν θεῶν τῶν Ὀλυμπήσων ἔχουν.
 Ὅμως αὐτὸς μικρότερος κι ὀμήλικός μου ὄντας,
 ἐσένα πρῶτα δίνω σου τὸλόχρυσο ποτήρι.» 50
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ στὰ χέρια του τὸ κρασοτάσι δίνει.
 Κ' ἢ Ἄθηνᾶ τὸ χάριξε πὺν ὁ γνωστικὸς λεβέντης
 ἐκείνης πρώτης ἴδωσε τὸλόχρυσο ποτήρι.
 Κ' ἔκανε ἀμέσως προσευκὴ τοῦ μέγα Ποσειδῶνα·

«Ἄκου μας, κοσμοζώστη θεέ, μὴν ἀρνηθῆς μας τὰ ὅσα παρακαλοῦμε νὰ γενοῦν. Καὶ πρῶτα χάριζε τους καλοτυχιά τοῦ Νέστορα καὶ τῶν παιδιῶν του ἀντάμα· δίνε ὕστερα πολύχαρη στοὺς ἄλλους τοὺς Πυλιῶτες τὴν πλερωμὴ γιὰ τὴ λαμπρὴ ἑκατοβοδιά τους τούτη. Δίνε καὶ τοῦ Τηλέμαχου κ' ἐμένανε κατόπι καλὸ πατρίδας γυρισμό, σὰν τελεστοῦνε τὰ ὅσα ἐδῶ νὰ πράξουμε ἤρθαμε μὲ τὸ γοργὸ καράβι.»

Κι αὐτὰ ποὺ προσευκότανε μονάχη τὰ τελοῦσε προσφέρει τοῦ Τηλέμαχου τὸ δίχερο ποιήρι, καὶ τοῦ Δυσσέα ὁ ἀκριβογιὸς προσεύκεται κ' ἐκεῖνος. Καὶ σάνε ψῆσαν κ' ἔσυραν τ'ἀπόξωθε κοψίδια, τὰ μοίρασαν κι ἀρχίσανε τ'ἀρχοντικὸ τραπέζι. Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά τους, ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογογνώστης εἶπε·

«Καὶ τώρα κάλλιο ἄς ρωτηθοῦν οἱ ξένοι αὐτοὶ ποιοὶ νᾶναι, μιάς καὶ φραθήκανε θροφή. Πῆτε μας, ποιοὶ εἶστε, ὦ ξένοι; ποποῦθε ταξιδέψατε τοὺς πελαγήσους δρόμους; τάχα δουλειὰ σᾶς ἔφερε, ἢ ἐδῶ κ' ἐκεῖ πλανιέστε στὶς θάλασσες, σὰν πειρατὲς ποὺ τριγυροῦν καὶ φέρνουν, μὲ τῆς ζωῆς τους κίνδυνο, ζημιὰ σὲ ξένον κόσμο.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος αὐτὰ τοῦ ἀπολογηθῆ, μὲ θάρρος ποὺ ἴδια τῆς ἠ θεᾶ τοῦ ἰθάλε στὸ νοῦ του, μαντᾶτα τοῦ χαμένου του γονιοῦ γιὰ νὰ γυρέψῃ, κι ὄνομα σύγκαιρα λαμπρὸ στὸν κόσμον γιὰ νὰ βγάλῃ.

«Νέστορα, τοῦ Νηλέα ὦ γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι, ποποῦθε ἐρχόμαστε ρωτᾶς, αὐτὸ θὰ σοῦ ὀρμηνέψω. Ἀπὸ τὸ Θιάκι ἐρχόμαστε, ποκάτω ἀπὸ τὸ Νεῖο, γιὰ ἀνάγκη ποὺ ὄχι τοῦ λαοῦ, παρὰ δική μας εἶναι. Νὰ μάθω ποῦναι ὁ κύρης μου, τὴ φήμη του ἀκλουθώντας, τοῦ καρτερόψυχου Ὀδυσσέα, ποὺ ἔναν καιρὸ μαζί σου λὲν πολεμώντας κούρσεψε τὴ χώρα τῆς Τρωάδας. Κάθε ἄλλος ποὺ πολέμησε τοὺς Τρωαδίτες τότες, τ'ἀκούσαμε τὸ τέλος του καὶ τὴν κακὴ του μοῖρα· ὡς τόσο ἐκείνου τὸ χαμὸ τὸν κρύβει ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου, καὶ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῆ σωστὰ τὸ ποῦ ἀφανίστη, ἂν ἔπεσε μαθε στεριάς ἀπὸ ἐχτρικὸ κοντάρι, ἢ τᾶγρια ἂν τόνε φάγανε νερὰ τῆς Ἀμφιτρίτης.

60

80

90

Γι' αὐτὸ δὰ τώρα πέφτω σοῦ στὰ γόνατα, νὰ μάθω σὰν ποιοὶ ἔτανε τὸ τέλος του κ' ἡ κατοθανατιά του, μὰ ἢ τάδες μὲ τὰ μάτια σου, ἢ ἀπ' ἄλλον ἄκουσές τα· τί ἢ μάννα τόνε γέννησε γιὰ βάσανα περίσσια. Καὶ μὴ μοῦ τὰ μισομιλᾶς ἀπὸ συμπόνια ἢ σέβας, μόν' πές μου τα ἴσια, καταπῶς τὰ μάτια σου τὸν εἶδαν. Παρακαλῶ σε, ἂν ὁ λαμπρὸς γονιὸς μου ὁ Ὀδυσσεᾶς ἢ λόγο ἢ πράξη σοῦταξε καὶ τέλεσε στὴν Τροία, ἐκεῖ ποὺ ἀριθμητὰ δεινὰ στοὺς Ἀχαιοὺς πλακῶσαν, θυμήσου τα τὴν ὥρα αὐτή, καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.»

Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογογνώστης τοῦ εἶπε· «Φίλε μου, ἀφοῦ μοῦ θύμησες τὰ πάθια ποὺ ἐκεῖ τότες τραβήξαμε τῶν Ἀχαιῶν τ'ἀκράτητα ἐμεῖς τέκνα, κι ὅσα στὰ πέλαγα τ'ἀχνὰ γυρνώντας μὲ καράβια, σὰ βγαίναμε στὰ λάφυρα τὸν Ἀχιλλέα ἀκλουθώντας, καὶ πάλε γύρω στὸ καστρὶ τοῦ Πριάμου τοῦ ρήγα σὰν πολεμούσαμε· ὅλοι ἐκεῖ οἱ καλύτεροί μας πῆγαν.

Ἐκεῖ ὁ λεβέντης ὁ Αἴαντας, ἐκεῖ κι ὁ Ἀχιλλέας, κι ὁ Πάτροκλος, ποὺ μὲ θεοὺς μπόρειε νὰ βγῆ στὴ γνώση, ἐκεῖ κι ὁ γιὸς μου ὁ ἀκριβός, τὸ παληκάρι τᾶξι, ὁ Ἀντίλοχος, ὁ ξακουστός στὸ δρόμο καὶ στὴ μάχη. Κι ἄλλα πολλὰ παθήματα κοντὰ σ' αὐτὰ μᾶς βροῖχαν· μὰ ποιὸς θνητὸς θὰ δύνονταν αὐτὰ νὰ τὰ ἱστορήσῃ; Καὶ πέντε κ' ἔξη ἂν ἐμνησκες χρόνους ἐδῶ ρωτώντας, νὰ μάθῃς τὰ ὅσα πόφεραν οἱ Ἀχαιοὶ οἱ λεβέντες, βαριεστημένος κι ἄμαθος στὸν τόπο σου θὰ γύρνας. Χρόνους ἐννιὰ τοὺς πλέγναμε χαμὸ μὲ μύριες τέχνης, καὶ μεταθιάς τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς τὸν ἔφερε σὲ τέλος. Μὲ τὸν τρανὸ Ὀδυσσέα κανεὶς στὴ γνώση δὲ μοροῦσε νὰ παραβγῆ, ποὺ πάντα αὐτὸς ἔβγαιν' ἀπ' ὅλους πρῶτος σὲ πᾶσα τέχνη, ὁ κύρης σου, ἂν εἶσαι ἐσὺ στ' ἀλήθεια παιδί του ἐκείνου· ξαφνισμὸς μὲ παίρνει σὰν κοιτῶ σε. Μοιάζει ἢ μιλιὰ σας, μὰ τὸ ναί, καὶ θᾶλεγες πῶς νέος μὲ τόση γνώση γέρικη δὲν μπόρειε νὰ μιλήσῃ. Ποτές οἱ δύο μας, ὁ λαμπρὸς Δυσσέας κ' ἐγὼ, νὰ βγοῦμε ἀσύφωνοι σὲ συντυχία ἢ βουλή δὲν ἔτυχε μας, παρὰ μιὰ γνώμη δείχνοντας, μὲ στοχασιὰ καὶ σκέψη τί τοὺς Ἀργῆτες σύφεργε πασιζάμε νὰ βροῦμε.

100

110

120

Μὰ σὰν τὴ διαουμίσαμε τοῦ Πριάμου τὴ χώρα, 130
καὶ στὰ καράβια μῆκαμε, καὶ θεὸς τοὺς σκόρπιζε ὅλους
τοὺς Ἀχαιοὺς, κακὸ ἔρχομὸ μᾶς μελετοῦσε ὁ Δίας,
γιατὶ ὅλοι τοὺς δὲν εἶτανε στοχαστικοὶ καὶ δίκαιοι,
καὶ σὲ πολλοὺς τοὺς ἔπεσε σὰ φοβερὴ κατάρρα
ἢ ὄργῃ τῆς γαλανόματης τοῦ Δία θυγατέρας,
ποὺ σκόρπισε διχογνωμιὰ στοὺς δυὸ τοὺς γιουὺς τοῦ Ἀτρέα.
Σὲ σύναξη καλέσανε τὰ πλήθη αὐτοί, τοῦ κάκου,
καὶ ξώκαιρα, σὰν ἔγερνε κατὰ τὸ βράδυ ὁ ἥλιος,
κ' ἦρθαν τῶν Ἀχαιῶν οἱ γιοὶ κρασί βαριοπιωμένοι,
κ' ἐκείνοι τοὺς ξηγούσανε γιατί συνάξανέ τους. 140
Τοὺς ἔλεγε ὁ Μενέλαος τοὺς Ἀχαιοὺς νὰ σύρουν
στὸν τόπο τους, τίς διάπλατες τίς θάλασσες περνώντας
ὡς τόσο ὁ Ἀγαμέμνωνας μὴ στέργοντας, τοὺς κράτα,
γιὰ νὰ τελέσῃ τῆς θεᾶς ἱερὲς θυσίαις πρῶτα,
τὴ μάνητά της θέλοντας μ' αὐτὲς νὰ μαλακώσῃ.
Κλούβιος, καὶ δὲν τὸ γνώριζε πῶς δὲν τὴ μεταπειθεῖ,
γιατὶ ἔτσι τῶν ἀθάνατων ἢ γνώμη δὲ γυρίζει.
Κ' οἱ δυὸ καθὼς στεκόντανε βαρῖα λογομαχώντας,
σηκώθηκαν οἱ Ἀχαιοὶ μὲ χλαοὴ μεγάλη,
καὶ χωριστήκανε σὲ δυὸ ταραφία ἀπὸ δυὸ γνῶμες. 150
Ἔνας τὸν ἄλλο ὀχτρεύοντας πλαγιάσαμε τὴ νύχτα,
τὶ ὁ Δίας μᾶς μαγεῖρενε κακὸ καὶ μαῦρο τέλος.
Μὰ τὴν αὐγὴ τραβήξαμε στὴ θάλασσα τὰ πλοῖα,
καὶ μέσα κ' οἱ βαθιόζωνες γυναῖκες μὲ τὰ πλοῦτια.
Ὡς τόσο μείνανε οἱ μισοὶ κοντὰ στὸν Ἀγαμέμνον,
τοῦ Ἀτρέα τὸ γιό, τὸ βασιλιά, κ' οἱ ἄλλοι στὰ καράβια.
Καὶ τὰ καράβια ἀρμένιζαν ὀλόπρουνμα, τὶ κάποιος
τότε θεὸς μᾶς ἔστρωνε τὰ τρισβάθα πελάγη.
Στὴν Τένεδο σὰν ἦρθαμε, γυρνώντας στὴν πατρίδα,
σφαχτὰ προσφέραμε τῶν θεῶν· μὰ ὁ ἄσπλαχνος ὁ Δίας 160
δὲν ἔστεργε νὰ φτάσουμε, μόνε κακὲς διχόνοιες
πάλε μᾶς ἔσπερνε. Πολλοὶ γυρῖσανε ξοπίσω
μὲ τὰ καράβια τὰ γερά, τὸ βασιλιά ἀκλουθώντας
τὸν Ὀδυσσεά, τὸ γνωστικὸ καὶ τὸν πολυτεχνίτη,
νὰ μὴ χαλάσουν τὴν καρδιά τοῦ ἀφέντη τοῦ Ἀγαμέμνον·
ὡς τόσο μ' ὅσα ἐγὼ ὄριζα, λίγα πολλὰ καράβια,
ἐκίνησα νὰ φύγουμε, τὶ τάνιωθα τὰ πάθια

ποὺ ὁ θεὸς μᾶς κρυφοτοίμαζε στὸ λογισμό του μέσα.
Ἔτσι κι ὁ πολεμόχαρος γιὸς τοῦ Τυδέα κινούσε,
καὶ τοὺς συντρόφους του ἔπαιρνε. Καὶ λίγο ἀργότερὰ μὲς
νά κι ὁ Μενέλαος ὁ ξανθὸς προφταίνει πρὸς τὴ Λέσβο,
ἐκεῖ ποὺ μελετούσαμε τὸ μακρινὸ ταξίδι,
ἂν παραπάνω ἀπὸ τὴ Χιὸς τὴ βράχινη θὰ βγοῦμε, 170
πρὸς τὴν Ψυριά, ἀπὸ τὰ ζερβὰ ἐτούτη ἀφήνοντάς την,
ἢ κάτω, πρὸς τὸ Μίμαντα τὸν ἀνεμοδαρμένο.
Καὶ τοῦ θεοῦ ζητήσαμε σημάδι, καὶ μᾶς ἦρθε·
νὰ σκίσουμε τὸ πέλαγο, μᾶς ἔλεγε, ὡς τὴν Εὐβοία,
γλήγορο ἂν θέμε γλυτωμὸ ἀπὸ βάσανα μεγάλα.
Φύσηξε πρῦμος ἄνεμος, καὶ τρέξαν τὰ καράβια
μὲς στὰ ψαρῶτα πέλαγα, κι ἀράξαμε τὴ νύχτα
στὴ Γεραιστό· πολλῶν ἐκεῖ τοῦ Ποσειδῶνα ταύρων
μεριά τοῦ κάψαμε ὕστερα ἀπὸ τόσου πελάου δρόμο.
Σὰν ἦρθε ἡ μέρα ἢ τέταρτη, οἱ συντρόφοι τοῦ Διομήδη
τοῦ ἀλογοδαμαστῆ, τοῦ γιοῦ τοῦ ἡρωϊκοῦ Τυδέα, 180
μὲς στ' Ἄργος φέρναν κι ἄραζαν τὰ ὄρατα τους καράβια·
ὡς τόσο γιὰ τὴν Πύλο ἐγὼ τραβοῦσα, κι ὀλοένα
φυσούσε ὁ οὐριος ἄνεμος ποὺ ὁ θεὸς εἶχε σταλμένο.
Ἔτσι ἦρθα, γιέ μου, ἀνήξερος, κι ἀκόμα δὲ γνωρίζω
ποιοὶ τότες γλύτωσαν, καὶ ποιοὶ χαθήκανε καὶ πῆγαν.
Μὰ ὅσα μὲς στοὺς πύργους μου κάθουμ' ἐδῶ κι ἀκούγω,
θὰ τάχης μὲ τὴν τάξη τους καὶ δὲ θὰ σοῦ τὰ κρύψω.
Ἦρθανε, λέν, τοῦ κονταριοῦ οἱ τεχνίτες Μυρμιδόνες,
ποὺ ὁ γιὸς τοῦ μεγαλόψυχου Ἀχιλλέα τοὺς ὀδηγοῦσε,
ἦρθε κι ὁ δοξαστὸς ὁ γιὸς τοῦ Ποῖα ὁ Φιλοκτήτης. 190
Κι ὁ Ἰδομενέας κατέβασε στὴν Κρήτη τοὺς δικούς του,
ὅσοι ἀπὸ μάχης γλύτωσαν καὶ κῆμα δὲν τοὺς πῆρε.
Γιὰ τοῦ Ἀτρέα τὸ γιὸ κ' ἐσεῖς θ' ἀκούσατε μακριάθε,
πῶς ἦρθε, καὶ πῶς ὁ Αἴγιστος φριχτὸ τοῦ φύλαε τέλος.
Ὅμως κι αὐτὸς τὸ πλέρωσε πολὺ πικρὰ, καὶ βλέπεις
πόσο καλὸ ἔναι ἀπόγονο νὰφήνη ὅποιος πεθαίνει
σὰν κείνον ποὺ γδικιῶθηκε τὸν Αἴγιστο τὸν πλάνο,
ποὺ τὸ γονιὸ του χάλασε τὸν πολυδοξαμένο.
Κ' ἐσύ, καλέ μου, ποὺ ὄμορφο σὲ βλέπω καὶ μεγάλο,
νὰ γίνῃς καὶ παληκαρός, νὰ σὲ παινοῦν κατόπι.» 200
Κι ὁ γνωστικὸς Ἰηλέμαχος αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη

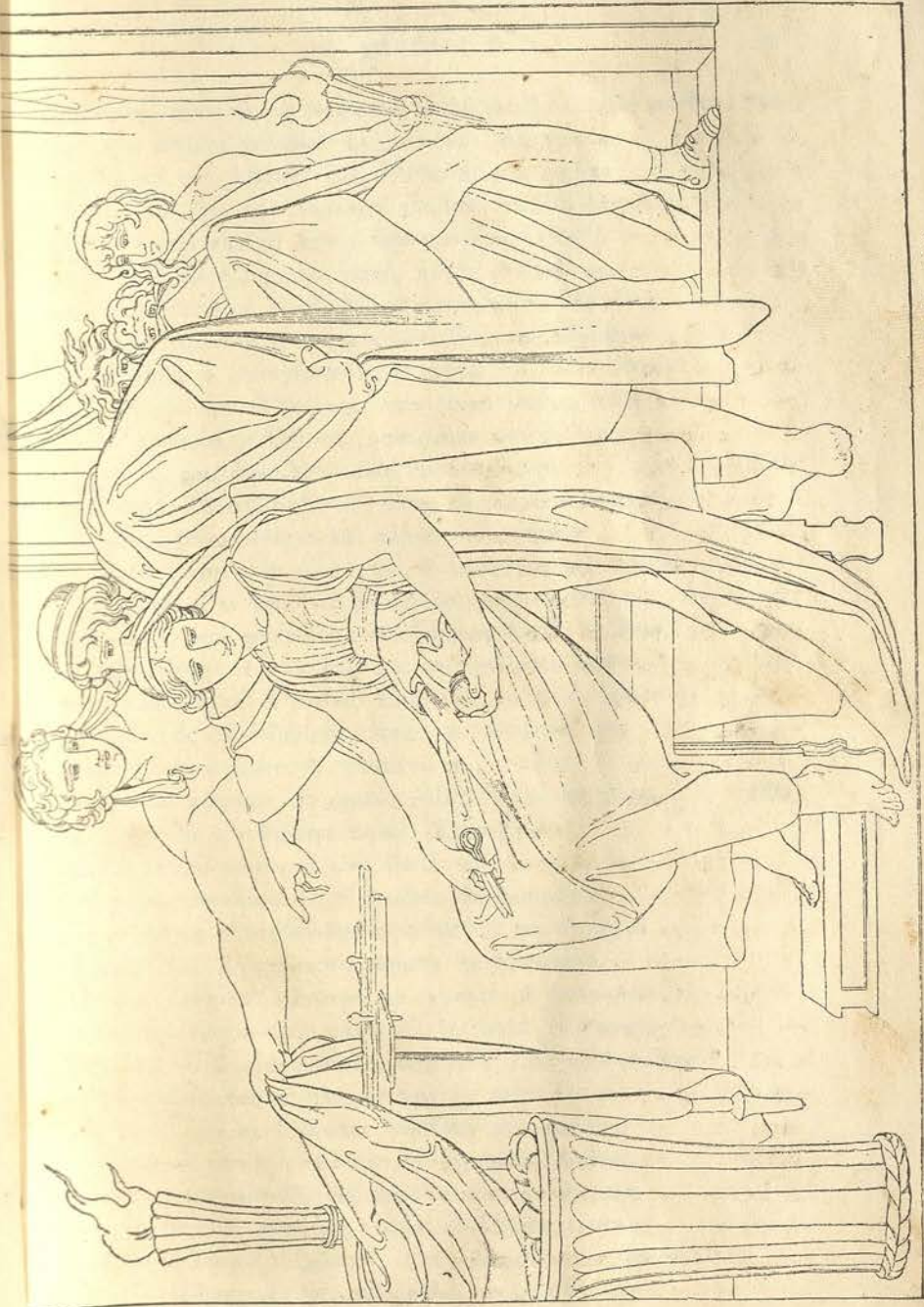
«Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
καλὰ τονὲ γδικιώθηκε, κ' οἱ Ἀχαιοὶ θάπλωσον
τὴ φήμη του νάκούγεται χρόνους πολλοὺς κατόπι.
Μακάρι τόση δύναμη κ' ἐμένα οἱ θεοὶ νὰ δύναν,
νὰ γδικιωθῶ τις ἀδικιῆς τῶν ἄσπλαχνων μνηστήρων,
ποὺ μὲ περίσσια ἀδιαντροπιὰ λογιῆς κακὰ μοῦ πλέχουν.
Μὰ τέτοιο ριζικὸ οἱ θεοὶ δὲ δῶκαν τοῦ γονιοῦ μου
κ' ἐμένανε, κι ἀπομονὴ νὰ κάμω πρέπει τώρα.»

Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογατὰς τοῦ κάνει 210
«Φίλε μου, μιὰς καὶ τέτοια ἐσὺ μοῦ θύμισες καὶ μοῦπες,
λένε πὼς περισσοὶ γαμπροὶ τὴ μάννα σου ζητώντας,
μέσα στοὺς πύργους σου δουλειῆς καὶ βάσανα σκαρώνουν.
Πές μου, ἤθελες καὶ τὰ τραβᾶς, ἢ τάχα ὁ κόσμος ὅλος
σ' ὀχτρεύεται, κάποιου θεοῦ κρυφὴ φωνὴ ἀκλουθώντας;
Ποιὸς ξέρει ἐκειὸς ἂ δὲν ἐρθῆ καὶ δὲν τοὺς τὰ πλερώση,
ἢ μοναχὸς του, ἢ καὶ μαζί μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς μιὰν ὥρα;
Τὶ ἢ γαλανόματη Ἀθηνᾶ κ' ἐσένα ἂν ἀγαποῦσε
καθὼς πονοῦσε ἕναν καιρὸ τὸν ξακουστὸ Ὀδυσσεᾶ
στὴν Τροία, ἐκεῖ ποὺ ὅλους μας πολλὰ μᾶς τρώγαν πάθια, 220
—δὲν εἶδα, ἀλήθεια, ἀθάνατο τόση νὰ δείχνη ἀγάπη
ὄση ἔδειχνέ του φανερὰ ἢ Ἀθηνᾶ ἢ Παλλάδα,—
ἔτσι κ' ἐσένα ἂν ἤθελε νὰ σὲ πονῆ στὸ νοῦ της,
πολλοὶ τους θὰ ξεχνούσανε τοῦ γάμου τὴ λατῶρα.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε.
«Δὲν τὸ πιστεύω, γέροντα, νὰ τελεστή τὸ μοῦπες
μεγάλος λόγος, ποὺ τὸ νοῦ σαστίζει δὲν τὸ λπιζω
τέτοιο ἵνα προᾶμα νὰ γενῆ κι ἂν οἱ θεοὶ θελήσουν.»

Κ' ἢ γαλανόματη θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει 230
«Τί λόγια ἀπὸ τὰ χεῖλη σου, Τηλέμαχε, ξεφύγαν;
Θεὸς ἂν θέλῃ, τὸ θνητὸ κι ἀπὸ μακριὰ γλυτώνει.
Κάλλια ἴχα νὰ τυραννιστῶ κι ἀρίθμητα νὰ πάθω,
πατρίδα ὡς ποὺ νὰ ξαναδῶ καὶ γυρισμὸ νὰ νοιώσω,
παρὰ ὅπως ὁ Ἀγαμέμνωνας νὰ βρῶ χαμὸ στὸ σπίτι
ποὺ θῆμα πῆγε τοῦ Αἴγιστου καὶ τοῦ ἄπιστου ταιριοῦ του.
Τὶ ἀπὸ παρόμοιο θάνατο μήτε οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου
ἀγαπημένο τους θνητὸ δὲ δύνουνται νὰ σώσουν,
τοῦ χάρου τοῦ τεντόκορμου σὰν τὸν πλακῶς ἢ μοῖρα.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει

«Μέντορ, αὐτὰ ἄς τὰ πάψουμε, πολὺς κι ἂν εἶναι ὁ πόνος 240
 δὲν ἔχει ἐκεῖνος γυρισμό· οἱ ἀθάνατοι πιά τώρα
 τὸ θάνατό του ὄρισανε καὶ τὴν κακὴ του μοῖρα.
 Τώρα ἄλλο ἐγὼ τοῦ Νέστορα θὰ πῶ καὶ θὰ ρωτήξω,
 τί κρίνει καὶ κατέχει αὐτὸς ὅσο κανένας ἄλλος·
 τρεῖς λένε πὼς βασιλεψε γενεὲς αὐτὸς ἀνθρώπων,
 καὶ σὰν ἀθάνατος σφαντᾶει σὰν τοῦ κοιτῶ τὴν ὄψη.
 Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, πές μου ὅλη τὴν ἀλήθεια·
 πὼς πέθανε ὁ Ἄγαμέμνονας ὁ μέγας γιὸς τοῦ Ἄτρεά;
 καὶ ποῦ εἶτανε ὁ Μενέλαος; σὰν τί τὸ μαῦρο τέλος
 ποῦ ὁ πονηρὸς ὁ Αἴγιστος σοφίστηκε καὶ βροῆκε,
 γιὰ νὰ ξεκάμῃ ἀντίμαχο πολὺ καλύτερό του; 250
 ἢ νᾶλειπε ὁ Μενέλαος, καὶ κάπου ἄλλοῦ πλανιόταν,
 κ' ἐκεῖνος ξεθαρρεύτηκε καὶ σκότωσε τὸ ρήγα;»

Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ὁ ἀλογατᾶς τοῦ κρένει
 «Ὅλα σωστὰ κι ἀληθινὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ, παιδί μου.
 Καὶ μόνος σου φαντάζεσαι τὸ πὼς αὐτὰ θὰ βγαίνουν,
 ἃ ζοῦσε ἀκόμα ὁ Αἴγιστος μὲς στὰ παλάτια ἐκεῖνα,
 τότες ποῦ γύρισε ὁ ξανθὸς Μενέλαος ἀπ' τὴν Τροία
 ὡς μήτε γῆς δὲ θᾶρριχταν ἀπᾶς στὸ λείψανό του,
 παρὰ θὰ τονὲ τρώγανε πετάμενα καὶ σκύλοι, 260
 μέσα στῶν κάμπων τίς ρημιές, ἀλάργ' ἀπὸ τὴ χώρα,
 καὶ μήτε θὰ τὸν ἔκλαιγε ποτέ· Ἀχαιοποῦλα
 κατόπι τέτοιο κάμωμα· ποῦ ἐμεῖς ἐκεῖ μὲ μύριους
 ἀγῶνες τυραννιόμασταν, κ' ἐτοῦτος φωλιασμένους
 μὲς στ' Ἄργος τ' ἀλογόθροφο προσπάθειε μὲ τὰ λόγια
 τὸ ταίρι τοῦ Ἄγαμέμνονα κρυφὰ νὰ ξελαγιάσῃ.
 Ὡς τόσο ἀρνιόταν τᾶπρεπο τὸ κάμωμα ἢ πανώρια
 ἢ Κλυταμνήστρα στὴν ἀρχή, τ' εἶχε καλὴ τὴ γνώμη.
 Σιμὰ της κι ὁ τραγουδιστὴς ἀγρύπνα, ποῦ ὁ Ἄτρείδης
 νὰ τὴ φυλᾷ παρᾶγγελε μισεύοντας στὴν Τροία.
 Μὰ τότες ποῦ οἱ ἀθάνατοι ψηφίσαν τὸ χαμό της,
 τὸν παίρνει τὸν τραγουδιστὴ σὲ ρημονήσι ἐκεῖνος, 270
 κι ἀφήνοντάς τον νὰ γενῆ ξεφάντωμα τῶν ὄρνιων,
 τὴ φέρνει σπῆτι πρόθυμη καθὼς κι ὁ ἴδιος εἶταν.
 Ἄρτίθμητα ἔψησε μεριὰ πᾶς στοὺς βῶμους τῶν θεῶνε,
 μύρια στολίδια κρέμασε, καὶ τούλια καὶ χρυσάφια,
 ποῦ τέτοιο πρᾶμα ἀνόλιστο καὶ μέγα ἔβγαλε πέρα.

Ὡς τόσο ἀπὸ τὴν Τροία ἔμεις ἐρχάμενοι τοῦ Ἄτρεια
 ὁ γιὸς κ' ἐγώ, οἱ δυὸ βλάμηδες, περνούσαμε τὸ κῆμα
 ὁμως στὸ Σούνι, τὸ ἱερὸ σὰ φτάσαμε ἀκρωτήρι
 τῶν Ἀθηναίων, ὀλόξαφνα ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος
 τὸ δόλιο τοῦ Μενέλαου χτυπάει καραβοκύρη,
 280 μὲ τις λαμπρές του σαῖτιτιές, καὶ τὴ ζωὴ του παίρνει,
 ἐκεῖ πού κράταε τοῦ γοργοῦ τοῦ καραβιοῦ τὸ δουάκι,
 τὸ Φρόντη τοῦ Ὀνήτορα, πὸν τοὺς ξεπέρναε ὅλους
 σὲ καραβιοῦ κυβέρνημα σὰ μάνιαζε ἀνεμουρά.
 Ἔτσι μοποδίστη ὁ δρόμος του, πολλὴ κι ἂν εἶχε βιάση,
 σὲ φίλο θέλοντας νεκρὸ στερνὲς τιμὲς νὰ δώση.
 Μὰ ὅταν κι αὐτὸς στὰ μελανὰ τὰ πέλαγα ὄξω βγήκε
 μὲ τὰ γοργὰ καράβια του, καὶ στὸ βουνὸ Μαλέα
 κατέβηκε ἀρμενίζοντας, τότες φριχτὸ ταξίδι
 ὁ Δίας ὁ βροντόφωνος τοῦ τοίμασε, μὲ ἀνέμους
 πὸν σφυριχτοὶ φυσούσανε, καὶ κύματα σηκώναν
 μέσα στὴν ἄγρια θάλασσα, πελώρια ἴσαμὲ ὄρη.
 290 Καὶ χώρισε τὰ πλοῖα σὲ δυό· μέρος στὴν Κρήτη πέσαν,
 πὸν κατοικοῦν οἱ Κύδωνες στοὺς ὄχτους τοῦ Ἰαοδάνου.
 Ἐκεῖ γκρεμνὸς πρὸς τὸ γιαλὸ γλιστροὺς ἀψηλοστέκει
 στῆς Γόρτυνας τὰ πέρατα, κι ὀμπρὸς στάχνὰ πελάγη
 αὐτοῦ, πρὸς τὴ Φαιστὸ μεριά, φυσάει Νοτιάς κι ἀμπώθει
 μεγάλο κῆμα στὸ ζερβὸ τὸν κάβο· πέτρα τότες
 πίσω τὸ διώχνει μικρουλὴ τὸ κῆμα τὸ μεγάλο.
 Ἐκεῖ τὰ πλοῖα ξέπεσαν καὶ σπάσανε στὰ βράχια
 καὶ μεταβιάς ἀπὸ χαμὸ γλυτώσανε οἱ ἀνθρώποι·
 τὰ πέντε ὁμως μαυρόπλωρα καράβια πὸν σωθῆκαν,
 300 τὰ τράβηξε στὴν Αἴγυπτο τῆς τρικυμιάς ἡ φόρα.
 Πολὺ ἐκεῖ βιὸς συνάζοντας καὶ μάλαμα ὁ Μενέλαος,
 μὲ τὰ καράβια γύριζε σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους
 στ' Ἄργος ὡς τόσο ὁ Αἴγιοςτος φριχτοὺς σκοποὺς τελώντας,
 τὸν Ἄγαμέμνονα ἔσφαξε καὶ δάμασε τὴ χώρα.
 Χρόνους ἑπτὰ βασίλευσε μὲς στὴ χρυσὴ Μυκῆνη,
 μὰ στοὺς ὄχτῶ πλακάνοντας ἀπ' τὴν Ἀθήνα ὁ Ὀρέστης,
 κόβει τὸν πονηρὸ φονιά τοῦ δοξαστοῦ γονιοῦ του,
 καὶ στοὺς Ἄργιτες ἔδωσε τὸ νεκρικὸ τραπέζι,
 καὶ γιὰ τὸν ἄναντρο Αἴγιοστο καὶ γιὰ τὴν ἔρμη μάννα.
 310 Τὴν ἴδια μέρα τοῦρχεται κι ὁ ἀντροφῶνος Μενέλαος,

μὲ πράματα ὅσα δύνουνταν τὰ πλοῖα του νὰ σηκώσουν.
 Φίλε, κ' ἐσὺ πολὺ μακριὰ στὰ ξένα μὴν πλανιέσαι,
 καὶ βιὸς μὲ τέτοιους ἄτιμους στὸ σπίτι μὴν ἀφήνης,
 μὴ σοῦ τὰ φάνε, καὶ σοῦ βγῆ τοῦ κάκου αὐτὸς ὁ δρόμος.
 Ὡς τόσο συμβουλευώ σε νὰ σύρης στοῦ Μενέλαου,
 320 πὸν εἶναι ὄτ' ἦρθε ἀπὸ λαοὺς πὸν γυρισμὸ δὲ βλέπει,
 μίαν κι ἀπ' ἀνέμους πλανηθῆς σ' ὅμοια μεγάλα κι ἄγρια
 πελάγη, πὸν μῆτε πουλιὰ στὸ χρόνο δὲ γυρνᾶνε.
 Τράβα μὲ τὸ καράβι σου καὶ μὲ τὴ συντροφιὰ σου,
 ἢ ἂν προτιμᾷς ἀπὸ στεριάς, νά, ἀλόγατα κι ἀμᾶξι
 συνταξιδιωτὲς ἔπαρε τοὺς γιουὺς μου, νὰ σὲ φέρουν
 στὴν ὄρια Λακεδαίμονα ποῦναι ὁ ξανθὸς Μενέλαος.
 Κι ἀτός σου παρακάλει τον νὰ σοῦπη τὴν ἀλήθεια,
 ἀγκαλὰ ψέμα δὲ θὰ πῆ, τὶ ἔχει περίσσια γνώση.»
 Εἶπε μὲ τὸ βασίλεμα πέφτει σκοτάδι ὡς τόσο,
 330 καὶ τότες λείει τοῦ Νέστορα ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.
 «Σωστὰ μᾶς τάπες, γέροντα· ὁμως τις γλώσσες κόψτε,
 καὶ βάλτε στὸ κρασί νερό, κι ἀφοῦ στὸν Ποσειδῶνα
 καὶ στοὺς λοιποὺς ἀθάνατους στάξουμε στάλες, τότες
 ἄς πᾶμε καὶ γιὰ πλάγιασμα, τὶ ἡ ὄρα του ζυγώνει.
 Τὸ φῶς στὰ σκότῃ χάνεται, καὶ δὲν πολυταιριάζει
 νὰ τὸ παρατραβήξουμε σὲ θεϊκὸ τραπέζι.»
 Εἶπε τοῦ Δία ἡ κόρη αὐτά, κ' οἱ ἄλλοι τὴν ἀκοῦσαν.
 Τότες νερὸ τοὺς ἔχυσαν οἱ κήρυκες στὰ χέρια,
 κ' οἱ νέοι στεφανώσαντας μὲ τὸ κρασί κροντήρια,
 340 κάθε ποτήρι γέμισαν τὴν ἀπαρχὴ ἀφοῦ στάξαν·
 ρίζαν τις γλώσσες στὴ φωτιά, κι ἀφοῦ σταβῆκαν ὄρθιοι,
 κ' ἔσταξαν στάλες κ' ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 ὁ θεόμορφος Τηλέμαχος κ' ἡ Ἀθηναῖα μαζί του,
 κατὰ τὸ πλοῖο τὸ κουφωτὸ κινήσανε, μὰ πίσω
 ὁ Νέστορας τοὺς κράτησε τοὺς δυὸ, κι αὐτὰ τοὺς εἶπε·
 «Ὁ Δίας κ' οἱ ἄλλοι ἀθάνατοι θεοὶ νὰ μὴν τὸ δώσουν
 ἐσεῖς νὰ πᾶτε στὸ γοργὸ καράβι ἀπὸ τὰ μένα,
 σὰν ἀπὸ κάποιονε γυμνὸ κι ὀλόφτωχο στᾶλήθεια,
 πὸν χράμα καὶ παπλώματα στὸ σπίτι του δὲν ἔχει,
 γιὰ νὰ κοιμᾶται μαλακὰ κι αὐτὸς κ' οἱ ξένοι πὸν ἔρθουν. 350
 Μὰ ἐδῶ κι ἀπὸ παπλώματα κι ἀπ' ὄρια χράμα βρίσκει.
 Ποτὲς ὁ γιὸς τοῦ ἄντρα ἐκείνου, τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,

δὲ θὰ πλαγιάσῃ ἀκοίταχτος σὲ καραβιοῦ σανίδια,
ὅσο ἐγὼ ζῶ, καὶ τέκνα μου στὸν πύργου μου ἀπομνήσκουν,
τοὺς ξένους νὰ φιλεύουνε πὺ τύχη ἐδῶ νάρθοῦνε.

Κ' ἢ γαλανόματη θεὰ τοῦ κρένει τότε ἐκείνου
«Φρόνιμα τᾶπε, γέρο, αὐτὰ, καὶ πρέπει νὰ σ' ἀκούσῃ,
καὶ νάρθῃ στὰ παλάτια σου ὁ Τηλέμαχος τῆ νύχτα.
Ἐγὼ στὸ μαῦρο πλοῖο τραβῶ νὰ κραῶ τοὺς συντρόφους, 360
καὶ τῶνα τᾶλλο νὰ τοὺς πῶ σὰ μεγαλύτερός τους.

Ὅλοι ἀπ' ἀγάπη οἱ νέοι αὐτοὶ κ' οἱ συνομήλικοί του
τὸ μεγαλόψυχο ὡς ἐδῶ Τηλέμαχο ἀκλουθήσαν.
Ἐκεῖ λοιπὸν ἐγὼ, σιμὰ στὸ μαῦρο πλοῖο πλαγιάζω,
καὶ τὴν αὐγὴ στοὺς Καύκωνες μισεῖω, τοὺς λεβέντες,
πὺ κάποιο χρέος μοῦ χρωστοῦν, κι ὄχι καινούριο χρέος,
μῆτε μικρό, κ' ἐτούτονε, στοὺς πύργους σου μᾶς κ' ἦρθε,
μ' ἀμάξι ὁ γιός σου ἄς πάρῃ τον, κι ἀλόγατα τοῦ δίνειι,
τὰ πιὸ ἀλαφρὰ στὸ τρέξιμο, τὰ πιὸ γερά στὸ πόδι.» 370

Αὐτὰ σὰν εἶπε ἡ Ἄθηνᾶ ἢ γαλανοματοῦσα,
ἔγινε αἰτὸς καὶ πέταξε κι ὅσοι εἶδαν ξαφνιστήκαν.
Ἴδιος ὁ γέρος σάστισε τηρώντας τέτοιο θᾶμα,
καὶ πιάνει τοῦ Τηλέμαχου τὸ χέρι καὶ τοῦ κρένει

«ὦ φίλε, ἐσὺ μῆτε κακὸς μῆτ' ἀναντρος δὲ θᾶσαι,
ἀφοῦ θεοὶ στῆ νιότη σου ὀδηγοὶ σὲ ἀκολουθᾶνε.
Καὶ τοῦ Ὀλυμποῦ ἄλλος κάτοικος δὲν εἶναι ἐτούτος, μόνε
ἢ κόρη ἢ τριτογέννητη κ' ἢ δοξαστὴ τοῦ Δία,
πὺ ἀπ' τοὺς Ἀργῆτες ξέχωρα τὸν κύρη σου τιμοῦσε.
Ἢ χάρη σου, ὦ βασίλισσα, λαμπρὴ ἄς μᾶς φέρῃ δόξα, 380
κ' ἐμένα, καὶ στὰ τέκνα μου, καὶ στὸ καλὸ μου ταίρι
κ' ἐγὼ μὴ πλατομέτωπη δαμάλα θὰ σοῦ σφάξω,
χροινιάρικη, πὺ σὲ ζυγὸ δὲν μπῆκε ἀνθρώπου ἀκόμα
καὶ θὰ τῆ σφάξω, ἀφοῦ καλὰ τὰ κέρατα χρυσώσω.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὴν προσευκὴ συνάκουσε ἡ Παλλάδα.
Κι ὁ Γερηνιώτης Νέστορας ξεκίνησε ὡς στὰ ὄρια
παλάτια του, μὲ τοὺς γαμπροὺς κατόπι καὶ τοὺς γιούς του.
Καὶ φτάνοντας στὰ ξακουστὰ τοῦ βασιλέα παλάτια,
ἀράδα σ' ἔδρες καὶ θρόνια καθήσανε, κι ὁ γέρος
κροντήρι σμίγει τους κρασὶ γλυκόπιστο, πὺ χρόνους 390
τῶχε ἔντεκα ἢ κελάρισσα, καὶ τώρα τᾶνοιγέ τους.
Αὐτὸ τοὺς ἔσμιξε νὰ πιοῦν, καὶ στάλα ἔχυσε χάμου,

μ' εὐκὲς στοῦ αἰγιδόσκεπου τοῦ Δία τῆ θυγατέρα.

Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἔσταξαν κ' ἤπιαν ὅσο ἀγαποῦσαν,
κινήσανε γιὰ πλάγιασμα στὸ σπίτι του ὁ καθένας,
μὰ τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
ὁ ἀλογολάτης Νέστορας τὸν κοίμισε στοῦ πύργου
τῆ σάλα τὴν πολύβοη, σὲ τορνευτὸ κλινάρι,
μὲ πλάγι τὸν Πεισίστρατο, τὸ λυγερὸ λεβέντη, 400
πὺ ὄντας ἀκόμα ἀνύπαντρος στοῦ κύρη κατοικοῦσε.
Ἴδιος ὁ γέρος πλάγιασε στὰ δλόβαθα τοῦ πύργου,
σὰν ἔσαιξέ του ἢ σύγκλινη στρωσίδα καὶ κλινάρι.

Ἐφεξ' ἢ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῖλα,
κι ὁ ἀλογολάτης Νέστορας σηκώθη ἀπὸ τὴν κλίνη,
κ' ἦρθ' ὄξωθε καὶ κάθησε στὰ σκαλιστὰ λιθάρια,
πὺ δλόμπροστα στὶς ἀψηλές βρισκόντουσαν τὶς θύρες,
ἄσπρα, γυαλιστερά. Ἐκεῖ καθόταν κι ὁ Νηλέας
στὰ παλιὰ χρόνια, πὺ εἶτανε στῆ γνώση θεὸς μονάχος.
Ὅμως ἐκειόνε ὁ θάνατος τὸν ἔφερε στὸν Ἄδη, 410
καὶ τώρα φύλακας ἐκεῖ τῶν Ἀχαιῶν καθόταν
ὁ ρήγας Νέστορας· σιμὰ κ' οἱ γιοὶ του μαζετυήκαν,
ἀπὸ τὴν κλίνη ὄ,τ' ἦρθανε· ὁ Ἐχέφρονας, ὁ Στράτης,
μὲ τὸν Περσεά ὁ Ἄρητος, κι ὁ ὁμοιόθεος Θρασυμήδης.
Ἀδέρφι ἔχτο ὁ ἥρωας Πεισίστρατος τοὺς ἦρθε,
Κι ἀντάμα τὸ θεόμοιαστο Τηλέμαχο σὰ βάλαν,
Ὁ ἀλογολάτης Νέστορας ἀρχίζει, ὁ Γερηνιώτης

«Παιδιά μου, γλήγορα ἄς γενῆ ἢ ἀποθυμιά μου ἐτούτη,
τὴν Ἄθηνᾶ ἀπὸ τοὺς θεοὺς νὰ ξιλεώσω πρώτη,
πὺ μοῦρθεν ὀλοφάνερη πᾶς στὸ λαμπρὸ τραπέζι. 420
Ἔνας νὰ τρέξῃ στῆ βοσκὴ νὰ βοῆ καλὴ δαμάλα,
πὺ ὁ ἀγελαδάρης ὡς ἐδῶ κεντώντας θὰ τῆ φέρῃ
στὸ πλοῖο τοῦ μεγαλόψυχου Τηλέμαχου ἄς πᾶν ἄλλος,
νὰ φέρῃ τοὺς συντρόφους του, καὶ μόνε δυὸ ἄς ἀφήσῃ
τρίτος ἐδῶ τὸ χρυσοχὸ Λαέρκη νάρθῃ ἄς κραῖνῃ,
τοῦ δαμαλιοῦ τὰ κέρατα γιὰ νὰ μαλαματώσῃ.
Μεῖνεται οἱ ἄλλοι ἔσειε αὐτοῦ, καὶ στὰ παλάτια μέσα
τραπέζια νὰ τοιμάσουνε στὶς παρακώρες πῆτε,
νὰ φέρουν καὶ καθίσματα, ξύλα, νερὸ καθάριο.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι τρέξαν· κ' ἦρθε ἢ δαμάλα ἀπέξω, 430
ἦρθαν τοῦ μεγαλόψυχου Τηλέμαχου οἱ συντρόφοι

ἀπ' τὸ καρᾶβι τὸ γερό, ἦρθε ὁ χαλκιάς κρατώντας
 στὰ χέρια του τὰ σύνεργα τῆς χρουσικῆς ἀμόνι,
 σφυρί, καλόφτιαστη μασιά. Νάποδεχτῆ ζυγώνει
 τὴν προσφορά κ' ἡ Ἄθηνᾶ· δίνει χρυσάφι ὁ γέρος
 δουλεύει το καὶ χύνει το στὰ κέρατα ὁ τεχνίτης,
 γιὰ νὰ χαρῆ τηρώντας το ἡ Ἄθηνᾶ, καὶ σέρνουν
 ἀπὸ τὰ κέρατα τὸ ζῶ ὁ Ἐχέφρονας καὶ ὁ Στράτης.
 Κ' ἔφερεν ὁ Ἄρητος νερὸ σὲ πλουμιστὸ λεγένι,
 τριπτὸ κριθάρι πανερίᾳ κρατώντας σᾶλλο χέρι
 πελέκι κράταε κοφτερὸ ὁ λεβέντης Θρασυμήδης,
 τὸ ζῶ νὰ κόψη. Σήκωνε ὁ Περσεάς τῆ γαβάθα,
 καὶ ὁ γέρος μὲ τὸ νίψιμο καὶ τὸ τριπτὸ κριθάρι
 ἔκανε ἀρχὴ καὶ τῆ θεᾷ θερμοπαρακαλοῦσε,
 στὴ φλόγα ἀπάνω ρίχνοντας τοῦ κεφαλιοῦ τὶς τρίχες.

Καὶ σάνε προσευκῆθησαν κριθάρι πασπαλώντας,
 τότες τοῦ Νέστορα μεμιάς ὁ γιὸς ὁ ἀντρωιωμένος
 ὁ Θρασυμήδης ζύγωσε καὶ βάρεσε· τὰ νεῦρα
 κόβουντ' ἀμέσως τοῦ ζιγιοῦ, καὶ παραλεῖ ἡ δαμάλα
 κόρες καὶ νύφες σκούζουνε, σκούζει κ' ἡ Εὐρυδίκη,
 τοῦ Κλύμενου ἡ πρωτότοκη, τοῦ Νέστορα τὸ ταίρι.
 Κ' οἱ ἄλλοι καθὼς κράταγαν τὸ ζῶ ἀνασηκωμένο,
 τοὺς ἴσφαξε ὁ Πεισίστρατος, τὸ πρῶτο παληκάρι.
 Κι ἀπὸ τὰ κόκκαλα ἡ ψυχὴ μὲ τὸ αἷμα σάν τοῦ βγῆκε,
 μεμιάς τὸ κομματιάσανε καὶ τὰ μεριά λιανίσαν,
 ὅλα σωστά τὰ τύλιξαν μὲ σκέπη, τὰ διπλώσαν,
 ὦμα κομμάτια ἀπὸ παντοῦ τοὺς θέσανε, καὶ ὁ γέρος
 στὶς σκίζες τάκαιε μὲ κρασί φλογᾶτο ραίνοντάς τα
 κ' οἱ νέοι τὰ πεντόσουβλα κρατούσανε σιμὰ του.

Καὶ σάν καῖχαν τὰ μεριά καὶ γεύτηκαν τὰ σπλάχνα,
 κόψαν καὶ τᾶλλα, στὸ σουβλί τὰ πέρασαν, καὶ τότες
 τὰ ψήσανε, τὰ μυτερὰ σουβλιά ἔχοντας στὰ χέρια.

Καὶ τοῦ Τηλέμαχου λουτρὸ τοῦ δίνει ἡ Πολυκάστη,
 κόρη στερνὴ τοῦ Νέστορα, τοῦ γόνου τοῦ Νηλέα.
 Καὶ σάν τονὲ καλόλονσε, τὸν ἔλειψε μὲ λάδι,
 καὶ μ' ὄμορφο τὸν ἔντυσε χιτῶνα καὶ γλαυῦδα,
 ποὺ βγῆκε ἀπὸ τὸ λούσιμο μὲ τοὺς θεοὺς παρόμοιος
 καὶ πῆγε κάθησε σιμὰ στὸ Νέστορα τὸ ρήγα.

Καὶ τὰποπάνω κρέατα σάν ψῆσαν καὶ τὰ βγάλαν,

440

450

460

470

στὸ φαγοπότι κάθησαν, καὶ τίμια παληκάρια
 σκωθῆκαν καὶ περνούσανε μὲ τὰ χρυσὰ ποτήρια.
 καὶ ἀπὸ φαγὴ καὶ ἀπὸ πιότη σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τους,
 αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Νέστορας τοὺς εἶπε ὁ ἀλογολάτης.

«Παιδιά μου, τοῦ Τηλέμαχου φέρτε μεμιάς καὶ ζέψτε
 τὰ ὀριότριχα τᾶλόγατα, νὰ καλοταξιδέψη.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὸν ἄκουσαν, κ' εὐτὺς στάμαξι ζέψαν
 τᾶλόγατα τὰ γλήγορα. Κελάρισα τοὺς βάζει
 ψωμί, προσφάγι καὶ κρασί, σάν πῶχουν οἱ ρηγάδες.
 Πὰς στῶριο ἀμάξι ἀνέθηκε ὁ Τηλέμαχος, καὶ δίπλα
 ὁ ἀσίκης ὁ Πεισίστρατος τὰ χαλινάρια πῆρε
 καὶ τᾶλογα μαστίγωσε· πρόθυμ' αὐτὰ πετάξαν
 στοὺς κάμπους, πίσω ἀφήνοντας τὴν ἀψηλὴ τὴν Πύλο.
 Πὰς στὰ λαιμάτους ὁ ζυγὸς ὀλημερίς κουνουῖσε,
 μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε, καὶ ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
 στὶς Φῆρες σταματήσανε, στοὺς πύργους τοῦ Διοκλέα,
 ποὺ εἶτανε γιὸς τοῦ Ὀρσίλοχου, καὶ ποὺ τ' Ἀλφειοῦ εἶταν ἄγγονι.
 Ἐκεῖ ξενύχτισαν, καὶ αὐτὸς φιλόξενα τοὺς δέχτη.

480

490

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγούλα,
 ζέψανε, καὶ ἀνεβήκανε στ' ὀριόφαντο τᾶμάξι,
 καὶ ἀφήκανε τὰ ξώθυρα τοῦ βουητεροῦ τοῦ πύργου
 δίνει βιτσιὰ τᾶλόγατα, καὶ αὐτὰ γοργοπειάζαν,
 κ' ἴσια στοὺς κάμπους τοὺς σπαρτοὺς κατέβηκαν πετώντας,
 καὶ δρόμο κόψανε πολὺ μὲ τὴν ὀρμὴ ποὺ πῆραν.
 Κ' ἔγυρ' ὁ ἥλιος τὸ βραδύ, καὶ ἀπόσκιασαν οἱ δρόμοι.

500

ΡΑΨΩΔΙΑ Δ.

Κάτου στῆς Λακεδαιμονας τὰ βραχοκάμπια φτάνουν,
 καὶ στὰ παλάτια ξεκινουῖν τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
 Βρῆκαν τον κ' ἔκανε χαρὰ μὲ περισσοὺς δικούς του,
 τί γιὸ καὶ κόρη πάντρευε στὸ σπιτικό του μέσα.
 Στοῦ ἀτρόμητου Ἀχιλλέα τὸ γιὸ τὴν κόρη του προβόδα,
 ποὺ ἀπὸ τὴν Τροία τὴν ἔταξε καὶ λόγο τοῦ εἶχε δώσει,
 καὶ τώρα τέλος φέρνανε οἱ ἀθάνατοι στὸ γάμο.
 Μὲ ἀλόγατα καὶ μ' ἀμαξες τὴν ἔστελνε στὴ χώρα
 τῶ Μυρμιδόνων τῆ λαμπρῆ, ποὺ βασιλιάς τους εἶταν.
 Καὶ γιὰ τὸ γιὸ του διάλεξε τοῦ Ἀλέχτορα τὴν κόρη

10

στη Σπάρτη ὁ χαδεμένος του λεβέντης Μεγαπένθης
εἶταν αὐτός, κ' ἡ μάνα του σκλαβοῦλα, τί ἡ Ἑλένη
ἄλλο παιδί δὲ γέννησε κατόπι τῆς Ἑρμιόνης
τῆς ὤριας, πὸν χρυσόλαμπε σὰν ἴδια ἡ Ἄφροδίτη.

Ἔτσι μὲς στὸ πεντάψηλο ξεφάντωναν παλάτι
ὄλ' οἱ γειτόνοι κ' οἱ δικοὶ τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου,
καὶ γλέντιζαν ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς κοντιὰ τους
τραγοῦδαε λύρα παίζοντας, καὶ στὸ σκοπὸ του ἀπάνω
δὺο χορευτάδες πηδηχτὰ καταμεσις οἰουρίζαν.

Στὰ πρόθυρα ὁ παληκαρὸς Τηλέμαχος κὶ ὁ γιόκας
τοῦ Νέστορα ὁ περιλάμπρος μὲ τᾶλογα σταθῆκαν
Προβγαίνει κὶ ἀγναντεύει τους ὁ ἄξιος Ἐτεωνέας,
πιστὸς παραστεκάμενος τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου,
καὶ στὸ παλάτι μῆνημα τοῦ βασιλέα του φέρνει,
σιμὰ του στέκοντας, μ' αὐτὰ τὰ φτερωμένα λόγια·

«ὦ διόθρεφε Μενέλαε, δὺο ξένοι ἐδῶ φανῆκαν,
πὸν σὰν τοῦ Δία μοιάζει τους τὸ γένος τοῦ μεγάλου.
Καὶ πὲς ἂν θὰ τοὺς λύσουμε τᾶλόγατα ἀπ' τᾶμάξι,
ἢ σ' ἄλλους νὰ τοὺς στείλουμε φιλοξενιὰ νὰ βροῦνε.»

Καὶ τοῦ ξανθοῦ Μενέλαου τοῦ βυριοφάνη, κ' εἶπε
«Δὲν εἴσουν ἄλλοτες ἐσὺ κουτός, μωρ' Ἐτεωνέα,
μὰ τῶρ' ἀλήθεια σὰ μωρὸ παιδί μου συντυχαίνεις.
Τάχα δὲ φάγαμε κ' ἔμεις σὲ σπίτια ἀνθρώπων ἄλλον,
πρὶν νᾶρθουμε, κὶ ἀπὸ δεινὰ μᾶς λευτερώση ὁ Δίας;
Μόν' ἔλα λῦσ' τᾶλόγατα τῶν ξένων κ' ἔμπασέ τους,
νὰ κάτσουν καὶ νὰ καλοφᾶν καὶ νὰ χορτάσουν πρῶτα.»

Εἶπε κ' ἐκεῖνος χύθηκε καὶ φώναξε τοὺς ἄλλους
πρόθυμους δούλους κ' εἶπε τους κατόπι του νὰ τρέξουν.
Καὶ τὰ δρωμένα τᾶλογα ξεζέψαν ἀπ' τᾶμάξι,
καὶ στᾶλογησα τὰ παχνιὰ τὰ δέσαν, καὶ τοὺς βάλαν
νὰ φᾶνε ζειὰ ἀνακατευτὴ μὲ κάτασπρο κριθάρι.
στὰ ξώτοιχα τὸ δλόλαμπρο τᾶμάξι τότες γύραν,
κ' ἐκείνους μὲς στᾶρχοντικὸ τοὺς φέραν κὶ αὐτοὶ ἰδόντας
τοῦ διόθρεφτου τοῦ βασιλιᾶ τοὺς πύργους, ἀποροῦσαν,
τ' εἶχαν τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τοῦ ἥλιου τὴ λαμπράδα
τὰ σπίτια τᾶψηλόσκεπα τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
Καὶ σὰν τὰ σεριανίσανε καὶ χάρηκε ἡ ψυχὴ τους,
μπήκανε μὲς στίς σκαλιστὲς τίς γοῦρνες καὶ λουστῆκαν.

20

30

40

Καὶ σὰν τοὺς λοῦσαν κοπελλιὲς κὶ ἀλείψαν τους μὲ λάδι,
καὶ τοὺς φορέσανε κρουστὲς χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
πὰς σὲ θρονιὰ τοὺς κάθισαν σιμὰ στὸ γιὸ τοῦ Ἄτρεα.
Καὶ μπρὶκι γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βᾶγια,
ὦριο, χρυσό, καὶ χύνει τους στὴν ἀργυρὴ λεγένη,
κ' ὕστερα στρώνει ἀντίκρου τους γυαλιστερὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμί καὶ παραθέτει,
κὶ ἀπὸ τὰ καλοφάγια τῆς τοὺς φίλεψε περίσσια.
Καὶ στὰ πινάκια ὁ μοιραστὴς τὰ κρέατα ἀραδιάζει,
καὶ θέτει χρυσοπότηρα ὀμπροστά τους. Κὶ ὁ Μενέλαος
τοὺς χαιρεταίει τοὺς δὺο μαζί, κὶ αὐτὰ τοὺς συντυχαίνει

«Ἀπλώστε χέρι στὸ φαγί, χαρῆτε το' κατόπι
σὰν καλοφᾶτε, σᾶς ρωτῶ ποιοὶ νᾶστε, κὶ ἀποποῦθε.
Τὸ αἷμα σας τὸ γονικὸ δὲν εἶναι ἐσᾶς χαμένο,
παρὰ θεόθρεφτων παιδιὰ θενάστε βασιλιάδων,
τί ἀνθρώποι δὲ γεννοῦν κοινοὶ παληκαράδες τέτοιους.»

Εἶπε, κὶ ὀμπρὸς τους ἔθεσε ραχόφαγμα βοδήσα,
ψητὰ, πὸν ἐκείνου τᾶχανε βαλμένα γιὰ τιμὴ του.
Κὶ αὐτοὶ τὰ χέρια ἀπλώνανε στὰ καλοφάγια ὀμπρὸς τους.
Κὶ ἀπὸ πιτό κὶ ἀπὸ φαῖ σὰ φράθηκε ἡ καρδιά τους,
στοῦ Νέστορα ὁ Τηλέμαχος τὸ τέκνο συντυχαίνει,
ὀλόσιμά του σκύβοντας, νὰ μὴν ἀκοῦν οἱ ἄλλοι·

«Γιὰ κοίτα, γιὲ τοῦ Νέστορα, καὶ φίλε τῆς καρδιάς μου,
χαλκὸς πὸν ἀστράφτει μὲς σ' αὐτὰ τὰ βουητερὰ παλάτια,
τὸ μάλαμα καὶ τὸ ἤλεκτρο, τὸ φιλντισί, τᾶσήμι.
Τέτοιες θὲ νᾶναι κ' οἱ αὐλὲς τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπήσου
ἀρίφνητα καλὰ θωρῶ, καὶ θαμασμὸς μὲ πιάνει.»

Καὶ τὸν ἀπέικασε ὁ ξανθὸς Μενέλαος σὰ μιλοῦσε,
καὶ τοὺς φωνάζει καὶ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·

«Ποιὸς ἀνθρωπος, παιδάκια μου, μετριέται μὲ τὸ Δία;
ἀθάνατοί ἔναι οἱ πύργοι του καὶ τὰ καλὰ του ἐκείνου·
θνητὸς μονάχα στὰ καλὰ μ' ἐμένανε μετριέται,
ἢ κὶ ὄχι τί μὲ πάθια μου καὶ μὲ πολλὰ ταξίδια
μὲς στὰ καράβια τᾶφερα χρόνους ὀχτῶ γυρνώντας·
Κύπρο, Φοινίκη διάβηκα, Αἴγυπτο, Αἰθιοπία,
καὶ Σιδονιῶτες κ' Ἐρεμπούς, καὶ τῆς Λιβύας τὴ χώρα,
ἐκεῖ πὸν πάντοτες τᾶρνιὰ μὲ κέρατα γεννιοῦνται,
καὶ τρεῖς φορὲς τὰ πρόβατα γεννοβολοῦν τὸ χρόνο.»

50

60

70

80

Μήτε τοῦ νοικοκύρη ἐκεῖ καὶ μήτε τοῦ πιστοῦ του
 δὲ λείπει κρεάσι καὶ τυρὶ καὶ τὸ γλυκὸ τὸ γάλα·
 τί τῶχον ὅσο θῆς ἐκεῖ τὸ γάλα καὶ τάρμεγουν.
 Καὶ βίος πολὺ συναζόντας ἐγὼ καθὼς πλανιόμουν,
 ἄλλος κρυφὰ κι δλόξαφνα τὸν ἀδερφό μου τότες
 μὲ τὴν ἀπάτη σκότωνε τῆς ἔρμης του γυναικας·
 καὶ νά, γιατί δὲ χαίρουμαι τὰ πλούτια αὐτὰ ποῦ ὀρίζω.
 Θὰ τὰ γρικῆσατε κ' ἐσεῖς αὐτὰ ἀπὸ τοὺς γονιούς σας,
 ὅποιοι κι ἂν εἶναι, τί ἔπαθα πολλά, μοῦ χάρη σπίτι
 καλότυχο καὶ μὲ καλὰ περίσσια πλουτισμένο.
 Μακάρι νὰ μοῦ μνήσκανε τὸ τρίτο μὲς στοὺς πύργους,
 κ' οἱ ἄντρες νὰ γλυτώνανε ποῦ μᾶς χαθῆκαν τότες
 στὴν Τρωάδα τὴν πλατύχωρη, μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα.
 Ὅλους ἐγὼ τοὺς κλαίω ἐκειοὺς καὶ δέρνουμε, κλεισμένους 100
 σὰν κάθουμαι πολλὲς φορὲς σ' αὐτὰ μου τὰ παλάτια,
 κι ὄρες στὸ κλάμα χαίρουμαι, ὄρες τὸ κόβω πάλε,
 τί γλήγορα χορταίνεται τὸ κοῦο τὸ μυρολόγι.
 Μὰ τούτους ὅλους δὲ θρηνῶ, κι ἄς καίγει' ἡ καρδιά του,
 ὅσο ἕναν, ποῦ ποθώντας τον ὄρεξη χάνω κ' ὕπνο·
 γιατί Ἄχαιὸς δὲν τράβηξε τὰ ὄσα ὁ Ὀδυσσεάς.
 Μὰ ἡ μοῖρα τῶθελε πολλὰ νὰ πάθῃ αὐτός, κ' ἐμένα
 νὰ τρώῃ ὁ πόνος του ὁ σκληρός, ποῦ τόσοις χρόνους λείπει,
 κι ἀνίσως ζῆ ἢ ἀπέθανε κανένας δὲ γνωρίζει.
 Καὶ θὰ τὸν κλαῖνε τῶρ' αὐτὸν ὁ γέρος ὁ Λαέρτης 110
 κ' ἡ Πηνελόπη ἢ γνωστικιά, θὰ τονὲ κλαίῃ κι ὁ γιὸς τους,
 ποῦ ἀπὸ τὸ σπίτι φεύγοντας μωρὸ τὸν εἶχε ἀφήσει.»
 Εἶπε, κι αὐτὸς λαχτάρηξε νὰ κλάψῃ τὸ γονιό του.
 Χάμου ἕνα δάκρυο του ἔχυσε γρικώντας τῶνομά του,
 κι ὀμπρὸς στὰ μάτια σήκωσε τὴν πορφυρένια χλαίνα
 μὲ τὰ δυὸ χέρια. Τῶνοιωσε ὁ Μενέλαος, καὶ μονάχος
 τὸ βαθιογύριζε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ του μέσα,
 νὰ τὸν ἀφήσῃ ὁ ἴδιος του νὰ πῆ γιὰ τὸ γονιό του,
 ἢ πρῶτος νὰ ρωτήσῃ αὐτὸς καὶ ξέταση νὰ κἀνῃ;
 Κ' ἐκεῖ ποῦ αὐτὰ μελέταγε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ του, 120
 ἢ Ἐλένη ἀπὸ τάνώγια της τὰ μοσκομουρισμένα
 προβάλλει σὰν τὴν Ἄρτεμη τὴ χρυσοσαγιτοῦσα.
 Σιμά της στήνει ἢ Ἄδραστη θρονὶ καλοφτιασμένο,
 ἢ Ἀλκίπτη μάλλινο ἀπαλὸ φέρνει χαλὶ κι ἀπλώνει,

καὶ τὸ πανέρι τάργυρὸ φέρν' ἢ Φυλῶ, ποῦ δῶρο
 ἢ Ἀλκάντρα τῆς τὸ χάρισε ἢ γυναίκα τοῦ Πολύβου,
 ποῦ ζοῦσε καὶ λημέριαζε στὴν Αἴγυπτο στὶς Θῆβες,
 καὶ ποῦ εἶχε πλούτια ἀρίφνητα στὸ σπιτικό του μέσα.
 Ἔδωσ' ἐκεῖνος δυὸ ἀργυρὰ λουτρὰ τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρεά,
 δυὸ τρίποδα, καὶ μάλιαμα τέλαντα δέκα χῶρια
 δῶρα ἢ κερά του διαλεχτὰ χαρίζει τῆς Ἐλένης, 130
 χρυσὴ ἀληκάτη, κι ἀργυρὸ πανέρι πᾶς στὶς ρόδες,
 μὲ χρυσομένα δλόγυρα τοῦ πανεριοῦ τὰ χεῖλη.
 Αὐτὸ δὰ τῆς παράθεσε ἢ Φυλῶ ἢ παρακόρη,
 γεμᾶιο νῆμα δουλευτό, κι ἀπάνω ἢ ἀληκάτη
 μὲ τὸ βαθιόχρωμο μαλλί, θεμένη πέρα ὡς πέρα.
 Καθίζει ἀπάνω στὸ θρονί, μ' ἀκκουμποπόδι ὀμπρὸς της
 ἢ Ἐλένη, καὶ τὸν ἄντρα της καλορωτάει νὰ μάθῃ.
 «᾽Ω διόθρεφτε Μενέλαε, γνωρίζουμ' ἐμεῖς τάχα
 ἐτοῦτοι ποῦ μᾶς ἤρθανε σὰν ποιοὶ παινιένται νᾶναι;
 Ἄλῆθεια, ἢ ψέματα θὰ πῶ; δὲν τὸ βαστῶ πιὰ μέσα. 140
 Ποτές μου δὲν εἶδ' ἄνθρωπο, ἄντρα ἢ γυναίκα, τόσο
 νὰ μοιάξῃ ἀνθρώπου, ὅσο αὐτὸς—θαμάζω βλέποντάς τον—
 ὁ γιὸς τοῦ μεγαλόκαρδου Ὀδυσσεά μοιάζει νᾶναι,
 ὁ νέος Τηλέμαχος, ποῦ ἐκεῖνος μικρὸ τὸν εἶχε ἀφήσει
 γιὰ μένα τὴν ἀσύστατη σὰν τρέξατε στὴν Τροία
 στὸ νοῦ σας πόλεμο ἔχοντας ἀπόκοτο ὄλοι τότες.»
 Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος γυρίζει καὶ τῆς κρένει
 «Κ' ἐγὼ, γυναίκα, νοιώθω τα καθὼς ἐσὺ τὰ κρίνεις
 τέτοια τὰ πόδια του ἐκεινοῦ, τὰ χέρια κ' οἱ ματιές του,
 τέτοιο καὶ τὸ κεφάλι του κι ἀπάνωθὲ του ἢ κόμη. 150
 Καὶ καθὼς τώρα θύμιζα τὸν Ὀδυσσεά, δηγώντας
 τὰ ὄσα ἐκεῖνος ἔπαθε καὶ πόφερε γιὰ μένα,
 αὐτὸς πικρὸ κατέβιαζε στὸ πρόσωπό του δάκρυο,
 κι ὀμπρὸς στὰ μάτια σήκωνε τὴν πορφυρένια χλαίνα.»
 Καὶ τότε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ὁ Πεισίστρατος τοῦ κάνει
 «᾽Ω διόθρεφτε Μενέλαε κι ἀρχοντογιὲ τοῦ Ἀτρεά,
 ἐκείνου γιὸς εἶν' ἀπεδῶ στᾶλήθεια, καθὼς εἶπες·
 εἶναι ὅμως στοχαζούμενος καὶ δὲν κοιτάει ὁ νοῦς του
 ὅ,τι πρωτόηρθε, ἀνέπρεπα νὰ κρένῃ λόγια ὀμπρὸς σου,
 ἐδῶ ποῦ σὰ φωνὴ θεοῦ ἢ φωνὴ σου μᾶς γλυκαίνει. 160
 Μ' ἔστειλ' ἐμένα ὁ Νέστορας, ὁ ἀλογογνώστης ρήγας,

νά τονέ συνοδέψω αὐτόν, τί νά σέ δῆ ποθοῦσε,
ἴσως καί λόγο ἢ κάμωμα στό λογισμό του βάλῃς.
Γονιοῦ πού ξενικεύτηκε παιδί πολλά παθαίνει
στό σπίτι του, ἄ δέν τοῦρχεται βοήθεια ἀπό τούς ἄλλους.
Ἔτσι καί τοῦ Τηλέμαχου λείπει ὁ γονιός του, κι ἄλλοι
στά βάσανά του γλυτωμό δέν ἔρχονται νά φέρουν.»

Κι ὁ ξανθουλός Μενέλαος τοῦ ἀπολογιέται τότες·
«Ἀλήθεια, γιός ἀγαπητοῦ μοῦρθε στό σπίτι ἀνθρώπου,
πού γιά τὰ μένα τράβηξε κόπους κι ἀγῶνες μύριους·
κ' εἶπα, θά τονέ φίλευα ἀπό κάθε ἄλλον Ἀργίτη
ξέχωρα, ἂν τότες ἔδινε ὁ Δίας ὁ βροντορήχτης
νάρθοῦμε ἀντάμα, στά γοργά ἀρμενίζοντας καράβια.
Μές στ' Ἀργος θενά τοῦφτιανα καί χώρα καί παλάτι,
ἀπό τὸ Θιάκι φέροντας μ' αὐτόν καί τὰ καλά του,
τὸ γιό του κι ὄλο τὸ λαό, κι ἀρπώνοντας του μιὰ χώρα
ἀπ' ὅσες γύρω βρίσκονται κ' ἐμένα προσκυνᾶνε.
Ἐδῶ συγὰ θά σμίγαμε, καί δὲ θά χωρίζε ἄλλο
τὸ φιλευτή του ἐμένανε ἀπ' ἐκειόν τὸ φιλεμένο,
παρὰ τὸ μαῦρο σύννεφο τοῦ Χάρου σάν ἐρχόταν.
Γραφτὸ ὅμως εἶτανε ὁ θεός νά τὰ φρονέση ἐτοῦτα,
καί μόνο ἐκείνου νάρνηθῆ τὸ γυρισμὸ τοῦ δόλιου.»

Εἶπε, καί σ' ὄλους ἔδωσε μυρολογοῦν λαχτάρια.
Κλαίγ' ἢ Ἑλένη ἢ Ἀργίτισσα, τοῦ Δία ἢ θυγατέρα,
κλαίει ὁ καλὸς Τηλέμαχος κι ὁ γιός τοῦ Ἀτρεά Μενέλαος,
καί μήτε ὁ γιός τοῦ Νέστορα στεγνὰ δέν εἶχε μάτια·
τί τὸν Ἀρχίλοχο κι αὐτὸς τὸν ἄσφαλτο θυμῆθη,
πού ὁ γόνος τῆς λαμπρῆς Ἥως τὸν εἶχε σκοτωμένον
αὐτόν θυμώντας μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·

«Τοῦ Ἀτρεά γιέ, πὸ γνωστικὸ μὲς στοὺς ἀνθρώπους ὄλους
ὁ γέρος σέ εἶπε Νέστορας μιλώντας γιά τὰ σένα
στό σπίτι, σὰ ρωτιούμεασταν ὁ ἕνας μὲ τὸν ἄλλον.
Καί τώρα, ἄ γίνεται, ἄκου με· γιάτι στό δεῖπνο ἀπάνω
δέν τ' ἀγαπῶ τὰ κλάματα· μὰ θά ξανάρθῃ ἡ Αἴγυθλα.
Δὲ λέω πὼς ὅποιον παίρνει μας ὁ Χάρος νά μὴν κλαίμε.
Αὐτὸ δὰ μόνο δῶρο τους ἔχουν οἱ δόλιοι ἀνθρώποι,
ἢ κόμη νά κουρευέται, νά τρέχουνε τὰ δάκρυα.
Κ' ἐμένα ἀπέθανε ἀδερφός, πού στοὺς Ἀργίτες μέσα
δέν εἶταν ὁ χειρότερος, καί πού γνωστός σου θάνατ

170

180

200

δέν τονέ γνώρισα κ' ἐγώ· λένε πὼς πρῶτος εἶταν
ὁ Ἀντίλοχος στό τρέξιμο, κι ἀδάμαστος στὴ μάχη.»

Κι ὁ ξανθομάλλης τοῦ ἀπαντάει Μενέλαος καί τοῦ κάνει·
«Φίλε, πού φρόνιμα λαλεῖς, κι ὅσα ἀνθρώπος μὲ γνώση
καί πὸ μεγάλος θάλεγε καί θάκανε· ἀπὸ τέτοιον
ὄντας γονιό, δὲ δύνεσαι παρὰ σοφὰ νά κρῆνης.
Εὐκολ' ἀκούγεται ἢ γενιὰ τοῦ ἄντρα πού ὁ γιός τοῦ Κρόνου
καλὸ τοῦ φέρνει ριζικὸ σὲ γάμο καί σὲ γέννα.
Ἔτσι τοῦ Νέστορα ἔδωκε ὁ Δίας μιὰ γιά πάντα,
κι ὁ ἴδιος νάχη γερατειὰ καλὰ στάρχοντικὸ του,
καί γιούς νά κάμη φρόνιμους καί στάρματα μεγάλους.
Μὰ ἄς πάψουμε τὰ κλάματα, πού αὐτὰ γενῆκαν τότες·
στό δεῖπνο τώρα ἄς ἔρθουμε, νερὸ στά χέρια ἄς χύσουν,
καί μὲ τὸ χάραμα αὔριο ξαναρχινοῦν τὰ λόγια,
πού κι ὁ Τηλέμαχος κ' ἐγώ θά ποῦμε ἀνάμεσά μας.»

Εἶπε, κι ὁ Ἀσφάλης τὸ νερὸ τούς ἔχυσε στά χέρια,
ὁ σβέλτος κι ἄξιος παραγιός τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
Κι ἀπλῶσαν χέρια στά ἔτοιμα φαγιά ποῦχαν ὀμπρός τους.

Τότες αὐτὸ σοφίστηκε τοῦ Δία ἢ κόρη Ἑλένη·
ἀπ' ὅπου πίνανε κρασί τούς ἔρριξε βοτάνι,
συστατικὸ κι ἀνέχολο, πού κάθε πόνο πνίγει.
Ἔτσι αὐτὸ τὸ καταπιῆ σμιγμένο στό κροντήρι,
ὀλημερίς δὲ χύνεται στό μάγουλό του δάκρυο,
μὰ κι ἄξαφνα ἂν ἢ μάννα του ἢ ὁ κύρης του πεθάνῃ,
ἢ κι ὀμπροστά στά μάτια του μὲ τὸ μαχαίρι ἂν κόβουν
ἀγαπημένο ἀδέρφι του, ἢ γιὸ μονάκριβό του.
Ἔτσι ἄγε γιαιοβοτότα καλὰ τοῦ Δία ἢ κόρη·
τᾶξε δοσμένα ἢ σύγκοιτη τοῦ Θῶνα ἢ Πολυδάμνα,
στὴν Αἴγυπτο, πού ἀρίθμητα ἢ πλοῦσια ἢ γῆς τὰ βγάξει,
ἄλλα καλὰ στό σμίξιμο κι ἄλλα φαρμακωμένα·
γιατρός καθένas εἶν' ἐκεῖ παράξιος μὲς στὸν κόσμον,
τί ὄλοι τους τὸν Παιήονα γνωρίζουν πρόγονό τους.
Καί μέσα αὐτὰ σάν τᾶρριξε, κ' εἶπε νά τούς κερᾶσουν,
παίλε ἄρχισε τὸ μιλητό, κι αὐτὰ τούς συντυχαίνει·
✱ Ὡ διόθρεφε Μενέλαε, κ' ἐσεῖς ἐδῶ βλαστάρια
λαμπρῶν ἀντρῶν,—γιάτι ὁ θεός ὁ Δίας μᾶς χαρίζει
ἄλλου καλὸ κι ἄλλου κακὸ, καί δύνεται τὰ πάντα,—
ἐδῶ τώρα πού κάθεστε καί τρῶτε στό παλάτι,

210

220

230

καὶ μὲ μιλιῆς γλεντίζετε, σὰν κάτι ποὺ ταιριάζει
 θὰ πῶ σας. Εἶναι ἀδύνατο νὰ δηγηθῶ σας ὅλους
 τοῦ σιδερόκαρδου Ὀδυσσεῶ τοὺς ἀμύπολλους ἀγῶνες·
 ἓνα θὰ πῶ ὅμως ποὺ ἔπραξε ὁ ἀτρόμητος ἐκεῖνος,
 στὴν Τροία, ποὺ τοὺς Ἀχαιοὺς μύρια τοὺς πέσαν πάθια·
 τότες ποὺ χάραξε κακὰ σημάδια στὸ κορμί του,
 ντύθηκε ροῦχα φτωχικά, καὶ μοιάζοντας μὲ δοῦλο
 γυροῦσε στὴν πλατύδρομη τοῦ ἐχτροῦ τὴ χώρα μέσα·
 ἔτσι ἀλλαγμένος, θάλεγες κάποιος ζητιάνος εἶταν,
 αὐτὸς ποὺ ἀλλιῶς φαινότανε στ' Ἀχαιϊκὰ καράβια.
 Τέτοιος στὴν Τροία χάθηκε, κ' ἐκεῖνοι τυφλωθῆκαν
 ὅλοι τους, καὶ μονάχη ἐγὼ τὸν ἔνοιωσα ποιὸς εἶταν,
 καὶ τὸν ἐρώτηξα, κὶ αὐτὸς μοῦ ξέφευγε μὲ τέχνη.
 Μὰ ὅταν ἐγὼ τὸν ἔλουσα, τὸν ἄλειψα μὲ λάδι,
 καὶ τοῦδωσα φορέματα, καὶ τοῦκανα ὄγκο μέγα
 ἀνάμεσά τους νὰ μὴν πῶ πὼς φάνηκε ὁ Ὀδυσσεῶς,
 πρὶν αὐτὸς φτάσῃ στὶς σκηνὲς καὶ στὰ γοργὰ καράβια,
 τότες τὰ σκέδια τῶν Ἀχαιῶν μοῦ τὰ φανέρωσε ὅλα.
 Κι ἀριθμητοὺς ἢ σπάθα του σὰν ἔκοψε Τρωαδίτες,
 πρὸς τοὺς Ἀργεῖτες γύρισε πολλὰ ἔχοντας στὸ νοῦ του.
 Τότες οἱ ἄλλες Τρωῖσες πικρὰ μυρολογοῦσαν,
 ὅμως ἐγὼ χαιρόμουν, γιατί ἡ καρδιά μου πίσω
 στὸ σπῆτι μου μὲ τράβαγε, καὶ στέναζα ὀλοένα
 γιὰ τὴν τυφλάδα ποὺ ἔβαλε στὸ νοῦ μου ἢ Ἀφροδίτη,
 ἀπὸ τὴ γῆς μου τὴ γλυκειὰ σὰ μ' ἔφερε στὰ ξένα,
 καὶ χώρισα ἀπ' τὴν κόρη μου, τὴν κλίνη μου, τὸν ἄντρα,
 ποὺ ἄλλος στὸ νοῦ καὶ στὴ μορφιά κανεὶς δὲν τὸν περνοῦσε.»

Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος γυρίζει καὶ τῆς κἀνεν
 «Ναί, ὅλα ἐτοῦτα ἀληθινὰ τὰ μίλησες, γυναῖκα·
 πολλῶν ἐγὼ μελέτησα τὴ γνώση καὶ τὴ γνώμη,
 ἀντρῶν ἠρώων, καὶ πολλοὺς εἶδα τοῦ κόσμου τόπους,
 μὰ ἄνθρωπο τέτοιο πούθενά τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,
 σὰν ποὺ εἶτανε ὁ τρανόψυχος κὶ ὁ ἀκριβὸς Δυσσεῶς.
 Κι ἄλλο ἓνα ἐκεῖνος ἔπραξε μὲ τόλμη κὶ ἀντρείοσύνη,
 τότες ποὺ φόνος φέρναμε καὶ χαλασμὸ στοὺς Τρῶες,
 μὲς στ' ἄλλογο τὸ σκαλιστὸ κρυμμένοι ἐμεῖς οἱ πρῶτοι.
 Ἦρθες κ' ἐσὺ τότες ἐκεῖ θεὸς θὰ σ' εἶχε στείλει,
 ποὺ νὰ χαρίσῃ γύρευε στοὺς Τρωαδίτες δόξα·

240

250

260

270

σιμά σου κὶ ὁ θεόμοιαστος Δηίφοβος. Καὶ κἀνεὶς
 τρεῖς γύρους πασπατεύοντας τὸν κουφωτὸ κρυψώνα,
 καὶ κράζοντας τὰ ὀνόματα τῶν Ἀργιτῶνε μέσα,
 καθένα μὲ τὴν ἐξωρη λαλιά τῆς σύγκοιτῆς του.
 Ἐγὼ καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς κὶ ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεῶς
 τὰκούσαμε τὸ λάλημα στὴ μέση καθισμένοι.
 Ἐμᾶς τοὺς δυὸ μᾶς ἔπιασε λαχτᾶρα τότες, ἢ ὄξω
 νὰ βγοῦμε, ἢ ἀπομέσαθε νᾶποκριθοῦμε ἀμέσως·
 ὅσο ὅμως κὶ ἂν τὸ θέλαμε, μᾶς βᾶσταξ' ὁ Ὀδυσσεῶς.
 Κ' ἔτσι ὅλα τ' Ἀχαιοῦποια σωπάσαν ἐκεῖ μέσα.
 Ἐνας μονάχα, ὁ Ἄντικλος ζητᾶει νὰ σ' ἀπαντήσῃ,
 μὰ ὁ Δυσσεῶς τοῦσφιξε τὸ στόμα μὲ τὶς δυὸ του
 χεροῦκλες, καὶ κρατώντας τον τοὺς Ἀχαιοὺς γλυτώνει,
 ὦσπου ἢ Παλλάδα ἢ Ἀθηνᾶ σὲ τράβηξε ἀποκείθε.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κἀνεν
 «Μενέλαε, τοῦ Ἀτρέα γιέ, καὶ διόθρεφτέ μου ἀφέντη,
 πιὸ κριμας, ποὺ μήτε κὶ αὐτὸ δὲν τοῦδιωξε τὴ μοῖρα,
 μήτε καὶ ποὺ εἶχε μέσα του τὰ στήθια σιδερένια.
 Ὅμως στὴ κλίνη φέρτε μας, τὶ ἦρθε ἢ στιγμὴ νὰ πᾶμε
 νὰ γύρουμε, καὶ τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὶς δοῦλες τῆς ἠ' Ἑλένη εὐτὺς προσταΐζει
 στρωσίδια νὰ τοιμάσουνε, νὰ βάλουνε τὰ χρᾶμια
 τὰ κεμεξὰ καὶ τὰ ὄμορφα, κὶ ἀπάνω τους τὰ πεῦκια,
 καὶ τὶς φλοκάτες τὶς κρουστὲς γιὰ ντύσιμο ἀποπάνω.
 Κ' οἱ δοῦλες βγήκανε μὲ φῶς στὰ χέρια, καὶ τοὺς στρῶσαν·
 καὶ πῆρε τότε ὁ κήρυκας τοὺς ξένους στὸ χαγιατί,
 κ' ἐκεῖ ὁ Τηλέμαχος κὶ ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα πλαγιάσαν·
 στὰπόθαθα τοῦ θάλαμου κοιμήθηκε ὁ Μενέλαος,
 καὶ πλάγι ἢ λυγερόκορμη καὶ λατρευτὴ τοῦ Ἑλένη.

Ἐφεξ' ἢ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγούλα,
 κὶ ἀπάνω ὁ μεγαλόφωνος σηκώθηκε ὁ Μενέλαος·
 ντύνεται, σπάθα κοφτερὴ κρεμάζει ἀπὸ τὸν ὦμο,
 ὦρια ἀμποδένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρά του,
 προβάλλει ἀπὸ τὸ θάλαμο μ' ἀθάνατο παρόμοιος,
 καὶ δίπλα στὸν Τηλέμαχο καθίζει καὶ τοῦ κρένει·

«Ποιά ἀνάγκη σ' ἔφερ' ὡς ἐδῶ, Τηλέμαχε λεβέντη,
 κ' ἦρθες στὴ Λακεδαίμονα, τὶς θάλασσες περνώντας;
 δική σου, ἢ τάχα τοῦ λαοῦ; Πές μου ὅλη τὴν ἀλήθεια.»

280

290

300

310

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει
 «Γιὲ τοῦ Ἄτρεα Μενέλαε, καὶ διόθρεφτέ μου ἀφέντη,
 ἦρθα νὰ μάθω ἂν ἔφερες μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ μου·
 τί τροῶν τὸ σπίμι μου, καὶ πᾶν' τὰ πλοῦσια μου χωράφια·
 γεμᾶτα τὰ παλάτια μου ἀπ' ἔχτροὺς πὸν νύχτα μέρα
 320 μου σφάζουν κι ὅλο σφάζουνε τὰ βοδοπρόβατά μου,
 ἐκεῖνοι οἱ παραδιάντροποι τῆς μάννας μου μνηστῆρες.
 Γι' αὐτὸ δὰ τώρα πέφτω σου στα γόνατα, νὰ μάθω
 σὺν ποῖο ἴτανε τὸ τέλος του κ' ἡ κακοθανατιά του,
 μὰ τὰ εἶδες μὲ τὰ μάτια σου, ἢ ἀπ' ἄλλον ἀκουσές τα
 τί ἡ μάννα τονὲ γέννησε μὲ βάσανα περίσσια.
 Καὶ μὴ μοῦ τὰ μισομιλᾷς ἀπὸ συμπόνια ἢ σέβας,
 μόν' πές μου τὰ ἴδια, καταπῶς τὰ μάτια σου τὸν εἶδαν.
 Παρακαλῶ σε, ἂν ὁ λαμπρὸς γονιὸς μου ὁ Ὀδυσσεᾶς
 ἢ λόγῳ ἢ πράξει σοῦταξε καὶ τέλεσε στήν Τροία,
 330 ἐκεῖ πὸν ἀριθμητὰ δεινὰ τοὺς Ἀχαιοὺς πλακῶσαν,
 θυμήσου τα τὴν ὥρα αὐτή, καὶ πές μου τὴν ἀλήθεια.»

Κι ὁ ξανθωπὸς Μενέλαος βαριά τοῦ ἀπολογιέται
 «Ὠχοῦ, σὲ τί παληκαρὰ κλινάρι νὰ πλαγιάσουν
 τοὺς ἦρθεν ὄρεξη αὐτουνοὺς τοὺς ἀναντροὺς, ἀλήθεια.
 Καθὼς μὲς σ' ἄγριον λιονταριοῦ ρουμάνι ἢ ἀλαφίνα
 κοιμίζει βυζαστάρικα νιογέννητα λαφούλια,
 καὶ παίρνει τίς βουνοπλαγιὲς καὶ τὰ χλωρὰ λαγκάδια,
 καὶ βόσκει, μὰ ἄξαφνα γυρνᾷ μὲς στὴ μονιά του ἐκεῖνος,
 καὶ φέρνει τέλος φοβερὸ σὲ μάννα καὶ λαφούλια,
 340 ἔτσι κι ὁ Ὀδυσσεᾶς φριχτὰ θὰ τοὺς τελειώσῃ ἐκεῖνος.
 Κι ὦ Δία θεέ μου, κι Ἄθηνᾶ κι Ἀπόλλωνα, ἂν ἐκεῖνος,
 τοὺς πέσῃ σὺν πὸν φάνηκε στήν ὄμορφη τὴ Λέσβο,
 πὸν πρόβαλε καὶ πάλεψε μὲ τὸ Φιλομηλεῖδη,
 καὶ μονομιᾷς τὸν ἔρριξε, κ' οἱ Ἀχαιοὶ χαρῶκαν,
 ἂν τέτοιος ὁ Ὀδυσσεᾶς ἐρθῆ καὶ πέσῃ στοὺς μνηστῆρες,
 γλήγορο θᾶν' τὸ τέλος τους, κι ὁ γάμος τους φαρμάκι.
 Κι αὐτὰ πὸν τώρα μὲ ρωτᾷς καὶ πὸν παρακαλεῖς με,
 δὲ θὰ τὰ πῶ τριγυριστὰ καὶ δὲ θὰ σὲ γελᾶσω,
 παρὰ ὅσα μοῦπε ὁ ἄλαθος τῆς θάλασσας ὁ γέρος,
 350 ἕνα πρὸς ἕνα θᾶχῃς τα, καὶ λόγο δὲ θὰ κρύψω.

Στὴν Αἴγυπτο, σὰ γύρευα γιὰ ἐδῶ νὰ ξεκινήσω,
 μὲ κράτησαν οἱ ἀθάνατοι, τί δὲν τοὺς εἶχα κάνει

320

330

340

350

τὴν ταχτικὴ ἑκατοβοδιά, κ' ἐκεῖνοι πάντα θέλουν
 τὶς προσταγὰς ποῦ ἀφήνουνε νὰ μὴν τὶς ἀστοχοῦμε.
 Εἶναι νησὶ στὴ θάλασσα τὴν πολυκυματοῦσα,
 κατὰμπροστα στὴν Αἴγυπτο, καὶ Φάρο τὸνομάζουν
 μακριὰ νὰ ποῦμε ὅσο μπορεῖ καρὰβι σὲ μιὰ μέρα
 νὰ φτάσῃ, ἂν πρῦμος ἄνεμος φυσᾷ καλὰ ὡς τὸ τέλος
 κ' ἔχει λιμάνι ἀπάνεμο, ποῦ κεῖθε τὰ καρὰβια
 ἀνοίγουνε στὰ πέλαγα, σκοῦρο νερὸ σὰν πάρον.

Εἴκοσι μέρες οἱ θεοὶ μ' εἶχαν ἐκεῖ κλεισμένο, 360
 κι ἄνεμοι ἀπὸ τὰ πέλαγα δὲ μοῦ φυσοῦσαν πρῦμοι,
 ποῦ τὰ καρὰβια σπρώχνουνε στοῦ ὠκεανοῦ τὰ πλάτια.
 Καὶ πιά δὲ θὰ μᾶς μνήσκανε μήτε θροφὲς μήτ' ἄντρες
 ἂ δὲ μὲ σπλαχνιζότανε ἡ θεὰ ποῦ γλύτωσέ με,
 τοῦ γέρον τοῦ θαλασσινοῦ, τοῦ θείου Πρωτέα ἡ κόρη,
 ἡ Εἰδοθέα, ποῦ ἄγγιξα περίσσια τὴν καρδιά της.
 Μὲ βρῆκε καὶ σερνόμουνα μόνος μακριὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους,
 ποῦ γύριζαν καὶ ψάρευαν μὲ τὰ γυρτὰ τὰγκίστρια,
 τὶ ἡ πείνα τοὺς τὰ θέριζε σκληρὰ τὰ σωθικά τους.

Αὐτὴ κοντά μου στάθηκε καὶ μίλησέ μου κ' εἶπε 370
 « Ἄραγε νᾶσαι ἀνόητος κι ἀσύστατος, ὦ ξένε,
 ἡ πίστηδες ἀφήνεσαι, καὶ θὲς νὰ τυρανιέσαι;
 Καιρὸ κρατιέσαι στὸ νησί, τέλος νὰ βρῆς δὲ σώνεις,
 καὶ τῷ συντρόφῳ σου ἡ καρδιά στοὺς πόνους μέσα λυώνει.»
 Αὐτὰ ἴπε, κ' ἐγὼ γύρισα καὶ τῆς ἀπολογιέμαι
 « Ὅποια θεὰ κι ἂν εἶσαι ἐσύ, τὸ ποῦ ρωτᾷς θὰ μάθῃς
 δὲ μένω πίστηδες ἐδῶ, μόν' πρέπει νᾶχω κάνει
 κάποια ἁμαρτία στοὺς θεοὺς ποῦ ὀρίζουνε τὰ οὐράνια.
 Ὡς τόσο πὲς μου, τί οἱ θεοὶ τὸ καθετὶς γνωρίζουν,
 ποιὸς μὲ ποδίζει ἀθάνατος καὶ μοῦκλεισε τὸ δρόμο, 380
 καὶ πῶς τὶς ψαροθάλασσες περνώντας θὰ γυρίσω;»
 Αὐτὰ τῆς εἶπα, κ' ἡ θεὰ μοῦ ἀπολογιέται ἁμέσως
 « Θὰ σοῦ μιλήσω, ξένε, ἐγὼ σωστὰ γιὰ ὅλα ἐτοῦτα.
 Γέρος ἀλάθευτος ἐδῶ θαλασσινὸς συχνάζει,
 ὁ ἀθάνατος Αἰγυπτιανὸς Πρωτέας, ποῦ τὰ βάρια
 γνωρίζει ὅλης τῆς θάλασσας, τοῦ Ποσειδῶνα δοῦλος
 λὲν πῶς αὐτὸς μὲ γέννησε, καὶ πῶς γονιὸ τὸν ἔχω.
 Καρτέρι ἐσοῦ ἂ δυνόσουνα νὰ στήσῃς νὰ τὸν πιάσῃς,
 τὸ δρόμο αὐτὸς θὰ σοῦλεγε, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μάκρος,

καὶ πῶς τὰ πέλαα σκίζοντας στὸν τόπο σου θὰ φτάσῃς. 390
 Κι αὐτὸς ἀκόμα θὰ σοῦ πῆ, ὃ διόθρεφε, ἂν θελήσῃς,
 ὅτι καλὸ κι ὅτι κακὸ στὸ σπιτικό σου γίνῃ,
 σὰν ἔλειπες σὲ μακρινὰ καὶ δύσκολα ταξίδια.»
 Ἄ* Ἔτο' εἶπε, κι ἀπαντώντας τῆς ἐγὼ τῆς κἀνω τότες·
 «Λέγε μου τώρα ποῦ νὰ βρῶ καρτέρι γιὰ τὸ γέρο,
 νὰ μὴ μοῦ φύγῃ ἂν τίποτις ἀκούσῃ ἢ ἀγναντέψῃ
 τί δύσκολό 'ναι τὸ θεὸ θνητὸς νὰ καταφέρει.»
 Αὐτὰ τῆς εἶπα, κ' ἡ θεὰ μοῦ ἀπολογήθη ἀμέσως·
 «Θὰ σοῦ μιλήσω, ξένε, ἐγὼ μ' ἀλήθεια καὶ γιὰ δαῦτο.
 Ἄπ' ἀπὸ τὸ πέλαγο ὁ ἀλάθευτος ὁ γέρος, 400
 ἄμα τοῦ μπάτη ξανοιχτῆ τὸ μαῦρο σαγανάκι,
 καὶ βγαίνει καὶ στίς θολωτὲς σπηλιὲς γλυκοκοιμᾶται.
 Γύρω του οἱ φῶκες, θρέμματα τῆς ὥριας Ἀμφιτριτῆς,
 πέφτουν κοπάδι βγαίνοντας ἀπὸ τὴν κυματοῦσα,
 καὶ τὴν πικρὴ τὴ μυρουδιά τοῦ βάρθου τῆς σκορπᾶνε.
 Ἐκεῖ πρὸς τὰ χαράματα σὲ φέρνω ἐγὼ, κι ἀράδα
 θὰ σὰς πλαγιάσω μὲ τοὺς τρεῖς ποὺ θὰ καλοδιαλέξῃς
 συντρόφους, τοὺς ἀξιώτεροισ ποὺ στὰ καρᾶβια σου ἔχεις.
 Κι ὅλες ἐγὼ τίς μαριολιὲς θὰ σοῦ τίς πῶ τοῦ γέρου. 410
 Πρῶτα στίς φῶκες ἔρχεται καὶ τίς μετράει ἀράδα
 κι ὅταν τίς φῶκες καλοδῆ καὶ τίς καλομετρήσῃ,
 σὰν πιστικὸς μὲ πρόβητα στὴ μέση τους πλαγιάζει.
 Μιάς τονὲ δῆτε καὶ στρωθῆ, βίλτε καρδιά, κι ὀρμώντας
 κρατᾶτε τον, κι ἄς πολεμᾶ ἑκεῖνος νὰ ξεφύγῃ.
 Μὲ κάθε ζωντανὸ τῆς γῆς θὰ σοφιστῆ νὰ μοιάσῃ,
 νερὸ θὰ γίνῃ καὶ φωτιά θεόφλογη ὀμπροστά σας,
 μὰ ἔσεῖς γερὰ κρατᾶτε τον, καὶ πιὸ βαριά ζουλάτε.
 Ὅμως ὁ ἴδιος του ἄξαφνα σὰν κἀνὴ νὰ ρωτήξῃ, 420
 καὶ τονὲ δῆτε μὲ μορφή σὰν ποῦ εἶταν πλαγιασμένος,
 τραβᾶτε χέρι τότε ἔσεῖς, τὸ γέρο λευτερώστε,
 καὶ ρῶταγέ τον, ἦρωα, ποιὸς θεὸς σὲ βασανίζει,
 καὶ πῶς τίς ψαροθάλασσεσ περνώντας θὰ γυρίσῃς.»
 Αὐτὰ 'πε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
 Κ' ἐγὼ στὰ πλοῖα ξεκίνησα ποὺ στέκανε στὸν ἄμμο,
 καὶ διάβαινα μὲ τὴν καρδιά περίσσια ταραγμένη.
 Καὶ στὸ γιαλὸ σὰ ζύγωσα, καὶ πῆγα στὸ καρᾶβι,

στρώνουμε δεῖπνο, κ' ὕστερα πλακώνει ἡ θεία ἡ νύχτα
 καὶ γέρνουμε, καὶ παίρνει μας ὁ ὕπνος στὰ κροτάλια. 430
 Ἔφεξ' ἡ ροδοδάχτυλῃ τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 καὶ τράβηξα γιαλὸ γιαλὸ μπρὸς στὰ πλατιὰ πελάγη,
 παρακαλώντας τοὺς θεοὺς, μὲ τρεῖς μαζί συντρόφους,
 ποὺ ὅτι καταπιανόντουσαν τρανὴ τοὺς εἶχα πίστη.

Κι ἀπ' τοῦ πελάου τίς ἀγκαλιὲς προβάλλοντας ἐκείνη,
 φέρνει φακῆσα τέσσαρα τομάρια νιογδαρμένα
 στὸ νοῦ τῆς μελετώντας πῶς τὸ γέρο νὰ γελάσῃ.
 Κι ἀφοῦ στοὺς ἄμμοισ χάραξε πλαγιάσματα, καθόταν 440
 καὶ πρόσμενε· καὶ σμίξαμε κ' ἐμεῖς ἀράδα τότες
 μᾶς γέρνει, καὶ καθένα μας σκεπάζει μὲ τομάρι.
 Φριχτὸ καρτέρι θάτανε, τί βῶχα τοῦ θανάτου
 ἀπὸ τίς θαλασσόθρεφτεσ μᾶς τυραννοῦσε φῶκες.
 Καὶ ποιὸς κοιμᾶται μὲ θεριά σιμά του πελαγῆσα;
 Ὅμως μᾶς γλύτωσε ἴδια τῆς μὲ σόφισμα δικό τῆς
 βάζει μοσκιά μυρόβολη σὲ καθενὸς ρουθούνη,
 καὶ τοῦ θαλασσινοῦ θεριοῦ τὴ μυρουδιά ἀφανίζει.
 Ὅλοπρωῖς προσμέναμε μ' ἀπόφαση στὸ νοῦ μας,
 κ' ἦρθαν οἱ φῶκες μαζωχτὲς ἀπὸ τὰ βάθια ἀράδα
 στὸ περιγιάλι πλάγιασαν, κι ἀπὰς στὸ μεσημέρι 450
 κι ὁ γέρος ἦρθε ἀπ' τὰ βαθιά, καὶ βρίσκοντας τίς φῶκες
 τίς παχουλές, τίς μέτρησε μιὰ μιὰ καὶ τίς καλόειδε.
 Πρῶτους ἐμᾶς λογάρισε στὸ μέτρημα, κι ὁ νοῦς του
 δὲν ἔβαλε τὴν πονηριά, μόν' πλάγιασε κ' ἐκεῖνος.
 Τότες μὲ βουὴ χουμίζαμε, καὶ ξάφνου ἀδράξαμε τον
 αὐτὸς τὴν τέχνη δὲν ξεχνάει, καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα γίνῃ
 λιοντάρι μὲ τὴ χήτη του, κατόπι ἀμέσως φίδι
 κι ἀγριόχοιρος, καὶ πάρδαλη, τέλος νερὸ τρεχᾶτο,
 καὶ δέντρο ἀψηλοφύλλωτο. Κ' ἐμεῖς τὴν ὥρα ἐκείνη
 γερὰ τονὲ κρατούσαμε μ' ἀπόφαση στὸ νοῦ μας. 460
 Μὰ τέλος σὰν ἀπόκαμε ὁ παμπόνηρος ὁ γέρος,
 ἄρχισε τότες νὰ ρωτᾶ, κι αὐτὰ τὰ λόγια μούπε·
 «ὦ γιὲ τοῦ Ἄτρεα, ποιὸς θεὸς κατηχημένο σ' ἔχει,
 καὶ μὲ τὸ ζόρι ξαφνικὰ μ' ἀδράχνεις; Τί γυρεύεις;»
 Αὐτὰ μὲ ρώτηξε, κ' ἐγὼ γυρίζω καὶ τοῦ κἀνω·
 «Γνωρίζεις, γέρο, τί ρωτᾶς νὰ μὲ πλανέσῃς τάχα;
 Τόσον καιρὸ μὲς στὸ νησί κρατιέμαι αὐτό, καὶ κάποιος

τέλος νὰ βρῶ δὲ δύνουμαι, μόνε ἢ καρδιά μου λυώνει.
 Μὰ πές μου ἐσύ, γιὰτ' οἱ θεοὶ τὸ καθεὶς γνωρίζουν,
 ποιός μὲ μποδίζει ἀθάνατος, καὶ μοῦκλεισε τὸ δρόμο;
 καὶ πῶς τὰ ψαρὸπέλαγα περνώντας θὰ γυρίσω;»
 Εἶπα, κ' ἐκεῖνος γύρισε καὶ μοῦ ἀποκρίθη ἀμέσως
 «Στὸ Δία καὶ στοὺς ἄλλους θεοὺς πρῶτα ἔπρεπε νὰ κάνης
 καλὲς θυσίαι, πρὶ νὰ μπῆς στὸ πλοῖο, γιὰ νὰ γυρίσης
 τὰ μαῦρα πέλαα σκίζοντας, στὴν ποθητὴ πατρίδα.
 Τὶ δὲν τὸ θέλει ἢ μοῖρα σου νὰ δῆς δικούς καὶ φίλους,
 μήτε νάρθῃς στὸν τόπο σου καὶ στὸ νοικοκυριό σου,
 πρὶν ξανανέβῃς τοῦ Αἴγυπτου τὸ διόσταλο ποτάμι,
 καὶ κάμῃς ἑκατοβοδιῶν ἱερὲς ἐκεῖ θυσίαις
 γιὰ τοὺς ἀθάνατους θεοὺς ποὺ ὀρίζουνε τὰ οὐράνια
 καὶ τότες θὰ σοῦ δώσουνε τὸ δρόμο ποὺ γυρεύεις.»
 470
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ σὰν τᾶκουσα ραγίστηκε ἡ καρδιά μου,
 μὲς στὸ πέλαγο τᾶχνὸ μὲ πρόσταξε νὰ σύρω
 πίσω στὸν Αἴγυπτο, μακρὸν καὶ δύσκολο ταξίδι.
 Ὡς τόσο πάλε τοῦ ἄνοιξα μιλιὰ, καὶ τοῦ ξανάειπα
 «Αὐτὰ καθὼς τὰ πρόσταξες, ὦ γέρο, θὰ τὰ κάμω.
 Μὰ πές μου ἀληθινὰ κι αὐτό· γυρίσαν τάχας ὄλοι
 μὲ τὰ καρᾶβια οἱ Ἄχαιοὶ ποὺ πίσω στὴν Τρωάδα
 ὁ ἦρωας Νέστορας κ' ἐγὼ τοὺς εἶχαμε ἀφησμένους,
 ἢ τοῦρθε κανενὸς κακὸ μὲς στὸ καρᾶβι τέλος,
 ἢ καὶ σὲ χέρια φίλων του, ἀπ' τὸν πόλεμο κατόπι;»
 480
 Αὐτὰ εἶπα, κ' ἐκειὸς γύρισε καὶ μ' ἀποκρίθη ἀμέσως
 «Τοῦ Ἄτρῆα ὦ γιέ, τί τὰ ρωτᾷς αὐτά; Σοῦ λέω δὲν πρέπει
 ὅσα στὸ νοῦ μου ἐγὼ κρατῶ νὰ ξέρῃς καὶ νὰ μάθῃς,
 τί δὲ θὰ μείνης ἄκλαιγος πολλὴ ὄρα, σὰν τᾶκούσης.
 Πολλοὶ ἀπ' ἐκειοὺς τελειώσανε, μὰ καὶ πολλοὶ ἀπομείναν
 ἀπ' ἀορηγούς χαλκοᾶρματων Ἄχαιῶνε δυὸ μονάχοι
 χαθῆκανε στὸ γυρισμό· στὸν πόλεμο κ' ἐσύ ἴσον.
 Ἕνας ἀκόμα ζωντανὸς σὶς θάλασσεσ κρατιέται.
 Τέλειωσ' ὁ Αἴαντας μαζὶ μὲ τὰ μακρόκουπά του
 καρᾶβια. Πρῶτα σὶς Γυρῆς τὸν πῆρε ὁ Ποσειδῶνας,
 490
 πέτρες θεόρατες, κ' ἐκεῖ τὸν ἔσωσ' ἀπ' τὸ κύμα
 θὰ γλύτωνε, ὅσο ἢ Ἀθηνᾶ κι ἄν τοῦ κρατοῦσε πάθος,
 λόγο ἄ δὲν ἔβγαζε βαρὺ στὸ σκοτισμό του ἀπάνω,
 πῶς ξέφυγε τὰ κύματα στὸ πείσμα τῶν θεῶνε.

Κι ὁ Ποσειδῶνας ἄκουσε τᾶγέρωκά του λόγια,
 κι ἀδράχνει τὸ τρικράνι του στὰ δυνατὰ του χέρια,
 χτυπάει τὸ βράχο τῆς Γυρῆς, καὶ τὸνὲ σκίζει μέρος
 ἔμειν' ἐκεῖ, καὶ στὸ γιὰλὸ πετάχτηκε ἄλλο μέρος,
 ποὺ ὁ Αἴαντας κρατιότανε μὲς στὴν πολλή του ζάλη,
 καὶ τὸνὲ ρίχτει στοὺς βυθοὺς τοῦ ἀπέραντου πελάγου.
 510
 Ἔτσι ἀφανίστη ὁ Αἴαντας ἀρμύρα ἀφοῦ κατάπτε.
 Μὰ ὁ ἀδερφός σου γλύτωσε στὰ βαθουλὰ του πλοῖα,
 τί ἢ Ἥρα ἢ πολυδόξαση τοῦ στάθῃ σωτηριά του.
 Ὅμως σὰν κοντοζύγωνε τὸν ἀψηλὸ Μαλέα,
 μπόρα τὸν παίρνει ξαφνικὴ, καὶ τὸν πετάει πελάγου,
 καθὼς βαριαναστέναξε, πρὸς ξενικὸ ἀκρογιάλι,
 ποὺ ὁ Θυέστης εἶχε μιὰ φορὰ τοὺς πύργους του καὶ ζοῦσε,
 καὶ τώρα ὁ γιός του ὁ Αἴγιστος τοὺς εἶχε κατοικιά του.
 Μὰ κι ἀποκεῖθε βολικὸς σὰ φάνη ὁ γυρισμός τους,
 καὶ πρῶμο οἱ θεοὶ τοὺς φύσηξαν, καὶ στὴν πατρίδα φτάσαν,
 520
 χαίροντας τότες πάτησε τὸ πατρικὸ τὸ χῶμα,
 καὶ τῶπιασε, καὶ μὲ πολλὰ θερμὰ τὸ φίλαε δάκρυα,
 ποὺ πάλε τὴν ἀξιῶθηκε τὴν ποθητὴ πατρίδα.
 Κι ἀπὸ τὴ βίγλα ὁ φύλακας ἀμέσως τὸν ξανοίγει,
 ποὺ ὁ πονηρὸς ὁ Αἴγιστος τὸν εἶχε ἐκεῖ στημένο
 τοῦχε ταμένη πλερωμὴ δυὸ τάλαντα χρυσάφι
 μέρα καὶ νύχτα φύλαγε νὰ μὴν κρυφοπεράση
 καὶ πέση καταπάνω τους μὲ τᾶρματα στὸ χέρι.
 Καὶ τρέχει φέρνει μήνυμα τοῦ βασιλιᾶ στὸν πύργο.
 Κ' εὐτὺς σοφίστη ὁ Αἴγιστος θεοπόνηρο παιχνίδι
 εἴκοσι παίρνει διαλεχτὰ τῆς χώρας παληκάρια,
 530
 τοὺς κρῦβει, καὶ προστάζει ἄλλου τραπέζι νὰ τοιμάσουν.
 Πῆγε τὸν Ἀγαμέμνονα ὁ ἴδιος νὰ τὸν καλέση
 μὲ ἀλόγατα καὶ μ' ἄμαξες, κακὰ στὸ νοῦ γυρνώντας.
 Τὸν ἀνεβάξει ἀνήξερο στὸ δειπνο, καὶ κατόπι
 τὸν κόβει σὰν ποὺ κόβουνε μὲς στὸ παχνὶ τὸ βόδι.
 Κανένας δὲν ἀπόμεινε τοῦ γιοῦ τοῦ Ἄτρῆα βλάμης,
 καὶ μήτε τοῦ Αἴγιστου, παρὰ στοὺς πύργους σκοτωθῆκαν.
 Αὐτὰ μοῦπε, κ' ἐμένανε ραγίστηκε ἡ καρδιά μου
 καὶ κάθησα στὴν ἀμμουδιά καὶ τῶριξα στὸ κλάμα,
 καὶ μήτε ζῶῃ μήτε ἥλιου φῶς δὲν ἤθελε ἢ ψυχὴ μου.
 540
 Καὶ σὰ χαμοκυλίστηκα καὶ χόρτασα τὸ κλάμα.

τότες μοῦ λέει ὁ ἀλάθευτος τῆς θάλασσας ὁ γέρος,
 Ἴμην παρακλαῖς ἀνέπανα, γιὲ τοῦ Ἴατρεά, τὸ κλάμα
 δὲ μᾶς φελᾶ, μόν' κοίταξε πῶς γλήγορα νὰ φτάσης
 στὸν τόπο σου, κ' ἢ ζωντανὸ θὰ τονὲ βροῖς ἀκρόμα,
 ἢ νὰ τὸν κόψη πρόλαβε ὁ Ὁρέστης, κ' ἐσὺ τότες
 προφταίνεις νὰ παραβρεθῆς στὸ νεκρικὸ τραπέζι.»
 Αὐτὰ μοῦπε, κ' ἐμένανε συνέφερε ἡ καρδιά μου,
 κ' ἢ ἀντρειωμένη μου ψυχὴ, μ' ὄλη τὴ θλίψη ποῦχε.
 Τότες μ' αὐτὰ τοῦ μίλησα τὰ φτερωμένα λόγια. 550
 «Τούτους τοὺς ξέρω πιά· μὰ ἐσὺ τὸν τρίτο λέγε μου ἄντρα,
 πού στα πλατιά τὰ πέλαγα ζώντας κρατιέται ἀκόμα,
 ἢ καὶ νεκρός,—μὰ θέλω ἐγὼ νὰ μάθω, κὶ ἄς λυπᾶμαι.»
 Ἴετο εἶπα, κὶ αὐτὸς γύρισε κὶ ἀπολογία μοῦ κάνει
 «Εἶν' τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς αὐτός, πού κατοικεῖ στὸ Θιάκι
 τὸν εἶδα ἐγὼ σ' ἓνα νησι δάκρια πολλὰ νὰ χύνη,
 στῆς θείαινας τῆς Καλυψῶς, πού δίχως θέλησή του
 κρατάει τον, καὶ δὲ δύναται νὰ δῆ γλυκεῖα πατρίδα·
 τί μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιὰ μήτε συντρόφους ἔχει,
 πού νὰ τὸν πάρουν ἀπ' ἐκεῖ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια. 560
 Κ' ἐσὺ, Μενέλαε διόθρεφτε, τῆς μοίρας σου δὲν εἶναι
 στ' Ἄργος τάλογοβόσκητο νὰ λυώσης τὴ ζωὴ σου,
 παρὰ στα πέρατα τῆς γῆς, στὰ Ἰηλῦσια τὰ λημέρια,
 ποῦναι ὁ ξανθὸς Ραδάμανθης, οἱ θεοὶ θενὰ σὲ στείλουν,
 ἐκεῖ πού οἱ μέρες τῶν θνητῶν ἀνάλαφρες διαβαίνουν
 δὲν ἔχει οὔτε χειμῶνα ἐκεῖ, μήτε βροχὴ καὶ χιόνι,
 μόνε τᾶγέρι τὸ γλυκὸ τοῦ Ζέφυρον ἀνεβάζει
 παντοτινὰ ὁ Ὀκεανός, καὶ τοὺς θνητοὺς δροσίζει
 τί ἔχεις τὴν Ἑλένη ἐσὺ, κ' εἶσαι γαμπρός τοῦ Δία.»
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα. 570
 Καὶ πέρα ἐγὼ στοὺς θεόμοιαστους συντρόφους καὶ στα πλοῖα
 ἐεκίνησα μὲ τὴν καρδιὰ περίσσια ταραγμένη.
 Καὶ σάνε κατεθήκαμε στὸ πλοῖο καὶ στάκρογιαλί,
 τὸ δεῖπνο μας τοιμάσαμε, κ' ἢ θεῖα σὰν ἦρθε ἡ νύχτα,
 νὰ κοιμηθοῦμε πέσαμε πᾶς τοῦ γιαιλοῦ τὴν ἄκρη.
 Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 πρῶτα στὴ λαμπροθάλασσα τραβᾶμε τὰ καράβια,
 καὶ τὰ κατάρτια στήνουμε μ' ἀπάνω τὰ παννιά τους.
 Ἰπῆκαν κ' ἐκεῖνοι, κάθησαν ἀράδα στα σανίδια,

καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιαιλὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν. 580
 Στὸν οὐρανόχυτο Αἴγυπτο μπῆκαν τὰ πλοῖα κὶ ἀράξαν,
 καὶ τέλεσα ἑκατοβοδιῶν καλὲς ἐκεῖ θυσίαι·
 καὶ τῶν θεῶν τὴ μάνητα σὰν ἔπαφα, μνημοῦρι
 τοῦ Ἄγαμέμνονα ἔστησα, νὰ ζήση τῶνομά του.
 Καὶ σὰν τὰ τέλειωσα, ἔφυγα· μοῦ στείλαν πρύμο ἀγέρα
 οἱ ἀθάνατοι, καὶ στὴ γλυκεῖα μὲ φέρανε πατρίδα.
 Ὡς τόσο, δέξου τώρα ἐσὺ στοὺς πύργους μου νὰ μείνης,
 ὡσότου μέρες ἔντεκα ἢ καὶ δώδεκα νὰ γίνουν·
 πρεπούμενα σὲ προβοδῶ ἐγὼ τότε, καὶ σοῦ δίνω
 δῶρα λαμπρὰ, τρία ἄλογα κὶ ἀμάξι σκαλισμένο, 590
 καὶ κρασοπότηρο ὁμορφο, νὰ στάζης τῶν θεῶν,
 καὶ βλέποντάς το ὀλοζωῆς ἐμένα νὰ θυμᾶσαι.»
 Κὶ ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κάνει
 «Τοῦ Ἴατρεά γιέ, νὰ μὲ κρατᾶς μὴ θῆς ἐδῶ σὲ μᾶκρος.
 Ἴεγὼ καὶ χρόνο δέχομαι νὰ κάθουμαι κοντά σου,
 χωρὶς νὰ λαχταρᾶ γονιοὺς καὶ σπιτικὸ ἢ ψυχὴ μου.
 γιὰτί μὲ γλύκα σ' ἀγρικῶ νὰ λὲς καὶ νὰ δηγέσαι.
 Μὰ θᾶχουν οἱ συντρόφοι μου στὴν Πύλο στενοχώρια,
 κ' ἐσὺ πολὺν καιρὸ ζητᾶς ἐδῶ νὰ μὲ κρατήσης. 600
 Δῶρο ὅτι δώσης μου, τιμὴ θὰ τῶχω καὶ καμάρ·
 τάλόγατα ὅμως δὲν μπορῶ στὸ Θιάκι νὰ τὰ φέρω,
 μόνε θὰ σοῦ τάφήσω ἐδῶ, νὰ τὰ χαρῆς, πού δρίζεις
 μεγάλη ὀλόγυρά ἀπλωσιά, μὲ περισσὸ τριφύλλι,
 μὲ κύπερη, μὲ στάρι, ζεῖα, καὶ φουντωτὸ κριθάρι.
 Στὸ Θιάκι ἐμεῖς δὲν ἔχουμε δρόμους πλατιούς, λιβάδια·
 γιδότοπος, πιὸ νόστιμος ἀπ' ἀλογῆσες χῶρες.
 Μήτ' ἄλογα δὲ βρίσκονται, μήτε λιβάδια ἀπάνω
 στα θαλασσόζωστα νησιά, κὶ ἀπ' ὅλα δὰ στὸ Θιάκι.»
 Αὐτὰ εἶπε· χαμογέλασε ὁ τρανόφωνος Μενέλαος,
 καὶ τονὲ λαφοροχάδειψε κὶ ὀνόμασέ τον κ' εἶπε· 610
 «Αἴμα καλὸ, παιδάκι μου, τὰ λόγια σου μοῦ δείχνουν·
 σοῦ ἀλλάζω τᾶλογα, μπορῶ κὶ ἀλλιῶς νὰ σὲ φιλέψω·
 ἀπ' ὅσα δῶρα σπῆτι μου φυλάω θησαυρισμένα,
 σοῦ δίνω τὸμορφότερο, τὸ πιὸ βαριότιμό μου.
 Σοῦ δίνω ψιλοδούλευτο κροντήρι, ὄλο ἀσήμι,
 κὶ ἀπάνωθε τὰ χεῖλη του μὲ μάλαμα σμιγμένα·
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου· ὁ Φαίδιμος ὁ ἦρωας τῶχε δώσει,

ὁ ρήγας τῶν Σιδονιῶν, τότες πού ἐδῶ γυρνώντας
στὰρχοντικά του κόνεψα· δικό σου νᾶναι θέλω.»

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους·
κ' οἱ καλεσμένοι μπαίνανε στοῦ βασιλιᾶ τοὺς πύργους,
καὶ φέρναν, ἄλλοι πρόβατα, κι ἄλλοι κρασί γιὰ ἡρώους·
τὰ σιταρόψωμα ἔστελναν οἱ λυγερὲς κυράδες,
καὶ μὲς στοὺς βασιλόπυργους τοιμάζαν τὸ τραπέζι.

Καὶ στοῦ Ὀδυσσεᾶ κατάμπροστα οἱ μνηστῆρες τὰ παλάτια
δισκοβολώντας γλέντιζαν καὶ ρίχνοντας κοντάρια
σὲ γῆς στρωτή, πού ἀδιάντροπα ἐκεῖ πάντα μαζεύονταν.
Μὰ οἱ ἀρχηγοὶ κ' οἱ πρῶτοι τοὺς στήν παληκαροσύνη,
ὁ Ἄντινος κι ὁ θεόμοιαστος Εὐρύμαχος, καθόνταν.
Σ' ἐτούτους ὁ Νοήμονας, ὁ γιὸς τοῦ Φρόνιου ἦρθε,
καὶ στὸν Ἄντινο μίλησε, καὶ ρώτηξέ τον κ' εἶπε·

«Ἄντινο, τάχα ξέρουμε, γιὰ ὁ νοὺς μας δὲν κατέχει,
τοὺς ἄμμους ὁ Τηλέμαχος τῆς Πύλος πότε ἀφήνει;
Μὲ τὸ καράβι μου ἔφυγε, καὶ τῷχω ἀνάγκη τώρα,
πέρα νὰ πάω, στήν Ἥλιδα, πού δώδεκα φοράδες
μου θρέφουνε δουλευτικά μὰ ἀδάμαστα μουλάρια,
πού ἤθελα ἐδῶ κανένα τους νὰ φέρω νὰ δαμάσω.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνοι θάμασαν· τί στοῦ Νηλέα τὴν Πύλο
δὲν ἔλεγαν πὼς μίσησε, μόν' κάπου στήν ξοχή του,
γιὰ μὲ τὰ πρόβατα ἔμνησκε, γιὰ στοῦ χοιροβοσκοῦ του.

Κι ὁ Ἄντινος τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς τοῦ μίλησέ καὶ τοῦ εἶπε·
«Πές μου σωστά, πότ' ἔφυγε, καὶ ποιούς μαζί του πήρε;
τάχα Θιακήσους διαλεχτούς, γιὰ πλερωτοὺς καὶ δούλους;
Γιατί κι αὐτὸ θὰ τῷκανε. Πές μου ἀνοιχτὰ κ' ἐτοῦτο,
νὰ ξέρω τὸ καράβι σου, σ'τὸ πήρε μὲ τὸ ζόρι,
ἢ τάχα σὲ καλόπιασε, καὶ τῷδωσες μονάχος;»

Καὶ γύρισε ὁ Νοήμονας τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς καὶ τοῦ εἶπε.
«Τοῦ τῷδωσα ἀπὸ λόγου μου· τί τάχα θᾶκανε ἄλλος,
ἂν τέτοιος ἄντρας, ἔχοντας ἔννοιες πολλὲς στὸ νοῦ του,
παρακαλοῦσε; Δύσκολο νὰ τοῦ ἀρνηθῆς τὴ χάρη.
Πῆρε μαζί του τοῦ Θιακιοῦ τὰ πρῶτα παληκάρια,
κ' εἶδα ἀρχηγὸ τὸ Μέντορα νὰ μπαίνει στὸ καράβι,
ἴσως καὶ νᾶτανε θεὸς πού τοῦμοιαζε περίσσια.
Μὰ αὐτὸ ἀπορῶ· πού ἔχτες ταχὺ τὸ Μέντορα ἐδῶ εἶδα,
Κι ὡς τόσο μπῆκε τότε αὐτὸς στὸ πλοῖο νὰ πάη στήν Πύλο.»

Ἄμα εἶπε τοῦτα, κίνησε στὸ σπῆτι τοῦ γονιοῦ του
μὰ οἱ δυὸ ἐκεῖνοι πού ἄκουγαν ταραχτήκε ἡ ψυχὴ τους,
καὶ τοὺς μνηστῆρες κάθισαν, καὶ πάψαν τοὺς ἀγῶνες.
Κι ὁ Ἄντινος τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς τοὺς μίλησε μὲ πίκρα,
τὶ λύσσα τὰ συνέπαιρνε τὰ μαῦρα σωθικά του,
καὶ μοιάζανε τὰ μάτια του σὰ λαμπερὲς δυὸ φλόγες·

«Γιὰ δὲς μεγάλο κάμωμα, ταξίδι νὰ τολμήσῃ,
πού λέγαμε ὁ Τηλέμαχος πὼς δὲν τὰ βγάζει πέρα.
Σὲ τόσων πείσμα ἓνα παιδί νὰ πάρῃ πλοῖο νὰ φύγῃ,
ἀφοῦ τοῦ τόπου διάλεξε τὰ πρῶτα παληκάρια.
Ἄρχίζει κι ἀπ' τὰ πρῶτα του χειρότερα πού ὁ Δίας
νὰ τονὲ σπάσῃ πρὶν ἐρθῆ καὶ βάσανα μᾶς φέρῃ.
Μὰ πλοῖο δόστε μου γοργὸ καὶ εἰκοσαριά συντρόφους
καρτέρι νὰ τοῦ στήσω ἐγὼ καὶ νὰ παραμονέψω
μὲς στὰ στενὰ ἐκεῖ τοῦ Θιακιοῦ καὶ τῶν βραχιῶν τῆς Σάμης,
νὰ τὸ καῖ πού ἀρμένισε γιὰ χάρη τοῦ γονιοῦ του.»

Εἶπε, κ' οἱ ἄλλοι στέργανε καὶ θαρροσιὰ τοῦ δίναν·
κατόπι σηκωθήκανε καὶ στὸ παλάτι μπῆκαν.

Ὅμως πολὺ δὲν ἄργησε νὰ μάθῃ ἡ Πηνελόπη
ὅσα οἱ μνηστῆρες μυστικά στὸ νοῦ τους μαγειρεύαν,
τὶ ὁ κήρυκας ὁ Νέδοντας τῆς τάπε, πού ἄκουσέ τα,
ὄντας παροῖξω τῆς αὐλῆς, πού ἐκεῖ τὰ κρυφοπλέγχαν,
καὶ μπῆκε νὰ τὰ πιστευτῆ τῆς Πηνελόπης μέσα.
Καὶ στὸ κατόφλι πού εἶδε τον ἡ Πηνελόπη, ἀρχίζειν

«Τί σ' ἔστειλαν, ὦ κήρυκα, ἐδῶ οἱ τρανοὶ μνηστῆρες;
τάχα τίς δοῦλες τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεᾶ νὰ προστάξῃς
νὰ πάψουν τίς σπιτοδουλειὲς καὶ δεῖπνο νὰ τοὺς στρώσουν;
Νὰ μὴν τὸ σώσουν ἄλλα πιά νὰ δοῦνε γάμου γλέντια,
μόνε νὰ φᾶνε ἐδῶ ἄς ἐρθοῦν τὸ δεῖπνο τὸ στερνό τους.
Πού ἐδῶ μαζεύεστε καὶ βιὸς μεγάλο καταλεῖτε,
τὰ πλοῦτια τοῦ Τηλέμαχου, καὶ τάχα ἀπ' τοὺς γονιούς σας,
σὰν εἴσαστε μωρὰ παιδιά, δὲν τῷχετε ἀκουσμένο
τὸ τί τοὺς στάθηκε ἐκεινοὺς ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσεᾶς,
πού κανενός τους ἄδικο μῆτ' ἔκαμε μῆτε εἶπε,
σὰν πού στὸν κόσμον συνηθοῦν οἱ θεϊκοὶ οἱ ρηγάδες,
κι ἄλλο ἄξαφνα θνητὸ μισοῦν, ἄλλο θνητὸ ἀγαπᾶνε.
Ἐκεῖνος σὲ ἄντρα ὑβριστικά δὲ φέρθῃκε ποτές του,
μὰ ἐσᾶς κι ὁ νοὺς σας φανερός καὶ τᾶπρεπά σας ἔργα,

καὶ χάρη, ἃ σᾶς γενῆ καλό, κατόπι δὲν κρατᾶτε.»

Καὶ τότε ὁ πολυστόχαστος ὁ Μέδοντας τῆς εἶπε
 «Νᾶταν αὐτό, βασίλισσα, τὸ πῶς βαρὺ κακό μας
 μὰ ἐν' ἄλλο ἀκόμα πῶς βαρὺ καὶ φοβερὸ οἱ μνηστῆρες
 τὴν ὄρα αὐτὴ σκαρώνουνε, πὼς ὁ Δίας νὰ τὸ χαλάσῃ.
 Πασκίζουν τὸν Τηλέμαχο στὸ γυρισμὸ νὰ κόψουν, 700
 πὼς νὰ ζητήσῃ μίσειψε μαντᾶτα τοῦ γονιοῦ του,
 στὴ θεία τῇ Λακεδαίμονα καὶ στὴν καλὴ τὴν Πύλο.»

Εἶπε, κ' ἐκείνης κόπηκαν τὰ γόνατα, ἡ καρδιά της
 ὄρα πολλὴ τῇ γλῶσσα της ἀμιλησιὰ κρατοῦσε,
 τὰ μάτια δάκρυα γέμισαν, καὶ πιάστηκε ἡ φωνὴ της.
 Τέλος αὐτὰ τοῦ μίλησε τὰ λόγια «Κήρυκά μου,
 τί μοῦφυγε τᾶγόρι μου; Δὲν εἶχε αὐτὸς ἀνάγκη
 νὰ μπῆ στὰ πλοῖα τὰ γοργά, πὼς γιὰ τοὺς ἄντρες εἶναι,
 σὰν ἄλογα τῆς θάλασσας, νὰ τοὺς πελαγοφέρουν.
 Ἦ τάχατες μήτε ὄνομα στὴ γῆς νὰ μὴν τοῦ μείνῃ;» 710

Κι ὁ γνωστικός ὁ Μέδοντας ἀπολογιῆται κ' εἶπε.
 «Δὲν ξέρω ἂν θεὸς τὸν κίνησε, γιὰ τοῦθε ἀπὸ βουλή του,
 νὰ πάῃ στὴν Πύλο, τοῦ γονιοῦ τὸ γυρισμὸ νὰ μάθῃ,
 ἢ ἂν τέλειωσε, ποιὸ στάθηκε τὸ τέλος του νᾶκούσῃ.» 715

Αὐτὰ σὰν εἶπε, γύρισε μὲς στοῦ Ὀδυσσεᾶ τοὺς πύργους.
 Κ' ἐκείνη τὴν ψυχόδερε καὶ τὴ βαροῦσε ὁ πόνος,
 καὶ μήτε σ' ἓνα ἀπ' τὰ θροναῖα δὲν μπόρειε νὰ καθῆσῃ,
 παρὰ στοῦ καλοκάμωτου θαλάμου τὸ κατώφλι
 κάθησε δάκρυα χύνοντας πικρά, κ' οἱ παρακόρες,
 γριεὲς καὶ νιεὲς τοῦ παλατιοῦ, μαζί της σιγοκλαίγαν. 720

Κ' ἐκείνη βαριοκλαίγοντας τοὺς εἶπε «Ἄγαπημένες,
 ἀκοῦτε· πῶς δεινὰ μοῦῶδωσ' ἐμένα ὁ Δίας
 ἀπ' ὅλες πὼς γεννήθηκαν καὶ ζήσανε μαζί μου.
 Λαμπρὸ καὶ λιονταρόψυχο πρῶτα στερήθηκα ἄντρα,
 μὲ μύρια μὲς στοὺς Δαγαοὺς καμάρια στολισμένο,
 πὼς στὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ στ' Ἄργος ὅλο βγήκε.
 Τῶρ' ἀπ' ἐδῶ μοῦ ἀρπάξανε οἱ ἀνέμοι καὶ τὸ γιό μου,
 ἀνάκουστα, καὶ μίσειψε χωρὶς νὰ τὸν νοιώσω.
 Ἄπόνετε, πὼς καμιανῆς δὲν πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ σας
 νὰ μὲ ξυπνήστε, ἂν καὶ καλὰ τὰ ξέρατε ἐσεῖς ὅλα,
 τότες πὼς μπῆκε στὸ βαθὺ καὶ μελανὸ καρᾶβι.
 Ἄν ἐγὼ τᾶκουα πὼς αὐτὸς ταξίδι μελετοῦσε,

θᾶμνησε ἐδῶ, κὶ ἄς εἶτανε στὶς ξενιτειὲς ὁ νοῦς του
 ἄλλιῶς, νεκρὴ θὰ μᾶφηνε σ' αὐτὰ τὰ σπίτια μέσα.
 Μὰ ἄ, τρέξουν κὶ ἄς φωνάζουνε τὸ γέρο τὸ Δολίο,
 πὼς ὁ κύρης δοῦλο μοῦῶδωσε πριχοῦ νᾶρθῶ ἐδῶ πέρα,
 καὶ μοῦ φυλάει τὸ σύνδεντρο περὸβόλι· αὐτὸς νὰ σύρῃ
 καὶ νὰ καθῆσῃ νὰ τὰ πῆ ἓνα ἓνα τοῦ Λαέρτη,
 ἴσως κὶ ὁ νοῦς του στοχαστῆ, καὶ τότες βγῆ στὸν κόσμον
 καὶ σ' ὅλους παραπονεθῆ πὼς βάλθηκαν κ' ἐκείνου 740
 καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ τοῦ ἰσόθεου τὸ γόνο ν' ἀφανίσουν.»

Κ' ἡ Εὐρύκλεια ἡ παραμάννα της γυρνάει κὶ ἀπολογιῆται
 «Καλὴ νυφοῦλα μου, ἔπαρε μαχαίρι νὰ μὲ κόψῃς.
 γιὰ μὲς στὰ σπίτια σου ἄσε με· δὲ θὰ σοῦ κρύψω λόγο.
 Τὰ γνώριζα ὅλα, κὶ ὅτι αὐτὸς μοῦ πρόσταξε, ἔδωκά του,
 καὶ στᾶρι καὶ γλυκὸ κρασί· μὰ μέγα μοῦῶβαλε ὄρο
 δώδεκα μέρες πρὶ γενοῦν νὰ μὴν τὸ ξεστομίσω,
 ἢ πρὶν ἐσοῦ ποθήσῃς τον καὶ μάθῃς το πὼς λείπει,
 γιὰ νὰ μὴν κλαῖς καὶ μᾶς χαλνᾶς τὴν ὄρα σου τὴν ὄψη
 Μὰ σὰ λουστῆς καὶ καθαρὰ σὰ ντύσῃς τὸ κορμί σου, 750
 καὶ μὲ τίς βάγιες σου ἀνεβῆς στᾶνώγι, προσευκῆσου
 στοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου τὴν κόρη τὴν Παλλάδα,
 τί ἐκείνη κὶ ἀπὸ θάνατο μπορεῖ νὰ τὸνέ σώσῃ.
 Τοῦ δόλιου γέρου βάσανα καινούρια μὴν τοῦ δίνῃς
 θαρρῶ πὼς δὲν τόχτριεύονται οἱ ἀθάνατοι τὸ γένος
 τοῦ γιοῦ τοῦ Ἄρκεισιου· πάντα δὰ κάποιος θὰ μείνῃ νᾶχῃ
 τὰ σπίτια τᾶψηλόχτιστα καὶ τὰ παχιά χωράφια.»

Εἶπε, κ' ἐκείνη μέρωσε, τῆς στέγνωσαν τὰ μάτια,
 καὶ λούστηκε, καὶ φόρεσε καθάρια τὸ κορμί της,
 κὶ ἀντάμα μὲ τίς βάγιες της ἀνέβηκε στᾶνώγι, 760
 καὶ στὸ πανέρι βάζοντας κριθᾶρι, προσευκίεται

«Ἄκου με, τοῦ αἰγιδόσκεπου τοῦ Δία τρανὴ κόρη,
 ἂν ὁ πολύβουλος ποτὲ Ὀδυσσεᾶς στᾶρχοντικά του
 ξυγγᾶτα σοῦψῃσε μερὰ βοδιῶνε καὶ προβάτων,
 αὐτὰ τώρα θυμήσου τα, καὶ σῶσε τᾶκριβό μου.
 καὶ φύλαξέ τον ἀπ' ἐχτροὺς ἀπόκοτους καὶ μαύρους.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ ξεφώνισε· κ' ἡ θεὰ τῇ συνακούγει.
 Μὰ οἱ ἄλλοι στὰ βαθιόσκιατα παλάτια ἀχλοοοῦσαν,
 κὶ ἀπὸ τοὺς ξεπαρμένους νιοὺς ἓνας αὐτὰ λαλοῦσε·
 «Τὸ γάμο ἡ πολυγύρευτη βασίλισσα σκαρώνει, 770

τῆ μοῖρα ὅμως τοῦ γιόκα τῆς δὲν τῆ φαντάστη ἀκόμα.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τί γίνονται, καὶ αὐτοὶ δὲ φανταζόνταν.

Ὁ Ἄντινος τότε μίλησε καὶ αὐτὰ στοὺς ἄλλους εἶπε·

«Γιὰ ἀφήστε τα, καλότυχοι, τὰ λόγια τὰ μεγάλα,
μιὰ καὶ καλή, μὴ μέσαθε κανένας τὰ προφτάξη.
Μόνε ἄς σκωθοῦμε σιγανά, καὶ ἄς βάλομε σὲ δρόμο
αὐτὸ πού βουλευτήκαμε στὸ λογισμό μας μέσα.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ διαλέξανε μιὰ εἰκοσαριά λεβέντες,
καὶ στάκρογιάλι κίνησαν, πρὸς τὸ γοργὸ καράβι.

Ἄπ' ὅλα πρῶτα τράδηξαν τὸ πλοῖο κατὰ τὰ βάθια,
καὶ τὸ κατάρτι στήσανε καὶ τὰ παννιά του ἀπάνω,
καὶ τὰ κουπιά τους στοὺς σκαρμούς μὲ τὰ λουριά τροπῶσαν,
ὅλα σωστά· τὰ δλόασπρα παννιά κατόπι ἀνοῖξαν,
καὶ τάρματα τοὺς φέρανε τὰ πρόθυμα κοπέλλια.
Ἄρᾶζουνε πρὸς τὸ γιαλὸ τὸ πλοῖο, καὶ ὄξω βγαίνουν
ἐκεῖ δειπνήσανε, νάρθη προσμένοντας τὸ βράδυ.

Ὡς τόσο κοίτεται ἡ καλὴ στάνωγι ἡ Πηνελόπη
χωρὶς θροφή, χωρὶς πιωτό, καὶ μόνη συλλογιέται
ὁ γιὸς ὁ παινεμένος τῆς τὸ χάρο ἂν θὰ ξεφύγη,
ἢ θὰ τοῦ φᾶν οἱ ἀπόκοτοι μνηστήρες τῆ ζωῆ του.
Κι ὅσο λιοντάρι σκιάζεται σὲ πλῆθος μέσα ἀνθρώπων,
τριγύρω του σὰ μαζευτοῦν παγίδα νὰ τοῦ στήσουν,
τόσο καὶ ἐκεῖνη σάστιζε ὥσπου τὴν πῆρε ὁ ὕπνος·
καὶ πλαγιασμένη ἀπόμεινε καὶ λύθησαν οἱ ἄρμοι τῆς.

Τότες αὐτὸ σοφίστηκε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·
φάντασμα φτιάνει πού ἔμοιαζε ἡ μορφή του μὲ γυναίκα,
τοῦ Ἰκάριου τοῦ τρανόφυχου τῆ θυγατέρα Ἰφτίμη,
πού ὁ Εὐμηλος ἀπ' τὶς Φερές τὴν εἶχε σύγκληνέ του.
Καὶ στέλνει το στοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεᾶ τὸ παλάτι,
τὴν Πηνελόπη πού ἔκλαιγε καὶ μυρολόγα, νάρθη,
καὶ νὰ τῆς πάψη τοὺς κλαμούς, τὰ δάκρυα νὰ τῆς κόψη.
Δίπλα ἀπ' τοῦ σύρτη τὸ λουρὶ στὸ θάλαμό τῆς μπαίνει,
καὶ στέκει· ἀποπάνω τῆς καὶ αὐτὰ τῆς συντυχαίνει.

«Κοιμᾶσαι, Πηνελόπη μου, μὲ τὴν καρδιά θλιμμένη·
Δὲ θὲν ἐσὺ νὰ δέρνεσαι οἱ θεοὶ πού καλοζοῦνε,
καὶ νὰ καρδιοπονηῖς· θάρθη στὸ Θιάμι πάλε ὁ γιὸς σου,
τὶ φταίξιμο δὲν ἔκαμε στοὺς Θεοὺς ποτέ· ἐκεῖνος.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρνάει καὶ ἀπολογιέται

780

790

800

γλυκὰ λαφροκοιμάμενη στὶς θύρες τῶν δνεύρων·

«Τ' ἤρθες ἐδῶ, ἀδερφοῦλα μου; δὲ σ' ἔβλεπα ἄλλοτές μου, 810
τὶ ἡ κατοικία σου εἶναι πολὺ μακριὰ ἀπ' ἐδῶ, στὰ ξένα·
μοῦ λὲς νὰ πάψω τοὺς καημούς καὶ τοὺς πολλοὺς μου πόνοους,
πού μοῦ ταράζουν τὴν ψυχὴ καὶ τὴν καρδιά μου καίνε·
λαμπρὸ καὶ λιονταρόκαρδο νὰ χάσω, λέει, πρῶτα ἄντρα,
μὲ μύρια μὲς στοὺς Δαναοὺς καμάρια στολισμένο,
πού στὴν Ἑλλάδα ἡ δόξα του καὶ στ' Ἄργος ὅλο βγήκε,
καὶ τώρα ὁ γιόκας μου νὰ βγῆ μὲ κουφωτὸ καράβι,
πούναι ἄμαθος ὁ καπερὸς ἀπὸ ἔργατα καὶ λόγια.
Γιὰ ἐτοῦτον καὶ ἐγὼ πιώτερο θρηνώ παρὰ γιὰ κείνον,
γιὰ ἐτούτον καρδιοχτυπῶ καὶ τρέμω νὰ μὴν πάθῃ, 820
γιὰ μὲς στοὺς κόσμους πού περνάει, γιὰ στὰ πελάγη μέσα·
γιατὶ πολλοὶ ἀπὸ ἔχρητα γυρεύουνε μὲ τέχνες
πρὶ νὰ γυρῶσι σπῆτι του νὰ πάρουν τὴ ζωῆ του.»

Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντάει καὶ λέει·
«Θάρρος, μὴν ἔχῃς φόβο ἐσὺ στὰ σωθικά σου μέσα
εἶναι μαζί του φύλακας, πού καὶ ἄλλοι ἀποθυμοῦσαν
—γιατὶ ἔχει δύναμη πολλή— νὰ παραστέκεται τοὺς
εἶν' ἡ Παλλάδα ἡ Ἀθηνᾶ, πού νοιώθει τὸν καημὸ σου,
καὶ ὡς ἐδῶ πέρα μ' ἔστειλε μ' αὐτὸ τὸ μήνυμά τῆς.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρνάει καὶ ἀπολογιέται 830
«Ἄν εἶσαι θεὸς καὶ ἀπὸ θεὸ τὰ ὅσα λὲς κατέχῃς,
λέγε μου καὶ γιὰ ἐκείνονε τὸ βαριορίζικό μου,
ἂν εἶναι ἀκόμα ζωντανός, τοῦ ἡλιοῦ τὸ φῶς ἂ βλέπῃ,
ἢ ἀπέθανε, καὶ βροίσκεται μὲς στοῦ Ἄδη τὰ λημέρια.»

Καὶ τὸ θαμπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντάει καὶ λέει·
«Γιὰ ἐκείνονε δὲ γίνεται νᾶνοῖξω λόγο τώρα,
ἂ ζῆ νὰ πῶ ἢ ἀπέθανε, γιὰτὶ τοῦ κακοῦ θᾶναι.»

Εἶπε, καὶ χάθη φεύγοντας ἀνάμεσ' ἀπ' τὸ σύρτη,
καὶ σκόρπισε στὸν ἄνεμο. Καὶ τοῦ Ἰκάριου ἡ κόρη
ξυπνάει μ' ἀνάλαφρη καρδιά, πού καθαρὰ τῆς ἤρθε 840
στὸν ὕπνο τῆς τέτοιο ὄνειρο στάρχινημα τῆς νύχτας.

Στὸ πλοῖο ὡς τόσο ἀνέβηκαν, καὶ σῆσαν οἱ μνηστήρες
στὰ πέλαα, τοῦ Τηλέμαχου τὸ τέλος μελετώντας.

Κ' εἶναι στῆς θάλασσας ἐκεῖ τῆ μέση πετρονήσι,
πού πέφτει ἀνάμεσα Θιακιοῦ καὶ τῆς ξερῆς τῆς Σάμης,
ὄχι μεγάλο, ἡ Ἀστερὴ, μὲ βολικὰ λιμάνια,
καὶ δυὸ μπασιές, πού οἱ Ἀχαιοὶ τοῦ στήσανε καρτέρι

ΡΑΨΩΔΙΑ Ε.

Ἄπ' τοῦ πανώριον Τιθωνοῦ τὴν ἀγκαλιὰ ἢ Αὐγοῦλα
σηκώθη, κ' ἔφερε τὸ φῶς σὲ ἀθάνατους κὶ ἀνθρώπους.
Καὶ συγκαθίζαν οἱ θεοί, καὶ μὲς σ' αὐτοὺς κὶ ὁ Δίας
ὁ ἀψηλοβρόντης, ποῦ τρανὴ στὰ οὐράνια ἢ δύναμή του.
Κ' ἢ Ἄθηνᾶ θυμήθηκε τὰ πάθια τοῦ Ὀδυσσεᾶ,
πονώντας τον ποῦ ἢ Καλυψῶ τὸν κράταε, καὶ τοῦ; εἶπε

«Πατέρα Δία, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
κανένας βασιλιὰς γλυκός, καλόβουλος καὶ δίκιος
πιὰ ἄς μὴ φανῆ, παρὰ σκληρὸς καὶ κακοπράχτης; νᾶναι, 10
ἀφοῦ κανένας τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεᾶ δὲ θυμάται
μὲς στὸ λαὸ ποῦ σὰ γονιὸς μὲ ἀγάπη κυβερνοῦσε.
Πὰς σὲ νησι αὐτὸς κοίτεται καὶ δέρνεται ἀπὸ πόνους,
στῆς θέαινας τῆς Καλυψῶς, ποῦ μὲ τὸ ζῶρι ἐκείθε
κραταίει τον, καὶ δὲ δύνεται νὰ δῆ γλυκεῖα πατρίδα
τὶ μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιὰ μήτε συντρόφους ἔχει,
νὰ τονὲ ταξιδέψουνε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.

Καὶ τώρα θέν τὸ γιόκα του στὸ γυρισμὸ νὰ κόψουν,
ποῦ νὰ γυρέψῃ μίσειψε μαντάτα τοῦ γονιοῦ του,
στὴ θεία τῆ Λακεδαίμονα καὶ στὴν καλὴ τὴν Πύλο.» 20

Κὶ ὁ Δίας γυρνάει καὶ κρένει τῆς, ὁ συννεφομοζώχτης·
«Τὶ λόγο ἀπὸ τὰ χεῖλη σου ξεστομίσεις, παιδί μου;
δὲν εἶσαι ἐσὺ ποῦ τῶβαλες στὸ νοῦ σου νᾶρθῃ πίσω
ὁ Ὀδυσσεᾶς, καὶ γδικιωμὸ σ' ὅλους αὐτοὺς νὰ φέρῃ;
Μὲ τρόπο τὸν Τηλέμαχο, σὰν ποῦ ἐσὺ ξέρεις, στεῖλ' τον,
νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του χωρὶς κακὸ νὰ τοῦρθῃ,
καὶ νὰ γυρίσουν ἄδειανοὶ οἱ μνηστήρες μὲ τὰ πλοῖα.»

Κὶ αὐτὰ σὰν εἶπε, γύρισε πρὸς τὸν Ἑρμῆ τὸ γιό του,
καὶ λέει· «Ἑρμῆ, ποῦ σὲ ὅλα ἐσὺ μαντάτορας μᾶς εἶσαι,
πὲς τῆς ὠριόμαλλῃς θεᾶς τὴν ἀσφαλτὴ βουλή μας, 30
πὼς θέμε ὁ καρτερόφυχος Δυσσεᾶς στὰ χώματά του,
χωρὶς ἀνθρώπου ἢ καὶ θεοῦ συνέργεια νὰ γυρίσῃ·
σὲ σάλι αὐτὸς γερόδετο πολλὰ σὰν κακοπάθη,
σὲ εἴκοσι μέρες στῆς Σκεριᾶς τὴν πλούσια γῆς θὰ φτάσῃ.
ποῦ κατοικοῦνε οἱ Φαίακες οἱ θεογεννημένοι
αὐτοὶ μὲ πρόθυμη καρδιὰ σὰ θεὸ θὰ τὸν τιμήσουν,
καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα του μὲ πλοῖο θὰ τονὲ στείλουν.

χαλκὸ, χρυσάφι, φορεσὲς περισσῆς δίνοντάς του,
ποῦ μήτε ἀπ' τὴν Τρωάδα αὐτὸς δὲ θᾶφερνε μαζί του,
ἂν πίσω ἐρχόταν ἄβλαβος μὲ δίκιο μερτικό του.
Τὶ εἶναι γραφτὸ νὰ ξαναδῆ δικούς κὶ ἀγαπημένους, 40
καὶ νᾶξιωθῆ τὸν τόπο του καὶ τάψηλά του σπῖτια.»

Αὐτὰ εἶπε, κὶ ὁ Ἀργοφονιάς ἀκούει τὴν προσταγὴ του.
Κὶ ἀμέσως σάνταλα ἔδεσε στὰ πόδια του πανώρια,
ἀχάλαστα κὶ ὀλόχουσα, ποῦ πεταχτὰ τὸν πᾶνε
ἀπὸ στεριὲς καὶ θάλασσες σὰ φύσημα τοῦ ἀνέμου.
Πῆρε τὸ μαγικὸ ραβδί, ποῦ ὅποιο θνητὸ θελήσῃ
τὰ μάτια ἀποκοιμίζει τον ἢ τὸν ξυπνᾷ ἂν κοιμάται
καὶ πέταξε κρατώντας το ὁ Ἀργοφονιάς ἀπάνω 50
στὴν Πιερία, κὶ ἀπ' ἐκεῖ περνάει ἀπ' τοὺς αἰθέρεις,
καὶ πέφτοντας στὴ θάλασσα κολύμπαγε σὰ γλάρος,
ποῦ μέσα στοὺς ἀχνούς βυθοὺς τοῦ ἀτρυγῆτου πελάγου
ψάρια ζητάει, καὶ τὰ φτερὰ συχνοβουτάει στὴν ἄρμη
ὅμοιος μ' αὐτὸν τᾶρίθμητα τὰ κύματα περνοῦσε.
Καὶ στὸ νησι τᾶπόμακρο σὰν ἦρθε, ἀπ' τῆ γαλάζια
προβάλλει θάλασσα στὴ γῆς, πρὸς τῆ σπηλιὰ ποῦ ἢ νύφη
λημέριαζε ἢ ὠριόμαλλῃ, καὶ μέσα τὴνὲ βροῖσκει.

Εὐλα περισσῆα στὴ γωνιά, κέδροι καὶ θυνὲς σκισμένες, 60
ποῦ μοσκοβόλαε τὸ νησι παντοῦ ἀπ' τῆ μυρουδιά τους.
Στὸν ἀργαλιό της ὀμπροστὰ γλυκοτραγοῦδαε ἐκείνη,
καὶ τὸ παννὶ τῆς ἔφαινε μὲ τῆ χρυσὴ σαγίττα.
Τριγύρω δάσια φουντωτὰ μὲ σκληθρες καὶ μὲ λεῦκες,
καὶ μυρωδάτα ἀνάμεσα στεκόνταν κινπαρίσσια.
Λογῆς πυκνόφτερα πουλιὰ κουρνιαζάανε στὰ δέντρα,
γκιώνηδες, καὶ γεράκια, καὶ φωναχτερὲς κουροῦνες
τῆς θάλασσας, ποῦ χαίρουνται νὰ ζοῦνε στὰ νερά της.
Καὶ γύρω στὶς βαθιὲς σπηλιὲς τῆς νύφης ἀπλωνόταν
ἡμερὸ κλῆμα θαλερὸ σταφύλια φορτωμένο· 70
ἀράδα βρύσες τέσσερες ἄσπρο νεράκι χύναν,
κοντὰ κοντὰ, μὰ καθεμιὰ κὶ ἄλλου καταρακλυοῦσε.
Πλάγι λιβάδια μαλακὰ μὲ σέλινα καὶ βιόλες,
ποῦ ἀθάνατος κὶ ἂν ἤρχονταν σὲ τέτοιες πρασινάδες,
μὲ θαμασμὸ θὰ κοίταζε καὶ θᾶνοιγε ἢ καρδιά του.
Στάθῃκ' ἐκεῖ καὶ θάμαζε ὁ Ἀργοφονιάς ὁ μέγας.

Κὶ ἀφοῦ ὅλα τὰ καμάρωσε μὲ τὴν καρδιά του, μπῆκε

μὲς στήν ἀπλόχωρη σπηλιά· τὸν κοίταξε ἀντικρῦ τῆς
ἢ νύφη, καὶ δὲν ἄργησε νὰ τονὲ δῆ ποιὸς εἶταν·
τὶ ἀγνώριστοι δὲ μνήσκουνε οἱ θεοὶ ἀναμεταξύ τους,
κι ἄς κατοικήῃ κανένας τους ἀλάργα ἀπὸ τοὺς ἄλλους.
Μέσα τὸ μεγαλόψυχο δὲ βρῆκεν Ὀδυσσεά,
τὶ αὐτὸς καθόταν κ' ἔκλαιγε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη,
ψυχοπονώντας σὰν προτοῦ μὲ στεναγμούς καὶ θρήνους,
καὶ βλέποντας τῇ θάλασσα μὲ μάτια δακρυσμένα.
Καὶ τὸν Ἑρμῆ τότε ρωτᾷ ἢ Καλυψὼ ἢ θεοῦλα,
καθίζοντάς τον σὲ θρονὶ λαμπρὸ καὶ γυαλισμένο·
«Τί ἦρθες ἐδῶ, χρυσόραβδε, καλὲ κι ἀγαπημένε
Ἑρμῆ μου; Δὲν τὸ συνηθᾷς νὰ μούρχεσαι δὰ τόσο.
Λέγε τὸ τί ἔχεις στήν καρδιά, κ' ἐγὼ θὰ σοῦ τὸ κάμω,
ἂν πρᾶμα εἶναι πού γίνεται, κι ἂ μοῦ περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι.
Μὰ τώρα νάρθης παραμπρὸς νὰ σὲ φιλέσω πρῶτα.»

80

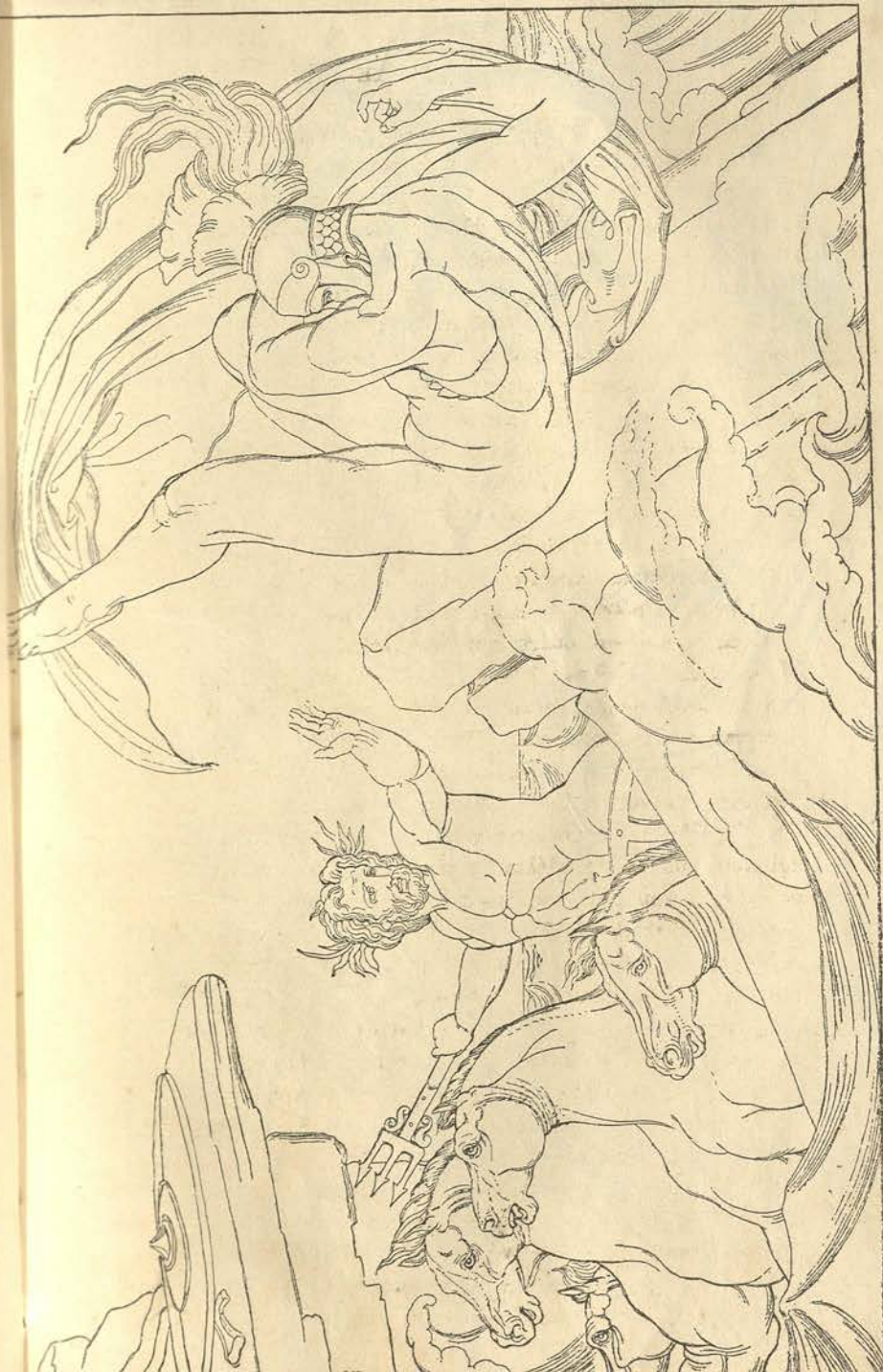
90

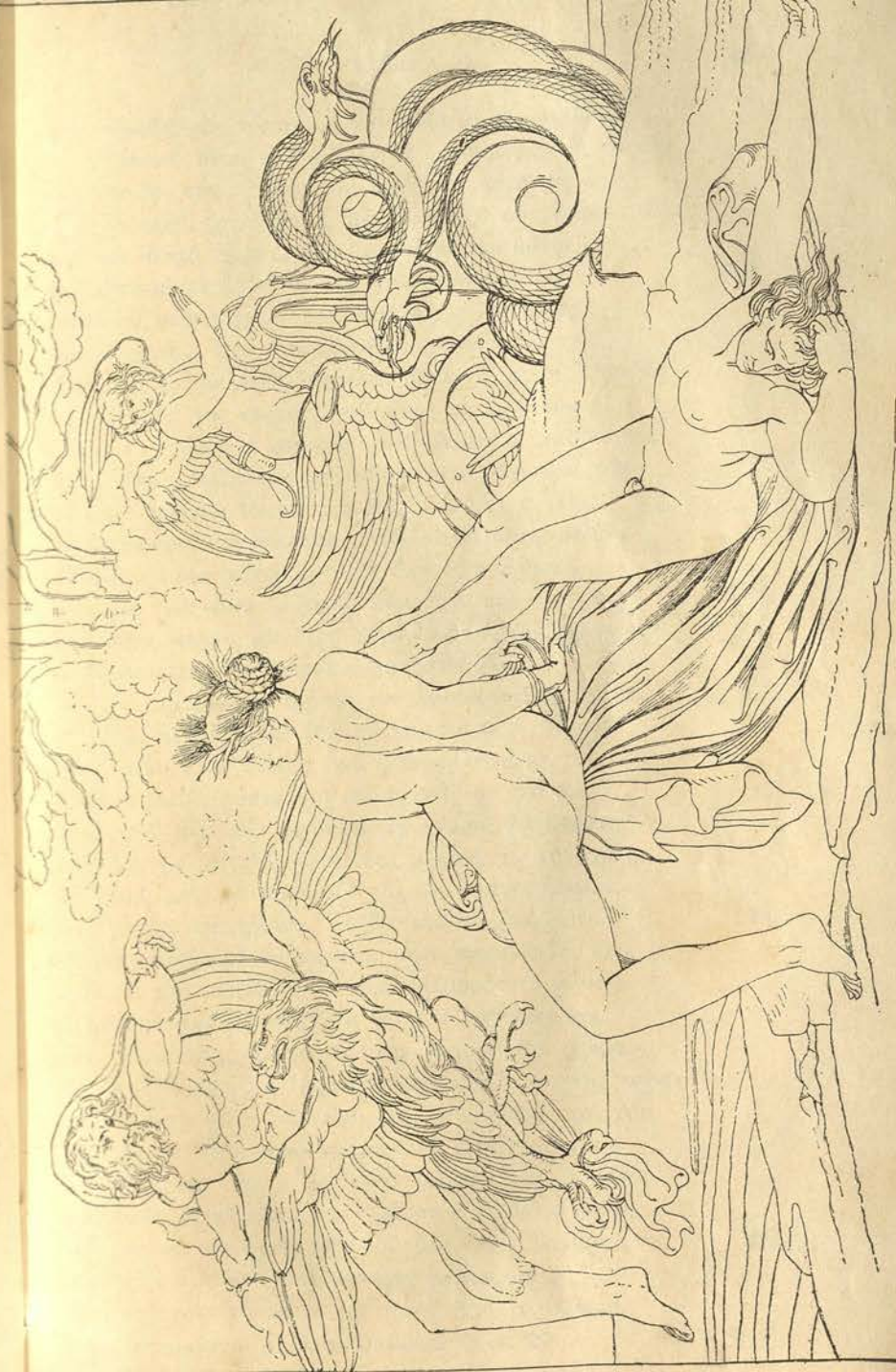
Αὐτὰ τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τοῦστρωσε τραπέζι·
θέτει ἀμβροσία καὶ σμίγει του κοκκινωπὸ νεχτάρι.
Ἐτρωγε τότες κ' ἔπινε ὁ Ἀργοφονιάς ὁ μέγας,
κι ἀφοῦ καλὰ ψυχόπιασε μὲ τῇ τροφῇ τοῦ δείπνου,
κουβέντια τότες ἄνοιξε, καὶ μίλησέ της κ' εἶπε·

«Ἐμένα τὸ θεὸ ρωτᾷς ἐσὺ ἢ θεὰ γιατί ἦρθα·
ἀλάθευτα θὰ σοῦ τὸ πῶ καθὼς κι ἀποθυμεῖς το.
Ὁ Δίας ἐδῶ μὲ πρόσταξε νάρθῶ χωρὶς νὰ θέλω
καὶ ποιὸς θὰ πέρναε θέλοντας τέτοια ἀρμυρὰ πελάγη
ἀπέραντα; πού μήτε μιὰ χώρα θνητῶ δὲ βρίσκεις
θυσιές κ' ἑκατοβοδιές λαμπρὲς τῶν θεῶν νὰ κάνουν.
Μὰ θεὸς δὲν μπόρεσε ποτὲς τῇ γνώμῃ νὰ ξεφύγῃ
τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου, καὶ μάταιη νὰ τῇ βγάλλῃ.
Λέει πὼς κοντὰ σου βρίσκεται ὁ πιδ ἄμοιρος ἀπ' ὅλους
τοὺς ἄντρες πού πολέμησαν τὰ κάστρα τοῦ Πριάμου·
χρόνους ἐννιά πολέμησαν, στοὺς δέκα τοὺς τὰ πῆραν·
καὶ πίσω καθὼς γύριζαν τὴν Ἀθηνᾶ θυμῶσαν,
κι αὐτῇ τοὺς σήκωσε κακοὺς ἀνέμους καὶ φουρτοῦνες.
Ὅλ' οἱ λαμπροὶ συντροφοὶ του ξολοθρευτῆκαν τότες,
κ' ἐκεῖον ἐδῶ τὸν ἔρριξαν τὰ κύματα κ' οἱ ἀνέμοι.
Αὐτόνε τώρα σοῦ μηνάει νὰ στείλῃς πίσω ἀμέσως,
τὶ δὲν εἶναι τῆς μοίρας του νάφανιστῆ στὰ ξένα,
τοῦναι γοαφτὸ νὰ ξαναδῆ δικούς κι ἀγαπημένους

100

110

καὶ νάξιωθῆ τὸν τόπο του καὶ τάψηλά του σπίτια.»

Τ' ἄκουσ' αὐτὰ καὶ πάγωσε ἢ τρισόμορφη ἢ θεφύλα,
καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα:

«Σκληροί, ζουλιάρηδες θεοί, πού δὲ σὰς ἔφτασε ἄλλος
πού μὲ θνητὸ δὲ σιέργετε θεὰ νὰ συγκοιμᾶται
στὸ φανερό, κι ἄς εἶναι της ἀγαπημένο ταίρι.

120

Ἔτσι τῆ ροδοδάχτυλη ζουλέψτε ἐσεῖς Αὐγοῦλα,
σὰν πῆρε τὸν Ὠρίωνα, γλυκόζωοι θεοί μου,
ὦσπον ἢ χρυσόθρονη Ἄρτεμη, ἢ ἀγνή, στὴν Ὀρτυγία
μὲ τις ψιλές της σαίτιες τοῦ πῆρε τῆ ζωῆ του.

Ἔτσι κ' ἢ ὦρια ἢ Δήμητρα, σὰν ἔτρεξε ἢ καρδιά της
στὸν Ἰάσιο, καὶ πῆρε τὴν αὐτὸς στὴν ἀγκαλιά του
μὲς στὸ χωράφι τόργωτό, μόλις τ' ἀκούει ὁ Δίας,
κι ἀστράφτει, καὶ θανατερό τοῦ ρίχτει ἀστροπελέκι.

Μ' ἐμένα τώρα τάχετε πού ζῆ θνητὸς μαζί μου,
πού ἀτῆ μου τονὲ γλύτωσα σὰν ἦρθε καθισμένος
πὰς στὴν καρίνα μοναχός, τότες πού ὁ Δίας τὸ πλοῖο
μ' ἀστροπελέκι τοῦσκισε στὰ μελανὰ πελάγη.

130

Ὅλ' οἱ λαμπροὶ συντρόφοι του ξολοθρευτήκαν τότες,
κι αὐτὸν τὸν ἔρριξαν ἐδῶ τὰ κύματα κ' οἱ ἀνέμοι.
Μὲ ἀγάπη τονὲ φίλευα, καὶ γλυκομελετοῦσα
ἀθάνατο κι ἀγέραστο γιὰ πάντα νὰ τὸν κάνω.

Μὰ ἀφοῦ θεὸς δὲν μπόρεσε τῆ γνώμη νὰ ξεφύγη
τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου καὶ μάταιη νὰ τῆ βγάλη,
ἄς σύρη, μίὰς τὸ πρόσταξε καὶ τὸ γυρεῖ ἐκεῖνος,
στάτρώγητα τὰ πέλαγα. Δὲ θὰ σταλθῆ ἀπὸ μένα,
τί μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιά, μήτε συντρόφους ἔχω,
πού νὰ τὸν ταξιδέψουνε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.

140

Ὅμως μὲ γνώμη πρόθυμη θὰ τὸν καθοδηγήσω,
πῶς νὰ κατέβῃ ἀπειράγος στὴν πατρικὴ του χώρα.»

Κι ὁ μηνιτῆς ὁ Ἀργοφονιάς γυρίζει καὶ τῆς κρένει·
«Στεῖλ' τονὲ τώρα, σὰν πού λές, καὶ πρόσεχε τοῦ Δία
τῆ μάνητα, κανὲ κακὸ νὰ μὴ σοῦ ἐρθῆ κατόπι.»

Αὐτὰ τῆς εἶπε, κ' ἔφυγε ὁ Ἀργοφονιάς ὁ μέγας·
καὶ πρὸς τὸ μεγαλόκαρδο Ὀδυσσεά κινάει ἢ νύφη,
σὰν ἄκουσε τὶς προσταγὰς τοῦ Δία τοῦ Ὀλυμπίσου.
Τὸν εἶδε καὶ καθότανε μοναχὸς στὰ κρογιαλί·
δὲ στέγγωναν τὰ μάτια του ποτὲς ἀπὸ τὰ δάκρια,

150

Εραυσαίης

μόν' ἔλυωναν οἱ μέρες του οἱ χρυσὲς ἀπὸ τὸν πόνο
τῆς ξενιτιάς, κ' ἡ θείαινα δὲν τοῦδινε πιά γλύκα.
Μόνε τίς νύχτες στὴ σπηλιὰ μὲ τὸ στασιὸ κοιμόταν
δίχως λαχτάρα στὴν καρδιά, κι ἄς λαχταροῦσε ἐκεῖνη.
Καὶ στὰκροβοράχια τοῦ γυαλοῦ καθόταν καθεμέρα,
ψυχοπονώντας ἅπανα μὲ στεναγμούς καὶ θρήνους,
καὶ βλέποντας τίς θάλασσες μὲ μάτια δακρυσμένα.
Σιμά του στάθηκε ἡ θεὰ ἡ χαριτωμένη κ' εἶπε·

«Καημένη, μὴ μοῦ κλαίγειςαι πιά ἐδῶ, καὶ τὴ ζωὴ σου 160
τοῦ κάκου λυώνεις· πρόθυμα ἐγὼ τώρα θὰ σὲ στείλω.
Μόν' ἔλα, καὶ μακροξυλα μὲ τὸ πελέκι κόψε,
καὶ σάλι ἀπλόχωρο μ' αὐτὰ καλὰ σὰ συνδέσης,
κάσαρα σκάρωσε ἀψηλὰ ἀποπάνωθε, καὶ τότες
σέρνεις καὶ φεύγεις μέσα του πρὸς τάχνερά πελάγη.
Ψωμί, νερὸ καὶ κόκκινο κρασί ἐγὼ θὰ σοῦ βάλω,
νὰ μὴν πεινᾷς καὶ φορεσὲς θὰ δώσω νὰ φορέσης,
καὶ πρύμο ἀγέρα νὰ φυσᾷ κατόπι σου θὰ στείλω,
πὺν νὰ γυρίσης ἄβλαβος στὴν πατρικὴ σου χώρα,
ἂν θέλημα εἶναι τῶν θεῶν πὺν ὀρίζουνε τὰ οὐράνια,
ποῦναι ἀπὸ μένα ἀξιότεροι νὰ κρίνουν καὶ νὰ πράξουν.» 170

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ πολύπαθος Δυσσέας ἀνετριχιάζει,
καὶ φώναξέ την, κ' εἶπε της μὲ λόγια φτερωμένα

«Ἄλλα στὸ νοῦ σου ἔχεις, θεά, κι ὄχι τὸ μισεμό μου,
πὺν λὲς μὲ σάλι νὰ διαβῶ τῆς θάλασσας τὰ πλάτια
τὰ φοβερά, πὺν οὔτε γοργὰ καράβια δὲν περνᾶνε,
χαρούμενα ἀρμενίζοντας στὸ φύσημα τοῦ Δία.
Μὰ ἐγὼ χωρὶς τὴ γνώμη σου δὲ θᾶμπαινα στὸ σάλι,
ἂν ὄρκο δὲ δεχόσουνα μεγάλο νὰ μοῦ κάνης,
πὺν ἄλλο ἐσὺ δὲ μελετᾷς κακὸ στὸ νοῦ σου μέσα.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ μυριόχαρη θεὰ χαμογελώντας 180
μὲ νᾶζι τονὲ χάδεψε, κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε·

«Μαριόλος εἶσαι μὰ τὸ ναί, καὶ κούφιο γοῦ δὲν ἔχεις,
πὺν τέτοιο συλλογίστηκες νὰ ξεστομίσης λόγο.
Μαρτύροι ἡ γῆς κι ὁ οὐρανὸς ὁ ἀμέτρητος ἀπάνω,
καὶ τὰ νερά πὺν χύνονται στὸν Ἄδη ἀπὸ τὴ Στύγα,
—τῶν θεῶν βαρὺς καὶ φοβερός αὐτὸς εἶν' ὄρκος πάντα,—
πὺν ἄλλο ἐγὼ δὲ μελετῶ κακὸ στὸ νοῦ μου μέσα.
Μόνε γιὰ σένα νοιάζουμαι, καὶ σοῦ μιλάω τὸ ἴδιο

ὅπως γιὰ μένα θᾶκανα σὰν τύχαινε μου ἀνάγκη·
γιατ' ἔχω καλοθελησιά, καὶ μὲς στὰ σωθικά μου 190
εἶν' ἡ καρδιά μου μαλακιά, δὲν εἶναι σιδερένια.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ ξεκίνησε ἡ μυριόχαρη ἡ θεοῦλα
μὲ βιάση, καὶ στὰ ἀχνάρια της ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος.
Καὶ φτάσανε στὸ θολωτὸ τὸ σπήλιο ἀντάμα οἱ δυὸ τους·
κάθησ' ἐκεῖνος στὸ θρονιὸ πὺν ὁ Ἐρμῆς προτοῦ καθόταν,
κ' ἡ νύφη τοῦ παράθεσε λογῆς θροφὲς ἀπ' ὅσες
νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουνε οἱ ἀνθρώποι συνηθᾶνε·
ἀτὴ της κάθησε ἀντικρὺ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
κ' οἱ παρακόμες φέρανε ἀμβροσία καὶ νεχτάρι. 200
Καὶ τότες στὰ ἔτοιμα φαγιά τὰ χέρια τους ἀπλώσαν.
Κι ἀπὸ φαγὶ κι ἀπὸ πιωτὸ καλὰ σανὲ φρανθήκαν,
ἡ Καλυψώ, ἡ μυριόχαρη θεὰ, νὰ λήη ἀρχίξει·

«Γιὲ τοῦ Λαέρτη διόθρεφτε, πολύσοφε Ὀδυσσεά,
λοιπὸν ἐσὺ στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκεῖα πατρίδα
νὰ σύρης τώρα λαχταρεῖς; Ἔτσι ἄς γενῆ, καὶ χαίρου.
Ἔομαι ὁ νοῦς σου ἂν τῶβαζε τὸ πόσα κακοπάθια
σένα φυλάει ἡ μοῖρα σου, στὸν τόπο σου ὡς νὰ φτάσης,
σ' αὐτὸ τὸ σπήλιο θᾶμνησκες ἀθάνατος νὰ γίνης.
κι ἄς εἶχες τὸ βαρὺ καημὸ τῆς ὥριας σου γυναίκας,
πὺν μέρα νύχτα νὰ τὴ δῆς τῶχεις πολλὴ λαχτάρα. 210
Παινιέμαι δὰ πὺν ἀπ' αὐτὴ χειρότερη δὲν εἶμαι
στὴν ὄψη μῆτε στὸ κορμί, καὶ δὲν ταιριάζει κίβλας
θνητὲς μ' ἀθάνατες ποτεὲς στὰ κάλλη νὰ μετριοῦνται.»

Τότ' ὁ πολύβουλος Δυσσέας ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Χαριτωμένη μου θεά, μὴ μοῦ ὀργιστῆς γιὰ δαῦτο·
νοιώθω κ' ἐγὼ πὺν ταπεινὴ στανάστημα ἢ στὰ κάλλη
ἢ Πηνελόπη ἢ γνωστικιά θὰ φαίνονταν ὀμπρός σου·
αὐτὴ θνητή, καὶ πάντα ἐσὺ καὶ ἀπέθαντη καὶ νέα.
Ἔομαι περίσσια λαχταρῶ, καὶ τὸ ζητῶ ὀλοένα,
νὰ πάω στὸν τόπο, νὰ χαρῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα. 220
Κι ἂ μὲ χτυπήση ὀργὴ θεοῦ στὰ μελανὰ πελάγη,
ἔχω καρδιά βασταχτερή, κι ἀπομονὴ θὰ κάνω·
ἔπαθα πὺν ἔπαθα πολλὰ καὶ πόφερα ἄλλα τόσα
στὶς μάχες καὶ στὶς θάλασσες· ἄς μοῦ γενῆ καὶ τοῦτο.»
Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ ἥλιος βούηξε, κι ἀπλώθηκε σκοταδι
καὶ μῆκανε στᾶπόβαθα τοῦ θολωτοῦ τοῦ σπήλιου.

κ' ἐκεῖ πλαγιάσανε μαζί καὶ κρυφαγκαλιαστῆκαν.

Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
πῆρε ὁ Δυσσέας καὶ φόρεσε χιτώνα καὶ χλαμύδα,
κ' ἔβαλε φόρεμα ἢ θεὰ περίλαμπρο, μεγάλο,
230 ψιλόφαντο καὶ λιμπιστό· κατόπι ὦριό ζωνάρι
δλόχρυσο στῆ μέση της, καὶ σκέπη στὸ κεφάλι
καὶ τότες τοῦ τρανοῦ Ὀδυσσέα νοιαζόταν τὸ ταξίδι.

Πρῶτα πελέκι τοῦδωσε, καλὸ στὶς ἀπαλάμες,
τρανό, χαλκένιο, δίκικοπο, πού μέσα του στειλιάρι
ὦριο, ἐλατένιο τοῦχανε βασταγερὰ μπηγμένο·
κατόπι τοῦ προμήθεισε σκεπάρνι ἀκονισμένο,
καὶ πρὸς τὴν ἄκρη πῆρε τον ποῦχε ἀψηλὰ τὰ δέντρα,
κλήθρες καὶ λεῦκες κ' ἔλατα πού ἀγγίζανε τὰ οὐράνια,
ἀπὸ καιρὸ κατάξερα, νᾶναι ἀλαφρὰ στὸ κῦμα.

Κι ἀφοῦ τὸν τόπο τοῦδειξε πού βρισκούνταν τὰ δέντρα,
γύρισε πίσω ἢ Καλυψὼ ἢ μυριόχαρη στὸ σπῆλιο,
καὶ ξύλα ἐκεῖνος ἔκοβε, καὶ πρόκοβε ἢ δουλειά του.

Ὡς εἴκοσι ἔρριξε δεντρά, τὰ πελεκάει μ' ἄξινα,
τὰ ροκανίζει τεχνικά, τὰ σιάζει μὲ τὴ σιάφινη
καὶ μὲ τρουπάνια πού ἢ θεὰ ἀπὸ τὴ σπηλιά τοῦ φέρνει,
τὰ τρουπανίζει, καὶ μαζί τᾶρομολογáει ἀράδα,
χτυπώντας μέσα τους γερούς ἀρομους καὶ ξυλοκάρφια.

Κι ὅσο φαρδιά τὴν πατωσιὰ σὲ φορητὸν καράβι
πιδέξιος κάνει μαραγκός, τόσο φαρδὸν τὸ σάλι
250 κ' ὁ Ὀδυσσέας τὸ σκάρωσε. Ὁρθόστησε πουντέλια
ἀπάνω σὲ πυκνόβαλτα μαντάλια ταιριασμένα·
καὶ τέλος τὰ συνέδεσε μὲ μακρουλὰ μαδέρια.
Κατάρτι μέσα στύλωσε, τὸ ἀρομάτωσε μὲ ἀντένα,
καὶ τὸ τιμόνι ταίριαξε, νὰ κυβερνάη τὸ σάλι,
πού μὲ πλεμάτια ἀπὸ ἱτιές τῶφραξε πέρα ὡς πέρα,
νὰ μὴν περνοῦν τὰ κύματα καὶ σώριασε ἀπὸ μέσα
κλαριά πολλά. Καὶ τοῦ ἔφερε σκουτιὰ ἢ θεὰ φασμένα
γιὰ τὰ παννιά, καὶ τᾶφτιαξε κ' αὐτὰ ὁ Δυσσέας μὲ τέχνη.

Κατόπι σκότες ἔδεσε, καὶ ξάρτια καὶ μαντάρια,
καὶ μὲ λοστοὺς στῆ θάλασσα κατέβασε τὸ σάλι.

Ὅλα σὲ μέρες τέσσερεις τᾶχε ἀποτελειωμένα.

Τὴν πέμτη μέρα ἀπ' τὸ νησί ἢ θεὰ τὸν προβοδοῦσε
τὸν ἔλοισε, τὸν ἔντισε μὲ οοῦχα μυρισμένα.

τοῦβαλε ἀσπί μαῦρο κρασί, νερὸ σὲ ἀσπί μεγάλο,
τοῦ γέμισε σακκὶ θροφές καὶ διαλεχτὰ προσφάγια,
καὶ πρῦμο τοῦστειλε ἀπαλὸ κ' ἀπειράγο, πού ὁ μέγας
Δυσσέας ἀναγαλλιάζοντας ἀπλώνει τὰ παννιά του.

Μὲ τὸ τιμόνι τεχνικὰ κυβέροναι καθισμένους,
270 κ' ὁ ὕπνος δὲν κατέβαινε στὰ μάτια του ὅσο κοίτα
τὴν Πούλια, τὸ Βοδοξευγὰ πού ἀργεῖ νὰ βασιλέψη,
καὶ τὴν Ἀρκούδα, —κ' ἄμαξα τὴ λέν, —πού αὐτοῦ γυροῖζει
καὶ τὸν Ὠρίωνα τηράει, καὶ μόνη αὐτὴ ποτές της
στὰ πέλαγα δὲ λούζεται· ἐκεῖνη τοῦπε ἢ νύφη,
νὰ τὴ φυλᾷ ἀπ' τὴ ζερβὴ μεριά σὰν ἀρμενίξη.
Ἀρμένιζε ἔτσι δεκαφτὰ μερόνιχτα ὁ Δυσσέας,
στὰ δεκοχτὼ φανήκανε τὰ ὄρη τὰ ἰσκιωμένα,
τῶ Φαιάκων, πού κοντήτερα στὸ δρόμο του βρισκόνταν,
280 καὶ σὰν ἀσπίδα μὲς στάχνά φαντάζανε πελάγη.

Ὡς τόσο ἀπ' τοὺς Αἰθίοπες κινάει ὁ Κοσμοσείστης,
καὶ μακρινὰ ξανοίγει τον ἀπ' τῶ Σολύμων τὰ ὄρη,
καὶ στάνοιχτὰ κοιτώντας τον, θυμὸς πολὺς τὸν πίνει
βαριοκουνάει τὴν κεφαλὴ καὶ λέει στὸ νοῦ του μέσα·

«Γιὰ δὲς πού οἱ θεοὶ βουλευτήκαν νὰποφασίσουν ἄλλα
γιὰ τὸ Δυσσέα, σὰν ἔλειπα στῆς Αἰθιοπίας τὰ μέρη,
καὶ νὰ τος ἄξαφνα τὴ γῆς ζυγώνει τῶ Φαιάκων,
καὶ νὰ ξεφύγη εἶναι γραφτὸ τὸ μαῦρο τέλος τώρα
τῆς συμφορᾶς πού τοῦπεσε. Μὰ κ' ἄλλα ἀκόμα πάθια
290 θαρῶ θὰ τοῦ κατέβουνε, γιὰ νὰ καλοχορτάση.»

Λέει, καὶ μαζώνει σύγνεφα, καὶ θάλασσεσ ταράζει,
κρατώντας τὸ τρικράνι του, καὶ κάθε ἀνέμου φούρια
σηκώνει γῆς καὶ πέλαγα μὲ σύγνεφα σκεπάζει,
καὶ νύχτα περιχύνεται ἀποπάνω ἀπ' τὰ οὐράνια.
Πέφτει ὁ Σορόκος κ' ὁ Νοτιάς κ' ὁ δυνατὸς Πονέντης
κ' ὁ αἰθερογέννητος Βοριάς πού κύματα ἄγρια φέρνει.
Κοπήκανε τὰ γόνата κ' ἢ ἀνάσα τοῦ Ὀδυσσέα,
καὶ πικραμένος ἔλεγε μὲς στὴν τρανὴ ψυχὴ του·

«Ἄλλοις μου, τὸ φτωχὸ καὶ τί θὰ μοῦ συβοῦνε ἀκόμα:
300 Φοβᾶμαι πὼς ἀλάθευτα ἢ θεὰ μοῦ τᾶλεγε ὅλα,
σὰ μοῦπε πὼς στὰ πέλαγα, πρὶ φτάσω στὴν πατρίδα,
βάσανα θᾶχω περισσά, καὶ νὰ, πού βγαίνουν ὅλα
ὁ Δίας μὲ τὰ σύγνεφα τὰ οὐράνια στεφανώνει,

καὶ τάραξε τίς θάλασσεσ, κ' οἱ ἀνέμοι ἀποπαντοῦθε
 φυσομανοῦνε· τώρα πιά σωστή ἡ καταστροφὴ μου.
 Μακαρισμένοι οἱ Δαναοί, καὶ τρεῖς μακαρισμένοι,
 ποὺ τότεσ σκοτωθήκανε στὴν διάπλατη Τρωάδα,
 γιὰ χάρη τῶν Ἀτρεόπουλων. Μακάρι τέτοιο τέλος
 νὰ ἐρχότανέ μου τὸν καιρὸ ποὺ χάλκινα κοντάρια
 οἱ Τρῶεσ μοῦρριχταν κοντὰ στοῦ Ἀχιλλέα τὸ σῶμα.
 Θὰ μ' ἔθαφταν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ δόξα θὰ μοῦ βγάζαν·
 μὰ τώρα θάνατο φριχτὸ νὰ πάθω εἶναι γραμμένο.»

Εἶπε, κὶ ἀπάνω του ξεσπάει θεόρατο ἓνα κῦμα,
 μὲ τέτοια φόρα, ποὺ γυρνάει τὸ σάλι καὶ τραντάζει.
 Πέφτει ὁ Δυσσέασ ἄξαφνα κὶ αὐτὸσ πέρ' ἀπ' τὸ σάλι,
 καὶ τὸ τιμόνι ξεγλιστράει ἀπὸ τὰ δυὸ του χέρια·
 ἀπὸ τὴ μέση τσάκισε κ' ἔπεσε τὸ κατάρτι,
 κὶ ὁ σίφουνασ ὁ φοβερόσ ποὺ φύσα ἀποπαντοῦθε
 τοῦρριξε ἀντένα καὶ παννὶ μακριὰ μὲσ στὰ πελάγη.
 Πολληώρα τονὲ κράταγε τὸ μέγα κῦμα κάτου,
 τί τοῦ βαραίναν τὰ σκουτιὰ, τῆσ Καλυψῶσ τὰ δῶρα.
 Καὶ σὰν ἀνέβηκε, πικρὴ τὸ στόμα του ἔφτυνε ἄρη,
 ποὺ γύρω τοῦ περέχυνε τὴν κεφαλὴ σὰ βρύση.
 Ὅμοσ τὸ σάλι δὲν ξεχνάει κὶ ἂν τόσο τυραννιόταν,
 μόνε ἀπ' τὸ κῦμα χούμιξε καὶ πιάστηκε ἀπὸ δαῦτο,
 καὶ κάθησε στὴ μέση του, τὸ χάρο νὰ ξεφύγη.
 Κὶ αὐτὸ κυλιόταν ἀπ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ στὸ κῦμα ἀπάνω.
 Πῶσ τὸ χινόπωρο ὁ Βοριάσ τὰγκάθια μὲσ στοὺσ κάμπον
 μαζώνει, κὶ ὅλα δένουνται σωρόσ τῶνα μὲ τᾶλλο,
 ὅμοια τὸ συνεπαίρνανε στὰ πέλαγα οἱ ἀνέμοι·
 πότε ὁ Νοτιάσ τὸ πέταγε ὁ Βοριάσ γιὰ νὰ τὰρπάξη,
 πότε ὁ Σορόκοσ τὸ πετάει παιχνιδι τοῦ Πονέντη.

Κ' ἡ κόρη ἡ λευκαστραγάλη τοῦ Κάδμου Ἴνώ τὸν εἶδε,
 ἡ Δευκοθέα, ποὺ θνητῆσ λαλιὰ μιλοῦσε πρῶτα,
 μὰ τώρα θεᾶσ στὰ πέλαγα τιμὲσ ἀπολαβαίνει·
 καὶ τὸ Δυσσέα σπλαχνίστηκε ποὺ τυραννοπλανιόταν,
 καὶ μ' ὄφιασ πεταχτῆσ μορφὴ κινάει ἀπὸ τὰ βάθια
 στὸ σάλι τὸ καλόδετο καθίζει καὶ τοῦ κρένει·

«Τί τόσο μῖσοσ σοῦ κρατάει μεγάλο ὁ Κοσμοσείστησ,
 κακόμοιρε, καὶ βάσανα περίσσια ὄλο σοῦ σπέρνει;
 Μὰ ὅσο κὶ ἄχολιάζει αὐτόσ, δὲ σ' ἀφανίζει ἐσένα.

310

320

330

340

Μόν' ἔλα, κάμε ὅ,τι σοῦ πῶ, γιὰτι χαζὸσ δὲ δείχνεισ·
 βγάλ' τὰ σκουτιὰ σου, κὶ ἄφησε τὸ σάλι στοὺσ ἀνέμοουσ,
 καὶ μὲ τὰ χέρια πλέοντασ, πολέμησε νὰ φτιάσῃ
 στοὺσ Φαίιακεσ, ποῦναι γραφτὸ νὰ βρῆσ τὸ γλυτωμό σου.
 Ζῶσε τὰ στήθια σου μ' αὐτὸ τᾶθάνατο μαγνάδι,
 καὶ τότεσ φόβο ἀπὸ κακὸ κὶ ἀπὸ χαμὸ δὲν ἔχεισ.

Ὅμοσ ἀπάνω στὴ στεριά τὰ χέρια σου ἄμ' ἀγγέλισ,
 ξεζώσου το καὶ πέτα το στὰ μελανὰ πελάγη,
 ἀλάργα ἀπὸ τὴ γῆσ πολὺ, τὴν ὄψη ἄλλοῦ γυρνώντας.»

Αὐτὰ τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τοῦδῶσε μαγνάδι,
 καὶ πάλε ξαναβούτηξε στὰ κύματα σὰν ὄφια,
 καὶ τᾶφρισμένα τὰ νερὰ τὴ σκέπασαν ἀμέσωσ.
 Ὡσ τόσο ὁ πολυβάσανοσ Δυσσέασ συλλογιέται,
 καὶ λείει μὲ στεναγμὸ βαθὺ μὲσ στὸν τρανὸ τὸ νοῦ του·

«Ἄλλοισ, κὶ ἀνίσωσ πάλε θεὸσ παγίδα μοῦ σκαρώνει,
 καὶ νὰ μὲ πείση πολεμάει τὸ σάλι μου νᾶφήσω·
 μὰ δὲ θὰ τὸν ἀκούσω ἐγώ· τί μὲ τὰ μάτια μου εἶδα
 μακριὰ τὴ γῆσ ποὺ μοῦλεγε πῶσ θᾶβρω καταφύγιο.
 Αὐτὸ θὰ κάμω, ποὺ θαρρῶ καλύτερό· ναι ἀπ' ὅλα.
 Ὅσο τὰ ξύλα αὐτὰ μαζὶ δεμένα συγκρατιοῦνται,
 θὰ μείνω ἐδῶ καὶ θὰ βαστῶ μ' ἀπομονὴ στὰ πάθια·
 μὰ τᾶγρια ἂν πέσουν κύματα καὶ τὸ σκαρὶ μοῦ σπάσουν,
 τότεσ κολύμπι, κὶ ἄλλο πιά καλύτερο δὲ βρισκῶ.»

Αὐτὰ καθὼσ ἀνάδευε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ του,
 μεγάλο κῦμα σήκωσεν ὁ σείστησ ὁ Ποσειδῶνασ,
 φριχτὸ κὶ ἀψηλοθόλωτο, ποὺ ἀπάνω του ξεσπᾶνει.
 Καὶ καθὼσ σίφουνασ σωρὸ ξεράχερα τινάζει
 καὶ τὰ σκορπάει ἐδῶ κ' ἐκεῖ, παρόμοια σκορπιστῆκαν
 καὶ τὰ δοκάρια τοῦ σκαριοῦ· καὶ τότεσ ὁ Ὀδυσσέασ
 σὲ ξύλο καθάλλικεψε σὰν ποὺ ἄλογο ἀνεβαίνουν,
 καὶ τὰ σκουτιὰ ξεγδύθηκε, τῆσ Καλυψῶσ τὰ δῶρα.
 Εὐτὺσ γύρω στὰ στήθη του ζώνεται τὸ μαγνάδι,
 καὶ μπρουμυτώντασ στὰ νερὰ τὰ χέρια του τεντώνει
 νὰ κολυμπήσῃ· κὶ ὁ τρανὸσ τὸν εἶδε ὁ Κοσμοσείστησ,
 καὶ σείνοντασ τὴν κεφαλὴ στὸ νοῦ του μέσα κρένει·

«Τώρα ποὺ τόσα τραβήξεσ, ἄμε στὰ πέλαα γύρω,
 ὥσπον μ' ἀνθρώπουσ διόθρεφτουσ νὰ σμίξῃσ. Μὰ δὲ θᾶχησ
 θαρρῶ παράπονο πιά ἐσὺ πᾶσ συμφορὲσ δὲ σοῦθαν.»

350

360

370

Καὶ τὰ ἑλαμπρότριχ' ἄλογα μαστίγωσε, καὶ φτάνει
ὡς τις Αἰγὴς, πού τῷριο του βροισκότανε παλάτι. 380

Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ἄθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ κόρη, βρῆκε.
Φοῦζει ἄξαφνα καὶ σταματάει κάθε ἄλλου ἀνέμου δρόμο,
καὶ τοὺς προστάζει νὰ σταθοῦν καὶ νὰ συχάσουν ὅλοι.
Καὶ σήκωσε γοργὸ Βοριά νὰ σπάσῃ ὀμπρὸς τὸ κῦμα,
ὡσπου νάρθῃ στοὺς Φαίακες, πού τὸ κουπι ἀγαπᾶνε,
ξεφεύγοντας τὸ θάνατο ὁ θεόμορφος Δυσσέας.

Ἐκεῖ θαλασσοπάλευε δυὸ νύχτες καὶ δυὸ μέρες,
κι ἀνέπαυα καταστροφὴ προμάντευε ἡ ψυχὴ του.
Μὰ ἡ ὥρια Αὐγὴ σὰν ἔφερε τὸ φῶς τῆς τρίτης μέρας. 39
ἔπεσε τότες ὁ Βοριάς κι ἀπλώθηκε γαλήνη
καὶ ρίχνοντας καλὴ ματιὰ βλέπει τῆ γῆς κοντὰ του,
καθὼς τὸν ἀνασήκωνε θεόρατο ἓνα κῦμα.

Κι ὅπως στὰ τέκνα φαίνεται γλυκεῖα ἡ ζωὴ γονιοῦ τους,
πού ἀρρώστια μακρινὴ τὸν τρώει πολὺν καιρὸ στὴν κλίνη,
καὶ πού σκληρὰ τὸν τυραννεῖ μὲ πόνους κακὴ μοῖρα,
μὰ οἱ θεοὶ ἀπ' τὰ βάσανα τὸν ἀκριβό τους σώνουν,
ἔτσι γλυκεῖα φαινότανε τῆς γῆς ἡ πρασινάδα
στον Ὀδυσσεᾶ καὶ πάσκιζε ὀλοένα κολυμπώντας
νὰ στήσῃ πόδι ἀπὰς στὴ γῆς. Καὶ πιὸ κοντὰ σὰν εἶταν, 400
ὅσο νὰ φτάσῃ φωνητό, τότε ἄκουγε τὸ χτύπο
τῆς θάλασσας πού δέρονονταν στὰ βράχια καταπάνω
γιατὶ βογκοῦσε στὶς στεριεὲς τὸ γιγαντένιο κῦμα,
ξεσπάνοντας τρομαχτικὰ κι ἀφροὺς παντοῦ σκορπώντας
τὶ μήτε ἀράγματα εἶχε ἐκεῖ, μήτε λιμιῶνες εἶχε,
μόνε ἀκρωτήρια δοντωτὰ, καὶ βράχους καὶ λιθάρια.
Καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ κόπηκαν τὰ γόνατα κ' ἡ ἀνάσα,
καὶ πικραμμένος ἔλεγε μὲς στον ἀντρίκιο νοῦ του·

«Ἄλλοις μου, τώρα πού τῆ γῆς νὰ δῶ βουλήθῃ ὁ Δίας
ἀνόλπιστα, καὶ πού ἔφτασα νὰ σκίσω τόσα βάθια,
νὰ μὴν τυχαίνῃ πέρασμα ἀπ' τῆ θάλασσα γιὰ νάβγω, 410
μόνε ὄλο βράχια κοφτερά, καὶ γύρω τους τὸ κῦμα
βροντάει, καὶ πέτρα γλιστερὴ ἀποπάνωθε ὀρθοστέκει
βαθιά καὶ τὰ νερὰ κοντὰ, καὶ πάτημα δὲ βροῖσκω,
γιὰ νὰ σταθῶ κι ἀπὸ κακῆ νὰ ξεγλυτώσω μοῖρα.
Κι ἂν κάνω νάβγω, φοβερὸ μπορεῖ νὰ μοῦρθῃ κῦμα,
καὶ νὰ μὲ ρίξῃ σύγκορμο στὰ κοφτερὰ λιθάρια.

καὶ πάει τοῦ κάκου ὁ ἀγώνας μου. Μὰ ἂν πάλε κολυμπήσω
παρέκει τὸ γιᾶλό γιᾶλό, τάχα νὰ βρῶ κρυμμένες
ἀπόμερες ἀκρογιαλιεὲς καὶ θαλασσένιους κόρφους,
ποιός ξέρεῖ ἂ δὲ μ' ἀρπάξουνε καὶ πάλε ἀνεμοζάλες, 420
καὶ στὰ ψαρῶτα πέλαγα μὲ σύρουν, κι ἂς στεναῶω.
Ἦ ἂ δὲ μοῦ στείλῃ φοβερὸ θεριὸ θεὸς κανέννας,
ἀπ' ὅσα θρέφει στὰ βαθιὰ ἡ ξακουστὴ Ἄμφιτρίτη·
τὶ ξέρω πὼς μ' ἀντιπαθᾶει τῆς γῆς ὁ μέγας σείσσης.»

Αὐτὰ καθὼς ἀνάδευε στὸ νοῦ καὶ στὴν ψυχὴ του,
κῦμα τρανὸ τὸν πέταξε στὸ πετρωτὸ ἀκρογιαλί.
καὶ θὰ γδερνόταν, κι ὄλα του τὰ κόκκαλα θὰ σπᾶναν,
ἂ δὲν τοῦ φώτιζε τὸ νοῦ ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.
Μὲ τὰ δυὸ χέρια ἀδράχνοντας τὴν πέτρα, ἐκεῖ κρατιόταν, 430
καὶ βόγκαε ὡσπου πέρασε τὸ φοβερὸ τὸ κῦμα.
Ἔτσι τὸ ξέφυγε, μὰ αὐτὸ κυλώντας ξαναπίσω,
τονὲ χτυπάει, καὶ πιὸ μακριὰ στὰ πέλαα τὸν τινάζει.
Πὼς μέσ' ἀπ' τὸ θαλάμι του χταπόδι σὰν τραβιέται,
πολλὰ πετράδια στὰ βυζιὰ τῶν πλοκαμιῶν κολιᾶνε,
ἔτσι ἔμειναν τὰ γδάσματα στὶς πέτρες κολημένα
ἀπὸ τὰντρίκια χέρια του· καὶ τονὲ σκέπασε ὄλο
τὸ μέγα κῦμα. Κ' ἐκειδᾶ, πρὶ νάρθῃ τὸ γραφτό του,
θάφανεζότανε μεμιάς ὁ δόλιος Ὀδυσσεᾶς,
ἂ δὲν τὸν καθοδήγευε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα.
Μὲς ἀπὸ κῦμα πού μὲ βουή πρὸς τῆ στεριὰ κλιιοῦνταν
προβάλλοντας, κολύμπαιε μπρὸς, τῆ γῆς κοιτώντας, ἴσως 440
καὶ βρῆ ἀκρογιαλί ἀπόμερο καὶ κόρφο θαλασσένιο.
Μὰ σὲ ὄριου στόμα ποταμοῦ σὰν ἦρθε κολυμπώντας,
λαμπρὸς ἐκεῖ τοῦ φάνηκε κι ἀπάνεμος ὁ τόπος,
μὲ δίχως πέτρες. Τόνοιωσε τὸ ρέμα πού κυλοῦσε,
κι ἀμέσως προσευκλήθηκε μὲς στὴν ψυχὴ του κ' εἶπε·

«Ἄκου με, βασιλιὰ καλέ, καὶ παρακαλεστέ μου,
ὅποιος κι ἂν εἶσαι σοῦ ἔρχομαι καὶ σοῦ προσπέφτω ἔσένα
ἀπ' τὶς φοβέρες φεύγοντας τοῦ Ποσειδῶνα πέρα.
Ὡς κ' οἱ ἀθάνατοι οἱ θεοὶ μὲ σεβασμὸ τιμοῦνε
τὸν ἄντρα πού πλανήθηκε καὶ ποῦρχεται ὀμπροστά τους·
ἔτσι κ' ἐγὼ στὸ γόνα σου προσπέφτω ἀποσταμένος. 450
Σπλαγνίσου με, καὶ ἱκέτης σου παινιέμαι, βασιλιὰ μου.»
Κι αὐτὸς τὸ ρέμα κόβει εὐτύς, καὶ σταματάει τὸ κῦμα,

κι ἀπλώνει ὀμπρός του σιγαλιά, και τὸν σώζει στὸ ἔβγα
 τοῦ ποταμοῦ· και λύγισε ὁ Δυσσεάς τὰ γόνατά του,
 και τάντρειωμένα χέρια του, κομμένος ἀπ' τὸ κῆμα.
 Εἶχε πρησμένο τὸ κορμί, κι ἀνάβρυσαν οἱ ἄρμες
 στὸ στόμα, στὰ ρουθούνια του· χωρὶς μιλιὰ κι ἀνάσα
 και ναρκωμένος κοίτονταν ἀπ' τὸν πολὺ τὸν κόπο.
 Μὰ πάλε σὰν ξανάσανε και συμμαζώχτη ὁ νοῦς του,
 ξέλυσε ἀμέσως τῆς θεᾶς τὸ μαγικὸ μαγνάδι,
 και μέσα στὰρμυρὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ τὰφήκε.
 469 Κῆμα μεγάλο τῶσυρε στῆς θάλασσας τὸ ρέμα,
 κ' ἡ θεὰ Ἰνὰ τὸ δέχτηκε γοργὰ στὰ δύο της χέρια·
 τότες αὐτὸς ἀφήνει πιά τὸν ποταμό, και πέφτει
 πάνω στὰ βοῦρλα, και φιλάει τῆ γῆς τὴν καρποδότρα,
 και μὲ βαρειὰ ἔλεγε ψυχὴ μὲς στὸν ἀντρίκιο νοῦ του·
 »Ἄλλοις μου, τί θὰ πάθω ἐδῶ, και ποῦ θὰ καταντήσω;
 Τῆ νύχτα τὴν ἀνήσυχη στὸν ποταμὸ ἂν περάσω,
 ἢ κακὴ πάχη κ' ἢ ψιλὴ δροσιὰ μπορεὶ νὰ οὔσουν
 ὀλότελα τὸ πνέμα μου τάχνῳ και θλωμένο,
 τί ἀγέρι τὴν αὐγὴ ψυχρὸ φυσάει ἀπ' τὸ ποτάμι.
 470 Στῆ ράχη πάλε ἂν ἀνεθῶ, και στοῦ δασιοῦ τοὺς ἴσκιους,
 και μέσα στὰ πυκνὰ δεντριά ἂν πλαγιάσω, νὰ ξεκάμω
 τὸ σύγκροτο και τὴν κούραση, κ' ὕπνος γλυκὸς μὲ πάρη,
 θεριά φοβᾶμαι μὴ μὲ βροῦν και θῆμα τους μὲ κάμουν·
 Και αὐτὸ νὰ κάνη φάνηκε στὸ νοῦ του πιὸ συμφέρο·
 σὲ δάσο γυροθώρητο ποῦ ἦυρε σιμὰ στὸ ρέμα,
 μπῆκε και χώθηκε σὲ δυὸ χαμόδεντρο ἀποκάτω,
 ποῦ ἀπὸ μιὰ ρίζα βγαίνανε· ἐλιά ἴτανε κι ἀγρίλι.
 Μῆτ' οἱ ἀνέμοι οἱ σύνυγροι ἐκεῖ πέρα ἀγριοφυσούσαν,
 μήτε τοῦ ἡλίου οἱ φωτερὲς ἀχτίδες κατεβαίνανε,
 μήτε βροχὴ τὰ πέριναγε· τόσο πυκνὰ πλεγμένα
 480 τῶνα μὲ τᾶλλο βροῖσκουνταν· ἐκεῖ ὁ Δυσσεάς τραβήχτη,
 και μὲ τὰ χέρια στοίβαξε μεμιὰς μεγάλῃ στρώσῃ·
 γιὰτ' εἶχε φύλλα περισσὰ τριγύρω σκορπισμένα,
 ποῦ σώνανε και δυὸ και τρεῖς νομάτους νὰ σκεπάσουν,
 μὰ και χειμώνας νᾶτανε μὲ κοῦο σὰ φαρμάκι.
 Τὰ εἶδε ὁ ἄντρας ὁ πολὺπαθος, και χάρηκε ἢ ψυχὴ του,
 και πλάγιασε στῆ μέση τους, κ' ἔροξε φύλλα πλῆθος
 ἐπάνω του. Σὰν ποῦ δαυλὸ στῆ μαύρη στάχτη κρύβεις,

μὲς σ' ἔξοχῃ παράμερη, ποῦ λείπουνε γειτόνοι,
 και σώξεις σπόρο τῆς φωτιᾶς, μὴν ἀπ' ἄλλοῦθε ἀνάφης, 490
 ἔτσι ὁ Δυσσεάς σκεπάστηκε μὲ φύλλα κ' ἡ Παλλάδα
 ὕπνο στὰ μάτια τοῦσταξε γιὰ νὰ τὸν ἀλαφρώση
 ἀπ' τῆ βαρειὰ τὴν κούραση, τὰ βλέφαρά του κλειόντας.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ζ.

Ἐκεῖ ὁ πολυβασάνιστος, ὁ μέγας Ὀδυσσεάς
 κοιμόταν ἀπὸ κούραση κι ἀγρύπνια ἀφανισμένος.
 Κ' ἡ Ἄθηνα ξεκίνησε στῆ χώρα τῶ Φαιάκων,
 ποῦ πρῶτα στὴν ἀπλόχωρη Ὑπέρεια κατοικοῦσαν,
 παράδιπλα στοὺς Κύκλωπες, ἀνθρώπους ἀλαζόνες,
 ποῦ ὄντας περίσσια δυνατοὶ πολλὰ κακὰ τοὺς φτιάναν.
 Κι ὁ θεόμορφος Ναυσίθοος τοὺς πῆρε στῆ Σκερία,
 κι ἀπὸ ἄντρες σιταρόθρεφτους μακριὰ συμμαζώξε τους,
 σὲ πόλη τοὺς τοιχόκλεισε, τοὺς ἔχτισ' ἐκεῖ σπίτια,
 10 τοὺς ἔστησε ναοὺς θεῶν, και μοίρασε τῆ γῆς τους.
 Και σὰν τὸν πῆρε ὁ θάνατος στὸν Ἄδη, τότε ὁ Ἄλκινος
 βασίλευσε, ποῦ ἡ γνώμη του θεοκατέβαστη εἶταν.
 Σ' ἐκείνου ἦρθε τὰ μέγαρα ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα,
 τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀντροῦψου Ὀδυσσεᾶ μελετώντας.
 Και μπῆκε μὲς στὸ θάλαμο τὸ λαμπροδουλεμένο,
 ποῦ κόρη μὲ ὄψη κι ὁμορφιά θεόμοιαστη κοιμόταν,
 ἢ Ναυσικά, τοῦ ἀντροῦψου τοῦ Ἄλκινου ἢ θυγατέρα.
 Σιμὰ ἴτανε δυὸ κοπέλιες χαριστοστολισμένες,
 στὰ πλάγια θύρας σφανταχτῆς μὲ τὰ κλεισμένα φύλλα.
 20 Σὰν ἀγεράκι χύθηκε στὴν κλίνη τῆς παρθένας,
 και στάθηκε ἀποπάνω της και μίλησέ της κ' εἶπε,
 τῆς θυγατέρας μοιάζοντας τοῦ θαλασσοκουσμένου
 τοῦ Δύμαντα, ποῦ ὀμήλικη τὴν εἶχε κι ἀκριβὴ της.
 Μ' αὐτῆς τὴν ὄψη μίλησε ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα.

«Ὀκνή μαθές, ὦ Ναυσικά, σὲ γέννησε ἢ μαννοῦλα,
 και κάθουνται ἀσυγύριστα τὰ λαμπερά σου ροῦχα.
 Μὰ ἀγγίζει ὁ γάμος, ποῦ ὁμορφα κ' ἐὸν νὰ βάλῃς πρέπει,
 νὰ δώσης γιὰ νὰ βάλουνε κ' ἐκεῖνοι ποῦ σὲ πάφουν.
 Αὐτὰ δὰ φέρνουν ὄνομα καλὸ στὸν κόσμο μέσα,
 30 ποῦ κι ὁ γονιὸς τὰ χαιρέται κ' ἢ βλογημένη ἢ μάννα.

Μόν' πᾶμε πιά νὰ πλύνουμε ἢ αὐγὴ καθὼς χαράξῃ.
 Θάρθω κ' ἐγὼ νὰ δώσω σου βοήθεια, νὰ προφτάξῃς
 νὰ τοιμαστῆς, γιατί πολὺ δὲ μνήσκεις πιά παρθένα,
 παρ' ἀπὸ τώρα οἱ διαλεχτοὶ τῆς χώρας τῷ Φαιάκων
 γυρεύουνέ σε, πού κ' ἐσὺ μ' αὐτοὺς μαζί μετριέσαι.
 Μόνε ἔλα, βάλ' τὸ δοξαστὸ γονιό σου τὴν αὐγοῦλα,
 τὰ ζὰ νὰ παραγγείλῃ αὐτός, κι ἀμάξι πού νὰ πάρῃ
 τὶς ζῶνες τὰ φορέματα, καὶ τὰ λαμπρὰ τὰ χρᾶμα.
 Κάλλιο κ' ἐσὺ μ' αὐτὰ νὰ πᾶς, παρὰ νὰ περπατήξῃς,
 τί βρίσκονται τὰ πλυσταριά πολὺ μακριὰ ἀπ' τὴ χώρα.» 40

Αὐτὰ σὰν εἶπε, μίσειψε ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα
 στὸν Ὀλυμπο, πού τῶν θεῶν εἶναι καθέδρα στέρια,
 τί μήτε ἀνέμοι τῆ φυσοῦν, μήτε βροχὴ τῆ δέριει,
 καὶ μήτε χιόνι ἀγγίζει την, παρὰ καθάριο ἀγέρι
 ἀπλώνεται ἀσυννέφιαστο, καὶ φῶς λευκὸ τῆ λούζερ
 κεῖ μέσα αἰῶνια χαίρουνται οἱ ἀθάνατοι. Ἐκεῖ πῆγε
 τῆς κόρης σάνε μίλησε ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα.

Κ' ἦρθε ἢ Αὐγὴ ἢ καλόθρονη καὶ σήκωσ' ἀπ' τὴν κλίνῃ
 τῆ λαμπροφόρα Ναυσικά, πού τῶναιρο θυμόταν,
 καὶ θάμαζε. Καὶ κίνησε μὲς στὰ παλάτια ἀμέσως
 νὰ τὸ μνήσῃ τοῦ ἀκριβοῦ γονιοῦ της καὶ τῆς μάννας. 50
 Βρῆκε τὴ μάννα στὴ γωνιά σιμὰ στὶς παρακόρες,
 κ' ἔκλωθε νῆμα πορφυρὶ τὸν κύρη εἶδε παρῶξω,
 στοὺς βασιλέους σὰν πῆγαινε τοὺς δοξαστούς, πού κᾶναν
 βουλή, καὶ τὸν καλοῦσανε οἱ Φαίακες οἱ λεβέντες.
 Καὶ στάθηκε στὸν ἀκριβὸ γονιὸ κοντὰ καὶ τοῦτε

«Καλέ μου κύρη, ἔν' ἀψηλὸ δὲ θὰ μοῦ βρῆς ἀμάξι
 μ' ὄμορφες ρόδες, τὰ λαμπρὰ φορέματα νὰ πάρω,
 πού λερωμένα κοίτουνται, στὸ ρέμα νὰ τὰ πλύνω;
 Ἐσένα τοῦ ἴδιου πρέπει σου, σὰν πρῶτος τῶν μεγάλων, 60
 μὲς στὶς βουλὲς νὰ κάθῃσαι μὲ ροῦχα ὀλοκαθάρια.
 Ἔχεις καὶ πέντε καλογιούς μαζί σου στὸ παλάτι,
 δυὸ παντρεμένους, κι ἄλλους τρεῖς, τῆς ὥρας παληκάρια,
 πού πάντα θένε νιόπλυτα γιὰ τοὺς χοροὺς πού πᾶνε,
 ἐγὼ ὅλα αὐτὰ τὰ νοιάζουμαι καὶ τὰ γυρῶ στὸ νοῦ μου.»

Εἶπε τοῦ κύρη ντραπήκε νὰ ξεστομίσῃ λόγῳ
 γιὰ γλυκὸ γάμο· ὅμως αὐτὸς τῆ νοιώθει καὶ τῆς κρένει
 «Καὶ τὰ μουλάρια μου ἔπαρε, κι ὅ,τι ἄλλο θές, παιδί μου,

καὶ σύρε· ἀμάξι οἱ παραγοῖ θὰ σοῦ ἀρματώσουν τώρα,
 μ' ὄμορφες ρόδες, ἀψηλὸ, καὶ μὲ κασόνι ἀπάνω.» 70

Αὐτὰ σὰν εἶπε, πρόσταξε τοὺς παραγοῖ, πού ἀκοῦσαν,
 κι ἀμάξι τοῦ ἀρματώσανε μὲ τὶς καλὲς τὶς ρόδες,
 καὶ τὰ μουλάρια στὸ ζυγὸ τὰ βάλανε καὶ ζέψαν.
 Φέρνει ἀπομέσα ἢ κορασιά τὰστραφτερά τὰ ροῦχα,
 κι ἀπὰς στὸ καλοτόρνεντο τὰμάξι τὰ φορτώνει
 τῆς βάζει ἢ μάννα λιμπιστὸ φαγὶ μὲς σὲ κανίστρι,
 λογιῆς λιγούδια, καὶ κρασί μέσα σ' ἄσκι τραγιῆσο.
 Τότες ἢ κόρη ἀνέθηκε στάμάξι, κ' ἢ μαννοῦλα
 ὡς καὶ ροῖ τῆς ἔδωσε χρυσό, γεμάτο λάδι, 80
 μὲ τὶς κοπέλλες τῆς μαζί νᾶλείψῃ τὸ κορμι τῆς.
 Καὶ παίρνει τὸ μαστίγι αὐτῆ κοι τὸ λουριά τὰ ὄρατα,
 δίνει βιτσιὰ τῶν μουλαριῶν, καὶ ξεκινοῦν μὲ κρότο,
 κι ὄλο τραβᾶνε φέρονοντας τὰ ροῦχα καὶ τὴν κόρη,
 ὄχι μονάχη· οἱ κοπελλῆδες περπάταγαν κατόπι.

Καὶ φτίσανε στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα τὸ πανώριο,
 βρῆκαν ἀστεῖρευτα νερὰ γιὰ πλύση, πού ἀναβροῦζαν
 λαμπρά, καὶ πού τὰ πιὸ λερὰ σκουτιὰ θὰ καθαρίζαν
 καὶ τὰ μουλάρια ξέζεψαν καὶ ξέλυσαν ἐκείνες
 σιμὰ στὸ χόχλιο ποταμό, νὰ βόσκουν καὶ νὰ τρῶνε
 τὴν ἀγριάδα τῆ γλυκειά. Σηκῶσαν ἀπ' τὰμάξι 90
 τὰ ροῦχα, καὶ βουτώντας τα μὲς στὰ νερὰ τὰ σκούρα,
 γοργὰ καὶ μὲ συνερισιὰ στοὺς λάκκους τὰ πατοῦσαν.
 Καὶ σὰν τὰ πλῦναν κ' ἔβγαλαν κάθε λερὸ σημάδι,
 πῆγαν ἀράδα τᾶπλωσαν ἀπάνω στάκρογιαλί,
 κεῖ πού τὶς πέτρες λεύκαινε πᾶς στὴ στεριά τὸ κῦμα.
 Καὶ σάνε λούστηκαν κι αὐτὲς κι ἀλείφτηκαν μὲ λάδι,
 καθήσανε καὶ γεύτηκαν στοῦ ποταμοῦ τοὺς ὄχτους,
 μὲς στὴ λιακάδα ἀφήνοντας τὰ ροῦχα νὰ στεγνώσουν.
 Καὶ σὰ χαρήκανε θροφή, κι αὐτῆ κ' οἱ παρακόρες,
 βγάλαν τὶς μπόλιες κ' ἔπαιζαν τὴ σφαῖρα ἀνάμεσὸ τους. 100
 Κ' ἢ ἀσπροχέρα ἢ Ναυσικά τοὺς νλυκοτραγουδοῦσε.
 Πῶς ἢ σαῖτεῦτρα ἢ Ἄρτεμη, στὶς ράχες ροβολώντας
 τοῦ θεόρατου Ταύγετου, ἢ στοῦ Ἐρύμανθου τὰ ὄρη,
 βρίσκει χαρὰ σ' ἀγριόχοιρους καὶ στὰ γοργὰ τὰ λάφια,
 κ' οἱ νύφες τῶν δεινρότοπων, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
 μαζί τῆς παίζουν, κ' ἢ Λητώ τηραίει κι ἀναγαλλιάζει,

ὥς τόσο ἐκείνη πιδ ἀψηλά κραταίει τὴν ὄψη ἀπ' ὄλες,
 πὺ γλήγορα ξανοίγεις τὴν, ἂν κι ὄλες ὠριές εἶναι
 ἔτσι καὶ τώρα σφάνταζε ἡ παρθένα μὲς στὶς ἄλλες.
 Τὴν ὥρα ὅμως πὺ θέλοντας στὸ σπῖτι νὰ γυρίσῃ, 110
 ξανάζεψε, καὶ δίπλωσε τὰ λαμπερὰ σκουτιὰ τῆς,
 ἄλλο στὸ νοῦ τῆς ἔβαλε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
 πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς νὰ σηκωθῆ, νὰ δῆ τὴν ὥρια κόρη,
 καὶ νὰ τὸν προβοδώσῃ αὐτὴ στὴ χώρα τῶ Φαιάκων.
 Σφαῖρα σὲ μιά τῆς κοπελλιὰ πετάει ἡ βασιλοπούλα,
 μὰ ἀστόχησε, καὶ στὸ βαθὺ τὴν ἔριξε ποτάμι.
 Φωνὴ τότε ὄλες σέρνουνε, ξυπνάει ὁ Ὀδυσσεὺς,
 μισοσηκώνεται, κι αὐτὰ στὸ νοῦ του διαλογιέται.

« Ἄλλοις μου, καὶ σὲ τί λογιῆς ἀνθρώπων νὰ ἦρθα χώρα;
 νᾶναι ἄραγες ἀσύστατοι κι ἀδικοπραχτες κι ἄγριοι, 120
 ἢ νᾶχουνε φιλοξενιὰ καὶ θεοφοβιὰ στὸ νοῦ τους;
 Σὰν κοριτσιῶν ψιλὴ φωνὴ σταυτιὰ μου νὰ βουίξῃ,
 σὰ νύφες, πὺ ἔχουν κατοικιὰ ψηλὰ στὰ κορφοβούνια,
 καὶ στὶς πηγῆς τῶν ποταμῶν καὶ στὰ χλωρὰ λιβάδια.
 Ἦ νᾶμαι μὲσα σὲ θνητοὺς πὺ ἀνθρώπινα λαλοῦνε;
 Ἦς πάω μονάχος μου νὰ δῶ καὶ νὰ καλοξετάσω.»

Καὶ βγῆκε ἀπ' τὰ χαμόδεντρα ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεὺς,
 κι ἀπὸ τὸ δάσο τὸ πηχτὸ μὲ τὴ βαρειὰ του χέρα
 κόβει πολὺφυλλο κλωνὶ τὴ γύμνια του νὰ κρύψῃ. 130
 Καὶ σὰ λιοντάρι χούμιξε βουνόθροφτο, πὺ ξέρει
 τὴ δύναμή του, πὺ βροχὴ κι ἀνέμους δὲ φοβάται,
 μόνο μὲ μάτια φλογερὰ βόδια κι ἄρνια ζυγώνει,
 ἢ τὰγριολλάφια κυνηγάει γιὰ καὶ σὲ στέρια μάντρα
 ἢ πείνα του θὰ ἴδσπραχνε τὰ πρόβατα νάσπαξῃ.
 ἔτσι στὶς ὠριοπλέξουδες κοπέλλες ὁ Ὀδυσσεὺς
 ἐρχόταν, ἂν κι ὀλόγυμνος, τὶ ἀνάγκη τὸν τραβοῦσε.
 Σκιαζόνται αὐτὲς στὴν ὄψη του τὴ θαλασσοδαρμένη,
 καὶ λαφιασμένες στοῦ γιαλοῦ σκορπιένται τὶς ἀκροῦλες
 μονάχα ἡ κόρη ἀπόμεινε τοῦ Ἀλκίνοῦ, τὶ στὰ στήθια 140
 θάρρος τῆς ἔβαλ' ἡ θεὰ, καὶ πῆρε τῆς τὸ φόβο.
 Ἄγνάντια στάθη ἀσάλευτη· κ' ἐκεῖνος διαλογιόταν,
 νᾶγγίξῃ τῆς τὰ γόνата τῆς νέας καὶ νὰ προσπέσῃ,
 γιὰ ἀπὸ μακρόθε μὲ γλυκὰ νὰ τὴ ρωτήξῃ λόγια
 ποῦ πέφτει ἡ χώρα, καὶ σκουτιὰ συνάμα νὰ γυρέψῃ.

Καὶ σφερότερο ἔκρινε νὰ τὴν παρακαλέσῃ
 ἀπομακρόθε στέκοντας μὲ τὰ γλυκὰ τὰ λόγια,
 μὴν πειραχτῆ ἂν τῆς ἄγγιζε τὰ γόνата ὁ Δυσσεὺς.
 Κι ἀμέσως στοχαζούμενα γλυκομιλώντας κρένει·
 « Προσπέφτω σου, ὦ βασίλισσα, θνητὴ γιὰ ἀθάνατη εἶσαι 150
 ἂν εἶσαι ἀπ' τὶς ἀθάνατες πὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
 παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη, τοῦ μέγα Δία τὴν κόρη,
 στὴν ὄψη καὶ στάναστημα καὶ στὴ μορφὴ σὲ κρῖνω·
 ἂν εἶσαι πάλε ἀπλή θνητὴ, τοῦ κόσμου κατοικήτρα,
 καλότυχοι, κι ὁ κύρης σου κ' ἡ βλογημένη ἡ μάννα,
 καλότυχα τὰδέσφια σου, πὺ πάντα στὴν ψυχὴ τους
 περισσias γίνεσαι ἀφορμὴ χαρᾶς, καὶ καμαρώνουν
 τέτοιο βλαστάρι σὰ θωροῦν μὲς στοὺς χοροὺς νὰ μπαίνη.
 Μὰ ἀκόμα πιδ καλότυχος ἀπ' ὄλους εἶν' ἐκεῖνος,
 πὺ βγῆ στα δῶρα νικητῆς, καὶ ταίρι του σὲ πάρη.
 Τὶ σὰν κ' ἐσένα ἄλλο θνητὸ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν, 160
 ἄντρα ἢ γυναίκα· θαυμασμός μὲ πιάνει σὰν θωρῶ σε.
 Τέτοια στὴ Δῆλο, στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλωνα τὸ πλάγι,
 νιοβλάσταρη εἶδα φοινικιὰ κάποτε νὰ φουντώνῃ·
 τὶ κι ἀποκεῖθε πέρασα μὲ λαὸ πολὺ μαζί μου,
 παίρνοντας δρόμο πὺ εἶτανε γραφτὸ νὰ μὲ παθιάσῃ.
 Καὶ καθὼς τότες σάστισα τὴ φοινικιὰ σὰν εἶδα,
 τὶ τέτοιο ἀπὸ τὴ γῆς δεντρὶ ποτὲς δὲ βλάστησε ἄλλο,
 τώρα μ' ἐσένα, ὦ κορασιὰ, θαμάζω καὶ σασιτίζω,
 κι ὅσο ἂν πονῶ, τὰ γόνата φοβάμαι νὰ σοῦ ἄγγίξω.
 Εἴκοσι μέρες ὡς τὰ χτὲς στὰ μαῦρα εἴμουν πελάγη, 170
 πὺ ἀνέμοι καὶ ἄγρια κύματα μὲ σέρναν ὀλοένα
 ἀπ' τὸ νησι τῆς Ὠγγυγίας κ' ἐδῶ μὲ ρίχνει ἡ μοῖρα
 νὰ πάθω κι ἄλλα· τὶ θαρρῶ δὲν ἔπαψαν ἀκόμα,
 μόνε οἱ θεοὶ κι ἄλλες πολλὲς φουροτῶνες μοῦ τοιμάζουν.
 Σπλαχνίσου με, ὦ βασίλισσα, πὺ ἐσένα πρώτη βλέπω,
 κατόπι μύρια βάσανα, κι ἄλλο ἀνθρώπο κανένα
 ἀπ' ὅσους κατοικοῦν αὐτὸν τὸν τόπο δὲ γνωρίζω.
 Τὴ χώρα δεῖξε μου, καὶ δὸς κουρέλι νὰ φορέσω,
 ἂν ἔχῃς ρονχοτύλιγμα μαζί σου ἐδῶ φερόμενο.
 Κ' ἐσένα οἱ θεοὶ νὰ δώσουνε ὅ,τι ζητάει ἡ ψυχὴ σου, 180
 ἄντρα καὶ σπῖτι καὶ καλὴ καρδιὰ ἀναμεταξύ σας,
 πὺ ἄλλο στὴ γῆς καλύτερο καὶ πιδ λαμπρὸ δὲν εἶναι.

παρά μιὰ γνώμη νάχουνε γυναίκα κι ἄντρας πάντα
στοῦ σπίτι, νὰ λυποῦνται ὄχτροί, νὰ καμαρώνουν φίλοι,
καὶ τὸ καλὸ τους τῶνομα νὰ συχνακοῦνε ἐκεῖνοι.»

Κ' ἡ ἄσπροχέρα ἡ Ναυσικά τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε:
«Ξένε, ποῦ μήτε ἀσύστατος μήτε κακὸς δὲ δείχνεις,—
στον κόσμον τὴν καλοτυχία μοιράζει τὴν ὁ Δίας
καὶ σὲ καλοὺς καὶ σὲ κακοὺς, τοῦ καθενοῦ ὅπως θέλει—
νὰ ἴσένα αὐτὰ ποῦ σοῦδωσε χρωστῆς νὰ τὰ ποφέρῃς.
Ὡς τόσο μιὰ καὶ πάτησες σ' ἐτούτῃ μας τὴ χώρα,
δὲ θὰ σοῦ λείψῃ φορεσιὰ μήτ' ἄλλο ποῦ ταιριάζει
σὲ παθιασμένον ποῦ ἔρχεται μὲ θερμοπαρακάλια.
Τὴν πόλῃ θὰ σοῦ δείξω ἐγώ, καὶ ποιοὶ ἐδῶ ζοῦν θὰ μάθῃς.
Αὐτὴ τὴν πολιτεία καὶ γῆς οἱ Φαίακες τὴν ἔχουν,
κ' ἐγὼ εἶμαι τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἄλκινου θυγατέρα,
ποῦ ἀπ' αὐτόνε ἡ δύναμη κρεμίζεται τῷ Φαίακων.»

Εἶπε, καὶ τίς ὠριόμαλλες φωνάζει παρακόρες:
«Σταθῆτε, ὦ κοπελλιές· γιατί σὲ ὄψῃ ἀντροῦ σκορπιέστε·
ἡ τάχα φοβηθήκατε πὼς εἶναι ὄχτρος ἐτούτος;
Δὲ ζῆ στὸν κόσμον ὁ ἄνθρωπος, κι οὔτε ποτέθ θὰ ὑπάρξῃ
ποῦ θάρθῃ ἐδῶ τὸν πόλεμον στοὺς Φαίακες νὰ φέρῃ
γιατὶ ἐμᾶς οἱ ἀθάνατοι πολὺ μᾶς ἀγαπᾶνε.
Ἄπόμακρα στοῦ πέλαγον τὴν ἄκρῃ κατοικᾶμε,
καὶ μὲ τὰ μᾶς ἄλλοι θνητοὶ δὲ σμίγουν ἐδῶ πέρα.
Ἄν ἦρθε αὐτὸς ὁ δύστηνος μὲς στὰ πλανέματά του,
νὰ τὸν δεχτοῦμε πρέπει μας, γιατί ὁ Δίας μᾶς στέλνει
φτωχοὺς καὶ ξένους· λιγοστό, μὰ ἀγαπητὸ ἔναι δῶρο.
Μόν' δόστε του, κοπέλλες μου, φαί πιοτὸ τοῦ ξένου,
καὶ στοῦ ποτάμι· λούστε τον, σὲ ἀπάνεμο ἕναν τόπο.»

Εἶπε, καὶ στάθησαν αὐτές, φώναξε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,
καὶ τὸ Δυσσέα σὲ γωνιά συμμαζεμένη πῆραν,
σὰν ποῦ εἶπε τοῦ τρανόψυχου τοῦ Ἄλκινου ἡ θυγατέρα
βάλαν σιμά του φορεσιά, χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
τοῦ δῶσαν λάδι σταλαχτὸ σὲ ροῖ μαλαματένιο,
καὶ τὸν καλέσανε νὰ μπῆ καὶ νὰ λουστῆ στοῦ ρέμα.
Κι ὁ μέγας Ὀδυσσεὺς ἐκεῖ στίς παρακόρες κρένει:

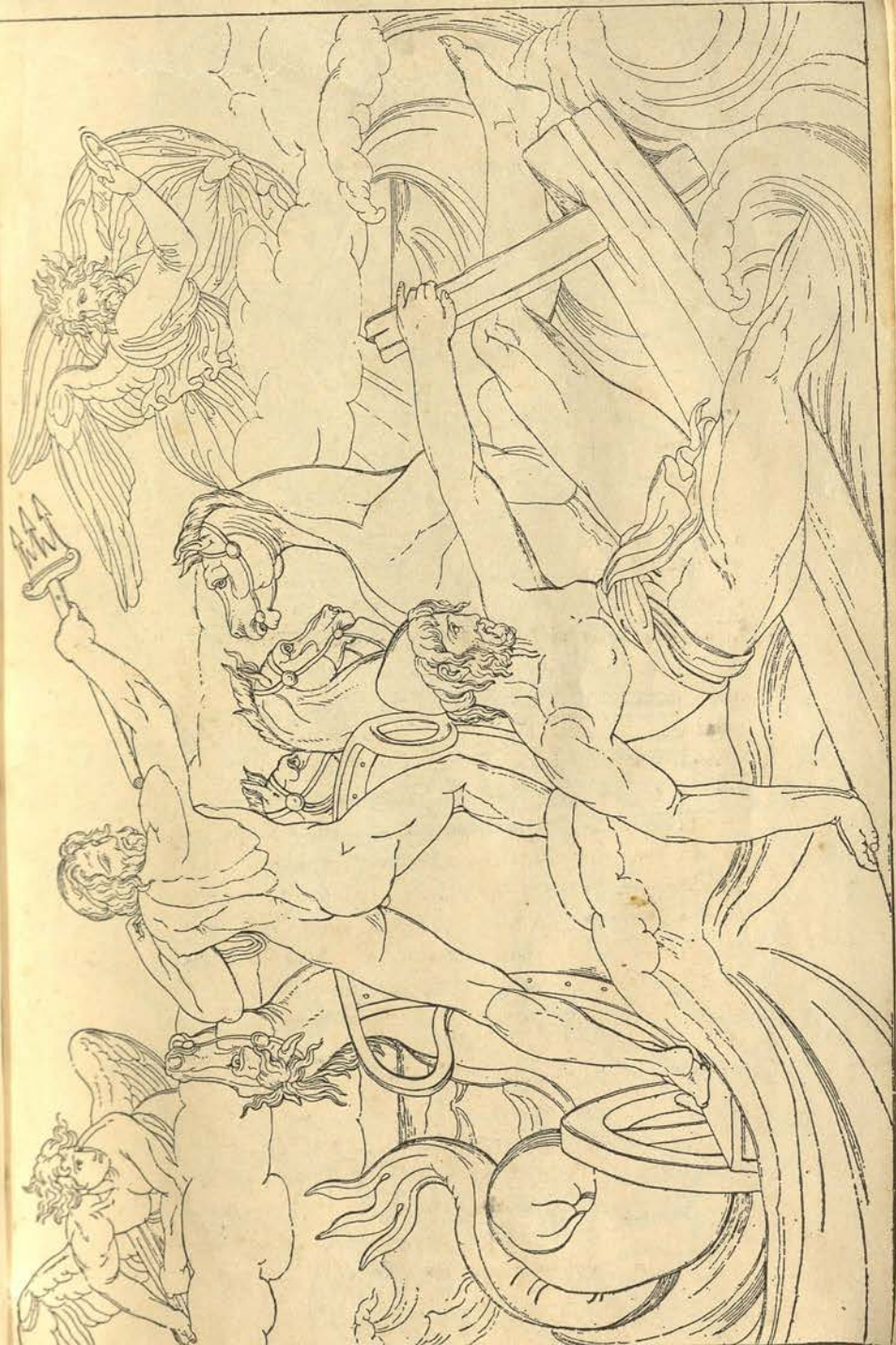
«Μακριὰ σταθῆτε, ὦ κοπελλιές, μονάχος μου νὰ πλύνω
τὴν ἄρμη ἀπὸ τοὺς ὤμους μου, καὶ νὰ λειψῶ μὲ λάδι,
ποῦ λάδωμα πολὺν καιρὸ δὲν εἶδε τὸ κορμί μου.»

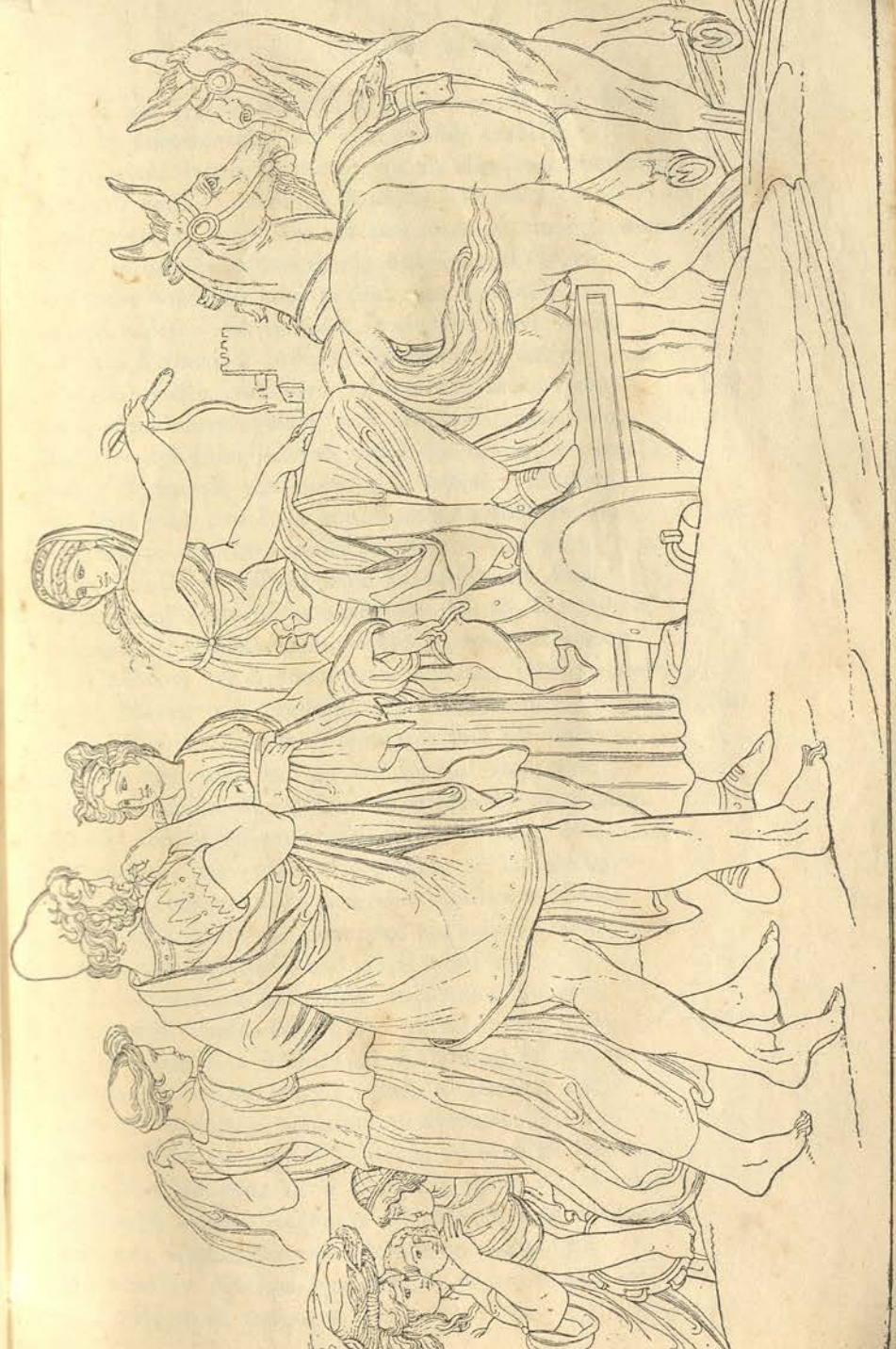
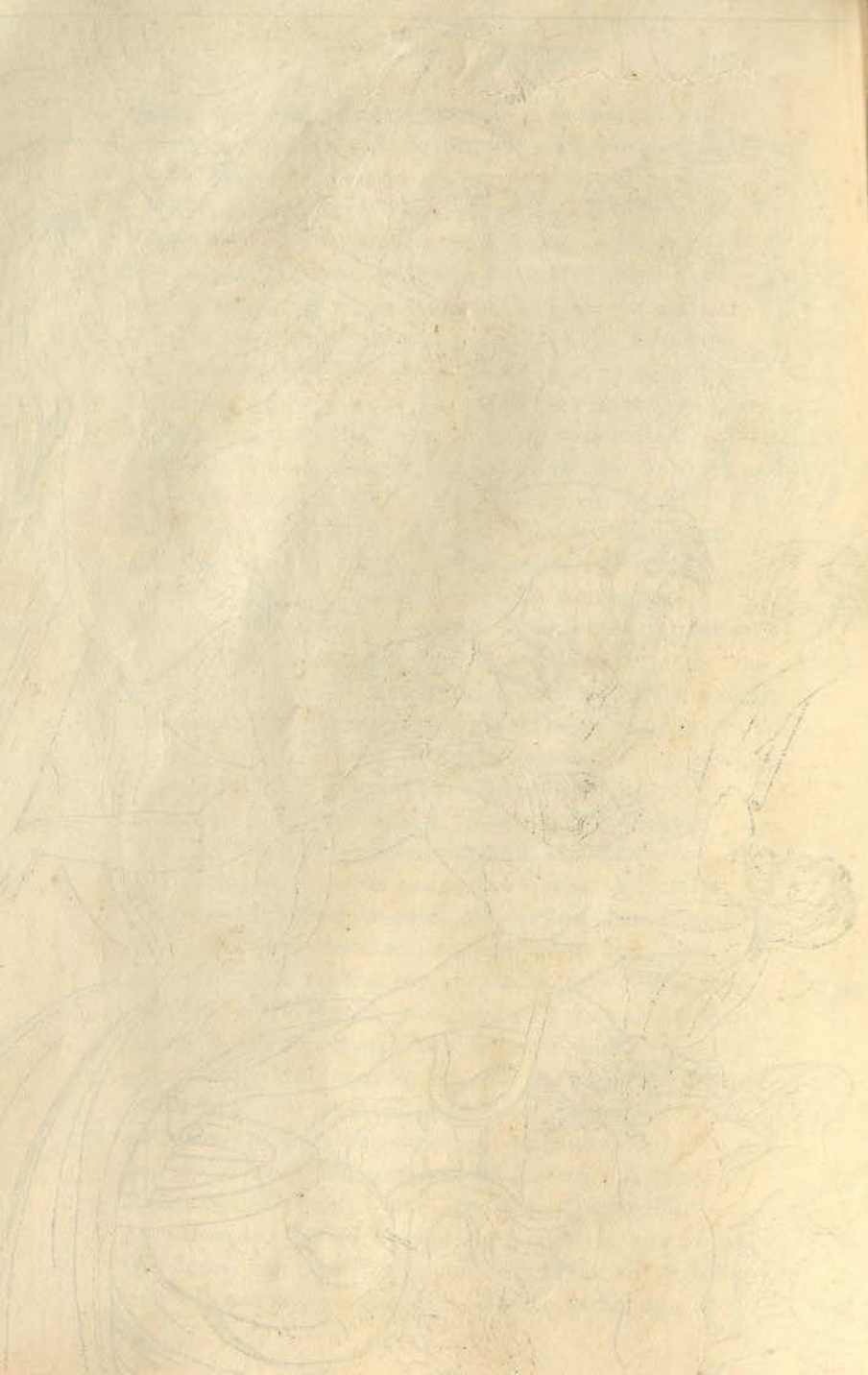
190

200

210

220

Μπρός σας ἐγὼ δὲ λούζομαι, γιατί ντροπῆς μου θάναι
σιμὰ σὲ ὁμορφοπλέξουδες νὰ γυμνωθῶ κοπέλλες.»

Κι αὐτὲς ἀποτραβήχτηκαν, καὶ τὸ εἶπαν τῆς παρθένας.
Καὶ στὸ ποτάμι πλένονταν ὁ μέγας Ὀδυσσεάς,
ξαρμίζοντας τὴ ράχη του καὶ τοὺς πλατιοὺς τοὺς ὦμους,
κι ἀπ' τὸ κεφάλι τρίβοντας τῆς θάλασσας τὴν ἄχνη.

Καὶ σάνε λούστηκε καλὰ κι ἀλείφτηκε μὲ λάδι,
καὶ τὰ σκουτιὰ πὺν τοῦδωσε ἡ παρθένα σάνε ντύθη,
τοῦ Δία ἢ γέννα, ἢ Ἄθηνᾶ τὸν ἔκαμε νὰ δείχνη
σάν πιὸ μέγας καὶ παχύς, κι ἀπὸ τὴν κεφαλὴ του

230

ὦρια κρεμιόντανε σγουρά, πὺν μοιάζανε ζουμποῦλια.
Καὶ σάν πὺν χύνει μάλαμα στὸ ἀσῆμι ἄντρας τεχνίτης,
πὺν ὁ Ἡφαιστος τὸν ἔμαθε κ' ἡ Ἄθηνᾶ ἀπὸ τέχνη,
καὶ δίνει χάρη στὰ ἔργα του, παρόμοια τοῦ περὲχα
τοὺς ὦμους καὶ τὴν κεφαλὴ μὲ περισσὴ μιὰ χάρη.

Πῆγε ἔπειτα καὶ κάθησε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη,
στράφτοντας χάρες κι ὁμορφιές τὸν θάμασε ἡ παρθένα,
καὶ πρὸς τίς ὠριοπλέξουδες κόρες γυρνάει καὶ κρένει

Νεῖ. Ἀκούστε με, ὦ ἀσπρόχερες κοπέλλες, τί σᾶς κρένει
στοὺς Φαίακες τοὺς θεόμοιαστους δὲν ἦρθε αὐτὸς ὁ ἄντρας 240
χωρὶς νὰ τὸ θελήσουνε οἱ ἀθάνατοι τοῦ Ὀλύμπου·

σάν τὸν πρωτόειδα φάνηκε φτωχὸς καὶ τιποτένιος,
μὰ τώρα μοιάζει τῶν θεῶν πὺν κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
Μακάρι τέτοιος νᾶβγαίνε κι ὁ ἄντρας ὁ δικός μου,
καὶ νᾶστεργε στὸν τόπο αὐτὸ μ' ἐμᾶς νὰ λημεριάξῃ.
Μὰ δώστε του, κοπέλλες μου, φαῖ πιοτὸ τοῦ ξένου.»

Κι αὐτὲς ἀκοῦν τὰ λόγια της καὶ κάνουν καθὼς εἶπε,
κι ἀμέσως παραθέτουνε φαῖ πιοτὸ σιμὰ του.

Κ' ἔτρωγε κ' ἔπινε ἀρπαχτὰ ὁ πολύπαθος Δυσσεάς,
τὶ εἶχε πολὺν καιρὸ θροφή στὸ στόμα του νὰ βάλῃ.

250

Καὶ τότες ἄλλο ἢ Ναυσικὰ ἢ ἀσπρόχερη σοφίστη
διπλώνει, βάζει μὲς στῶριδ τὰ μάξι τὰ σκουτιὰ της,
ζεύει τὰ δυνατόνυχα μουλάρια, κι ἀνεβαίνει,
παρακινώντας τὸν τρανὸ Ὀδυσσεά μ' αὐτὰ τὰ λόγια·

«Σήκω, νὰ πᾶμε τώρα ἐμεῖς στὴ χώρα, νὰ σὲ φέρω
στοῦ κύρη μου τοῦ φρόνιμου τὰρχοντικό, τοὺς πρώτους
ἀπὸ τοὺς Φαίακες ἐκεῖ νὰ δῆς καὶ νὰ γνωρίσης.

Μὰ κάμε ὅ,τι σοῦ λέω ἐγὼ· θαρρῶ πὼς κόφτει ὁ νοῦς σου·

ὅσο χωράφια ἢ χτήματα περνοῦμε τῶν ἀνθρώπων,
 ἐσὺ νὰ γοργοπερπατᾷς πίσω ἀπὸ ζᾷ κι ἄμαξι,
 260 μὲ τις κοπέλλες· τότε ἐγὼ τὸ δρόμο θὰ σᾶς δείχνω,
 στὴ χώρα ὡς νὰ ζυγώσουμε, πού ἔχει τειχιὰ πυργᾶτα
 τριγύρω της, καὶ δυὸ καλὰ λιμάνια ἀπὸ τὰ πλάγια,
 καὶ πού ἔχει τὴ μπασιὰ στενή, κι ἀπὸ τις δυὸ προβάλλουν
 τὰ πλοῖα, πού καθένα τους ἔχει σκεπὴ δική του.
 Κεῖ πέρα, γύρω τοῦ λαμπροῦ τοῦ Ποσειδείου, θὰ δοῦμε
 τὴν ἀγορά, μὲ γωνιακὲς βαθιὰ χωσμένες πέτρες
 στρωμένη· τᾶρμενα αὐτουδὰ τῶν караβιῶν ἐφιάνουν,
 270 τις γούμενες καὶ τὰ παννιά, καὶ ξύνουν τὰ κουπιὰ τους·
 τί οἱ Φαίαιες δὲν ἀγαποῦν σαγιττες καὶ δοξάρια,
 μόνε κατάρτια καὶ κουπιὰ καὶ πλοῖα καλοφτιασμένα,
 πού χαίρουνταί τα, τοὺς ἀφροὺς τῆς θάλασσης περνώντας.
 Τρέμω τὴ γλώσσα τους, κανεὶς ἂν τύχη καὶ μὲ κρίνη,
 τί ἔχουν περίσσια ἀδιαντροπιὰ πολλοὶ τους μὲς στὴ χώρα,
 κ' ἕνας τους πρόστυχος μπορεῖ νὰ πῆ ἀγναντεύοντάς μας·
 «Ποιὸς εἶν' αὐτὸς πού ἀκολουθαίει τὴ Ναυσικὰ ὁ ξένος,
 ὁ ὦριος κι ὁ τρανός; καὶ πού τὸν βρῆκε; δίχως ἄλλο
 τὸν παίρνει· ἢ πρέπει ν'ἄπεσε μὲ πλοῖο, ἢ ξωμερότης
 καὶ τονὲ δέχτηκε, τί αὐτὸς τῆς γειτονιάς δὲν εἶναι
 ἴσως καὶ παρακάλεσε θεό, καὶ τῆς κατέβη
 280 ἀπ' τὰ οὐράνια, σύγκλινη γιὰ πάντα νὰ τὴν ἔχη.
 Κάλλιο πού πῆγε κάπου ἄλλοῦ γαμπρό της νὰ διαλέξη,
 γιὰτὶ ἀψηφάει τοὺς Φαίαιες ἐδῶ τοὺς συντοπιττες,
 πού μύριοι τὴν γύρεψαν κι ἀπὸ τοὺς πῖο μεγάλους.»
 Αὐτὸ θὰ ποῦνε, καὶ ντροπῆς ἐγὼ θὰ τᾶχω ἀλήθεια.
 Μὰ κι ἄλλη τέτοια νᾶκανε, θὰ τὴν κατηγοροῦσα,
 πού ἔρχεται δίχως φιλικὴ καὶ τῶ γονιῶν της γνώμη,
 κι ἄντρες ζητᾷει πρὶ νὰ γενῆ φανερωμένος γάμος.
 Ἄκου με, ὦ ξένε, κ' ἔρχου ἐσύ, ἂν θῆς ἀπὸ τὸν κύρη
 στὸν τόπο σου προβόδημα, καὶ γλήγορο ταξίδι.
 290 Στὸ δρόμο θάβρης τὸ λαμπρὸ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δάσο,
 λεῦκες μ' ἀνάβρουσμα νεροῦ, κι ὀλόγυρα λιβάδι·
 ἐκεῖ ἔναι τοῦ γονιοῦ μου ἡ γῆς καὶ τάνθοπεριβόλια
 ἀπὸ τὴ χώρα ὡς ἐκεῖδᾶ μπορεῖς βουητὸ νάκούσης.
 Κάθησ' ἐκεῖ καὶ πρόσμενε νὰ φτάσουμε στὴ χώρα,
 καὶ μέσα νὰ κατέβουμε στὰ γονικά μου σπίτια.

Καὶ πιά σὺν πῆς πῶς εἴμαστε φρασμένοι ἐμεῖς στὰ σπίτια,
 τότες ξεκίνα κατακεῖ καὶ ρῶτα τοὺς διαβάτες,
 300 ποῦναι τοῦ μεγαλόκαρδου τοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια.
 Εὐκόλα βρίσκονται· παιδὶ μπορεῖ νὰ σοῦ τὰ δείξη·
 τί τᾶλλα δὲ χριστήκανε τὰ σπίτια τῶ Φαϊάκων,
 σὺν πού χριστήκαν τοῦ ἥρωα τοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια.
 Καὶ σὰ βρεθῆς στὸ πρόσπιτο καὶ στὴν αὐλή, προχώρα
 μὲς στὰ παλάτια γλήγορα, τὴ μάννα νάντικρύσης
 πού κάθεται πρὸς τὴ γωνιά, μὲς στῆς φωτιάς τὸ φέγγος,
 καὶ κλώθει πορφυρὶ μαλλί, πού νὰ τὸ δῆς θαμᾶζεις,
 310 στὸ στυλο ἀκκουμπησμένη αὐτή, κ' οἱ δοῦλες πίσωθὲ της.
 Ἐκεῖ στημένος βρίσκεται καὶ τοῦ γονιοῦ μου ὁ θρόνος,
 πού πίνοντας θὰ κάθεται μὲ ἀθάνατο παρόμοιος.
 Πέρασ' τον, καὶ στὰ γόνата τῆς μάννας βάλε χέρια,
 ἂν θῆς νὰ σοῦβρη γλήγορα τοῦ γυρισμοῦ σου ἡ μέρα,
 καὶ νὰ σοῦ ἀνοίξη τὴν καρδιά, κι ἄς εἶναι ἡ γῆς σου ἀλάργα.
 Τὶ μιὰς κ' ἡ μάννα μέσα της σὲ συμπονέση, ξέρε
 πῶς τοὺς δικούς σου θενὰ δῆς, καὶ γλήγορα θὰ φτάσης
 στὸ σπίτι τὸ καλόχτιστο καὶ στὴ γλυκειὰ πατριδα.»
 Εἶπε, καὶ χτύπησε τὰ ζᾷ μὲ τὸ λαμπρὸ μαστίγι·
 320 κι αὐτὰ μὲ μιὰς ἀφήσανε τοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα,
 καὶ πῆραν δρόμο ταχτικά, καὶ τρέχανε μὲ τάξη.
 Κι αὐτὴ κυβέρνα ταχτικά, σαλεύοντας ἀγάλια
 τοῦ μαστιγιοῦ της τὸ λουρί, γιὰ νὰ προφταίνουν πίσω 320
 οἱ δοῦλες κι ὁ Ὀδυσσεᾶς πεζοί· καὶ βασιλεύει ὁ ἥλιος,
 καὶ φτάνουνε στῆς Ἀθηνᾶς τὸ δοξασμένο δάσο.
 Ὁ θεϊκὸς Δυσσεᾶς ἐκεῖ κάθησε. Καὶ σὲ λίγο
 στὴν κόρη προσευκλήθηκε τοῦ τρισεγγάλου Δία·
 «Τοῦ Δία τοῦ αἰγιδόσκεπου ἀδάμαστη ἐσὺ κόρη,
 330 συνάκουσέ με τώρα, ἐσὺ πού ἄλλοτες ἀρνιόσουν
 νάκούσης με, σὰ δέρνομον ἄπὸ τὸν Κοσμοσειστή
 καὶ κάνε οἱ Φαίαιες σπλαχνιὰ κι ἀγάπη νὰ μοῦ δείξουν.»
 Τὴν προσευκὴ συνάκουσε ἡ Ἀθηνᾶ ἢ Παλλάδα,
 μὰ δὲν τοῦ φανερώνουνταν ὄμπρός του, τί φοβόταν
 τὸ γονικό της ἀδερφό· βαριά εἶταν χολωμένος 330
 μὲ τὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεᾶ αὐτός, στὸν τόπο του ὡς νὰ φτάση.

ΡΑΨΩΔΙΑ Η.

«Έτσι ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας προσενκόταν,
καθώς τὴν κόρη φέρνανε στὴ χώρα τὰ μούλιαρα.
Καὶ ὡς ἔφτασε στὰ ξακουστὰ παλάτια τοῦ γονιοῦ της,
στὰ ξώθυρα σταμάτησε, κ' οἱ θεόμοιαστοὶ ἀδερφοὶ της,
ζυγώσανε καὶ στάθηκαν καὶ ξέξεψαν τὰ ζῶα,
καὶ τὰ καθάρια φέρανε φορέματα στὸν πύργο.
Πέρασε τότε ἡ Ναυσικὰ στὸ θάλαμό της ἴσια,
ὅπου ἡ γριὰ Εὐρυμέδουσα καλὴ φωτιὰ ἀνάβε της,
ἡ συγυρίστρα ποὺ ἄλλοτε ἀπ' τὴν Ἀπειρὴ πλοία,
τὴ φέρανε γοργόλαμνα καὶ δῶρο τὴν ἐδώσαν
τοῦ Ἀλκίνου, πρῶτος βασιλιὰς σὰν ποὺ εἶταν τῷ Φαιάκων, 10
καὶ σὰ θεὸ τὸν ἄκουγαν τὴν κόρη εἶχε ἀναθρέψει,
αὐτὴ, καὶ τὴ φωτιὰ ἀνάβε καὶ τοίμαζε τὸ δεῖπνο.

Τότε ὁ Δυσσέας σηκώθηκε στὴ χώρα νὰ κινήσῃ,
κ' ἡ Ἀθηνᾶ καλόθελα τοῦ σκόρπισε κατάχνια,
μὴν τὸν ξανοῖξῃ Φαίακας τρανόψυχος, κὶ ἀρχίσῃ
λόγια νὰ βγάξῃ ἀγγιχτικά, καὶ νὰ ρωτᾷ ποιὸς εἶναι.
Κὶ ὅ,τι ἔκανε στὴν πρόσχαρη τὴ χώρα νὰ πατήσῃ
τὸν ἀνταμώνει ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα,
ἀθῶο κορίτσι μοιάζοντας ποὺ στάμνα κουβαλοῦσε. 20
Ὅμπρός του στάθῃ, κὶ ὁ τρανὸς τὴν ἐρωτᾷ Ὀδυσσέας:

«Παιδί μου, μπορεῖς νὰ μὲ πᾶς στοῦ Ἀλκίνου τὰ παλάτια,
τοῦ ἄντρα, ποὺ εἶναι ὁ βασιλιὰς ἐτούτων τῶν ἀνθρώπων;
Τυραννισμένος ἔρχουμαι καὶ ξένος ἐδῶ πέρα,
ἀπὸ λημέρια ἀπόμακρα, κὶ ἀπ' ὄσους κατοικᾶνε
τὴ χώρα καὶ τὴ γῆς αὐτὴ κανένα δὲ γνωρίζω.»

Κ' ἡ γαλανόματη ἡ θεὰ γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
«Θὰ σοῦ τὰ δείξω, ξέने μου πατέρα, ἐγὼ τὰ σπίτια
ποὺ μοῦ ζητᾶς, τ' εἶναι σιμὰ στοῦ ἄξιου τοῦ γονιοῦ μου.
Ἔρχου σωπαίνοντας ἐσύ, κ' ἐγὼ μπροστὰ πηγαίνω 30
κανέναν ἄλλον μὴν κοιτᾶς, καὶ μὴ ρωτᾶς κανέναν,
γιατὶ τοὺς ξένους τοῦτοι ἐδῶ δὲν τοὺς πολυχωνεύουν,
κὶ ἂν κάποιος ἀπ' ἄλλοῦθε ἐρθῇ, φιλίες δὲν τοῦ ἀνοίγουν,
ἔχοντας θάρρος στὰ γοργὰ καράβια τους, ποὺ σκίζουν
τὰ πέλαα μὲ τὴ συνεργιὰ τοῦ θεοῦ τοῦ κοσμοσειστή,
ποὺ σὰν πουλιὰ γοργοπετοῦν ἢ σὰν τοῦ νοῦ τὴ σκέψη.»

Εἶπε, κὶ ὄμπρός ἡ Ἀθηνᾶ ξεκίνησε μὲ βίαση,
καὶ πίσωθε στάχναρια τῆς ἀκολουθοῦσε ἐκεῖνος.
Κ' οἱ Φαίακες δὲν τὸν ἐννοίωσαν οἱ θαλασσοκουσμένοι, 40
ὄμπρός τους καθῶς διάβαινε περνώντας ἀπ' τὴ χώρα,
τὴ ἡ ὄμορφη καὶ φοβερὴ θεὰ Ἀθηνᾶ τὸν εἶχε
ὀλόσκεπο ἀπὸ καταχνιά, ποθώντας τὸ καλὸ του.
Καὶ τὸ λιμάνι θάμαζε μὲ τὰ καράβια ἐκεῖνος,
τις ἀγορὲς ποὺ κάθουνταν οἱ ἡρώοι, καὶ τὰ μεγάλα
τὰ ξυλοσκέπαστα τειχιά, ποὺ θάμα εἶταν μονάχο.
Καὶ στὰ παλάτια τὰ λαμπρὰ τοῦ βασιλιᾶ σὰ φτάσαν,
τότε τοῦ κρένει ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα:

«Νὰ τα τὰ σπίτια ποὺ ζητᾶς, ὦ ξέने μου πατέρα
θὰ βρῆς ἐκεῖ τοὺς διόθρεφτους ἀφέντες στὸ τραπέζι
ὡς τόσο κίνα μέσα ἐσύ, κὶ ἄς μὴ σὲ πιάνῃ φόβος: 50
ἄντρας μὲ θαρρετὴ καρδιὰ σὲ κάθε κάμωμά του
πιο ἄξιος πάντα θὰ φανῇ, κὶ ἄς ἔρχεται ἀπ' ἄλλοῦθε.
Καὶ πρῶτα τὴ βασίλισσα θὰ βρῆς μὲς στὰ παλάτια
τὴ λὲν Ἀρήτη, κ' ἔρχεται κ' ἐκείνη ἀπὸ τοὺς ἴδιους
προγόνους ποὺ γεννήθηκε ὁ βασιλέας Ἀλκίνος.
Πρῶτα ὁ Ναυσίθος ἦρθε, ὁ γιὸς τοῦ σεῖστη Ποσειδῶνα
καὶ τῆς Περίβοιας, ποὺ εἶτανε περίσσια ἡ ὄμορφιά της.
Κόρη τοῦ μεγαλοκάρδου Εὐρυμέδοντα στερνὴ ταν
ἐκείνη, τῶν περήφανων Γιγάντων βασιλέα. 60
Τοὺς ἔχασε τοὺς ἄμναλους, καὶ χάθηκε κ' ἐκεῖνος.
Μὲ τὴν Περίβοια πλάγιασε τότες ὁ κοσμοσειστής,
καὶ τὸ Ναυσίθο γέννησε, τὸ ρήγα τῶν Φαιάκων.
Δυὸ γιὸς ἐτούτος γέννησε, Ρηξήνορα καὶ Ἀλκίνο.
Καὶ νιόπαντρος καὶ δίχως γιὸ ὁ Ρηξήνορας σὰν εἶταν.
τὸν ἔκρουσε ὁ Ἀπόλλωνας ὁ ἀργυροδοξαράτος,
καὶ μόνῃ σπῖτι του ἄφησε μιὰ κόρη, τὴν Ἀρήτη
αὐτὴν ὁ Ἀλκίνος ἔκαμε κατόπι σύγκλην ἡ του,
καὶ τὴν τιμοῦσε ὅσο καμιὰ στὸν κόσμῳ δὲν τιμιέται,
ἀπ' ὅσες ζοῦν σὲ χέρια ἄντρος στὰ σπιτικά τους τώρα. 70
Θερμὰ τὴν λατρεύουνε, καὶ τὰ κριβὰ παιδιὰ της,
κ' ἴδιος ὁ Ἀλκίνος, κὶ ὁ λαός, ποὺ σὰ θεὰ τὴ βλέπει
καὶ καρδιακὰ τὴ δέχεται στὴ χώρα σὰ διαβαίνῃ.
Καὶ μήτε λείπει στοχασιά ποτές ἀπὸ τὸ νοῦ της,
μόν' τῶν ἀντρῶν ποὺ συμπονεῖ τὶς διαφορὲς τελειώνει»

Καὶ σένα ἃ συμπονέση αὐτή, πάλε θὰ δῆς μιὰ μέρα
τοὺς φίλους σου καὶ τοὺς δικούς, καὶ θὰ ξανάρθης πάλε
στοὶ σπιτί τὰψηλόσκεπο τῆς γονικῆς σου χώρας.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τραβῆ ἡ θεὰ στάτρουγγητα πελάγη,
κι ἀπ' τῆ Σκερία τὴν ὄμορφη φτάνει στοὶ Μαραθῶνα,
κατόπι στὴν πλατύδρομη τῆ χώρα τῆς Ἀθήνας,
καὶ μπαίνει στοὶ στεριόχτιστο ναὸ τοῦ Ἐρεχτιά.
Ἦρθε στοῦ Ἀλκίνου τὰκουστά παλάτια κι ὁ Ὀδυσσεάς,
κι ὁ νοῦς του σάστιζε πρὶν πάη στὰ χαλκωτὰ κατώφλια·
τὶ σὸ φῶς ἤλιου ἢ φεγγαριοῦ στὰ μάτια του φαινόταν
τοῦ Ἀλκίνου τοῦ τρανόκαρδου τὸ θεόρατο παλάτι.
Χαλκένιοι τοῖχοι στέκονταν ἀπ' τὸ κατώφλι ὡς μέσα
στὰ βάθια, καὶ ζωνόντανε μὲ λαζουρὶ στεφάνι·
θύρες χρυσῆς σφαλνούσανε τὸ στεριωμένο χτίριο,
μὲ παραστάτες ἀργυροῦς στοὶ χαλκωτὸ κατώφλι,
μὲ ἀνώφλι, ὀλάργυρο κι αὐτό, καὶ μὲ χρυσοῦ κρικέλλα.
Εἶχε καὶ δυὸ ἀργυρόχρυσους ἀπ' τὰ δυὸ πλάγια σκύλους,
ποῦ ὁ Ἥφαιστος τοὺς ἔφτιαξε μὲ τῆ σοφίη του τέχνη,
τὸν πύργο νὰ φυλάγουνε τοῦ Ἀλκίνου τοῦ μεγάλου,
ἄθνατοι κι ἀγέραστοι γιὰ πάντα καὶ γιὰ πάντα.
Θρονιά στὸν τοῖχο ἀραδιαστὰ κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ πλάγια,
ἀπ' τὸ κατώφλι ὡς τὰ βαθιά, μὲ νύματα ἀποπάνω,
ἔργα ψιλὰ καλόγεστα τῶν γυναικῶν, βαλμένα.
Σ' ἐκεῖνα ἀπάνω οἱ προεστοὶ καθόνταν τῶ Φαίακων,
καὶ τρώγανε καὶ πίνανε, τὶ εἶχαν πολλὰ ὀμπροστά τους.
Σὲ στυλοβάτες δουλευτοῦς χρυσὰ ἀγοράκια στέκαν,
καὶ κράταγαν στὰ χέρια τους λαμπάδες ἀναμμένες,
ποῦ φέγγανε τῶ σῦδειπνων τῆ νύχτα στὰ παλάτια.
Πενήντα μὲς στοὺς πύργους του γυναικῆς εἶχε ἐργάτρες·
ἕλλες τους στοὶ χερόμυλο ξανθὸ σιτάρι ἀλέθουν,
ἕλλες τους φαίνουνε παννὶ καὶ κλώθουν καθισμένες,
σὰ φύλλα λεύκας ἀψηλῆς σαλεύοντας· καὶ τόσο
χρυστόφαντα εἶναι τὰ λινὰ ποῦ τρέχει ὀγρὸ τὸ λάδι.
Τὶ ὅσο περνοῦν οἱ Φαίακες στὸν κόσμον ὅλους τοὺς ἄλλους
σὲ карабиουῦ κυβέρνημα, τόσο πιδέξες εἶναι
τὸ φάδι κ' οἱ γυναῖκες τους, ποῦ ἡ Ἀθηναῖα νὰ φτιάνουν
ἄρια δουλειὰ τὶς ἔμαθε, καὶ νοῦ λαμπρὸ ἔδωσέ τους.
Παρόξω ἀπ' τὴν αὐλή, σιμὰ στὴ θύρα, ἔχει περβόλι,

80

90

100

110

τεσσάρω ζευγαριῶν παντοῦ καλοφραγμένο γύρω,
ποῦ δέντρα πλήθος φαίνονται ἀψηλὰ καὶ φουντωμένα·
ἐκεῖ ἀπιδιές, ροδιές, μηλιές μὲ τὰ λαμπρὰ τὰ μῆλα,
συκιές γλυκόκαρπες κ' ἐλιές γερῆς καὶ φουντωμένες.
Δὲ λείπει ὀλοχρονὶς καρπός, χειμῶνα καλοκαίρι·
τὶ ἄλλα τὰγέρι τὸ γλυκὸ γεννάει κι ἄλλα ὀριμάζει.
Μεστώνει ἀπιδι, κι ἄλλο ἀνθεῖ, καὶ μῆλο πὰς στοὶ μῆλο, 120
πὰς στοὶ σταφύλι ἄλλο τσαμπί, καὶ σῦκο πὰς στοὶ σῦκο.
Βρίσκεται φυτεμένο ἐκεῖ καὶ πλούσιο ἀμπελοκήπι,
μὲ ἀλώνι μέσα λιακωτὸ σὲ γῆς καλοστρωμένη,
ποῦ ἀπὸ τὸν ἥλιο δέρεται σταφύλια ἄλλου τρυγιοῦνται,
ἄλλου πατιοῦνται παραμπρὸς κορμίνται οἱ ἀγουρίδες
στοὶ ξανθισμά τους· παρακεῖ νὰ βάφουν ἀρχινᾶνε.
Ἔχει κι ὀριόπλουμες βραγιῆς στοῦ περβολιοῦ τὶς ἄκρες,
κάθε λογιῆς, ποῦ ὀλοχρονὶς σφαντάζουνε στοὶ μάτι·
καὶ βρύσες δυὸ· σκορπιέται ἡ μιὰ μὲς σ' ὄλο τὸ περβόλι,
κ' ἡ ἄλλη κάτω ἀπ' τῆς αὐλῆς διαβαίνει τὸ κατώφλι, 130
πρὸς τὸ παλάτι, κ' ἔπαιρναν κεῖθε νερὸ οἱ πολῖτες.
Τέτοια οἱ θεοὶ χαρίζανε λαμπρὰ τοῦ Ἀλκίνου δῶρα.
Στὰθῆκ' ἐκεῖ ὁ πολύπαθος, ὁ μέγας Ὀδυσσεάς
κοιτώντας. Καὶ σὰ θάμασε τὸ καθετὶς στοὶ νοῦ του,
ἀπ' τὸ κατώφλι πέρασε καὶ μπῆκε στοὶ παλάτι.
Καὶ βρῆκε αὐτοῦ τοὺς προεστοὺς κι ἀρχόντους τῶν Φαίακων,
ποῦ μὲ ποτήρια στάζανε τοῦ Ἐρμῆ τοῦ ἀγρυπνομάτη,
τὶ ἐκείνου χῦναν τὶς στερνῆς σταλιῆς πριχοῦ πλαγιάσουν.
Περνάει ὀμπρὸς τους ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσεάς,
σὲ ἀγνιὰ ποῦ τοῦ περέχυνε ἡ θεὰ Ἀθηναῖα κρυμμένος, 140
ὥσπου ἦρθε στὴν Ἀρήτη ὀμπρὸς καὶ στὸν ἀφέντη Ἀλκίνο.
Ἀγγίξει τῆς βασιλισσας τὰ γόνατα ὁ Δυσσεάς,
κ' ἡ καταχνιὰ ἡ θεόσταλη σκορπιέται πίσωθὲ του.
Ἀνθρωπο βλέπουν τότε αὐτοί, καὶ σὰ βουβοὶ ἀπομνήσκουν,
μὲ θαμασμὸ κοιτώντας τον· κι αὐτὸς παρακαλεῖ τους·
«Ἀρήτη, τοῦ Ρηξήνορα τοῦ ἰσόθεου θυγατέρα,
στὸν ἄντρα σου ὁ πολύπαθος προσπέφτω καὶ σ' ἐσένα,
κι αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς σῦνδειπνους, ποῦ οἱ θεοὶ νὰ τοὺς χαρίζουν
χρυσὴ ζωὴ, καὶ στὰ παιδιὰ νὰ φήσουνε τὰ πλούτια
τῶν πύργων τους, κι ὅ,τι τιμῆς τοὺς ἔχει δώσει ὁ κόσμος. 150
Στείλτε καὶ μένα γλήγορα νὰ φτάσω στὴν πατρίδα,

πὸν τόσους χρόνους δέρονται μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς μου.»

Εἶπε, καὶ χάμου κάθησε, πὰς στῆς γωνιάς τῆ στάχτη
πρὸς τῆ φωτιά· καὶ σύχαζαν οἱ ἄλλοι σωπασμένοι.

Τέλος ἀργὰ τοὺς μίλησε ὁ Ἐχένηος ὁ γέρος
ἥρωας, πὸν στοὺς Φαίακες στὰ χρόνια εἶταν ὁ πρῶτος,
ἄξιος στὰ λόγια, καὶ ἤξερε πολλὰ καὶ περασμένα·
αὐτὸς μὲ νοῦ καλόγνωμο ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε:

«Ἄλκίνο, δὲν τὸ κρίνω αὐτὸ καλὸ, καὶ δὲν ταιριάζει
πὰς στῆς γωνιάς νὰ κάθεται τῆ στάχτη χάμου ὁ ξένος. 160
Ἔσένα αὐτοὶ προσμένουνε νὰκούσουν, καὶ βασιένται.
Μόν' ἀρ' τον, σὲ ἀργυρόδετη καθέδρα κάθισέ τον,
καὶ πρόσταξε τοὺς κήρυκες κρασί νάνεκατέψουν,
σταλιές καὶ τοῦ βροντόχαρου νὰ στάξουμε τοῦ Δία,
πὸν ὅποιον σεμνὰ παρακαλεῖ, τὸν προβοδάει ἐκεῖνος.
"Ἄς δώση κ' ἡ κελάρισσα δεῖπνο τοῦ ξένου ὅ,τι ἔχει.»

Τὰκούγει αὐτὰ καὶ παίρνει εὐτὺς ἀπὸ τὸ χέρι ὁ Ἄλκίνοσ
τὸ βαθιστόχαστο Ὀδυσσεά τὸν πολυσοφισμένο,
κι ἀπ' τῆ γωνιά πὰς σὲ θρονὶ λαμπρὸ τὸν καθίζει,
ἀφοῦ τὸ γιό του σήκωσε, τὸν ἀκριβὸ Λαοδάμα,
πὸν ὄντας του μυριαγάπητος καθότανε σιμά του. 170
Καὶ μπρῖκι γιὰ τὸ νίψιμο τοῦ φέρνει τότε ἡ βγάγια,
ᾧριο, χρυσό, καὶ χύνει του στὴν ἀργυρῆ λεγένη,
καὶ τότε στρώνει ἀντίκρυ του γυαλιστερὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια τῆς τοῦ φίλεψε περίσσια.
Κι ὁ θεῖος, ὁ πολύπαθος τρωγόπινε Ὀδυσσεάς.

Τότες τοῦ κήρυκα μιλάει καὶ λέει ὁ ἀντρεῖος Ἄλκίνοσ·
«Ἔλα, Ποντόνε, τὸ κρασί μὲς στὸ κροντήρι σμίξε,
Καὶ σ' ὄλους μοίρασε το ἐδῶ, νὰ στάξουμε τοῦ Δία,
πὸν ὅποιον σεμνὰ παρακαλεῖ τὸν προβοδάει ἐκεῖνος.» 180

Εἶπε καὶ τὸ γλυκὸ κρασί καλόσμιξε ὁ Ποντόνος,
καὶ γύρω μοίρασε ἀπαρχὴ μὲ τὰ ποτήρια σὲ ὄλους.
Καὶ σάνε στάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
ὁ Ἄλκίνοσ τότε ὁ βασιλιάς ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε:

«Ἀκοῦτε με, τῶ Φαϊάκωνε ᾧ προεστοὶ κι ἀρχόντοι,
τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Τώρα πὸν φάγατε ἤπιατε, σύρτε νὰ κοιμηθῆτε,
καὶ τὸ ταχὺ περσότερους γερόντους προσκαλοῦμε,

τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε, καὶ στοὺς θεοὺς θυσίεσ 190
καλῆσ ἀφοῦ προσφέρουμε, τὸν πηγαιμὸ νὰ δοῦμε
τοῦ ξένου· νὰ τὸν στείλουμε μὲ συνοδιὰ δική μας,
ἀκόπιαστα κι ἀνέπωνα στὸν τόπο του νὰ φτάση,
καὶ νάβρη γλήγορη χαρὰ ὅσο μακριὰ κι ἂν εἶναι·
μηδὲ νὰ πάθη βλάβιμο ἢ κακὸ μὲς στὸ ταξίδι,
μπριχοῦ νὰ μπῆ στὴ χώρα του· πὸν ἐκεῖ κατοπι θάχῃ
ὅσα στὸν κόσμῳ ἡ Μοῖρα του κ' οἱ σοβαροὺς οἱ Κλώστρες
μὲ τὴν κλωστή τοῦ γνέσανε σὰν τὸν ἐγέννα ἡ μάννα.
"Ὅμως ἂν εἶναι ἀθάνατος πὸν ἦρθε ἀπ' τὰ οὐράνια, 200
τότες κάτι ἄλλο μελετοῦν οἱ θεοὶ νὰ μᾶς σκαρώσουν.
Τι ὡς τὰ τώρα ἀσκέπαστοι φανερωθῆκαν πάντα
σ' ἐμᾶς, λαμπρὲς σὰ σφάζουμε ἑκατοβοδιῆσ σ' ἐκεῖνοσ,
μαζὶ μας τρωγοπίνοντας, κοντὰ μας καθισμένοι.
Κι ἂν κάποιος πὰς στὸ δρόμο του ποτὲς τοὺς ἀνταμώσῃ,
δὲν κρύβονται γιὰτὶ μ' αὐτοὺς γενιά' μαςτε, σὰν ποῦναι
καὶ οἱ Κύνκλωπεσ καὶ τᾶγρια τὰ γένη τῶ Γιγάντων.» >>

Καὶ γύρισε ὁ τετράξυπνος Δυσσεάσ κι ἀπολογήθη·
«Ὁ νοῦσ σου ἄλλα ἄς νοιάζεται, ᾧ Ἄλκίνο· δὲν τοὺς μοιάζω
καθόλου τοὺς ἀθάνατοσ πὸν κατοικοῦν τὰ οὐράνια, 210
μῆτε κορμὶ μῆτε μορφὴ· θνητὸς μονάχοσ εἶμαι.
Κι ὅσοσ ἐσεῖσ γνωρίζετε βαριὰ δυστυχημένουσ,
μ' αὐτοὺς ἐγὼ στὶσ συφορὲσ νὰ παραβγῶ μپοροῦσα.
Κ' εἶχα ἔγὼ κι ἄλλα μου δεινὰ νὰ σᾶσ στορήσω ἀκόμα,
ὅσα ἀπὸ θέλημα θεῶν σωρὸσ μου μαζωχτήκαν·
μὰ ἀφήστε με, ὅσο κι ἂν πονῶ, θροφή νὰ πιάσω τώρα
πιὸ ἀδιάντροπο ἀπὸ τὴν κοιλιὰ τῆ μαύρη ἄλλο δὲν ἔχει,
πὸν τῆ δικῆ τῆσ ὄρεξη νὰ βλέπῃσ σ' ἀναγκάζει,
κι ἄς ἔχησ μύρια βάσανα καὶ λύπεσ στὴν ψυχὴ σου.
Λύπεσ κ' ἐγὼ ἔχω στὴν ψυχὴ, κι ὡς τόσο αὐτῆ ὀλοένα.
φαί γυρεύει καὶ πιοτό· ὅσα ἔπαθα, τὰ σβύνει 220
ἀπὸ τὸ νοῦ μου ὀλότελα, καὶ νὰ γεμίση θέλει.
Ὡς τόσο τοιμαστήτε ἐσεῖσ στὸ χάραμα τῆσ μέρας
νὰ φέρτε ἐμένα τὸ φτωχὸ στὸ χῶμα τῶ γονιῶ μου,
κατοπι τόσα πὸν ἔπαθα· νὰ δῶ, κι ἄς ἀπεθάνω,
τὰ χτήματα τοὺς δούλοσ μου καὶ τᾶψηλὸ παλάτι.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὄλοι δέχτηκαν κι ἀνάμεσό τους εἶπαν
ὁ ξένος νὰ προβοδωθῆ, γιὰτὶ σωστὰ λαλοῦσε.

Καὶ σάνε στάξαν, κ' ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 σῦραν οἱ ἄλλοι σπίτι του καθέννας, νὰ πλαγιάσουν
 μὰ στὸ παλάτι ἀπόμεινε ὁ θεῖος ὁ Ὀδυσσεάς, 230
 καὶ πλάγια του καθήσανε ἡ Ἀρήτη κι ὁ Ἀλκίνοσ
 ὁ θεόμοιαστος· καὶ σήκωσαν οἱ δούλες τὰ τραπέζια.
 Καὶ τότες πρώτη τοῦ μιλάει ἡ Ἀρήτη ἡ ἀσπροχέρα,
 τηρώντας τὰ ὄρια του σκουτιᾶ, χιτώνα καὶ χλαμύδα,
 πού ἀτῆ της τάφτιασε μαζί μὲ τίς σπιτογυναῖκες
 καὶ λάλησέ του κ' εἶπε του μὲ φτερωμένα λόγια
 «Αὐτὸ ἐγὼ θέλω, ξένε μου, νὰ σὲ ρωτήξω πρώτα
 ποιός εἶσαι, κι ἀπὸ ποῦ, καὶ ποιός σοῦδωσ' αὐτὰ τὰ ροῦχα;
 Δὲν εἶπες πὼς οἱ θάλασσοι ἐδῶ ριχμένο σ' ἔχουν;»
 Τότε ὁ Δυσσεάς ὁ τρίξυπνος γυρίζει καὶ τῆς κρένει 240
 «Εἶναι βαρὺ, ὦ βασίλισσα, νὰ διηγηθῶ ἓνα ἓνα
 τὰ πάθια μου, τ' οἱ θεοὶ πολλὰ μοῦ δῶκαν οἱ ἐπουράνιοι
 αὐτὰ μονάχα θὰ σοῦ πῶ, πού ρώτηξες νὰ μάθης.
 Εἶναι μακριὰ στὰ πέλαγα κάποιο νησί, Ὠγυγία,
 πού ἡ μαριόλα ἡ Καλυψῶ, τοῦ Ἄτλαντα ἡ θυγατέρα,
 πανώρια, μὰ καὶ φοβερὴ θεὰ τῶχει λημέρι
 μήτε θεοὶ μήτε θνητοὶ μ' αὐτῆ δὲ συντροφιᾶζον.
 Μὰ ἐμένα μ' ἔφερε ὁ θεὸς τὸ δύστυχο σιμά της,
 τότες πού ὁ Δίας τὸ γοργὸ καρᾶβι μοῦχε σπάσει
 μ' ἀστροπελέκι ἀστραφτερὸ στὰ μαῦρα πέλαα μέσα. 250
 Ὅλοι μου τότες οἱ καλοὶ χαθήκανε συντρόφοι
 κ' ἐγὼ τοῦ πλοίου ἀγκαλιαστὰ κρατώντας τὴν καρίνα,
 μέρες ἐννιὰ κυλιόμουν· δέκατη μαύρη νύχτα,
 καὶ στὸ νησί οἱ ἀθάνατοι τῆς Ὠγυγίας μὲ ρίξαν,
 τῆς Καλυψῶς τῆς φοβερῆς κι ὠριόμαλλης λημέρι.
 Μὲ πῆρε αὐτῆ, μὲ φίλευε καὶ μ' ἔθρεφε μὲ πόνο,
 καὶ νὰ μὲ κἀνῃ ἀθάνατο κι ἀγέραστο μελέτα
 ὡς τόσο ἐμένα στῆς καρδιάς δὲ μ' ἔπειθε τὰ βάθια.
 Χρόνους ἐφτὰ κρατιόμουν, καὶ τὰ σκουτιᾶ πού ἐκείνη
 μοῦ χάριζε τὰχάλαστα, τὰ πότιζα μὲ δάκρια 260
 μὰ σὰ γυρίσαν κ' ἤρθανε τὰ ὀχτῶ τὰ χρόνια, τότες
 μὲ παρακίναε κ' ἔλεγε στῆ γῆς μου νὰ μισέσω·
 γιὰ ὁ Δίας τῆς τὸ πρόσταξε, γιὰ γνώμη εἶταν δική της.
 Μὲ βάζει σὲ καλόδετο σάλι, πολλὲς μοῦ δίνει
 θροφές, ψωμί, γλυκὸ κρασί, λαμπρὰ σκουτιᾶ μὲ ντύνει,

καὶ ἀνέρι πρόμο καὶ ἀπαλὸ κατόπι μου φυσάει
 Μέρες στὰ πέλαα δεκαφτὰ ἀρμενίζοντας πλανιόμουν,
 στὶς δεκοχτῶ φανήκανε ὀμπροστά μου τὰ ἰσκιωμένα
 βουνὰ τῆς γῆς σας· πήδηξε ἀπὸ χαρὰ ἡ καρδιά μου,
 τοῦ δύστυχου· τί συφορὸς εἶχα νὰ πάθω κι ἄλλες 270
 πολλὲς, πού μοῦ τίς τοίμαζε ὁ θεὸς ὁ κοσμοσείστης.
 Αὐτὸς ἀνέμους σήκωσε καὶ μοῦκλεισε τὸ δρόμο,
 κι ἀγρίεψε τίς θάλασσοι, πού νὰ βαστῶ τὸ σάλι
 δὲν μάφηναν, μόνε συχνὰ ἀνεστέναζα στὸ κῦμα.
 Σκορπάει τὸ σάλι ἡ τρικυμιά, κ' ἐγὼ μὲ τὸ κολύμπι
 τότ' ἔσκιζα τὰ τρισβάθα νερά, ὥσπου ἐδῶ στῆ γῆς σας
 μὲ σπρώξανε καὶ μ' ἔφεραν οἱ θάλασσιες κ' οἱ ἀνέμοι.
 Ἄν τότες ἔκανα στεριά, θὰ μ' ἔδερνε τὸ κῦμα
 σὲ πέτρες σπώντας με χοντρές καὶ σ' ἄχαρα λημέρια 280
 μὰ πίσω ἀποτραβήχτηκα, καὶ κολυμπώντας ἤρθα
 στὸν ποταμό, πού πιὸ ἡμερὸς μοῦ φάνη ἐκεῖ ὁ τόπος,
 γυμνὸς ἀπὸ χοντρόπετρες, κρυμμένος ἀπὸ ἀνέμους.
 Ἔλεσα ἐκεῖ, συνέφερα, καὶ φάνη ἡ θεία ἡ νύχτα
 καὶ πέρ' ἀπ' τοῦρανόθρεφτο ποτάμι ξεκινώντας,
 μὲς στὰ χαμόδεντρα ἔγυρα, μὲ σωριασμένα φύλλα
 ἀπάνω μου, καὶ μοῦχυσε ὁ θεὸς ἀτέλειωτο ὕπνο.
 Ἐκεῖ, στὰ φύλλα ἀνάμεσα, μὲ στήθια ταραγμένα,
 ὀλονυχτὶς κοιόμουν ὡς αὐγὴ καὶ μεσημέρι.
 Μ' ἀφήνει ὁ ὕπνος ὁ γλυκὸς στὸ γέμμα τοῦ ἡλίου ἀπάνω,
 καὶ νοιώθω τίς συντρόφισσες τῆς κόρης σου, πού παιζαν 290
 στὸν ἄμμο· ἐκείνη σὰ θεὰ σφαντοῦσε ἀνάμεσά τους.
 Τῆς πρόσπεσα, κι αὐτῆ ἔδειξε περίσσια φρονιμάδα,
 ὅση δὲν ὄλιζα ποτές ἀπὸ μικρὴ νὰ τύχω·
 τί οἱ νέσι πάντα ἀστοχασιὲς νὰ κάνουν συνηθᾶνε.
 Μοῦδωσε γέμα καὶ λαμπρὸ κρασί, καὶ στὸ ποτάμι
 σὰ λούστηκα, μὲ τὰ σκουτιᾶ μὲ φόρεσε πού βλέπεις.
 Σοῦ τάπα ὅλα ἀληθινά, ὅσο ἂν πονῆ ἡ ψυχὴ μου. 290
 Κι ὁ Ἀλκίνοσ τότες γύρισε καὶ λάλησέ του κ' εἶπε·
 «Δὲν τὸ στοχάστη ἡ κόρη μου σωστά, ὦ ξένε, ἐτοῦτο,
 πού ἴσα σ' ἐμᾶς δὲ σ' ἔφερε μαζί μὲ τίς γυναῖκες, 290
 Ἄν κ' ἐσὺ πρώτα πρόσπεσες καὶ τὴν παρακαλοῦσες.»
 Τότε ὁ Δυσσεάς ὁ τρίξυπνος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
 «Μὴν τὴ μαλώσης, ὦ ἦρωα, τὴν ἄφταιγὴ σου κόρη»

μούλεγε αὐτὴ κατόπι τῆς νάρθῳ μὲ τίς γυναῖκες,
μὰ ἐγὼ ἀπὸ φόβο καὶ ντροπῇ δὲν ἤθελα νὰ σμίξω,
νὰ μὴ μᾶς δῆς, κι ἀπὸ θυμὸ ἄξαφνα ὁ νοῦς σου ἀνάφη·
γιατὶ εὐκόλα ὀργιζόμαστε στὴ γῆς ἑμεῖς οἱ ἀνθρώποι.»

Κι ὁ Ἄλκινος πάλε γύρισε καὶ λάλησέ του κ' εἶπε·
«Ἐμένα, ὦ ξένε, ἀνώφελα ἢ ψυχὴ μου δὲ χολώνει
στὰ στήθια μου· κάλλιο ὄλα μας μὲ μέτρο νᾶναι πάντα. 310
Μακάρι ὁ Δίας κ' ἢ Ἄθηνᾶ κι ὁ Ἀπόλλωνας νὰ δώσουν
σὰν τέτοιος ποῦσαι στὴ μορφῇ, κι ὁμόγνωμος μ' ἐμένα,
νὰ πάρῃς καὶ τὴν κόρη μου καὶ νὰ λεχτῆς γαμπρός μου
κ' ἐδῶ νὰ ζῆς· θὰ σοῦδινα καὶ χρήματα καὶ σπιτί,
ἂν ἔμνησκες αὐτόθελα· μὰ ἂν ὄχι, δὲ σὲ βιάζει
κανένας ἀπ' τοὺς Φαίαιες νὰ μὴν τὸ δώσῃ ὁ Δίας.
Ἔερε πὼς αὔριο συνοδιὰ θὰ βάλω νὰ σὲ πάρουν·
θὰ κοίτεσαι πηγαίνοντας καὶ θὰ γλυκοκοιμᾶσαι,
κι αὐτοὶ τᾶτάραγα νερὰ θὰ σκίζουν ὡς νὰ φτάσῃς
στὴ γῆς σου καὶ στὰ σπιτία σου, κι ὅπου ἀγαπᾶς, μὰ ὡς εἶναι 320
ἀκόμα πιὸ μακρύτερα τὸ μέρος κι ἀπ' τὴν Εὐβοία,
ποὺ λὲν στὴν ἄκρη βρίσκεται τοῦ κόσμου ὅσοι τὴν εἶδαν
ἀπ' τοὺς δικούς μας, τὸν ξανθὸ Ραδάμανθη σὰν πῆραν,
νὰ πάῃ νὰ δῆ τὸν Τιτυὸ ποὺ γιὸς εἶναι τῆς Γαίας.
Ἐκεῖ τότε ἦρθαν ὅλοι τους, καὶ δίχως κόπο φτάσαν
μονημερίς, καὶ γύρισαν πίσω στὴ γῆς τους πάλε.
Καὶ θενὰ δῆς τί πλοῖα λαμπρὰ καὶ τί λεβέντες ἔχω,
ποὺ ἀνατινάξουν τοὺς ἀφροὺς μὲ τοῦ κουπιοῦ τὴν πλάτη.»

Σ' αὐτὰ τὰ λόγια χάρηκε ὁ πολύπαθος Δυσσέας,
καὶ τότε προσενήθη κ' εἶπε· «Πατέρα Δία,
μακάρι καθετὶς νὰ βγῆ ποὺ λάλησε ὁ Ἄλκινος
ἔτσι, στὴν τροφοδότρα γῆς ἄσβυστη δόξα νᾶχη,
κ' ἐγὼ νὰ τύχω γυρισμὸ στὴν πατρικὴ μου χώρα.»

Τέτοια μιλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκείνοι ἀνάμεσό τους
καὶ πρόσταξε τίς δοῦλες τῆς ἢ Ἀρήτη ἢ ἄσπροχέρα
στρωσίδια νὰ τοιμάσουνε, νὰ βάλουνε τὰ χρᾶμια
τὰ κερμεζὰ καὶ τὰ ὄμορφα, κι ἀπάνω τους τὰ πεύκια,
καὶ τίς φλουκάτες τίς κρουστὲς γιὰ ντύσιμο ἀποπάνω.
Κ' οἱ δοῦλες βγήκανε μὲ φῶς στὰ χέρια νὰ τοῦ στρώσουν·
καὶ τὸ κλινάρι τὸ στεριὸ σὰν ἔστρωσαν καὶ φτιάξαν,
πήγανε στάθηκαν κοντὰ στὸν Ὀδυσσεά καὶ τοῦ εἶπαν·

310

320

330

340

«Σῆκου, νὰ πᾶς σὰ κοιμηθῆς, ὦ ξένε, εἶναι στρωμένα.»
Εἶπαν, κ' ἐκείνου ποθητὸ τοῦ φάνη τὸ κλινάρι.

Τότε ὁ πολυβασάνιστος, ὁ θεῖος Ὀδυσσεάς
κοιμήθηκε στὸ τορνευτὸ τῆς αἴθουσας κρεβάτι·
στοῦ παλατιοῦ τὰπόβαθα πλαγιάζει κι ὁ Ἄλκινος,
καὶ δίπλα του ἢ βασίλισσα τοῦ σιάζει τὰ στρωσίδια. >

ΡΑΨΩΔΙΑ Θ.

Ἐφεξ' ἢ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
κι ὁ Ἄλκινος ὁ τρανόψυχος σηκώθη ἀπὸ τὸν ὕπνο·
σηκώθη κι ὁ διογέννητος, ὁ κουρσευτῆς Δυσσέας·
κι ὁ Ἄλκινος ὁ τρανόψυχος τὸν πῆρε στῶ Φαϊάκων
τὴν ἀγορά, ποὺ βρίσκονταν παραδίπλα τῶν πλοίων.
Ἦρθαν καὶ κάθησαν ἐκεῖ στὰ σκαλιστὰ λιθάρια
ἀντάμα οἱ δύο· κ' ἢ Ἄθηνᾶ τριγύριζε στὴ χώρα,
μοιασμένη μὲ τὸν κήρυκα τοῦ γνωστικοῦ τοῦ Ἄλκινου,
κι ἀπὸ ἄντρα σὲ ἄντρα πήγαινε, καὶ καθενὸν λαλοῦσε,
τοῦ Ὀδυσσεά τὸ γυρισμὸ στὸ νοῦ τῆς μελετώντας. 10

«Ὁμπρός, ἄμετε, ὦ ἀρχηγοὶ καὶ προεστοὶ τῶ Φαϊάκων,
στὴν ἀγορά, νὰκούσετε τὸν ξένο ποὺ ὅτι ἦρθε
στὸν πύργο τοῦ περιξυπνοῦ τοῦ Ἄλκινου, ἀπὸ πελάγη
ορχιμένος σὰν ἀθάνατος τὰνάστημά του μοιάζει.»

Αὐτὰ εἶπε, καθενὸς καρδιὰ καὶ νοῦ παρακινώντας.
Κ' εὐτὺς γεμίζει ἢ ἀγορὰ καὶ τὰ θρονιὰ ἀπὸ κόσμο·
καὶ θάμαζαν πολλοὶ τὸ γιὸ τηρώντας τοῦ Λαέρτη,
τὸν Ὀδυσσεά τὸ γνωστικὸ, ποὺ ἢ Ἄθηνᾶ μὲ χάρη
θεόσταλη περέχα του τὴν κεφαλὴ, τοὺς ὄμους,
καὶ μέγας κι ἀψηλόκορμος τὸν ἔκανε νὰ δείχνῃ, 20
ὥστε σ' ὄλους τοὺς Φαίαιες νὰ γίνῃ ἀγαπημένος,
καὶ φοβερός καὶ σεβαστός, καὶ στοὺς πολλοὺς ἀγῶνες
ἄξιος νὰ βγῆ, ποὺ οἱ Φαίαιες τοῦ στήσανε κατόπι.
Καὶ σὰ μαζώχτηκαν ἐκεῖ καὶ κάθησαν ἀντάμα,
ὁ Ἄλκινος τότε ὁ γνωστικὸς ξαγόρσέ τους κ' εἶπε

«Ἀκούστε με, ἐσεῖς ἀρχηγοὶ καὶ πρῶτοι τῶ Φαϊάκων,
τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Μοῦ ἦρθε ὁ ἀγνώριστος αὐτὸς καὶ πλανεμένος ξένος,
ἂν ἀπὸ δύση φάνηκε γιὰ ἀνατολὴ δὲν ξέρω,

καὶ μᾶς ζητάει προβόδωση πού βέβαιο νᾶχη τέλος.
 Κ' ἐμεῖς ἄς τονε στείλουμε σάν τόσους ἄλλους πρίν του,
 γιατί κανένας πού ἔρχεται στοὺς πύργους μου δὲ μνήσκει
 πολὺν καιρὸ ἀπροβόδωτος καὶ παραπονεμένος.
 Μον' πᾶμε, καὶ στῆ θάλασσα ἄς τραβήξουμε καρᾶβι
 καλὸ καὶ πρωτοτάξιδο, κι ἄς διαλεχτοῦν λεβέντες
 ἀπ' τὸ λαὸ πενηνταδύο, πού νᾶναι οἱ πρῶτοι ἀπ' ὅλους.
 Σάν καλοδέστε τὰ κουπιὰ στοὺς πάγκους ξαναβγῆτε,
 κ' ἐλάτε στὰ παλάτια μου νὰ βρῆτε φαγοπότι,
 πού ἐγὼ θὰ τῶχω γιὰ ὅλους σας μὲ βίαση ἐτοιμασμένο.
 Αὐτὰ στοὺς νέους λεβέντηδες προστάζω οἱ ἄλλοι πάλε,
 οἱ βασιλεῖοι, στὰ ἄμορφα παλάτια μου νὰ ἐρθῆτε,
 τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε· μὴν πῆ κανένας ὄχι·
 καὶ τὸ λαμπρὸ τραγουδιστὴ Δημόδοκο καλέστε,
 πού τοῦχει δὰ χαρίσει ὁ θεὸς τοῦ τραγουδιοῦ τὸ δῶρο,
 νὰ μᾶς γλεντάη μ' ὅσα γλυκὰ τραγούδια βγάζει ὁ νοῦς του.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ σηκώθηκε, κ' οἱ βασιλεῖοι κατόπι
 καὶ πῆγε τὸν τραγουδιστὴ τὸ θεῖο ὁ κράχτης νάβρη,
 καὶ παληκάκια διάλεξαν πενήντα δύο, πού πῆγαν,
 σάν πού εἶπε, στῆς ἀτρούγητης τῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Καὶ στὸ γιालὸ σάν κίνησαν, πρὸς τὸ γοργὸ καρᾶβι,
 τὸ τραβήξαν καὶ τῶριξαν στῆς θάλασσας τὰ βάθια,
 καὶ τὸ κατάρτι στήσανε μὲ τὰ παννιὰ του ἀπάνω,
 καὶ τὰ κουπιὰ τους στοὺς σκαρμῶδες μὲ τὰ λουριὰ τροπῶσαν,
 δλα σωστά· τὰ ὀλόασπρα παννιὰ κατόπι ἀνοῖξαν,
 κι ἀράξαν τὸ πλεούμενο πρὸς τὸ γιालὸ· καὶ τότες
 κινήσανε στὰρχοντικὸ τοῦ γνωστικοῦ τοῦ Ἀλκίνου.
 Γέμισαν ὅλες οἱ αἴθουσες, οἱ αὐλὲς καὶ τὰ χαγιάτια
 ἀπὸ ἄντρες πού μαζώχτηκαν, γέροι καὶ νιοὶ περίσοι.
 Δώδεκ' ἀρνιὰ τοὺς ἔσφαξε ὁ Ἀλκίνος, ὄχτῳ χοίρους
 ἀσπρόδοντους καὶ βόδια δύο λοξόποδα τοὺς κόβει,
 πού τᾶνδαραν καὶ τᾶσφαξαν καὶ στρώσανε τραπέζια.

Φέρνει κι ὁ κράχτης τὸν καλὸ τραγουδιστὴ μαζί του,
 πού ἡ Μοῦσα τὸν ἀγάπησε, καὶ τοῦδωσε σμιγμένο
 καλὸ μαζί μὲ τὸ κακό. Τὸ φῶς του αὐτὴ τοῦ πῆρε
 μὰ τοῦφερε γλυκεῖα φωνή. Θρονοὶ ἀργυροδεμένο
 στοὺς καλεστοὺς ἀνάμεσα τοῦ στήνει ὁ κράχτης, δίπλα
 στύλου ἀψηλοῦ, καὶ σὲ καρφὶ τῆ λύρα του κρεμώντας

30

40

50

60

πολάνωθέ του, τοῦδειξε πρὸς πού ν' ἀπλοχερίση.
 Καὶ τοῦβαλε τραπέζι ὀμπρὸς μ' ἀπάνω του πανέρι,
 καὶ τάσι μὲ καλὸ κρασί, νὰ πιῆ σάν τοῦ δοκίση. 70
 Τὰ χέρια τότε ὄλοι ἀπλωναν στὰ καλοφάγια ὀμπρὸς τους.
 Κι ἀπὸ πιότη κι ἀπὸ φαῖ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
 τὸν ψάλτη ἡ Μοῦσα κίνησε νὰ ψάλῃ ἀντρῶνε δόξες,
 ἀπὸ τραγοῦδι πού ἔφτανε ἡ φήμη του στὰ οὐράνια,
 τοῦ Ὀδυσσεᾶ τὸ μάλωμα καὶ τοῦ Ἀχιλλεᾶ, σάν πιάσαν
 μεγάλο λογομαχητὸ πᾶς σὲ ἱερὴ θυσία
 καὶ μέσα του ὁ Ἀγαμέμνωνας χαιρότανε ὁ μεγάλος
 πού λογοφέρνανε μαζί τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι.
 Τὶ τέτοια τοῦ προφήτευσεν ὁ Ἀπόλλωνας ὁ Φοῖβος,
 τὸ πέτρινο σάν πέρασε κατῶφλι τῆς Πυθῶνας, 80
 νὰ μάθη τὰ μελλούμενα· κι ἀρχίσανε οἱ φουρτοῦνες
 Τρωαδιδῶν καὶ Δαναῶν, κατὰ τοῦ Δία τὸ θελεῖ.

Αὐτὰ τραγοῦδαε ὁ ξακουστός ὁ ψάλτης· κι ὁ Ὀδυσσεᾶς
 τὸ πορφυρένιο φόρεμα μὲ τὰ δύο χέρια σέρνει
 στὴν κεφαλὴ, καὶ τῶριω του τὸ πρόσωπο σκεπάζει
 τὶ ντράπηκε τὰ δάκρια οἱ Φαίακες νὰ τοῦ βλέπουν.
 Κι ὅταν ὁ ψάλτης ὁ θεϊκὸς σταμάταγε, ὁ Δυσσεᾶς
 τὰ δάκρια τοῦ σφουγγίζοντας ξεσκέπαζε τὴν ὄψη,
 κι ἀπὸ διπλόχερο ἔσταζε κανκὶ στοὺς Ὀλυμπήσους.
 Μὰ πάλε σάν ξανάρχιζε, καὶ τὸν παρακινούσαν 90
 οἱ ἀρχόντοι, πού ἀγαπούσανε τοῦ τραγουδιοῦ τὴ γλύκα,
 τὴν κεφαλὴ σκεπάζοντας ξαναθρηνοῦσε ἐκεῖνος.
 Σ' ὅλους τοὺς ἄλλους ἄφαντα τὰ δάκρια του κλυοῦσαν,
 καὶ μόνε ὁ Ἀλκίνος τᾶνοιωσε καὶ τὰ εἶδε, πού σιμά του
 καθόταν, καὶ τὸν ἄκουγε νὰ βαριαναστενάζη.

Κ' εὐτὺς στοὺς Φαίακες γυρνάει τοὺς ναυτικούς καὶ κρένει·

«Ἀκοῦτε, τῷ Φαίακωνε ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοί
 τώρα πού ἐδῶ χαρήκαμε τὸ μοιραστὸ τραπέζι,
 καὶ τὴ γλυκεῖα συντρόφισσα τῶν τραπεζιῶν, τὴ λύρα,
 ἄς βγοῦμε γιὰ νὰ παίξουμε, καὶ σ' ὅλους τοὺς ἀγῶνες, 100
 πού νὰ δηγέται ὁ ξένος μας στοὺς φίλους καὶ δικούς του,
 σάν πάη στῆ γῆς του, πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνοῦμε
 στὸ πόλεμο καὶ στῆ γροθιά, στὸ πήδημα, στὰ πόδια.»

Αὐτὰ σάν εἶπε, κίνησε, κ' οἱ ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν.
 Κι ὁ κράχτης ξανακρέμασε τὴ βροντερὴ τὴ λύρα,

καὶ τὸ Δημόδοκο ἔβγαλε, κρατώντας τοῦ τὸ χέρι,
 ὄξω ποῦ οἱ ἄλλοι διάβαιναν, οἱ πρῶτοι τῷ Φαίακων,
 νὰ δοῦνε τὰγωνίσματα καὶ νὰ τὰ σεριανίσουν.
 Καὶ πήγανε στὴ ἀγορὰ μὲ πλῆθος λαὸ κατόπι
 ἐκεῖ πολλοὶ σηκώθηκαν καὶ διαλεχτοὶ λεβέντες
 110 πετάχτηκαν Ἄκρόνεος, Ὠκύαλος, Ἐλατρέας,
 Ναυτέας, Πρυμέας ὕστερα κι Ἀχίαλος κ' Ἐρετμέας,
 Ποντέας κι Ἀναθησίνοος, Θόωνας καὶ Πλωρέας
 κι ὁ Ἀμφιάλος τοῦ Πολύνεου τοῦ Τεχτονίδη ὁ γόνος
 σηκώθηκε κι ὁ Εὐρύαλος σὰν ἀντροφόνος Ἄρης,
 κι ὁ Ναυβολίδης στὸ κορμὶ καὶ στὴ μορφιά περνώντας
 ὄλους τοὺς Φαίιακες, ἔξὸν τὸν ὄριο Λαοδάμα.
 Σηκώθηκαν κ' οἱ τρεῖς οἱ γιοὶ τοῦ παινεμένου Ἀλκίνου,
 ὁ Ἰσῦθεος Κλυτόνεος, ὁ Ἄλιος κι ὁ Λαοδάμας.
 120 Καὶ πρῶτα βουλευθήκανε στὸ τρέξιμο νὰ βγοῦνε.
 Ἄπο τὴ στήλη χούμιξαν ὄλοι μαζί με φούρια,
 καὶ σκόνη σήκωναν καθὼς πετούσανε στὸ σιάδι.
 Κι ὁ ἄξιος ὁ Κλυτόνεος στὸ τρέξιμο ἦρθε πρῶτος,
 κι ὅσο μουλάρια ὀργάνουνε σ' ἄσπαρτους τόπους μάκρος,
 τόσο στὸ πλῆθος ζύγωσε, κ' ἐκείνους πίσω ἀφήκε.
 Κατόπι παραβγήκανε καὶ στὴ βαρεῖα παλαιστρα,
 καὶ πρῶτος φάνη ὁ Εὐρύαλος ἀπ' ὄλους τοὺς λεβέντες.
 Στὸ πήδημα ὁ Ἀμφιάλος ξεπέρασε τοὺς ἄλλους,
 στὴν πέτρα ἀπ' ὄλους κρίθηκε παράξιος ὁ Ἐλατρέας,
 130 κι ὁ Λαοδάμας, ὁ καλὸς τοῦ Ἀλκίνου ὁ γιός, στὸ γρόθο
 καὶ σάνε καλογλένησαν μὲ τοὺς ἀγῶνες ὄλοι,
 τοῦ Ἀλκίνου ὁ γιός τὰ λόγια αὐτὰ τοὺς εἶπε, ὁ Λαοδάμας·
 «Ἀδέρφια, ἄς τὸν ρωτήσουμε τὸν ξένο ἐδῶ ἂν κατέχη
 κανένα ἀγῶνα, τί κακὸ κορμὶ θαρρῶ δὲν ἔχει
 τὰ χέρια, οἱ ἄντζες, τὰ μεριά, κι ὁ σβέρκος ὁ γερός του
 δείχνουν περίσσια δύναμη· μηδὲ τοῦ λείπει ἡ νιότη,
 μόνε ποῦ πάθια ἀρίθμητα τὸν ἔχουν τσακισμένο.
 Τὶ σὰν τὴν πικροθάλασσα κακὸ δὲν ἔχει κι ἄλλο
 νὰ καταλῆ τὸν ἄνθρωπο, κι ἄς εἶναι σιδερένιος.»
 140 Καὶ τότε ὁ Εὐρύαλος γυρνᾷ κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογιεται·
 «Λαοδάμα, αὐτὸ πολὺ σωστά μᾶς τόπες. Ἄμε τώρα,
 κι ὁ ἴδιος σου μιλώντας του σὲ ἀγῶνα κάλεσέ τον.»
 Αὐτὸ σὰν ἄκουσε ὁ καλὸς ὁ γιόγκας τοῦ Ἀλκίνου,

στή μέση πήγε στάθηκε, καὶ μίλαε τοῦ Δυσσέας

«Ἐλα, πατέρα ξενικέ, νὰ βγῆς κ' ἐσὺ σὲ ἀγώνα,
ἂν ξέρης, καὶ μοῦ φαίνεσαι πὼς ξέρεις ἀπὸ ἀγῶνες·
τί δόξα μεγαλύτερη στή ζωὴ δὲν ἔχει ὁ ἄντρας,
ἂπ' ὅση τὰ ἔργα τῶ χειρῶν καὶ τῶν ποδιῶν τοῦ φέρουνν.»

Ἐλα, ἀγωνίσου, σκόρπισε τὶς ἔννοιες ἂπ' τὸ νοῦ σου,
τί δὲ θάρσῃ ἐσένα πιά πολὺ τὸ γύρισμά σου 150
καὶ τὸ καρᾶθι σου ἔτοιμο, κ' οἱ διαλεχτοὶ συντρόφοι.»

Τότε γυρνᾷ ὁ πολὺβουλος Δυσσέας κι ἀπολογιέται

«Τί μὲ πειράζετε μ' αὐτὰ ποὺ λέτε, ὦ Λαοδάμα;
Ἐννοιες περισσῆς ἔχω ἐγὼ στὸ νοῦ μου, κι ὄχι ἀγῶνες,
ποὺ πάμπολλα εἶδα κ' ἔπαθα, κ' ἐδῶ στή σύναξή σας
ποὺ ἔφτασα τώρα κάθουμαι, τὸ βασιλιά σας κι ὅλους
παρακαλώντας γυρισμὸ πατρίδας νὰ μοῦ δώσουν.»

Καὶ τότες τὸν ἀντίσκοπε ὁ Εὐρύαλος καὶ τοῦ εἶπε
«Πολύξερὸς ἀλήθεια ἐσὺ δὲ μοῦ σφαντῆς, ὦ ξένε,
στὰ τόσα τᾶγωνίσματα ποὺ συνηθίζει ὁ κόσμος. 160

Μόνε σὰν κάποιος φαίνεσαι ποὺ μὲ καρᾶθι βγαίνει,
κι ὀρίζει ναῦτες ποὺ καλοὶ περνοῦν πρᾶματευτάδες,
κι ὁ νοῦς του πάντα στὸ φορτιό, τὸ μάτι στήν πρᾶμάτεια,
κέρδη ζητώντας ἀρπαχτά ὄχι, ἀθλητῆς δὲ μοιάζεις.»

Τότες λοξὰ κοιτώντας τον τοῦ κάνει ὁ Ὀδυσσεύς

«Ἄσκημα τάπες, φίλε, αὐτὰ, καὶ φαφλατὰς μοῦ μοιάζεις.

Σ' ὅλους τοὺς ἄντρας οἱ θεοὶ κάθε καλὸ δὲ δίνουν,
οὔτε ὄψη κι οὔτε καύκαλα, κι οὔτε μιλιὰ καὶ γλῶσσα.

Μόνε ἄλλος ἄντρας στή μορφιά ἀδικήθηκε, κι ὡς τόσο 170
ὁ θεὸς μὲ λόγια τῇ μορφῇ στολίζει τέτοιου ἀνθρώπου,
καὶ τὸν θωροῦν καὶ χαίρουνται ποὺ εὐκολοσυντυχαίνει
γλυκὰ καὶ συσταζούμενα, καὶ λάμπει μὲς στοὺς ἄλλους,
καὶ τὸν τηρᾶνε σὰ θεὸ ἂπ' τῇ χώρᾳ σὰ διαβαίνη.

Κι ἄλλονοῦ πάλε τὸ κορμί μὲ ἀθάνατου λὲς μοιάζει,
ὅμως τὰ λόγια του αὐτουνοῦ δὲν τὰ στολίζει ἢ χάρη.

Ἔτσι κ' ἐσὺ λαμπρὸ κορμί μᾶς δείχνεις, ποὺ δὲν μπόρρεις
θεὸς νὰ πλάσῃ ἀνώτερο, κι ὅμως ὁ νοῦς σου κλοῦβιος.

Μοῦ τάρᾶξες τὰ μέσα μου μὲ τᾶπρεπά σου λόγια,
τί ἐγὼ δὲν εἶμαι ἀνήξερὸς ἀπὸ καλοὺς ἀγῶνες,
σὰν ποὺ μᾶς εἶπες τώρα δά, μόν' εἶμουν ἂπ' τοὺς πρώτους, 180
στή νιότη καὶ στὰ χέρια μου σὰν εἶχα μπιστοσύνη.

Τώρα όμως πόνοι με κρατοῦν σκληροί, γιατί ἔχω πάθει
μύρια δεινά στίς θάλασσες καί στούς φοιχτούς πολέμους.
Μά πάλε, ὅσα κι ἂν ἔπαθα, θά μῶ μες στόν ἀγώνα,
τί ὁ λόγος σου ὁ πειραχτικός μοῦ κέντησε τὰ σπλάχνα.»

Εἶπε, χωρίς νά γυμνωθῆ πετιέται, ἀρπάει λιθάρι
τρανό, χοντρό, βαρύτερο πολὺ ἀπὸ τὰ λιθάρια
ποὺ ρίχτανε σὰν παίζανε οἱ Φαίακες συνατοί τους.

Τὸ στρίβει, καί τὸ σφεντονάει με τῆ βαρεία του χέρα.
Βουίξ' αὐτό, κ' οἱ Φαίακες στή γῆς ἀπ' τὴν ὁρμή του
σκύψανε, οἱ μακρόλαμνοι καί θαλασσακουσμένοι
Πέταξ' ἢ πέτρα ἀπάνωθε ἀπ' τῶν ἄλλων τὰ σημάδια,
γοργογυρνώντας· ἢ Ἀθηνᾶ σημάδεψε τὴν ἄκρη,
με ἄντρα στὴν ὄψη μοιάζοντας, καί φώναξέ τον κ' εἶπε·

«Γέτοιο σημάδι καὶ τυφλὸς ψάχνοντας θάβρη, ὦ ξένε·
με τᾶλλα αὐτὸ δὲ σμίχτηκε, μόν' εἶναι πρῶτο πρῶτο,
καὶ μὴ φοβάσαι· Φαίακας κανέννας δὲν τὸ φτάνει.»

Ἔτο' εἶπε καὶ ὁ πολύπαθος τὸ χάρηκε Ὀδυσσεάς,
ποὺ βρῆκε μες στὴ σύναξη καλόβουλο ἓνα φίλο,
καὶ μ' ἀλαφρότερη καρδιά τότε εἶπε τῷ Φαίακων·

«Φτάστε με τώρα αὐτοῦ, παιδιά, κ' ἕστερα ρίχτω κι ἄλλο
σὲ τόσο μάκρος ἀπ' ἐδῶ, ἢ καὶ παρέκει ἀκόμα.

Κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὅποια βαστάει τώρα ἢ καρδιά του,
ἄς βγῆ μαζί μου, τί ἢ χολή μοῦ ἀνέβηκε στ' ἀλήθεια,
σὲ γρόθο, ἢ καὶ στὸ πάλαιμα, στὸ τρέξιμο, ὅτι θέλει
ὅλοι ἄς ἐρθοῦν οἱ Φαίακες μὰ ὄχι ὁ Λαοδάμας,
τί αὐτὸς με φιλοξένησε με φίλο ποιός τὰ βάζει;

Κλούβιος ἀλήθεια ὁ ἄνθρωπος καὶ τιποτένιος εἶναι
ποὺ μ' ἔναν ποὺ τὸν φίλεψε παλέματα γυρεύει
σὲ ξένον τόπο, καὶ ζαβὰ τοῦ βγαίνουν ὅλα ἐτούτου.
Τοὺς ἄλλους δὲν ἀρνοιῶμαι τους μὴδ' ἀψηφῶ κανέναν,
μόν' νὰ τοὺς μάθω λαχταρῶ καὶ νὰ τοὺς δοκιμάσω.

Μὲ ἀνθρώπους ποὺ ἀγωνίζονται καθὼς ἐγὼ δὲν εἶμαι.
Ξέρω νὰ πιάνω τεχνικὰ καλόφτιαστο δοξάρι,
καὶ πρῶτος ρίχνοντας χτυπῶ μέσα σ' ὄχτρῶν ἄσκηρι
ὅποιον ματιάσω, δίπλα μου κι ἄς στέκονται ὅσοι θένε
συντρόφοι, καταπάνω τους σαίττες νὰ τραβᾶνε.

Ὁ Φιλοχτήτης μοναχὰ με πέρνας στὸ δοξάρι,
σὰν παραβγαίναμ' οἱ Ἀχαιοὶ στὴ χώρα τῆς Τρωάδας.

Κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους λέω ἐγὼ ἀνώτερος πὼς εἶμαι,
ὅσοι στὸν κόσμον ζοῦν θνητοὶ σιταροφάγοι τώρα.

Ὅμως δὲν ἤθελα νὰ βγῶ με τοὺς παλιούς ἐκείνους,
τὸν Ἡρακλῆ ἢ τὸν Εὐρυτο, τῆς Οἰθαλίας τὸ ρήγα,
ποὺ δύνονταν καὶ με θεοὺς νὰ βγοῦνε στὸ δοξάρι.

Γι' αὐτὸ νωρὶς ἀπέθανε κι ὁ Εὐρυτος ὁ μέγας,
καὶ γερατεία δὲν ἔφτασε· ὁ Ἀπόλλωνας τοῦ ὀργίστη,
καὶ τότε σκότωσε, ποὺ αὐτὸς στὴ σαίττα τὸν καλοῦσε.

Καὶ ρίχνω τὸ κοντάρι ἐγὼ ὅσο ἄλλος μὴδὲ σαίττα.

Μόνε στὰ πόδια Φαίακας θά με ξεπέργναγε ἴσως,
τί μ' ἔχουν ἄσκημα πολὺ τὰ πέλαα δαμασμένο
περνώντας δίχως νοιάσιμο χαννώθηκα στὰ πλοῖα.»

Μιλοῦσε αὐτὰ, καὶ σύχαζαν οἱ ἄλλοι σωπασμένοι.
Μονάχα ὁ Ἀλκίνος γύρισε καὶ λάλησέ του κ' εἶπε·

«Ἐμᾶς αὐτὰ δὲ μᾶς λυποῦν ποὺ συντυχαίνεις, ξένε·
μόνε νὰ δεῖξης σὲ ὄλους μας ζητᾶ τὴν λεβεντιά σου,
ἀπὸ θυμὸ ποὺ αὐτὸς ἐδῶ σὲ πρόσβαλε ὀμπροστά μας,

ποὺ ἄλλοτες νὰ μὴν μπορῆ θνητὸς νὰ ψεγαδιάσῃ
τὴ λεβεντιά σου, ἂν ἔχη νοῦ σωστὰ νὰ συλλογιέται.

Ἄκου με τώρα τί θά πῶ, γιὰ νὰ τὰ λές καὶ σ' ἄλλους
ἠρώους στὰ παλάτια σου σὰν εἶστε σὲ τραπέζι
με σύγκοιτη καὶ με παιδιὰ τριγύρω, καὶ θυμάσαι

τὴ λεβεντιά μας, κι ὅσα ἐμᾶς ἔχει ὀρισμένα ὁ Δίας
ἔργα νὰ κάνουμε ἀπ' ἀρχῆς, ἀπ' τὰ προγονικά μας.

Ἐμεῖς καλοὶ ἂ δὲν εἴμαστε στὸ γρόθο ἢ στὴν παλαιστρα,
στὸ τρέξιμο ὅμως πεταχτοί, καὶ στὰ καράβια πρῶτοι
καὶ μᾶς ἀρέσουνε χοροί, κηθάρες, φαγοπότια,

ἀπανωτὲς ρουχαλαξιές, ζεστὰ λουτρά, κλινάρια.

Καὶ τώρα ἐλάτε, οἱ Φαίακες οἱ πιὸ ἀξιοὶ χορευτᾶδες,
χορέψτε, ὁ ξένος γιὰ νὰ λήη στοὺς φίλους καὶ δικούς του,

πίσω σὰν πάη, ὡς πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνᾶμε
στάθμενισμα καὶ στὸ χορὸ, στὰ πόδια, στὸ τραγοῦδι.

Κι ἀμέσως τὴ γλυκόχορδη τὴ λύρα ἄς τρέξῃ κάποιος
νὰ φέρῃ τοῦ Δημόδοκου, πομέσα ἀπ' τὸ παλάτι.»

Ἔτσι μιλάει ὁ θεόμοιαστος ὁ Ἀλκίνος, καὶ πετιέται
ὁ κήρυκας τὴ βαθουλή τὴ λύρα ἐκεῖ νὰ φέρῃ.

Κατόπι ἐννιά σηκώθηκαν κριτάδες διαλεγμένοι
ἀπ' τὸ λαὸ νὰ κυβερνοῦν με τάξη τοὺς ἀγῶνες·

190

200

210

220

230

240

250

τὸ χοροστάσι ἰσιώσανε, κὶ ἀνοίξανε τὸ γῦρο.
Φέρνει τοῦ ψάλτη ὁ κήρυκας τῆ βοντερῆ τῆ λύρα,
καὶ πῆγε αὐτὸς καταμεσίς, κὶ ὀλόγουρά του νέοι
στεκόντανε ἰδρομούστακοι, τεχνῖτες χορευτάδες,
κὶ ἀρχίσαν θεϊκὸ χορὸ· καὶ κοίταγε ὁ Ὀδυσσεύς
τὰ πόδια τὰστραφτόγοργα, καὶ θάμαζε ἡ ψυχὴ του.

Καὶ μὲ τῆ λύρα του ἄρχισε γλυκὰ τραγοῦδια ἐκεῖνος,
τῆς Ἀφροδίτης τῆς λαμπρῆς καὶ τοῦ Ἄρη τὶς ἀγάπες,
κρυφὰ σὰν πρωτοσιμίζανε στοῦ Ἡφαίστου τὰ παλάτια,
καὶ δῶρα ὁ Ἄρης δίνοντας ἀτίμασε τὸ στρωμα
τοῦ Ἡφαίστου· καὶ μνηήτορας ὁ Ἥλιος τοῦ ἦρθε τότες,
τὶ αὐτὸς τοὺς δυὸ τους μάτιασε πὸν ἀγκαλιαστά φιλιόνταν.
Κὶ ὁ Ἡφαιστος σὰν τᾶκουσε βαριά τοῦ κακοφάνη
πηγαίνει στὰργαστήρι του μὲ πονηριά στὸ νοῦ του,
μεγάλου ἀμόνι στύλωσε, καὶ βάρωσε καὶ κόβει
δεσμὰ ἄσπαστα κὶ ἀξέλυτα, γιὰ νὰ πιαστοῦνε μέσα.
Καὶ τὰ δεσμὰ σὰν ἔφτιαξε ὀργισμένος μὲ τὸν Ἄρη,
πῆγε ἴσια ἐκεῖ πὸν βρῖσκονταν τοῦ γάμου του τὸ στρωμα,
καὶ τᾶρριξε ὀλοτρογύρα στοῦ κρεββατιοῦ τὰ πόδια·
ἔρριξε κὶ ἄλλα ἀπ' τῆ σκεπὴ ἀποπάνωθε περίσσια,
ψιλὰ σὰν ἀραχνόκλωστες, πὸν ὡς καὶ θεὸς δὲν μπόρει
νὰ τὰ ξανοίξη, τεχνικὰ φτιασμένα σὰν πὸν τάχε.

Καὶ σὰν τὰ καλοτύλιξε τριγύρω στὸ κλινάρι,
στῆς Λῆμνος ἔκανε πὸς πάει τὴν ὄμορφη τῆ χώρα,
πὸν αὐτὴν ἀπ' ὅλες πῶτερο τὶς χῶρες ἀγαποῦσε.
Κὶ ὁ Ἄρης δὲν κοίταγε ἄδικα ὁ χρυσοχαλινάρης,
μόνε εἶδε τὸν πολύτεχνο τὸν Ἡφαιστο νὰ φεύγη,
καὶ στὸ παλάτι κίνησε τοῦ δοξασμένου Ἡφαίστου,
τῆς Ἀφροδίτης τῆς λαμπρῆς τὴν ἀγκαλιὰ ποθώντας.
Κ' ἐκεῖνη, ὅτ' ἦρθε ἀπ' τοῦ τρανοῦ γονιοῦ της τὰ παλάτια,
καθότανε· καὶ μπῆκε αὐτὸς, γερόπιασέ την, κ' εἶπε·

«Ἐλα, ἀκριβή, νὰ πέσουμε νὰ γλυκοκοιμηθοῦμε·
τὶ ὁ Ἡφαιστος δὲν εἶν' ἐδῶ, παρὰ φτιασμένος θάναί
στῆ Λῆμνο, πὸν οἱ ἀγγιόφωνοι οἱ Σινταῖοι λημεριάζουν.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνης ἄρεστο τῆς φάνη νὰ πλαγιάσουν.
Κὶ ἅμα ἔπεσαν, τοὺς κράταγαν ἀπὸ παντοῦ στὸ στρωμα
τὰ ψιλοκάμωτα δεσμὰ τοῦ ἐφτάξυπνου τοῦ Ἡφαίστου,
καὶ μήτε νὰ σαλέψουνε, καὶ μήτε νὰ σηκώσουν

260

270

280

290

μέρος κορμιοῦ δὲ δύνονταν. Καὶ τῶνοιωσαν πῶς τότες
πὸς τρόπο νὰ ξεφύγουνε τὸ δέσιμο δὲν εἶχε.

Κ' ἦρθε σιμὰ τους ἄξαφνα ὁ θεὸς ὁ κουτσοπόδης,
πὸν πίσω ξαναγύρισε, στῆ Λῆμνο πρὶ νὰ φτάση,
τὶ ὁ Ἥλιος παραφύλαγε, καὶ μῆνιμα τοῦ πῆγε.
Κινάει πρὸς τὸ παλάτι του μὲ τὴν καρδιὰ θλιμμένη.
Στὰ πρόθυρα σὰ στάθηκε, βαρὺς καημὸς τὸν πῆρε,
καὶ σέρνει φοβερὴ φωνή, καὶ στοὺς θεοὺς χουγιαίξει·

«Πατέρα Δία, καὶ θεοὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
νὰ δῆτε ἐλάτε, πράματα γιὰ γέλοια, νάπορήστε,
τοῦ Δία πὸς μὲ ντροπίασε ἡ κόρη ἡ Ἀφροδίτη,
ἐμένα τὸν κουτσό, καὶ πάει μὲ τὸ φονιά τὸν Ἄρη,
τ' εἶν' ὄριος καὶ γερόποδος αὐτός, κ' ἐγὼ σακάτης
ἀπὸ γεννήσιο μου· καὶ ποιὸς τὸ φταίει παρὰ οἱ γονιοί μου,
πὸν κάλλιο νὰ μὴ μ' ἔσπερναν. Ἀμέτε τώρα, δῆτε,
ἀπάνω στὸ κρεββάτι μου πὸς κοίτουνται κ' οἱ δυὸ τους·
λυσσάζω ἐγὼ τηρώντας τους. Δὲν τὸ πιστεύω ὡς τόσο
νὰ τὸ γυρέψουν ἄλλοτε· παρόμοιο γλέντι ἐκεῖνοι,
κὶ ἄς ἀγαπιοῦνται τρυφερά, μήτε γιὰ λίγην ὥρα·
μὰ τώρα ἀπ' τὰ κρυφὰ δεσμὰ, τοῦ κάκου δὲν τοὺς βγάζω
πρὶν πάρω ἀπ' τὸν πατέρα της ὅλα τὰ δῶρα πίσω
πὸν γιὰ μιὰ τέτοια ἀδιάντροπη τοῦ εἶχα παραδομένα·
τὶ ἂν ὄμορφη εἶναι ἡ κόρη του, ὅμως μυαλὸ τῆς λείπει.»

Εἶπε, καὶ στὸ χαλκόπυργο οἱ θεοὶ μαζεῦονται ὅλοι·
ἦρθ' ὁ καλόβουλος Ἐρμῆς, ὁ σείστης Ποσειδῶνας
μαζί τους κὶ ὁ δοξαριστῆς ὁ Ἀπόλλωνας ὁ ρήγας.
Ὅμως οἱ θεὸς ντραπήκανε, καὶ μείνανε στὰ σπίτια.
Στὰ ξόθυρα σταθήκανε οἱ θεοὶ οἱ μεγαλοδότες,
κὶ ἄσβυστα γέλοια ἀρχίσανε οἱ ἀθάνατοι τηρώντας
τὴν τέχνη πὸν σοφίστη ὁ νοῦς τοῦ ἐφτάξυπνου τοῦ Ἡφαίστου.
Κ' ἕνας τους τότες γύρισε καὶ λέει τοῦ πλαγινοῦ του·

«Δὲν ἔχει ὁ δόλος προκοπή, κὶ ὁ σιγανὸς προφταίνει
τὸ γλήγορο· δὲς τὸν ἀργὸ τὸν Ἡφαιστο πὸς πιάνει
τὸν Ἄρη, πὸν πῶς σερπετὸς ἐδῶ δὲ βρῖσκεται ἄλλος,
μὲ τέχνες καὶ μὲ μαριολιές, καὶ τώρα θὰ πλερώνη.»

Τέτοια λαλοῦσαν κ' ἔκρεναν οἱ θεοὶ ἀναμεταξύ τους·
καὶ λέει τοῦ Ἐρμῆ ὁ Ἀπόλλωνας, τοῦ Δία ὁ γιὸς, ὁ ρήγας·

«ὦ γιὲ τοῦ Δία, μνητῆ καὶ πλουτοδότῃ Ἐρμῆ μου,

300

310

320

330

σὲ τέτοια δίχτυα δυνατὰ δὲ θᾶστεργες νὰ πέσης,
ἂν εἶχες τὴν ὠριόχροση Ἐφροδίτη στὸ πλευρό σου;»

Κι ὁ μνηστής ὁ Ἄργοφονιάς ἀπολογήθη κ' εἶπε:
«Δοξαριστὴ μου Ἐπόλλωνα, μακάρι νὰ γινόταν.
Τρεῖς φορὲς τόσα ἄς μοῦρριχταν δεσμὰ γύρω τριγύρω,
κι ἄς μὲ κοιτάζατε οἱ θεοὶ κ' οἱ θεὲς μαζί σας ὄλες,
σώνει μὲ τὴν πανώρια ἐγὼ νὰ πλάγιαζα Ἐφροδίτη.»

Εἶπε, κ' οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξεσπάσανε στὰ γέλοια.

Μὰ παρακάλει ἀγέλαστος ὁ Ποσειδῶνας πάντα
τὸν τεχοξάκουστο Ἐφαιστο τὸν Ἄρη νὰ ξελύσῃ,
καὶ τοῦ λαλοῦσε κ' ἔλεγε μὲ φτερωμένα λόγια:

«Λῦσε τον, καὶ σοῦ τάζω ἐγὼ, πῶς σὰν πού ἐσὺ γυρεύεις,
αὐτὸς μπρὸς στοὺς ἀθάνατους τὸ δίκιο θὰ πλερώσῃ.»

Κι ὁ ζαβοπόδης ὁ Ἐφαιστος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε:

«Αὐτὸ μὴν τὸ γυρεύῃς μου, γαιοκράτη Ποσειδῶνα
κακὴ ἔναι ἢ τέτοια ἐγγύηση γιὰ τὸν κακὸ νὰ γίνῃ.
Πῶς στοὺς ἀθάνατους ὀμπρὸς θὰ σὲ κρατῶ δεμένο,
ἂν ὁ Ἄρης φύγῃ σὰ λυθῆ, χωρὶς νὰ μὲ πλερώσῃ;»

Καὶ τότε ἔτσι τοῦ μίλησε ὁ εἰσιότης Ποσειδῶνας:
«Κι ἂν τύχῃ ὁ Ἄρης, Ἐφαιστε, καὶ φύγῃ κι ἀστοχήσῃ
τὸ χρέος, ξέρε πῶς ἐγὼ θὲ νάμαι ὁ πλερωτὴς σου.»

Κι ὁ ζαβοπόδης ὁ Ἐφαιστος ἀπολογήθη κ' εἶπε:
«Στὸ λόγο σου δὲ γίνεται νὰ πῶ ὄχι, μηδὲ πρέπει.»

Εἶπε, καὶ τὰ δεσμὰ ὁ τρανὸς ὁ Ἐφαιστος ξελύνει.
Κι αὐτοὶ σὰ λευτερώθηκαν ἀπ' τῶ δεσμῶν τὸ βάρος,
πετάξανε, καὶ κίνησε κατὰ τὴ Θράκη ὁ Ἄρης,
κ' ἢ φιλογέλαστη θεὰ στῆς Κύπρος πῆε στὴν Πάφο,
πού ἔχει ναὸ της καὶ βωμὸ μοσκολιθανισμένο.
Οἱ Χάρες τὴν ἐλούσανε, μὲ λάδι τὴν ἀλείψαν
ἀθάνατο, πού γιὰ θεῶν κορμιὰ μονάχα τῶχουν,
καὶ μὲ σκουτιὰ τὴν ἔντυσαν, πού θάμαζες νὰ βλέπης.

Αὐτὰ ὁ καλὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε· κι ὁ Δυσσέας
φραινότανε ἀγρικῶντας τὰ φραινόντιουσαν κ' οἱ ἄλλοι
οἱ Φαίαικες οἱ μακρόλαμνοι κ' οἱ θαλασσοακουσμένοι.

Κι ὁ Ἀλκίνοσος σήκωσε τοὺς δυό, Ἄλιο καὶ Λαοδάμα
χορὸ νὰ στήσουν μόνοι τους, τί δὲν τοὺς ἔφτανε ἄλλος.
Κ' ἐκεῖνοι, σφαῖρα παίρνοντας στὰ χέρια πορφυρένια
καὶ λαμπερή, πού ὁ Πόλυβος τὴν ἔφτιαξε ὁ τεχνίτης,

ὁ ἕνας τὴν ἔρριχτε ἀψηλὰ πρὸς τὰ ἰοικερά τὰ νέφια,
γέρνοντας πίσω ἀπὸ τῆς γῆς πετιόταν τότε ὁ ἄλλος,
κι ἀνάερα τὴν ἄρπαξε τὸ χῶμα πρὶν ἀγγίξῃ.

Κι ἀφοῦ πηδώντας ἔπαιξαν ἐκεῖνοι μὲ τὴ σφαῖρα,
χορὸ τότες ἀρχίσανε στὴ γῆς τὴν πολυθρόφα,
συχὰ ξαλλάζοντας· πολλὰ τὰ χέρια κουρταλώντας,
ἀγῶρια ἐκεῖ παράστεκαν, κ' εἶταν ὁ ἀγὸς μεγάλος.

Τότε ὁ Ὀδυσσεὺς γύρισε καὶ λάλησε τοῦ Ἀλκίνου:

«Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
καὶ τὸ καυκίουσιν πῶς αὐτοὶ λαμπροὶ ναι χορευτάδες,
κι ἀληθινὰ τὸ δεῖξαν· τοὺς βλέπω καὶ σαστίζω.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὰ χάρηκε ὁ ἥρωας ὁ Ἀλκίνος,
καὶ στοὺς καλοὺς θαλασσινοὺς τοὺς Φαίαικες τότε κρένει:

«Ἀκούστε με ὄλοι, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶ Φαίαικων,
ἀλήθεια γνώση περισσὴ μᾶς δείχνει αὐτὸς ὁ ξένος,
καὶ δῶρα ἄς τὸν φιλέψουμε πού πρέπει σὲ ξένους.

Δώδεκα ἐδῶ τὴ χώρα μας ὀρίζουν βασιλιάδες,
κ' ἐγὼ ἄλλος ἕνας, δεκατρεῖς· καθένας ἄς τοῦ φέρῃ
καθάρια καὶ καλόπλυτη γλαμύδα μὲ χιτῶνα,
κι ἀπὸ ἕνα τάλαντο σωστὸ βαριότιμο χρυσάφι
κι ὄλ' ἄς τὰ βάλουμε μαζί γιὰ νὰ τὰ πάρῃ ὁ ξένος
στὰ χέρια του, καὶ μὲ χαρὰ στὸ δεῖπνο νὰ καθήσῃ.
Ἄς ἔρθῃ κι ὁ Εὐρύαλος μὲ λόγια καὶ μὲ δῶρο
νὰ τὸν γλυκάνῃ, τί ἄρρεπα τοῦχε μιλῆσει πρῶτα.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὄλοι πρόθυμα συμφώνησαν, καὶ στείλαν
καθένας ἕναν κήρυκα τὰ δῶρα νὰ τοὺς φέρῃ.

Κι ὁ Εὐρύαλος σηκώθηκε καὶ λάλησέ του κ' εἶπε:

«Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά, καὶ τῶν λαῶν καμάρι,
τὸν ξένο θὰ φιλιώσω ἐγὼ καθὼς μοῦ παραγγέλνεις.
Αὐτὸ τόλόγαλο σπαθὶ μὲ τὰσημένιο χέρι,
πού ἔχει καὶ νιοπριόνιστο φηγάρι φιλντισένιο,
θὰ τοῦ τὸ δώσω, δῶρο του νὰ τῶχῃ τιμημένο.»

Εἶπε, καὶ τὰργυρόδετο σπαθὶ τοῦ παραδίνας,
καὶ λάλησέ του κ' εἶπε του μὲ φτερωμένα λόγια:

«Γεῖά σου, πατέρα ξενικε, βαρὺ κι ἄ σουπα λόγο,
οἱ ἀνέμοι νὰ τὸν πάρουνε, κ' οἱ ἀθάνατοι νὰ δώσουν
νὰ ξαναδῆς τὴ σύγκοιτη, στὸν τόπο σοῖ νὰ φτιάσῃ,
πού τώρα βασανίζεσαι μακριὰ ἀπὸ τοὺς δικούς σου.»

340

380

350

390

360

400

370

410

Κι ὁ Ὀδυσσεύς ὁ γνωστικὸς γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
 «Γεῖά σου, παιδάκι μου, κ' ἐσύ, κ' οἱ θεοὶ νὰ σοῦ χαρίζουν
 κάθε καλὸ· καὶ τὸ σπαθὶ ποτὲς νὰ μὴν ποθήσης
 ἐτοῦτο ποὺ μοῦ χάρισε, μιλώντας μου μὲ γλύκα.»

Εἶπε, καὶ τὰ γυρόκομπο σπαθὶ κρεμάει στὸν ὄμο.
 Ὡς τόσο ὁ ἥλιος ἔγυρε, κ' ἦρθαν τὰ ὠραῖα δῶρα,
 ποὺ τ' ἄφερναν οἱ κήρυκες στοῦ Ἀλκίνου τὸ παλάτι.

Οἱ γιοὶ τὰ παραλάβανε τοῦ δοξασμένου Ἀλκίνου,
 καὶ στὸ πλευρὸ τῆς σεβαστῆς μητέρας τὰ πιθώσαν.
 Τότες πρὸς τὰ ψηλὰ θρόνια ὁ ἦρωας ὁ Ἀλκίνος
 κίνησε πρῶτος, κ' ἦρθανε κ' οἱ ἄλλοι καὶ καθῆσαν.

Κι ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ ἦρωας λάλησε τῆς Ἀρήτης·

«Φέρε τὸ πιὸ ξεχωριστὸ σεντούκι μας γυναῖκα,
 καὶ βάλε μέσα νιόπλυτη γλαμύδα καὶ χιτῶνα.

Κατόπι βάλε χάλκωμα μὲ τὸ νερὸ νὰ βράση,
 γιὰ νὰ λουστῆ, καὶ σὰν τὰ δῆ μὲ τάξη ὅλα τὰ δῶρα,
 ποὺ οἱ Φαίαικες οἱ διαλεχτοὶ τοῦ φέραν ἐδῶ πέρα,
 νὰ κάμη κέφι τρώγοντας, κι ἀκούγοντας τραγούδι.

Κ' ἐγὼ θὰ τοῦ χαρίσω αὐτὸ τῶριο χρυσὸ ποτήρι,
 νὰ μὲ θυμᾶται ὀλοζωῆς στὰρχοντικὸ του μέσα,
 στὸ Δία καὶ στοὺς ἄλλοινοὺς ἀθάνατους σὰ στάξη.»

Εἶπε, καὶ στὶς κοπέλλες τῆς παράγγειλε ἡ Ἀρήτη,
 μέσα τριπόδι ὀλόταχα πὰς στῆ φωτιά νὰ στήσουν.
 Κι αὐτὲς τὸ χάλκωμα ἔστησαν τὸ λουτρικὸ στῆ φλόγα,
 καὶ μέσα χύσανε νερό, καὶ κάτου καίγαν ξύλα.

Ζώνουν οἱ φλόγες τὴν κοιλιά, καὶ βράζει τὸ λεβέτι.
 Κ' ἡ Ἀρήτη λαμπροκάματο σεντούκι γιὰ τὸν ξένο
 φέρνει ἀπομέσα κ' ἔστρωσε τὰ ὀριόπλουμα τὰ δῶρα,
 φορέματα καὶ μάλαμα, ποὺ οἱ Φαίαικες τοῦ δῶκαν
 ἔβαλε καὶ γλαμύδα αὐτὴ καὶ διαλεχτὸ χιτῶνα,
 καὶ τότες λόγια φτερωτὰ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·

«Ἄτός σου δὲς τὸ σκέπασμα, δέσε γερὰ τὸν κόμπο,
 νὰ μὴ σοῦ τὰ πειράξῃ αὐτὰ κανέναν στὸ ταξίδι,
 στὸ πλοῖο τὸ μαυρόπλευρο ποὺ θὰ γλυκοκοιμᾶσαι.»

Κι αὐτὰ σὰν ἄκουσε ὁ τρανὸς πολὺπαθος Δυσσεύς,
 ταιριαζόντας τὸ σκέπασμα γερόδεσε τὸν κόμπο,
 μὲ τέχνη, ὅπως τὸν ἔμαθε ἡ δοξασμένη ἡ Κίρκη.
 Τότες σεμνὴ κελάρισσα τὸν κάλεσε νὰ σύρῃ

πρὸς τὸ λουτρό, κι αὐτὸς ζεστὸ νερὸ σὰν εἶδε μέσα,
 τὸ χάρηκε, τὶ νοιάσιμο δὲν εἶχε τὸ κορμί του
 ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ τῆς λαμπρῆς θεᾶς τὸ σπήλιο ἀφῆκε,
 ποῦχε κάθε λογῆς καλά, καὶ σὰ θεὸς περνοῦσε.

Κ' οἱ κόρες σὰν τὸν ἔλουσαν καὶ λάδι τὸν ἀλείψαν,
 τοῦ φόρεσαν ὀριόπλουμη γλαμύδα καὶ χιτῶνα·

καὶ βγαίνοντας ἀπ' τὸ λουτρό ξεκίναε στοὺς λεβέντες
 ποὺ πίνανε. Κ' ἡ Ναυσικά μὲ κάλλι θεοσταλμένα,
 κοντὰ στῆς καλοκάμωτης σκεπῆς τὸ στῦλο στάθη,

καὶ θάμαζε κατάματα τὸν Ὀδυσσεᾶ τηρώντας,
 καὶ μὲ δυὸ λόγια φτερωτὰ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·

«Γεῖά σου, χαρὰ σου, ξένη μου, καὶ σὰ βρεθῆς στῆ γῆς σου
 νὰ μὲ θυμᾶσαι, ποὺ τῆ ζωῆ χρωστᾶς σ' ἐμένα πρώτη.»

Καὶ γύρισε ὁ τετραῦπνος Δυσσεύς καὶ τῆς εἶπε·
 «Ἦ Ναυσικά, τοῦ ἀντρόψυχου τοῦ Ἀλκίνου θυγατέρα,
 νὰ δώσῃ ὁ Δίας ὁ βροντηχτής, ὁ σύγκλιнос τῆς Ἥρας,
 στῆ γῆς μου νᾶρθω, νὰ χαρῶ τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα,
 καὶ τότε ὀλοχρονὶς ἐγὼ σὰ θεὰ θὰ σὲ δοξάζω,
 ποὺ ἀλήθεια ἐσύ, παρθένα μου, τῆ ζωῆ μοῦχεις σωσμένη.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ θροναίστηκε σιμὰ στὸ ρῆγα Ἀλκίνο.
 Καὶ τὸ φαί ἐκεῖ μοίραζαν, καὶ τὸ κρασί τους σμίγαν.

Ἔφερε τότε ὁ κήρυκας καὶ τὸν τραγουδιστὴ τους,
 τὸ λατρευτὸ Δημόδοκο, τὸν πολυτιμημένο,

καταμεσίς τὸν κάθισε τῶν ἄλλων, καὶ σὲ στῦλο
 ἀκούμπησέ τον ἀψηλό. Κι ὁ θεόξυπνος Δυσσεύς
 στὸν κήρυκα γυρίζοντας τοῦ μίλησε καὶ τοῦλε,
 ἀφοῦ ἀπὸ ράχη ἀσπρόδοντου ἀγριόχοιρου κομμάτι
 γεμᾶτο πάχος τοῦκοψε, κ' ἔμνησε κι ἄλλο ἀκόμα·

«Νά, κράχτη, τοῦ Δημόδοκου νὰ δώσης γιὰ προσφάγι,
 ποὺ γκαρδιακὰ τὸν χαιρετῶ, κι ἄς εἶμαι καὶ θλιμμένος.
 Σ' ὄλον τὸν κόσμο τοὺς τιμοῦν τοὺς ψάλτες οἱ ἀνθρώποι,
 τί ἡ θεῖα ἡ Μοῦσα τὰ γλυκὰ τοὺς δίδαξε τραγούδια,
 ἀγάπη πάντα δείχνοντας ξεχωριστὴ σ' ἐτούτους.»

Εἶπε, καὶ στοῦ Δημόδοκου τὰ χέρια τὸ ἀπιθώνει
 ὁ κράχτης, καὶ τὸ δέχτηκε χαρούμενος ἐκεῖνος.
 Τὰ χέρια τότε ὅλοι ἄπλωναν στὰ καλοφάγια ὀμπρός τους.
 Κι ἀπὸ πιότη κι ἀπὸ φαί σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
 τότε εἶπε τοῦ Δημόδοκου ὁ πολύξυπνος Δυσσεύς·

420

430

440

450

460

470

480

«Ἐσένα ἀπ' ὅλους τοὺς θνητοὺς, Δημόδοκε, δοξάζω.
Γιὰ ἡ κόρη τοῦ Δία σ' ἔμαθε ἡ Μοῦσα, γιὰ κι ὁ Φοῖβος,
καὶ τὰ δεινὰ τῶν Ἀχαιῶν μὲ τόση τέχνη ψέλνεις,
τὰ ὅσα πράξαν κ' ἔπαθαν καὶ τράβηξαν ἐκείνου 490
κἂν ὁ ἴδιος ἐκεῖ βρέθηκες, κἂν τᾶκουσες ἀπ' ἄλλους.
Τώρα ἔλα, σὲ ἄλλο πέρασε, καὶ τᾶλογο δηγήσου
τὸ ξύλινο πού ὁ Ἐπειὸς κ' ἡ Ἀθηνᾶ σκαρῶσαν,
καὶ πού μὲ δόλο τῶφερε στὸ κάστρο ὁ Ὀδυσσεάς,
ἄντρες γεμάτο, καὶ μ' αὐτὸ κουρσέψαν τὴν Τρωάδα.
Ἄ μᾶς τὰ δηγηθῆς κι αὐτὰ σωστὰ μὲ τὴ σειρά τους,
σ' ὄλο τὸν κόσμο τότε ἐγὼ γιὰ πάντα θὰ τὸ κρένω,
πὼς ὁ θεὸς σοῦ χάρισε τοῦ τραγουδιοῦ τὸ μάγιο.»

Εἶπε, κι αὐτὸς μὲ τὸ θεὸ ἀρχινώντας, τραγουδοῦσε
τὴν ἱστορία πιάνοντας ἐκεῖ πού τις σκηνές τους 500
κάψαν, καὶ μπῆκαν, φύγανε οἱ Ἀργῆτες μὲ τὰ πλοῖα,
μ' ἄλλοι τους μείνανε μαζί μὲ τὸν τρανὸ Ὀδυσσεά,
στὴ χώρα τῶν Τρωαδῶν μὲς στάλογο κρυμμένοι,
τὶ οἱ Τρωαδίτες ἴδιοι τους τὸ τράβηξαν στὸ κάστρο.
Τᾶλογο στέκονταν ἐκεῖ, κι αὐτοὶ πολλὰ λαλοῦσαν
τριγύρω του κ' εἶτανε τρεῖς οἱ γνῶμες μεταξὺ τους
τὸ κούφιο ξύλο ἢ μὲ γερὸ νὰ σκίσουνε πελέκι,
ἢ νὰ τὸ σύρουν κάτακρα νὰ πέση ἀπὰς στὰ βράχια,
ἢ νὰ τᾶφήσουνε ἱερὸ γιὰ τοὺς θεοὺς μνημεῖο
κι αὐτὸ στὸ τέλος ἐγίνε· γιὰτ' εἶτανε τῆς μοίρας, 510
ἢ χώρα νὰ ξολοθρευτῆ, σὰν παραλάβη μέσα
μεγάλο ξύλινο ἄλογο πού ὅλους τοὺς πρώτους κλειοῦσε
Ἄργῆτες, πᾶφερναν κακὸ καὶ φόνο στοὺς Τρωαδίτες.
Κ' ἔψελνε πὼς τὴ ρήμαξαν οἱ Ἀχαιοὶ τὴ χώρα,
ἀπὸ τὰ μέσα τὰ βαθιὰ χουμίζοντας τοῦ ἀλόγου.
Κ' ἔψελνε πὼς διαγούμιζαν ἄλλος ἄλλου τὴ χώρα,
πὼς ὁ Ὀδυσσεάς ξεκίνησε στὸν πύργο τοῦ Δηιφόβου
μαζί μὲ τὸν ἰσόθεο Μενέλαο σὰν Ἄρης,
κ' ἐκεῖ, λέει, ἔπιασε βαρεῖα καὶ λυσσασμένη ἀμάχη,
κ' ἡ μεγαλόκαρδη Ἀθηνᾶ τοῦ χάρισε τὴ νίκη. 520

Αὐτὰ τραγοῦδαε ὁ ξακουστός ὁ ψάλτης· κι ὁ Ὀδυσσεάς
ἔλυνε, καὶ τὰ δάκρια στὰ μάγουλά του τρέχαν.
Κι ὅπως γυναῖκα κλαίγοντας ἀπάνω ἀπ' τὸν καλὸ της,
πού ὀμπρὸς σὲ χώρα καὶ στρατὸ λαβώθηκε καὶ πέφτει,

νὰ σώση πόλη καὶ στρατὸ ἀπὸ τὴ μαύρη μέρα,
θωρώντας τον νὰ σπαρταρᾷ στὸ ψυχομαχητό του,
τὸν ἀγκαλιάζει, καὶ πικρὰ μυρολογάει, κ' οἱ ἄλλοι
τὴ ράχη καὶ τοὺς ὤμους της χτυπώντας μὲ κοντάρια,
τὴ σέρονουν ὅπου βάσανα σκλαβιάς τὴν περιμένουν, 530
κι αὐτῆς πικρὸς ψυχόπονος τὴν ὄψη της μαραινεῖ
ἔτσι πικρὰ κατέβαιναν τὰ δάκρια τοῦ Ὀδυσσεά.
Στοὺς ἄλλους κι ἃ δὲ φαίνονταν, μὰ τᾶνοιωθε ὁ Ἀλκίνος,
πού εἶταν σιμά του, κ' ἄκουγε τὸ βαριοστέναγμα του.
Καὶ στοὺς καλοὺς θαλασσινοὺς τοὺς Φαίαικες τότε εἶπε·

«Ἀκούστε με ὅλοι, ὦ προεστοὶ κι ἀρχόντοι τῶ Φαιάκων·
ὡς πάψη πιά ὁ Δημόδοκος τὴ βροντερὴ τὴ λύρα,
τὶ αὐτὰ πού μᾶς τραγοῦδησε δὲν τὰ χαρῆκαν ὅλοι.
Ἄφ'οῦτου ἐδῶ καθήσαμε κι ἄρχισ' ὁ θεῖος ὁ ψάλτης,
δὲν παύει μὲ παράπονο πικρὸ νὰ κλαίγη ὁ ξένος 540
πόνος μεγάλος τὴν ψυχὴ τοῦ θλίβει δίχως ἄλλο.
Λοιπὸν νὰ πάψη ὁ ψάλτης μας γιὰ νὰ χαιρώμαστε ὅλοι,
κ' ἔμεις πού τὸν φιλεύουμε, κι ὁ ξένος, εἶναι κάλλιο·
τὶ ὅλα γιὰ χάρη γένηκαν τοῦ σεβαστοῦ μας ξένου,
πού δῶρα τοῦ χαρίσαμε, καὶ πού τὸν προβοδοῦμε.
Εἶναι σὰν ἴδιος ἀδερφὸς ὁ ξένος πού προσπέφτει
στὸν ἄντρα πού σταλαματιὰ τοῦ μνήσκει νοὺς ἀκόμα.
Ὅμως κ' ἐσὸ μὴν πολεμᾷς μὲ τέχνες νὰ μᾶς κρύβης
ὅσα ρωτήξω φανερὰ καλύτερ' ἢς τὰ λέμε.
Πῆς τῶνομα πού σ' ἔκραζαν ἐκεῖ κάτω οἱ γονιοὶ σου, 550
κ' οἱ ἄλλοι μὲς στὸν τόπο σας, κ' ἡ γειτονιά τριγύρω.
Τὶ δίχως ὄνομα μαθὲς κανένας δὲν ὑπάρχει
μὰ καὶ στὸν κόσμο γεννηθοῦν, κακοὶ, καλοὶ, τοὺς βγάζουν
καὶ τῶνομά τους οἱ γονιοί. Καὶ τὴν πατρίδα πῆς μας,
τὴ χώρα σου, τὸ δῆμο σου, νὰ νοιώσουν τὰ καρᾶδια,
νὰ βάλουν πλώρη κατακεῖ, ταξίδι σὰ σὲ πάρουν.
Γιατὶ δὲν ταξιδεύουνε οἱ Φαίαικες μὲ ποδοτές,
μηδ' ἔχουν τὰ καρᾶδια τους τιμόνια, καθὼς τᾶλλα,
παρὰ μονάχα τους τὸ νοῦ μαντεύουνε τοῦ ἀνθρώπου,
κι ὅλων τις χώρες ξέρουνε καὶ τὰ παχιά χωράφια 560
κι ὀλόταχα περνοῦν καὶ πᾶν στῆς θάλασσας τὰ πλάτια,
σὲ ἀντάρια καὶ σὲ σύννεφα κρυμμένα· καὶ δὲν ἔχουν
κανένα φόβο ἢ νὰ χαθοῦν ἢ νὰ βλαφτοῦν ποτέ τους.

Αὐτὸ ἐγὼ κάποτε ἄκουσα καὶ ξέρω ἀπ' τὸ γονιό μου
 Ναυσίθο, πὼς περίσσια ἐμᾶς ζουλεύει ὁ Ποσειδῶνας,
 πὸν ὄλους ἐμεῖς ἀπείραχτοι στῆ γῆς τους προβοδάμε.
 Κ' εἶπε πὼς κάποιο Φαιακινὸ καλόφτιαστο καρᾶβι,
 πὸν θάρθη ἀπὸ προβόδημα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
 θὰ σπάση, καὶ στῆ χώρα μας βουνὸ θὰ ρίξῃ γύρω.
 Αὐτὰ ἔπε ὁ γέρος κι ὁ θεὸς ἦ θὰ μᾶς τὰ τελέση,
 ἦ ἀτέλεστα θὰ μείνουνε, καθὼς αὐτὸς βουλιέται.
 Μὰ πές μου τώρα ξάστερα, καὶ ξήγησέ μου κι ἄλλο,
 τοὺς τόπους πὸν πλανήθηκες, τίς ξενιτειὲς πὸν πῆγες,
 τίς χῶρες τίς καλόχτιστες, καὶ ποιοὶ ἔναι οἱ κάτοικοί τους,
 καὶ ποιοὶ τους εἶταν δύσκαλοι κι ἄγριοι κι ἀδικοπράχτες,
 καὶ ποιοὶ εἶταν φιλόξενοι, μὲ θεοφοβιὰ στὸ νοῦ τους.
 Πές καὶ γιατί θρηνολογᾶς καὶ κλαῖς μὲς στὴν ψυχὴ σου,
 τῶν Ἀργιῶνε σὰν ἀκοῦς τὰ πάθια καὶ τοῦ Ἴλιου.
 Αὐτὰ οἱ θεοὶ τὰ κάμανε, καὶ κλῶσαν τῶν ἀνθρώπων
 ἔολοθρεμό, νὰ τᾶχουνε οἱ κατοπινοὶ τραγοῦδι.
 Ἡ τάχα στοῦ Ἴλιου νᾶπесе τὰ τεῖχη συγγενῆς σου,
 γαμπρὸς ἦ πεθερός;—πὸν αὐτοὶ πιὸ κοντινοὶ περνοῦνε
 ἀπ' τὸ δικό μας ὕστερα τὸ αἶμα καὶ τὴ φύτρα
 ἦ κάποιος βλάμης γκαρδιακὸς καὶ μὲ περίσσια γνώση;
 γιατί πιὸ λίγο ἀπ' ἀδερφὸς αὐτὸς θαρρῶ δὲν εἶναι.

570

580

ΡΑΨΩΔΙΑ Ι.

Τότε γυρῖζει ὁ τριξυπνος Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει
 «Ἀλκίνο, πρῶτε βασιλιά, καὶ τῶ λαῶν καμάρι,
 καλὸ ἔναι ἀλήθεια τέτοιονε τραγοιδιστὴ νάκοῦμε,
 σὰν ποῦν ἔτοῦτος, πὸν θεοῦ λὲς κ' ἦ φωνὴ του μοιάζει.
 Τὶ πιὸ χαριτωμένη ἐγὼ ζωὴ δὲν ξέρω κι ἄλλη,
 παρ' ὅταν ὄλος ὁ λαὸς τριγύρω ἀναγαλλιάζῃ,
 καὶ στὰ παλάτια οἱ σῦδειπνοι ἀράδα καθισμένοι
 ἀκοῦνε τὸν τραγοιδιστὴ, μὲ τὰ τραπέζια ὀμπρὸς τους
 γεμάτα κρέας καὶ ψωμί, κι ὁ κεραστής σὰν παίρνῃ
 ἀπ' τὸ κροντήρι τὸ κρασί καὶ χύνη στὰ ποτήρια.
 Στὸν κόσμον τόμορφότερον λογιᾶζω αὐτὸ πὼς εἶναι.
 Ὅμως τὰ βαρυστέναχτα δεινά μου νὰ ρωτήξῃς
 σοῦρθε λαχάρα, πιὸ βαριά γιὰ νὰ στενάζω ἀκόμα.

10

Τί πρῶτον νὰ σοῦ δηγηθῶ, καὶ τί στερνό, πὸν μύρια
 κακὰ μοῦ δώκανε οἱ θεοὶ πὸν κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
 Καὶ πρῶτα τῶνομά μου ἄς πῶ, κ' ἔσεῖς νὰ τὸ γνωρίστε,
 κ' ἐγὼ κατόπι, τὸ σκληρὸ τὸ χάρο σὰν ξεφύγω,
 νὰ μείνω πάντα φίλος σας, κι ἄς κατοικῶ μακριὰ σας.
 Εἶμ' ὁ Δυσσέας, τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, πὸν ξέρουν ὄλοι οἱ ἀνθρώποι
 τοὺς δόλους μου, κ' ἦ δόξα μου στὸν οὐρανὸ ἀνεβαίνει. 20
 Καὶ κατοικῶ στὸ λιόλουστο τὸ Θιάκι, πὸν ἔχει ἀπάνω
 τὸ Νήριτο, τρανὸ βουνὸ πὸν σεῖε ἀψηλὰ τὰ φύλλα,
 κι ὀλόγυρα πολλὰ νησιὰ τῶνα κοντὰ ἔναι σᾶλλο,
 ἦ Σάμη καὶ τὸ Δουλιχίό, κ' ἦ Ζάκυθος ἦ δεντροάτη.
 Ἐτούτη χάμου ἀπλώνεται στὰ πέλαγα τῆς Δύσης,
 τᾶλλα νησιὰ ἔναι ξεχωρα, σᾶνάβλεμμα τοῦ ἥλιου.
 Πέτρες γεμάτο, μὰ καλὸ λεβέντες γιὰ νὰ βγάξῃ.
 Ἄλλο ἀπ' τὴ γῆς μου πιὸ γλυκὸ δὲν ξέρω ἐγὼ στὸν κόσμον.
 Μὲ κράτησε κ' ἦ Καλυψώ, ἡ θεὰ ἡ χαριτωμένη,
 μὲς στὴ σπηλιά της, κι ἄντρας της νὰ γίνω λαχταροῦσε 30
 μὲ κράταε στὰ παλάτια της ἦ Κίρκη, ἡ θεὰ τῆς Αἴας,
 ἦ δολοπλέχτρα, κι ἄντρας της νὰ γίνω λαχταροῦσε
 ὅμως ποτές δὲ γύρισαν αὐτές τὸ νοῦ μου ἐμένα.
 Ἄπὸ πατρίδα καὶ γονιοὺς γλυκότερον δὲν ἔχει
 τίποτ' ὁ ἀνθρωπος, κι ἄς ζῆ σὲ πλουτισμένο σπιτί
 γῆς ξενικιᾶς κι ἀπόμερης, μακριὰ ἀπὸ τοὺς γονιοὺς του.
 Μὰ τώρα τὸ πολύπαθο ταξίδι ἄς ἱστορήσω,
 πὸν ὁ μέγας Δίας μοῦ ὄρισε σὰ μίσενα ἀπ' τὴν Τροία.
 Ἄπὸ τὸ Ἴλιο ὁ ἄνεμος στοὺς Κίκονες μὲ πῆρε,
 στὴν Ἴσμαρον ἐκεῖ χάλασα καὶ πολιτεία κι ἀνθρώπους 40
 κι ὅσες γυναῖκες πήραμε καὶ πλούτια ἀπὸ τὴ χώρα,
 σωστὰ τὰ μοιραστήκαμε, τὸ δίκιο νᾶχουν ὄλοι.
 Τότες παρακινούσα ἐγὼ νὰ φύγοιμε μὲ βιάση,
 μὰ αὐτοὶ, μεγάλη ἦ τρέλλα τους, δὲ θέλανε νάκούσουν,
 μόν' πῖναν ἄσμιχτο κρασί, καὶ σφάζανε περίσσια
 ἀρνιά, καὶ λοξοπόδαρον στὸ περιγιάλι βόδια.
 Πῆγαν ὡς τόσον οἱ Κίκονες καὶ Κίκονες φωνάζαν,
 πὸν ἀπὸ στεριᾶς γειτόνευαν καὶ πὸν εἶταν πιώτεροί τους,
 καὶ πιὸ παληκαράδες τους, καλοὶ νὰ πολεμοῦνε
 ἀπάνω ἀπ' ἄροματα, ἦ πεζοί, σὰν τῶφερνε ἡ ἀνάγκη. 50
 Σὰν τάνθια ἦρθαν τῆς ἀνοιξῆς αὐτοί, καὶ σὰν τὰ φύλλα,

σὸ χάραμα. Μοῖρα κακὴ τότε ἔπεσ' ἀπ' τὸ Δία
 σ' ἑμᾶς τοὺς δύστηχους, πολλὰ γὰρ νὰ μᾶς φέρῃ πάθια.
 Στῆσαν τὸν πόλεμο ὀμπροστὰ στὰ γλήγορα καράβια,
 καὶ πέφταν κι ἀπ' τὶς δυὸ μεριεὶς τὰ χαλκωτὰ κοντάρια.
 Πρωῖ ὅσο εἶταν, κ' ἔπαιρνε τὸ δρόμο τῆς ἡμέρας,
 βασιόμασταν ἀγνάντια τους, κι ἄς εἶταν πιώτεροί μας.
 Μὰ στῶ βοδιῶν τὸ λύσιμο σὰν ἦρθε ὁ Ἥλιος, τότες
 οἱ Κίκονες τοὺς Ἀχαιοὺς πιά τσάκισαν καὶ σπρῶξαν.
 Ἐξῆ ἀπὸ κάθε πλεούμενο χαλκόποδοι συντρόφοι
 σκοτώθηκαν. Οἱ ἄλλοι ἡμεῖς γλυτώσαμε ἀπ' τὸ χάρο.

60

Καὶ σηκωθήκαμε ἀπ' ἐκεῖ βαριόκαρδοι, μὰ πάλε
 καλὰ πού δὲ χαθήκαμε σὰν τᾶλλα μας τᾶδέροφια.
 Καὶ δὲν κινήσαν τὰ γερετὰ καράβια μας, ὥσπου
 φωνάξαμε ἀπὸ τρεῖς φορὲς καθένα ἀπ' τοὺς δικούς μας,
 τοὺς δύστηχους, πού πέσανε ἀπ' τοὺς Κίκονες κομμένοι.
 Κ' ἔστειλ' ἀπάνω μας Βοριά ὁ Δίας ὁ συννεφάρης,
 κι ἄγρια φουρτούνα σκέπασε τὴ γῆς καὶ τὰ πελάγη
 μὲ νέφια, καὶ κατέβηκε σκοτάδι ἀπ' τὰ οὐράνια.
 Καὶ τὰ καράβια καταμπρὸς χουμίζαν, καὶ τοῦ ἀνέμου
 ἡ μάνητα ἦρθε κ' ἔσκισε κομμάτια τὰ παννιά μας.
 Καὶ κάτου ἡμεῖς τὰ ρίξαμε, χαμὸς νὰ μὴ μᾶς ἔρθῃ,
 καὶ στὴ στεριά μὲ τὰ κουπιὰ γοργὰ τραβήξαμε ὄξω.
 Ἐκεῖ παραμονεύαμε δυὸ νύχτες καὶ δυὸ μέρες,
 καὶ τὴν καρδιά μᾶς ἔτρωγε τὸ βάσανο κι ὁ κόπος.
 Τὴν τρίτη σὰ μᾶς ἔφερε τὴ μέρα ἡ Χρυσαιγοῦλα,
 κατάρτια στήνουμε, λευκὰ παννιά τραβᾶμε ἀπάνω,
 καθόμαστε, κι ὁ ἄνεμος μαζί μὲ τοὺς ποδοτέες
 βάλαν τὰ πλοῖα σὸ δρόμο τους. Καὶ τότες θάξιωνόμουν
 στὸν τόπο μου ἄβλαβος νάρθῶ, μὰ τὸ Μαλέα γυρνώντας
 κῦμα καὶ ρέμα καὶ Βοριάς μᾶς βγάζουνε ἀπ' τὸ δρόμο,
 καὶ πέρ' ἀπὸ τὰ Κύθηρα στὰ πέλαα μᾶς πετᾶνε.

70

Μέρες ἐννιά μᾶς ἔδεχναν οἱ φοβεροὶ οἱ ἀνέμοι
 μὲς στὰ ψαράτα πέλαγα· στὶς δέκα στὰ λημέρια
 τῶ Λωτοφάγων ἦρθαμε, πού θρέφονται μὲ τάνθια.
 Βγήκαμε τότες, καὶ νερὸ σὰν πήραμε ἀπὸ βροῦση,
 κοντὰ στὰ γοργοκάραβα στρῶσαν φαγὶ οἱ συντρόφοι.
 Σὰ φάγαμε, σὰν ἤπιαμε, καὶ φράνθηκε ἡ καρδιά μας,
 συντρόφους τότες ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν

ποιοὶ ζούσανε σ' αὐτὴ τὴ γῆς σιταροφάγοι ἀνθρώποι,
 καὶ διάλεξα νομάτους δυὸ μὲ κήρυκα μαζί τους.
 Πήγανε τότες, ζύγωσαν τοὺς Λωτοφάγους ἄντρες,
 καὶ στοὺς συντρόφους μας αὐτοὶ κακὸ δὲ μελετοῦσαν
 κανένα, μόν' τοὺς ἔδωκαν λωτὸ νάπογευτοῦνε.
 Κι ὅποιος σὸ στόμα του ἔβαζε λωτοῦ καρπὸ μελάτο,
 δὲν ἤθελε πιά μῆνημα νὰ στεῖλῃ ἢ νὰ γυρίσῃ,
 παρὰ νὰ μείνουν θέλανε στὴ γῆς τῶ Λωτοφάγων,
 λωτὸ νὰ τρῶνε, γυρισμὸ πατρίδας λησιμονώντας.
 Κλαίγανε σὰν τοὺς ἔφερα μὲ τὸ στασιὸ στὰ πλοῖα,
 καὶ στὰ ζυγὰ ἀποκάτωθε τοὺς ἔσυρα δεμένους.
 Τοὺς ἄλλους τότες φώναξα συντρόφους νάνεβοῦνε
 μὲ μιᾶς στὰ γοργοκάραβα, μὴν τύχη καὶ κανένας
 γευτῆ λωτὸ καὶ γυρισμὸ πατρίδας λησιμονήσῃ.
 Κι αὐτοὶ ἔμπαιναν κι ἀραδιαστὰ καθίζανε στοὺς πάγκους,
 καὶ τὰ νερὰ τᾶφρόασπρα μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.

90

100

Βαριόκαρδοι τραβᾶμε ὀμπρός, κ' ἐρχόμαστε στὰ μέρη
 πού οἱ δύστροποι κ' οἱ ἄνομοι Κύκλωπες κατοικοῦνε·
 αὐτοὶ πού στοὺς ἀθάνατους θεοὺς τᾶφήνουν ὄλα,
 καὶ δὲ φυτεύουν, μήτε γῆς ὀργώνουνε ἀπατοῖ τους,
 μόν' καθετὶς ἀνέσπαρτο κι ἀνόργωτο φυτρῶνει,
 στάρια, κριθάρια, κλήματα πού δίνουν τὸ κρασί τους
 τὸ σταφυλάτο, κ' ἡ βροχὴ τοῦ Δία τὰ μεγαλώνει.
 Βουλὲς δὲν ἔχουν, σύναζες καὶ νόμους δὲ γνωρίζουν,
 μόνε στῶν ἀψηλῶν βουνῶν τὶς ἄκρες λημεριάζουν,
 μέσα σὲ σπήλια ὀλόβαθα, καὶ ἔξωρα καθέναν
 κρίνει γυναῖκα καὶ παιδιὰ, καὶ δὲν ψηφάει τοὺς ἄλλους.

110

Ἀγριονήσι ἀπλώνεται παρόξω ἀπ' τὸ λιμάνι,
 μήτε κοντὰ μήτε μακριὰ ἀπ' τὴ χώρα τῶν Κυκλώπων,
 δεινρότοπος, κι ἀγριόγίδα βρίσκουντ' ἐκεῖ περίσσια,
 τί ἀνθρώπινη πατημασιὰ τὴ ζωὴ δὲν τοὺς ταράζει,
 μήτ' ἐκεῖ μπαίνουν κυνηγοὶ πού σὲ ρουμάνια μέσα
 μὲ κόπους καὶ μὲ βάσανα σκαλώνουν κορφοβούνια.
 Μήτε σκεπάζουνε τὴ γῆς κοπάδια ἐκεῖ κι ἀλέτρια,
 μόνε ἄσπαρτη κι ἀνόργωτη κι ἀπὸ κατοίκους χήρα
 γιὰ πάντα εἶναι, καὶ χαίρουνται τὰ γίδια τὴ βοσκή της.
 Τὶ πλοῖα κοκκινόπλωρα οἱ Κύκλωπες δὲν ἔχουν,
 καὶ μαραγκοὺς νὰ φτιάχνουνε καλόστρωτα καράβια,

120

καλὰ γιὰ νάρμενίζουνε καὶ νάρχουνται σὲ χῶρες,
καὶ πού μ' αὐτὰ γυρίζοντας γνωρίζουνται οἱ ἀνθρώποι
ἂν τᾶχανε, καλόχριστο καὶ τὸ νησί τους θάταν.

Καλὸ νησί, πού θᾶφερνε στήν ὥρα τους ἀπ' ὅλα
δίπλα τοῦ ἀφρόασπρου γιалоῦ λιβάδια ἔχει δροσαῖτα
καὶ μαλακά, πού ἀθάνατα θὰ γίνονταν ἀμπέλια·
ἴσιος κι ὁ τόπος γιὰ ὄργωμα· τὸ στάρι στὸν καιρὸ του
βαθὺ θὰ τὸ θερίζανε, τ' εἶναι παχὺ τὸ χῶμα.

Καὶ στὸ λιμῶνα τὸν καλὸ μῆτε παράγγι θέλει,
μῆτε νὰ ρίχτης ἄγκουρες, κι οὔτε νὰ δένης πρύμη·
μόνε τραβοῦν τὰ πλοῖα στή γῆς οἱ ναῦτες, κι ἀπαντέχουν
τὴν ὄρεξη τοῦ ταξιδιοῦ, καὶ πρύμος νὰ φουσήξῃ.

Καὶ τρέχει κρούσταλλο νερὸ στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη,
ἀπὸ πηγὴ βαθιάς σπηλιάς, μ' ὀλοτριγύρω λεῦκες.

Ἐκεῖ νὰ πιάσουμε ἦρθαμε, καὶ θεὸς μᾶς ὀδηγοῦσε,
μέσα σὲ νύχτα σκοτεινὴ, πού τίποτις δὲ θῶρειες
τί καταχνιὰ μᾶς σκέπαζε, καὶ μῆτε τὸ φεγγάρι
τὰ νέφια δὲν τὸ ἀφήνανε στὸν οὐρανὸ νὰ φέγγῃ.

Κανένας τότες τὸ νησί δὲν μπόρειε νὰ ξανοίξῃ,
καὶ τὰ μακριὰ τὰ κύματα πού πρὸς τὴ γῆς κυλιόνταν
δὲν τᾶδαμε, ὥσπου τὰ καλὰ καράβια σέρναμ' ὄξω.

Μαζώξαμε ὅλα τὰ παννιὰ σὰ σύρθηκαν τὰ πλοῖα,
καὶ στάκρογιάλι βγήκαμε, κ' ἐκεῖ μᾶς πῆρε ὁ ὕπνος
προσμένοντας τὴν ὥρια αὐγὴ νάρθῃ καὶ νὰ μᾶς φέξῃ.
— Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
καὶ τὸ νησί θαμαζόντας γυρνούσαμε νὰ δοῦμε.

Οἱ νύφες τότες στὰ βουνά, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
τὰ γίδια ξεκινήσανε, νὰ βροῦν φαγὶ οἱ συντρόφοι.

Γερτὰ δοξάρια καὶ μακριὰ κοντάρια ἀπ' τὰ καράβια
ἀμέσως φέρνουμε, καὶ τρεῖς γενήκαμε παρές·
χτυπάμε, καὶ μᾶς ἔδωσε ὁ θεὸς λαμπρὸ κυνήγι.

Μ' ἀκολουθοῦσαν δώδεκα καράβια· στὸ καθένα
ὡς ἐννιά γίδια πέσανε· σ' ἐμένα ἀφήκαν δέκα.

Ὅλη τὴ μέρα, ὡς τοῦ ἡλιοῦ τὸ γέριμα, καθισμένοι
μὲ κρέας ξεφαντώνναμε καὶ μὲ κρασί φλογᾶτο,
τι ἀκόμα βάσταε τὸ κρασί τὸ μαῦρο στὰ καράβια,
πού μᾶζωξε ὁ καθένας μας πολὺ μὲς στὶς λαγῆνες,
σὰν πῆραμε τὴν ἱερὴ τὴ χώρα τῶν Κικόνων.

130

140

150

160

Καὶ βλέπαμε ἀντικρὺ καπνὸ στὰ μέρη τῶν Κυκλώπων,
 καὶ ἀκούγαμε μαζὶ μ' αὐτοὺς τὰ γιδοπρόβατα τους.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλευσε καὶ πλάκωσε σκοτάδι,
 νὰ κοιμηθοῦμε γύραμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Ἔφεξ' ἡ ροδοδάκτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγούλα, 170
 καὶ συντυχιὰ τοὺς φώναξα, καὶ σ' ὄλουνοὺς τοὺς εἶπα

«Οἱ ἄλλοι ἔσεῖς νὰ μείνετε, συντρόφοι ἀγαπημένοι
 ἐγὼ μὲ τὸ καράβι μου καὶ τοὺς δικούς μου σέρνω,
 νὰ πάω νὰ μάθω τί λογιῆς ἀνθρώποι ἐκεῖθε ζοῦνε,
 νᾶναι ἄραγες ἀδιάντροποι καὶ ἄγριοι καὶ ἀδικοπράχτες,
 ἢ τάχα εἶναι φιλόξενοι, μὲ θεοφοβιὰ στὸ νοῦ τους.»

Καὶ στὸ καράβι ἀνέβηκα, καὶ στοὺς συντρόφους μου εἶπα
 νὰ λύσουνε τὶς γούμενες καὶ στὸ καράβι νάμπουν.
 Κι αὐτοὶ ἔμπαιναν καὶ ἀραδιαστὰ καθίζανε στοὺς πάγκους,
 καὶ τὰ νερὰ τὰφρόασπρα μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν. 180

Στὸν τόπο σάνε φτάσαμε πὺν ἀλάργα δὲ βρισκόταν,
 βλέπουμε δίπλα στὸ γιालὸ σπηλιὰ κατὰ τὴν ἄκρη,
 δαφνόστεγη, ἀψηλὴ, πὺν ἄρνιὰ ξενύχτιζαν καὶ γίδια,
 καὶ αὐτὴ μὲ βαθιορίζωτα λιθάρια τοιχωμένη
 καὶ μ' ἀψηλόφουντα ἰδρῶνὰ καὶ πεῦκα ὄλοτριγύρω.

Ἄντρας ἐκεῖ θεόρατος λημέριαζε μονάχος,
 πὺν τὰ κοπάδια του ἔβασκε σὲ ἀπόμακρα, καὶ μ' ἄλλους
 δὲν ἔσμιγε, παρὰ ἔπλεχνε ἀδικιὰς στὴ μοναξιά του.
 Τέρας θεόρατο εἶτανε, καὶ μὲ ἄντρα ψωμοφάγο 190
 δὲν ἔμοιαζε, παρὰ ἔμοιαζε δεντροῦτο κορφοβούνη,
 πὺν μέσα στάψηλὰ βουνὰ μονάχο ξεχωρίζει.

Τότες στοὺς ἄλλους μου ἀκριβοὺς συντρόφους παραγγέλνω
 ἐκεῖ νὰ καρτερήσουνε, τὸ πλοῖο γιὰ νὰ φυλάγουν,
 καὶ δώδεκα διαλέγοντας συντρόφους, ἕναν κ' ἕναν,
 ξεκίνησα μὲ ἀσὶ τραγιοῦ, καλὸ κρασί γεμάτο.
 Μοῦ τῶχε δώσει ὁ Μάρωνας, τοῦ Εὐανθέα ὁ γόνος,
 ἱερέας τοῦ Ἀπόλλωνα, τῆς Ἰσμαρος προστάτη,
 πὺν αὐτόν, γυναίκα καὶ παιδὶ διαφέντεψα ἀπὸ σέβας,
 ἔ'εἶχε τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνα τὸ φουντωμένο δάσο 200
 λημέρι του· καὶ μοῦφερε μεγάλα δῶρα τότες.

Μοῦ χάρισ' ἑπτὰ τάλαντα χρυσάφι δουλεμένο,
 κροντήρι, ἀσήμι μοναχό, καὶ δώδεκα λαγῆνες
 μοῦ γέμισε ἄσμικτο κρασί, γλυκὸ πιωτὸ καὶ θεῖο,

πού δοῦλος δὲν τὸ γνῶριζε στὸ σπιτί ἢ παρακώρη,
 μόνε ἢ γυναίκα του κι αὐτός, καὶ μιὰ κελάρισσά του.
 Καὶ γιὰ νὰ πιοῦνε τὸ γλυκὸ μαῦρο κρασί, ἓνα μόνο
 ποτήρι σὲ εἴκοσι ἔφτανε μέτρα νερὸ νὰ χύση,
 κι ἀπ' τὸ κροντήρι ἀνέβαινε τὸ μοσκοβολητό του, 210
 θάμα μονάχο· καὶ κανεὶς νὰ τάρνηθῆ δὲν μπόρειε.
 Γέμισ' ἀσκι τρανὸ μ' αὐτό, πῆρα μαζί καὶ σάκκο
 προμήθειες, τὶ ἀπαρχῆς ἐγὼ τὸ μάντευμα στὸ νοῦ μου
 πὼς ἄντρα δύναμη πολλὴ ζωσμένο θάνταμῶσω,
 ἄγριο, πού μῆτε τὸ σωστὸ μῆτε τὸ δίκιο νοιώθει.

Ὡ γλήγορα πᾶμε στὴ σπηλιά, μὰ ἐκεῖ δὲ βρήκαμὲ τον,
 παρὰ ἔβασκε ἔξω στὶς βοσκὰς τὰ πλούσια του κοπάδια.
 Σὰν μπήκαμε, κοιτάζαμε τὸ τί ἔχε μὲς στὸ σπήλιο·
 τὰ τυροβόλια ὀλόγεμα, καὶ μὲς στὶς μάντρες στοιβα
 τάρνια καὶ γίδια, ἔξωρα κλεισμένο τὸ κάθε εἶδος, 220
 χώρια τὰ πρωτογέννητα, τὰ μεσιανά, τὰ τρίτα·
 καὶ ἄγγειά πού τὰ πλημύριζε τυρογάλο· καρδάρια
 καὶ σκάφες, ὅλα διαλεχτά, πού ἄρμεγε γάλα μέσα.
 Τότε οἱ συντρόφοι μούκρεναν καὶ μὲ παρακαλοῦσαν,
 τυριά καὶ γιδοπόρδατα νὰ πάρουμε ἀπ' τὶς μάντρες,
 καὶ στὸ γοργὸ καράβι μας γυρίζοντας μὲ βιάση,
 πὰς στάρμυρὰ τὰ κύματα νὰ βγοῦμε· κ' ἐγὼ τότες
 δὲν ἄκουγα, ἂν καὶ θάτανε πολὺ καλύτερό μας,
 μόνε ἤθελα κι αὐτὸν νὰ δῶ, καὶ δῶρα του νὰ λάβω.

Μὰ αὐτὸς δὲν εἶταν νὰ φανῆ πρόσχαρος στοὺς συντρόφους. 230

Καὶ σὰν ἀνάψαμε φωτιά καὶ κάναμε θυσία,
 πήραμε φάγαμε τυρί, καὶ μέσα καθισμένοι
 προσμέναμε ὥσπου ἀπ' τὴ βοσκὴ ξανάρθε κουβαλοῦσε
 ξύλα φορτιὸ τρομαχτικό, νὰ τᾶχη γιὰ τὸ δεῖπνο.
 Σὰν τᾶρριξε μὲς στὴ σπηλιά, βαρὺ σηκῶσαν βρόντο,
 κ' ἐμεῖς στὰ μέσα τῆς σπηλιάς φύγαμε φοβισμένοι.
 Μὲς στὴν ἀπλόχωρη σπηλιά τὰ πρόδατα μαζώνει,
 ὅσ' αὐτὸς ἄρμεγε· ὄξωθε τᾶσερνικά του ἀφήκε,
 τράγους, κριάρια, στρουμωχτὰ στοῦ ἀνλόγουρου τὰ βάθια. 240
 Σήκωσε τότες κ' ἔβαλε θυρόπετρα μεγάλη,
 τόσο βαρειά, πού εἰκοσιδύο δὲ θᾶσωναν ἀμάξια
 τετράτροχα καὶ δυνατὰ ἀπὸ χάμου· νὰ τὴ σύρουν.
 Τέτοιο λιθάρι θεόρατο σὰν ἔβαλε στὴ θύρα,

κάθησε γίδες ἄρμεξε μαζί καὶ προβατίνες,
 μὲ τᾶξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαλε τᾶρνί της.
 Ἄπ' τᾶσπρο γάλα τὸ μισὸ κατόπι ξεχωρίζει,
 τὸ πήζει, καὶ μὲς στὰ πλεχτὰ καλάθια τὸ μαζώνει.
 Τᾶλλο μισὸ τὸ φύλαξε μέσα σταγγειά, νὰ τᾶχη
 γιὰ δεῖπνο του σὰν ἤθελε, νὰ παίρνη καὶ νὰ πίνη.
 Καὶ τίς δουλειές του βιαστικὰ σὰν τέλειωσε, τὴ σιτιά του 250
 ἄναψε, καί, ὡς μᾶς ξάνοιξε, φωνάζει· «ὦ ξένοι, ποιοὶ εἰστε;
 καὶ ποῦθε ταξιδέψατε τοὺς πελαγήσους δρόμους;
 Τάχα δουλειὰ σᾶς ἔφερε, ἢ ἐδῶ κ' ἐκεῖ πλανιέστε
 στὶς θάλασσες, σὰν πειρατὲς πού τριγυροῦν καὶ φέρνουν
 μὲ τῆς ζωῆς τοὺς κίντυνο ζημιὰ σὲ ξένον κόσμο.»

Εἶπε, κ' ἐμᾶς μᾶς ἔκοψε μεμιάς τὰ ἦπατά μας
 τὸ μουγκρητό του τὸ βαρὺ κ' ἡ ὄψη ἢ γιγαντένια.
 Ὅμως τοῦ ἀπολογήθηκα κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπα·
 «Ἀπὸ τὴν Τροία ἐρχόμαστε, Ἄχαιοὶ πού μύριοι ἀνέμοι
 μᾶς πέταξαν στῆς θάλασσας τὰ τρισθαθα τὰ πλάτια. 260
 Πατρίδα θέλαμε, κι ἄλλοῦ μᾶς φέραν ἄλλοι δρόμοι
 τέτοιο τοῦ Δία στάθηκε τὸ θέλημα κ' ἡ γνώμη.
 Καὶ λέμε ἀπ' τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα τᾶσκέρι
 πὼς εἴμαστε, πού ἀκούστηκε στὰ πέρατα τοῦ κόσμου
 μεγάλη χώρα παίρνοντας, πλήθος λαὸ χαλνώντας.
 Κ' ἐμεῖς πού ἐδῶ βρεθήκαμε, προσπέφτουμέ σου τώρα,
 φιλοξενιὰ ἢ καὶ χάρισμα κανένα νὰ μᾶς δώσης,
 σὰν πού σὲ ξένους συνηθοῦν. Σεβάσου, ὦ δυνατέ μου,
 καὶ τοὺς θεοὺς· ἱκέτες σου στεκόμαστε ὀμπροστά σου.
 Ξένους κ' ἱκέτες ἀγαπάει ὁ Δίας νὰ διαφεντεῖ 270
 ὁ θεὸς τῶν ξένων τῶν ἱερῶν, πού πάει μαζί τοὺς πάντα.»

Ἔτο· εἶπα, κι αὐτὸς ἄξαφνα μὲ κάκια μοῦ ἀντισκόβει·
 «Γιὰ κλούβιος εἶσαι, ὦ ξένε μου, γιὰ μούρθες ἀπὸ πέρα,
 καὶ νὰ ψηφῶ μοῦ λὲς θεοὺς καὶ νὰ τοὺς ἔχω φόβο·
 τὸ Δία τὸν αἰγιδόσκεπο οἱ Κύκλωπες δὲν ψηφοῦνε,
 μῆτε τοὺς ἄλλους τοὺς θεοὺς, τ' εἴμαστ' ἀνώτεροί τους.
 Δὲ θὰ μὲ κάνη ἢ ὄχρητα τοῦ Δία νὰ σᾶς ἀφήσω,
 ἢ ἔσένα ἢ τοὺς συντρόφους σου, σὰ δὲν τὸ θέλω ἀτός μου.
 Λέγε μου ὡς τόσο, πού ἄραξες τῶριόφτιαστο καράβι;
 σὲ κάποιαν ἄκρη, ἢ πιὸ κοντά; τί αὐτὸ νὰ ξέρω θέλω.» 280
 Αὐτὰ εἶπε δοκιμάζοντας, μὰ δὲ μὲ γέλαε ἐκεῖνος

έμένα τὸν πολύξερο, καὶ τοῦ ἀπαντῶ μὲ δόλο·

«Ὁ τρανταχτῆς μοῦ τσάκισε τὸ πλοῖο, ὁ Ποσειδῶνας,
πετώντας το κατὰβραχα σὲ κάβο ἐδῶ τῆς γῆς σας·
οἱ ἀνέμοι ἀπὸ τὰ πέλαγα τὸ σπρώξανε, μὰ ἐτοῦτοι
μαζὶ μ' ἐμένα ξέφυγαν τὸ φοβερὸ τὸ τέλος.»

Εἶπα, μὰ ἀπὸ τὴν κάκια του μιλιὰ δὲ βγάξει ἐκεῖνος
μόν' χούμιξε, κι ἀπλώνοντας τὰ χέρια στοὺς συντρόφους,
ἄρπαξε δυὸ, καὶ σὰ σκυλιὰ κάτου στὴ γῆς τοὺς ρίχτει.
Κυλιούνταν χάμου τὰ μυαλά, καὶ μούσκευαν τὸ χῶμα.

290

Τοὺς πῆρε, τοὺς κομματίασε, τοὺς τοίμασε γιὰ δεῖπνο,
καὶ σὰ λιοντάρι τοῦ βουνοῦ τοὺς τρώει χωρὶς νάφήση
σπλάχνο, ψαχνό, γιὰ κόκκαλο γεμᾶτο ἀπὸ μεδούλι.
Κ' ἐμεῖς στὸ Δία κλαίγοντας σηκώναμε τὰ χέρια,
τέτοια καμώματα φριχτὰ θωρώντας σασισιμένοι.

Κι ὁ Κύκλωπας τὴ διάπλατη σὰ γέμισε κοιλιὰ του,
κρέατ' ἀνθρώπου τρώγοντας καὶ γάλα ἀγνὸ ρουφώντας,
μὲς στὴ σπηλιά ξαπλώθηκε σιμὰ στὰ πρόβατά του.
Τότες ἐγὼ στοχάστηκα μὲς στὴν τρανὴ ψυχὴ μου,
νὰ πάω κοντά, τὸ κοφτερὸ σπαθί μου νὰ τραβήξω,
καὶ νὰ τὸ μπήξω ὀλόϊσα στὰ στήθια, ἐκεῖ ποὺ ὁ φράχτης
βαστάζει τὸ συκῶτι, ἀφοῦ τὸν ψάξω μὲ τὰ χέρια.

300

Μοῦρθε ὁμως ἄλλος στοχασμός, κ' εἶπα ὄχι· τί μαζὶ του
κ' ἐμεῖς θενὰ χανόμεσταν, τὸ βράχο μὴν μπορώντας
τὸ θεόρατο νὰ σπρώξουμε, ποὺ ἔβαλε αὐτὸς στὴ θύρα.
Καὶ στεναχτὰ προσμέναμε τὴ θεία αὐγὴ νὰ φέξη.

Σὰ φάνη ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Ἀψυῖουλα,
φωτιὰ ἄναψε καὶ τίς παχειὲς ἄρμεγε προβατίνες,
μὲ τάξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαζε τᾶρνί της. »
Καὶ τίς δουλειὲς τοῦ σπήλιου του σὰν τέλειωσε μὲ βιάση
ἄρπάξει μᾶλε δυὸ μαζὶ, καὶ γέμα τ' αὐτὸς τοὺς κάνει.

310

Ἀπὸ τὴ θύρα τὸν τρανὸ τότες σηκώνει βράχο,
κι ὄξω ἀπ' τὸ σπήλιο τὰ παχιὰ σὰν πῆρε πρόβατά του,
τὸν ξαναθέτει, σκέπασμα σὰ νᾶταν σαῖττοθήκης.

Σφυρίζοντας ὁ Κύκλωπας ἀνέβαζε στὰ ὄρη
τὰ πρόβατα· κ' ἐγὼ στὸ νοῦ σκέδιο ὀχτροῖκο ζητοῦσα
νὰ γδικιωθῶ, κ' ἡ Ἄθηνᾶ νὰ μοῦ χαρίση δόξα.

Καὶ νά, ποιά γνώμη φάνηκε καλύτερη στὸ νοῦ μου.
Μεγάλο γλωροκούτσορο χάμου εἶτανε στὴ μάντρα.

ἐλιά, ποὺ ἐκεῖνος τῶκοψε, σὰν ξεραθῆ νὰ τῶχη
ραβδί του· καὶ μᾶς φάνηκε, τηρώντας το, μεγάλο
ὄσο κατάρτι καραβιοῦ τῶν εἴκοσι κουπιῶνε,
ἀπ' τὰ πλατιά τὰ φορητὰ ποὺ στὰ πελάγη τρέχουν.

320

Τόσο τρανὸ φαινότανε στὸ μάκρος καὶ στὸ πάχος. —
ΠΑίρνω καὶ κόβω ὡς μιὰν ὄργυιὰ κομμάτι ἀπὸ τὸ ξύλο,
καὶ νὰ τὸ πελεκήσουνε προστάξω τοὺς συντρόφους·
κι αὐτοὶ τὸ σιάξαν· τότε ἐγὼ στὴν ἄκρη τὸ μυτώνω,
καὶ σὰν τὸ καλοπύρωσα μὲ τῆς φωτιᾶς τὴ φλόγα,
τὸ ἀπίθωσα καὶ τῶκρυφα στὴν κοπριά ἀποκάτου,
ποὺ κοίτονταν ἀμέτρητη στοίβα παντοῦ στὸ σπήλιο.

330

Καὶ λέω στοὺς συντρόφους μου νὰ ρίξουν κληρο, ποιοὶ τους
μαζὶ μου θὰ κοτήσουνε νὰ πάρουν νὰ τοῦ μπήξουν
μέσα στὸ μάτι τὸ λοστό, καθὼς τὸν πάρη ὁ ὕπνος.
Βγήκαν ἐκεῖνοι ποὺ κ' ἐγὼ ποθοῦσα νὰ διαλέξω
τέσσερεις βγήκανε, κ' ἐγὼ πέμτος μαζὶ τους εἶμουν.
Σὰ βράδιασε, ἦρθε φέροντας τῶριόμαλλο κοπάδι,
κ' ἔβαλε μέσα τὰ παχιὰ τὰ πρόβατα στὸ σπήλιο,
ὄλα, χωρὶς κανένα τους στὴν ὄξω αὐτὴ νάφήση.

Ἦ καὶ αὐτὸς του νᾶνοιωσε, ἡ θεὸς τονὲ φωτοῦσε.

Σήκωσε τότες κ' ἔβαλε τὴν πέτρα τὴ μεγάλη,

340

καὶ γίδες κάθησε ἄρμεξε μαζὶ καὶ προβατίνες,

μὲ τάξη, καὶ τῆς καθεμιᾶς σιμὰ ἔβαλε τᾶρνί της.

Καὶ τίς δουλειὲς τοῦ σπήλιου του σὰν τέλειωσε μὲ βιάση,

ἄρπάξει πάλε δυὸ μαζὶ καὶ δεῖπνο του τοὺς κάνει.

Τότες ἐγὼ τὸν Κύκλωπα σιμώνω καὶ τοῦ κρένω,

μ' ἓνα καρδάρι ὀλόγεμο μαῦρο κρασί στὰ χέρια·

«Νά, πάρε, πιές, ὦ Κύκλωπα, ποὺ τρῶς ἀνθρώπου κρέας,

νὰ δῆς πιετὸ ποὺ φύλαγα κρυμμένο στὸ καράβι

σοῦ τῶφερα γιὰ στάξιμο, ἴσως καὶ δεῖξης σπλάχνια,

καὶ πίσω στείλῃς με, μὰ ἐσὺ λυσσᾶς καὶ δὲ χορταίνεις.

350

Καὶ ποιός ἀπ' τοὺς πολλοὺς θνητοὺς, σκληρὸ, θὰ ξαναρχόταν
ἐδῶ, κατόπι ἀπ' τᾶνομα καμώματά σου ἐδαῦτα; »

Εἶπα, κ' ἐκεῖνος μὲ ὄρεξη τὸ παίρνει καὶ τὸ πίνει,

καὶ τόσο τὸ γλυκάθηκε, ποὺ δεύτερο γυρεύει·

«Φέρε μου κι ἄλλο πρόθυμα, πές μου καὶ τῶνομά σου,

νὰ σὲ φιλέψω δᾶρο ἐγὼ, ποὺ νὰ τὸ καμαρώνης.

Δίνει κ' ἐδῶ στοὺς Κύκλωπες ἡ πλοῦσια γῆς σταφύλια

ζουμι γεμάτα, πού ἡ βροχή τοῦ Δία τὰ ὠριμάζει
μὰ εἶναι τῆς ἀμβροσίας αὐτὸ καὶ τοῦ νεχτάρου στάμα.»

Εἶπε, κ' ἐγὼ ἀπ' τὸ φλογερὸ κρασί ξανάδωσά του· 360
τρεις τονὲ κέρασα φορές, καὶ τρεῖς τόπιε ὁ χαμένος.

Καὶ τὸ κρασί στοῦ Κύκλωπα τὰ φρένα σάνε μπήκε,
τότες μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοῦπα·

«Κύκλωπα, τῶνομά μου θές; Ἐγὼ σ' τὸ φανερώνω
κ' ἐσὺ τὸ δῶρο πού ἔταξες νὰ μὲ φιλέψης τώρα.

Κανένας ὄνομα ἔχω ἐγώ· Κανένα μὲ φωνάζουν

κ' ἡ μάννα μου καὶ ὁ κύρης μου, κ' οἱ ἄλλοι μου οἱ συντρόφοι.»

Ἔτσι εἶπα, καὶ αὐτὸς ἄξαφνα μὲ κάκια ἀπολογιέται·

«Καὶ τὸν Κανέναν ὕστερα ἀπ' τοὺς ἄλλους τοὺς συντρόφους
θὰ φάω ἐγώ· μὰ πρῶτα αὐτούς τὸ δῶρο σου αὐτὸ θάναι.» 370

Εἶπε, καὶ στρώθη ἀνάσκελα πεσμένος, τὸ χοντρό του
τὸ σβέροκο πλάγι γέροντας καθὼς κοιτόνταν, κ' ὕπνος
τὸν πῆρε ἀκαταπόνετος, καὶ ἀπ' τὸ λαιμό του βγαῖναν
κρασιὰ καὶ ἀνθρώπινες μπουκιές, πού ξέρναε μεθυσμένος.

Ἔχωσα τότες τὸ δαυλὸ στὴν ἀναμιμένη στάχτη
νὰ πυρωθῆ, καὶ γάρδιωνα μὲ λόγια τοὺς συντρόφους,
μὴν τύχη καὶ κανένας τους δευλιάση καὶ δὲν ἔρθη.

Ἵτι ἄρχιζε τὸ λιόξυλο νὰ καίη, χλωρὸ καὶ ἄν εἶταν,
καὶ σπιθοβόλαε κόκκινο, ἀπ' τὴ φωτιά τὸ σέρνω.

Ἵλόγυρα στεκότανε οἱ συντρόφοι μου, καὶ θάρρος 380
μεγάλο κάποιος στὴν ψυχὴ θεὸς μᾶς εἶχε βάλει.

Πῆραν αὐτοὶ τὸ σουβλερὸ τὸ λιόξυλο στὰ χέρια,
τὸ μπήξανε στὸ μάτι του, κ' ἐγὼ ἀπὸ πάνω τότες

τὸ στριφογύριζα καθὼς ὁ ξυλουργὸς τρουπάνι
στριφογυρνάει σὲ καρabiou δοκάρι, καὶ ἀποκάτου

τραβᾶν οἱ ἄλλοι ἀπὸ τις δυὸ τις ἄκρες τὸ δεμένο
λουρί καὶ τὸ κουνουῖν γοργά, καὶ δὸς του αὐτὸ γυρίζει

παρόμοια τὸ δαυλὸ κ' ἐμεῖς τὸν πυρωμένο μέσα
στὸ μάτι του γυρνούσαμε, κ' ἔτρεχε γύρω τὸ αἷμα.

Τὸ μάτι καίγονταν, καὶ ὁ ἀχνὸς ματόφυλλα καὶ φρούδια
καψάλιζε, κ' οἱ ρίζες τους ἀπὸ τὴν πύρα τρίζαν. 390

Πῶς ὅταν τὸ σκεπάρνι του γιὰ τὸ τρανὸ πελέκι
χώνει στὸ κρῦο νερὸ χαλκιάς, χοχλοβουῖζει ἐκεῖνο,

σκληραίνοντας καὶ δύναμη στὸ σίδερο γεννώντας
ἔτσι τὸ μάτι τσίριζε στὸ λιόξυλο τριγύρω.

Μούγκριζ' ἐκεῖνος φοβερά, καὶ ἀχολογοῦσε ὁ βράχος,
καὶ φεύγαμ' ἐμεῖς τρέμοντας σὰν ἔσυρε ἀπ' τὸ μάτι
τὸ λιόξυλο μὲ τὰ αἵματα βαμμένο πέρα ὡς πέρα.
Τὸ πέταξε ἀπ' τὰ χέρια του τρελὸς ἀπὸ τὸν πόνο,
καὶ χούγιαξε φωνάζοντας τοὺς Κύκλωπες νάρθοῦνε 400

ἀπ' τις σπηλιές πού φώλιαζαν πᾶς στάγρια κορφοβούνια.
Κ' ἐκεῖνοι ἀκοῦσαν τὸν ἀχό, καὶ δῶθε κεῖθε ἐρχόνταν,

καὶ ἔξω ἀπ' τὸ σπήλιο στέκοντας ρωτοῦσαν τί παθαίνειν
«Τί κακὸ σοῦοθε κ' ἔτσιδά, Πολύφημε, φωνάζεις,

μέσα σὲ νύχτα ἀθάνατη, καὶ μᾶς χαλνᾷς τὸν ὕπνο;
Ἦ παίρνει σου τὰ πρόβατα κάποιος θνητὸς μὲ ζόρι,
ἢ σὲ σκοτώνει αὐτὸς μαθὲς μὲ δύναμη ἢ μὲ δόλο;»

Καὶ ὁ δυνατὸς Πολύφημος μέσαθε κρᾶζει· «Ἔ φίλοι,
μὲ δόλο, ὄχι μὲ δύναμη· Κανένας ὁ φονιάς μου.»

Καὶ αὐτοὶ τοῦ ἀπολογήθηκαν μὲ λόγια φτερωμένα· 410
«Κανένας σὰ δὲ σ' ἄγγιξε καὶ μόνος σου σὰν εἶσαι,
κακὸ πού ὁ Δίας ὁ τρανὸς σοῦ στέλνει δὲν ξεφεύγεις.
Μόν' κάλεσε τὸν κύρη σου, τὸ ρήγα Ποσειδῶνα.»

Εἶπανε, κ' ἔφυγαν· κ' ἐγὼ στὰ μέσα μου χαϊρόμουν,
πού τῶνομα τοὺς γέλασε, κ' ἡ περισσὴ μου γνώση.

Καὶ ὁ Κύκλωπας στενάζοντας ἀπ' τὸ βαρὺ τὸν πόνο,
ψάγγει καὶ πάει ὡς τὴν μπασιὰ καὶ τὸ λιθάρι σέρνει
καὶ κάθησε στὴ θύρα ὀμπρός, ἀπλώνοντας τὰ χέρια,
κάποιον νὰ πιάση ἂν ἔβγαине στάρνιὰ κρυμμένος μέσα.
Τόσο ἀμναλος πὼς εἶμουνα τὸ θάρρειψε στὸ νοῦ του.

Ἵς τόσο ἐγὼ τρόπο σωστὸ ζητοῦσα γιὰ νὰ φέρω 420
κακοῦ θανάτου γλυτωμὸ σὲ μένα καὶ στοὺς ἄλλους,
καὶ δόλους ἐπλεχνα πολλοὺς γιὰ χάρη τῆς ζωῆς μας,
γιατὶ μεγάλη συμφορὰ μᾶς τριγυροῦσε τότες.

Καὶ νά, ποιά γνώμη φάνηκε ἡ καλύτερη στὸ νοῦ μου.
Εἶχε κριάρια ἐκεῖ παχιά, πυκνόμαλλα, μεγάλα,

ὠραῖα, καὶ πού μαύριζε ἡ προβειὰ τους σὰ γιοφύλλι
αὐτὰ σιγὰ μὲ λυγαριές καλοστριμμένες δένω,
πού ὁ Κύκλωπας γιὰ στρώμα του τις εἶχε ὁ θεομπαίχτης,

ὄλ' ἀπὸ τρία· τὸ μεσιανὸ μ' ἐν' ἄντρα φορτωμένο, 430
καὶ τᾶλλα ἀπὸ τις δυὸ μεριές νὰ τονὲ διαφεντεύουν·

ἔτσι τὰ κάθε τρία ἄρνιὰ κ' ἓνα ἄντρα κουβαλοῦσαν.
Πιάνω κ' ἐγὼ τὸ πιὸ λαμπρὸ κριάρι ἀπὸ τὴ ράχη.

καὶ στήν κοιλιά του χαμηλά τῆ μαλλιαρῆ κρεμιέμαι,
ἀπ' τῶριο του μαλλί σφιχτά καὶ καὶ δυνατὰ πιασμένους.
Ἐκεῖ βαριαστενάζαμε προσμένοντας νὰ φέξῃ.

Κ' ἡ ροδοδάχτυλῃ ἡ Αὐγὴ σὰ φάνηκε ἀπ' τὰ σκότη,
πρὸς τῆ βοσκῇ χουμίζανε τὰσερνικά κοπάδι,
κι ἀνάρμεγα βογγούσανε τὰ θηλυκὰ στὶς μάντρες,
τὶ σκάζαν τὰ μαστάρια τους· κι αὐτὸς τυραννισμένος. 440
ἀπὸ τοὺς πόνους, ἔπαχνε τὶς ράχες τῶν προβάτων
ὀρθὰ καθὼς στεκόντανε· μὴ νοιώθοντας ὁ κλούβιος
πὼς ὅλοι στὰ μαλλᾶτα τους τὰ στήθια εἶταν δεμένοι.
Προβάλλει ἀπ' ὄλα πιὸ στερνὸ στῆ θύρα τὸ κριάρι,
μ' ἔμένα τὸν παμπόνηρο καὶ τὸ μαλλί φορτιό του.
Καὶ ψάχνοντάς το ὁ δυνατὸς Πολύφημος τοῦ κρένει·
«Κριάρι μου καλό, γιατί στερνὸ ἀπ' τὸ σπήλιο βγαίνεις,
ἐσὺ πὺν δὲν ἀπόμνησκες ποτὲς ἀπ' τ'ἄλλα πίσω,
μόν' πρῶτο τοὺς χλωροὺς ἀνθοὺς τοῦ γρασιδιοῦ νὰ κόψης 450
πηλάλας, καὶ στὶς ρεματιῆς ροβόλας πάντα πρῶτο,
καὶ νᾶρθης πρῶτο τὸ βραδὺν βιαζόσουνα στῆ μάντρα;
καὶ τώρα μοῦρχεσαι στερνὸ· γιὰ τάχα τοῦ κυροῦ σου
κ' ἐσὺ τὸ μάτι λαχταρεῖς, πὺν μὲ κακοὺς συντρόφους
μοῦ τῶβγαλε, σὰ ζάλισε μὲ τὸ κρασί τὸ νοῦ μου,
καταραμένος ἄνθρωπος, ἐκεῖνος ὁ Κανένας,
πὺν ἐγὼ θαρρῶ ἀπὸ θάνατο κακὸ δὲ θὰ γλυτώσῃ.
Ἄν εἶχες γνώμη ὅπως ἐγὼ καὶ μιλησιὰ σουρχόταν,
γιὰ νὰ μοῦ πῆς πὺν κρύβεται καὶ δὲν τὸν φτάνει ἡ ὀργή μου.
Ἐδῶ κ' ἐκεῖ θὰ σκόρπαγαν σκασμένα τὰ μυαλά του
στὸ σπήλιο χάμου, καὶ μικρὴ θᾶχε ἡ ψυχὴ μου ἀνάσα
ἀπ' τὰ δεινὰ πὺν ὁ ἄτιμος Κανένας μοῦ ἔχει φέρει.» 460
Αὐτὰ σὰν εἶπε, τῶσπρωξε καταόξω τὸ κριάρι.
Κι ἀπ' τῆ σπηλιὰ ἄμα βγήκαμε κι ἀπ' τῆς αὐλῆς τὸ γῦρο,
ξελύθηκα, καὶ ξέλυσα κατόπι καὶ τοὺς ἄλλους,
κι ἀπ' τὰ λιγνόποδα τᾶρνιά, πὺν ξύγγι εἶταν γεμάτα,
πολλὰ στὸ δρόμο ἀρπάζοντας γυρνοῦμε στὸ καράβι.
Χαρῆκαν σὰ μᾶς εἶδανε τοῦ καραβιοῦ οἱ συντρόφοι,
ἐμᾶς πὺν ξεγλυτώσαμε· τοὺς ἄλλους τοὺς θρηνοῦσαν.
Κ' εὐτὺς ἐγὼ τοὺς ἔγνεψα νὰφήσουνε τὶς κλάψες,
καὶ πρόσταξα τὰ ὀριόμαλλα τᾶρνιά μὲ μᾶς νὰ ρίξουν
στὸ πλοῖο, καὶ πρὸς τᾶρμυρὰ τὰ πέλαα νὰ τραβήξουν. 470

Καὶ μέσα εὐτὺς μπῆκαν αὐτοί, καθήσανε στοὺς πάγκους,
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιολὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.
Σὰν εἵμασταν ὅσο μακριὰ μπόρειε ἡ φωνὴ νὰ φτάσῃ,
τότες ἐγὼ τοῦ Κύκλωπα πειραχτικά φωνάζω·
«Δὲ σοῦταν, Κύκλωπα, γραφτό, δειλοῦ θνητοῦ συντρόφους
νὰ φᾶς μὲς στῆ βαθειὰ σπηλιὰ μὲ τόση ἀγριωσύνη.
Μόνε γραφτό ἔταν τὰ ἔργα σου τὰ μαῦρα νὰ σὲ βροῦνε,
πὺν δὲ φοβήθηκες, σκληρὲ, στῆ στέγη σου τοὺς ξένους
νὰ φᾶς, κι ὁ Δίας κ' οἱ θεοὶ σοῦ τὰ πλερῶσαν τώρα.»

Εἶπα, κ' ἐκεῖνου χόλιασε περσότερο ἡ ψυχὴ του, 480
καὶ ξεκολνώντας τὴν κορφὴ τρανοῦ βουνοῦ, τὴν παίρνει
κι ὀμπρὸς στὸ μελανόπλωρο καράβι τὴν τινάζει·
[καὶ κόντεψε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρη νὰ βαρέσῃ.]
Κ' ἡ θάλασσα τρικύμισε σὰν ἤρθε κάτω ἡ πέτρα·
κ' εὐτὺς τὸ κύμα τραβήξῃ στὰ πίσω τὸ καράβι,
φουσκοκεριά ἀπ' τὸ πέλαγο, κι ὡς τῆ στεριά τὸ φέρνει.
Μὰ ἐγὼ κοντάρι ἀρπάζοντας μακρὺ τῶσπρωξα ἀλάργα,
καὶ στοὺς συντρόφους ἔγνεψα μὲ τὸ κεφάλι ἀμέσως,
προστάζοντας νὰ πιάσουνε κουπιὶ γιὰ νὰ σωθοῦμε,
ἀπ' τὸ χαμό· καὶ στὸ κουπιὶ μεμιάς αὐτοὶ ὀρηχτήκαν. 490
Στῆ θάλασσα ὅμως διάστημα σὰ βγήκαμε ἄλλο τόσο,
ἐγὼ ἄλλη μιὰ τοῦ φώναξα τοῦ Κύκλωπα, ἂν κ' οἱ ἄλλοι
μὲ λόγια παρακαλεστά μὲ μπόδιζαν καὶ κρέναν·

«Τέτοιο ἀγριάνθρωπο τί θές, καημένε, κ' ἐρεθίζεις;
πὺν μιὰ του μοναχὴ πετριὰ μᾶς γύρισε τὸ πλοῖο
κατὰ στεριάς καὶ λέγαμε πὼς ἤρθε πιά ὁ χαμὸς μας.
Κι ἀνίσως· τότες ἄκουγε λαλιὰ γιὰ φωνητὸ μας,
κομματία θὰ μᾶς ἔκανε κεφάλια καὶ καράβι,
μὲ κάποια του χοντρόπετρα· τόσο μακριὰ τὶς ρίχτει.»

Εἶπαν, μὰ ἐγὼ ὁ τρανόψυχος δὲν ἤθελα νὰκούσω, 500
μόν' ἄλλη μιὰ τοῦ φώναξα μὲ χολιασμένα σπλάχνα·
«Κύκλωπα, ἂν ἄνθρωπος θνητὸς κανένας σὲ ρωτήξῃ
πὼς ἔτυχε τὸ μάτι σου κακοτυφλιὰ νὰ πάθῃ,
τᾶχει τυφλώσει νὰ τοὺς πῆς ὁ κουρσευτὴς Δυσσέας,
τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, πὺν βροίσκεται στὸ Θιάκι ἡ κατοικιά του.»

Αὐτὰ εἶπα, καὶ μουγκρίζοντας ἀπολογήθη ἐκεῖνος·
«Ἄλλοις, γιὰ δὲς πὼς τὰ παλιὰ μάντρεμα μοῦ βγήκαν.
Εἶταν ἐδῶ προφήτης μας παρᾶξιος καὶ μεγάλος,

ὁ Τήλεμος τοῦ Εὐρύμου ὁ γιός, στή μαντοσύνη πρώτος,
 ποῦ γέρασε μαντεύοντας στή χώρα τῶν Κυκλάπων· 510
 αὐτὰ ὅλα ἐκεῖος μοῦ ἔλεγε πῶς θὰ γενοῦν μιὰ μέρα,
 καί πῶς θὰ χάσω ἐγὼ τὸ φῶς ἀπ' τοῦ Ὀδυσσεᾶ τὰ χέρια.
 Μὰ πάντα ἐγὼ φαντάζομαι κάποιον τρανὸ λεβέντη,
 πῶς θ' ἄρθῃ ἐδῶ μὲ δύναμη μεγάλη ἀρματωμένος.
 Κι ἄξαφνα τώρα ἕνας μικρὸς καὶ τιποτένιος νάνος,
 δαμάζοντάς με μὲ κρασί τὸ μάτι μου στραβώνει.
 Μὰ ἔλα, Ὀδυσσεᾶ, γύρνα ἐδῶ, νὰ σὲ ξενοφιλέσω,
 καὶ νὰ σοῦ κάμω προβοδὸ τὸ θεὸ τὸν κοσμοσεῖστη·
 γιατί εἶμαι ἐκεῖνου ἐγὼ παιδί, καὶ κύρης μου παινιέται.
 Καὶ θὰ μὲ γιάνῃ ἂν θέλῃ, αὐτός, κι ὄχι ἄλλος μὲς στὸν κόσμῳ, 520
 μήτε θεὸς μακαριστός, μήτε θνητὸς κανένας.»

Εἶπε, κ' ἐγὼ ἀποκρίθηκα· «Μακάρι νὰ δυνόμουν
 νὰ σὲ στερήσω ἀπὸ ψυχὴ κι ἀπὸ ζωὴ, καὶ μέσα
 στὰ μαῦρα λημεριάσματα νὰ σὲ γκρεμίσω τοῦ Ἄδη,
 νὰ μὴν μπορῇ τὸ μάτι σου ν' ἀνοιξῇ μήτε ὁ Σείστις.»

Εἶπα, κι αὐτὸς δεῖθηκε στὸ μέγα Ποσειδῶνα,
 ἀπλώνοντας τὰ χέρια του στὰ ὀλόαστρα τὰ οὐράνια·

«ὦ Ποσειδῶνα, βασταχτὴ τῆς γῆς, καὶ μαυροχῆτη,
 συνάκουσέ με, ἂν σοῦ εἶμαι γιός, καὶ κύρης μου ἂν παινιέσαι·
 κάμε ὁ Δυσσέας ὁ κουρσευτὴς νὰ μὴ γυρίσῃ πίσω, 530
 [τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ποῦ βρῖσκεται στὸ Θιάκι ἢ κατοικιά του].
 Κι ἂν εἶν' τῆς μοίρας του γραφτὸ νὰ δῇ τοὺς ποθητοὺς του,
 τὸ σπίτι τὸ καλόχτιστο καὶ τὴν πατρίδα ἐκεῖνος,
 ἄς κακοφτάσῃ ἀργά, χωρὶς κανένα σύντροφό του,
 μὲ ξένο πλοῖο, καὶ συφορὸς νὰ βρῇ στὸ σπιτικό του.»

Εἶπε, καὶ τὸν συνάκουσε ὁ θεὸς ὁ μαυροχῆτης.
 Καὶ τότε πιὸ θεόρατῃ ξανασηκώνει πέτρα,
 στριφογυρνάει τὴν, καὶ μὲ ὀρμὴ τὴ ρίχνει γιγαντένια,
 καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι τὴν τινάζει,
 καὶ κόντεψε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρῃ νὰ βαρέσῃ. 540
 Κ' ἢ θάλασσα τρικύμισε σὰν ἦρθε κάτω ἢ πέτρα,
 [κ' ἦρθε τὸ κῆμα κ' ἔσπρωξε πέρ' ἀπ' τὴ γῆς τὸ πλοῖο].

Καὶ στὸ νησί σ' ἀφτάσαμε ποῦ ἄλλα μας καράβια
 τὰ καλοσκάρωτα ἔμνησκαν, καὶ ποῦ οἱ συντρόφοι γύρω
 καθόντανε καὶ κλαίγουνταν προσμένοντάς μας πάντα,
 ἴσια στὸν ἄμμο σύραμε καὶ ἀράξαμε τὸ πλοῖο,

καὶ τότε βγήκαμε κ' ἐμεῖς ἀπάνω στὰ κρογιαλὶ.
 Καὶ φέροντας τὰ πρόβατα τοῦ Κύκλωπα ἀπ' τὸ πλοῖο,
 τὰ μοιραστήκαμε, μὴ βγῆ κανεὶς ἀδικημένος.
 Μὰ στῶν ἀρνιῶν τὸ μοῖρασμα μοῦ δώσανε οἱ λεβέντες 550
 καὶ τὸ κριάρι ξέχωρα καὶ τῶσφαξα στὸν ἄμμο,
 τοῦ Δία τοῦ μαυρονέφελου, ποῦ εἶν' ὄλων βασιλέας,
 καὶ τὰ μεριά τοῦ πρόσφερα· μὰ ἐκεῖνος ἀψηφοῦσε
 θυσίες, καὶ λογάριζε τὰ πλοῖα μας ν' ἀφανίσῃ
 τὰ καλοσκάρωτα, μαζί μὲ τοὺς καλοὺς συντρόφους.

Ἐκεῖ λοιπὸν καθόμασταν ὀλήμερα ὡς τὸ γέγραμα,
 μὲ κρέατα καὶ μὲ κρασί γλυκὸ φαγοποτώντας.
 Κι ὁ ἥλιος σάνε βύθισε, κι ἀπλώθηκε σκοτάδι,
 νὰ κοιμηθοῦμε πέσαμε στὸ περιγιάλι ἀπάνω.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλῃ τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα, 560
 καὶ τότε τοὺς συντρόφους μου προστάζω στὰ καράβια,
 νὰ μποῦν καὶ τὰ πρυμόσκοινα νὰ λύσουν. Κι αὐτοὶ μπῆκαν
 κι ἀπὰς στοὺς πάγκους πήγανε καὶ κάθησαν ἀράδα,
 καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιालὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.

Καὶ πλέγαμε βαριόψυχοι, ποῦ ἂν κ' εἶμασταν σωσμένοι,
 τόσους συντρόφους χάσαμε καλοὺς κι ἀγαπημένους.

ΡΑΨΩΔΙΑ Κ.

Στῆς Αἰολίας τὸ νησί τότε ἦρθαμε, ποῦ ζοῦσε
 τοῦ Ἰπότη ὁ γιός ὁ Αἴολος, τῶν θεῶν ἀγαπημένος·
 νησί πλεούμενο χαλκὸς τειχὶ τὸ περιζώνει,
 γερὸ σὲ ὄρθα καὶ γλιστερὰ θεμελιωμένο βράχια.
 Καὶ δώδεκα εἶχε αὐτὸς παιδιά μὲς σ' ὄρειο του παλάτι,
 ἕξῃ κοπέλλες, κ' ἕξῃ γιούς, τῆς ὥρας παληκάρια.
 Στὶς ἕξῃ θυγατέρες του δίνει γαμπροὺς τοὺς γιούς του,
 ποῦ ζοῦνε μὲ τὸν κύρη τους καὶ μὲ τὴν ἄξια μάννα,
 καὶ μύρια χαίρονται μαζί πιστὰ καὶ καλοφάγια.
 Ὀλήμερα γεμάτο ἄρῳ καὶ τσίκνα τὸ παλάτι, 10
 κι ὀλονυχτὶς πλαγιάζουνε μὲ τὰ καλά τους ταίρια,
 πάνω σὲ μαλακὰ χαλιὰ καὶ σκαλιστὰ κρεβάτια.
 Σ' αὐτῶν τὴ χώρα φτάσαμε καὶ τὰ λαμπρὰ παλάτια.
 Μῆνα μὲ ξενοφίλευαν καὶ καθετὶς ρωτοῦσαν,
 γιὰ τὸ Ἴλιο, γιὰ τοὺς Ἀχαιοὺς, τὰ πλοῖα, τὸ γυρισμό τους·

κ' ἐγὼ τοῦ τὰ δηγόμενα μὲ τῆ σειρὰ καθένα.
 Μὰ σὰν τοῦ ζήτησα κ' ἐγὼ νὰ μὲ ξεπροβοδώσῃ,
 ὄχι δὲν εἶπε, μόν' καλὴ προβοδῶση μοῦ κάνει.
 Ἔγδαρε βόδι ἐννιαχρονο, καὶ μοῦδωσε τὰσκι του
 μὲ κάθε ἀνέμου βουητεροῦ φυσήματα γεμάτο·
 20 τὶ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου φύλακα τὸν εἶχε τῶν ἀνέμων,
 νὰ παύῃ ἢ νὰ σηκῶνῃ αὐτὸς ὅποιον ἀγέρα θέλει.
 Καὶ μ' ἀσημένιο τῶδεσε μὲς στὸ καράβι νῆμα,
 πὺ μῆτε λίγο φύσημα ἀπεκεῖ νὰ μὴν ξεφεύγῃ·
 καὶ μοῦ ἔβγαλε τὸ Ζέφυρο γιὰ νὰ καταβοδώσῃ
 κ' ἐμᾶς καὶ τὰ καράβια μας· μὰ ὁ δρόμος νὰ τελειώσῃ
 δὲν ἔμελλε, τὶ ἀπ' ἀγνωσιὰ χαθήκαμε δική μας·
 Μέρης ἐννιά ἀρμενίζαμε μερονηχτίς· στὶς δέκα
 ἀρχίζει πιά καὶ φαίνονταν ἡ γῆς ἡ πατρικὴ μου,
 καὶ τίς φωτιὲς ξανοίγαμε πὺν καίγαμ ἀντικρῦ μας.
 30 Τότες ἐγὼ γλυκόπεσα στὸν ὕπνο ἀποσταμένος,
 πὺ κανενὸς δὲν ἄφηνᾶ τοῦ καρᾶβιοῦ τῆ σκότα,
 μόνε ἰδιός μου τὴν κράταγα, πὺ γλήγορα νάρθοῦμε·
 καὶ ὅλοι οἱ συντρόφοι μου ἀρχινοῦν καὶ ἀναμεσά τους κρένουν,
 πὺς τάχα μάλαμα ἔφερα καὶ ἀσημικὸ μαζί μου,
 τοῦ Αἰόλου τοῦ τρανόκαρδου τοῦ γιοῦ τοῦ Ἰππότη δῶρο.
 Καὶ γύρισε καὶ μίλησε τοῦ πλαγινοῦ του κάποιος.
 «Γιὰ δῆτε πὺς τὸν ἀγαποῦν παντοῦ καὶ τὸν τιμοῦνε,
 σ' ὅποιους ἀνθρώπους ἔρχεται καὶ σ' ὅποια χώρα βγαίνει.
 Ἄπ' τὴν Τρωάδα θησαυροὺς πολλοὺς καὶ ὠραίους φέρνει,
 40 κ' ἐμεῖς, πὺν τὸ ἴδιο κάναμε ταξίδι ὅπως ἐκεῖνος,
 γυρίζουμε στὸν τόπο μας μὲ τὰδειανὰ τὰ χέρια.
 Καὶ τώρα δὲς τί ὁ Αἴολος τοῦ χάρισε γιὰ ἀγάπῃ·
 ἄς πᾶμε καὶ ἄς κοιτάξουμε τί νᾶναι τάχα ἐτοῦτα,
 πόσο χρυσάφι μὲς στὰσκι καὶ πόσο ἀσῆμι φέρνει.»
 Εἶπαν, καὶ νίκησε ἡ κακὴ βουλὴ μὲς στοὺς συντρόφους.
 Λῦσαν τὰσκι, καὶ ξέσπασαν παντῆς λογῆς ἀνέμοι,
 καὶ στρόβιλος τοὺς τράβηξε μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα
 στὰ πέλαγα, καὶ κλαίγαμε· κ' ἐγὼ ξυπνῶ καὶ βλέπω,
 καὶ μοναχός μου ἀνάδευα μέσα στὸν ἄξιο νοῦ μου,
 50 γιὰ ἀπὸ τὸ πλοῖο νὰ ριχτῶ καὶ νὰ χαθῶ στὸ κύμα,
 γιὰ νὰ ὑποφέρω ἀμίλητα καὶ ζωντανὸς νὰ μείνω.
 Κ' εἶπα νὰ μείνω ζωντανός, καὶ στὸ καράβι μέσα

κοιτόμου ὄλοσκέπαστος· καὶ στὸ νησί τοῦ Αἰόλου
 οἱ ἀνέμοι μᾶς ξανάσπρωξαν, κ' οἱ ἄλλοι ἀναστενάξαν.

Βγήκαμε τότες, πήραμε νερό, κ' ἡ συντροφιά μου
 καθῆσαν κ' ἔφαγαν κοντὰ στὰ γλήγορα καράβια.
 Κι ἀπὸ φαγὶ καὶ ἀπὸ πιωτὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά μας,
 πῆρα μαζί μου κήρυκα, καὶ ἀπ' τοὺς συντρόφους ἕναν,
 60 καὶ ὡς στοῦ Αἰόλου πήγαμε τὰ ξακουστὰ παλάτια·
 τὸν ἦρα καὶ τρωγόπινε μὲ σύγκοιτη καὶ τέκνα.
 Ἄμα ἦρθαμε, καθήσαμε κοντὰ στοὺς παραστάτες,
 πᾶς στὸ κατώφλι ἀπόρησαν αὐτοὶ καὶ μὲ ρωτοῦσαν·

«Πὺς ἦρθες· τί κακοτυχιὰ σὲ βροῆκε, ὦ Ὀδυσσεά;
 Πρόθυμα ἐμεῖς σὲ στείλαμε στῆς γῆς σου τὰ λημέρια,
 καὶ στὰ παλάτια, καὶ ὅπου ἄλλοῦ λαχτάραγε ἡ καρδιά σου.»

Εἶπαν· κ' ἐγὼ ἀποκρίθηκα μὲ τὴν ψυχὴ θλιμμένη·
 «Κακοὶ συντρόφοι μ' ἔβλαψαν, κ' ὕπνος σκληρὸς ἀντάμα·
 μὰ ἐσεῖς πὺν δύναμη ἔχετε, γλυτώστε μας, ὦ φίλοι.»

Μὲ τέτοια λόγια μαλακὰ τοὺς μίλησα, μὰ ἐκεῖνοι
 ἄλαλοι μείνανε ὅλοι τους, καὶ ἀπάντησε ὁ πατέρας·
 70

«Γρεμίσου, κακορίζικε, μεμιάς ἀπ' τὸ νησί μου·
 καλὸ δὲν τῶχω νὰ δεχτῶ καὶ νὰ ξεπροβοδώσω
 ἄνθρωπο πὺν οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τὸν κατατρέχουν.
 Γρεμίσου, τὶ θεῶν ὀργὴ σ' ἔχει ὡς ἐδῶ σταλμένο.»

Εἶπε, καὶ μ' ἔδιωξε ἀπ' ἐκεῖ κ' ἐγὼ βαριοθλιβόμενος.
 Καὶ βγήκαμε ἀρμενίζοντας μὲ τὴν καρδιὰ καημένη.
 Καὶ μὲ σκιαγμένο οἱ ἄντρες νοῦ βαριά λαμνοκοποῦσαν,
 τοῦ κάκου, τὶ δὲ φαίνονταν τοῦ γυρισμοῦ ἡ ἐλπίδα.

Ἐξ ἄρμενίζαμε νύχτα καὶ μέρα τὸ ἴδιο,
 80 στὶς ἑπτὰ μέρες φτάνουμε στῆς Λάμος τῶριο κάστρο,
 στὴν ἀψηλὴ Τηλέπυλο, τῶ Λαστρογόνων χώρα,
 πὺν βοσκὸς μπαίνει καὶ βοσκὸ πὺν βγαίνει συντυχαίνει·
 Ἄγρυπνος ἄνθρωπος μιστοὺς δυὸ ἐκεῖ μποροῦσε νᾶχη,
 τὸν ἕναν βόδια βόσκοντας, καὶ ἀρνιὰ λευκὰ τὸν ἄλλον·
 τὶ οἱ δρόμοι βρίσκονται κοντὰ τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας.
 Στῶριο λιμάνι μπήκαμε πὺν βράχοι τὸ τειρίζουν
 τετράψηλοι καὶ ἀπὸ τῆ μιὰ πλευρὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη,
 καὶ ἄκρες προβάλλουν πεταχτές ἀντικρῦ ἢ μιὰ τῆς ἄλλης
 90 στῆ θάλασσα, κ' εἶναι στενὸ τοῦ λιμανιοῦ τὸ ἔμπα·
 κεῖ μέσα φέρανε ὅλοι τους τὰ δίπλωρα καράβια.

Κοντὰ κοντὰ τὰ δέσανε μὲς στὸ βαθιὸ λιμῶνα,
 τὶ κῆμα ἐκεῖ δὲ φύσκωνε μικρὸ μῆτε μεγάλο,
 παρὰ γαλήνη ἀπλώνονταν ὀλόλευκη παντοῦθε.
 Ἐγὼ μονάχος ἄραξα τὸ μαῦρο πλοῖο μου ἔξω
 κατὰ τὴν ἄκρη, κ' ἔδεσα στοὺς βράχους τὰ παράγγια,
 κι ἀνέβηκα καὶ στάθηκα στάψηλον νάγναντέψω·
 μὰ μῆτε ἀντρῶνε φαίνονταν μῆτε βοδιῶν σημάδια,
 μόνε καπνὸ ἀγναντεύαμε κι ἀνέβαινε ἀπὸ χάμου.
 Τότες συντρόφους ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν
 τί λογιῆς ζοῦν σ' αὐτὴ τῆ γῆς σιταροφάγοι ἀνθρώποι
 διάλεξα δυό, καὶ κήρυκα τοὺς ἔδωσα γιὰ τρίτο.
 Κι αὐτοὶ τὸ δρόμο πήρανε τὸν ἴσιο, ποὺ τὰμᾶξια
 στὴ χώρα ἀπ' τὰψηλὰ βουνὰ τὰ ξύλα κατεβάξαν.
 Κόρη ἀνταμώνουν ποὺ ἔπαιρνε νερὸ ἀπ' τὴ χώρα ἀπόξω,
 τοῦ Λαιστρυγόνα βασιλιᾶ τῆ ζουλεμένη κόρη.
 Στὴν Ἄρτακία κατέβαινε, τὴν κρουσταλλένια βρῦση,
 ποὺ φέρνανε ἀπ' ἐκεῖ νερὸ στὴ χώρα αὐτοῦ σταθῆκαν,
 τῆς μίλησαν, καὶ ρώτηξαν ποιὸς νάτανε τοῦ τόπου
 ὁ βασιλιάς, καὶ τάχα ποιούς ὄριζε αὐτὸς ἀνθρώπους.
 Κ' ἐκείνη εὐτὺς τοὺς ἔδειξε τὰ σπίτια τοῦ γονιοῦ της.
 Καὶ βρῆκαν τὴ γυναίκα του μὲς στὰ τρανὰ παλάτια,
 σὰν κορφοβούνι θεόρατη, κ' ἡ ὄψη της τρομάρα.
 Φωνάζει αὐτὴ ἀπ' τὴν ἀγορὰ μεμιὰς τὸν Ἄντιφάτη,
 τὸν ἄντρα της, κι αὐτὸς φριχτὸ ξολοθρεμὸ ποθώντας,
 ἀρπάξει κάνει δεῖπνο του τὸν ἕν' ἀπ' τοὺς συντρόφους.
 Οἱ ἄλλοι οἱ δυὸ πετάχτηκαν καὶ δρόμο στὰ καράβια.
 Τότες ἐκεῖνος χούγιαξε στὴ χώρα, κ' οἱ ἀντρεϊφμένοι
 οἱ Λαιστρυγόνες χούμιξαν ὀλοῦθε σὰν ἀκοῦσαν,
 ἀρίθμητοι, καὶ μοιάζανε Γίγαντες, κι ὄχι ἀνθρώποι.
 Πέτρες, ἕνὸς ἀντρὸς φορτιὸ τὴν καθεμίᾶ, τινάζαν
 ἀπὸ τὰ βράχια, κ' ἔφερναν ἀχὸ στὰ πλοῖα μεγάλο,
 τί οἱ ναῦτες ξολοθρεύονταν καὶ τὰ καράβια σπάζαν.
 Σὰν ψάρια τοὺς καμάκιζαν κι ἄθλιο φαγὶ τοὺς κάναν.
 Κι ὅσο ἀφανίζονταν αὐτοὶ μὲς στὸ βαθιὸ λιμῶνα,
 ἐγὼ τὸ κοφτερὸ σπαθὶ τραβῶ ἀπὸ τὸ πλευρὸ μου,
 καὶ κόβω τὰ πρυμόσκοινα τοῦ μαύρου καραβιοῦ μου.
 Νὰ πέσουν τότες στὸ κουπὶ προστάζω τοὺς συντρόφους,
 τὸ χάρο νὰ ξεφύγουμε· κι αὐτοὶ καθίζουν ὅλοι,

100

110

120

κι ἀναταράζουν τὰ νερὰ μὲ φόβο καὶ τρομάρα. 130
 Φεύγει ἀπ' τοὺς βράχους μιὰ χαρὰ τοὺς κρεμαστούς, καὶ βγαίνει
 στὴ θάλασσα τὸ πλοῖο μου· τᾶλλα χαθῆκαν ὅλα.
 Καὶ πλέγαμε βαριόψυχοι, ποὺ ἂν κ' εἴμαστε σωσμένοι
 τόσους συντρόφους χάσαμε καλοὺς κι ἀγαπημένους.
 Στὴν Αἴα τότες ἤρθαμε, νησὶ ποὺ κατοικοῦσε
 ἡ Κίρκη, ἡ ὠριόμαλλη θεά, κ' ἡ ἀνθρωπολαοῦσα,
 τοῦ Αἰήτη τοῦ κακόβουλου ἡ φοβερὴ αὐταδέσφη.
 Γονιοὶ τους καὶ τῶνε δυονῶν ὁ φωτιστὴς ὁ Ἥλιος
 κ' ἡ Πέρση, ποὺ τοῦ Ὀκεανοῦ παινιόταν θυγατέρα.
 Ἐκεῖ τὸ ἀράξαμε σιγὰ στὴν ἄκρη τὸ καράβι, 140
 μὲς σὲ λιμάνι ἀπάνεμο, καὶ θεὸς μᾶς ὀδηγοῦσε.
 Βγήκαμε τότες μείναμε δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες,
 τί ὁ ἀποσταμὸς τὴν ἔτρωγε κι ὁ πόνος τὴν καρδιά μας.
 Τὴν τρίτη σὰ μᾶς ἔφερε τὴ μέρα ἡ χρυσαυγοῦλα,
 πήρα τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ τὸ κοντάρι τότες,
 κι ἀπ' τὸ καράβι κίνησα κι ἀνέβηκα τὰψηλόν,
 ἴσως κι ἀνθρώπων ἔργα ἰδῶ κι ἀκούσω τὴ λαλιά τους.
 Σὲ βράχου στάθηκα κορφὴ, κι ἀγνάντια μου τηρώντας,
 ἀπ' τὴν ἀπλόχωρη τὴ γῆς καπνὸ θωρῶ καὶ βγαίνει,
 μεσ' ἀπ' τὰ δάση τὰ πυκνά, στῆς Κίρκης τὰ παλάτια. 150
 Καὶ τότες συλλογιόμουνα κι ἀνάδευα στὸ νοῦ μου,
 ἐκεῖ ποὺ μαῦρο εἶδα καπνὸ νὰ πάγω καὶ νὰ μάθω.
 Κι αὐτὸ μοῦ φάνη πιὸ σωστό· νὰ σύρω πρῶτα κάτου
 στὸ γοργὸ πλοῖο καὶ φαγὶ νὰ δώσω τῶ συντρόφων,
 κι ἀπὲ νὰ στεῖλω μέρος τους νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν.
 Ὅτι ἔφτανα πρὸς τὸ γυρτὸ καράβι, λὲς καὶ κάποιος
 θεὸς νὰ μὲ σπλαχνίστηκε τὸν ἔρμο, κ' ἕνα λάφι
 μοῦ στέλνει ἀψηλοκέρατο, παχὺ, στὸ δρόμο ἀπάνω,
 ποὺ ἀπὸ τοῦ δάσου τὴ βοσκὴ κατέβαινε στὸ ρέμα
 νὰ ξεδιψᾷ, ποὺ τοῦ ἡλιοῦ ἡ πυράδα τόχε ἀνάψει. 160
 Κεῖ ποὺ ἔβγαине, τὸ βάρεσα στὸ ραχοκόκκαλό του,
 κι ἀπὸ τὴν ἄλλη πέρασε τὸ χάλκινο κοντάρι.
 Πέφτει βογγώντας καταγῆς, καὶ πέταξε ἡ πνοή του.
 Τὸ πάτησα, κι ἀπ' τὴν πληγὴ τραβώντας τὸ κοντάρι,
 τὸ στρώνω χάμου, καὶ σκοινὶ μὲ λυγαριῆς καὶ βοῦρλα
 ὡς μιὰν ὀργυιὰ σὰν ἔστριψα, μὲ τέχνη ἀπ' ἄκρη ὡς ἄκρη,
 καλόδεσα τοῦ θεότρανου τοῦ ζῶου μαζί τὰ πόδια,

καὶ στὸ καρὰβι τῶφερα ἀπ' τὸ σβέρκο φορτωμένος
 μὲ τὸ κοντάρι ἀκκούμπισμα, τί ἄλλιως δὲ θὰ δυνόμουν

170

μὲ τὸ ἓνα χέρι νὰ βαστῶ τέτοιο θεριὸ στὸν ὦμο.
 Μπρὸς στὸ καρὰβι τῶρριξα, καὶ σήκωσα τοὺς φίλους,
 καθένα τους σιμώνοντας καὶ καλοπιάνοντάς τους

«Ἄν καὶ θλιβόμαστε, παιδιὰ, δὲν κατεβαίνουμε ὅμως
 στοῦ Ἄδη ἀκόμα τοὺς βυθοὺς πρὶν ἔρθῃ ἡ μαύρη ἡ ὥρα.
 Ἐλάτε, κι ὅσο βρῖσκεται στὸ πλοῖο μας φαγοπότι,
 ἄς θυμηθοῦμε τὸ φαί, κι ἄς μὴ μᾶς δέρῃ ἡ πείνα.»

Εἶπα, κι αὐτοὶ μ' ἀκούσανε, ξεσκέπασαν τὰ μάτια,
 κι ἀπάνου στὴν ἀρογιαλιὰ θαμάζανε τὸ λάφι,
 κεῖνο τὸ θεότρανο θεριό. Σὰν τὸ εἶδαν καὶ χαρῆκαν,

180

χερονηφτῆκαν κ' ἔστρωσαν ἀρχοντικὸ τραπέζι.
 Καὶ τότε ἐκεῖ καθόμασταν ὀλήμερα ὡς τὸ γέμμα,
 μ' ἄσωστο κρέας, μὲ γλυκὸ κρασί φαγοποτώντας
 μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε κι ἀπλώθηκε σκοτάδι,
 τότες κ' ἐμεῖς πλαγιάσαμε στὸ περιγιάλι ἀπάνου.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 κι ὄλους σὲ σὺνάξῃ ἔφερα, καὶ μίλησά τους κ' εἶπα

190

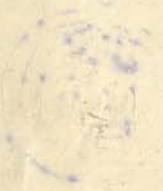
«Ὅσος κι ἂν εἶναι ὁ πόνος σας, συντρόφοι, ἀκούσετέ με.
 Ποῦναι ἡ αὐγὴ δὲν ξέρουμε, καὶ ποῦναι τὸ σκοτάδι,
 καὶ ποῦ βουτάει κάτω ἀπ' τῆ γῆς ὁ φωτιστὴς ὁ Ἥλιος,
 καὶ πάλε ποῦ σηκώνεται μὰ ἐλάτε κι ἄς σκεφτοῦμε
 ἂν κάποιος τρόπος βρῖσκεται δὲ βλέπω ἐγὼ κανέναν.
 Ἄνέβηκα στὸ ξάγναντο ποῦ εἶναι ὄλο βράχια καὶ εἶδα,
 νηοὶ ποῦ ἀτέλειωτα κρατοῦν πέλαα στεφανωμένο
 νηοὶ στρωμένο χαμηλά, μὰ ξάνοιγα στὴ μέση
 καπνὸ ποῦ μέσ' ἀπ' τὰ πυκνὰ τὰ δάσια ξεκινούσε.»

Εἶπα, κι αὐτοὺς τοὺς κόπηκε ἡ καρδιά, τί ἀνιστοροῦσαν
 τὰ ὅσα ὁ Λαιστρυγόνας πρὶν τοὺς ἔκαμε Ἄντιφάτης,
 κι ὁ ἀντροφάγος Κύκλωπας μὲ τὴ σκληρὴ τὴ γνώμη.

200

Μὰ τί ὄφελος τοὺς ἔφερνε τὸ τόσο μυρολόγι;
 Τότ' ἐγὼ χώρισα σὲ δυὸ παρέες τοὺς συντρόφους,
 καὶ δυὸ τοὺς ἔβαλ' ἀρχηγούς· ἐγὼ στὴ μιὰ παρέα,
 καὶ τὸ θεόμοιαστο ὄρισα Εὐρύλοχο στὴν ἄλλη.
 Μέσα σὲ κράνος χάλκινο τινάξαμε τοὺς κλήρους,
 κι ὁ κλῆρος τοῦ τρανόψυχου τοῦ Εὐρύλοχου πετιέται

Κίνησε αὐτὸς μὲ εἰκοσιδύο συντρόφους, ποῦ ὄλοι κλαίγαν,
 κ' ἑμεῖς ποῦ πίσω μείναμε θρηνούσαμε τὸ ἴδιο.
 Καὶ βρῆκαν σὲ ἀνοιχτοτοπιά, στῆς λαγκαδιᾶς τῆ μέση, 210
 χτισμένα μὲ τὸ μάραρο τῆς Κίρκης τὰ παλάτια.
 Βουήσους λύκους βλέπανε τριγύρω καὶ λιοντάρια,
 ποῦ τᾶχε ἡ Κίρκη μὲ κακὰ βοτάνια μαγεμένα
 μὰ ἀπάνω τους δὲ χούμιζαν, μόν' τὶς μακριᾶς οὐρές τους
 κουνώντας χοροπήδαγαν καὶ τοὺς καλοδεχόνταν.
 Πῶς τὰ σκυλιά, ὅταν ἔρχεται ἀπὸ τραπέζι ὁ ἀφέντης,
 τὸν καλοδέχονται, γλυκὰ λιγούδια καρτερώντας,
 ἔτσι τὰ δυνατόνυχα λιοντάρια αὐτὰ κ' οἱ λύκοι
 χαιρόνταν σειόντας τὴν οὐρά· μὰ ἐκεῖνοι φοβηθῆκαν,
 τέτοια θεριά παράξενα καὶ τρομερὰ θωρώντας.
 Στῆς ὠριοπλέξουδης θεᾶς τὰ ξόθυρα καθίζουν, 220
 κι ἀκοῦν τὴν Κίρκη μέσαθε ποῦ γλυκοτραγουδοῦσε,
 μεγάλο φαίνοντας παννὶ κι ἀχάλαστο, σὰν ποῦναι
 τῶν θεῶν τὰ ἔργα τὰ ψιλὰ καὶ τὰ λαμπρὰ καὶ τὰ ὄρια.
 Τότ' ὁ Πολίτης ὁ ἀρχηγός, ποῦ ἀπ' ὄλους τοὺς συντρόφους
 μοῦττανε φίλος πιὸ πιστός, γυρίζει καὶ τοὺς κρένει
 «Παιδιά, παννὶ ἐκεῖ φαίνοντας κάποια θεὰ ἢ γυναῖκα
 μὲ γλύκα τραγουδάει πολλή, κι ἀχολογáει ὁ πύργος.
 Ἄς τῆς φωνάξουμε.» Κι αὐτοὶ τῆς φώναξαν νάκουση.
 Τρέχει στὴ θύρα τὴ λαμπρὴ κι ἀνοίγει τότε ἡ Κίρκη, 230
 καὶ τοὺς καλεῖ· καὶ μπήκανε χωρὶς νὰ στοχαστοῦνε·
 ὅμως δὲν μπῆκε ὁ Εὐρύλοχος, φοβώντας κάποιο δόλο.
 Τοὺς πῆρε καὶ τοὺς κάθισε σὲ θρόνους καὶ καθέδρες·
 τυρὶ κι ἀλεύρια καὶ ξανθὸ μέλι τοὺς ἀναδεύει
 μὲ κρασὶ Πράμνειο, κ' ἔσμιξε κακόχυμα βοτάνια,
 ποῦ πίνοντας τὴν πατρικὴ τὴ γῆς τους νὰ ξεχάσουν.
 Καὶ σὰν τοὺς κέρασε, κι αὐτοὶ σὰν ἤπιαν, τότ' ἐκείνη
 χτυπώντας τους μὲ τὸ ραβδὶ τοὺς κλεῖ στὶς χοιρομάντρες
 κι ἄξαφνα χοίρου κάνουνε φωνή, κορμί, κεφάλι
 καὶ τρίχες, καὶ μονάχα ὁ νοῦς τοὺς ἔμενε σὰν πρῶτα. 240
 Ἐκεῖ κλεισμένοι κλαίγανε, καὶ γιὰ νὰ φᾶνε ἡ Κίρκη
 τοὺς ἔρριχνε πρινόκαρπους, ἀκράνια, βαλανίδια,
 ποῦ οἱ χοῖροι οἱ χαμοκύλητοι νὰ τρῶνε συνηθᾶνε.
 Τότες ὁ Εὐρύλοχος γυρνάει στὸ μελανὸ καράβι,
 νὰ πῆ τὴν ἔρμη συφορὰ ποῦ βρῆκε τοὺς συντρόφους.

Μὰ δὲ πόνος τὸν συνέπνιγε, καὶ λόγῳ δὲ δυνόταν
 νὰ βγάλη, παρὰ γέμιζαν τὰ μάτια του ἀπὸ δάκρυα,
 κι ὁ νοῦς του ἄλλο δὲν ἤξερε παρὰ τὸ μυρολόγι.
 Μὰ ἔμεις τὸν ρωτούσαμε ὀλοένα σαστισμένοι,
 καὶ τότες τὸν ξολοθρεμὸ μᾶς ξήγησε τῶν ἄλλων 250

«Σὰν ποὺ εἶπες, ὦ Ὀδυσσεά λαμπρέ, κινήσαμε στὰ δάσια,
 καὶ βρήκαμε ἀνοιχτοτοπιά, στής λαγκαδιᾶς τῆ μέση,
 ποὺ εἴτανε μαρμαρόχτιστο κι ἀστραφτερὸ παλάτι.
 Ἐφαινε κάποια ἐκεῖ παννὶ καὶ γλυκοτραγουδοῦσε,
 θεὰ ἢ γυναικά: τότε αὐτοὶ φωνάξανε νὰκούση.
 Τρέχει στὴ θύρα τῆ λαμπρῆ κι ἀνοίγει τους ἐκείνη
 καὶ τοὺς καλεῖ: καὶ μπήκανε χωρὶς νὰ στοχαστοῦνε
 ὅμως ἐγὼ βαστάχτηκα φοβώντας κάποιο δόλο.
 Ὅλοι τους χάθηκαν, καὶ πιά μὴτ' ἕνας τους δὲ φάνη,
 ἂν κ' ἐγὼ κάθομουν ἐκεῖ πολλὴ ὥρα καρτερώντας.» 260

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ κρέμασα τρανὸ σπαθὶ στοὺς ὤμους,
 χαλκένιο, ἀσημοκάρφωτο, καὶ πῆρα τὸ δοξάρι,
 καὶ πάλι νᾶρθη πρόσταξα, τὸ δρόμο νὰ μοῦ δείξη.
 Μὰ αὐτὸς τὸ γόνα μου ἔπιασε καὶ μὲ παρακαλοῦσε,
 κ' ἔτσι λαλοῦσε κλαίγοντας μὲ λόγια φτερωμένα:

«Ἄσε μ' ἐμένα, ὦ διόθρεπτε μὲ τὸ στανιὸ ἐκεῖ πέρα
 μὴ μὲ τραβᾶς: σοῦ λέω ἐγὼ πὼς μὴτ' ἐσὺ δὲ θάρθης,
 μήτε θὰ φέρης ἄλλους: κι ἄς φύγουμ' ἀπ' ἐδῶθε
 μ' ἐτούτους, ὅσο 'ναι καιρὸς ἀκόμα νὰ σωθοῦμε.»

Ἔτο' εἶπε, κ' ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογία τοῦ κάνω 270
 «Κάθησ' ἐσύ, ὦ Εὐρύλοχε, σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο,
 στὸ κούφιο μαυροκάρφο κοντὰ νὰ τῶς νὰ πίνης
 ἐγὼ θὰ πάω ἀβάσταχτη δύναμη ἐκεῖ μὲ σπρώχνει.»

Εἶπα, κι ἀπ' τὸ καρᾶβι εὐτὺς κι ἀπ' τὸ γιαλὸ ἀνεβαίνω.
 Κι ὅτι ἔμπαινα μὲς στὸ ἱερὸ λαγκάδι, καὶ νὰ φτάσω
 στοὺς τρανοὺς πύργους κόντευα τῆς μάγισσας τῆς Κίρκης,
 πηγαίνοντας μ' ἀντάμωσε ὁ Ἐρμῆς ὁ χρυσοράβδης,
 μοιάζοντας νέο ποὺ ἀρχίζανε τὰ γένεια του νὰ δρώνουν,
 ποὺ τότες δὰ καὶ φαίνεται χαριτωμένη ἢ νιότη.

Κ' ἐκεῖνος μὲ χερόπιασε, καὶ φώναξέ με κ' εἶπε: 280
 «Τί πάλε μέσα στὰ βουνὰ μόνος γυρνᾶς, καημένε,
 τοῦ τόπου ἀνήξερος; Ἐκεῖ, μὲς στοὺς βαθιοὺς κρυψῶνες
 τῆς Κίρκης, οἱ συντρόφοι σου σὰ χοῖροι εἶναι κλεισμένοι.

Ἦ μήπως ἔρχεσαι νὰ μῆς καὶ νὰ τοὺς λευτερώσης;
 Μὰ δὲ θὰ ξαναβγῆς, θαρρῶ, παρὰ κ' ἐσὺ θὰ μείνης.
 Ἐγὼ ὅμως θέλω ἀπὸ κακὸ νὰ σὲ γλυτώσω τέτοιο.
 Νὰ ἔμπα μ' ἐτοῦτο τὸ καλὸ βοτάνι στὰ παλάτια
 τῆς Κίρκης, κι ἀπὸ τὴν κακὴ θὰ σὲ φυλάη τὴν ὥρα.
 Ὅλες τις μαῦρες τέχνες τῆς θὰ σοῦ τις πῶ ἐγὼ τώρα. 290

Χυλὸ θὰ φτιάξη, καὶ κακὸ βοτάνι θὰ τοῦ σμίξη,
 μὰ τὸ καλὸ βοτάνι ποὺ σοῦ δίνω, δὲ θὰφήση
 νὰ πιάσουνε τὰ μάγια τῆς: τὴν ἄς σοῦ πῶ καὶ τᾶλλα.
 Ἄμα ἔρθῃ ἡ Κίρκη μὲ μακρὸν ραβδί νὰ σὲ βαρέση,
 ἀπ' τὸ πλευρὸ σου τραβᾶ ἐσὺ τὸ κοφτερὸ σπαθὶ σου,
 καὶ ρίξου τῆς σὰ νὰ ζητᾶς μ' αὐτὸ νὰ τῆ σπαράξεις.
 Θὰ φοβηθῇ, καὶ θὰ σοῦ πῇ μαζί τῆς νὰ πλαγιαῖσης.
 Τότες ἐσὺ μὴν ἀρνηθῆς μὲ τὴ θεὰ νὰ σμίξης,
 κ' ἔτσι νὰ σὲ καλονοιαστῇ, νὰ λύση καὶ τοὺς ἄλλους.

Μὰ πρῶτα ἄς κάμῃ τῶν θεῶν τὸν ὄρκο τὸ μεγάλο, 300
 πὼς δὲ θὰ βάλῃ ἄλλο κακὸ στὸ νοῦ τῆς, νὰ μὴν τύχη
 κι ἅμα σὲ δῇ γυμνὸ, ἀντρεῖα καὶ δύναμη σοῦ πάρη.»

Εἶπε, καὶ τράβηξε ἀπ' τῆ γῆς ὁ Ἄργοφονιάς βοτάνι,
 καὶ δίνοντάς το μοῦδειξε τὸ κάθε φυσικὸ του.

Ἦ ρίζα του κατάμαυρη, τὸ λούλουδο σὰ γάλα,
 μῶλυ τὸ λὲν οἱ ἀθάνατοι, καὶ δὲν τὸ ξερριζώνει
 ἄνθρωπος εὐκόλα: οἱ θεοὶ μποροῦν ὅμως τὰ πάντα.

Τότες ἀνέβηκε ὁ Ἐρμῆς ἀπὸ τὸ δειτρονήσι
 στὸν ἀψηλόκορφο Ὀλυμπο, κ' ἐγὼ κατὰ τὸν πύργο
 τῆς Κίρκης μὲ βαρεῖα καρδιά ξεκίνησα. Σὰν ἦρθα,
 καὶ στάθηκα στὰ πρόθυρα τῆς θεᾶς τῆς σγουρομάλλας, 310
 τῆς φώναξα, καὶ μ' ἄκουσε, καὶ τίς φωτόλαμπρές τῆς
 θύρες ἀνοίγοντας αὐτὴ μὲ προσκαλοῦσε νᾶμπα
 καὶ πῆγα ἐγὼ κατόπι τῆς μὲ ταραγμένα, στήθια.
 Σὲ ἀργυροκάρφωτο θρονί μὲ κάθισε ἅμα μῆγκα,
 ὠραῖο καὶ περιτεχνο, μ' ἀκουμποπόδι ὀμπρός μου,
 καὶ μοῦδωσε χυλὸ νὰ πιῶ μὲς σὲ χρυσὸ ποτήρι,
 ρίχνοντας μέσα βότανα, καὶ μαῦρα μελετώντας.
 Σὰν πῆρα κ' ἦπια, καὶ τῆς θεᾶς τὰ μάγια: δὲ μὲ πιάσαν,
 μὲ βάρεσε μὲ τὸ ραβδί, καὶ φώναξέ με κ' εἶπε:
 «Στὴ χοιρομάντρα ἔλα κ' ἐσύ, νὰ σμίξης μὲ τοὺς ἄλλους.» 320
 Εἶπε, κ' ἐγὼ τὸ κοφτερὸ τραβῶ σπαθὶ ἀπ' τῆ μέση,

καὶ χύνουμαι, σὰ νᾶθελα μ' αὐτὸ νὰ τὴ σπαράξω.
 Ἔσκουξε αὐτὴ, καὶ σκύβοντας τὰ γόνατά μου πιάνει,
 καὶ κλαίγονταν καὶ μοῦκρνε με λόγια φτερωμένα·
 «Ποιὸς εἶσ' ἐσύ, κι ὁ τόπος σου, καὶ ποιά τὰ γονικά σου;
 Παράξενο, βοτάνια μου νὰ πιῆς, καὶ νὰ μὴν πιάσουν.
 Ἄλλος θνητὸς δὲ βάσταξε κανένας ὡς τὰ τώρα,
 μιάς κ' ἤπαι, κι ἀπ' τὰ χεῖλη του περάσαν τὰ πιοτά μου.
 Μὰ ἐσένα ὁ νοῦς σου ἀμάγευτος στὰ σωθικά σου μνήσκει.
 Ἀλήθεια ὁ πολυσόφιστος ἐσὺ Ὀδυσσεύς θάσαι, 830
 πού ὁ χρυσοράβδης πάντα Ἑρμῆς μοῦ τῶλεγε πὼς θάρθῃ,
 ἀπὸ τὴν Τροία γυρίζοντας με τὸ γοργὸ καράβι.
 Μὲς στὸ φηκάρι τὸ σπαθὶ ξανάβαλέ μου, κ' ἔλα
 νὰ πᾶμε στὸ κρεββάτι μου μαζί νάγκαλιαστοῦμε,
 καὶ στῆς ἀγάπης τὰ φιλιὰ νὰ βροῦμε μπιστοσύνη.»
 Αὐτὰ σὰ μίλησε ἡ θεά, γυρίζω καὶ τῆς κρένω·
 «ὦ Κίρκη, πὼς ζητᾷς ἐγὼ νὰ σοῦ φερθῶ με γλύκα,
 πού χοίρους στὰ παλάτια σου τοὺς φίλους μου ἔχεις κάμει,
 κ' ἐμένα ἐδῶ κρατώντας με πονηρευτὰ καλεῖς με
 στὸ θάλαμό σου, τάχα ἐκεῖ μαζί σου νὰ πλαγιασῶ, 840
 κ' ἔτσι, σὰ γυμνωθῶ, ἀντρεῖα καὶ δύναμη μοῦ πάρης;
 Μὰ ἐγὼ πὰς στὸ κρεββάτι σου δὲ δέχομαι νάνέβω,
 ἃ δὲν θελήσης, ὦ θεά, βαρὺ νὰ κάμης ὄρκο,
 πὼς ἄλλο ἀγνάντια μου κακὸ στὸ νοῦ σου δὲ θὰ βάλῃς.»
 Εἶπα, κι αὐτὴ μοῦ ὀρκίστηκε καθὼς ἐγὼ ζητοῦσα.
 Κι ἅμα τὸν ὄρκον ἄμωσε καὶ πῆρε ὁ ὄρκος τέλος,
 τότες ἀπάνω στῶριο της ἀνέβηκα κρεββάτι.
 Ὡς τόσο συγγυρίζανε μὲς στὰ παλάτια οἱ βάγιες,
 Τέσσερεις εἶταν, κ' εἶχανε τῶν παλατιῶν τὴν ἔννοια·
 ἀπὸ βρυσούλες καὶ δειντρά τὴ φύτρα τους κρατοῦσαν, 850
 κι ἀπ' τὰ ποτάμια τὰ ἱερὰ πού στοὺς γιालοὺς κυλιοῦνται.
 Μιὰ σκέπαζε ὅλα τὰ θροινὰ μὲ πορφυρένιες σκέπες,
 πανώριες, μὲ ἀποκάτουθε λινόφαντα ἀπλωμένα·
 τραπέζια ἢ ἄλλη ἀσημωτὰ μπρὸς στὰ θροινὰ τραβοῦσε,
 κι ἀπάνω τους ἀράδιαζε χρυσοπέλεκτα πανέρια·
 ἢ τρίτη μέσα στὰργυρὸ ἀνακάτανε κροντήρι
 γλυκὸ κρασί, καὶ μοίραζε μαλαματένια τάσια·
 καὶ φέρνει ἢ τέταρτη νερό, καὶ τίς φωτιὲς ἀνάβει
 κάτου ἀπὸ τρίποδα τρανό, καὶ τὸ νερὸ ζεσταίνει.

Καὶ τὸ νερὸ σὰν ἔβρασε στάστραφτερὸ λεβέτι, 860
 τὸ πῆρε, σύχλιο τῶκαμε, καλὸδεχτο νὰ γίνῃ,
 καὶ βάζοντάς με σὲ λουτρό, περχάει κεφάλι κι ὦμους,
 καὶ τὴ βαρεῖα τὴν κούραση σηκώνει ἀπ' τὸ κορμί μου.
 Σὰ μ' ἔλουσε καὶ μ' ἄλειψε με τὸ παχὺ τὸ λάδι,
 καὶ μ' ὦρια χλαίνα μ' ἔντυσε καὶ με χιτῶνα ἢ κόρη,
 με πῆρε καὶ με κάθισε σ' ἀργυροκάρφωτη ἔδρα,
 περιτέχνη καὶ πλουμιστή, μ' ἀκουμποπόδι ὀμπρός μου·
 [καὶ μπρίκι γιὰ τὸ νίψιμο μοῦ φέρνει τότε ἢ βάγια,
 ὦριο, χρυσὸ καὶ χύνει μου στὴν ἀργυρὴ λεγένη 870
 γιὰ νὰ πλυθῶ, καὶ στρώνει μου τὸ γιालιστὸ τραπέζι.
 Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμί καὶ παραθέτει,
 κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της μοῦ πρόσφερε περίσσια,]
 καὶ νὰ γευτῶ με κάλεσε· μὰ ἐγὼ δὲν μπόρουν· εἶταν
 ὁ νοῦς μου ἄλλοῦ, καὶ πρόβλεπε πολλὰ δεινὰ ἢ ψυχὴ μου.
 Τηρώντας με νὰ κάθουμαι, καὶ χέρι νὰ μὴ βιάζω
 στὸ φαί, παρὰ νὰ φαίνουμαι σὲ θλίψη βυθισμένος,
 σιμώνει ἢ Κίρκη, καὶ μιλάει με φτερωμένα λόγια·
 «Τί κάθσαι μαθὲς βουβός, καὶ τρῶς τὰ σωθικά σου,
 καὶ δὲν ἀγγίζεις μήτε φαί, μήτε πιοτό, Ὀδυσσεά;
 ἢ δόλους ὑποψιάζεσαι καινούριους; Μὰ κατόπι 880
 ἀπ' τὸ βαρὺ τὸν ὄρκο μου, δὲν ἔχεις νὰ φοβάσαι.»
 Ἔτο' εἶπε· καὶ γυρίζω ἐγὼ καὶ τῆς ἀπολογίεμαι·
 «Ποιὸς ἄντρας, Κίρκη, γνωστικός θάχε καρδιά νὰ παίρνῃ
 φαί ἢ πιοτὸ πρὶν τοὺς καλοὺς συντρόφους του γλυτώσῃ,
 καὶ γλυτωμένους πρὶν τοὺς δῆ με τὰ δικά του μάτια;
 Μὰ ὀλόφυχα ἐσὺ ἂν ποθῆς νὰ πιῶ ἐδῶ καὶ νὰ φάγω,
 λῦσ' τους, νὰ δοῦν τὰ μάτια μου τάγαπητά μου ἀδέρφια.»
 Εἶπε, κι ἀπ' τὰ παλάτια της ἢ θεά περνάει καὶ βγαίνει,
 ραβδί κρατώντας, κ' ἔρχεται, τὴ χοιρομάντρα ἀνοίγει.
 Τοὺς ἔβγαλε, καὶ μοιάζανε θεραφάρια ἐννιὰ χρονῶνα. 890
 Ἄγνάντια της σταθήκανε, κι ἀπὸ σιμὰ περνώντας
 ἢ Κίρκη, μ' ἄλλο βότανο τοὺς ἄλειψε ἕναν ἕναν.
 Ἄπ' τὰ κορμιά τους χύθηκαν ὅλες οἱ τρίχες τότες,
 ποῦχαν φυτρώσει με τῆς θεᾶς τὸ βλαβερὸ βοτάνι,
 κι ἄνθρωποι ξαναγένηκαν καλύτεροι ἀπ' τὰ πρῶτα,
 στὴ νιότη καὶ στάνάστημα, στὴν ὁμορφιά, στὴ χάρη.
 Καὶ με εἶδαν καὶ με γνώρισαν, καὶ μοῦπιασαν τὸ χέρι,

καὶ κλαῖγαν μὲ καρδιόπονο, καὶ μέσα στὰ παλάτια
ἀχολογοῦσε ἡ κλάψα τους, πού ὡς κ' ἡ θεὰ λυπήθη.
Σιμά μου τότες στάθηκε ἡ λαμπρὴ θεὰ καὶ μοῦπε·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
Ξεκίνα τώρα στὸ γυαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι.
Τραβήξτε πρώτα στὴ στεριά τὸ πλοῖο· ἐκεῖ μαζώξτε
Μὲς στὶς σπηλιές τὰ πράματα καὶ τᾶρμενά σας ὅλα,
κ' ὕστερα γύρνα φέροντας μαζί σου τοὺς συντρόφους.»

Αὐτὰ εἶπε· κ' ἡ ἀντρίκια μου ψυχὴ δὲν ἔλεγε ὄχι
καὶ πῆγα κατὰ τὸ γοργὸ καράβι στὰ κρογιαλὶ,
καὶ βρήκα ἐκεῖ τοὺς ἀκριβοὺς συντρόφους στὸ καράβι,
νὰ δέρονται καὶ νὰ θρηνοῦν ἀχνοὶ καὶ δακρυσμένοι.
Κι ὡς τὰ μοσκάρια στὸ μαντρί τὴν ὥρα πού γυρίζουν
ἀπ' τὸ γρασίδι στὴν αὐλὴ χορτάτες οἱ ἀγελάδες,
ὅλα μαζί χοροπηδοῦν μπροστά τους, πού κ' ἡ στάνη
δὲν τὰ χωρεῖ, κι ἀνέπαινα γύρω στὶς μάννες τρέχουν
μουγκρίζοντας· ἔτσι κι αὐτοὶ σὰ μ' εἶδανε κοντά τους,
χουμίζανε δακρῦζοντας· καὶ φάνηκε στὸ νοῦ τους.
σὰ νᾶρθιανε στὸν τόπο τους, στὸ πετρωτὸ τὸ Θιάκι,
ἐκεῖ πού γεννηθήκανε κ' ἐκεῖ πού ἀναθραφῆκαν.
Θρηνώγεις τότες μοῦπαινε μὲ φτερωμένα λόγια·

«Ὁ γυρισμός σου, ὦ διόθρεφτε, τόση χαρὰ μᾶς δίνει,
ὄση τὸ Θιάκι ἂ βλέπαμε, τὸ ποθητὸ νησί μας.
Καὶ τώρα πές μας τὸ χαμὸ τῶν ἄλλω μας συντρόφων.»

Καὶ τοὺς ἀπολογήθηκα μὲ μαλακὰ ἐγὼ λόγια·
«Πρώτα τὸ πλοῖο ἄς σύρουμε στὴ γῆς, κι ἄς κουβαλᾶμε
μὲς στὶς σπηλιές τὰ πράματα καὶ τᾶρμενά μας ὅλα·
κ' ἔσεῖς μαζί μου νᾶρθετε κατόπι τοιμασθῆτε,
στῆς θεᾶς τῆς Κίρκης τὰ ἱερὰ παλάτια, γιὰ νὰ δῆτε
τοὺς φίλους πού φαγοποτοῦν, τί ἔχουν ἐκεῖνοι ἀπ' ὅλα.»

Εἶπα, κ' ἐκεῖνοι ἀκούσανε τὰ λόγια μου. Ἐνας ὁμως,
ὁ Εὐρύλοχος, μοῦ μπόδιζε τοὺς ἄλλους τοὺς συντρόφους,
καὶ φώναζέ τους, κ' ἔλεγε μὲ λόγια φτερωμένα·

«Ποῦ πάτε, ὦ κακορίζικοι, τί συφορὸς ζητᾶτε,
καὶ θέτε νὰ μαζεύεστε στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
πού χοίρους θὰ μᾶς κάμη αὐτὴ καὶ λύκους καὶ λιοντάρια,
νὰ τῆς φυλᾶμε τὸ λαμπρὸ παλάτι μὲ τὸ ζῶρι,
σὰν πού ἔκαμε καὶ ὁ Κύκλωπας στὴ μάντρα του ὅταν μπῆκαν

μέσα οἱ συντρόφοι μας κι αὐτὸς ὁ ἀπόκοτος Δυσσεάς,
πού ἀπὸ τὴν τρέλα του κι αὐτοὶ χαθήκανε καὶ πάνε.»

Εἶπε, κ' ἐμένα μέσα μου μοῦρθε ἔτσι νὰ τραβήξω
ἀπ' τὸ παχὺ μου τὸ μερὶ τὴν κοφτερὴ τὴ σπάθα,
μιὰ νὰ τοῦ δώσω, καὶ στὴ γῆς νὰ πέση ἡ κεφαλὴ του,
κι ἄς εἶτανε καὶ συγγενὴς στενός μου· μὰ οἱ συντρόφοι
μὲ κράταγαν ἀπὸ παντοῦ μιλώντας μου μὲ γλύκα·

«Ἄς τὸν ἀφήσουμε πιά αὐτόν, θεογέννητε, ἂν ὀρίξης,
νὰ μείνη στὸ κατάγιαλο καὶ νὰ φυλᾶ τὸ πλοῖο·
κ' ἐμᾶς στῆς Κίρκης τὰ ἱερὰ παλάτια ὀδήγησέ μας.»

Κι ἀπ' τὸ καράβι ἀνέβηκαν, κι ἀπ' τοῦ γυαλοῦ τὴν ἄκρη,
καὶ πίσω μῆτ' ὁ Εὐρύλοχος δὲν ἔμεινε, μόν' πῆγε
κι αὐτός, γιατί φοβήθηκε τὰ τρομερὰ μου λόγια.

Τοὺς ἄλλους πάλι φίλους μας μὲς στὰ παλάτια ἡ Κίρκη
τοὺς ἔλουσε, τοὺς ἄλειψε μὲ τὸ παχὺ τὸ λάδι,
τοὺς φόρεσε ὅλους μὲ κρουστὲς γλαμύδες καὶ χιτῶνες·
καὶ μέσα ἐκεῖ τοὺς βρήκαμε πού τρώγανε καὶ πίναν.
Καὶ βλέποντας καθένας τους καὶ νοιώθοντας τὸν ἄλλον,
στενάζανε καὶ κλαίγανε, πού ἀχολογοῦσε ὁ πύργος.

Στάθηκε ὀμπρὸς μου ἡ τρίχαρη θεὰ καὶ μοῦπε τότες·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
μὴν κλαῖτε καὶ μὴ δέρνεστε· κ' ἐγὼ τὸ ξέρω πόσα
μέσα στὶς ἄγριες θάλασσες παθήματα σᾶς ἤρθαν,
καὶ πόσα βάσανα στὴ γῆς ἀπὸ ἀδικούς ἀνθρώπους.
Ἐλάτε τώρα στὸ φαῖ καὶ στὸ κρασί καθήστε,
ὥσπου νὰ ψυχοπιάσουνε τὰ σπλάχνα σας, καὶ νᾶστε
σὰν τότες πού τᾶφήσατε τὸ πετρωτὸ σας Θιάκι,
κι ὄχι σὰν τώρα μισεροὶ καὶ παραπονεμένοι,
πού ὅλο θυμᾶστε τᾶπειρα φριχτὰ πλανέματά σας,
κι ὁ νοῦς σας ἀπὸ τὰ πολλὰ δεινὰ χαρὰ δὲν ξέρει.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ λεβέντικη τὴν ἄκουσε ἡ ψυχὴ μας.
Καὶ μείναμε γλεντίζοντας ὀλάκερο ἕνα χρόνο
μὲ τὰ περίσσια κρέατα καὶ τὸ γλυκὸ κρασί της.
Μὰ ὁ χρόνος σάνε γύρισε μὲ τῶ μηνῶν τὸ διάβα,
κ' οἱ μέρες μεγαλώνανε, τότε οἱ καλοὶ συντρόφοι
μὲ πήρανε παρᾶμερα καὶ μίλησαν καὶ μοῦπαν·

«Καιρὸς πιά τὴν πατρίδα μας νὰ θυμηθῆς, καημένε,
γραπτὸ σου ἂν εἶναι νὰ σωθῆς καὶ νᾶξιωθῆς νὰ φτάσης

στό σπίτι σου τῶριόχριστο, στήν πατρική σου χώρα.»

Αὐτά εἶπαν, καί ἡ λεβέντικη τοὺς ἄκουσε ἡ ψυχὴ μου,
[Καί τότε ἐκεῖ καθόμασταν δὴήμερα ὡς τὸ γέρεμα,
μ' ἄσωστο κρέας, μὲ γλυκὸ κρασί φαγοποτώντας·
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλευσε κι ἀπλώθηκε σκοτάδι,
οἱ ἄλλοι στὰ βαθιοῖσκιωτα πλαγιάσανε παλάτια]
Κ' ἐγὼ στῆς Κίρκης τὸ λαμπρὸ ἀνεβαίνοντας κρεββάτι, 480
τὰ γόνάτα της ἔπιασα καὶ τὴν παρακαλοῦσα,
κι ἄκουγε αὐτὴ τὰ φτερωτὰ πού τῆς λαλοῦσα λόγια·

«ὦ Κίρκη, αὐτὸ πού μοῦταξες καιρὸς νὰ τὸ τελέσης·
στεῖλε με πιά στὸν τόπο μου· τὸ λαχταρεῖ ἡ ψυχὴ μου,
τὸ λαχταροῦν κ' οἱ φίλοι μου, πού τὴν καρδιά μου τρῶνε,
κι ὀλόγουρά μου δέρονονται κάθε ὥρα πού ἐσὺ λείπεις.»

Αὐτά εἶπα, κ' ἡ πανέμορφη θεὰ μοῦ ἀπολογιέται·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
δὲ θέλω πιά νὰ μένετε μὲ τὸ στασιὸ κοντά μου.
Ὅμως κ' ἐν' ἄλλο πρῶτα ἐσεῖς θὰ κάμειτε ταξίδι· 490
στῆς Περσεφόνης τῆς σκληρῆς καὶ στοῦ Ἄδη τὰ λημέρια
θὰ πάτε, τὰ μελλούμενα νάκούστε ἀπ' τὸ Θηβαῖο
τὸν Τειρεσία, τὸν τυφλὸ μάντη πού ὁ νοῦς του ἀκόμα
κρατιέται, τί κι ἂν πέθανε, τὴ γνώση ἡ Περσεφόνη
τοῦ φύλαξε, καὶ δὲ γυρνάει σὰν ἴσκιος μὲ τοὺς ἄλλους.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, ἐμένανε ραγίστηκε ἡ καρδιά μου·
καὶ στό κλινάρι κάθησα καὶ τῶριζα στό κλάμα,
καὶ μήτε ζῶν μήτε ἥλιου φῶς δὲν ἤθελε ἡ ψυχὴ μου.
Μὰ σὰ χαμοκυλίστηκα καὶ χόρτασα τὸ κλάμα,
πάλε τῆς ξαναμίλησα καὶ ρώτηξά την κ' εἶπα· 500

«Καὶ ποιὸς τὸ δρόμο αὐτὸ θαρῆθῃ καὶ θὰ μᾶς δεῖξῃ, ὦ Κίρκη;
Δὲν πῆγε μὲ πλεούμενο κανεὶς στὸν Ἄδη ἀκόμα.»

Αὐτὴ εἶπα, κ' ἡ πανέμορφη θεὰ μοῦ ἀπολογιέται·
«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
γιὰ ὀδηγητὴ μὴ νοιάζεσαι τοῦ μαύρου καραβιοῦ σου·
στῆσ' τὸ κατάρι, τέντωσε τᾶσπρα παννιά, καὶ κάθου·
θὰ σοῦ φυσήξῃ μιὰ ὁ Βοριάς, κ' ἐκεῖ τὸ πλοῖο θὰ φέρῃ.
Μὰ τὸ βαθὺ καθὼς διαβῆς Ὠκεανὸ καὶ φτάσης
στὸν ἄγριον ὄχτο καὶ στάχνά τῆς Περσεφόνης δάσια,
μὲ τίς ἱτιές τίς ἀκαρπες καὶ τίς ψηλές τίς λεῦκες, 510
ἄραξ' ἐκεῖ τὸ πλοῖο σου στοῦ Ὠκεανοῦ τὴν ἄκρη,

καὶ στοῦ Ἄδη κίνησε νὰ πᾶς τἀραχνιασμένο σπίτι.
Ἐκεῖ ὁ Πυριφλεγέθοντας στοῦ Ἀχέροντα τὸ ρέμα
κυλιέται μὲ τὸν Κωκυτὸ πού πέφτει ἀπὸ τὴ Στύγα,
κι ὁ βράχος πού βαρύνθροντα τὰ δυὸ ποτάμια σμίγουν.
Σὰ φτάσης, ὦ ἦρωα, κοντὰ στὸν τόπο πού ἴσορῶ σου,
σκάψε ὡς μιὰ πήχη λάκκο ἐκεῖ τοῦ μάρκου καὶ τοῦ πλάτου,
καὶ χῦσε ὀλόγουρα σταλιές στοὺς πεθαμμένους ὄλους,
πρῶτα μελόνερο, ὕστερα γλυκὸ κρασί, καὶ τρίτο 520
πάλε νερό· καὶ μὲ λευκὸ ἴασπάλιζέ τα ἀλεύρι
κ' λέγοντας πολλὲς εὐκὲς στάδύναμα κεφάλια
τῶν πεθαμμένων, τάξε τους πὼς ἅμα ἐρθῆς στό Θιάκι
στειρά δαμάλα διαλεχτὴ στὸν πύργο σου θὰ σφάξῃς,
καὶ πὼς θανάψῃς τοὺς πυρὰ γεμάτη ὠραῖα δῶρα,
καὶ χώρια ἀρνὶ κατάμαυρο τοῦ Τειρεσία θὰ κόψῃς,
τοῦ κοπαδιοῦ τὸ πιὸ καλό. Καὶ σὰν παρακαλέσης
μὲ προσευκὲς τὰ δοξαστὰ τῶν πεθαμμένων πλήθια,
σφαχτὸ κριάρι πρόσφερε καὶ μαύρη προβατίνα
γυρνώντας τα πρὸς τὸ Ἑρεβος· μὰ γύρνα ἐσὺ ἀποκείθε,
κι ἀντίκριζε τοῦ ποταμοῦ τοὺς ὄχτους· τότες θάρθουν 530
αὐτοῦ σιμά σου πάμπολλες ψυχές τῶν πεθαμμένων.
Βάλε καὶ τοὺς συντρόφους σου νὰ γδάρουν καὶ νὰ κάψουν
τᾶρνια πού τᾶχει ἀλύπητο μαχαιρί ἐκεῖ ριχμένα,
καὶ προσευκὲς νὰ κάμουνε στοὺς δυὸ θεοὺς, στὸν Ἄδη
τὸ φοβερό, καὶ στὴ σκληρῇ συνάμα Περσεφόνη·
κ' ἐσύ, ἀπ' τὴ μέση σέρνοντας τὸ κοφτερὸ σπαθί σου,
κάθου, καὶ διῶχνε τῶ νεκρῶν τᾶδύναμα κεφάλια
μακριὰ ἀπ' τὸ αἶμα, ὡς νάκουστῇ τοῦ Τειρεσία ὁ λόγος,
Κ' εὐτὺς ὁ μάντης θὰ φανῆ καὶ θὰ σοῦ πῇ, ὦ ἀφέντη,
τοῦ δρόμου τὰ μετρήματα, καὶ ποῦθε θὰ περάσης
τὰ πέλαα τὰ πολὺψαρα στὴ γῆς σου νὰ γυρίσης.» 540

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ χρυσοθήρονη σὰν πρόβαλε ἡ Αὐγοῦλα,
μὲ πῆρε καὶ μὲ φόρεσε χιτώνα καὶ χλαμῦδα·
κ' ἴδια της φόρεμα ἔβαλε περιλαμπρο, μεγάλο,
ψιλόφαντο καὶ λιμπιστό· κατόπι ὠρίο ζουνάρι
ὀλόχρυσο στὴ μέση της, καὶ σκέπη στό κεφάλι.
Τότες στοὺς πύργους μπῆκα ἐγὼ, κ' ἕνα ἕνα τοὺς συντρόφους
παρακινούσα ἀπὸ κοντὰ μὲ λόγια μελωμένα·

«Μὴν πιά βαθιὰ ἀνεσαίνετε μὲς στό γλυκὸ τὸν ὕπνο,

μόν' πᾶμε· ἢ Κίρκη ἢ δέσποινα μοῦ ὀρμήνευε τὸ δρόμο.»

Τοὺς εἶπα, κ' ἢ λεβέντικη μὲ ὑπάκουσε ψυχὴ τοῖς. 550
Μὰ κι ἀποκεῖθε ἀπειράχτους δὲν πῆρα τοὺς συντρόφους
κάποιος, ὁ Ἑλλήνορας, μικρός, κι ὄχι ἄντρας στοὺς πολέμους,
μήτε καὶ στὰ μυαλὰ γερός, παράμερα ἀπ' τοὺς ἄλλους
εἶχε πλαγιάσει στὴ σκεπὴ τῶν παλατιῶν τῆς Κίρκης,
δροσιὰ νὰ βρῆ μὲ τοῦ κρασιοῦ τὸ βᾶρος ζαλισμένος.
Μὰ ἀκούγοντας τὸ σάλαγο πὺν φεύγανε οἱ συντρόφοι,
πετιέται ἀπ' ἄνω ἀστόχησε νὰ κατεβῆ ἀπ' τὴ σκάλα
ξανά τὴν ἀψηλὴ, κι ὀμπρὸς ἴσια τραβώντας πέφτει
ἀπὸ τὴ στέγη· ὁ σβέροκος του ἔσπασε ἀπ' τὰ σφροντύλια,
κι ἀμέσως στοῦ Ἄδη τοὺς βυθοὺς κατέθηκε ἡ ψυχὴ του. 560

Στὸ δρόμο πὺν πηγαίναμε τοὺς εἶπα αὐτὰ τὰ λόγια
«Θὰ λέτε δᾶ στὰ σπίτια μας καὶ στὴν καλὴ πατρίδα
πὼς πᾶμε· ὅμως μᾶς ὄρισε ἄλλο ταξίδι ἢ Κίρκη,
στῆς Πελοποννήσου τῆς σκληρῆς καὶ στοῦ Ἄδη τὰ λημέρια,
τοὺς λόγους γιὰ νὰκούσουμε τοῦ μάντη Τειρεσία.»

Αὐτὰ εἶπα, καὶ στὰ λόγια μου ραγίστηκε ἡ καρδιά τους
καὶ κάθησαν καὶ κλαίγανε, μαδώντας τὰ μαλλιά τους,
μὰ τί ὄφελος τοὺς ἔφερε τὸ τόσο μυρολόγι;

Σὰν ἤρθαμε στὰκρόγιαλο καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
βαριοθλιμμένοι, καὶ πικρὰ χύνοντας δάκρυα ἀκόμα, 570
στὸ μαυροκάραβο ἔρχεται καὶ κριάρι δένει ἢ Κίρκη,
μὲ προβατίνα ὀλόμαυρη, κι ἀγνώριστη διαβαίνει.
Καὶ ποιὸς ἀγνάντευε θεὸ χωρὶς αὐτὸς νὰ θέλῃ,
γιὰ κατεδῶθε ξεκινάει, γιὰ κατακεῖθε φεύγει;

ΡΑΨΩΔΙΑ Λ.

Καὶ στὸ γιαλό σὰν ἤρθαμε καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
πρῶτα ἀπ' τὴ γῆς τὸ σύραμε στὴν ὄρια κυματοῦσα,
καὶ τὸ κατάρτι στήσαμε καὶ τὰ παννιά του ἀπάνω,
καὶ πήραμε καὶ βάλαμε τὰ πρόβατα καὶ μέσα
κ' ἐμεῖς θλιμμένοι μῆκαμε πικρὰ χύνοντας δάκρυα.
Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι στέλνει ἢ Κίρκη
ἢ φοβερὴ κ' ἢ ὀριόμαλλη κ' ἢ ἀνθρωπολαοῦσα,
πρύμο καλὸ καὶ φιλικὸ πὺν τὰ παννιά φουσκῶναν.
Καὶ τᾶρμενα σὰ σιάξαμε, καθήσαμε, κι ὀδήγα

ὁ ἀγέρας τὸ καράβι μας μαζί μὲ τὸν ποδότη. 10
Μὲ τεντωμένα τὰ παννιά ἀρμενίζαμε ὀλιμέρα,
μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλειπε κι ἀπόσκιωναν οἱ δρόμοι,
στοῦ τρίσβαθου βρεθήκαμε τοῦ Ὀκεανοῦ τὶς ὄρες,
ἐκεῖ πὺν τῶν Κιμμεριωτῶν εἶν' ὁ λαὸς κ' ἡ χώρα,
πὺν καταχνιά καὶ σύγνεφα γιὰ πάντα τοὺς σκεπάζουν,
καὶ τοῦ ἥλιου τοῦ χρυσόλαμπρου δὲν τοὺς θωροῦν οἱ ἀχτίδες,
μήτε πρὸς τὰπτερόσπαρτα σὰν ἀνεβαίνῃ οὐράνια,
μήτ' ἀπ' τὰ ὕψη τοῦρανοῦ στὴ γῆς σὰν κατεβαίνῃ,
μόνε τοὺς ἄμοιρους φριχτὴ πλακώνει πάντα νύχτα.
ἤρθαμε αὐτοῦ κι ἀράξαμε καὶ βγάλαμε τᾶρνια μας, 20
καὶ τότες ἀκλουθήσαμε τοῦ Ὀκεανοῦ τὸ ρέμα,
ὄσπου στὸ μέρος φτάσαμε πὺν ἢ Κίρκη εἶχε ὀρμηένει.

Ἐκεῖ σφαχτὰ ὁ Εὐρύλοχος κι ὁ Περιμήδης φέραν,
κ' ἐγὼ ἔσυρα τὸ κοφτερὸ σπαθὶ ἀπὸ τὸ πλευρό μου,
κ' ἔσκαψα λάκκο ὡς πήχη μιά, τοῦ μᾶκρου καὶ τοῦ πλάτου
καὶ χύνω ὀλόγυρα σταλιές στοὺς πεθαμμένους ὄλους,
πρῶτα μελόνερο, ὕστερα γλυκὸ κρασί, καὶ τρίτο
πάλε νερό, καὶ μὲ λευκὸ τὰ πασπαλίζω ἀλεύρι
καὶ λέγοντας πολλὲς εὐκὲς σταδύναμα κεφάλια 30
τῶν πεθαμμένων, ἔταξα πὼς ἅμα ἐρθῶ στὸ Θιάκι
στεῖρα δαμάλα διαλεχτὴ στὸν πύργο μου θὰ σφάζω,
καὶ πὼς θανάψω τους πυρὰ γεμάτη ὄραϊα δῶρα,
καὶ χώρα ἀρνὶ κατάμαυρο τοῦ Τειρεσία θὰ κόψω,
τοῦ κοπαδιοῦ τὸ πιὸ καλό. Καὶ τῶν νεκρῶν τὰ πλῆθια
μὲ τάματα καὶ προσευκὲς θερμοπαρακαλώντας,
πῆρα τᾶρνια καὶ τᾶσφαξα στὸ λάκκο καὶ τὸ αἷμα
ἔτρεχε ὀλόμαυρο. Ἄρχισαν τῶν πεθαμμένων τότες
καὶ μαζεύονταν οἱ ψυχὲς ἀπ' τὸ Ἔρεβος τὸ μαῦρο,
νύφες ἀντίμα κι ἄγουροι, τυραννισμένοι γέροι,
παρθένες κόρες τρυφερές, νεοθλιμμένες ὄλες, 40
κι ἄντρας πολλοὶ ἀπὸ χάλκινα κοντάρια λαβωμένοι,
νεκροὶ πὺν εἶχανε τᾶρματα μὲ τὸ αἷμα τους βαμμένα·
κ' ἐδῶθε ἐκεῖθε ἀρίθμητοι γύρω στὸ λάκκο ἐρχόνταν,
μὲ ἀχὸ πολὺ, καὶ μ' ἔπιανε χλωμὸς ἐμένα φόβος.
Τότε εἶπα στοὺς συντρόφους μου νὰ γδάρουν καὶ νὰ κάφουν
τᾶρνια πὺν τᾶχε ἀλύπητο μαχαίρι ἐκεῖ οἰγμένα,
καὶ προσευκὲς νὰ κάμουνε στοὺς δυὸ θεοὺς, στὸν Ἄδη

τὸ φοβερό, καὶ στὴ σκληρῇ συνάμα Περσεφόνη
 κ' ἐγὼ, ἀπ' τῆ μέση σέρνοντας τὸ κοφτερὸ σπαθί μου,
 τῶν πεθαμμένων ἔδιωχνα τὰ δύναμα κεφάλια,
 μακριὰ ἀπ' τὸ αἷμα, ὡς νάκουστῇ τοῦ Τειρεσία ὁ λόγος. 50

Πρώτη τοῦ Ἑλπήνορα ἡ ψυχὴ μᾶς ἦρθε, τοῦ συντρόφου.
 τί ἀκόμα μὲς στὴ μαύρη γῆς δὲν εἵτανε θαμμένος,
 ποὺ ἔμεῖς τὸ σῶμα ἀφήκαμε στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
 ἄκλαυτο κι ἄθαφτο, γιατί μᾶς ἔβιαζε ἄλλος μόχθος.
 Τὸν εἶδα, καὶ δακρῦσανε τὰ μάτια μου ἀπ' τὸν πόνο
 καὶ φώναξά τον, κ' εἶπα του μὲ φτερωμένα λόγια:

«Ἑλπήνορα, πῶς ἔφτασες μὲς στὰ βαθιὰ σκοτάδια
 πεζός, κ' ἔμένα πρόκαμες, ποὺ μὲ καρὰβι ἐρχόμουν;»

Εἶπα, καὶ βαριοστενάξε κι ἀπολογήθη ἐκεῖνος·
 «Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
 θεοῦ κατάρα, καὶ πιωτὸ περίσσιο μ' ἀφανίσαν·
 ἀστόχησα, σὰν πλάγιασα στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,
 κι ἀντίς ξανὰ ἀπ' τὴν ἀψηλὴ νὰ κατεβῶ τὴ σκάλα,
 ἐγὼ μπροστά μου ὀλόϊσα τραβήξα κι ἀπ' τὴ στέγη
 κάτου ἔπεσα, κι ὁ σβέρκος μου ἔσπασε ἀπ' τὰ σφοντύλια,
 κι ἀμέσως στοῦ Ἄδη τοὺς βυθοὺς κατέθηκε ἡ ψυχὴ μου.
 Μὰ τώρα, στόνομα ἐκείνων ποὺ ἀκόμα ἐδῶ δὲν ἦρθαν,
 τῆς σύγκοιτης, καὶ τοῦ γονιοῦ ποὺ σ' ἔθροφε μικροῦλη,
 καὶ τοῦ Τηλέμαχου, ποὺ ἐκεῖ μονάχο τὸν ἀφήκες,—
 γιατί ἔξρω, γυρίζοντας ἀπ' τοῦ Ἄδη τὰ λημέρια,
 στῆς Αἴας πάλε τὸ νησι θάρᾶξης τὸ καρὰβι,—
 παρακαλῶ σε, ὦ βασιλιά, θυμήσου με σὰ φτάσης,
 μὴ φύγης κι ἄκλαυτο, ἄθαφτο μ' ἀφήσης ἐκεῖ πέρα,
 καὶ γίνω αἰτία νὰ ὀργιστῇ κανένας θεὸς μαζί σου.
 Μόν' πάρε με καὶ κάψε με μαζί μὲ τάρματά μου,
 καὶ βάλε στὸν ἀφρόλευκο γιαιλὸ κοντὰ μνημοῦρι,
 νὰ μὲ πονοῦν τὸν ἄμοιρο κατόπι ὅσοι τὸ βλέπουν·
 κάμε μου αὐτά, καὶ τὸ κουπί στὸ μνημα ἀπάνω στήσε
 τὸ ἴδιο ποὺ ζώντας ἔλαμνα μαζί μὲ τοὺς συντρόφους.»

Εἶπε, κ' ἐγὼ τοῦ μίλησα κι ἀπολογήθηκά του·
 «Ὅλα, ὅσα μοῦπες, ἄμοιρε, σωστὰ θὰ σοῦ τὰ κάμω.»

Τέτοιες κουβέντες θλιβερὲς κάναμε ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
 ἐγὼ ἀπ' τὴ μιὰ τὴ σπάθα μου κρατώντας στὸ αἷμ' ἀπάνω,
 τὸ φάντασμα τοῦ Ἑλπήνορα λαλώντας ἀπ' τὴν ἄλλη.

Κ' ἦρθε σιμὰ τότε ἡ ψυχὴ τῆς πεθαμμένης μάννας,
 τοῦ ἀντρούφουχο τοῦ Αὐτόλυκου ἡ θυγατέρα Ἀντίκεια,
 ποὺ τὴν ἀφήκα ζωντανὴ σὰ μίσεινα στὴν Τροία.
 Τὴν εἶδα ἐγὼ καὶ δάκρυσα, καὶ πόνεσε ἡ καρδιά μου·
 ὡς τόσο δὲν τὴν ἀφήνα τὸ αἷμα νὰ ζυγῶση,
 ὅσο πολὺ κι ἂν θλιβομουν, πρὶ μοῦ μιλῆση ὁ μάντης.

Καὶ τοῦ Θηβαίου ἦρθε σιμὰ ἡ ψυχὴ τοῦ Τειρεσία,
 καὶ κράταε τὸ χρυσὸ ραβδί μὲ γνώρισε, καὶ μοῦπε:

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
 τί ἀφήκες, ὦ κακόμοιρε, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου κ' ἦρθες
 νὰ δῆς νεκροὺς κι αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἄχαρο τὸν κόσμο;
 Φεύγα ἀπ' τὸ λάκκο, μέριασε τὸ κοφτερὸ σπαθί σου,
 αἶμα νὰ πιῶ, καὶ νὰ σοῦ πῶ κατόπι τὴν ἀλήθεια.»

Εἶπε, κ' ἐγὼ τραβήχτηκα, καὶ στὸ φηκάρι χῶνω
 τάργυροκάρφωτο σπαθί κ' αἷμα σὰν ἦπτε μαῦρο,
 ὁ μέγας μάντης λάλησε κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦπε:

«Γλυκεῖα πατρίδα μελετᾶς, θεόλαμπρε Ὀδυσσεά
 ὅμως σὲ μάχεται ὁ θεός· θαρρῶ πὼς δὲν ξεφεύγεις
 τὸν Κοσμοεἰστή, ποὺ θυμὸ γιὰ σένα μέσα του ἔχει,
 καὶ βράζει ἀπὸ τὴ μάνητα, ποὺ τύφλωσες τὸ γιό του.
 Μὰ πάλε ὅσα κι ἂν πάθετε, θὰ φτάσετε ἂν θελήσης,
 νὰ βασταχτῆς, κ' ἐσὺ κι αὐτοὶ οἱ συντρόφοι σου, ἅμα πᾶτε
 στῆς Θρινακίας τὸ νησι μὲ τὸ καλόφτιαστό σου
 καρὰβι, πίσω ἀφήνοντας τὰ μενεξιά πελάγη·
 θὰ βρῆτε ἐκεῖ νὰ βόσκουνε τὰ πρόβατα καὶ βόδια
 τοῦ Ἥλιου, ποὺ ἀποπάνωθε βλέπει κι ἀκούει τὰ πάντα.
 Αὐτὰ ἂν ἀφήσης ἄβλαβα, κι ἂν θῆς τὸ γυρισιὸ σου,
 ὅσο πολλὰ κι ἂν πάθετε πάλε στὸ Θιάκι πᾶτε·
 μὰ ἂν τὰ πειράξης, πρόσμενε ξολοθρεμὸ στὸ πλοῖο
 καὶ στοὺς συντρόφους κ' ἴδιος σου ἂ σωθῆς, θὰ κακοφτάσης
 ἄργά, μὲ δίχως σύντροφο, καὶ μὲ καρὰβι ξένο.

Καὶ θάρᾶξης μὲς στὸ σπίτι σου μεγάλα κακοπάθια
 ἄντρες ἀπόκοτους θὰ βρῆς νὰ καταλοῦν τὸ βίος σου,
 μὲ δῶρα τῶριο ταίρι σου νὰ πάρουν πολεμώντας.
 Ὅμως γι' αὐτὰ θὰ γδικιωθῆς σοῦ λέω ἐγὼ, σὰ φτάσης
 κι ἀφοῦ μὲς στὰ παλάτια σου χαλάσης τοὺς μνηστῆρες,
 μὲ ἀπάτη ἢ κι ὀλοφάνερα μὲ κοφτερὸ λεπίδι,
 θὰ σύρης τότε παίροντας τὸ δυνατὸ κουπί σου,

50

60

70

80

90

100

110

120

νὰ πᾶς στή χώρα τῶν ἀντρῶν πού θάλασσα δὲν ξέρουν,
καὶ πού φαί δὲ συνηθοῦν νὰ τρῶνε ἀλατισμένο,
καὶ μήτε κοκκινόπλωρα καράβια αὐτοὶ γνωρίζουν,
μήτε τὰ δυνατὰ κουπιά, ποῦναι φτερά τῶν πλοίων.
Νά, καὶ σημάδι ξάστερο, πού δὲ θὰ σοῦ ξεφυγή·
σὰν ἀνταμώσης ἄλλονε στὸ δρόμο ταξιδιώτη,
καὶ λέει δικράνι πὼς βασιτῆς στὸν ὄριο σου τὸν ὄμο,
τότες τὸ δυνατὸ κουπὶ μπῆξε στή γῆς, καὶ κάμε
καλόδεχτες θυσίες ἐκεῖ στὸ ρῆγα Ποσειδῶνα,
κριάρι, ταῦρο σφάζοντας, καὶ ἀγριόχοιρο βαρβάτο·
καὶ γύρνα στήν πατρίδα σου ἑκατοβοδιῆς νὰ κάμης
ἱερὲς γιὰ τοὺς ἀθάνατους πού ὀρίζουνε τὰ οὐράνια,
μὲ τὴ σειρὰ τοῦ καθενού· κι ὁ θάνατος θὰ σοῦρθη
ὄξω ἀπὸ θάλασσα, ἀλαφρός, καὶ θὰ σὲ γλυκοπάρη
μὲς στὰ καλὰ γεράματα, πού δλόγυρα οἱ λαοὶ σου
θὰ χαίρουνται καλοτυχιά. Σοῦπα ὅλη τὴν ἀλήθεια.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ γύρισα καὶ ἀπολογήθηκά του·
«Ἔτσι θὰ τᾶχουνε οἱ θεοὶ κλωσμένα, ὦ Τειρεσίαι.
Μὰ πές μου τώρα ξάστερα καὶ αὐτό· τῆς πεθαμμένης
μαννούλας μου, νά, τὴν ψυχὴ ἐδῶ βλέπω καθισμένη
σιμὰ στὸ αἷμα ἀμίλητη, καὶ δὲ γυρνάει, τοῦ γιοῦ της
νὰ δῆ τὴν ὄψη ἀγνάντια της, καὶ νὰ τοῦ προσμιλήσῃ.
Πὼς ἄραγες θὰ μ' ἐνοιωθε πὼς εἶμαι τὸ παιδί της;»

Εἶπα, καὶ ὁ μάντης γύρισε καὶ ἀπολογήθη ἀμέσως·
«Εὐκόλο πρᾶμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα το στὸ νοῦ σου·
ὅποιον ἀπ' τοὺς νεκροὺς νάρθῃ σιμὰ στὸ αἷμα ἀφήσῃς,
αὐτὸς ἀλήθειες θὰ σοῦ πῆ· μὰ ὅποιονε ἐσὺ διώχνεις,
αὐτὸς τραβιέται μακριὰ καὶ ξαναφεύγει πίσω.»

Σὰν εἶπε αὐτὰ, καὶ ὀρμήνεψε τὴ μοῖρα ὁ Τειρεσίας,
στὸν Ἄδη ξαναγύρισε ὡς τόσο ἐγὼ στεκόμουν
ὡσότου ἡ μάννα ζύγωσε καὶ μαῦρο ρούφηξε αἷμα
καὶ τότ' εὐτὺς μὲ γνώρισε καὶ μοῦκρενε θρηγώντας·

«Πὼς ἦρθες, γιέ μου, ζωντανὸς στὰ μαῦρα αὐτὰ σκοτάδια;
Δύσκολο γιὰ τοὺς ζωντανοὺς νὰ δοῦνε αὐτὰ ἐδῶ κάτω.
[Τρανοὶ στή μέση ποταμοὶ καὶ φοβερὰ ποτάμια
καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα ὁ Ὀκεανός, πού νὰ διαβῆ κανένας
πεζὸς δὲ δύναται, χωρὶς καλόφτιαστο καράβι.]
Τάχ' ἀπ' τὴν Τροία ξέπεσες ἐδῶ μὲ τοὺς συντρόφους,

130

140

150

160

πολὺ σανὲ πλανήθηκες μακριὰ ἀπὸ τὴν πατρίδα,
καὶ ἀκόμα στὰ παλάτια σου τὸ ταίρι σου δὲν εἶδες;»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ μίλησα καὶ ἀπολογήθηκά της·
«Μάννα μου, ἀνάγκη μ' ἔφερε στὸν Ἄδη νὰ ρωτήξω
τὴ μοῖρα μου ἀπ' τὸ θεϊκὸ Θηβαῖο, τὸν Τειρεσίαι·
τι ἀκόμα ἐγὼ δὲν ἄγγιξα τῶν Ἀχαιῶν τὴ χώρα,
μηδὲ στή γῆς μου πάτησα, παρὰ ὄλο ἐρμπολانيέμαι,
ἀφόντας μὲ τὸ θεϊκὸ Ἀγαμέμνονα εἶχα φύγει
γιὰ τὸ Ἴλιο τάλογάρικο, τοὺς Τρῶες νὰ πολεμήσω.
Ὡς τόσο, πές μου ξάστερα καὶ ξήγησέ μου ἐτοῦτο·
πὼς σοῦρθε ὁ κορμοτεντωτῆς ὁ Χάρος καὶ σὲ πῆρε;
νάταν ἀρρώστια μακρινή, γιὰ ἡ Ἄρτεμη ἡ τοξεῦτρα
μὲ τίς ψιλὲς σαγιττες της ἦρθε νὰ σὲ σκοτώσῃ;

Πές μου καὶ γιὰ τὸν κύρη μου, καὶ γιὰ τὸ γιὸ πού ἀφῆκα,
ἂν τὰ πρωτᾶτα μου κρατοῦν ἀκόμα αὐτοί, γιὰ κάποιος
ἄλλος τὰ πῆρε, καὶ θαρροῦν πὼς πιά δὲ θὰ γυρίσω.
Πές μου καὶ τῆς γυναίκας μου ποιά ναι ἡ βουλὴ κ' ἡ γνώμη;
κάθεται πάντα μὲ τὸ γιὸ καὶ κυβερνάει τὸ σπίτι,
ἢ τάχα τὴν παντρεύτηκε Ἀχαιὸς ἀπ' τοὺς προυχόντους;»

Καὶ τότε ἡ κερὰ μάννα μου μοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Μ' ἀπομονὴ περίσσια αὐτὴ στοὺς πύργους μέσα κλειέται,
καὶ μαῦρες μέρες καὶ νυχτιὲς περνάει καὶ χύνει δάκρυα.
Καὶ μήτε τὰ πρωτᾶτα σου κανεὶς δὲν τῆρε ἀκόμα,
παρὰ ἦσυχαι ὁ Τηλέμαχος φυλάει τᾶρχοντικά σου,
καὶ πάντα τὸν προσκαλοῦν στὰ μοιραστὰ τραπέζια,
σὰν πού ταιριάζει σὲ κριτή· καὶ ὁ γέρος σου ὁ πατέρας
μένει καὶ ζῆ στήν ἐξοχή, καὶ δὲν πατάει ποτές του
στὴ χώρα, μήτε χαίρεται κλινάρια μὲ στρωσίδια,
καὶ μὲ λαμπρὰ παπλώματα, μόν' πέφτει τὸ χεიმῶνα
στὸ σπίτι μὲ τοὺς δούλους του πᾶς στῆς γωνιάς τῆ στάχτη,
κ' ἔχει μὲ ροῦχα ταπεινὰ ντυμένο τὸ κορμί του·
τὸ θέρος καὶ τὸ καρπερὸ χυνόπωρο σὰν ἔρθῃ,
πηγαίνει τὸν ἀνήφορο στάμπελοχώραφου του,
κ' ἔχει παντοῦ κρεββάτι του τὰ σκόρπια φύλλα χάμου.
Κοίτετ' ἐκεῖ καὶ χολοσκάει, καὶ ὁ πόνος του πληθαίνει
ποθώντας σε, καὶ γερατειὰ κακὰ τὸν βασανίζουν.
Ἔτσι ἀφανίστηκα κ' ἐγὼ, κ' ἦρθε μὲ πῆρε ὁ Χάρος·
μήτε ἡ τοξεῦτρα ἡ Ἄρτεμη πῶχει ἀσφαλτο τὸ μάτι,

170

180

190

μέ τις ψιλές σαγιττες της δὲν ἦρθε νὰ με κρούση,
καὶ μήτε ἀρρώστια φοβερὴ καμιά δὲ μοῦ εἶχε πέσει,
νὰ μοῦ μαράνη τὸ κορμὶ καὶ πάρη τὴν ψυχὴ μου·
μόν' ὁ καημός σου κ' ἡ ἔννοια σου, μὰ κ' ἡ καλὴ σου ἡ γνώμη
μοῦ σβύσαν τὴ γλυκεῖα ζωή, πανάκριβε Ὀδυσσεά.»

200

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ τῷθελα κι ἀνάδευα στὸ νοῦ μου
νὰ τὴν ἀδράξω τὴν ψυχὴ τῆς πεθαμμένης μάννας.
Τρεῖς φορὲς χύθηκα μὲ ὀρμὴ νὰδράξω τὴν ποθώντα,
καὶ τρεῖς φορὲς μὲ ξέφυγε σὰν ὄνειρο, σὰν ἴσκιος·
καὶ μὲς στὰ σπλάχνα μου ἔκανε πιὸ κοφτερὸ τὸν πόνο.
Φώναξα τότες κ' εἶπα τῆς μὲ φτερωμένα λόγια·

«Μάννα, γιατί δὲ στέκεσαι ποῦ θέλω νὰ σ' ἀδράξω,
νὰ κρατηθοῦμε ἀγκαλιαστὰ μέσα στὸν Ἄδη οἱ δύο μας,
νὰ βροῦμε κἂν παρηγοριὰ στὸ κρῦο τὸ μυρολόγι;
Γιὰ τάχα νᾶσαι φάντασμα ποῦ ἡ θεῖα ἡ Περσεφόνη,
μοῦστελε, ἀκόμα πιὸ πικρὰ γιὰ νὰ βαριοστενάξω;»

210

Εἶπα, κ' ἡ μάννα μου ἡ καλὴ μοῦ ἀπολογήθη ἀμέσως·
«Ἄλλοις, παιδί μου, ποῦ ἄτυχος τόσο δὲ βρέθηκε ἄλλος·
ὄχι, τοῦ Δία δὲ σὲ γελᾶει ἡ κόρη ἡ Περσεφόνη,
μόν' εἶναι τέτοια τοῦ θνητοῦ σὰν ἀποθάνῃ ἡ μοῖρα·
τί οἱ σάρκες καὶ τὰ κόκκαλα νευροδέτα δὲ μένουν,
μόν' τὰφανίζει τῆς φωτιᾶς ἡ λυσσασμένη φλόγα,
ἅμα ἀπὸ τᾶσπρα κόκκαλα ἡ πνοή μας φύγη πρῶτα
κι ἀνοιξὴ τὰ φτερά καὶ πάη σὰν ὄνειρο ἡ ψυχὴ μας.
Μὰ τρέξε πάλε πρὸς τὸ φῶς, καὶ μάθε τα ὅλα τοῦτα
νὰ τὰ δηγῆσαι ἀργότερα κ' ἐσὺ τῆς σύγκοιτῆς σου.»

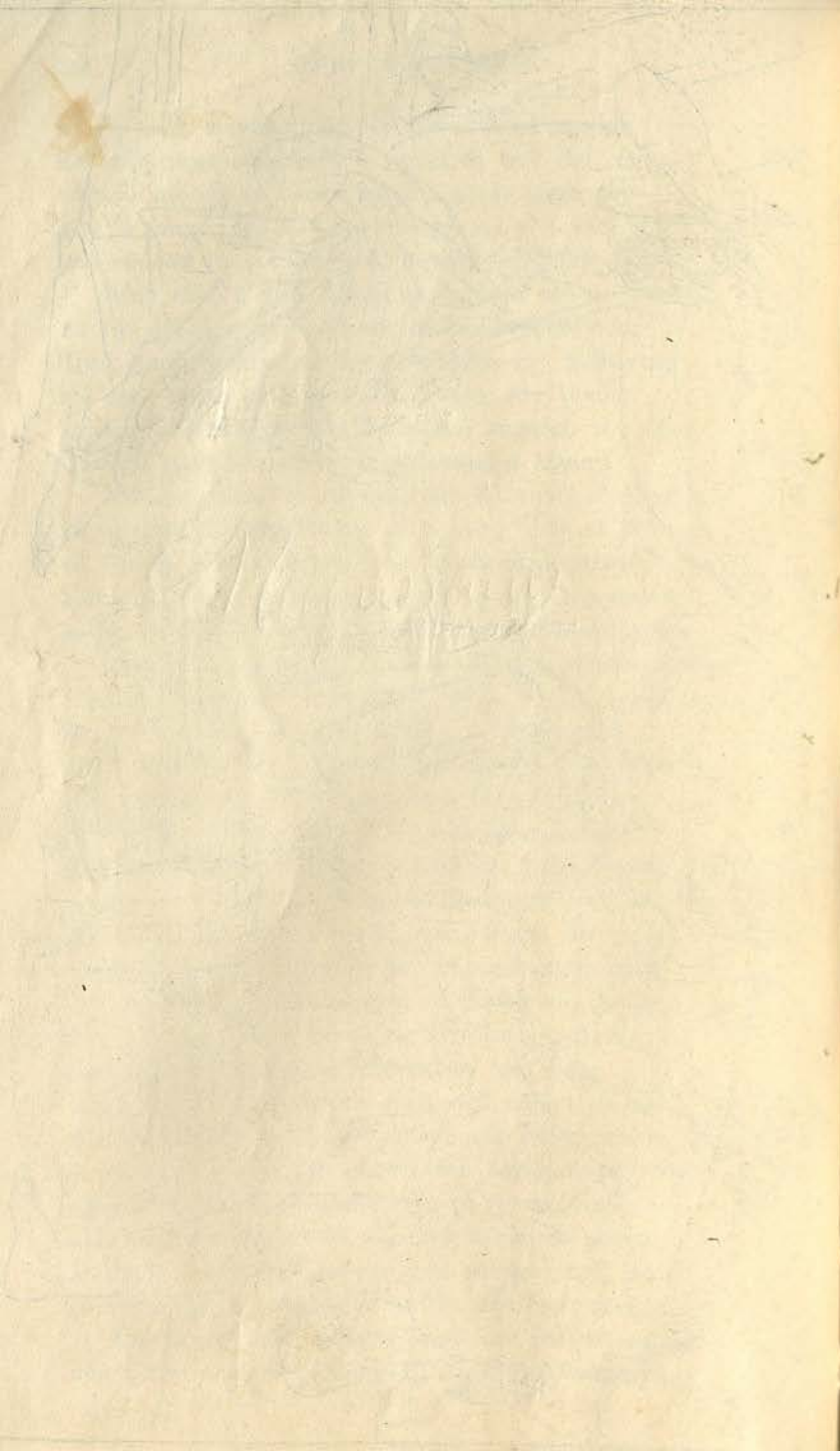
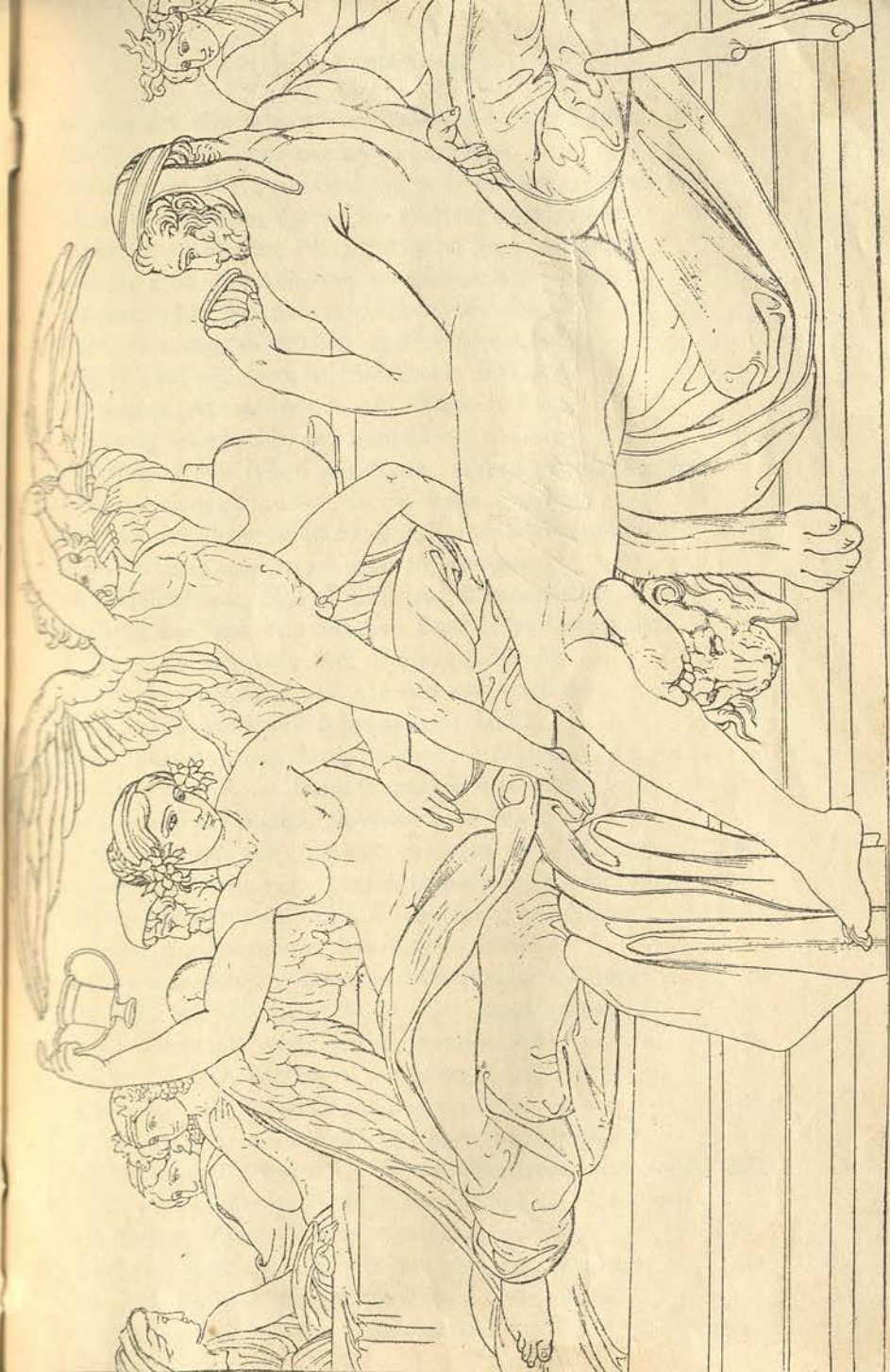
220

Ἐμεῖς ἔτσι μιλούσαμε καὶ νά, ἦρθαν οἱ γυναῖκες
ποῦ ἡ Περσεφόνη ἡ θεῖα τις εἶχε ἐκεῖ σταλμένες,
ὅλες μεγάλων σύγκοιτες λεβέντηδων καὶ κόρες.
Γύρω καθὼς μαζεύουνταν αὐτὲς στὸ μαῦρο τὸ αἶμα,
πῶς νὰ ρωτήξω καθεμιά στὸ νοῦ μου ἀναγυροῦσα.
Κι αὐτὸς ὁ τρόπος πιὸ σωστὸς στὸ λογισμό μου φάνη·
τραβώντας τὸ μακρὸ σπαθὶ ἀπὸ τὸ χοντρὸ μερί μου,
ὅλες μαζί δὲν ἄφηνα τὸ αἶμα νὰ πιοῦν τὸ μαῦρο.
Κι αὐτὲς ἀράδα ἐρχόντουσαν, καὶ καθεμιά μοῦ ξήγα
τὸ γένος καὶ τὰ φύτρα τῆς καθὼς τὴν ἐρωτοῦσα.

230

Καὶ πρώτη ἐκεῖ ἴδα τὴν Τυρῶ τὴν καλογεννημένη,
ποῦ ἔλεγε γόνος τοῦ λαμπροῦ πῶς εἶταν Σαλμωνέα.

καὶ πὼς τὴν εἶχε ταίρι τοῦ Αἰόλου ὁ γιὸς Κρηθέας.
 Τὸν Ἐνιπέα ἀγάπησε τὸν ποταμὸ τὸ θεῖο,
 πὸς εἶταν ἀπ' ὄλους πιδ ὄμορφος τοὺς ποταμοὺς τοῦ κόσμου,
 καὶ στοὺς πανώριους ὄχτους τοῦ συνήθαιε νὰ πλανιέται. 240
 Μ' ἐκείνον μοιάζοντας τῆς γῆς ὁ σαλευτῆς καὶ ζώσσης,
 σιμά της στοῦ ἀφροκύλιστου τοῦ ποταμοῦ τὸ στόμα
 πλάγιασε κῦμα σκοτεινὸ τοὺς ἔζώσε σὰν ὄρος
 γερό, νὰ κρύψη τὸ θεὸ καὶ τὴ θνητὴ γυναίκα.
 Ἐκεῖ ὁ θεὸς τῆς ἔλυσε τῆς παρθενιάς τὴ ζώνη,
 τὴν κοίμισε, καὶ τοῦ ἔρωτα σὰν τέλεσε τὸ ἔργο,
 τὸ χέρι της γλυκόσφιξε, καὶ φώναξέ την κ' εἶπε

«Χαίρου πὸς ἐγὼ σ' ἀγκάλιασα· κί ἄμα γυρίση ὁ χρόνος,
 θάχης πανόμορφα παιδιὰ, τί τῶν θεῶν ἡ ἀγάπη
 δὲν πάει τοῦ κάκου· νοιάζου τα καὶ μοσκανάθρεφέ τα. 250
 Πήγαινε τώρα σύχαζε, καὶ μὴν τὸ ξεστομίσης·
 μὰ ὁ Ποσειδώνας, ξέρε το, ἐγὼ' μαι, ὁ κοσμοσείσσης.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
 Κ' ἐκείνη γέννησε τοὺς δυό, Πελία καὶ Νηλέα,
 πὸς ἦρωες βγήκανε πιστοὶ τοῦ Δία τοῦ μεγάλου
 στὴν Ἰωλκὸ βασίλεψεν ὁ θεόπλουτος Πελιάς,
 στὴν Πύλο τὴν ἀμμουδερὴ ὁ ἦρωας ὁ Νηλέας.
 Κι ἀκόμα ἡ ρήγισσα Τυρῶ γέννησε τοῦ Κρηθέα,
 τὸν Αἴσονα, τὸν ἄμαξὰ Ἄμυθάονα, τὸ Φέρη.

Εἶδα κατόπι τοῦ Ἄσωποῦ τὴν κόρη, τὴν Ἀντιόπη· 260
 κί αὐτὴ στοῦ Διὸς τὴν ἀγκαλιὰ κανκιόταν πὼς κοιμήθη,
 καὶ δυὸ παιδιὰ γεννήθηκαν, ὁ Ἄμφιονας κί ὁ Ζῆθος·
 τὴ Θήβα τὴν ἐφτάπορτη πρωτόχτισαν ἐκείνοι,
 καὶ τὴν πυργώσαν, τί ἄπυργοι δὲ δύνονταν νὰ ζήσουν
 στὴ Θήβα τὴν ἀπλόχωρη, κί ἄς εἶταν ἀντρειωμένοι.

Εἶδα καὶ τοῦ Ἀμφιτρούωνα τὸ ταίρι, τὴν Ἀλκμήνη,
 πὸς ὁ Δίας τὴν ἀγκάλιασε, καὶ γέννησε μαζί του
 τὸ λιονταρόψυχο Ἡρακλῆ, τῆς λεβεντιάς τὸν πύργο·
 καὶ τὴ Μεγάρα, τοῦ τρανοῦ τοῦ Κρέοντα θυγατέρα,
 πὸς τοῦ Ἀμφιτρούωνα τοῦ γιοῦ τοῦ ἀδάμαστου εἶταν ταίρι. 270

Τὴ μάνα εἶδα τοῦ Οἰδίποδα, τὴν ὄμορφη Ἐπικάστη,
 πὸς ἀνήξερη ἔκαμε φοριτὴ παρανομία, καὶ δέχτη
 τὸ γιό της ἄντρα, πὸς ἔσφαξε τὸν κύρη καὶ τὴν πῆρε,
 κ' οἱ ἀθάνατοι φανέρωσαν τὴν ἀνομιὰ στὸν κόσμω.

Αὐτὸς στή Θήβα τῆ γλυκεῖα βασανισμένος ρήγας
τῶν Καδμειῶν κυβέρησε ἀπὸ θεῶν κατάρα·
μὰ ἐκεῖνη στοῦ Ἄδη τοῦ ἄσπλαχνου κατέβηκε τὰ βάθια,
τὶ στὸν καημὸ της μὲ θηλειὰ κρεμάστηκε ἀπ' τὴ στέγη
τὴν ἀψηλῆ, κι ἀμέτρητα τοῦ ἀφῆκε πίσω πάθια,
πάρρα πολλά, ὅσα φέρουνε τῆς μάννας οἱ κατάρες.

280

Τὴ Χλώρη εἶδα τὴν ὁμορφη πὸν ἕναν καιρὸ ὁ Νηλέας
τὴν πῆρε γιὰ τὰ κάλλη της μ' ἀρίφρητά του δῶρα,
κόρη στερνὴ τοῦ Ἀμφίονα, τοῦ γιοῦ τοῦ Ἰάσου, πῶταν
τοῦ Ὀρχομενοῦ τῶ Μινυῶν ρήγας· κι αὐτὴ στὴν Πύλο
βασίλευε, καὶ γέννησε λαμπρὰ παιδιά, τὸ Χρόμιο,
τὸν ἄξιο Περωκλύμενο, τὸ Νέστορα, καὶ κόρη
τὴν λεβεντόκαρδη Πηρώ, τοῦ κόσμου τὸ καμάρι,
ποὺ νύφη τὴ ζητούσανε παντοῦθε, μὰ ὁ Νηλέας
μόνε ἐκεينوῦ τὴν ἔδινε πὸν θάφερνε στὴν Πύλο
τοῦ Ἰφίκλου τὰ λοξόποδα καὶ κουτελάτα βόδια
ἀπ' τὴ Φυλάκη, τὰ γριωπά· καὶ θεῖος μάντης τότες
νὰ τοῦ τὰ φέρη βάλθηκε, μὰ ὀργὴ θεοῦ τοῦ πέφτει,
καὶ μὲ δεσμὰ τὸν ἔζωσαν βοδοβοσκοὶ στοὺς κάμπους.
Μὰ οἱ μῆνες σάνε διάβηκαν κ' οἱ μέρες σάν τελειώσαν,
κ' ἔκλεινε ὁ χρόνος, κ' ἔσωναν τὸν κύκλο τους οἱ ὄρες,
τότε ὁ ἀντρεῖος ὁ Ἰφικλος ξεδέσμεψε τὸ μάντη,
τὴ μοῖρα σάν προφήτεψε, κατὰ τοῦ Δία τὸ θέλει.

290

Τὴ Λήδα ἀγνάντεψα ὕστερα, τὸ ταῖρι τοῦ Τυνδάρου,
ποὺ γέννησε δυὸ ἀντροψυχα παιδιά, τὸν Κάστορα ἕναν
τὸν ἀλογάρη, κι ἄλλον τὸ μέγα Πολυδεῦκη,
τὸ γροθομάχο· ζωντανούς ἢ γῆς ἢ ψυχოდότρα
τοὺς ἔχει, καὶ τοὺς τίμησε στὸν κάτω κόσμῳ ὁ Δίας·
μιὰ μέρα ζωντανεύουνε, καὶ μιὰ ναι πεθαμμένοι,
καθένας μὲ τὴ μέρα του, καὶ σάν θεοὶ τιμοῦνται.

300

Καὶ εἶδα τὴν Ἰφιμέδεια, γυναῖκα τοῦ Ἀλωέα,
ποὺ ἔλεγε πὸς μὲ τὸ θεὸ κοιμήθη Ποσειδάωνα,
καὶ δυὸ τοῦ γέννησε παιδιά, μὰ ζωὴ πολλὴ δὲν εἶχαν·
τὸν Ἔτο τὸν ἰσόθεο, καὶ τὸ λαμπρὸ Ἐφιάλτη,
ποὺ ἀπ' ὄσους ἢ γῆς ἔθρεψε πιὸ ἀψηλόκορμοί τ'αν,
καὶ πὸν μονάχα ὁ Ὠρίωνας στὰ κάλλη τοὺς περνοῦσε·
ἐννιά χρονῶν εἶταν παιδιά, κ' ἐννιά εἶχαν πῆχες πλατος,
κι ἀνέβαινε τὸ μπόγι τους ὀργυιῆς ἐννιά τοῦ ὕψου.

310

καὶ τοὺς ἀθάνατους αὐτοὶ φοβέριζαν πὸς θᾶρθουν
νὰ φέρουνε στὸν Ὀλυμπο πολέμου ἀχὸ κι ἀντάρα.
Τὴν Ὅσσα πὰς στὸν Ὀλυμπο πασάκιζανε νὰ στήσουν,
τὸ Πήλιο μὲ τάνεμιστὰ κλωνιὰ στὴν Ὅσσα ἀπάνω,
νάνεβουνε τὸν οὐρανό. Κι ἂ ζούσανε νὰ φτάσουν
στὰ χρόνια τῆς παληκαριᾶς, θὰ κάναν τὸ σκοπό τους·
μὰ ὁ γιὸς τοῦ Δία καὶ τῆς Λητώς τῆς ὁμορφομαλλούσας
τοὺς χάλασε πρὶ βγάλουνε σγουρὰ στὰ μάγουλά τους,
καὶ πρὶν τὸ χνουδι τάνθερὸ τοὺς σκιάσῃ τὸ πηγούνη.

320

Τὴ Φαίδρα εἶδα, τὴν Πρὸκριδα, τὴν ὁμορφη Ἀριάδνη,
κόρη τοῦ Μίνωα τοῦ φριχτοῦ, πὸν ἕναν καιρὸ ὁ Θεῖας
ἀπὸ τὴν Κρήτη στὴν ἱερὴ τὴν πῆρε Ἀθήνα, δίχως
νὰ τὴ χαρῆ· τὶ ἢ Ἄρτεμη τὴ σκότωσε στῆς Δίας
τὰ κρογιάλα, τὴ μαρτυριὰ τοῦ Διόνυσου ἀγρικώνας.

Τὴ Μαῖρα, τὴν Κλυμένη ἐκεῖ, καὶ τὴ φριχτὴ Ἐριφύλη,
ποὺ πρόδωσε τὸν ἄντρα της γι' ἀτίμητο χρυσάφι,
εἶδα κατόπι στὴ σειρὰ. Μὰ ποιά νὰ ὀνοματίσω
ἀπ' ὅσες εἶδα σύγκοιτες καὶ κόρες τῶν ἡρώων
ἢ νύχτα ὅλη δὲ θᾶσωνε· κ' εἶναι ὦρα νὰ πλαγιάσω,
ἢ μὲ τοὺς φίλους στὸ γοργὸ καράβι, ἢ ἐδῶ πέρα·
κ' οἱ θεοὶ κ' ἐσεῖς πιά νοιάζεστε γιὰ τὸ προδόδωμά μου.»

330

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι σύχαζαν καὶ σώπαιναν τριγύρω,
δεμένοι ἀπὸ τὸ μάγιο του μὲς στὸ ἴσερὸ παλάτι.
Τότες τὸ λόγο ἀρχίνησε ἢ Ἀρήτη ἢ λευκοχέρα·

«Φαίακες, πὸς σὰς φαίνεται τοῦ ἀνθρώπου ἀλήθεια ἐτούτου
ἢ χάρη κ' ἢ κορμωστασιά, κι ὁ ἴσιος νοῦς τευ μέσα;
Δικὸς μου ὁ ξένος, μὰ κ' ἐσᾶς τούτη ἢ τιμὴ στολιζει.
Νὰ φύγη μὴν τὸν βιάζετε, καὶ μὴν τοῦ λυπηθῆτε
τὰ δῶρα ποὺ ἔχει ἀνάγκη αὐτὸς μεγάλη· γιὰτι κι ἄλλα
βρίσκονται στὰ παλάτια σας, χάρη στοὺς θεοὺς, περίσσια.»

340

Σὲ τοῦτα ὁ γέρος ἦρωας ὁ Ἐχένης εἶπε τότες,
αὐτὸς πὸν μὲς στοὺς Φαίακες στὰ χρόνια εἶταν ὁ πρῶτος·

«ὦ φίλοι μου, ὅσα ἢ φρόνιμη βασίλισσα μᾶς εἶπε
ἀκοῦτε τα· στὴ γνώμη μας ἐνάντια αὐτὰ δὲν εἶναι.
Ἄπ' τὸν Ἀλκίνο κρέμεται πράξη καὶ λόγος τώρα.»

Κι ὁ Ἀλκίνος τότε ὁ βασιλιάς τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Θὰ γίνῃ ὁ λόγος σου ὅσο ζῶ ἐγὼ καὶ βασιλεύω
στὴ χώρα τῶ Φαίάκωνε πὸν τὰ κουπιὰ ἀγαπᾶνε.

Μὰ ἄς κἀνή δ' ἕξενος πομονή, ὅσο ἂν ποθῆ πατρίδα,
ὥς αὔριο, πού τὰ δῶρα του θὰ τᾶχω συναγμένα,
κι ὅσο γιὰ τὸ προβόδωμα, θὰ τὸ νοιαστούνε οἱ ἄντρες
ἄλλοι, κ' ἐγὼ μαζί πού ἐδῶ τὸν τόπο ἐξουσιάζω.»

Τότε δ' Δυσσέας ὁ τριῖξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
«Ἄλκίνο, ἀφέντη δοξαστέ, καὶ τῷ λαῶν καμάρι,
καὶ χρόνο ἀνίσως γύρευες ἐδῶ νὰ μείνω ἀκόμα,
καὶ πλούσια δῶρα ἂν δίνοντας μὲ στέλναιτε κατόπι
ἄλλο κ' ἐγὼ δὲ θάθελα, τί γιὰ καλὸ μου θᾶταν
νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου μὲ πιὸ γεμᾶτα χέρια·
πιὸ σεβαστὸς κι ἀγαπητὸς ἀλήθεια θὰ γινόμουν
ὅ' ἐκείνους πού θὰ μ' ἔβλεπαν στὸ Θιάκι νὰ γυρίζω.»

Κι ὁ Ἄλκίνος πάλι γύρισε καὶ μίλησέ του κ' εἶπε
«Στὰ μάτια μας δὲ φαίνεσαι πλάνος ἐσύ, Ὀδυσσεά,
καὶ δολοπλόκος σὰν πολλοὺς πού ἡ γῆς ἡ μαύρη θρέφει,
σκόρπιους παντοῦ, πού ψέματα πλάθουν, καὶ δὲν τὰ νοιώθεις.
Ἐσένα ὁ λόγος σου ὁμορφος καὶ ξιάστερος ὁ νοῦς σου,
καὶ σὰν τραγουδιστῆς ἐσὺ δηγήθηκες μὲ τέχνη
τῶν Ἀργιῶν τὰ βάσανα μαζί μὲ τὰ δικά σου.
Μὰ πές μου τώρα ἀληθινὰ καὶ ξηγήσέ μου ἐτοῦτο·
ἀπ' τοὺς ἰσόθεους φίλους σου ποιούς εἶδες πού ἦρθαν τότες
μαζί σου στὸ Ἴλιο κ' ὕστερα τοὺς πῆρε ὁ μαῦρος Χάρος;
Ἡ νύχτα τώρα ἀτέλειωτη, δὲν ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ ὕπνου
ἀκόμα, μόν' δηγήσου μας τὰ θαμαστά σου τὰ ἔργα.
Ὡς τὰ γλυκοχαράματα θὰ στέκομουν νᾶκούσω,
ἂν ἔστειρες τὰ πάθια σου νὰ πῆς μὲς στὸ παλάτι.»

Τότε δ' Δυσσέας ὁ τριῖξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
«Ἄλκίνο, βασιλιά τρανὲ καὶ τῷ λαῶν καμάρι,
στὴν ὥρα τῆς κ' ἡ συντυχιά, στὴν ὥρα του κι ὁ ὕπνος·
μὰ κι ἄλλα ἂν ἔχης ὄρεξη νᾶκούσης, δὲ σοῦ ἀρνοιῦμαι
νὰ δηγηθῶ τὰ πιὸ φριχτὰ παθήματα τῷ φίλων
πού ἀργότερα χαθήκανε· ξεφύγανε τὸ Χάρο
στοὺς ἄγριους τῶν Τρωαδιτῶν πολέμους, μὰ κατόπι
στὸ γυρισμὸ τοὺς ἔσθυσε ἡ βουλή κακῆς γυναίκας.»

Ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἅμα σκόρπισε ἡ σεβάσμια Περσεφόνη
τῷ γυναικῶνε τίς ψυχές, μοῦ ζύγωσεν ἀγνάντια
καὶ στάθη τοῦ Ἀγαμέμνονα ἡ ψυχὴ, τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρέα,
βαριοθλιμμένη· γύρω του κ' οἱ ἄλλοι ὅσοι μαζί του

350

360

370

380

βρήκανε τέλος θλιβερὸ στοῦ Αἰγίστου τὸ παλάτι.
Κι αὐτὸς μὲ μιᾶς μὲ γνώρισε τὸ μαῦρο αἶμα σὰν ἦπτε,
κ' ἔχυνε βρῦση δάκρυα, κι ἄψά μυρολογοῦσε,
τὰ δύο του χέρια ἀπλώνοντας, μὲ πόθο νὰ μὲ φτάσῃ
μὰ νεῦρο πιά καὶ μπόρεση καμιά δὲν εἶχε τώρα,
σὰν πού εἶχε ἐκεῖνος μιὰ φορὰ στὰ λυγρὰ του μέλη.
Τὸν εἶδα ἐγὼ, καὶ δάκρυσα, καὶ πόνεσε ἡ καρδιά μου,
καὶ φώναξά του, κ' εἶπα του μὲ φτερωμένα λόγια·

«Τοῦ Ἀτρέα γιὲ Ἀγαμέμνονα, καὶ δοξασμένα ρήγα,
ποιὰ μοῖρα τοῦ τεντόκορμου σὲ βάρεσε θανάτου;
Τάχα στὰ πλοῖα σὲ ρήμαξε ὁ θεὸς ὁ Ποσειδῶνας,
κακὴ φουρτούνα στέλνοντας μ' ἀνάποδους ἀνέμους;
ἢ στὴ στεριά σὲ χάλασαν ὄχιτροὶ σάνε ζητοῦσες
βόδια νὰ σύρης καὶ καλὸ μαλλὶ νὰ κόψης πρόβειο,
ἢ χώρα σὰν πολέμαγες νὰ πάρης μὲ τίς σκλάβες;»

Εἶπα κι ἀμέσως γύρισε κι ἀπολογήθη ἐκεῖνος·
«Διογένητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
μῆτε στὰ πλοῖα μὲ ρήμαξε ὁ θεὸς ὁ Ποσειδῶνας,
κακὴ φουρτούνα στέλνοντας μ' ἀνάποδους ἀνέμους,
μῆτε στὴ γῆς μὲ χάλασαν ὄχιτροί, παρὰ τὴ μοῖρα
τοῦ Χάρου μοῦφερε ὁ Αἰγίστος μὲ τὴν καταραμένη
γυναίκα μου, καὶ μ' ἔκαψε· μὲ κάλεσε σὲ δεῖπνο,
καὶ μ' ἔσφαξε ὅπως σφάζουνε μὲς στὸ παχνὶ τὸ βόδι.
Σὲ τέτοιο τέλος μ' ἔφερε φριχτό, κι ὀλόγυρά μου
σφαζόνταν κ' οἱ συντρόφοι μου σὰν κάρποι ἀσπροδοντᾶτοι,
σὲ ἀνθρώπου πλούσιου καὶ τρανοῦ, πού σφάζονται γιὰ γάμο,
ἢ γιὰ φαγὶ συντροφικὸ, ἢ ἀρχοντικὸ τραπέζι.»

Εἶδες στὸν κόσμον ἀριθμητοὶ νεκροὶ νὰ πέφτουν ἄντρες
μονομαχώντας ἢ σμιχτὰ στῆς μάχης τὴν ἀντάρα·
μὰ θὰ θλιβόσουν πιὸ πικρὰ νὰ τᾶβλεπες ἐκεῖνα,
στὸν πύργο σὰν κοιτόμασταν τριγύρω στὸ κροντήρι,
καὶ στὰ τραπέζια τὰ λαμπρὰ, μὲ λίμνη τὸ αἶμα χάμου.

Καὶ τῆς Κασσάντρας τὴ φωνή, τῆς κόρης τοῦ Πριάμου,
φριχτὴ ἄκουσα· τὴ σκότωνα ἢ πλανεύτρα ἢ Κλυταιμνήστρα
κοντὰ μου· κ' ἐγὼ σήκωσα τὰ χέρια, ξεψυχώντας
μὲ τὸ σπαθὶ στὰ σπλάχνα μου, κ' ἔπεσα πάλε χάμου.
Καὶ μ' ἄφησε ἡ ξαδιάντροπη στὸν Ἄδη νὰ πάω, δίχως
νὰ πιάσῃ κἄν τὰ μάτια μου, τὸ στόμα μου νὰ κλείσῃ.

390

400

410

420

ἄλλο φοιχτότερο καὶ πιὸ σιγαμερὸ δὲν εἶναι
ἀπὸ γυναῖκα πού ἔργατα κακὰ στὸ νοῦ της βάζει·
τέτοια κι αὐτὴ σοφίστηκε, καὶ γένηκε τοῦ ἀντρός της
φόνισσα καὶ θαρροῦσα ἐγὼ πού μιάς ἐκεῖ γυρίσω, 430
θὰ μὲ δεχτοῦν χαρούμενα καὶ τὰ παιδιὰ κ' οἱ δούλοι·
μὰ αὐτὴ ἢ σοφὴ στὶς πονηριές, ντροπιάστηκε κι ἀτὴ της,
κι ὅλες τὶς ἄλλες ντροπίασε γυναῖκες, ὡς ἀκόμα
κι ὄσες καλόγνωμες στὴ γῆς κατόπι θὰ φανοῦνε.»

Καὶ τότες ἐγὼ γύρισα καὶ τοῦ εἶπα· «Ἄλλοις, καὶ πόσο
σκληρὰ ὁ Δίας ὁ βροντηχτῆς κατάτρεξε ἀπαρχῆθες
τοῦ Ἄτρεα τὸ γόνο, κι ἀφορμὴ τὸ θέλημα γυναίκας
γιὰ τὴν Ἑλένη μύριοι μας χαθίκαμε, κ' ἐσένα
παγίδες, πού ἔλειπες μακριά, σοῦ ἔσθηνε ἡ Κλυταιμνήστρα.»

Εἶπα, κ' ἐκεῖνος γύρισε κ' εὐτὺς μοῦ ἀπολογήθη 440
«Λοιπόν, ποτές σου μαλακὸς μὴν εἶσαι στὴ γυναῖκα
κι ὅλα πού ξέρεις μὴν τῆς λές, παρὰ μονάχα μέρος,
καὶ τᾶλλα κράτα της κρυφά. Μὰ ὡς τόσο ἐσύ, Ὀδυσσεά,
ἀπ' τὴ γυναῖκα σου κακὸ νὰ πάθης μὴ φοβᾶσαι
γιατ' εἶναι ἐκεῖνη γνωστικιά, κ' ἔχει μεγάλες χάρες,
ἢ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου ἢ θυγατέρα.
Νιόνυφη ἀλήθεια τότε ἔμεῖς τὴν εἶχαμε ἀφησμένη,
πού βγήκαμε στὸν πόλεμο, κ' εἶχε μωρὸ στὴ ρώγα.
Τώρα κι αὐτὸς θὰ κάθεται μαζί μὲ τοὺς μεγάλους
καλότυχος, πού σὰν ἐρθῆ θὰ τονέ δῆ ὁ γονιός του, 450
κι αὐτὸς θὰ σφίξῃ τὸ γονιὸ θερμὰ στὴν ἀγκαλιά του.
Ἐμένα ὡς καὶ τὸ γιόκα μου δὲν ἄφησε ἢ δική μου
νὰ τὸν χαροῦν τὰ μάτια μου, μόν' ἔσθυσέ με πρῶτα.
Ἄλλο ἐγὼ τώρα θὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα το στὸ νοῦ σου·
κρυφά, κι ἦχι ὀλοφάνερα στὴ φίλη σου πατριδα
νὰράξης, γιατί χάθηκε πιά ἢ πίστη ἀπ' τὶς γυναῖκες.
Μὰ τώρα πές μου ξάστερα καὶ ξήγα μου κ' ἐτοῦτο·
ἂν τάχα ἀκοῦτε ζωντανὸς πὼς εἶναι ἀκόμα ὁ γιός μου,
ἢ στὸν Ὀρχομενὸ, ἢ μπορεῖ στὴν ἀμμουδάτη Πύλο,
ἢ καὶ στὴ Σπάρτη τὴν πλατειά, κοντὰ στοῦ Μενελάου, 460
τὶ ἀκόμα δὲν τὸν εἶδε ἢ γῆς νεκρὸ τὸν ὄριο Ὀρέστη.»

Αὐτὰ εἶπε κ' ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·
«Τοῦ Ἄτρεα γιέ, τί μὲ ρωτᾷς; δὲν ξέρω ἂ ζῆ ὁ Ὀρέστης,
ἢ ἂν πέθανε, κ' εἶναι κακὸ τὰν ὠφέλα νὰ λέμε.»

Μὲ τέτοια λόγια θλίβερά μιλοῦσαμ' ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου,
βαριόκαρδοι, καὶ χύναμε τὰ δάκρυα ποτάμι.

Καὶ τότε πρόβαλε ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέα μπροστά μου,
κι ὁ Πάτροκλος κι ὁ δοξαστός Ἀρχίλοχος μαζί του,
κι ὁ Αἴαντας; πού στὸ κορμὶ εἶταν πρῶτος καὶ στὴν ὄψη 470
ἀπὸ τοὺς ἄλλους Δαναούς, ἔξὸν τὸν Ἀχιλλέα.
Καὶ τοῦ γοργόποδου ἡ ψυχὴ γιοῦ τοῦ Πηλέα πού μ' εἶδε,
μὲ γνώρισε, καὶ κλαίγοντας αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ εἶπε·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
τί κάμωμα πιὸ φοβερὸ θὰ σοφιστῆς ἀκόμα;
Πῶς κότησες νὰ κατεβῆς στὸν Ἄδη πού φωλιάζουν
κούφιοι νεκροί, φαντάσματα θνητῶν ἀποσταμένων;»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του·
«Ὡ πρῶτε μὲς στοὺς Ἀχαιοὺς, γιέ τοῦ Πηλέα, Ἀχιλλέα,
τὸν Τειρεσία ἦρθα νὰ βρῶ, τὴ γνώμη του νὰκούσω,
πὼς πίσω στὸ πετρόσπαρτο τὸ Θιάκι θὰ γυρίσω· 480
τὶ ἀκόμα γῆς Ἀχαιῆκῃ δὲ σίμωσα, καὶ μήτε
χῶμα πατρίδας πάτησα, μόνε ὄλο τυραννίεμαι.
Μὰ σὰν κ' ἐσὲ μακαριστός, ὦ Ἀχιλλέα, δὲ βγῆκε
στὰ περασμένα ἄλλος κανεῖς, μήτε θὰ βγῆ κατόπι
γιατὶ σὰ θεὸ καὶ ζωντανὸ οἱ Ἀργῖτες σὲ τιμοῦσαν,
καὶ τώρα μέγας καὶ τρανὸς στοὺς πεθαμμένους εἶσαι
γιὰ δαῦτο πὼς ἀπέθανες μὴ θλίβεσαι, Ἀχιλλέα.»

Κι αὐτὸς μοῦ ἀπολογήθηκε· «Περίλαμπρε Ὀδυσσεά,
τὸ θάνατο μὴ μοῦ ζητᾷς μὲ λόγια νὰ γλυκάνης.
Κάλλιο στὴ γῆς νὰ βρίσκομουν, κι ἄς δούλευα σὲ ἀνθρώπου 490
μικροῦ, μὲ δίχως βίος πολὺ, παρὰ στὸν Ἄδη νὰ εἶμαι,
καὶ βασιλέας νὰ λέγομαι τῶν πεθαμμένων ὄλων.
Ὡς τόσο γιὰ τὸν ἄξιο μου τὸ γιὸ δυὸ λόγια πές μου,
ἂ βγῆκε αὐτὸς στὸν πόλεμο πρῶτος γιὰ νᾶναι, ἢ ὄχι.
Καὶ δός μου τοῦ ἀπεγάδιαστου Πηλέα μαντᾶτα, ἂν ἔχῃς·
ἀκόμα τάχα τὸν τιμᾷ ὁ λαὸς τῶ Μυρμιδόνων,
ἢ καταφρόνιο γίνηκε τῆς Φτίας καὶ τῆς Ἑλλάδας,
τώρα πού χεροπόδαρα τὰ γερατεῖα τὸν πιάσαν.
Τὶ πιά δὲν τοῦ εἶμαι ἐγὼ βοηθὸς μέσα στὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
τέτοιος σὰν πού εἶμουν μιὰ φορὰ στὴ διάπλατη Τρωάδα, 500
πού ἔκοβα πλῆθος λεβεντιὰ βοηθώντας τοὺς Ἀργῖτες.
Τέτοιος γιὰ λίγο ἂν πῆγαινα στοῦ κύρη τὸ παλάτι,

τρομάρα θὰ τοὺς ἔδιναν τὰ ἠρωϊκὰ μου χέρια,
τοὺς ὄσους τὸν ὀχτρεύονται καὶ τίς τιμές του ἀρπᾶνε.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἐγὼ γύρισα κι ἀπολογήθηκά του
«Μαντάτα τοῦ ἀψευγάδιαστου Πηλέα δὲν κατέχω
ὅμως γιὰ τὸ Νεοπτόλεμο, τὸ γιὸ τὸν ἀκριβό σου,
ὅλη, καθῶς μοῦ γύρῃσες, θὰ μάθης τὴν ἀλήθεια.
Ἴδιος μου ἐγὼ μὲ τὸ γερότὸ τὸν ἔφερα καρδί, ἀπὸ τῆ
Σκῦρο στοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς καλοποδεμένους.
Καὶ σύναξη σὰν εἶχαμε στῆς Τροίας τῆ χώρα ἀντίκρου, 510
πάντα μιλοῦσε πρῶτα αὐτός, κι ἀστόχαστα δὲ λάλει
μόνε ὁ ἰσόθεος Νέστορας κ' ἐγὼ περνούσαμε τον.
Καὶ πόλεμο σὰ βγαίναμε στὸν κάμπο τῆς Τρωάδας,
μὲ τὸ σωρὸ δὲν ἔμνησκε καὶ μὲ τᾶσκέρι ἐκεῖνος,
μόν' ἔτρεχε, καὶ στὴν ἀντροειά δὲν ἄφηνε ἄλλον πρῶτο·
πολλοὺς λεβέντες χάλναγε στὴ φοβερῇ τῇ μάχῃ.
Δὲ θὰ μπορούσα νὰ τοὺς πῶ καὶ νὰ τοὺς νοματίσω,
τοὺς ὄσους αὐτὸς χάλασε βοηθώντας τοὺς Ἀργῖτες,
θὰ πῶ ὅμως τὸν Εὐρύπυλο, τὸ γόνου τοῦ Τηλέφου,
μὲ τοὺς Κητειῶτες φίλους του ποὺ γύρω του σφαζόνταν, 520
κ' αἰτία τὰ δῶρα στάθηκαν ποὺ μιὰ γυναίκα πῆρε.
Δεύτερο ἀπὸ τὸ Μέμνονα τόσο ὁμορφο δὲν εἶδα.
Καὶ στάλλογο σὰν μῆγαμε τῶν Ἀργιτῶν οἱ πρῶτοι,
ποὺ τὸ μαστόρειψε ὁ Ἐπειός, κ' ἐγὼ μονάχος εἶχα
τὴν ἐξουσία νᾶνοιγοκλῶ τὸ στέριο του κρυψώνα,
τότεσ οἱ ἄλλοι τῶν Δαναῶν ἀρχόντοι καὶ ρηγάδες
σφουγγίζανε τὰ δάκρια καὶ τρέμαν ἀπὸ φόβο,
μὰ ἐκεῖνου τῶριο πρόσωπο ποτέσ χλωμό δὲν τό εἶδα,
καὶ μήτε ἀπὸ τὰ μάγουλα σφουγγιστ' ἐκεῖνος δάκρια 530
μόνε ἀπὸ μέσα νὰ ριχτῇ θεομὰ παρακαλοῦσε,
τῆ σπάθα του ὄλο πιάνοντας καὶ τὸ βαρὺ κοντάρι,
καὶ μελετώντας φοβερό κακὸ στοὺς Τρωαδίτες.
Μὰ σάνε διαγουμίσαμε τῆ χώρα τοῦ Πριάμου,
μῆγχε μὲ τὸ μερίδιο του στὸ πλοῖο καὶ μ' ὄρια δῶρα,
ἐλάβωτος, τὶ χάλκινο κοντάρι δὲν τὸν πῆρε,
ἀπομακρόθε ἦ καὶ κοντά, σὰν ποὺ συχνὰ τυχαίνει
στὸν πόλεμο ποὺ ἀνάκατα λυσομανάει ὁ Ἄρης.»

Εἶπα, καὶ τοῦ γοργόποδου ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέα
στὸν κάμπον μὲ τᾶσφόδεια κίνησε δρασκελώντας, 540

ὄλη χαρά, ποὺ ἀγρίκησε τίς δόξες τοῦ παιδιοῦ του.

Μὰ οἱ ἄλλες ἐκεῖ στέκανε οἱ ψυχές τῶν πεθαμμένων,
θλιμμένες, καὶ τὸν πόνο τῆς ἡ καθεμιά ρωτοῦσε.
Μόνε ἡ ψυχὴ τοῦ Αἴαντα, τοῦ γιοῦ τοῦ Τελαμώνα,
στεκότανε παρὰμερα, μ' ἐμένα χολιασμένη,
ποὺ νίκησα στὰ πλοῖα κοντὰ στὴν κρίση ποὺ εἶχε στήσαι
γιὰ τοῦ Ἀχιλλέα τᾶρματα ἡ σεβαστῆ του ἡ μάννα,
[κ' οἱ Τρωαδίτες κρῖνανε μαζί μὲ τὴν Παλλάδα].
Μακάρι νὰ μὴν κέρδιζα, τότεσ, τέτοιο βραβεῖο,
τὶ ἐκεῖνα τᾶρματα ἔχωσαν στὴ γῆς τέτοιο λεβέντη,
τὸν Αἴαντα, ποὺ σ' ὁμορφιά καὶ σ' ἔργα ξεπερνοῦσε 550
τοὺς ἄλλους Δαναούς, ἐξὸν τὸ δοξαστὸ Ἀχιλλέα.
Σ' ἐκεῖνον τότεσ δυὸ γλυκὰ γύρισα κ' εἶπα λόγια·

«Αἴαντα, τοῦ μεγάλου γιὸ τοῦ Τελαμώνα, ἀλήθεια,
μήτε νεκρός δὲ μοῦ ἐμελλες τὸ χόλιασμα νᾶφήσης
γιὰ τᾶρματα ποὺ κέρδισα, τᾶναθεματισμένα;
Γιὰ τὸ κακὸ τῶν Ἀργιτῶν οἱ θεοὶ τὰ κάμαν ὄλα,
καὶ τέτοιοιον πύργο χάσαμε· κι ὄλοι θρηνοῦμε τώρα
οἱ Δαναοὶ κ' ἐσένανε μὲ τοῦ Πηλέα τὸ γόνου·
μὰ ἄλλος δὲν εἶναι ἡ ἀφορμὴ παρὰ ὁ Δίας μονάχος,
ποὺ φοβερὰ τῶ Δαναῶν τᾶρματομένα ἀσκέρια
ὀχτρεύτηκε, καὶ σοῦ ὄρισε τῇ μοῖρα τοῦ θανάτου. 560
Μὰ ἔλα, ἀφέντη, κι ἄκουσε τὰ λόγια ποὺ σοῦ κρένω,
καὶ δάμασε τῇ μάνητα τῆς ἠρωϊκιάς ψυχῆς σου.»

Εἶπα, κι αὐτὸς ἀπάντηση δὲ μοῦδωκε, μόν' πῆγε
στὸ Ἔρεβος μὲ τίς ψυχές τῶν ἄλλων πεθαμμένων.
Καὶ πάλε ἴσως θὰ μίλειε μου, κι ἄς εἶταν χολωμένος,
ἡ ἐγὼ θὰ τοῦ μιλοῦσα, μὰ ἡ καρδιά μου μὲσ στὰ στήθια
νὰ δῆ ποθοῦσε τίς ψυχές κι ἄλλων νεκρῶν ἀκόμα.

Κ' εἶδα τὸ Μίνωα, τὸ λαμπρὸ τοῦ Δία τὸ γιὸ, ποὺ κράτα
χρυσὸ ραβδί, καὶ κάθονταν κριτῆς τῶν πεθαμμένων·
ἄλλοι ὄρθιοι κι ἄλλοι καθιστοὶ μπροστὰ στὸ βασιλέα 570
μὲσ στοῦ Ἄδη τοῦ πλατύθυρου κρινόνταν τὰ παλάτια.

Κατόπι τὸν Ὠρίωνα ξάνοιξα τὸ γιγάντιο,
στὸν κάμπο τῶν ἀσφόδελων τᾶγρῖμα νὰ σωριάξῃ
ποὺ ἀπάνω στὰ ἔρημα βουνὰ τᾶχε σκοτώσει ὁ ἴδιος,
οἰάβδα στὰ χέρια δλόχαλκη κι ἀνέσπαστη κρατώντας.

Καὶ τὸν Τιτυὸ εἶδα, τῆς Γῆς τῆς δοξασμένης θρέμμα,

πού ἅπας στὸ χῶμα κοίτουσαν καὶ σκέπαζε ἐννιά πλέθρα
 δυὸ ἀγιοῦρες ἀπ' τὰ δυὸ πλευρὰ τοῦ τρωῶνα τὸ σκώτι,
 μέσ' ἀπ' τὴ σκέπη μπαίνοντας· δὲν μπόρειε νὰ τοὺς διώξῃ,
 τί εἶχε πειράξει τὴ Λητώ, τὴν ἀκριβὴ τοῦ Δία,
 τὸν Πανοπέα σὰ διάβηκε νὰ πάη πρὸς τὴν Πυθῶνα.

Κι ἀκόμα εἶδα τὸν Γάνταλο, βαριά τυρανισμένον
 ὡς τὸ πηγούνι στέκονταν μὲς στὰ νερὰ τῆς λίμνης,
 διψοῦσε, καὶ μήτε σταλιά νὰ πάρη δὲ δυνατόν·
 μόνε, ἅμα ὁ γέρος ἔσκυβε νὰ πιῇ νὰ ξεδιψάσῃ,
 κάτου ρουφιόταν τὸ νερὸ κ' ἔφευγε, καὶ στὰ πόδια
 γύρω φαινόταν μαύρη γῆς, ξερόκαυτη ἀπ' τὴ μοῖρα.
 Καὶ δέντρα ἀψηλοφύλλατα κρεμοῦσαν τὸν καρπὸ τους,
 ροιδιές, ἀφροῖτες ἀπιδιές, μηλιές καλοκαρπούσες,
 συκιές μελόγλυκες, κι ἑλιές φρουντόκλωνες κι ἀνθᾶτες·
 κι ἅμ' ἄπλωνε τὰ χέρια του καρπὸ νὰ κόψῃ ὁ γέρος,
 οἱ ἀνέμοι παίρναν τὰ δεντρὰ στῶ συννεφιῶν τοὺς ἴσκιους.

Κι ἀκόμα εἶδα τὸ Σίσυφο φοριχτὰ βασανισμένο·
 κοτρώνα αὐτὸς θεόρατη καὶ μὲ τὰ δυὸ βαστοῦσε,
 καὶ στυλωμένος ἔσπρωχνε, μὲ πόδια καὶ μὲ χέρια,
 τὴν πέτρα ἀπάνω στὸ βουνό· κι ὅτι ἔκανε νὰ φτάσῃ,
 καὶ νὰ περάσῃ ἀπ' τὴν κορφή, τὴν ἔπαιρνε τὸ βᾶρος
 καὶ πρὸς τὸν κάμπο ἀνήλεη κατρακυλοῦσε ἡ πέτρα.
 Κι αὐτὸς πάλι ἔσπρωχνε βαριά, καὶ τὸ κορμί του ὁ ἴδρος
 περέχυνε, καὶ σκέπαζε τὴν κεφαλὴ του ἡ σκόνη.

Κ' εἶδα τὸ δυνατὸ Ἡρακλῆ, καὶ μόνο φάντασμα εἶταν,
 τί ἀτός του ζῆ καὶ χαίρεται μὲ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου,
 καὶ τὸν κερνᾷ ἡ ὠριόφτερνη στὰ φαγοπότια τοῦ Ἥβη,
 τοῦ Δία ἡ κόρη τοῦ τρανοῦ καὶ τῆς πανώριας Ἥρας.
 Ὅλ' οἱ νεκροὶ τριγύρω του χουγιάζανε σὰν ὄρνια,
 πού τρομασμένα φεύγανε· κι αὐτὸς σὰ νύχτα μαύρη
 μὲ τὸ δοξάρι του γυμνὸ, στὴν κόρδα τὴ σαγιττα,
 ἀγριοκοιτοῦσε κ' ἔτοιμος φαινότανε νὰ ρίξῃ.
 Λουρὶ χρυσὸ καὶ τρομερὸ γύρω στὰ στήθια του εἶχε,
 κι ἀπάνω του ἔργα θάματα φαντάζαν δουλεμένα,
 ἀρκοῦδες, ἀγριογούρουνα, φλογόματα λιοντάρια,
 πολέμοι, μάχες, φονικά, καὶ χαλασμοὶ ἀνθρώπων.
 Ὅποιος ἐκεῖνο τὸ λουρὶ μαστόρειψε, ἄς μὴ θέλῃ
 λουρὶ ἄλλο μὲ τὴν τέχνη του παρόμοιο νὰ δουλέψῃ.

580

590

600

610

Μόλις μ' ἀγνάντισε, κ' εὐτὺς μὲ γνώρισε ποιὸς εἶμουν,
 καὶ κλαίοντας μοῦ μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
 κακὴ κ' ἐσένα, ὦ δύστυχε, σὲ κατατρέχει μοῖρα,
 αὐτὴ πού τράβηξα κ' ἐγὼ κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἥλιου.
 Τοῦ Δία κι ἂν εἶμουναι παιδί, μὰ ἀρίθμητα εἶχα πάθια,
 γιὰτ' εἶμουν δοῦλος σὲ ἀνθρώπο πολὺ κατώτερό μου,
 καὶ ἀγῶνες μοῦβαζε βαριούς, καὶ μ' ἔστειλε νὰ φέρω
 τὸ σκύλο κάποτε ἀποδῶ, θαρρῶντας πῶς δὲν μπόρειε
 ἄλλο βαρύτερο ἀπ' αὐτὸν ἀγῶνα νὰ μοῦ βάλῃ.
 Τὸν πῆρα καὶ τοῦ ἀνέβασα τὸ σκύλο ἀπὸ τὸν Ἄδη
 μὰ μὲ βοήθησε ὁ Ἑρμῆς κ' ἡ Ἄθηνᾶ ἡ Παλλάδα.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, τράβηξε μὲς στοῦ Ἄδη τὸ λημέρι,
 κ' ἐγὼ στὸν τόπο μου ἔμεινα νὰ δῶ μὴν ἔρθῃ κι ἄλλος
 ἀπ' τοὺς ἡρώους πού ἀπέθαναν σὲ χρόνους περασμένους.
 Καὶ τοὺς παλιούς θάνατάμωνα τοὺς ἄντρες πού ποθοῦσα,
 [τῶν θεῶν τὰ δοξαστὰ παιδιὰ, Θησέα καὶ Πειριθό],
 μὰ πλήθος ἄπειρο οἱ νεκροὶ συναζόνταν, καὶ βγάζαν
 ἀγριον ἀχό· κ' ἐμένα εὐτὺς χλωμὸς μὲ πῆρε φόβος,
 μὴν ἀπ' τὸν Ἄδη ἡ θεϊκιά μοῦ στείλῃ ἡ Περσεφόνη
 τῆς τερατόμορφης Γοργῶς τὸ φοβερὸ κεφάλι
 Στὸ πλοῖο τότες κίνησα, καὶ τῶ συντρόφων εἶπα
 νᾶνέβουν, τὰ πρῦμόσκοινα νὰ λύσουν· κι αὐτοὶ μέσα
 μπῆκαν, στοὺς πάγκους κάθησαν, καὶ τὸ καρᾶβι πῆρε
 τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ, τὸ ρέμα κάτου, πρῶτα
 μὲ τὰ κουπιὰ μας, κ' ὕστερα πάλε μὲ πρῦμο ἀγέρι.

ΡΑΨΩΔΙΑ Μ.

Τοῦ Ὠκεανοῦ τὰ ρέματα τὸ πλοῖο σὰν ἀφήκε,
 κι ἀπάνω ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ διάπλουτου πελάγου
 ἤρθε στῆς Αἴας τὸ νησί, πού κατοικεῖ ἡ Αὐγοῦλα,
 καὶ σὲ γλυκοὺς χοροτόπους χρυσανατέλνει ὁ Ἥλιος,
 ἐκεῖ στὸν ἄμμο φτάσαμε κι ἀράξαμε τὸ πλοῖο,
 καὶ πήγαμε πλαγιάσαμε στὸ περιγιάλι ἀπάνω,
 προσμένοντας τὴ λαμπερὴ νὰ γλυκοφέξῃ Αὐγοῦλα.

Κ' ἔφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 καὶ στέλνω τοὺς συντρόφους μου στῆς Κίρκης τὰ παλάτια,

620

630

640

τὸ λείψανο τοῦ Ἑλπήνορα νὰ πάρουν καὶ νὰ φέρουν.
 Πήγαμε κόψαμε κλαριά, στὴν ἄκρη στὸ περγιάλι,
 τὸν θάψαμε βαριόκαρδοι καὶ δάκρυα χύνοντάς του.
 Καὶ σὰν καλοκαήκανε ὁ νεκρὸς καὶ τάρματά του,
 μνημούρι τοῦ σηκώσαμε καὶ στήσαμε του στήλη,
 καὶ τὸ ἴσιο μπήξαμε κουπὶ πὰς στὴν κορφή τοῦ τάφου.

Κ' ἐκεῖ πού αὐτὰ νοιαζόμασταν, δὲν ἔσφυγε τῆς Κίρκης
 πὼς ἀπ' τὸν Ἄδη φτάσαμε, παρὰ ἦρθε στολισμένη
 κοντά μας· ἦρθανε μαζί κ' οἱ βάγιες τῆς καὶ φέρναν
 ψωμί καὶ κρέατα πολλὰ μὲ τὸ κρασί τὸ μαῦρο.

Στάθηκε τότε ἡ ὀλόλαμπρη θεὰ δμπροστά μας κ' εἶπε

«Ἀθεόφοβοι, πού ζωντανοὶ πήγατ' ἐσεῖς στὸν Ἄδη,
 πού δυὸ θανάτους θάχετε, οἱ ἄλλοι ἔχουν ἕναν·
 ἔλατε τώρα ἐσεῖς ἐδῶ νὰ φάτε καὶ νὰ πιῆτε
 ὀλήμερα· κ' ἡ χρυσανγὴ καθὼς γλυκοχαράξει,
 κινᾶτε. Ἐγὼ τὸ δρόμο σας θὰ δείξω, καὶ τὰ πάντα
 θὰ σᾶς μαντέψω, μὴν κακὴ σᾶς πέση ἄξαφνα ὦρα,
 καὶ μύρια πάθετε δεινὰ στεριᾶς ἢ καὶ πελάγου.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ κατάπεισε τὸ νοῦ μας τὸν ἀντρίκιο.

Ὅλημερα καθόμασταν ἐκεῖ ὡς τὸ γέμμα τοῦ ἥλιου,
 μὲ τὰ περίσσια κρέατα, καὶ μὲ κρασί φλογᾶτο.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασιλεψε καὶ ἀπλώθηκε σκοτάδι,
 οἱ ἄλλοι στὰ πρυμόσκοινα σιμὰ καλοπλαγιάσαν,
 μὰ ἐμένα ἀπὸ τὸ χέρι αὐτῆ παράμερα μὲ πήρε,
 μὲ κάθισε, καὶ πλάγιασε κοντά μου καὶ ρωτοῦσε
 κ' ἕνα πρὸς ἕνα τότε ἐγὼ τῆς στόρησα τὰ πάντα.

Καὶ μίλησέ μου ἡ σεβαστὴ θεά, καὶ αὐτὰ μοῦ κρένει:

«Αὐτὰ ὅπως τᾶπες ἔγιναν· τώρα κ' ἐσὺ νάκούσης
 ὄσα σοῦ πῶ· ἀγκαλὰ ὁ θεὸς θὰ σ'τὰ θυμίση ὁ ἴδιος.
 Καὶ πρῶτα ταξιδεύοντας θὰ φτάσης στὶς Σειρήνες,
 πού ὄλους μαγεύουν τοὺς θνητοὺς πού λάχουνε κοντά τους·
 ὅποιος σιμῶση ἀπ' ἀγνωσίαν καὶ ἀκούση τῆ φωνὴ τους,
 ἀπὸ γυναῖκα καὶ παιδιὰ χαρὰ νὰ μὴν προσμένῃ
 μήτε πατρίδα πὼς θὰ δῆ, τί μὲ γλυκὰ τραγουδία
 αὐτὲς τονὲ μαγεύουνε μὲς ἀπ' τῆ λιβαδιά τους.
 Σωρὸς ἐκεῖ τᾶνθρωπινὰ τὰ κόκκαλα σαπίζον
 γυμνά, πού εἶναι τὸ δέγμα τους χυμένο ὀλοτριγύρω.
 Προσπέροντα τις, καὶ στούπωνε καλὰ ταῦτιὰ τῶν ἄλλων

μὲ μελοζύμωτο κερὶ νὰ μὴν μποροῦν νάκούσουν.

Κι ἂν ποθυμήσης ἴδιος σου νάκούσης, ἄς σὲ δέσουν
 ὀλόρθο χεροπόδαρα στοῦ καταρτιοῦ τῆ ρίζα,
 καὶ ἄς καλοσφιζοῦν τῶ σκοινιῶν τις ἄκρες στὸ κατάρτι,
 καὶ τότε χαίροντας θάκοῦς μακρόθε τις Σειρῆνες.
 Μὰ ἀνίσως καὶ παρακαλῆς τοὺς ἄλλους νὰ σὲ λύσουν,
 ἐκεῖνοι ἀκόμα πιὸ σφιχτὰ νὰ δένουν τὰ σκοινιά σου.

Καὶ τὸ καρᾶβι σου ἀπ' ἐκεῖ σὰ σώση νὰ περάση,
 δὲ σοῦ ὀρμηνεύω πιά ἀπὸ ποῦ τὸ δρόμο σου νὰ πάρῃς·
 ἀτός σου κρῖνε· ἐγὼ τοὺς δυὸ θὰ σοῦ ξηγήσω δρόμους.

Ἄπὸ τῆ μιὰ εἶναι κρεμαστὲς οἱ πέτρες πού ὀλοένα
 μὲ κύματα ἢ γλαυκόματη τις δέρνει ἢ Ἄμφιτριτῆ
 αὐτὲς Πλανούμενες τις λὲν οἱ θεοὶ οἱ μακαρισμένοι.

Κι οὐδὲ πουλὶ τις προσπερνάει, καὶ μήτε οἱ περιστέρους
 τὴν ἀμβροσία πού φέρνουνε στὸ Δία τὸν πατέρα,
 μόνε καὶ αὐτὲς κάθε φορὰ τις παίρνει ἢ γλιστροπέτρα
 μὰ στέλνει καὶ ἄλλην ὁ θεός, λειψὲς νὰ μὴν τις ἔχη
 Ἦθητοῦ καρᾶβι ἐκεῖθενε δὲν ἔφυγε, καὶ ἂν ἦρθε,
 μόνε καραβοσάνιδα καὶ ἀνθρωπινὰ κουφάρια
 κυλιοῦνται ἀπὸ τὰ κύματα καὶ ἀπ' τῆς φωτιᾶς τῆ λύσσα.

Ἐνα μονάχο διάβηκε τῆς θάλασσας καρᾶβι,
 ἢ κοσμολάλητη ἢ Ἀργώ, γυρνώντας ἀπ' τοῦ Αἰήτη
 καὶ αὐτὴ σὲ βράχους θᾶσπανε τρανοὺς, χωρὶς τὸ χέρι
 τῆς Ἥρας, πού λυπήθηκε τὸν Ἰάσονα ἀπ' ἀγάπη.

Ἄπὸ τὴν ἄλλη, οἱ βράχοι οἱ δυὸ, πού ὁ ἕνας ἀνεβαίνει
 στοὺς οὐρανοὺς, κ' ἡ σουβλερὴ κορφή του τοὺς ἀγγίζει
 μαύρη τὸν ζώνει συννεφιά, πού πάντα ἔναι ἀπλωμένη,
 μηδὲ λαμπρύνει ἢ ἕαστεριά ποτέ· τὸ μέτωπό του,
 μὰ ἄς εἶναι θερισμοῦ καιρὸς, ἄς εἶναι χυνοπώρι.
 Νάνεβη ἐκεῖ ἢ νὰ κατεβῆ θνητὸς δὲ θὰ μπορούσῃ
 ποτέ· κανένας, κ' εἴκοσι χέρια καὶ πόδια ἂν εἶχε
 γιὰτ' εἶναι ὁ βράχος γλιστερός, σὰν πέτρα λιστρομένη.

Καὶ σπήλιο ἀνοίγει σκοτεινὸ μὲς στὴν καρδιά τοῦ βράχου,
 στὴ Δύση, καὶ πρὸς στὸ Ἐρεβός· καὶ κατακεῖ τὴν πλώρη
 τοῦ καρᾶβιοῦ θὰ στρέψετε, περιλάμπρε Ὀδυσσεά.
 Μηδὲ πιδέξιος τοξευτῆς μεσ' ἀπὸ τὸ καρᾶβι
 ρίχνοντας τῆ σαγίττα του δὲ θᾶφτανε στὸ σπήλιο.
 Κεῖ μέσα ἢ Σκύλλα κατοικεῖ καὶ φοβερὰ γανγίζει

ἔχει φωνοῦλα σκυλακιοῦ νιογέννητου, κι ὡς τόσο
εἶναι κακότεροπο θεριό, κι οὔτε θνητὸς κανένας,
κι οὔτε θεὸς θὰ χαίρονταν θωρώντας το ἀντικρύ του.

Ἔχει καὶ πόδια δώδεκα, πού ξέκρεμα εἶναι ὅλα,
κ' ἔξη θεόμαχρους λαιμούς, καὶ στὸν καθένα ἀπάνω
κεφάλι στέκει τρομερὸ μὲ τρεῖς ἀράδες δόντια,
πυκνά καὶ σφιχτοκάρφωτα καὶ θάνατο γεμάτα.

Μὲς στὸ βαθὺ τὸ σπήλιο της ὡς τὰ μισὰ χωμένη,
ἀπὸ τὸ μαῦρο βάραθρο τᾶγρια κεφάλια βγάζει,
κ' ἐκεῖ ψαρεύει, ψάχνοντας ὀλόγυρα στὸ βράχο,
δελφίνια καὶ σκυλόψαρα κι ἄλλα θαλασσαγρίμια,
πού μύρια ἢ κυματόβροντη τὰ βόσκει ἢ Ἀμφιτρίτη.
Ναύτης δὲν τὸ παινέθηκε πὼς ξέφυγε μὲ πλοῖο
ἀπὸ κεῖ πέρα ἀπειράγος· μὲ κάθε της κεφάλι
ἀρπάει ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι κ' ἕναν ἄντρα.

Τὸν ἄλλο χαμηλότερο, Ὀδυσσεά, θὰ δῆς τὸ βράχο
κοντὰ ναι οἱ δύο τους, θᾶψτανε ἢ σαγίττα σου νὰ ρίξης.
Μεγάλος εἶναι ὄρνιός ἐκεῖ, μυριόφυλλος, καὶ κάτου
ἢ θεία ἢ Χάρυβδη ρουφάει τὸ μελανὸ τὸ κῦμα.

Τῆ μέρα τρεῖς φορὲς ξερνάει, καὶ τρεῖς φορὲς ρουφάει·
νὰ μὴ σοῦ τύχη καὶ βρεθῆς τὴν ὄρα πού ρουφήξῃ,
τί δὲ θὰ σὲ ξεγλύτωνε μηδὲ τοῦ κόσμου ὁ σείστης.
Μόν' ζύγωνε τὸ πλοῖο εὐτὺς πρὸς τὴ σπηλιὰ τῆς Σκύλλας,
καὶ πέρασε, τί καλύτερο νὰ κλαῖς ἔξη συντρόφους
τοῦ καραβιοῦ, παρὰ ὅλοι τους μαζί νάφανιστοῦνε. »

Εἶπε, κ' ἐγὼ ἀποκρίθηκα· «Πές μου, ὦ θεά, ἐσὺ τώρα
τῆ φοβερῆ τῆ Χάρυβδη σὰν πὼς νὰ τὴν ξεφύγω,
μὰ καὶ τῆς Σκύλλας τῆς φριχτῆς νάντισταθῶ, ἂν χουμίξῃ; »

Εἶπα, κ' ἡ σεβαστὴ θεὰ μοῦ ἀπολογιέται ἀμέσως·
«Πάλε, καημένε, βάσανα γυρεύεις καὶ πολέμους·
μὰ μήτε τοὺς ἀθάνατους θεοὺς πιά δὲ φοβάσαι;
Αὐτὴ ναι ἀθάνατο κακό, θνητὴ δὲν εἶναι ἢ Σκύλλα
ἄγρια, φριχτὴ κι ἀμάχητη. Διαφέντεψη δὲν ἔχει
αὐτὴ καμιά, καὶ κάλλιο ἐσὺ νὰ φεύγῃς ἀπ' ὄμπρός της.
Τι ἀνίσως γιὰ νάρματωθῆς κοντοσταθῆς στὰ βράχια,
φοβοῦμαι μὴν προφτάξῃ αὐτὴ, καὶ μ' ἕνα χούμισμά της
ὄσα εἶναι τὰ κεφάλια της, τόσους σοῦ ἀρπάξῃ ἀνθρώπους.
Μόνε γοργὰ νὰ λάμνετε, καὶ τὴν Κραταῖη φωνάζτε,

τὴ μάνα πού τὴ γέννησε γιὰ τὸ κακὸ τοῦ κόσμου,
καὶ θὰ τὴν ἐμποδίσῃ αὐτὴ νὰ μὴν ξαναχουμίξῃ.

Κατόπι στὸ καλὸ νησί τῆς Θρινακίας θὰ φτάσης.
Βόδια ἐκεῖ βόσκουνε πολλὰ κι ἀρνιὰ παχιά τοῦ Ἥλιου,
ἑπτὰ κοπὲς βοδιῶν, ἑπτὰ καλῶν ἀρνιῶν κοπάδια,
πενήντα καθεμιὰ κοπή, κι αὐτὰ μήτε γεννοῦνε,
καὶ μήτε λιγοστεύουνε· καὶ θεὸς τὰ κυβερνᾶνε,
δύο νύφες ὠριοπλέξουδες, Φαέθουσα, Λαμπετία,
τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα καὶ τῆς Νεαίρας κόρες.
Ἡ μάνα πού τις γέννησε καὶ γλυκοανᾶθρεψέ τις,
πὰς στὸ νησί τις ἔβαλε τῆς Θρινακίας νὰ ζοῦνε,
τὰ γονικά τους πρόβατα καὶ βόδια νὰ φυλάγουν.

[Αὐτὰ ἂν τᾶφήσης ἄβλαβα, καὶ θὲς τὸ γυρισμὸ σου,
ὄσο πολλὰ κι ἂν πάθετε, πάλε στὸ Θιάκι πᾶτε·
μὰ ἂν τὰ πειράξῃς, πρόσμενε ξολοθρεμὸ στὸ πλοῖο
καὶ στοὺς συντρόφους· ἴδιος σου μπορεῖ νὰ ξεγλυτώσης,
μὰ ἀργὰ θὰ φτάσης κι ἄσκημα, κι ἀπὸ συντρόφους ἔρμος]. »

Αὐτὰ εἶπε· κ' εὐτὺς πρόβαλε ἢ χρυσόθρονη ἢ Αὐγοῦλα,
καὶ στοῦ νησιοῦ της ἢ θεὰ τραβήχτηκε τὰ μέσα.

Καὶ στὸ καράβι πῆγα ἐγὼ, καὶ τῶ συντρόφων εἶπα
νὰ λύσουν τὰ πρυμόσκοινα, κι ἀπάνω νάνεβουνε.
Κι αὐτοὶ στὸ πλοῖο ἀνέβηκαν, καὶ κάθησαν στοὺς πάγκους,
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιालὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.

Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι στέλνει ἢ Κίρκη
ἢ φοβερὴ κ' ἢ ὠριόμαλλη κ' ἢ ἀνθρωπολαλοῦσα,
πρῶμο καλὸ καὶ φιλικὸ πού τὰ παννιὰ φουσκῶναν.

Καὶ τᾶρμενα σὰ σιάξαμε, καθήσαμε, κι ὀδήγα
ὁ ἀγέρας τὸ καράβι μας μαζί μὲ τὸν ποδότη.
Τότε εἶπα μὲ βαρεῖα καρδιά στοὺς φίλους μου συντρόφους·

«Καλὸ δὲν εἶναι, φίλοι μου, νὰ ξέρῃ ἕνας μονάχα
ἢ δύο, τὰ λόγια τὰ ἱερὰ πού μοῦπε ἢ θεία Κίρκη·
μόνε τὰ κρένω καὶ σ' ἐσᾶς, νὰ ξέρομε ἂν θὰ βροῦμε
ζωή, ἢ ἂν θὰ ξεφύγουμε τὴ μοῖρα τοῦ θανάτου.

Πρῶτα, νὰ φεύγω ἀπ' τὴ φωνὴ τῶ φοβερῶ Σειρήνων
κι ἀπὸ τᾶνθολιβιάδια τους, παράγγειλέ μου ἢ Κίρκη.
Κ' ἐγὼ μονάχος, εἶπε μου, νᾶκούσω τὴ φωνὴ τους·
στοῦ καταρτιοῦ τὴ ρίζα ἐσεῖς δέστε με τώρα ὀλόρθο,
καὶ καλοσφίξτε τῶ σκονιῶν τις ἄκρες στὸ κατάστει,

γερά κρατώντας με, κ' ἐγὼ σά λέω νὰ μὲ ξελύστε,
ἔσεῖς ἀκόμα πιὸ σφιχτὰ νὰ δένετε τοὺς κόμπους.»

Ἐκεῖ πού αὐτὰ τοὺς ἔλεγα καὶ τοὺς καλοξηγοῦσα,
σῶν δυὸ Σειρήνων τὸ νησί τῶριο καράβι φτάνει,
πού ὁ πρύμνος τὸ γοργόσπρωχνε. Κι ἀμέσως καταπέφτει
τάγερη, κ' ἔρχεται λαμπρὴ στὴ θάλασσα γαλήνη,

σὺν κάποιος νάποκοίμισε θεὸς τὰ κύματά της.
Τότες αὐτοὶ σηκώθηκαν καὶ τὰ παννιὰ διπλώσαν,
μὲς στὸ καράβι τάθησαν, κι ἀράδα καθισμένοι,
μὲ τὰ καλόξυστα κουπιὰ τὶς θάλασσες ἀσπρίζαν.

Λιανίζω ἐγὼ τροχὸ κερὶ μὲ κοφτερὸ μαχαίρι,
καὶ μὲ τάντρειωμένα μου τὸ καλοσφίγγω χέρια.
Καὶ τὸ κερὶ τὸ ζέσταινε ἡ μεγάλη δύναμή μου,
κι ὁ Ἥλιος ὁ Ὑπερίονας μὲ τὶς θερμές του ἀχτίδες
ἀράδα τότες ἔφραξα ταυτιά τους ὀλωνῶνε,
κ' ἐκεῖνοι χεροπόδαρα μὲ δέσανε στὸ πλοῖο
ὀλόρθο, καὶ καλόσφιζαν τὶς ἄκρες στὸ κατάρτι
καὶ τὸν ἀστραφτερὸ γιालὸ μὲ τὰ κουπιὰ βαροῦσαν.

Σὺν ἦρθαμε τόσο κοντὰ πού ἀκούγεσαι ἂν φωνάζεις,
γοργὰ τραβώντας, τῶνοιωσαν αὐτὲς τοῦ καραβιοῦ μας
τὸ διάβα, καὶ μᾶς σύρανε φιλόφωνο τραγοῦδι:

«Ἐλα, καμάρι τῶν Ἀχαιῶν, πολύμνητε Ὀδυσσεά,
τὸ πλοῖο σου κράτα, τὴ γλυκεῖα φωνή μας γιὰ νάκούσης.
Δὲν πέρασε ἀπ' ἐδῶ κανεὶς μὲ μελανὸ καράβι,
χωρὶς νάκούση ἀπὸ κοντὰ τὸ γλυκολάλημά μας,
παρὰ μισεῖει χαίροντας πού ἔμαθε κι ἄλλα ἀκόμα,
τὶ ξέρουμε ὅσα τραβήξαν μὲς στὴν πλατειὰ Τρωάδα
καὶ Τρωαδίτες κι Ἀχαιοί, καθὼς οἱ θεοὶ τὰ ὄρισαν,
καὶ ξέρουμε ὅσα γίνονται στὴ γῆς τὴν πολυθρόφα.»

Αὐτὰ μᾶς γλυκολάλησαν· κ' ἐγὼ ὄλο λαχταροῦσα
νάκούσω, καὶ τοὺς ἔγνεφα τοὺς ἄλλους νὰ μὲ λύσουν·
μὰ ἐκεῖνοι πέσαν στὸ κουπί κι ὀμπρὸς γοργοτραβοῦσαν.

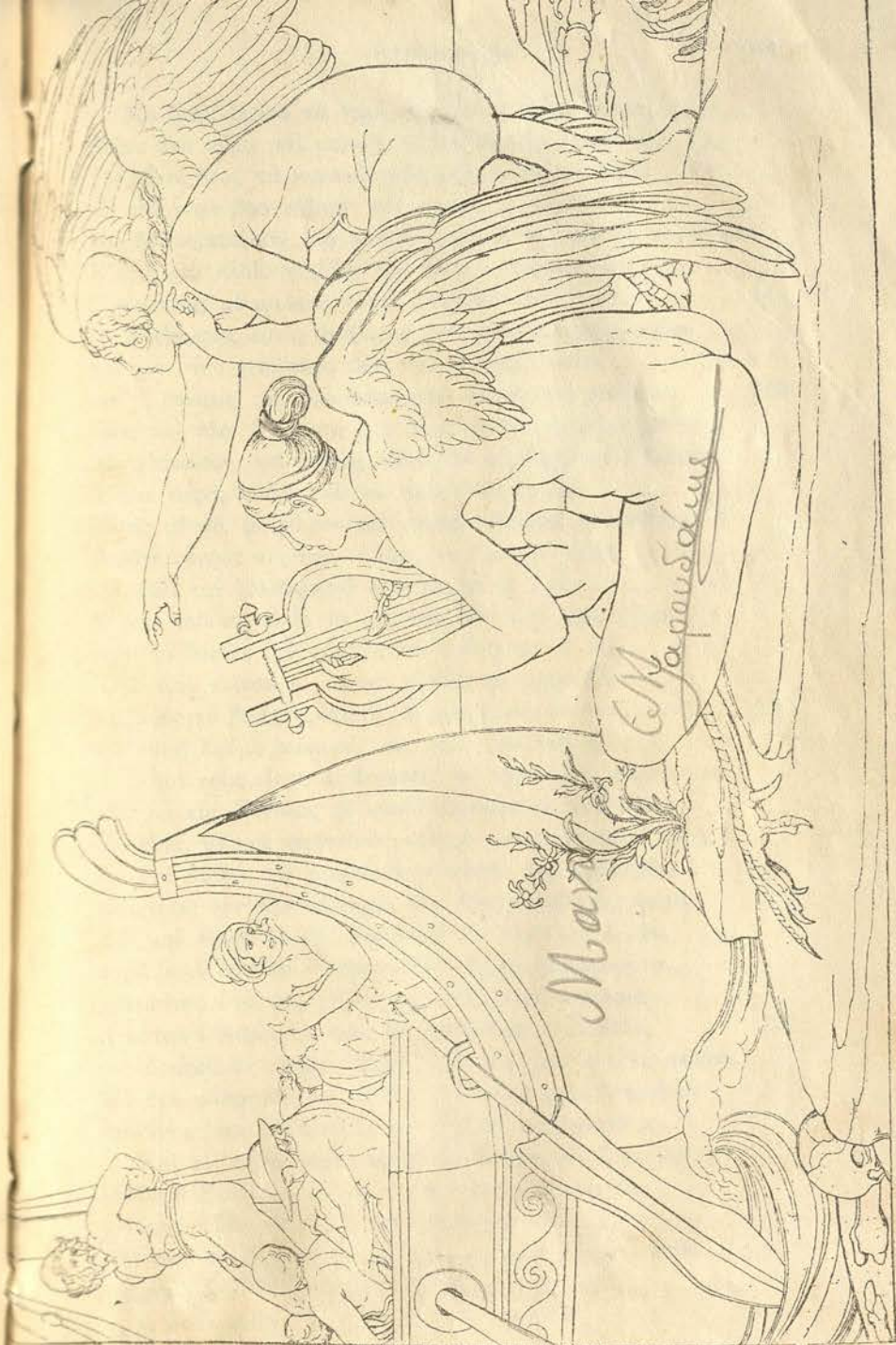
Κι ὁ Εὐρύλοχος σηκώθηκε μαζί κι ὁ Περιμήδης
καὶ μὲ δεσμὰ περισσότερα μὲ δέναν καὶ μὲ σφίγγαν.
Καὶ σὺν τὶς προσπεράσαμε, καὶ πιά μὴτ' ἦ λαλιά τους
καὶ μὴτε τὰ τραγοῦδια τους κοντὰ μας δὲν ἔρχόνταν,
ἔβγαλαν τότες τὸ κερὶ οἱ ἀγαπημένοι φίλοι,
πού ἐγὼ σταυτιά τοὺς ἄλειψα, κι ἀπ' τὰ δεσμὰ μὲ λύσαν.

170

180

190

200

Μὰ ὅταν ἐκεῖνο τὸ νησὶ τὰφήκαμε πιά πίσω,
 βλέπω ἕνα κύμα καὶ καπνὸ, κι ἄχὸ μεγάλο ἀκούγω.
 Τρομάξαν ὄλοι, τὰ κουπιὰ τοὺς φύγαν ἀπ' τὰ χέρια,
 καὶ στὰ νερὰ βροντήξαν· καὶ στάθη τὸ καράβι,
 ποὺ δὲν κρατοῦσαν πιά κουπιὰ μακριὰ γιὰ νὰ τὸ σπρώξουν.
 Κ' ἐγὼ στὸ πλοῖο γύριζα, καὶ κάθε σύντροφό μου
 ζυγώνοντας, μὲ μαλακὰ τοὺς προσμιλοῦσα λόγια·

«Ἀδέρφια, ἐμεῖς ἀμάθητοι δὲν εἴμαστε ἀπὸ πάθια·
 πάθημα αὐτὸ χειρότερο δὲν εἶναι δὰ ἀπ' ἐκεῖνα
 ποὺ ἡ δύναμη τοῦ Κύκλωπα μᾶς ἔδωκε στὸ σπήλιο· 210
 ὅμως καὶ τότε ἡ γνώση μου κι ὁ νοῦς κ' ἡ ἀντρευσίην
 μᾶς γλύτωσαν, καὶ πάντα αὐτὰ θὰ τὰ θυμάσῃτε ἐλπίζω.
 Ἐλάτε τώρα, κι ὅ,τι πῶ νὰ τὸ καλοδεχτοῦμε.
 Ἔσεῖς αὐτοῦ, μὲ τὰ κουπιὰ στοὺς πάγκους καθισμένοι,
 βαρᾶτε τᾶγρια κύματα, κ' ἴσως τὸ δώσῃ ὁ Δίας
 καὶ πάλι τοῦ ξολοθρεμοῦ ξεφύγουμε τὴ μοῖρα.
 Κ' ἐσὺ ποδότῃ, βάλε το στὸ νοῦ σου ὅ,τι προστάζω,
 γιὰτὶ τὸ δοιάκι ἐσὺ κρατᾶς καὶ κυβερνᾶς τὸ πλοῖο.
 Ὅξω ἀπὸ κείνον τὸ καπνὸ κι ἀπὸ τὸ κύμα βάστα,
 καὶ πρὸς τὸ βράχο ζύγωνε, τὸ πλοῖο νὰ μὴ σοῦ φύγη. 220
 καὶ πάρη δρόμο κατακεῖ, καὶ στὸ χαμὸ μᾶς ρίξῃς.»

Αὐτὰ τοὺς εἶπα, κι ἄκουσαν τὰ λόγια μου ὄλοι τότες.
 Μὰ γιὰ τῆς Σκύλλας τὸ κακὸ τὰγιάτρεπτο, οὔτε λόγο
 δὲν εἶπα, μήπως φοβηθοῦν κι ἀφήσουν τὰ κουπιὰ τους,
 καὶ στὰ βαθιὰ τοῦ καραβιοῦ κατέβουν καὶ κρυφοῦνε.
 Καὶ τότες δὲν τὴν ψήφησα τῆς Κίρκης τὴν δεμῆνεια,
 ποὺ μοῦ ἔλεγε νὰ μὴ φανῶ μὲ τὴν ἀρματωσιά μου,
 παρὰ τοῦ πλοίου ἀνέβηκα τὴν πλώρη ἀρματωμένος,
 κρατώντας δυὸ στὰ χέρια μου θεόμακρα κοντόρια·
 τί κατακεῖ περίμενα πὼς θὰ πρωτόβγη ἡ Σκύλλα, 230
 τοῦ βράχου τὸ φριχτὸ θεριό, ποὺ μοῦ ἔφαγε τοὺς φίλους.
 Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ τῆ δῶ· τὰ μάτια μου ἀποκόναν
 κοιτώντας καὶ ξετάζοντας τοῦ βράχου τὰ σκοπάδια.

Καὶ τὸ στενὸ περνούσαμε μὲ βόγγο καὶ λαχτάρα
 ἔδῳθε ἡ Σκύλλα, κι ἀντικρὸν τῆς Χάρουβδης τὸ τέρας
 ξαναρουφοῦσε τὰρμυρὰ νερὰ τῆς κωματούσας.
 Καὶ σὰν τὰ ξέρνας, σὰ βρασμὸς μὲς στὸ πυρὸ καζάνι
 γουργούριζε ὅλη ἀνάκατη, κ' ἡ ἄχνη ξεπεριόταν

ψηλά, ὡς ἀπάνω στὶς κορφές τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου βράχου.
 Καὶ πάλε τάρμυρά νερά σὰν τὰ ξαναρουφοῦσε, 240
 ἀνάκατη ἀπομέσαθε φαινόταν, καὶ βροντοῦσε
 ὁ βράχος γύρω φοβερά, καὶ κάτου ἢ γῆς φαινόταν
 μαύρη ἀπ' τὸν ἄμμο, κ' ἔτρεμαν αὐτοί, γλωμοὶ ἀπ' τὸ φόβο.
 Κ' ἐκεῖ καθὼς κοιτάζαμε, καταστροφή φοβώντας,
 μοῦ ἀρπάζει ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι ἕξη νομάτους,
 στὰ χέρια καὶ στὴ δύναμη τὰ πρῶτα παληκάρια.
 Κ' ἐγὼ γυρίζοντας νὰ δῶ τοὺς ἄλλους στὸ καράβι,
 τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τους ἀπάνωθε ἀγναντεύω,
 ποὺ σηκωμένοι ἀνάερα χουγιάζανε μὲ πόνο,
 καὶ μὲ φωνάζανε στερενὴ φορὰ μὲ τῶνομά μου. 250
 Κι ὅπως ψαράς μ' ἔνο μακρὸν ραβδί ἀπ' τὸν κάβο ρίχνει
 στὰ μικρὰ ψάρια δόλωμα, καὶ κέρατο τινάζει
 καλοῦ βοδιοῦ στὴ θάλασσα, κι ἅμα πιαστῆ τὸ ψάρι
 στὴ γῆς ἀπάνω τὸ πετάει, κ' ἐκεῖνο σπαρταρίζει,
 κι αὐτοὶ ἔτσι σπαρταρίζοντας στὸ βράχο κουβαλιόνταν,
 καὶ τὸ θεριὸ τοὺς ἔτρωγε, καὶ ξεφωνίζαν ὅλοι,
 σ' ἔμὲ τὰ χέρια ἀπλώνοντας στοῦ χάρου τὸν ἀγῶνα.
 Ἄλλο πῶς ἠλιβερό ἀπ' αὐτὸ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν,
 ἀπ' ὅλα ποὺ δοκίμασα τὴς θάλασσες περνώντας.
 Κι ἀπ' τὴ φοριχτὴ τὴ Χάρυβδη, τὴ Σκύλλα, καὶ τοὺς βράχους
 σὰ φύγαμε, στὸ ἄλόχαρο νησί ῥοθαμε τοῦ Ἥλιου, 261
 ποὺ οἱ ὄριες πλατυμέτωπες βοσκοῦσαν ἀγελάδες,
 καὶ πρόβατα μαζὶ παχιά ποὺ ὀρίζει ὁ θεὸς περίσσια.
 Ὅντας ἀκόμα στάνοιχτὰ γρικοῦσα ἀπ' τὸ καράβι
 τὰ βόδια ποὺ μουγκρίζανε κεῖ ποὺ εἶταν μαντρισιμένα,
 καὶ τῶν τροβάτων τίς φωνές. Κ' ἦρθε στὸ νοῦ μου ὁ λόγος
 τοῦ Τειρεσία, τοῦ τυφλοῦ προφήτη ἀπὸ τὴ Θήβα,
 μὰ καὶ τῆς Κίρκης, ποὺ πολὺ μοῦ σύσταιναν κ' οἱ δύο τους
 μακριὰ νὰ φεύγω ἀπ' τὸ νησί τοῦ Ἥλιου τοῦ φωτοδότη.
 Καὶ τότες μὲ βαρεῖα καρδιά γυρνῶ καὶ λέω στοὺς φίλους: 270
 «Ἀκούστε αὐτὸ ποὺ θὰ σᾶς πῶ, πολύπαθοι συντρόφοι,
 Νεὲ δῆτε τί μοῦ μάντεψαν ὁ Τειρεσίας στὸν Ἄδη
 κ' ὁ θεὸς τῆς Αἴας ποὺ σοβαρὰ μοῦ σύστησαν κ' οἱ δύο τους
 μακριὰ νὰ φεύγω ἀπ' τὸ νησί τοῦ φωτοδότη τοῦ Ἥλιου,
 τί φοβερὴ, λέει, συμφορὰ μᾶς περιμένει ἐκεῖθε
 μόνε τραβάτε στάνοιχτὰ τὸ μελανὸ καράβι.»

Αὐτὰ εἶπα καὶ ραγίστηκε ἡ καρδιά τους σὰν τὰκοῦσαν.
 Τότες μὲ λόγια ὁ Εὐρύλοχος πικρὰ μοῦ ἀπολογίεται
 «Εἶσαι, Ὀδυσσεά, σκληρόκαρδος μὲ δύναμη περίσσια, 280
 ἀκούραστο, ἔχεις τὸ κορμί κι ἀλήθεια σιδερένιο
 πρέπει νὰ σοῦναι τὸ σκαρί, ποὺ ὁ κόπος κ' ἡ ἀγρύπνια
 δαμάζει τοὺς συντρόφους σου, κ' ἐσὺ δὲν τοὺς ἀφήνεις
 στὸ θαλασσόλουστο νησί νὰ βγοῦν καὶ νὰ τοιμάσουν
 δεῖπνο, νὰ φᾶνε νὰ χαροῦν, παρὰ τὴ μαύρη νύχτα
 μᾶς θές νὰ παραδέρουμε πάνω στὰγνὰ πελάγη,
 πέρ' ἀπ' ἐκεῖνο τὸ νησί. Κι ἀπὸ τίς νύχτες βγαίνουν
 πάντα οἱ ἀνέμοι οἱ φοβεροί, τῶν καρabiῶν ὁ τρόμος
 καὶ πῶς μπορεῖς τὴ συμφορὰ τοῦ χάρου νὰ ξεφύγης,
 ἂν ἄεφρα κακὴ Νοτιά γιὰ δύστροπος Πονέντης
 σηκώση ἀνεμοστρόβιλο καὶ θαλασσοφουρτούνα, 290
 ποὺ δίχως νὰ ψηφῆ θεοὺς τσακίζει τὰ καράβια;
 Μὰ ἄς κάνουμε τὸ θέλημα τῆς μαύρης νύχτας τώρα,
 δεῖπνο ἄς τοιμάσουμε κοντὰ στὸ βαθουλὸ καράβι,
 καὶ τὴν αὐγὴ τὸ βγάζουμε στὰ διάπλατα πελάγη.»
 Αὐτὰ μοῦ λέει ὁ Εὐρύλοχος, κ' οἱ ἄλλοι συμφωνᾶνε.
 Τῶνοιωσα τότες πῶς θεὸς γυρεύει τὸ κακό μου,
 καὶ μίλησά του κ' εἶπα του μὲ λόγια φτερωμένα
 «Εὐρύλοχε, εἶμαι μόνος μου, κ' ἐσεῖς μὲ βιάζετε ὅλοι
 μὰ ἐλάτε, κι ὄρκο ὁμώσετε τώρα ὅλοι ἐσεῖς μεγάλο,
 πῶς ἂν κοπάδια τύχουμε βοδιῶνε καὶ προβάτων, 300
 δὲ θὰ σᾶς ἔρθῃ ἀστοχασιὰ νὰ κόψτε ἀρνιά καὶ βόδια,
 παρὰ ἦσαν θὰ χαίρεστε τῆς Κίρκης τίς προμήθειες.»
 Εἶπα, καὶ μοῦ τ' ὀρκίστηκαν ἐκεῖνο ποὺ ζητοῦσα.
 Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσαν, καὶ πῆρε ὁ ὄρκος τέλος,
 τῶριο καράβι ἀράξαμε μὲς στὸ βαθιὸ λιμνίωνα,
 ποὺ εἶχε κοντὰ γλυκὸ νερό, καὶ βγήκαν οἱ συντρόφοι
 ἔξω στὴ γῆς, καὶ τοίμασαν τὸ δεῖπνο τους πιδέξια.
 Κι ἀπὸ φαί κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
 θυμήθηκαν καὶ κλάψανε τοὺς δύσμοιρους συντρόφους,
 ποὺ ἀρπαξ' ἡ Σκύλλα κ' ἔφαγε κ' ἐκεῖ ποὺ ἀκόμα κλαῖγαν, 310
 ἡμερος ὕπνος ἔρχεται καὶ τοὺς ἀποκοιμίζει.
 Στὴν τρίτη βίγλα τῆς νυχτός, τότες ποὺ τᾶστρα γέρουν,
 ἀνεμοζάλῃ σήκωσε ὁ Δίας ὁ συννεφάρης,
 κι ἄγρια φουρτούνα ξέσπασε, ποὺ τύλιγε μὲ νέφια

στεριές μαζί και πέλαγα, και μαύριζε ὁ αἰθέρας.

Σὰ φάνη ἢ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
στο βᾶθὸ σπήλια σύραμε τὸ μελανὸ καράβι
καὶ χοροστάσια εἶχαν ἐκεῖ κ' ἔδρες λαμπρὲς οἱ Νύφες.
Κ' ἐγὼ τότες τοὺς σίναξα, και μίλησά τους κ' εἶπα

«Νά και φαγί, νά και πιοτὸ μὲς στο καράβι, ὦ φίλοι·
ὥστε ἀπ' τὰ βόδια ἄς λείψουμε, κακὸ νὰ μὴ μᾶς ἔρθῃ·
γιατὶ εἶναι φοβεροῦ θεοῦ ἄσωνιά κ' οἱ ἀγελάδες,
τοῦ Ἥλιου, πρὸ ἀποπάνωθε τηραεὶ και ἀκούει τὰ πάντα.»

Αὐτὰ εἶπα, κ' ἡ λεβέντικη τὰ δέχτηκε ψυχὴ τους.
Ὡς τόσο ἀνέπανος Νοτιάς φυσοῦσε ὅλο τὸ μήγα,
και ἀπὸ Σιρόκο και Νοτιὰ καιρὸς δὲ φύσαγε ἄλλος.
Κι ὅσο τὸ στάρι βροῖσκονταν και τὸ κρασί τὸ μαῦρο,
τὰ βόδια δὲν τᾶγγίζανε, φοβώντας τῆ ζωὴ τους.
Μὰ σὰν ἀρχίσαν οἱ θροφὲς νὰ λείπουνε ἀπ' τὰμπάρι,
κυνήγι νὰ ζητήσουνε γυρίζαν ἀπ' ἀνάγκη,
πιάνοντας ψάρια και πουλιά, και ὅ,τι ἔβρισκαν ὀμπρός τους,
τί ἡ πείνα τοὺς τὰ θέριζε τὰ σωθικά. Ἐγὼ τότες
μὲς στο νησί τραβήχτηκα παράκληση νὰ κάμω,
ἴσως και μοῦδειχνε ὁ θεὸς τοῦ γυρισμοῦ τὸ δρόμο.
Σέρνω στὰ μέσα τοῦ νησιεῦ, μακριὰ ἀπὸ τοὺς συντρόφους,
σὲ τόπο νίβω ἀπάνεμο τὰ χέρια, και κατόπι
πρὸς ὄλους τοὺς ἀθάνατους ποοσεύκουμε τοῦ Ὀλύμπου
κ' ἐκεῖνοι στὰ ματόφυλλα γλυκὰ μοῦ χῦσαν ὕπνο.

Τότε ὁ Εὐρύλοχος κακὴ πρωτόρχισε κουβέντα

«Ἀκούστε, ὦ φίλοι, τί θὰ πῶ, πολὺ και ἂν τυραννίσετε·
πικρὸς ὁ κάθε θάνατος τῶν ἄμοιρων ἀνθρώπων,
μὰ ἀπ' ὄλους εἶναι πιὸ φριχτὸς τῆς πείνας νὰ πεθάνῃς.
Τοῦ Ἥλιου τίς καλύτερες ἄς πάρουμε ἀγελάδες,
και ἄς σφάζουμε ἑκατοβοδιὲς στοὺς θεοὺς νὰ μᾶς βοηθήσουν.
Κι ἂν φτάσουμε στην ποθητὴ πατρίδα μας, τὸ Θιάκι,
τοῦ Ἥλιου τοῦ Ὑπερίονα ναὸ θὰ χτίσουμε ὄριο,
και δῶρα μέσα διαλεχτὰ θὰ βάλουμε περίσσια.
Κι ἂν πάλε τὰ ὀρθοκέρατα σὰ χάση βόδια ὁ Ἥλιος
χολιάση, και νὰ σπάση μας θελήση τὸ καράβι,
κ' οἱ ἄλλοι θεοὶ τὸ στέργουνε, κάλλιο στο κῆμα ἀπάνω
μιὰ και καλὴ νὰ καταπιῶ νερὸ νὰ ξεψυχήσω,
παρὰ νὰ λυώνω σιγανὰ σ' αὐτὸ τὸ ρημονήσι.»

320

330

340

350

Αὐτὰ τοὺς εἶπε ὁ Εὐρύλοχος, κ' ἐκεῖνοι συμφωνοῦσαν.

Και τοῦ Ἥλιου τίς καλύτερες μαζῶξαν ἀγελάδες
ἐκεῖ σιμά,—δὲ βόσκανε μακριὰ ἀπ' τὸ μαῦρο πλοῖο
οἱ ἀγελάδες οἱ ὀμορφες, λοξὲς και κουτελαῖες,—
και ὀλόγουρά τους ἔλεγαν εὐκὲς τῶν ἀθανάτων,
ἀπὸ νὰ ἴδρῃ ἀψηλόκλωνο χλωρὰ μαδώντας φύλλα,
τὶ ἀσπρουδερὸ δὲν εἶχανε κριθάρι στο καράβι.
Και σὰν προσευκηθῆκανε, και σφάζανε και γδάραν,
τότες λιανίσαν τὰ μεριά, τὰ τύλιξαν μὲ σκέπη,
τὰ δίπλωσαν και ἀπὸ παντοῦ κομμάτια ὠμὰ τοὺς θέσαν,
ὄμως κρασί δὲν εἶχανε στᾶγια σφαχτὰ νὰ χύσουν,
μόνε τοὺς στάζανε νερὸ στη φλόγα σὰν ψηνόνταν.
Και σὰν καῖχαν τὰ μεριά και γεύτηκαν τὰ σπλάχνα,
κόψανε τᾶλλα κ' ὕστερα τὰ πέρασαν στη σούβλα.

Τότες ὁ ὕπνος ὁ γλυκὸς τὰ βλέφαρά μου ἀφήκε,
και στᾶκρογιαλί κίνησα πρὸς τὸ γοργὸ καράβι.
Μὰ μόλις στο καλόφτιαστο σιμά καράβι πῆγα,
ἦρθε τῆς τσίγκας ὁ γλυκὸς καπνὸς ὀλόγουρά μου.
Και τότες στοὺς ἀθάνατους στεναζόντας φωνάζω·

«Δία πατέρα, και θεοὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
σὲ ὕπνο βαρὺ μὲ ρίξατε για συφορά μου ἀλήθεια,
και αὐτοὶ ποὺ μείνανε φριχτὴ δουλειὰ μοῦ σοφιστήκαν.»

Κ' ἡ Λαμπετὴ ἡ μακρόπεπλη τρέχει μηνάει στὸν Ἥλιο
πὼς τίς καλὲς του πῆγαμε και σφάζαμε ἀγελάδες.
Κ' ἐκεῖνος στοὺς ἀθάνατους φωνάζει χολωμένος·

«Δία πατέρα, και θεοὶ μακαριστοὶ κ' αἰώνιοι,
τοὺς φίλους γδικιωθῆτε μου τοῦ Ὀδυσσεᾶ, ποὺ πῆγαν
και μῶσφαξαν ἀδιάντροπα τὰ βόδια ποὺ χαιρόμουν
νὰ τὰ θωρῶ ἀνεβαίνοντας τὸν οὐρανὸ μὲ τᾶστρα,
ιαὶ σὰ γυρνοῦσα πρὸς τῆ γῆς ἀπ' τοῦρανοῦ τὰ ὕψη.
Κι ἂν πλερωμὴ πρεπούμενη δὲ δώσουνε, θὰ φύγω
ιάτου στὸν Ἄδη, στοὺς νεκροὺς τὸ φῶς μου νὰ χαρίζω.»

Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
«Τὸ φῶς σου στοὺς ἀθάνατους χύνε ἐσὺ τώρα, ὦ Ἥλιε,
και στοὺς θνητοὺς ποὺ κατοικοῦν τῆ γῆς τὴν τροφοδότρα,
και μὲ τᾶστροπελέκι μου, στη μέση τοῦ πελάγου,
θὰ τοὺς τὸ σκίσω ἐγὼ στὰ δυὸ τὸ γοργοκάραβό τους.»

Τ' ἄκουσ' αὐτὰ ἀπ' τὴν Καλυψὼ τὴν ὀμορφομαλλοῦσα,

360

370

380

πού ἄπ' τὸν Ἑρμῆ τὸ μνηστή μού εἶπε πὼς τάχε ἀκούσει. 390

Καὶ στὸ γιάλο σὰν ἔφτασα καὶ πῆγα στὸ καράβι,
τοὺς πῆρα καὶ τοὺς μάλωσα χῶρια καθέναν, κι ὅμως
γιατροιὰ δὲ βρίσκουμε καμιά νεκρὸς πιά οἱ ἀγελάδες.
Κατόπι μᾶς φανέρωσαν οἱ ἀθάνατοι σημάδια·
πετσιὰ σερνόνταν, κρέατα μονγκρίζανε ἀπ' τὶς σοῦβλες,
ψητὰ κι ὤμά, κι ἀκούγαμε μουκανητὰ βοδιῶνε.

Ἐξῆ μερόνυχτα ἔτρωγαν οἱ βλάμηδες συντρόφοι
τοῦ Ἥλιου τὰ πιὸ διαλεχτὰ πού εἶχαν ἀρπάξει βόδια·
σὰν ἔφερε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς τὴν ἑβδομὴ τὴ μέρα,
ἔπεσε τότε ὁ ἄνεμος, σιγάνεψε ἡ φουρτούνα· 400
κ' ἐμεῖς στὸ πλοῖο πού μπήκαμε, τὸ βγάλαμε πελάγου,
καὶ τὸ κατάρτι στήσαμε, μ' ἄσπρα παννιὰ ἀπλωμένα.

Μὰ τὸ νησι ἄμ' ἀφήσαμε, κι ἄλλη στεριά τριγύρω
δὲ φαίνονταν, παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα παντοῦθε,
σύννεφο μαῦρο ἀπάνω μας τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ἀπλώνει,
πού θεοσκότεινα ἔγιναν τὰ πέλαγα ἀποκάτου.

Πολλὴ ὥρα δὲν ἀρμένισε ἀπὸ τότες τὸ καράβι·
τ' ἦρθε Πονέντης ἄξαφνος μ' ἄγρια μαζὶ φουρτούνα,
κ' ἔσπασε ὁ σίφουνας τὰ δυὸ τὰ ξάρτια στὸ κατάρτι· 410
κ' ἔπεσε πρὸς τὰ πίσω αὐτό, καὶ τᾶρμενα στὰμπάρτι
καὶ τὸ κατάρτι πέφτοντας στὴν πρύμη τὸν ποδότη
πᾶς στὸ κεφάλι χτύπησε· λυῶμα τὰ καύκαλά του,
κι αὐτὸς ἀπὸ τὸ κάσαρο σὰ βουτηχτὴς γκρεμίστη,
καὶ πέταξε ἀπ' τὰ κόκκαλα ἡ λεβέντικη ψυχὴ του.
Τότες ὁ Δίας βρόντηξε, καὶ μὲ τᾶστροπελέκι
χτυπάει τὸ πλοῖο, κι ὀλόβολο τᾶναποδογουρίζει,
γεμῆτο θειάφι πέφτουνε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι,
γύρω στὸ μαυροκάραβο γυρνώντας σὰν κουροῦνες,
καὶ χέρι θεοῦ τοὺς ἔκοβε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα.

Ὡς τόσο ἐγὼ βασιτιόμουνα μὲς στὸ καράβι, ὥσπου 420
ἀπ' τὴν καρίνα τὰ πλευρὰ ξεκάρφωσε ἡ φουρτούνα,
κ' ἔτσι γυμνὴ τὴν ἔσερνε τὸ κῦμα τὸ κατάρτι
σπασμένο χτύπαγε σ' αὐτὴ· μ' ἀπάνω του μαντάρτι
φτιαγμένο ἀπὸ βοδόπετσο κρατοῦσε περασμένο.
Μ' αὐτὸ συνέδεσα τὰ δυὸ, καρίνα καὶ κατάρτι,
κάθησ' ἀπάνω κ' οἱ ἄνεμοι μὲ πῆραν οἱ ὀργισμένοι.
Ἦ ἄγρια τότες ἔπαψε φουρτούνα τοῦ Πονέντη,

κ' ἦρθε καὶ φύσηξε Νοτιάς, σὲ πάθια νὰ μὲ ρίξει,
στὴν τρομερὴ τὴ Χάρυβδη καὶ πάλε νᾶρμενίσω.
Ὀλονυχτὶς δεονόμουνα, καὶ σάνε φάνη ὁ Ἥλιος
στὴ μαύρη Χάρυβδη ἔφτασα καὶ στὸν γκρεμὸ τῆς Σκύλλας. 430
Καθὼς ρουφούσε ἡ Χάρυβδη τῆς θάλασσας τὴν ὄρη,
ἐγὼ κατὰ τὸν ἀψηλὸ τοῦ βράχου ὄρνιὸ πετιέμαι,
καὶ τὸ κορμί μου κόλλησε σὰ νυχτερίδα ἀπάνω.
Δὲν εἶχα ποῦ τὸ πόδι μου νὰ βάλω νὰ πατήσω,
τὶ οἱ ρίζες εἶτανε μακριὰ, καὶ τὰ τρανὰ κλωνιά του
ἀπλώνονταν ἀνάερα τὴ Χάρυβδη νὰ ἰσκιώσουν.
Ἐκεῖ γερὰ κρατιόμουνα, προσμέγοντας τὸ τέρας
νὰ μοῦ ξεράση στὰ νερὰ καρίνα καὶ κατάρτι.
Ἄργα πολὺ φανήκανε, σὰ μ' ἔφαγε ἡ λαχάρα·
μόλις τὴν ὥρα πού κριτῆς σηκώνεται γιὰ δεῖπνο, 440
ἀφοῦ τὶς διαφορὲς πολλῶν ἀνθρώπων καθάριση,
πομέσα ἀπὸ τὴ Χάρυβδη ξεπρόβαλαν τὰ ξύλα.
Χέρια καὶ πόδια λεύτερα τότες ἀφήνω ἀμέσως,
μέσα στὸ κῦμα βρόντηξα, παροῦξω ἀπὸ τὰ ξύλα,
καθίζω, καὶ τὰ χέρια μου κάνω κουπιὰ καὶ λάμνω.
Ὅμως τὴ Σκύλλα πιά νὰ δῶ δὲν ἄφησε ὁ πατέρας
τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων· εἰδεμὴ, κ' ἐγὼ θάφαναζόμουν.

Μέρες ἐννιὰ πλανιόμουνα τὴ δέκατὴ τὴ νύχτα
στὴν Ὠγγυία μὲ φέρανε οἱ θεοί, πού λημεριάζει
ἡ Καλυψὼ ἡ ὠριόμαλλη κ' ἡ φοβερὴ θεοῦλα.
Μ' ἀγάπαε καὶ μὲ νοιάζονταν. Τί νὰ τὰ ξαναλέγω; 450
Ἐχτὲς μὲς στὸ παλάτι σου κ' ἐσὲ καὶ τῆς κυρᾶς σου,
σᾶς τὰ δηγήθηκα ὅλ' αὐτὰ· καὶ δὲ μ' ἀρέσει ἐκεῖνα
πού καθαρὰ ἀνιστόρησα, νὰ τὰ δηγέμαι πάλε.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ν.

Αὐτὰ τοὺς εἶπε, κι ὅλοι τοὺς σωπαίνανε ἔμπροστά του,
δεμένοι ἀπὸ τὸ μάγιο του μὲς στὰ ἰσκιερὰ παλάτια.
Τότες ἀπολογιέται τοῦ ὁ Ἀλκίνοσ καὶ τοῦ κρένει·

«Μιάς κ' ἦρθες στὰ χαλκόστρωτα καὶ στὰψηλά μου σπίτια,
θαρῶ πὼς δὲ θὰ πλανεθῆς, Δυσσεᾶ, στὸ γυρισμὸ σου,
μόνε ὅσα πρὶν κι ἂν ἔπαθες, στὸν τόπο σου θὰ φτάσης.
Καὶ στὸν καθέναν ἀπὸ σᾶς πού μέσα στὸ παλάτι

τὸ διαλεχτό μου πίνετε κρασί και τὸ φλογᾶτο,
 και τὰ τραγούδια χαιρέσετε, νά, τί θὰ πῶ, κι ἀκοῦτε.
 Μέσα στὸ λαμπροκάμωτο σεντούκι ἔναι τὰ ροῦχα,
 τὸ δουλεμένο μάλαμα και τὰ φιλέματα ὅλα,
 10 πὺ ἐδῶ τοῦ ξένου φέρανε οἱ ἀρχόντοι τῷ Φαιάκων
 τώρα μεγάλο τρίποδα ἄς τοῦ βροῦμε και λεβέτι
 καθένας μας κατόπι ἔμεις συνάζουμε ἀπ' τὸ δῆμο·
 τί εἶναι βαρὺ ἀπ' ἐλόγου του νὰ δίνη ἕνας μονάχος.»

Εἶπε ὁ Ἄλκινος, κι ἄρσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους.
 Καθένας τότες κίνησε στὸ σπίτι νὰ πλαγιάσῃ.
 Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 και μὲ τὸ στέριο χάλκωμα πάνε γιὰ τὸ καράβι.
 Ἰδιος του μπῆκε ὁ ἀντρόκαρδος ὁ Ἄλκινος στὸ καράβι,
 20 και μέσα τὰ καλόθεσε στοὺς πάγκους ἀποκάτου,
 νὰ μὴ σκοντάβουν σὰν τραβᾶν κουπι τὰ παληκάρια.
 Κ' ἐκεῖνοι πῆγαν νὰ χαροῦν τοῦ Ἄλκινου τὸ γιορτάσι.

Και βόδι αὐτὸς τοὺς ἔσφαξε, θυσιά στὸ γιὸ τοῦ Κρόνου,
 τὸ Δία τὸ μαυρονέφελο, ποῦναι ὄλων βασιλέας.
 Και τὰ μεριά σὰν ἔκαψαν, στὸ θεόλαμπρο τραπέζι
 φραινόνταν· και τραγούδα τους ὁ κοσμοτιμημένος
 και θεϊκὸς τραγουδιστὴς Δημόδοκος. Ὡς τόσο
 συχνὰ στὸν ἥλιο γύριζε τὴν κεφαλή ὁ Δυσσέας,
 τὸ γέρομα λαχταρίζοντας, και γυρισμὸ ποθώντας.
 30 Και σὰν πὺ δεῖπνο δρέγεται ὁ ἀργάτης πὺ ὀλημέρα
 τὰ μαῦρα βόδια τοῦσερναν τὸ ἀλέτρι στὰ χωράφια,
 και βλέπει μὲ χαρὰ τὸ φῶς τοῦ ἡλιοῦ νὰ βασιλεῦῃ,
 και στὸ φαγὶ πηγαίνοντας τὰ γόνατά του τρέμουν,
 τέτοια χαρὰ ἔφερε τοῦ ἡλιοῦ τὸ γέρομα στὸ Δυσσέα.
 Και γλήγορα στοὺς Φαίακες πὺ τὸ κουπι ἀγαπᾶνε,
 μὰ στὸν Ἄλκίνο ξέχωρα, μίλησε τότες κ' εἶπε·

«Ἄλκίνο, πρῶτε βασιλιά, και τῷ λαῶν καμάρι,
 κάμετε στάξεις, στείλτε με μὲ τὸ καλό, και γειά σας.
 40 Τί τώρα πια τέλεστηκαν ὅσα ἤθελε ἡ καρδιά μου,
 ταξίδι και χαρίσματα, πὺ οἱ θεοὶ νὰ τὰ βλογᾶνε,
 νὰ ξαναβρῶ τὸ σπίτι μου και τὴν καλὴ γυναίκα,
 και νὰ γυρίσω ἀνάμεσα στοὺς ἀκριβοὺς μου φίλους.
 Κ' ἐσεῖς πὺ ἐδῶ ἀπομνήσκετε, νᾶστε ἡ χαρὰ γιὰ πάντα
 τῷ γυναικῶν και τέκνω σας, κ' οἱ θεοὶ νὰ σᾶς φυλάνε,

και συφορὲς ἡ χῶρα σας ποτὲς νὰ μὴ γνωρίσῃ.»

Αὐτὰ εἶπε, και τὰ λόγια του καλοδεχτήκαν ὄλο,
 κ' εἶπαν ὁ ξένος νὰ σταλῇ, γιὰτί σωστά μίλοῦσε.
 Και λάλησε τοῦ κῆρυκα ὁ ἀντρόφυχος ὁ Ἄλκινος·
 «Σμίξε, Ποντόνε, τὸ κρασί και μοίρασε το σὲ ὄλους
 50 μὲς στὸ παλάτι, προσευκὲς νὰ κάμουμε τοῦ Δία,
 κι ἀπὲ νὰ προβοδήσουμε τὸν ξένο στὸ νησί του.»

Εἶπε, και πρόσγλυκο κρασί τοὺς ἔσμιξε ὁ Ποντόνος,
 και σ' ὄλους γύρω μοίρασε· κ' ἐκεῖνοι ἀπὸ τίς ἔδρες
 στοὺς τρισμακάριστους θεοὺς ποῦναι στὰ οὐράνια, στάξαν.
 Τότες σηκώθηκε ὁ τρανὸς Δυσσέας, στῆς Ἀρήτης
 τὰ χέρια τὸ διπλόκουπο παράδωσε ποτήρι,
 και λάλησέ της κ' εἶπε της μὲ φτερωμένα λόγια·
 «Γειά σου, χαρὰ σου ὀλοζωῆς, βασίλισσα, ὄσπου νᾶρθουν
 60 τὰ γερατεῖα κι ὁ θάνατος, πὺ τοὺς θνητοὺς προσμένουν·
 μισεύω τώρα, κ' εὔκουμαι νὰ χαιρέσαι ἐδῶ μέσα
 τὰ τέκνα σου και τὸ λαὸ και τὸ γενναῖο Ἄλκίνο.»

Εἶπε, και διάβηκε ὁ λαμπρὸς Δυσσέας τὸ κατώφλι,
 και κῆρυκα ὁ ἀντρόκαρδος ὁ Ἄλκινος στέλνει ὀμπρός του,
 νὰ τονὲ φέρῃ στὸ γιὰλό πρὸς τὸ γοργὸ καράβι·
 κ' ἡ Ἀρήτη δοῦλες τοῦβαλε νὰ τότε συνοδέψουν.
 Σκοντὶ καλοπλυμένο ἡ μιὰ σηκώνει και χιτώνα,
 ἄλλη σεντούκι κουβαλάει καλόφτιαστο, και τρίτη
 μὲ τὸ κρασί τὸ κόκκινο και μὲ θροφή ἀκλουθοῦσε.

Και στὸ γιὰλό σὰ φτάσανε, και στὸ καράβι μπῆκαν,
 70 τὰ παληκάρια οἱ προβοδοὶ στὸ κουφωτὸ καράβι
 πῆραν και βάλαν τὰ πιωτὰ και τίς προμήθειες ὄλες
 και τοῦ Ὀδυσσέα στρώσαγε βελέντζα και σεντόνι
 στοῦ καραβιοῦ τὸ κάσαρο, γιὰ νὰ γλυκοκοιμάται
 στὴν πρῆμη· αὐτὸς ἀνέθηκε και πλάγιασ' ἐκεῖ τότες
 σιωπώντας· κι αὐτοὶ κάθησαν ἀραδιαστοὶ στοὺς πάγκους,
 και τὸ παράγγι ξέλυσαν ἀπὸ τὴν τρύπια δέστρα.
 Και πίσω καθὼς γέρονε και τὰ νερὰ σκορποῦσαν,
 ὕπνος βαρὺς κατέβαινε πᾶς στὰ ματόφυλλά του,
 βαθὺς περίσσια και γλυκός, μὲ θάνατο παρόμοιος.
 80 Σὰν πὺ σὲ κάμπο ἀλόγατα τετράζυγα βαρβάτα
 στοῦ μαστιγιοῦ τὸ χτύπημα μαζί χουμίζουν ὄλα,
 κι ἀναπηδώντας ἀψηλὰ μεγάλο δρόμο κόβουν,

ἔτσι κ' ἡ πλώρη ἀνέβαινε τοῦ ψήλου, κι ἀποπίσω
 τοῦ πολυτάραχου γυαλοῦ τὸ κῦμα ἀφρομανοῦσέ.
 Κ' ἔτρεχ' ἐκεῖνο μιὰ χαρά, πού μήτε κινκινέζι,
 τὸ πιὸ γοργὸ πετάμενο θὰ μπόρεια νὰ τὸ φτάξῃ.
 Μὲ τέτοια φόρα διάβαινε στὶς θάλασσες ἀπάνω,
 φέροντας ἄντρα μὲ θεοὺς παρόμοιο στὴ σοφία,
 πού ἀρίθμητα ἄλλοτες δεινὰ κι ἂν ἔπαθε ἡ ψυχὴ του,
 σὲ ἀντρῶν πολέμους καὶ φοιτῆτὰ ταξίδια τοῦ πελάγου,
 τώρα κοιμόταν ἤσυχα, τὰ πάθια του ξεχνώντας.

Σὰν πρόβαλε τὸ φωτερὸ τᾶστέρι πού στὰ οὐράνια
 τῆς νυχτογέννητης αὐγῆς πρωτομηνάει τὴ φέξῃ,
 τὸ πλοῖο τὸ πελαγόδρομο ζύγωνε πιά στὸ Θιάκι.

Βρίσκειτ' ἐκεῖ τοῦ Φόρκυνα, τοῦ πελαγήσου γέρον,
 κάποιο λιμάνι, καὶ σ' αὐτὸ δυὸ κάβοι πού προβάλλουν,
 βραχόσπαρτοι, πρὸς τὴν μπασιά τοῦ λιμανιοῦ συγκλίνουν,
 κι ὄξω κρατοῦν τὰ κύματα πού οἱ τρικυμιές σηκώνουν
 μὰ μέσα τὰ καλόφτιαστα συχάζουνε καράβια,
 δίχως δεσίματα, ἅμα μποῦν καὶ βροῦνε ἀραξοβόλι.
 Εἶναι κ' ἐλιά μακρόφυλλη βαθιὰ μὲς στὸ λιμάνι
 καὶ δίπλα τῆς ἀχνόθαμπη σπηλιά χαριτωμένῃ,
 ἱερὸ λημέρι τῶ Νυφῶν πού λέγονται Ναϊάδες.
 Κροντήρια καὶ διπλόχερες λαγῆνες ἐκεῖ βρίσκεις,
 πού τὰ μελίσσια μέσα τους πηγαίνουν καὶ φωλιάζουν.
 Εἶναι καὶ πέτρινοι ἀργαλειοὶ περίτρανοι, πού οἱ Νύφες
 φαίνουν σκουτιὰ πορφυρωτὰ πού βλέπεις καὶ θαμάζεις.
 Ἔχει κι ἀστείρευτα νερά, καὶ θύρες δυό· μιὰ θύρα
 πρὸς τὸ Βοριά πού δύνουνται ναῦλίζουνται καὶ ἀνθρῶποι,
 κ' ἡ ἄλλη, θεϊκιά, πρὸς τὸ Νοτιά, πού ἀνθρῶποι δὲν περνᾶνε,
 μόνε εἶναι τῶν ἀθάνατων ἡ θύρα ἐκεῖνη δρόμος.

Αὐτὰ ἀπὸ πρὶν γνωρίζοντας μπῆκαν ἐκεῖ νᾶράζουν,
 καὶ τὸ καράβι στὴ στεριά ἔξω ἔπεσε ὡς τὴ μέση·
 μὲ τέτοια ὄρμη τὸ σπρώχνανε στὰ ὀμπρὸς οἱ λαμνοκόποι.
 Καὶ στὴ στεριά σὰ βγήκανε ἀπ' τὸ γερὸ καράβι,
 πρῶτ' ἀπ' τὸ πλοῖο τὸ κουφωτὸ τὸν Ὀδυσσεά σηκώσαν·
 μὲ τὸ σεντόνι τὸ λινὸ καὶ τὸ λαμπρὸ στρωσίδι
 στὴν ἀμμουδιά τὸν ἔθεσαν καθὼς βαριοκοιμόταν,
 κ' ὕστερα βγάλαν τὰ καλά πού οἱ Φαίακες τοῦ δῶκαν
 πού ἐρχόταν μὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὴ χάρη στὴν πατρίδα.

Τᾶθρεσαν ὄλα στῆς ἐλιάς τὴ ρίζα σωριασμένα.
 ὄξω ἀπ' τὸ δρόμο, μὴν τὰ δὴ περαστικὸς κανένας,
 καὶ πῆγ' καὶ τὰ πειράξῃ πρὶν ξυπνήσῃ ὁ Ὀδυσσεάς.
 Κι αὐτοὶ ξαναγυρίζανε στὸν τόπο τους. Μὰ ὁ Σείστης
 δὲν ἔχναε τίς φοβέρες του στὸ θεϊκὸ Ὀδυσσεά,
 καὶ πῆγε τοῦ Δία στὸν Ὀλυμπο τὴ γνώμη νὰ ρωτήσῃ·

«Δία πατέρα, ἐγὼ τιμὴ δὲ θάξω πιά καὶ δόξα
 μὲς στοὺς θνητοὺς, μιάς καὶ θνητοὶ δὲ μὲ τιμοῦν ἐμένα,
 οἱ Φαίακες δά, πού λέγονται κι ἀπόγονοι δικοί μου. 130
 Γιὰ τὸ Δυσσεά τὸ εἶπα ἐγὼ πὼς στὴν πατρίδα θάρθῃ,
 πολλὰ σὰν πάθῃ· γυρισμὸ νὰ τοῦ ἀρηθῶ ποτές μου
 δὲ θέλησα, τί τόταξες ἐσὺ πὼς θὰ γυρίσῃ.

Καὶ τώρα αὐτοὶ τὸν πέρασαν μὲ τὸ γοργὸ καράβι
 καθὼς βαθιοκοιμότανε, τὸν ἔβγαλαν στὸ Θιάκι,
 καὶ τοῦδωκαν ἀρίφνητα χαρίσματα, χρυσάφι,
 χαλκὸ καὶ δουλευτὰ σκουτιὰ, πού τόσα κι ἀπ' τὴν Τροία
 δὲ θᾶφερνε ἂν ἐρχότανε ἀποκείθε δίχως βλάβῃ,
 μὲ τὸ σωστὸ μερίδιο τοῦ ἀπὸ λάφυρα γυρνώντας.»

Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
 «Σείστη, μεγαλοδύναμη, τί λόγο πῆγες κ' εἶπες; 140
 Δὲ σ' ἀψηφοῦν οἱ ἀθάνατοι καὶ πὼς θὰ ἀποκοτοῦσαν
 ἐσένα τὸ μεγάλο τους καὶ πρῶτο νᾶψηφήσουν;
 Κι ἂν ἄντρας κάποιος δυνατὸς κι ἀπόκοτος θελήσῃ
 νὰ σὲ προσβάλλῃ, ἐσὺ μπορεῖς νὰ γδικιωθῆς κατόπι.
 Κάμε ὅπως θέλεις, καὶ καθὼς καλὸ τὸ κρίνει ὁ νοῦς σου.»

Κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθηκε ὁ σείστης Ποσειδώνας·
 «Μεμιάς, ὦ μαυροσύννεφε, θάρκανα αὐτὸ πού κρένεις,
 μὰ πάντα τὸ θυμὸ σου ἐγὼ φοβάμαι κι ἀποφεύγω.
 Καὶ τώρα θέλω τῷμορφο καράβι τῶ Φαιάκων
 πού θάρθῃ ἀπὸ προβόδωμα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
 νὰ σπάσω καὶ στὴ χώρα τους βουνὸ νὰ ρίξω γύρω,
 νὰ πάσουν καὶ νὰ μὴν μποροῦν νὰ προβοδοῦν ἀνθρώπους.» 150

Κι ὁ Δίας τοῦ ἀποκρένεται ὁ συννεφομαζώχτης·
 «Αὐτὸ θαρῶ καλύτερο μέσα στὸ νοῦ μου, ὦ φίλε
 ὄλοι ἀπ' τὴ χώρα σὰ θωροῦν τὸ πλοῖο νᾶρμενίξῃ,
 ἐσὺ ἀποδίπλα στὴ στεριά βράχο νὰ τὸ πετρώσῃς,
 νὰ μοιάξῃ σὰν πλεύμενο, καὶ νὰ θαμάζονται ὄλοι
 καὶ μὲ τρανὸ τὴ χώρα τους βουνὸ νὰ τριγυρίζῃς.»

Αὐτὸ ἅπ' τὸ Δία σὺν ἄκουσε τοῦ κόσμου ὁ μέγας σείσθης
 πρὸς τῇ Σκερία ξεκίνησε, τὸν τόπο τὸν Φαιάκων, 160
 καὶ στάθηκε σὺν πρόβαλε τὰνάφρουδο καράβι
 στὸ κῦμα γοργολάμμοντας, ζυγώνει ὁ Ποσειδάωνας,
 μὲ τὴν παλάμη τὸ βαράει, στὰ βάθια τὸ ριζώνει,
 πέτρα τὸ κάνει, ξεκινάει καὶ χάνεται ἀποκειθε.

Κ' οἱ Φαίακες οἱ μακρόλαμνοι κ' οἱ θαλασσακουσμένοι
 μὲ λόγια τότες φτερωτὰ μιλοῦσαν μεταξύ τους,
 κ' ἕνας τους γύρνας κ' ἔλεγε τοῦ διπλανοῦ του ἐτοῦτα·

«Ἄλλοις, καὶ ποιὸς μᾶς ἔδесе στὰ πέλαγα τὸ πλοῖο,
 στὴ χώρα καθὼς γύριζε κι δλόβολο φαινόταν;»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τί γένηκε δὲ γνώριζε κανεὶς τους. 170

Κι ὁ Ἄλκινος τότε ὁ βασιλιάς ξαγόρευέ τους κ' εἶπε·

«Γιὰ δῆτε πῶς οἱ παλαιῖκές μᾶς βγαίνουν προφητεῖες
 τοῦ κύρη μου, σὺν ἔλεγε πῶς μᾶς φτονοῦσε ὁ Σείστης,
 ποὺ ὄλους ἔμεις ἀπειράχτοι στὴ γῆς τους προβοδάμε,
 κ' εἶπε πὼς κάποιο Φαιακινὸ καλόφτιαστο καράβι
 ποὺ θάρθη ἀπὸ προβόδημα στὰ θαμπερὰ πελάγη,
 θὰ σπάση καὶ στὴ χώρα μας βουνὸ θὰ ρίξη γύρω.

Αὐτὰ εἶπε τότε ὁ γέροντας, καὶ σήμερα τελιοῦνται.

Μὰ ἔλατε τώρα, κι ὅτι πῶ νὰ τὸ καλοδεχοῦμε·

Μὴν προβοδάτε πιά θνητό, σὺν ἔρχεται κανένας 180

στὴ χώρα μας· κι ἄς σφάξουμε τοῦ Ποσειδάωνα τώρα
 δώδεκα ταύρους διαλεχτούς, ἴσως καὶ σπλαχνιστῆ μας,
 καὶ μὲ τρανὸ τῇ χώρα μας βουνὸ δὲν τριγυρίξῃ.»

Εἶπε, κι αὐτοὶ φοβήθηκαν, καὶ τοίμασαν τοὺς ταύρους.

Καὶ τότες προσευκλήθηκαν στὸ ρῆγα Ποσειδάωνα
 οἱ ἀφέντηδες κ' οἱ προεστοὶ τῆς χώρας τῷ Φαιάκων,
 δλόρθοι γύρω στὸ βωμό. Κι ὁ μέγας ὁ Ὀδυσσεάς
 σηκώθη ἀπὸ τὸν ὕπνο του στὴ γῆς τὴν πατρικὴ του,
 καὶ μήτε τὴν γνῶρισε, καιροὺς ξενιτεμένος·

τί ἢ διογέννητη Ἄθηνᾶ μ' ἀχνὸ τὸν περὲχοῦσε, 190

νὰ τὸν φυλάξῃ ἀγνώριστο, καὶ νὰ τὸν δασκαλέψῃ,
 μὴν τονὲ νοιώσῃ ἢ σύγκοιτη κ' οἱ φίλοι κ' οἱ πολῖτες,
 πρὶν κάθε τους ἀδίκημα πλερώσουν οἱ μνηστήρες.

Γιὰ δαῦτο καὶ τοῦ σφάνταζαν ἀλλοιώτικα ὅλα γύρω,
 τὰ μονοπάτια τὰ μακριά, τὰ δλόκλειστα λιμάνια,
 τὰ δέντρα τὰ ὄλοφούντωτα, κ' οἱ βραχουριὲς παντοῦθε.

Πετιέται ἄπάνω, στέκεται, κοιτάζει τὴν πατρίδα,
 καὶ τότε θλιβερὰ βογγάει, καὶ τὰ μεριὰ βαρώντας
 μὲ τίς παλάμες, κλαίγεται καὶ λέει μυρολογώντας·

«Ἄλλοις μου, καὶ σὲ τί λογιῆς ἀνθρώπων ἦρθα χώρα; 200

νᾶναι ἄραγες ἀσύστατοι κι ἀδικοπράχτες κι ἄγριοι,

ἢ νᾶχουνε φιλοξενιά καὶ θεοφοβιά στὸ νοῦ τους;

Ποῦ φέρνω αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς; καὶ ποῦ πλανιέμαι ἀτὸς μου;

Μακάρι ἄς ἔμνησκαν αὐτοὶ στὴ χώρα τῷ Φαιάκων,

καὶ τότε σὲ ἄλλο βασιλιά θὰ πρόσφευγα μεγάλο,

ποῦ θὰ μὲ καλοδέχονταν καὶ θὰ μὲ προβοδοῦσε.

Ποῦ τώρα νὰ τὰ θέσω αὐτὰ δὲν ξέρω, μήτε πάλε

τάφήνω ἐδῶ, μὴν ἔρθουνε καὶ μοῦ τάρπάξουν ἄλλοι.

Ἄλλοις μου, σὲ ὅλα γνωστικοὶ δὲν εἶτανε καὶ δίκιοι

οἱ ἀφέντηδες κ' οἱ προεστοὶ τῷ Φαιάκων, τί μὲ φέραν 210

σὲ ξένη γῆς· μοῦ κρένανε πὼς τάχα θὰ μὲ πᾶνε

στὸ Θιάκι μου τὸ ξάστερο, καὶ δὲ μοῦ τὸ τελέσαν.

Ὁ Δίας ὁ συνακουστής γι' αὐτὸ νὰ τοὺς πλερώσῃ,

ποὺ ὄλους θωρεῖ ἀποπάνωθε, καὶ τοὺς κακοὺς παιδεύει.

Μὰ τώρα ἄς πάω, τοὺς θησαυροὺς νὰ δῶ καὶ νὰ μετρήσω,

μὴν πῆραν κάτι φεύγοντας μὲ τὸ γοργὸ καράβι.»

Σὺν εἶπε αὐτά, τοὺς τρίποδες μετροῦσε τοὺς πανώριους,

καὶ τὰ λεβέτια, τὰ σκουτιὰ, καὶ τὸ λαμπρὸ χρυσάφι,

καὶ τίποτε δὲν τοῦλειπε· μὰ ἔκλαιε γιὰ τῇ γῆς του,

καὶ πικραναστενάζοντας σερνότανε στὴν ἄκρη 220

τοῦ πολυτάραχου γιαιλοῦ. Κ' ἦρθε ἡ Ἄθηνᾶ σιμά του,

μοιάζοντας νέο πιστικὸ ποὺ πρόβατα φυλάγει,

περίσσια τρυφερόκορμο, καὶ σὰ βασιλοπαίδι.

Εἶχε διπλὴ στὸν ὦμο της καλόφτιαση φλοκάτα,

στὰ ὠραῖα πόδια σάνταλα, στὰ χέρια της κοντάρι.

Ἄμα τὴν εἶδε χάρηκε καὶ ζύγωσε ὁ Δυσσεάς,

καὶ φώναξέ την, κ' εἶπε της μὲ λόγια φτερωμένα·

«Φίλε, ποῦ πρῶτος ἔλαγες σ' αὐτὴ τῇ χώρα ὀμπρὸς μου,

γειά σου, καὶ μὴ μοῦ φέρνεσαι κακόγνωμα· μόν' σῶσε

κ' ἐτοῦτα ἐδῶ κ' ἐμένανε· τί σὰ θεό μου ἐσένα 230

κοιτώντας καὶ δοξάζοντας στὰ γόνατά σου πέφτω.

Καὶ τοῦτο τώρα ξήγα μου μὲ ἀλήθεια, νὰ τὸ ξέρω·

Ποιά γῆ νὰ εἴη αὐτή, καὶ ποιὸς λαός; τί ἀνθρώποι ἐδῶ γεννιοῦνται;

νᾶναι νησάκι ξάστερο κι αὐτό, γιὰ μήπως ἄκρη

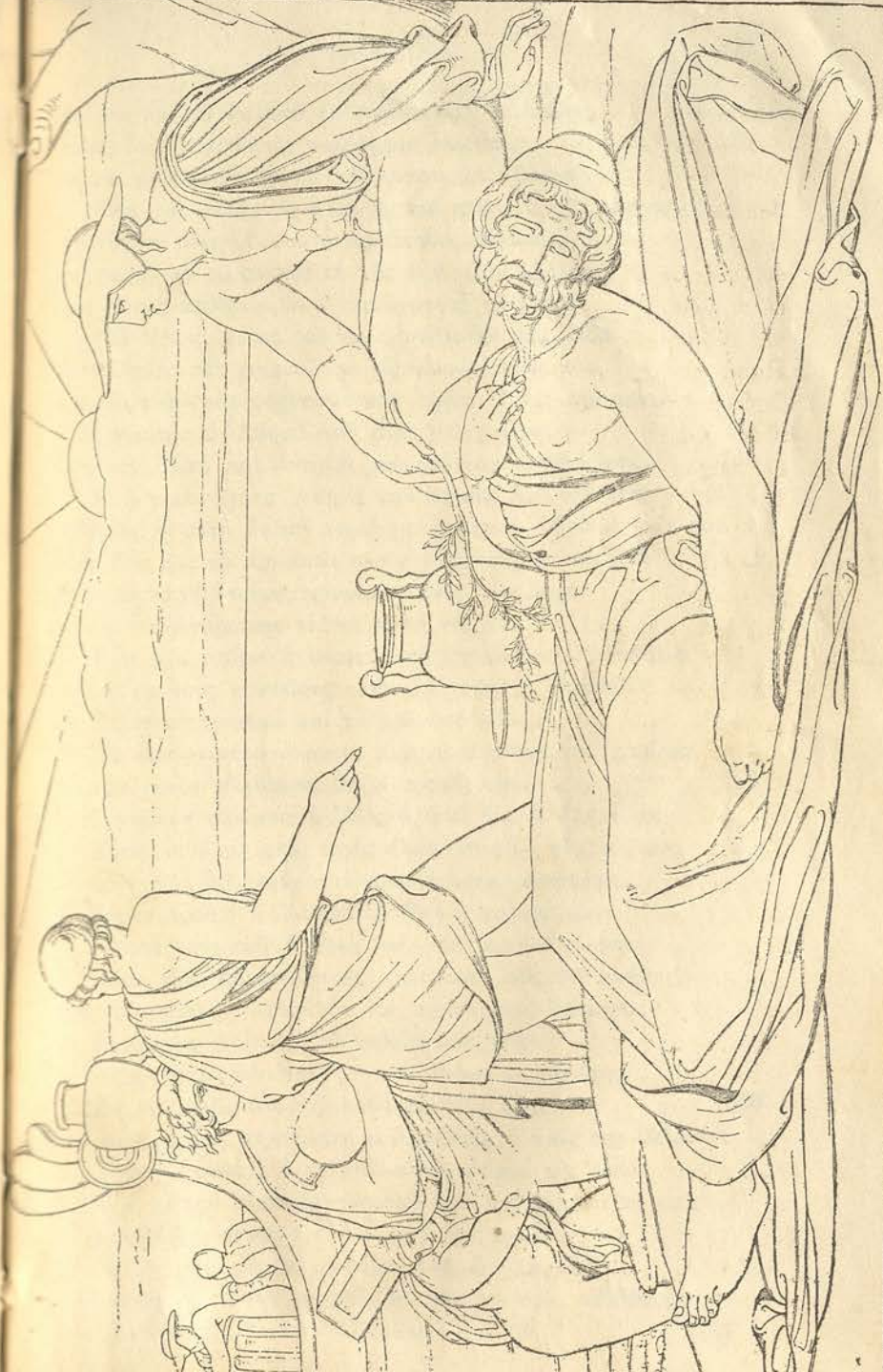
Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος γυρίζει καὶ τῆς κρένει
 «Δύσκολα ὁ ἄνθρωπος, θεά, σὲ νοιώθει ἅ σ' ἀγναντέψη,
 ὅσο κι ἂν ξέρη· γιατί ἐσὺ λογιῆς μοιασίδια παίρνεις.
 Τοῦτο γινωρίζω ἐγὼ καλά, πὼς πρῶτα μοῦ εἴσουν φίλη,
 ὅσον καιρὸ μαχόμεσταν οἱ Ἄχαιοι στὴν Τροία.
 Μὰ ἀπότου ἐμεῖς κουρσέψαμε τὴ χώρα τοῦ Πριάμου,
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε, κι ὁ θεὸς μᾶς σκόρπισε ὅλους,
 δὲ σ' εἶδα μήτε σ' ἔνοιωσα, διογέννητη, ἀπὸ τότες,
 μὲς στὸ καράβι μου νάρθηξ καὶ νὰ μὲ διαφεντέψης.
 Παρὰ πλανιόμενον ἅπανα μὲ τὴν καρδιά καμένη,
 ὥσότου ἀπὸ τὰ βάσανα οἱ θεοὶ μὲ λευτερώσαν,
 κ' ἐσὺ πιά μὲ τὰ λόγια σου στὴν πλούσια γῆς τῷ Φαιάκων
 μὲ γκάρδιωνες, καὶ μ' ἔφερες ἀτῆ σου μὲς στὴ χώρα.
 Μὰ στοῦ γονιοῦ σου τῶνομα παρακαλῶ σε τώρα,
 τί δὲν πιστεύω νᾶφτασα στὸ ξάστερό μου Θιάκι,
 μόνε πλανιέμαι σ' ἄλλη γῆς, κι αὐτὰ θαρρῶ πὺ μοῦipes,
 μὲ πονηριὰ μοῦ τᾶπλασες, τὸ νοῦ μου νὰ γελάσης·
 λέγε μου, ἀλήθεια βρίσκουμαι στὴν ποθητὴ πατριδα;»

320

Κ' ἡ γαλανόματη Ἀθηναῖα τοῦ ἀπολογήθη τότες
 «Μὲ τέτοιες πάντα συλλογὲς τὸ νοῦ σου βασανίζεις
 γι αὐτὸ κ' ἐγὼ στὰ πάθια σου μονάχο δὲ σ' ἀφήνω,
 πούσαι δὰ τόσο γνωστικός, καλὸς κι ἀνοιχτομάτης.
 Ἄν εἶταν ἄλλος κ' ἔρχονταν στὸν τόπο του ἀπ' τὰ ξένα,
 θενᾶτρεχε, τὴ σύγκοιτη νὰ δῆ καὶ τὰ παιδιά του
 μὰ ἀκόμα ἐσὺ δὲ λαχταρεῖς νὰ μάθης καὶ ν' ἀκούσης,
 μόν' πρῶτα τὴ γυναῖκα σου ζητᾶς νὰ δοκιμάσης,
 πὺ μὲς στὸν πύργο κάθεται καὶ τυραννιέται ἡ ἔρμη,
 κ' οἱ νύχτες της, κ' οἱ μέρες της περνᾶνε μὲ τὰ δάκρυα.
 Ποιῆς δὲν τὸ φοβόμουνα, μόν' τῶχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου,
 πὼς πίσω θενᾶρθῆς χωρὶς κανένα σύντροφό σου·
 ὅμως στὸν Ποσειδῶνα ἐγὼ, σταδέρφι τοῦ γονιοῦ μου,
 δὲν ἤθελα νᾶντισιαθῶ, τί σοῦ εἶταν χολωμένος,
 τὸ μάτι ἀπότου τύφλωσες τοῦ ἀγαπημένου γιοῦ του.
 Τώρα τοὺς τόπους τοῦ Θιακιοῦ γιὰ νὰ πειστής σοῦ δείχνω.
 Νά, τοῦ παλιοῦ θαλασσινοῦ τοῦ Φόρκυνα ὁ λιμῶνας·
 νά, κ' ἡ μακρόφυλλη ἡ ἑλιά στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη,
 καὶ δίπλα της ἡ ἀχνόθαμπη σπηλιά, ἡ χαριτωμένη,
 ἱερὸ λημέρι τῶν Νυφῶν πὺ λέγονται Ναϊάδες»

330

340

ἐκεῖ ἔναι καὶ τὸ θολωτὸ τὸ σπήλιον ποῦ σ' ἐκείνες
πολλὰς ἐσὺ ἑκατοβοδιὰς καλὸδεχτες τελοῦσες· 350
νά, καὶ τὸ Νήριτον βουνόν, τόλῳσκεπο ἀπὸ δάσια.»

Εἶπε, καὶ σκόρπισε ὁ ἀχνός, καὶ φάνη ἡ γῆς τριγύρω·
τὴν εἶδε καὶ ἀναγάλλιασε ὁ πολὺπαθος Δυσσέας,
καὶ χαίροντας σὰ φίλησε τὴ γῆς τὴν πλουτοδότρα,
στὶς Νύφες προσευκλήθη σηκώνοντας τὰ χέρια·

«ὦ Νύφες, κόρες τοῦ Διός, νάξιωθῶ σας πάλα
δὲν τόλιζα· σὰς χαιρετῶ μὲ τίς γλυκὲς εὐκὲς μου,
καὶ δῶρα θὰ σὰς φέρνουμε σὰν πρῶτα ἡμεῖς περίσσια,
ἂν ἡ νικήτρα ἡ Ἄθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
ζωὴ μοῦ δώσῃ, καὶ ἀντρεία στὸ γιὸ τὸν ἀκριβόν μου.» 360

Κ' ἡ γαλανόματη Ἄθηνᾶ τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε·
«Θάρρος, γι' αὐτὰ ἄς μὴ νοιάζεται καθόλου τώρα ὁ νοῦς σου.
Μόν' ἔλα, καὶ τὰ πράματα στὰ βάθια τῶριον σπήλιον
ἄς πᾶμε νάπιθώσουμε, κρυμμένα ἐκεῖ νὰ τᾶχῃς·
κατόπι συλλογιόμαστε τί ἔναι καλὸ νὰ γίνῃ.»

Εἶπε, καὶ μῆκε ἡ θέαινα στὸ ἀχνόθαμπο τὸ σπήλιον,
γιὰ νάβρῃ τοὺς κρυψῶνες τοῦ καὶ τότες ὁ Ὀδυσσεύς
τῆς ἔφερε τὰ χρυσικὰ καὶ τὰ χαλκοστολίδια,
καὶ τὰ καλόφτιαστα σκουτιὰ ποῦ οἱ Φαίιακες τοῦ χαρίσαν.
Κι' ἀφοῦ καλὰ τὰπίθωσε, βάζει τρανὸ λιθάρι 370
στοῦ σπήλιον τὸ ἔμπρ' ἡ Ἄθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.

Τότες καθῆσαν στῆς ἱερῆς ἐλιᾶς τῆ ρίζα οἱ δύο τους,
νὰ δοῦν πῶς θὰ ξεκάμουνε τοὺς ἀτιμούς μνηστῆρες.

Κι' ἄρχισε πρώτη ἡ Ἄθηνᾶ, ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσεύς,
δὲς τώρα τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες πῶς θὰ σπάσῃς,
ποῦ τρία χρόνια κυβερνοῦν τὸν πύργο σου, ζητώντας
μὲ δῶρα νάποχτήσουνε τὸ ἰσόθεόν σου ταίρι·
κ' ἐκείνη, πάντα κλαίγοντας, ποῦ ἀκόμα νὰ γυρίσῃς,
ἐλπίδες καὶ ταξίματα τοῦ καθενοῦ τους δίνει, 380
καὶ τοὺς μηνάει μηνήματα, καὶ ἄς κλώθῃ ὁ νοῦς της ἄλλα.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος γύρισε καὶ τῆς εἶπε·
«Ἄλλοι, μὲ τοῦ Ἀγαμέμνονα τοῦ γιοῦ τοῦ Ἀτρεῆ τὴ μοῖρα,
θάνατο θάβρισκα κακὸ κ' ἐγὼ μὲς στὸ παλάτι,
ἂν ὅλα δὲ μοῦ τᾶλεγεσ καθάρια ἐσὺ, ὦ θεὰ μου.

Καὶ τώρα ὁρμήνεψέ με πῶς νὰ πάω νὰ τοὺς παιδέψω·

ἀτή σου στέκου πλάγι μου καὶ δίνε μου ἀντρείοσύνη,
σάν τότες πού χαλνούσαμε τὰ ὄρια πυργιὰ τῆς Τροίας.

Ἄν ἔτσι μοῦ παράστεκες λαμπρή, ὦ γαλανομάτα,
καὶ μὲ τρακόσους θάβγαινα νὰ χτυπηθῶ νομάτους
σιμά σου, τί τὴν πρόθυμη διαφέντεψή σου θάχα.»

390

Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογήθη τότες:

Ἔσιμά σου θάμαι, καὶ πολὺ, καὶ δὲ θὰ σ' ἀστοχήσω.
σάν ἔρθῃ ἡ ὥρα καὶ θαρρῶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μνηστῆρες
πού τῶρα κατατρώγουνε τὸ βιός σου θὰ σκορπίσουν
καὶ τὸ αἷμα τους καὶ τὰ μυαλὰ τότε στὸ χῶμα ἀπάνω.

Μὰ πρῶτα πρέπει ἀγνώριστο στοὺς ἄλλους νὰ σὲ κάνω
θὰ σοῦ ζαρῶσω τῶμορφο καὶ λυγερὸ κορμί σου,

θὰ σοῦ ἀφανίσω τὰ ξανθὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς σου,

καὶ θὰ ντυθῆς παλιόρουχο, νὰ σὲ σιχαίνονται ὅλοι

400

τὰ μάτια σου τὰ λαμπερά, θαμπὰ θὰ σοῦ τὰ κάνω,

πού τιποτένιος νὰ φανῆς καὶ στοὺς μνηστῆρες ὅλους,

καὶ στῆ γυναίκα καὶ στὸ γιὸ πού μὲς στὸ σπίτι ἀφήκες.

Καὶ πρῶτα τὸ χοιροβοσκὸ πήγαινε νάνταμῶσης,

πού νοιάζεται τοὺς χοίρους σου, καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του,

μὰ καὶ τὸ γιόκα σου ἀγαπᾷ, καὶ τὸ χρυσὸ σου ταίρι.

Σιμά στὰ ζῶα θὰ κάθεται, πού βόσκουνε στὴν πέτρα

τοῦ Κόρακα, πού εἶναι κοντὰ κ' ἡ Ἀρέθουσα ἡ βρουσοῦλα.

Τρῶν βαλανίδια νόστιμα, κι ἀχνὸ νεράκι πίνουν,

καὶ καλοθρέφονται μ' αὐτὰ καὶ πλήθιο πάχος πιάνουν.

410

Ἐκεῖ μαζί του κάθησε καὶ ρώτηξέ τον ὅλα,

ὅσπου στὴν καλογύναικη νὰ πάω ἐγὼ τῆ Σπάρτη,

τὸ γιό σου τὸν Τηλέμαχο, Ὀδυσσεά μου, νὰ φωνάξω

αὐτὸς στῆ Λακεδαίμονα, τοῦ Μενελάου τῆ χώρα,

πῆγε νὰ μάθῃ ἂν τάχα ζῆς κι ἀκούγεσαι στὸν κόσμο.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνὸς ἀπολογήθη κ' εἶπε:

Ἔτι δὲν τοῦ τῶλεγεσ ἐσύ, πού ὅλα τὰ ξέρει ὁ νοῦς σου;

ἢ τάχα μὲς στὰ πέλαγα κι αὐτὸς γιὰ νὰ πλανιέται

μὲ βάσανα, καὶ νὰ τοῦ τρῶν οἱ ἄλλοι τὰ καλά του;»

Κ' ἡ γαλανόματη θεὰ τοῦ ἀπολογήθη τότες:

420

Ἔτι αὐτὸν μὴν πολυνοιάζεσαι ἐγὼ τὸν ὀδηγοῦσα

πού τῶνομά του νάκουστῆ πηγαίνοντας κεῖ κάτω.

Βάσανα αὐτὸς δὲν ἔχει ἐκεῖ, μόν' κάθεται στοὺς πύργους

τοῦ γιοῦ τοῦ Ἄτρεά, καὶ χαίρεται τὰρίφνητα καλά του.

Μὲ μαῦρο πλοῖο οἱ ἄγουροι κι ἂν τοῦστησαν καρτέρι,
ὃ χαλασμό του θέλοντας στὸ Θιάκι πρὶ γυρίση,
δὲν τὸ φοβάμαι αὐτό· θαρρῶ πὼς κάμποσους μνηστῆρες
θὰ φάῃ ἡ γῆς, πού σήμερα τὸ βιός σου καταλοῦνε.»

Αὐτὰ σάν εἶπε, μὲ ραβδί τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλάδα,
καὶ ζάρωσε τὸ λυγερὸ καὶ τῶμορφο κορμί του,

430

καὶ τὰ ξανθὰ τοῦ ἀφάνισε μαλλιά τῆς κεφαλῆς του,

καὶ σκέπασε μὲ γέρικο πετσί τὰ μέλη του ὅλα·

τὰ δυὸ του μάτια θάμπωσε πού πρῶτα ἀστραποφέγγαν,

καὶ μ' ἄσκημα παλιόρουχα τοῦντυσε τὸ κορμί του,

κουρελιασμένα καὶ λερὰ καὶ μαῦρα ἀπὸ καπνίλα,

μ' ἀπάνω λάφινη προβεῖα μακριὰ καὶ μαδημένη·

τοῦ δίνει καὶ ραβδί χοντρό, κ' ἕναν τορβᾶ στὸν ὄμο

σκισμένο καὶ μὲ πρόστυχο σκοινὶ γιὰ κρεμαστήρι.

Αὐτὰ εἶπαν, καὶ χωρίστηκαν· κ' ἐκεῖνη πῆγε νάβρη

440

στῆ θεῖα τῆ Λακεδαίμονα τὰγόρι τοῦ Ὀδυσσεά.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ε.

Κι ἀπ' τὸ λιμάνι πῆρε αὐτὸς βουνήσιο μονοπάτι
σὲ δάσια μέσα, πού ἡ θεὰ τοῦ τῶχε πεῖ πὼς ζοῦσε
ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς πού νοιάζονταν τὸ βιός του
πιώτερο ἀπ' ὅλους πού ὁ τρανὸς Δυσσέας εἶχε δικούς του.

Τὸν βοῆκε καὶ καθότανε στὰ ξώθυρα μονάχος,
μπρὸς σὲ μεγάλο αὐλόγυρο ἀψηλόστεκο κι ὠραῖο,
μὲ δρόμο γύρω, πού ἴδιος του τὸν εἶχε ἐκεῖ φτιασμένο
γιὰ τοῦ ξενιτεμένου του τοῦ ἀφεντικοῦ τοὺς χοίρους,

δίχως νὰ ξέρῃ ἡ ἀφέντισσα κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης,
ἀπὸ βουνόπετρες σιγρές, μ' ἀγριαπιδιὲς φραγμένο.

10

Κι ἀπόξω ὀρθόστησε πολλὰ παλούκια πυκνωμένα
γύρω τριγύρω ἀπὸ ἰδρὸνὰ καλὰ πελεκημένα·

καὶ χοιρομάντρες δώδεκα μὲς στὴν αὐλὴ εἶχε χτίσει
κοντὰ κοντὰ, κ' ἡ καθεμιὰ κλειοῦσε πενήντα μάννες

γουροῦνες χαμοπλαγιαστές· τὰσερονικὰ μαντρίζαν

ἔξω, πολὺ πιὸ λιγοστά· τί οἱ θεῖκοι οἱ μνηστῆρες

τὰ τρῶγαν, κι ὁ χοιροβοσκὸς τοὺς ἔφερνε ὀλοένα

κι ἀπὸ ἄνα, τὸ καλύτερο καὶ πιὸ παχὺ θρεφτάρον

τρακόσα ἐξήντα ἀσερονικὰ τοῦ μνήσκανε μονάχα.

20

Τέσσερες σκύλοι σὰ θεριά ξενύχιζαν κοντά τους,
 πού ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν τοὺς εἶχε ἀναθρεμμένους.
 Καινούρια ἐκεῖνος ταίριαζε στὰ πόδια του τσαρούχια,
 βόδινο κόβοντας πετσί καλοχρωματισμένο·
 γυρίζαν οἱ ἄλλοι ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ τὰ χοιροκοπάδια,
 οἱ τρεῖς· τὸν τέταρτο ὁ βοσκὸς στὴ χώρα εἶχε σταλμένο,
 θρεφτάρι στοὺς ἀπόκοτους μνηστῆρες γιὰ νὰ φέρη,
 γιὰ νὰ τὸ σφάξουνε, νὰ φᾶν καὶ κρέας νὰ χορτάσουν.

Καὶ ξάφνω τὰ μαντρόσκυλα σὰν εἶδαν τὸ Δυσσεῆα,
 τοῦ χύθηκαν γανγίζοντας· τότες μὲ γνώση χάμου
 κάθησε αὐτός, μὰ τοῦπεσεν ἡ ράβδα ἀπὸ τὸ χέρι,
 κ' ἐκεῖ θὰ κακοπάθαινε, στὴ σιάνη του ἀποδίπλα,
 μὰ χούμιξε γοργόποδος, ξεπίσω ὁ χοιροτρόφος
 στὴν ξώπορτα, καὶ τὸ πετσί τοῦ ξέφυγε ἀπ' τὸ χέρι.
 Καὶ τὰ σκυλιά του ἐδῶ κ' ἐκεῖ σὰ σκόρπισε μὲ πέτρες
 καὶ μὲ φοβέρες, γύρισε κι αὐτὰ εἶπε στὸν ἀφέντη·

«Ἀκόμα λίγο, κι ἄξαφνα σὲ ξέσκιζαν οἱ σκύλοι,
 κι ἀπ' ἀφορμὴ σου, γέρο μου, πολὺ θὰ ντροπιαζόμουν.
 Μὰ κι ἄλλα οἱ θεοὶ παθήματα καὶ στεναγμοὺς μοῦ δῶκαν,
 τί κάθουμαι καὶ κλαίγω ἐδῶ θεόμοιαστον ἀφέντη·
 κοιτάζω τὰ θρεφτάρια αὐτὰ γιὰ νὰ τὰ τρῶνε οἱ ξένοι,
 κ' ἐκεῖνος δίχως πόρεψη πλανιέται μερανύχτα
 σὲ χώρες μέσα ἀλλόγλωσσων ἀνθρώπων καὶ λημέρια,
 ἃ ζῆ δὰ ἀκόμα κι ἂν θωρῆ τοῦ γήλιου τὴ λαμπράδα.
 Μὰ ἔλα, γέρο, τώρα ἐσύ, κι ἄς πᾶμε στὴν καλύβα,
 κι ἀπὸ ψωμί κι ἀπὸ κρασί ἡ καρδιά σου σὰ χορτάση,
 λὲς ἀποποῦθε φάνηκες, καὶ ποιά τὰ βάσανά σου.»

Εἶπε ὁ καλὸς χοιροβοσκός, καὶ μέσα τονὲ πῆρε,
 καὶ τοῦστρωσε δασιὰ κλαδιά μ' ἀγριογιδοῦ ἀποπάνω
 προθειὰ τριχάτη καὶ τρανή, πὸν στρώμα του τὴν εἶχε.
 Κι αὐτὸς μ' ἔδαῦτα χάρηκε, καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε·

«Ὁ Δίας κ' οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἄς σοῦ δίνουν, ξένε,
 γιὰ τὸ καλὸ σου δέξιμο, τὰ πὸν ζητάει ἡ καρδιά σου.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες·
 «Μὰ κι ἀπὸ σένα πῶς μικρὸς νὰ ἐρχότανε, δὲ θάταν,
 ὧ ξένε μου, πρεπούμενο νὰ μὴν τιμήσω ξένο·
 τ' εἶναι τοῦ Δία ὄλ' οἱ φτωχοὶ κ' οἱ ξένοι· κι ἄρεστό 'ναι
 τὸ λίγο πὸν ἐμεῖς δίνουμε· νόμος αὐτὸς τῷ δούλῳν.

30

40

50

πὸν τὸν καινούριο ἀφέντη τους τονὲ φοβοῦνται πάντα·
 Τὶ τοῦκοψαν οἱ ἀθάνατοι τὸ γυρισμὸ του ἐκεῖνου,
 πὸν θὰ μ' ἀγάπαε γκαρδιακὰ καὶ θάδινέ μου πλούτια,
 σπίτι καὶ χτῆμα καὶ μαζί γυναίκα ζηλεμένη,
 κι ὅσα ὁ ἀφέντης ὁ καλὸς χαρίζει σὲ ἀνθρωπό του,
 πὸν καλοδούλεψε, κι ὁ θεὸς τὰ ἔργατά του ἄξαινε,
 καθὼς ἐμένα τὰ ἔργατα πὸν κάνω αὐτὰ μοῦ ἄξαινε.
 Ἄ γέραζε κι ὁ ἀφέντης μου δῶ πέρα, τί χαρὰ μου.
 Μὰ χάθηκε, πὸν ἄς χάνουνταν ἡ φύτρα τῆς Ἑλένης
 ἀλάκρη, πὸν ἀντρῶν ψυχὲς πλῆθος γι' αὐτὴ χαθῆκαν·
 γιὰτὶ γιὰ τοῦ Ἄγαμέμνονα τὴ χάρη κι αὐτὸς πῆγε
 στὸ Ἴλιο τάλογάρικο, τοὺς Τρῶες νὰ πολεμήση.»

Εἶπε, καὶ στὸ χιτῶνα του σφιχτόδεσε τὴ ζώνη,
 καὶ πρὸς τὶς μάντρες κίνησε, πὸν εἶταν κλεισμένοι χοῖροι.
 Ἀπὸ πῆρε καὶ τοὺς ἔσφαξε, κι ἀπὲ καψάλισέ τους,
 τοὺς λιάνισε καὶ πέρασε τὰ κρέατα στὶς σοῦβλες,
 καὶ σὰν καλοψηθήκανε τὰ φέρνει τοῦ Ὀδυσσεῆα,
 δλόξεστα μὲ τὰ σουβλιά, καὶ μ' ἄσπρο ἀλεύρι ἀπάνω.
 Σμίγει καὶ τὸ μελόγλυκο κρασί μες στὸ καρδάρι,
 καθίζει ἀγνάντια, τὸν καλεῖ, κι αὐτὰ τοῦ συντυχαίνει·

«Τρῶγε ἀπὸ δούλου χοιρινὸ κρεάσι τώρα, ὧ ξένε,
 τὰ παχουλὰ θρεφτάρια μας τὰ χαίρουνται οἱ μνηστῆρες,
 πὸν μέσα τους εἶναι ἄσπλαγχη κι ἀθεόφοβη ἡ ψυχὴ τους.
 Μὰ τᾶνομα οἱ μακαριστοὶ θεοὶ δὲν τὰγαπᾶνε,
 παρὰ τὰ δίκια καὶ καλὰ τιμοῦν καμώματά μας.
 Κι ἂν κακοπράχτες κι ἄτιμοι πατήσουνε γῆς ξένη,
 καὶ λάφυρα νάρπάξουνε τοὺς βοηθήση ὁ Δίας,
 τὸ πλοῖο φορτώνουν, καὶ γοργὰ στὸν τόπο τους γυρνοῦνε,
 τί τὴν ψυχὴ τους τυραννεῖ θεϊκῆς ὀργῆς τρομάρα.
 Μὰ ἐτοῦτοι ἀπὸ θεοῦ φωνὴ θάκοῦσαν καὶ θὰ μάθων
 τὸ μαῦρο τέλος του, ἐπειδὴς δὲν προξενεύουν δίκια,
 μῆτε γυρνοῦν στὰ σπίτια τους, μόν' κάθονται καὶ τρῶνε,
 τὰ πλούτια μας μ' ἀδιαντροπιὰ χωρὶς νὰ τὰ λυποῦνται.
 Τὶ κάθε μέρα καὶ νυχτιὰ πὸν μᾶς χαρίζει ὁ Δίας,
 ἕνα σφαχτὸ δὲ σφάζουνε, καὶ μῆτε δυὸ μονάχα·
 ἀτέλειωτα καὶ τὸ κρασί τραβοῦν καὶ τὸ ρουφᾶνε,
 γιὰτ' εἶχε βίος ἀρίφνητο, κι ὅσο κανένας ἄλλος
 δὲν εἶχε στὴ μαυροστεριά μηδὲ στὸ Θιάκι μέσα.

60

70

80

90

Εἴκοσι ἀρχόντοι μαζωχοὶ δὲν ἔχουν τόσα πλούτια
 νὰ σ'τὰ μετρήσω. Δώδεκα κοπὲς βοδιῶν κείθε·
 κ' εἶναι ἄλλες τόσες πρόβατα, κὶ ἀκόμα τόσες χοῖροι
 γίδια κοπάδια δώδεκα, ἀπλωτά, πού οἱ πιστικοὶ του
 τὰ βόσκουν καὶ τὰ νοιάζονται, καὶ ξένοι καὶ δικοὶ του.
 Κ' ἐδῶ, στήν ἄκρη τοῦ νησιοῦ, γιδιῶν κοπάδια βόσκουν
 ἔντεκα, καὶ καλόβουλοι τὰ σαλαγᾶνε ἀνθρώποι.
 Καθεμερνὰ καθένας τους θὰ φέρῃ στοὺς μνηστήρες
 ἀπὸ τὰ γίδια τὰ παχιά τὸ πιὸ καλὸ πού βρῖσκει.
 Ἐγὼ φυλάω καὶ νοιάζομαι τοὺς χοίρους ἐδῶ ἐτούτους,
 καὶ πάντα τὸν καλύτερο διαλέγω καὶ τοὺς στέλνω.»

Εἶπε κ' ἐκεῖνος ἀρπαχτὰ τραγόπινε σωπώντας,
 καὶ μέσα του κρυφόπλεχνε κακὸ γιὰ τοὺς μνηστήρες.
 Καὶ σάνε καλοδείπνησε καὶ φράνθηκε ἡ καρδιά του,
 ὁ ἄλλος τὸ ποτήρι του πού γιὰ πιωτὸ κρατοῦσε,
 κρασί γεμάτο τοῦδωσε, κὶ αὐτὸς τὸ καλοδέχτη,
 καὶ φώναξέ του κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«Φίλε, καὶ ποιὸς σ' ἀγόρασε μὲ βιὸς δικό του ἐσένα,
 μεγάλος καὶ βαθιόπλουτος, καθὼς τὸν παρασταίνεις,
 καὶ λὲς γιὰ τοῦ Ἀγαμέμνονα τὴ χάρη θάχῃ πέσει;
 Πές μου, μὴν τονὲ γνώρισα ποιὸς εἶταν· γιατί ὁ Δίας
 κ' οἱ ἄλλοι θεοὶ θὰ ξέρουν ἂν τὸν εἶδα κ' ἐδῶ φέρνω
 μαντᾶτα του· τί γύρισα μέρη πολλὰ στὸν κόσμο.»

Κὶ ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν ἀπάντησε καὶ τοῦπε
 «Μηδ' ἡ γυναῖκα μήτε ὁ γιὸς, ὦ γέρο, δὲν ἀκούγει
 τὸν ταξιδιώτη πού ἔρχεται καὶ λέει μαντᾶτα φέρνει
 πολλοὶ πλανιοῦνται κ' ἔρχονται γιὰ λίγη πόρεψή τους,
 μὰ τοὺς γελοῦν μὲ ψέματα καὶ κρύβουν τὴν ἀλήθεια.
 Ἄν τύχη κοσμογυριστῆς καὶ φτάσῃ ἐδῶ στὸ Θιάκι,
 ἔρχεται, λόγια πλανερὰ στὴ δέσποινά μου κρένει,
 κὶ αὐτὴ τὸν καλοδέχεται, κὶ ὅλα ζητάει νὰ μάθῃ,
 χύνοντας δάκρυα περισσά, σάν ποῦναι τὸ σινηθῆιο
 κάθε γυναῖκας πού ἄντρα της στὰ ξένα ἔχει χαμένα.
 Ἔτσι κ' ἐσὺ θὰ σκάρωνες, ὦ γέρο, παραμύθια,
 σ' ὅποιον χλαμύδα σοῦδινε νὰ βάλῃς καὶ χιτῶνα.

Ὡς τόσο ἐκειοῦ θὰ τοῦγδαραν τὰ κόκκαλά του οἱ σκύλοι
 καὶ τὰ ὄρνια τὰ γοργόφτερα, καὶ τέλειωσε ἡ ζωὴ του·
 ἢ ψάρια τονὲ φάγανε στὴ θάλασσα, καὶ τώρα

τὰ κόκκαλά του στὴ στεριά κοίτουνται μὲς στοὺς ἄμμους.
 Χάθηκ' ἐκεῖνος, καὶ σ' ἐμᾶς τοὺς φίλους μὰ σ' ἐμένα
 ἀκόμα πῶτερο ἄφησε τῆς στέρησης τὸν πόνο·
 τί τέτοιο ἀφέντη πάγκαλο δὲ θάβρω ὅπου κὶ ἂν πάω,
 μήτε στῆς μάννας μου ξανά καὶ στοῦ κυροῦ ἃ γυρίσω 140
 τὸ σπίτι πού γεννήθηκα, καὶ μ' ἔθρεψαν ἐκεῖνοι.
 Μήτε γιὰ κείνους τόσο ἐγὼ δὲ θᾶκλαιγα, κὶ ἄς θέλω
 νὰ τοὺς χαροῦν τὰ μάτια μου στήν ποθητὴ πατρίδα·
 μὰ τοῦ Ὀδυσσεᾶ πού χάθηκε μὲ συνεπαίρνει ὁ πόθος.
 Πού τῶνομά του ντρέπομαι νὰ πῶ, κὶ ἄς λείπῃ, ὦ ξένε,
 τί μ' ἀγαποῦσε δλόψυχα καὶ μὲ πονοῦσε ἐκεῖνος·
 φίλο ἀδερφὸ τὸν κράζω ἐγὼ, κὶ ἄς βρῖσκεται μακριά μου.»

Τότες τοῦ λάλησε ὁ τρανός, πολὺπαθος Δυσσεᾶς·
 «Φίλε, πού ἀρνιέσαι ὀλότελα νὰ πῆς πὼς θὰ ξανάρθῃ
 ἐκεῖνος πάλε, κὶ ἄπιστος ὀλοένα μένει ὁ νοῦς σου, 150
 ἐγὼ τοῦ βρόντου δὲ μιλῶ, παρὰ σοῦ λέω μὲ ὄρκο,
 πὼς ὁ Δυσσεᾶς ἔρχεται κὶ ὅσο γιὰ συχαρίκια,
 εὐτὺς πού στὰ παλάτια του ὁ ἀφέντης σου πατήσῃ,
 μὲ ὦρια χλαμύδα καὶ καλὸ χιτῶνα θὰ μὲ ντύσῃς·
 πρὶν ὅμως δὲν τὰ δέχουμαι, πολλὴ κὶ ἂν τᾶχω ἀνάγκη·
 τί ὅσο ἐγὼ σιχαίνουμαι τίς μαῦρες πόρτες τοῦ Ἄδη,
 τόσο κ' ἐκεῖνον πού ψευτιᾶς σοφίζεται ἀπὸ φτώχεια.
 Ὁ Δίας νᾶναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι,
 κ' ἐτούτη ἡ σιὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσεᾶ πού μὲ δέχτη,
 πὼς ὄλ' αὐτὰ θὰ τελεστοῦν καθὼς ἐγὼ τὰ λέγω. 160

Μέσα στὸ χρόνο αὐτὸν ἐδῶ θὰ φτάσῃ ὁ Ὀδυσσεᾶς.
 Τοῦτος ὁ μῆνας ἄμα βγῆ, κὶ ἄμα πατήσῃ ὁ ἄλλος,
 θάρθῃ πάλε στὸ σπίτι του, καὶ θὰ παιδέψῃ ἐκεῖνους
 πού βρίζουν τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ χρυσὸ του γιόκα.»
 Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἶπες·
 «Μήτε σοῦ δίνω ἐγὼ ποτὲς τὰ συχαρίκια, ὦ γέρο,
 καὶ μήτε ὁ Ὀδυσσεᾶς θάρθῃ στὸ σπίτι του· μόν' πίνε
 ἦσυχά ἐσύ, καὶ πίνοντας ἄλλη κουβέντα ἄς βροῦμε,
 κὶ αὐτὰ μὴ μοῦ θυμίζῃς τα, γιατί πονεῖ ἡ καρδιά μου
 σὰ μοῦ θυμίζον ἄξαφνα τὸ δοξαστό μου ἀφέντη. 170
 Καὶ τώρα ἄς τὸν ἀφήσουμε τὸν ὄρκο, ἂν καὶ μακάρι
 νᾶρθῃ ὁ Δυσσεᾶς, καθὼς κ' ἐγὼ ποθῶ κ' ἡ Πηνελόπη,
 κὶ ὁ θεόμοιαστος Τηλέμαχος κὶ ὁ γέρος ὁ Λαέρτης.

Ὡς τόσο τὸν Τηλέμαχο, τὸ τέκνο τοῦ Ὀδυσσεά,
τὸν πικροκλαίω, πού οἱ θεοὶ τὸν θρέψαν σὰ βλαστάρη,
κ' εἶπα, δὲ θάβγη πιδ ἄχαμνός ἀπ' τὸ λαμπρὸ γονιό του,
τὸν ξακουστὸ στήν ὁμορφιά καὶ στὸ κορμί, μὰ τώρα
κάποιος θνητὸς ἢ ἀθάνατος τοῦ θάμπωσε τὰ φρένα·
στήν ὄρια Πύλο τράβηξε νάκούση τοῦ γονιοῦ του
μαντᾶτα. Κ' οἱ καμαρωτοὶ μνηστῆρες τοῦχουν στήσει 180
καρτέρι πᾶς στὸ γυρισμό, γιὰ νὰ χαθῆ τὸ γένος
καὶ ἴδνομα τοῦ ἰσόθεου τοῦ Ἄρκεισιου ἀπ' τὸ Θιάκι.
Μὰ ἄς τὸν ἀφήσουμε, ἢ πιαστῆ ἀπ' αὐτούς, ἢ καὶ γλυτώση,
σὰ βάλῃ ὁ Δίας τὸ χέρι του καὶ τονὲ διαφεντέψη.
Μόνε ἔλα, γέρο, κι ὅλα σου δηγήσου μου τὰ πάθια·
πές μου κ' ἐτοῦτο ξάστερα ποίός εἶσαι, κι ἀποποῦθε;
ποιοὶ ἂν οἱ γονιοὶ σου, ὁ τόπος σου; μὲ τί καρὰβι φάνης;
οἱ ναῦτες πῶς σὲ φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοὶ παινιένται
πῶς εἶναι; τί θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ μᾶς ὀρίζεις.»

Τότε ὁ Δυσσεάς ὁ τριξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
«Ὅλα σωστά κι ἀληθινὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ἐγὼ τοῦτα.
Καὶ νᾶχαμε γιὰ κάμποσον καιρὸ μὲς στήν καλύβα
φαῖ καὶ γλυκερὸ κρασί, καὶ καλοκαθισμένοι
νὰ τρώγαμε, νὰ πίναμε, κ' οἱ ἄλλοι νὰ δουλεῦαν,
θὰ σοῦ μιλοῦσα ἀλάκερο τὸ χρόνον δίχως κόπο,
καὶ πάλε δὲ θὰ τέλειωνα τὰ πάθια τῆς ψυχῆς μου,
ὅσα ἀπὸ θέλημα θεῶν σωρὸς μου μαζωχτήκαν.
Ἄπ' τὴν ἀπλόχωρη βαστάει ἢ φύτρα μου τὴν Κρήτη,
καὶ πλούσιου ἀνθρώπου εἶμαι παιδί· κι ἄλλους πολλοὺς στὸ σπίν 201
γέννησε γιούς κι ἀνάθρεψε μὲ τὴ στεφανωτή του,
μὰ ἐμένα ἐκεῖ μὲ γέννησε σκλάβη ἀγαπητικιά του.
Ὅμως σὰν τᾶλλα του παιδιὰ κ' ἐμένα μὲ τιμοῦσε,
ὁ Κάστορας τοῦ Ὑλακα θρέμμα του ἐγὼ παινιέμαι,
πού τονὲ λάτρευε σὰ θεὸ στήν Κρήτη ὁ κόσμος ὅλος,
τί πλοῦτια καὶ καλοτυχιὰ καὶ ξακουστὰ εἶχε τέκνα.
Μὰ τοῦ θανάτου οἱ δαίμονες· στὸν Ἄδη σὰν τὸν πῆγαν,
τὰ παληκάρια του τὸ βιὸς μοιράστηκαν μὲ κλήρους,
κ' ἐμένα λίγο μερικὸ μου ἀφήκαν, κ' ἓνα σπίνι 210
Κόρη γονιῶν μυριοπλουτων πῆρα γυναίκα τότες,
ἀπὸ δική μου λεβεντιά, γιὰτὶ ἀναντρος δὲν εἶμουν
μήτε ἀνωφέλευτος ἐγὼ· τώρα μου λείψαν ὅλα.

Μὰ κι ἀπ' τὴν καλαμιὰ θαρρῶ πού βλέπεις, θὰ μὲ νοιώσης,
τί εἶμουν πριχοῦ μὲ ζώσουνε τὰ βᾶσανα κ' οἱ πόνοι.
Θάρρος καὶ τόλμη ἢ Ἄθηνᾶ κι ὁ Ἄρης μου χαρίσαν,
πού ἀσκέρια ὀμπρός μου σπάζανε· σὰν ἔπαιρνα μαζί μου
παληκαράδες διαλεχτούς, καὶ στήναμε καρτέρι,
μεγάλο πλέχγοντας κακὸ τοῦ ὀχτροῦ, ἢ ἀντρειωμένη
ψυχὴ μου τότες θάνατο δὲ λόγιαζε ὀμπροστά της,
μόν' πρῶτος πρῶτος χούμιζα, κι ὅποιος ὀχτρος δὲ μπόρειε 220
νὰ μὲ ξεφύγη, τοῦπαιρνα τὴ ζωὴ μὲ τὸ κοντάρι.
Τέτοιος ἐγὼ στὸν πόλεμο· δὲ μ' ἄρεξαν χωράφια
καὶ σπιτικά, πού συνηθοῦν λαμπρὰ παιδιὰ νὰ θρέφουν,
μόνε ὅλο πλοῖα μὲ τὰ κουπιὰ λαχάραγε ἢ καρδιά μου,
πολέμους, καὶ καλόξεστα κοντάρια καὶ σαγίτες,
κακά, πού φόβο σὲ ἄλλονους κι ἀνατριχίλα δίνουν.
Μὰ πάλε, τὰ ὅσα μουῦθαζε ὁ θεὸς στὸ νοῦ ἀγαποῦσα·
τί ἄλλα ὁ ἓνας κνηγάει, κι ἄλλα ζητάει ὁ ἄλλος.
Καὶ πρὶν ἀκόμα οἱ Ἀχαιοὶ πατήσουνε στήν Τροία,
ἐννιά φορὲς ἐγὼ ἀρχηγὸς μὲ τὰ καρὰβια βγῆκα 230
σὲ ξένους τόπους, καὶ πολλὰ μάζενα τότες πλοῦτια.
Διάλεγα μέρος, καὶ πολλὰ μου πέφταν καὶ στὸν κλῆρο.
Μεγάλωσε κι ἀρχόντηνε μεμιάς τὸ σπιτικό μου,
κι ὅλοι στήν Κρήτη μ' ἔβλεπαν μὲ σεβασμὸ καὶ φόβο.
Μὰ σὰ στοχάστη ὁ βροντηχτῆς ὁ Δίας τὸ ταξίδι
τὸ τρομερό, πού ἀρίθμητους ἀφάνισε λεβέντες,
ἐμένα καὶ τὸν ξακουστὸ Ἰδομενέα προστάξαν
νὰ πᾶμε οἱ δύο μας ἀρχηγοὶ στὸ Ἴλιο μὲ τὰ πλοῖα.
Δὲν εἶταν τρόπος νᾶρνηθῶν βαρὺς τοῦ λαοῦ ὁ λόγος.
Χρόνους ἐννιά χτυπιούμασταν Ἀχαιοὶ μὲ Τρωαδίτες, 240
στοὺς δέκα χρόνους πήραμε τὴ χώρα τοῦ Πριάμου·
ὅμως στὸ γυρισμὸ θεὸς μᾶς σκόρπισε τὰ πλοῖα,
κ' ἐμένα ὁ Δίας συφορὲς τοῦ δόλιου μελετοῦσε·
τί μόλις μῆνα χάρηκα παιδιὰ, γυναίκα, πλοῦτια,
καὶ πόθος μουῦθε στήν καρδιά καρὰβια νᾶρματώσω,
καὶ μὲ συντρόφους διαλεχτούς τὴν Αἴγυπτο νὰ σύρω.
Ἐννιά καρὰβια ἀρμάτωσα, καὶ τρέξαν μέσα κόσμος.
Ἐξῆ μερόνυχτα οἱ καλοὶ συντρόφοι τρωγοπίναν,
καὶ τότε ἐγὼ τοὺς ἔδινα παχιὰ σφαγτὰ ὀλοένα, 250
νὰ θυσιάζονε στοὺς θεοὺς, νὰ γεύονται κι αἰτοὶ τους.

Ἐβδομη μέρα, ἀπ' τὴν πλατεῖα τὴν Κρήτη ξεκινώντας
 μὲ δυνατὸ καλὸ βοριά ἀρμενίζαμε στὰ πρύμα,
 πὺν ρέμα λὲς μᾶς ἔσερνε μῆτ' ἕνα ἀπ' τὰ καράβια
 δὲν ἔπαθε, μόν' ἄβλαβοι καθόμασταν, κ' ἐκεῖνα
 τὰ πήγαινε ἴσια ὁ ἄνεμος μαζί μὲ τοὺς ποδότες.
 Σὲ μέρες πέντε φτάσαμε στοῦ ποταμοῦ τοῦ Αἰγύπτου
 τὸ καλὸ ρέμα καὶ ἄραξα τὰ δίπλωρα καράβια.
 Πρόσταξα τότες τοὺς καλοὺς συντρόφους μου νὰ μείνουν
 αὐτοῦ, πλάι στὰ καράβια τους, γιὰ νὰ τὰ διαφεντεύουν, 260
 κ' ἔστειλα βίγλες νὰ τηροῦν ἀπ' τίς κορφὲς τριγύρω
 μὰ ἐκεῖνοι ξεπαρθήκανε κι ὅπου ἤθελαν τραβήξαν
 τῶν Αἰγυπτίων κουρσέψανε τὰ δλόμορφα χωράφια,
 καὶ παῖρναν γυναικόπαιδα, χαλνούσανε τοὺς ἄντρες.
 Κ' ἦρθε ὡς τὴ χώρα τὸ βουητό, κι ἀκοῦν αὐτοὶ καὶ τρέχουν
 σὰν ἔφεξε καὶ γέμισε πεζούρα καὶ καβάλλα
 ὄλος ὁ κάμπος, κι ἄστραφτε ὁ χαλκός κι ὁ βροντοχάρες
 ὁ Δίας στοὺς συντρόφους μου ρίχνει κακὴ φευγάλα,
 κ' ἕνας δὲν κόταε νὰ σταθῆ κι ὀχτρό του νάντικρύση,
 γιὰτὶ παντοῦθε ἀφανισμὸς κακὸς τοὺς εἶχε ζώσει. 270
 Τότες πολλοὺς μοῦ σκότωσαν τὰ κοφτερὰ σπαθιά τους,
 κι ἄλλους τοὺς πιάσαν ζωντανούς καὶ στὴ σκλαβιά τοὺς ρίξαν.
 Ὡς τόσο αὐτὸ τὸ στοχασμὸ μοῦ φέρνει ὁ Δίας στὸ νοῦ μου,
 ἂν καὶ μακάρι ὁ θάνατος νὰ μ' εὔρισκε ἐκεῖ πέρα,
 τί κι ἄλλα μὲ προσμένανε παθήματα κατόπι.
 Βγάζω καὶ θέτω καταγῆς τὸ κράνος, τὴν ἀσπίδα,
 καὶ τὸ κοντάρι, κι ἀντικρὺ στοῦ βασιλέα τᾶμάξι
 πηγαίνοντας, προσπέφτω του, φιλῶ τὰ γόνατά του
 κ' ἐκεῖνος μὲ σπλαχνίστηκε, μὲ κάθισε στάμαξι,
 καὶ μέσα στὰ παλάτια του μὲ πῆρε δακρυσμένο. 280
 Πολλοὶ μὲ τὰ κοντάρια τους χυνόντανε ἀφρισμένοι,
 γιὰ νὰ μὲ κόφουνε, μὰ αὐτὸς ἀλάργα τοὺς κρατοῦσε
 φοβότανε τὴ μάνητα τοῦ Δία τοῦ ξενοσώστη,
 πὺν τὰ ἔργα τὰ παράνομα τᾶχει σὲ μέγα μῖσος.
 Ἐμεινα ἐκεῖ χρόνους ἑφτά, καὶ τότε ἀπὸ τοὺς ντόπιους
 μάζεψα πλούτια ἀρίφνητα, γιὰτὶ ὄλοι τους μοῦ δῖναν.
 Σὰν ἔγιναν τὰ χρόνια ὀχτώ, τότε ἦρθε κάποιος ἄντρας
 ἀπ' τὴ Φοινίκη, μᾶστορης στὸ ψέμα καὶ στὸ δόλο,
 κι ἀχόρταγος, πὺν πάμπολλους εἶχε ἀδικήσει ἀνθρώπους.

Ἐκεῖνος μὲ κατάπεισε νὰ πᾶμε στὴ Φοινίκη, 290
 τοῦ βρίσκονταν τὰ σπίτια του καὶ τᾶλλα χτήματά του.
 Ἐμεινα χρόνο ἀλάκερο μαζί του στὴ Φοινίκη.
 Μὰ οἱ μῆνες σάνε διάβηκαν κ' οἱ μέρες σὰν τελειῶσαν,
 κι ὁ χρόνος σάνε γύρισε κ' οἱ ἐποχὲς ξανάρθαν,
 μὲ πελαγόδρομο σκαρὶ μὲ παίρνει στὴ Λιβύα,
 μὲ ἀπάτη, τάχα τὸ φορτιὸ μαζί του γιὰ νὰ φέρω,
 μὰ μὲ σκοπό, σὰν πάω ἐκεῖ νὰ μ' ἀκριβοπουλήση.
 Τὸν ἔνοιωσα, μὰ ἀνέβηκα στὸ πλοῖο του ἀπ' ἀνάγκη.
 Μὲ δυνατὸ καλὸ βοριά τραβοῦσε τοῦ πελάγου
 πὲρ' ἀπ' τὴν Κρήτη χαλασμὸ τοὺς μελετοῦσε ὁ Δίας. 300
 Τὴν Κρήτη σὰν ἀφήσαμε, κι ἄλλη στεριά τριγύρω
 δὲ φαίνονταν, παρὰ οὐρανὸς καὶ θάλασσα παντοῦθε,
 σύννεφο μαῦρο ἀπάνω μας τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ἀπλώνει,
 πὺν θεοσκότεινα ἔγιναν τὰ πέλαγα ἀποκάτου.
 Τότες ὁ Δίας βρόντηξε, καὶ μὲ τᾶστροπελέκι
 χτυπάει τὸ πλοῖο, κι ὀλόβολο τᾶναποδογουρίζει
 γεμάτο θειάφι πέφτουνε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι,
 γύρω στὸ μαυροκάραβο γυρνώντας σὰν κουροῦνες
 καὶ χέρι θεοῦ τοὺς ἔκοβε τοῦ γυρισμοῦ τὴ γλύκα.
 Μὰ ἐμένα τοῦ πολύπαθου τετράψηλο κατάρτι 310
 μοῦ βάζει ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
 στὰ χέρια, ἀπὸ τὴ συφορὰ γιὰ νὰ γλυτώσω ἐκεῖνη.
 Τ' ἀγκάλιασα, καὶ μ' ἔπαιρναν οἱ λυσασμένοι ἀνέμοι.
 Μέρες ἐννιά πλανιόμωνα, τὴ δέκατη τὴ νύχτα
 μεγάλο κῆμα μ' ἔρριξε σῶν Θεσπερωτῶν τὴ χώρα.
 Ἐκεῖ μὲ δέχτη ὁ Φεΐδωνας ὁ ρήγας δίχως λύτρα
 τί ὁ γιὸς του, πὺν μὲ πρόφτασε ἀπ' τὸ κρῦο κι ἀπ' τὸν κόπο
 κατακομμένο μ' ἔφερε στὸ πατρικὸ παλάτι,
 κι ὁ ρήγας τότες μ' ἔντυσε χλαμύδα καὶ χιτῶνα. 320
 Ἐμαθα γιὰ τὸν Ὀδυσσεά ἐκεῖ, τί μοῦλεγε κι ὁ ἴδιος
 πὺν τὸν δέχτη φιλικά, στὸν τόπο του σὰ γύρνα
 καὶ μοῦδειξε ὄσους θησαυροὺς εἶχε ὁ Δυσσεᾶς συνάζει,
 χαλκὸ, χρυσάφι, σίδηρο μὲ τέχνη δουλεμένο,
 πὺν σῶναν καὶ τὴ δέκατη νὰ θρέψουνε γενιά του
 τόσα τοῦ μένανε καλὰ στοῦ βασιλέα τὰ σπίτια,
 Καὶ στὴ Δωδώνη μοῦλεγε πὺν εἶχε αὐτὸς περάσει,
 ἀπ' τᾶψηλόκορφο τὸ ἴδρὸν τὸ θέλημα τοῦ Δία

νάκουση πῶς θὰ ξαναρθῆ στὸ πλούσιο τὸ νησί του,
 κρυφὰ μαθὲς ἢ φανερά, τόσον καιρὸ ποὺ λείπει. 330
 Καὶ μὲς στὸ σπῖτι στᾶζοντας μοῦ ὀρκίστη πῶς τὸ πλοῖο
 εἶταν ριχμένο, κ' ἔτοιμοι στεκόνταν οἱ συντρόφοι,
 στὴ γῆς νὰ τονὲ φέρουνε τῆς ποθητῆς πατρίδας.
 Ἐμένα ὅμως πρωτόστειλε, γιατί' ἔτυχε καρᾶβι
 Θεσπρωτικὸ νὰ ξεκινᾶη στὸ καρπερὸ Δουλίχι.
 Στὸ βασιλέα τὸν Ἄκαστο τοὺς εἶπε νὰ μὲ φέρουν,
 μὰ αὐτοὶ κακὰ βουλευτήκαν, γιὰ νὰ τραθήξω κι ἄλλα
 παθήματα καὶ συφορές· κι ἀπ' τῆ στεριά σὰ βγῆκε
 πολὺ ἀνοιχτὰ τὸ πλεούμενο, σοφίστηκαν νὰ βροῦνε
 τὸν τρόπο νὰ μὲ ρίξουνε μὲς στῆς σκλαβιάς τὰ πάθια. 340
 Μοῦ βγάλαν τῆ χλαμύδα μου, μοῦ βγάλαν τὸ χιτώνα,
 κι ἄλλο παλιὸ μὲ ντύσανε κουρέλι καὶ χιτώνα,
 αὐτὰ ἐδῶ τὰ παλιόρουχα ποὺ βλέπεις κ' ἔχω τώρα
 καὶ πρὸς τὸ βράδυ φτάσανε στὸ ξάστερο τὸ Θιάκι.
 Σφιχτὰ μὲς στὸ καλόθρονο σὰ μ' ἔδσαν καρᾶβι,
 καὶ μὲ σκοινὶ πολύστρεφτο, πηδήξανε μὲ βιάση
 στὴ γῆς, καὶ καλοκάθησαν νὰ φᾶνε στᾶκρογιαλὶ.
 Ὡς τόσο γλήγορα οἱ θεοὶ μοῦ ἔξλυσαν τὸν κόμπο,
 κ' ἐγὼ μὲ τὸ παλιόρουχο σκεπάζοντας τὴν ὄψη,
 ἀπ' τὸ καλοπελέκητο κατέβηκα τιμόνι, 350
 πάνω στὴ θάλασσα ἔρριξα τὸ στήθος, καὶ τὰ χέρια
 ἀπλώνοντας κολυπητὰ βγαίνω στὴ γῆς, καὶ τρέχω
 κι ἀνάμερά τους κρύβουμαι στὰ φυλλωτὰ τὰ δάσια.
 Τοῦ κάκου γύριζαν αὐτοὶ καὶ δυνατὰ φωνάζαν·
 μὰ δὲν τὸ κρίνανε καλὸ παρέκει νὰ ζητήσουν,
 καὶ γύρισαν καὶ μπήκανε στὸ βαθουλὸ καρᾶβι
 κ' ἔτσ' οἱ θεοὶ μὲ κρύψανε καλὰ καὶ δίχως κόπο,
 καὶ στὴν αὐλὴ μὲ φέρανε φρόνιμου ἀνθρώπου. Βλέπεις,
 ἀκόμα εἶναι τῆς μοίρας μου στὸν κόσμο αὐτὸν νὰ ζήσω.»
 Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες 360
 «Ἄμοιρε ξένε, περισσὰ μὲ λύπησες δηγώντας
 ἔνα ἔνα τὰ ὅσα τραθήξες καὶ τὰ ὅσα πῆγες κ' ἦρθες.
 Μὰ δὲ λαλεῖς, θαρρῶ, σωστά, καὶ μήτε θὰ μὲ πείσης
 μὲ τὰ ὅσα μοῦ δηγήθηκες ἐσὺ γιὰ τὸ Δυσσέα.
 Γιατί μαθὲς νὰ κάθεσαι καὶ ψέματα νὰ κρένης;
 Καὶ μοναχὸς μου ξέρω ἐγὼ τὸ ἂν θὰ γυρίση ἐκεῖνος

ξέρω πὼς ὄλ' οἱ ἀθάνατοι τὸν ἔχουνε μισήσει,
 καὶ νὰ χαθῆ δὲ στέρξανε στοὺς Τρωαδίτες μέσα,
 γιὰ ἀπὸ τὸν πόλεμο ὕστερα σ' ἀγαπητὲς ἀγκάλες.
 Καὶ τότες οἱ Παναχαιοὶ θὰ τοῦστηναν μνημοῦρι, 370
 κι ὄνομα θᾶβγαζε λαμπρὸ νᾶφήση τοῦ παιδιοῦ του.
 Μὰ τώρα οἱ Ἄρπυιες ἄδοξα τὸν πῆραν, κ' ἐγὼ μένω
 στὴ μάντρα μου ὀλομόναχος· μήτε στὴ χώρα κάτου
 δὲν πάω, ἔξὸν ἢ φρόνιμη σὰν τύχη Πηνηλόπη
 νὰ μὲ φωνάξῃ, μήνημα ἀπὸ κάπου σὰν τῆς ἔρθῃ.
 Καθίζουσι τότες κι ὄλοι τους ψιλορωτοῦν τὸν ξένο,
 κι αὐτοὶ ποὺ χαίρουν, καὶ τὸ βιὸς ἀπλέρωτα τοῦ τρώνε
 μὰ ἐγὼ κανένα δὲ ρωτῶ πιά ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ κάποιος 380
 μὲ γέλασε Αἰτωλὸς φονιάς, ποὺ σὲ χωριὰ καὶ χῶρες
 πλανέθηκε, κ' ἦρθ' ὡς ἐδῶ, κ' ἐγὼ τὸν καλοδέχτην.
 Καὶ πὼς τὸν εἶδε μοῦλεγε στοῦ Ἰδομενέα στὴν Κρήτη,
 τὰ πλοῖα του σὰ διόρθωνε τάνεμοτσακισμένα,
 καὶ πὼς μὲ τοὺς ἰσόθεους συντρόφους του θὰ φτάση
 τὸ θέρο ἢ τὸ χυνόπωρο μὲ πλούτια φορτωμένος.
 Κ' ἐσύ, ποὺ θεὸς σὲ φέρνει ἐδῶ, πολὺπαθέ μου γέρο,
 νὰ μοῦ κερδίσης μὴ ζητᾶς μὲ δόλους τὴν καρδιά μου·
 μ' αὐτὰ δὲ θὰ σὲ σεβαστῶ, καὶ δὲ θὰ σ' ἀγαπήσω,
 παρ' ἀπὸ φόβο τοῦ Διὸς κι ἀπὸ ψυχοπονιά μου.»
 Τότε ὁ Δυσσέας μίλησε ὁ πολὺβουλος καὶ τοῦ εἶπε 390
 «Ἄπιστη ἀλήθεια τὴν καρδιά μέσα στὰ στήθια σου ἔχεις
 τοῦ κάκου πᾶν οἱ ὄρκοι μου, καὶ δὲ σὲ καταπείθω.
 Μὰ συμφωνία ἄς κάμουμε, καὶ μάρτυρες ἄς εἶναι
 οἱ ἀθάνατοι ἀποπάνωθε, ποὺ κατοικοῦν τὰ οὐράνια·
 σ' ἐτοῦτο ἂν ὁ ἀφέντης σου στὸ σπῖτι του γυρίση,
 ἐσὺ μοῦ δίνεις φόρεμα χλαμύδα καὶ χιτώνα,
 καὶ στὸ Δουλίχι στέλνεις με, ποὺ τὸ ποθεῖ ἡ καρδιά μου·
 μὰ ἂν ὁ ἀφέντης δὲ φανῆ καθὼς ἐγὼ σοῦ κρένω,
 τοὺς δούλους βάλε ἀπ' τὸν γκρεμνὸ νὰ πᾶνε νὰ μὲ ρίξουν,
 ποὺ ἄλλος φτωχὸς νὰ μὴν κοτᾶη νὰ σὲ ξαναγελάσῃ.» 400
 Κι ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε
 «Μεγάλῃ δόξα καὶ τιμῇ στὸν κόσμον θάχα. ὦ ξένε,
 καὶ τώρα καὶ κατοπινὰ, στὸ σπῖτι μου μιᾶς κ' ἦρθες,
 καὶ σοῦδωκα νὰ φᾶς νὰ πιῆς, κατόπι ἂν σὲ χαλνοῦσα,

καὶ δίχως πόνου σούπαινα τὴν ποθητὴ ζωὴ σου.
 Μὲ τί καρδιὰ θὰ πρόσφερα τότες εὐκὴ τοῦ Δία;
 Μὰ ὦρα γιὰ δεῖπνο· ἄς ἔρχονταν ἀμέσως οἱ συντρόφοι,
 τραπέζι νὰ μᾶς στρώσουνε λαμπρὸ μὲς στὸ καλύβι.»

Ἀὐτὰ καθὼς μιλούσανε τὰ λόγια μεταξύ τους,
 ζυγώνουν οἱ χοιροβοσκοὶ καὶ φέρουνε τοὺς χοίρους. 410
 Τοὺς κλείσανε νὰ κοιμηθοῦν ἐκεῖ πού συνηθοῦσαν,
 κι αὐτοί, στίς μάντρες μπαίνοντας, βγάζαν ἀχὸ μεγάλο.
 Κι ὁ πάγκαλος χοιροβοσκὸς φωνάζει στοὺς συντρόφους

«Φέρετε μου τὸ καλύτερο καπρὶ γιὰ νὰ τὸ σφάξω
 τοῦ ξένου ἐδῶ, μὰ καὶ γιὰ μᾶς καλὸ, πού μερανούχτα
 πολλὰ τραβᾶμε ὄλο γι αὐτὰ τᾶσπρόδοντα κακριὰ μας,
 κι ἄλλοι μᾶς τρῶν τὸν κόπο μας χωρὶς νὰ μᾶς πλερώνουν.»

Ἀὐτὰ τοὺς εἶπε, κ' ἔσκισε τὰ ξύλα μ' ἄξινάρι,
 κι αὐτοὶ τοῦ φέρανε παχὺ καπρὶ πέντε χρονῶνε, 420
 ἐκεῖ παραδίπλα τῆς σιᾶς· τοὺς θεοὺς δὲν ἀστοχοῦσε
 ὁ γέρος ὁ χοιροβοσκός, τί ἔχε στὰ φρένα γνώση.

Ἔκοψε τρίχες ἀπαρχὴ ἀπ' τοῦ χοίρου τὸ κεφάλι,
 καὶ στὴ φωτιά τις ἔρριξε· καὶ τῶν θεῶν εὐκόταν
 νὰ φέρουνε στὸ σπίτι του τὸ γνωστικὸ Ὀδυσσεᾶ.
 Κατόπι σήκωσε δαυλὸ πού δὲν τὸν εἶχε σίσει,
 καὶ βάρωσε καὶ σκότωσε τὸ ζῶ· κ' οἱ ἄλλοι τότες
 τὸ σφάξαν, τὸ καψάλισαν, τὸ κόψανε κομμάτια,
 καὶ στοίβαξε αὐτὸς τὰ ὦμα πού τᾶκοβε ἀπ' ὀλοῦθε,
 μέσα στὴν σκέπη τὴν παχειά, καὶ τᾶκαμε ἀπαρχὴ του
 καὶ σὰν τ' ἀλεύρωσε καλὰ, πᾶς στὴ γωνιά τὰ βάζει.

Καὶ τᾶλλα τὰ λιανίσανε, τὰ πέρασαν στίς σοῦβλες, 430
 τὰ ψήσανε μὲ προσοχὴ, τὰ ξεσουβλίσαν ὄλα,
 καὶ στοὺς ταβλάδες τᾶρριξαν· καὶ στάθη τότε ὁ γέρος,
 πού ἔνοιωθε πάντα τὸ σωστό, νὰ τὸ καλομοιράση.
 Σὲ μέρη ἑπτὰ τὰ χώρισε· στίς Νύφες θεῆς τὸ πρῶτο
 καὶ στὸν Ἑρμῆ, τῆς Μαΐας τὸ γιό, μαζὶ μ' εὐκὲς προσφέρει,
 καὶ τᾶλλα στὸν καθένα τους· καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ χωρίζει
 τὸ ψαρονέφρι ἀλάκερο τοῦ χοίρου γιὰ τιμὴ του·

καὶ τό εἶδε αὐτὸς καὶ χάρηκε, κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε· 440
 «Ὅσο σ' ἀγάπησα, Εὐμαιε, κι ὁ Δίας νὰ σ' ἀγαπήση,
 πού ἐμένα τὸν ἀσήμαντο τιμᾶς μὲ τέτοια δῶρα.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες·

«Τρῶγε, καλέ μου ξένε, ἐσύ καὶ τὰ καλὰ μας χαίρου
 τὸ ἔνα ὁ θεὸς χαρίζει μας, καὶ τᾶλλο μᾶς τᾶρνιέται,
 ὅπως στὸ νοῦ του βουλευθῆ, τί δύναται τὰ πάντα.»

Ἀὐτὰ εἶπε, κ' ἔκαψε ἀπαρχὲς στοὺς θεοὺς τοὺς παναιώνιους,
 κ' ἔσταξε, κ' ἔβαλε κανκὶ λαμπρὸ κρασὶ γεμάτο
 μὲς στοῦ Ὀδυσσεᾶ τοῦ κουρσευτῆ τὰ χέρια τότε δίπλα
 στὸ μερτικό του κάθησε· καὶ μοίραζε ὁ Μεσαύλης
 ψωμί, πού ὁ Εὐμαιὸς δοῦλο του τὸν εἶχε ἀγορασμένο.
 ἄτος του ἀπὸ τοὺς Ταφινούς, σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης, 450
 δίχως νὰ ξέρη ἢ ἀφέντισσα κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης·
 κι ἀπλῶσαν χέρια στὰ ἔτοιμα φαγιὰ πούχαν ὀμπρός τους.
 Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἢ καρδιά τους,
 πῆρ' ὁ Μεσαύλης τὸ ψωμί, κ' ἐκείνοι χορτασμένοι
 ἀπὸ ψωμί καὶ κρέατα κινήσαν νὰ πλαγιάσουν.

Νύχτα ἦρθε χασοφέγγαρη κι ἀγριωπὴ, πού ὁ Δίας
 ἔβρεχε, κι ἄνεμος ὑγρὸς ὀλονυχτίς φυσοῦσε.
 Τότες τοῦ γέρου μίλησε ὁ Δυσσεᾶς, νὰ δοκιμάση
 ἂν ὁ ἴδιος τὴ χλαμύδα του θὰ βγάλῃ νὰ τοῦ δώση, 460
 ἢ σὲ ἄλλο σύντροφο θὰ πῆ, ἀφοῦ τόση τοῦ εἶχε ἀγάπη·

«Ἄκουσε τώρα, ὦ Εὐμαιε, κι ὄλοι οἱ συντρόφοι γύρω
 κάτι ἔταξα, καὶ θὰ τὸ πῶ· τί τὸ τρελὸ μ' ἀνάβει
 κρασὶ πού καὶ τοὺς γνωστικοὺς κινάει νὰ τραγουδᾶνε,
 μὲ γέλοια νὰ γλεντίζουνε, καὶ στοὺς χοροὺς νὰ βγαίνουν,
 μὰ καὶ νὰ λὲν ὅσα εἴτανε καλὸ νὰ μὴ λεχτοῦνε.
 Τώρα κ' ἐγώ, πού ἀρχίησα νὰ λέω, δὲ θὰ τὸ κρύψω.
 Μακάρι νιότη νᾶχα ἐγώ, καὶ τέτοια γερωσύνη,
 σὰν πού εἶχα σάνε στήσαμε καρτέρι ὀμπρὸς στὴν Τροία.
 Ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρεᾶ ὁ Μενέλαος κι ὁ μέγας Ὀδυσσεᾶς 470
 εἴτανε τότες ἀρχηγοί, κ' ἐμένα βάλαν τρίτο.

Στὴ χώρα φτάνοντας σιμὰ καὶ στάψηλὸ τὸ κάστρο,
 ἐκεῖ τριγύρω στὰ πηχτὰ χαμόδεντρα, στοῦ βάλτου
 τις καλαμιὲς πλαγιάσαμε κουμμένοι σᾶρματά μας·
 καὶ νύχτα πλάκωσε κακὴ, Βορείας πολὺς φυσοῦσε,
 πού ὄλα παγῶναν, καὶ ψυχρὸ σὰν πάχνη ἔπεφτε χιόνι,
 καὶ τὸ κρουστάλλι ὀλόγυρα κολνοῦσε στίς ἀσπίδες.
 Ὅλοι εἶχαν καὶ φορούσανε χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
 κι ἀναπαυόνταν ἦσυχά κάτω ἀπὸ τις ἀσπίδες·
 ἐγὼ ὅμως τὴ χλαμύδα μου σὲ σύντροφο εἶχ' ἀφήσει 480

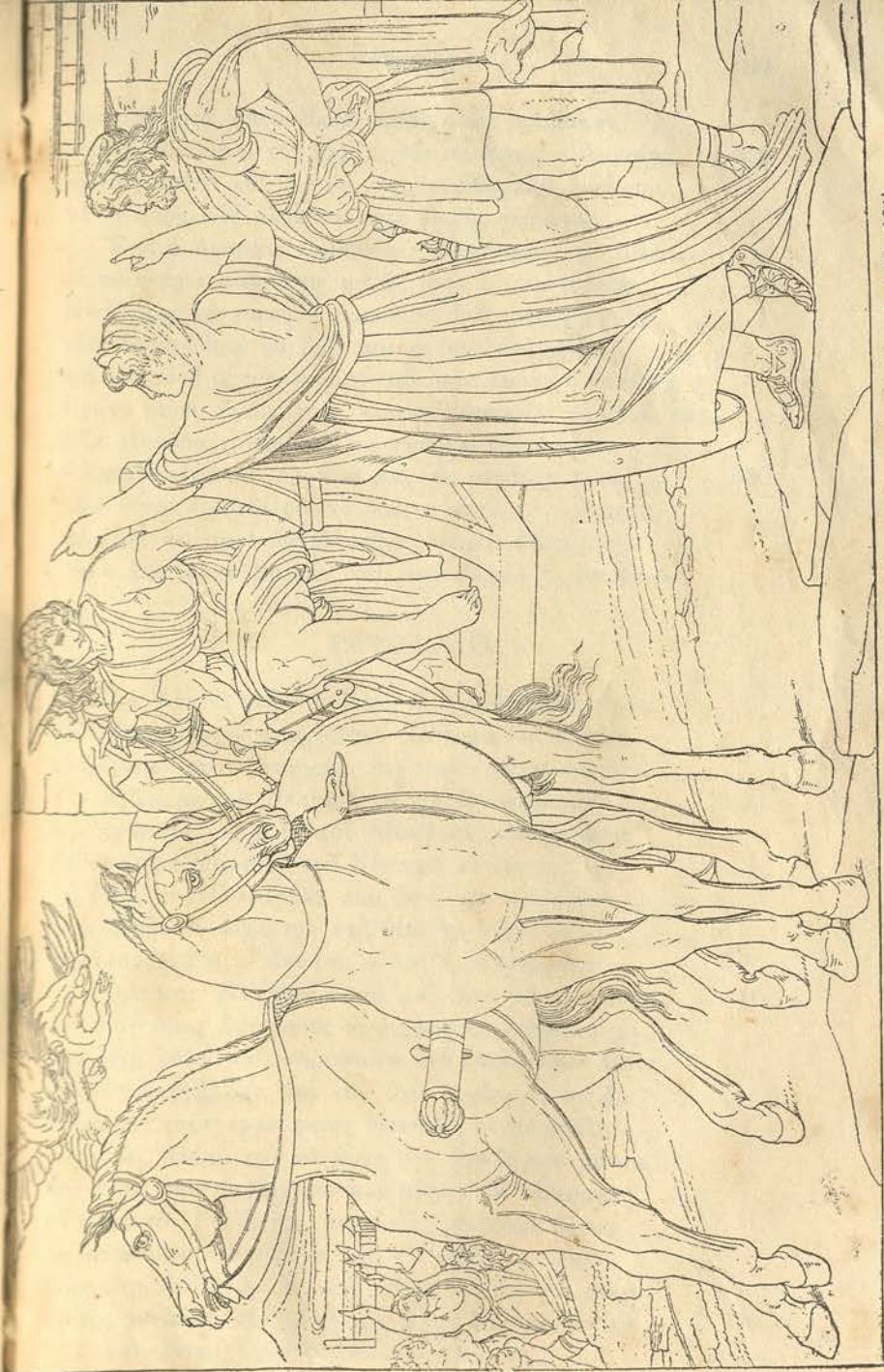
ἀστοχάστα δὲν τόλγα ποτὲς νὰ ξεπαγιάσω
μόνο τῆ ζώνῃ τῆ λαμπρῇ καὶ τὴν ἀσπίδα πῆρα.
Στὴν τρίτῃ βίγλα τῆς νυχτός, τότες πού τ'ἄστρα γέρονον,
μὲ τὸν ἀγκῶνα σάλεψα τὸν Ὀδυσσεά σιμά μου,
κι αὐτὸς μεμιάς μ' ἀγοίκησε· καὶ φώναξά τον κ' εἶπα
«Γιὲ τοῦ Λαέρτη Διογενῆ, πολύτεχνε Ὀδυσσεά,
πάω νὰ πεθάνω κάποιος θεὸς μὲ γέλασε νὰ μείνω
μὲ τὸ χιτῶνα μοναχά, καὶ γλυτωμὸ δὲ βλέπω.»

Ἔτο' εἶπα, καὶ στὰ φρένα του νά, τί στοχάστη ἐκεῖνος, 490
μεγάλος καθὼς εἶτανε στὸ νοῦ καὶ στοὺς πολέμους·
σιγομιλώντας ἔσκυψε καὶ μοῦπε· «Σώπα τώρα,
μὴν τύχη κι ἄλλος Ἀχαιὸς κανένας σ' ἀγοικήση.»
Κατόπι στὸν ἀγκῶνα του τὴν κεφαλὴ ἀγκουμπώντας,
μίλησε· «Ἀκούστε, φίλοι μου, κι ὄνειρο μοῦρθε θεῖο
στὸν ὕπνο· βγήκαμε πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὰ καράβια,
κι ἄς πάη τοῦ Ἀγαμέμνονα κάποιος νὰ πῆ, τοῦ ἀφέντη,
ἀπ' τὰ καράβια πῖο πολλοὺς νὰ στείλῃ ἐδῶ νᾶρθοῦνε.»

Εἶπε, κι ὁ Θόας τοῦ Ἀντραίμονα ὁ γιὸς πηδαίει ἀμέσως 500
καὶ τὴν πορφυροχρώματη χλαμύδα του πετώντας
τρέχει στὰ πλοῖα τυλίχτηκα τότες ἐγὼ τὸ ροῦχο
χαρούμενος, καὶ πλάγιασα καὶ φάνηκε ἡ Αὐγοῦλα
λάμποντας ἡ χρυσόθρονη. Καὶ νᾶχα τώρα ἐκεῖνα
τὰ νιάτα καὶ τὴ δύναμη, θὰ μοῦδινε χλαμύδα
κάποιος μὲς στῶ χοιροβοσκῶν τὶς μάντρες, ἀπ' ἀγάπη
καὶ σεβασμὸ πρὸς ἄνθρωπο καλὸ καὶ παινεμένο·
μὰ τώρα μ' ἀψηφοῦν, γιατί μὲ βλέπουν μὲ κουρέλια.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἶπες 510
«Καλὰ μᾶς τὴ δηγήθηκες τὴν ἱστορία σου, γέρο,
δὲν εἶπες τίποτε ἄτοπο, μηδὲ πού θὰ σὲ βλάψῃ·
δὲ θὰ σοῦ λείψῃ μήτ' αὐτό, μηδ' ὅ,τι ἄλλο ταιριάζει
σὲ ἱκέτῃ πού ἔπαθε πολλά, καὶ πού ἔρχεται ὀμπροστά μας·
ὅμως σὰ φέξῃ πάλε αὐγὴ, θὰ βάλῃς τὰ παλιά σου.
Γιατ' ἀλλαξὲς δὲν ἔχουμε χλαμύδες καὶ χιτῶνες
ἐδῶ πολλές, παρ' ἀπὸ μιὰ καθένας μας τὴν ἔχει.
Ὅμως σὰν ἔρθῃ ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ Ὀδυσσεά,
τότε θενὰ σοῦ δώσῃ αὐτὸς χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
κι ὅπου ἡ καρδιά σου λαχταρεῖ θὰ σὲ ξεπροβοδήσῃ.»

Σὰν εἶπε αὐτὰ σηκώθηκε καὶ τοῦ ἔφτιασε τὸ στρώμα

σιμὴ στή σιῶ, ὅπου ἔβαλε γιδιώνε καὶ προβάτων
 προβιές, καὶ ἄπάνω τοῦ ἔρριξε, σὰν πλάγιασε ὁ Δυσσέας, 520
 τρανὴ γλαμύδα καὶ χοντροῖ, ποὺ καὶ ἄλλη εἶχε δική του,
 νὰ τὴ φορῆ σὰν πλάκωνε πολὺ βαρὺς χειμῶνας.

Ἔτσι ὁ Δυσσέας κοιμήθηκε, κοιμήθηκαν καὶ τᾶλλα
 τὰ παληκάρια πλάγι του· μὰ ὡς τόσο ὁ χοιροτρόφος
 δὲν ἔστεργε νὰ κοιμηθῆ μακριάθε ἀπὸ τοὺς χοίρους,
 μόνε ἀρματώθηκε νὰ βγῆ· καὶ χάθηκε ὁ Δυσσέας
 ποὺ γιὰ τὸ βίος του νοιάζονταν σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης.
 Πρῶτα στοὺς ὄμους τοὺς πλατιοὺς κρεμάζει τὸ σπαθὶ του,
 βάζει γλαμύδα χοντρούλη, προφύλαμα τοῦ ἀνέμου,
 κ' ἔρριξ' ἄπάνω του προβειὰ παχειᾶς μεγάλης γίδας, 530
 πῆρε κοντάρι σουβλερό, νὰ διώχνη σκύλους καὶ ἄντρες,
 καὶ πῆγε πλάγιασε κοντὰ στάσπρόδοντα θρεφτάρια,
 κάτου ἀπὸ πέτρα θολωτὴ καὶ στοῦ Βοριᾶ τὸ ἀπάγγιο.

ΡΑΨΩΔΙΑ Ο.

Κ' ἡ Ἰθηνᾶ στὴ διάπλατη τὴ Λακεδαίμονα ἦρθε,
 στὸν ἄξιο γιὸ τοῦ ἀντρόψυχου Ὀδυσσεᾶ νὰ θυμίση
 τὸ γυρισμὸ του νὰ νοιαστῆ, καὶ νᾶρθη στὴν πατρίδα.
 Τὸν βρῆκε μὲ τοῦ Νέστορα τὸ γιὸ τὸν παινεμένο
 στὸ πρόσπιτο τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου πλαγιασμένο
 βαθιὰ γλυκοκοιμότανε τοῦ Νέστορα τὸ τέκνο,
 ὄχι ὄμως καὶ ὁ Τηλέμαχος, ποὺ ἀκοίμητο τὸν κράτα
 ἢ συλλογὴ τοῦ κύρη του στὴ θεῖα τὴ νύχτα μέσα.
 Σιμά του στάθη κ' εἶπε του ἡ θεὰ ἢ γαλανομάτα·

ἘΤηλέμαχε, δὲν πρέπει πιά στὰ ξένα νὰ πλανιέσαι, 10
 στὸ σπίτι βίος ἀφήνοντας καὶ ἀγέρωχους ἀνθρώπους,
 μὴν τύχη αὐτοὶ καὶ μοιραστοῦν καὶ καταλύσουν ὅλους
 τοὺς θησαυρούς σου, καὶ σοῦ βγῆ χαμένο τὸ ταξίδι.
 Τρέχα πὲς στὸν τρανόφωνο Μενέλαο νὰ σὲ στείλῃ
 στὸ σπίτι, ἀκόμα γιὰ νὰ βρῆς τὴν ἀκριβὴ σου μάννα,
 ποὺ τώρα τὴν παρακινοῦν καὶ ὁ κύρης καὶ τὰ δέρφια
 νὰ πάρῃ τὸν Εὐρύμαχο, ποὺ τοὺς μνηστῆρες ὅλους
 καὶ σᾶντιπροίκια πέρασε καὶ στὰ περίσσια δῶρα.
 Μὴν τύχη καὶ ἄθελά σου αὐτὴ πάρῃ τὸ βίος καὶ φύγη.
 Τὶ τῆς γυναίκας τὴν ψυχὴ τὴν ξέρεις δὰ πῶς εἶναι· 20

θέλει νάξαίνη τὰ καλὰ τοῦ ἀντρὸς πού θά τὴν πάρη,
 μὰ τὰ προτερινὰ παιδιὰ καὶ τὸν ἀγαπημένον
 τὸ σύγκοιτο πού πέθανε, δὲ θέλει νὰ τοὺς ξέρη.
 Πήγαινε τώρα, τὸ ἔχει σου νὰ μπιστευτῆς στὰ χέρια
 τῆς παρακόρης πού θά δῆς πιὸ τίμια ἀπὸ τίς ἄλλες,
 ὥσπου νύφη δοξαστῆ οἱ θεοὶ σοῦ φανερώσουν.
 Κι ἄλλο ἓνα λόγο θά σοῦ πῶ, κ' ἐσὺ στὸ νοῦ σου βάλ' τον·
 κρυφὸ καρτέρι σοῦστησαν οἱ πρῶτοι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
 μὲς στὸ στενὸ πού ἀνάμεσο Θιάκι καὶ Σάμη πέφτει,
 γιὰ νὰ σοῦ πάρουν τὴ ζωὴ στὸν τόπο σου πρὶν φτάσης.
 Δὲν τὸ φοβᾶμαι αὐτό· θαρρῶ πὼς κάμποσους μνηστῆρες
 θά φάη ἢ γῆς, πού σήμερα τὸ βίός σου καταλοῦνε.
 Ὡς τόσο βάστα ἀπ' τὰ νησιὰ μακριὰ τ' ὄριον καρᾶβι,
 κι ὅλο τὴ νύχτα ἀρμένιζε· καὶ πρῦμον θά σοῦ στείλῃ
 ἀγέρα ὅποιος ἀθάνατος σὲ διαφεντεύει πάντα.
 Στὸ πρῶτο πρῶτο τοῦ Θιακίου τὰκρόγιαλο πού φτάσης,
 στείλε μὲ τοὺς συντρόφους σου μαζί τὸ πλοῖο στὴ χώρα,
 καὶ πρῶτα ἀπ' ὅλα ἐσὺ νὰ πᾶς νὰ βρῆς τὸ χοιροτρόφο,
 πού νοιάζεται τοὺς χοίρους σου, καὶ σὲ πονεῖ ἢ καρδιά του.
 Ἐκεῖ τὴ νύχτα πέρασε, καὶ στείλ' τονε στὴ χώρα
 τὴν εἶδηση τῆς γνωστικῆς νὰ φέρῃ Πηνελόπης.
 πὼς γλύτωσες, κ' εἶς' ἄβλαβος, κ' ἔφτασες ἀπ' τὴν Πύλο.»

Εἶπε, καὶ τράβηξε ψηλὰ στὸν Ὀλυμπο νάνεβη.
 Κι αὐτὸς τὸ γιὸ τοῦ Νέστορα σκουνητώντας μὲ τὸ πόδι,
 ἀπ' τὸ θεόγλυκο ὕπνο του τὸν ξύπνησε, καὶ τοῦ εἶπε·

«Πεισίστρατε τοῦ Νέστορα, σήκου, στάμαξι ζέψε
 τᾶλογα τὰ μονόνυχα, νὰ πάρουμε τὸ δρόμο.»

Καὶ τότε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα τοῦ ἀντίσκοψε καὶ τοῦ εἶπε·

«Δὲ γίνεται, Τηλέμαχε, νὰ βγοῦμε μὲς στὴ νύχτα,
 βιάση πολλὴ κι ἂν ἔχουμε· θά φέξῃ ὅπου καὶ νᾶναι.
 Περίμενε ὥσπου ὁ δοξαστὸς Μενέλαος τοῦ Ἀτρεῆ
 φορτώσῃ πᾶς στάμαξι σου τὰ δῶρα πού σοῦ δίνει,
 καὶ μὲ γλυκοὺς χαιρετισμοὺς σοῦ πῆ τὸ κατευόδιο·
 τί ἀπ' ὅσους τὸν φιλοξενοῦν θυμᾶται ὁ ξένος πάντα
 ἐκείνον πού μὲ ξέχωρη τὸν καλοδέχτη ἀγάπη.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ χρυσόθρονη φάνηκε εὐτὺς ἢ Αὐγοῦλα.
 Κ' ἔρχετ' ὁ μεγαλόφωνος Μενέλαος σιμά τους,
 ἅμα σηκώθη ἀπ' τὸ πλευρὸ τῆς ὄριαν σύγκοιτῆς του.

Καὶ σὰν τὸν εἶδε ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεᾶ,
 νύνεται ἀμέσως βιαστικά τὸ λαμπερὸ χιτῶνα,
 στοὺς ἀντρειωμένους ὤμους του ρίχνει βαρεῖα φλοκάτα,
 καὶ βγαίνει καὶ προστέκεται κι αὐτὰ τοῦ συντυχαίνει
 τὸ παληκᾶρι ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεᾶ·

«Γιὲ τοῦ Ἀτρεῆ διόθρεφε, Μενέλαε βασιλέα,
 εἶναι ὥρα νὰ μὲ στείλῃς πιά στὴν ποθητὴ πατρίδα,
 γιὰτ' ἢ καρδιά μου λαχταρεῖ νὰ ξαναρθῶ στὸ σπιτί.»

Καὶ τότε ὁ μεγαλόφωνος Μενέλαος τοῦ κρένει
 «Νὰ σὲ κρατήσω ἐδῶ πολὺ, Τηλέμαχε, δὲ θέλω,
 τὸ γυρισμὸ σου ἀφοῦ ποθεῖς ὅποιος περίσσια δείχνει
 στὸν ξένο ἀγάπη γιὰ ὄχτηρα, τὸν κατακρίνω ἐτοῦτον·
 σ' ὅλα τὸ μέτριον πιὸ καλὸ· κακό, νὰ λὲς τοῦ ξένου
 νὰ φύγῃ, ἂ δὲν τὸ θέλῃ αὐτός· κακό, καὶ νὰ κρατᾶς τον
 στὴ βιάση του. Σὰ βρίσκεται σιμά σου, φίλευέ τον
 ἂν πάλε θέλῃ μισεμό, καλοπροβόδιζε τον.

Μεῖνε ὅμως πρῶτα νὰ μὲ δῆς στάμαξι νάπιθῶν
 τὰ ὄρια σου δῶρα, καὶ νὰ πῶ τῶ γυναικῶν μέσα
 μὲ τὰ πολλὰ βρισκόμενα τραπέξι νὰ μᾶς στρώσουν.
 Δόξα περιλαμπρῆ γιὰ μᾶς, καὶ γιὰ τὰ σένα κέρδος,
 πού πᾶτε δρόμο μακρινό, νὰ φᾶτε καὶ νὰ πιῆτε.

Καὶ στὴν Ἑλλάδα ἂν θὲς νὰ βγῆς, καὶ σ' ὅλο τὸ Ἄργος μέσα, 80
 ἔρχουμαι ἀντάμα σου κ' ἐγώ· τὸ ἀμάξι θά σοῦ ζέψω,
 καὶ θά σὲ πάρω σὲ πολλὰς ἀνθρώπων πολιτεῖες·
 κανέναν τότες μ' ἀδειανὰ δὲ θά μᾶς στείλῃ χέρια,
 παρὰ σ' ἐμᾶς ἢ τρίποδα καλόχαλκο, ἢ λεβέτι,
 ἢ δυὸ μουλάρια, ἢ καὶ χρυσὸ ποτήρι θά χαρίσῃ.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει·
 «Τοῦ Ἀτρεῆ γόνε διόθρεφε, Μενέλαε βασιλέα,
 θέλω νὰ πάω στὸν τόπο μου, τί δὲν ἀφῆκα πίσω
 σὰν ἔφρευγα κανέναν νὰ μοῦ φυλάῃ τὸ βίός μου·
 μὴν τύχῃ ὁ ἴδιος μου χαθῶ τὸν κύρη μου ζητώντας,
 ἢ χάσω πολυτίμητο στολίδι ἀπ' τὰ παλάτια.»

Σὰν ἄκουσε ὁ τρανόφωνος Μενέλαος ἐτοῦτο,
 παράγγειλε στὴ σύγκοιτη καὶ στίς γυναῖκες μέσα
 μὲ τὰ πολλὰ βρισκόμενα τραπέξι νὰ τοιμάσουν.
 Μόλις σηκώθηκε, ἔφτασε κοντὰ κι ὁ Ἐτεωνέας,
 πού δὲν καθόταν μακριὰ· καὶ τοῦπε ὁ γιὸς τοῦ Ἀτρεῆ

νάναψη ἀμέσως τις φωτιές, τὰ κρέατα νὰ ψήση,
 κι ἄκουσ' αὐτὸς τὴν προσταγή. Κι ὁ ἴδιος πῆγε τότε
 στὸ θάλαμο ὁ Μενέλαος τὸ μοσκομυρισμένο,
 100 μὲ τὴν Ἑλένη ἀντάμα του καὶ μὲ τὸ Μεγαπένθη.
 Κ' ἐκεῖ πού φυλαγόντουσαν οἱ θησανροὶ σὰ φτάσαν,
 πῆρε στὸ χέρι ὁ βασιλιάς διπλόκουπο ποτήρι,
 κ' εἶπε τοῦ γιοῦ του ἐν' ἀργυρὸ κροντήρι νὰ σηκώσῃ
 κ' ἡ Ἑλένη στὰ σεντούκια της ζυγώνει, πού εἶχε μέσα
 ὠριόπλουμα φορέματα, δουλειὰ δική της ὅλα.

Ἐν' ἀπὸ κείνα σήκωσε καὶ πῆρε ἡ ὦρια Ἑλένη,
 ἀπ' ὅλα τὸ πλατύτερο καὶ πιὸ ὄμορφο στὸ ξόμπλι,
 πού σὰν ἀστέρι εἶταν λαμπρό, καὶ κάτω ἀπ' ὅλα τῷχε.
 Καὶ στὸν Τηλέμαχο ἤρθανε περνώντας τὰ παλάτια,
 110 κι ὁ ξανθομάλλης βασιλιάς τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε:

«Τὸ γυρισμὸ πού λαχταρεῖς, Τηλέμαχε, ἄς σοῦ δώσῃ
 ὁ Δίας ὁ πολύβροντος, ὁ σύγκοιτος τῆς Ἥρας.
 Κι ἀπ' ὅσα δῶρα σπῖτι μου φυλάω θησανρισμένα,
 σοῦ δίνω τὸμορφότερο, τὸ πιὸ βαριότιμό μου.
 Σοῦ δίνω ψιλοδούλευτο κροντήρι, ὄλο ἀσήμι,
 κι ἀπάνωθε τὰ χεῖλη του μὲ μάλαμα ομιγμένα
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου· ὁ Φαίδιμος ὁ ἥρωας τῷχει δώσει,
 ὁ ρήγας τῶ Σιδωνιτῶν, τότες πού ἐδῶ γυρνώντας
 στὰρχοντικό του κόνεψα· δικό σου θέλω νάναϊ.»

Εἶπε, καὶ τὸ διπλόκουπο τοῦ πρόσφερε ποτήρι
 120 τοῦ Ἀτρεά ὁ γιὸς ὁ ἥρωας· καὶ τότε ὁ ἀντρειωμένος
 ὁ Μεγαπένθης ἔφερε κι ἀπίθωσε ὀμπροστά του
 τὰστραφτερὸ κροντήρι του τὰσημοδουλεμένο·
 Κατόπι ἡ κρινομάγουλη στάθη ὀμπροστά του Ἑλένη
 σηκώνοντας τὸ φόρεμα, κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε:

«Τοῦτο κ' ἐγώ, παιδάκι μου, τὸ δῶρο σοῦ χαρίζω,
 ἀπ' τὴν Ἑλένη θύμημα γιὰ τὴ χρυσὴ τὴν ὦρα
 τοῦ γάμου σου, νὰ τὸ φορῇ ἡ καλή σου, κι ὡς τὰ τότες,
 ἄς τὸ φυλάῃ ἡ ἀγαπητὴ μαννοῦλα σου στὸ σπῖτι.
 Τώρα μὲ γειὰ καὶ μὲ χαρὰ νὰ τ' ἀξιοθῆς νὰ φτάσῃς
 στὰρχοντικό παλάτι σου, σὴν ποθητὴ πατρίδα.»

Εἶπε, καὶ τοῦ τὸ πρόσφερε, κι αὐτὸς τὸ καλοδέχτη.
 130 Παίρονοντας τότες ὁ ἥρωας Πεισίστρατος, τὰ δῶρα,
 τὰ θάμασε καὶ τὰβαλε μὲς στ' ἀμαξιοῦ τὴν κόφα.

Κι ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος τοὺς ἔφερε στὸν πύργο,
 κ' ἐκείνοι ἀράδα στὰ θρόνια καθῆσαν καὶ στὶς ἔδρες.
 Καὶ μπρῖκα γιὰ τὸ νίψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάρια,
 ὦριο χρυσό, καὶ χύνει τοὺς σὴν ἀργυρὴ λεγένη
 γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τοὺς τὸ γυαλιστὸ τραπέζι.
 Σεμνὴ κελάρισα ἔφερε ψωμί καὶ παραθέτει,
 140 κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της τοὺς ἔβαλε περίσσια.

Κι ὁ Ἐτεωνέας ἔκοβε καὶ μοίραζε τὸ κρέας,
 καθὼς κρασὶ τοὺς κέρνα ὁ γιὸς τοῦ δοξασμένου ρήγα.
 Κι αὐτοὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τοὺς σὰ φαγητὰ ὀμπροστά τους,
 150 Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιστὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
 πάνε ὁ Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα καὶ ζέβουν,
 καὶ μὲς στάμαξι μπαίνουνε τὸμορφοπλουμισμένο,
 καὶ βγαίνουν ἀπ' τὰ πρόθυρα κι ἀπ' τὸν πολύβοο πύργο.
 Τότε τοὺς ἤρθε ὁ ξανθουλὸς Μενέλαος τοῦ Ἀτρεά,
 χρυσὸ ποτήρι μὲ κρασὶ θεόγλυκο κρατώντας
 στὸ δεξιὸ χέρι, στάξιμο νὰ κάμουν πρὶν κινήσουν.

Καὶ στάθηκε ὀμπρὸς στάλογα, καὶ χαιρετώντας εἶπε
 150 «Γειὰ σας, παιδιά, καὶ πῆτε του τοῦ Νέστορα τοῦ ρήγα
 παρόμοια εὐκή· σὰν ἀγαθὸς μοῦ στάθηκε πατέρας
 ὅσον καιρὸ μαχόμεσταν οἱ Ἀχαιοὶ σὴν Τροία.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογηθῆ κ' εἶπε:
 «Σὰ φτάσουμε, ὦ διόθρεφτε, θὰ τοῦ τὰ ποῦμε ἐκείνου
 ὅλα καθὼς ἐσὺ τὰ λές· μακάρι καὶ στὸ Θιάκι
 ἔτσι νὰ φτάσω, καὶ νὰ βρῶ τὸν Ὀδυσσεά στὸ σπῖτι,
 καὶ πόση ἀγάπη μοῦδειξες νὰ πῶ, καὶ πῶς γυρίζω
 160 μαζὶ μου φέροντας λαμπρὰ καὶ πάμπολλά σου δῶρα.»

Κι αὐτὰ σὰν εἶπε, πέταξε πουλὶ πρὸς τὰ δεξιά του,
 160 αὐτὸς κ' εἶχε στὰ νύχια του λευκὴ πελώρια χήνα,
 ἡμερη, μὲς' ἀπ' τὴν ἀυλὴ· καὶ τρέχανε κατόπι
 γυναῖκες κι ἄντρες κραζόντας· καὶ τὸ πουλὶ κοντὰ τοὺς
 ἤρθε καὶ χούμιξε δεξὰ στάλογα ὀμπρὸς πετώντας·
 κ' εἶδαν αὐτοὶ καὶ χάρηκαν κι ἀναγαλλιάσαν ὄλοι.
 Καὶ τότες ὁ Πεισίστρατος τοῦ Νέστορα αὐτὰ εἶπε:

«Στοχάσου τώρα, διόθρεφτε Μενέλαε, βασιλέα,
 170 ἂν τὸ σημάδι αὐτὸ ὁ θεὸς τὸ δείχνει ἐμᾶς ἢ ἐσένα.»

Εἶπε, κι ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος συλλογιόταν
 νὰ βρῇ τὸ νόημα καὶ σωστὰ νὰ τοῦ τὸ ξεδιαλύνη.

Μὰ ἡ λαμπροφόρα πρόλαβε ἡ Ἑλένη καὶ τοὺς εἶπε
 » Ἀκοῦτε, ἐγὼ σᾶς τὸ ξηγῶ καθὼς στὸ νοῦ μου μέσα
 οἱ ἀθάνατοι τὸ βάζουνε, καὶ λέω πὼς ἔτσι θάβγη.
 Σὰν ποῦρθε ὁ αἰτὸς ἀπ' τὸ βουνό, πού ἔχει γενιὰ καὶ φύτρα,
 κι ἀπ' τὴν αὐλή της ἄρπαξε τὴ φυλαγμένη χήνα,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας στὸ σπίτι του, σὰν πλανηθῆ καὶ πάθη,
 θενᾶρθη καὶ θὰ γδικιωθῆ· μπορεῖ καὶ νᾶρθε κίολας,
 καὶ νὰ σκαρώνη φοβερά δεινὰ γιὰ τοὺς μνηστήρες.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε
 «Νὰ δώση ὁ Δίας ὁ βροντηχτής, ὁ σύγκοιτος τῆς Ἥρας, 180
 κι ἀπὸ κεῖ πέρα τὸτ' ἐγὼ σὰ θεὰ θὰ σὲ δοξάζω.»

Καὶ τᾶλογα μαστίγωσε, καὶ κείνα πῆραν δρόμο,
 κι ἀπὸ τὴ χώρα διάβηκαν καὶ χύθηκαν στὸν κάμπο.
 Πᾶς στὰ λαιμά τους ὁ ζυγὸς ὀλημερὶς κουνουῖσε,
 μὰ ὁ ἥλιος σὰ βασίλευσε κι ἀπόσιωσαν οἱ δρόμοι,
 στὶς Φῆρες σταματήσανε, στοὺς πύργους τοῦ Διοκλέα,
 πού εἶτανε γιὸς τοῦ Ὁρσίλοχου, καὶ τ' Ἀλφειοῦ εἶταν ἡ γγόνι.
 Ἐκεῖ ξενύχτισαν, κι αὐτὸς φιλόξενα τοὺς δέχτη.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 ζέψανε κι ἀνεβήκανε στὸ πλουμισμένο ἀμάξι, 190
 καὶ βγήκαν ἀπ' τὰ πρόθυρα κι ἀπ' τὸν πολύβοο πύργο·
 δίνει βιτσιὰ στᾶλόγατα, κι αὐτὰ γοργοπετάξαν.
 Γλήγορα φτάνουν στᾶψηλὰ τῆς Πύλος κατατόπια,
 καὶ τότε εἶπε ὁ Τηλέμαχος τοῦ Νέστορα τὸ τέκνο·

«Καλέ μου, τάχα θᾶστεργες ὅ,τι σοῦ πῶ νὰ κάνης;
 Παινιόμαστε πὼς ἄπειρη μᾶς ἔφερε φιλία
 ἡ ἀγάπη τῶν πατέρω μας, κι ὀμήλικους μᾶς δένει
 μὰ πιὸ βαθιὰ ἐνωθήκαμε μὲ τὸ ταξίδι ἐτοῦτο.
 Μὴν προσπεράσης, δίοθρεφτε, τὸ πλοῖο, μόν' ἄφησέ με
 ἐδῶ, μὴν τύχη σπίτι του καὶ μὲ κρατήση ὁ γέρος 200
 νὰ μὲ φιλέψη, ὅσο πολὺ κι ἂ βιάζομαι νὰ φτάσω.»

Εἶπε, κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα στοχάστη μὲς στὸ νοῦ του
 πὼς κάλλιο τοῦ Τηλέμαχου τὸ θέλημα νὰ στέρξη.
 Καὶ νὰ, τί συλλογίστηκε πὼς εἶναι πιὸ σφέρο·
 κατὰ τὸ πλοῖο στὸ γιὰλὸ τᾶλόγατα γυρίζει,
 κι ὅλα τὰ δῶρα τὰ λαμπρὰ στὴν πρύμνη μέσα ἀδειάζει,
 πού τοῦδωσε ὁ Μενέλαος, φέρεμα καὶ χρυσάφι·
 Καὶ τότες τὸν παρακινεῖ μὲ λόγια φτερωμένα·

«Τρέξε κι ἀνέβα τώρα ἐσύ, πὲς νᾶρθουν κ' οἱ συντρόφοι,
 πρὶν φτάσω ἐγὼ στὸν πύργο μας, καὶ πρὶν τ' ἀκούση ὁ γέρος. 210
 Γιατὶ καλὰ κατέχω τὸ στὰ φρένα καὶ στὸ νοῦ μου,
 πὼς ὄντας δυνατόγνωμος, δὲ θὰ σάφήση, θᾶρθη
 νὰ σὲ φωνάζη, κι ἄπραγος θαρῶ δὲ θὰ γυρίση,
 τί τὴν ψυχὴ του ἀκράτητος θυμὸς θᾶρη πιασμένη.»

Καὶ τὰ λαμπρότερχα ἄλογα χτυπάει μὲ τὸ μαστίγι,
 κατὰ τὴν Πύλο, καὶ γοργὰ στᾶρχοντικό τους φτάνει.
 Συνάμα κι ὁ Τηλέμαχος προστάζει τοὺς συντρόφους·

«Γιὰ συγυρίστε τᾶρμενα, παιδιὰ, στὸ μαῦρο πλοῖο,
 κι ἄς ἀνεβαίνουμε κ' ἐμεῖς νᾶρχίζουμε τὸ δρόμο.»

Εἶπε, κ' ἐκείνοι πρόθυμα τὴν προσταγή του ἀκοῦσαν, 220
 καὶ μπῆκαν καὶ καθήσανε τοῦ καραβιοῦ τοὺς πάγκους.

Αὐτὰ νοιαζόταν, κ' ἔκανε σιμὰ στὴν πρύμνη στάξες
 καὶ προσευκὲς στὴν Ἀθηνᾶ· κ' ἦρθε σιμὰ του ξένος
 μάντης πού σκότωσε ἄνθρωπο, καὶ νὰ ξεφύγη ζήτα·
 ἀπ' τὸν Μελάμποδα ἔρχονταν ἡ φύτρα κ' ἡ γενιά του,
 πού μιὰ φορὰ ζοῦσε κι αὐτὸς στὴν ἀρονοθρέφτρα Πύλο,
 κ' εἶχε ἐκεῖ πλούτιο ἀρίφνητα κι ἀρχοντικά παλάτια·
 κατόπι ξενιτεύτηκε κι ἀφήκε τὸ Νηλέα,

τὸ ρήγα τὸν τρανόψυχο, τοῦ κόσμου τὸ καμᾶρι, 230
 πού χρόνο κράταε ἀλάκερο τὸ βίος του μὲ τὴ βία,

ὅταν ἐκεῖνος κλειότανε στοὺς πύργους τοῦ Φυλάκου,
 δεμένος μὲ τὶς ἄλυσες, καὶ βάσανα τραβώντας
 γιὰ τοῦ Νηλέα τὴν κορασιά, κι ἀπ' τὴν βαρεῖα τὴν τρέλα
 πού ἡ Ἐρινύα ἡ φοβερὴ θεὰ τοῦρριξε ἀπάνω.

Ὡς τόσο τότες γλύτωσε, καὶ μπόρεσε νὰ φέρη
 τὰ βόδια τὰ μουγκρόφωνα στὴν Πύλο ἀπ' τὴ Φυλάκη,
 γδικιώνοντας τὴν ἄνομη πράξη τοῦ θεοῦ Νηλέα,
 κ' ἔτσι ἔφερε τὴν κορασιά στᾶδέρφι του στεφάνι.

Κατόπι ξενιτεύτηκε στᾶλογοβόσκητο Ἄργος, 240
 γιὰτ' εἶτανε γραφτό του ἐκεῖ νὰ ζήση καὶ νὰ γίνη

ρήγας περίσσιων Ἀργιῶν. Καὶ πῆρ' ἐκεῖ γυναίκα,
 κ' ἔστησε σπίτι ἀρχοντικό, καὶ γέννησε δυὸ τέκνα,
 δυὸ δυνατοὺς λεβέντηδες, τὸ Μάντιο κι Ἀντιφάτη.
 Καὶ τὸν τρανόψυχο Ὀϊκλῆ γέννησε ὁ Ἀντιφάτης,
 κι ὁ Ὀϊκλῆς τὸν Ἀμφιάραο, τῆς λεβεντιᾶς τὸν πύργο,
 πού τοῦχε ἀγάπη περισσὴ κι ὁ αἰγιδοφόρος Δίας,

κι ὁ Φοῖβος· μὰ δὲν ἔφρασε στῶ γερατειῶν τῇ θύρα,
παρὰ στῆ Θήβα χάθηκε ἀπ' τὰ δῶρα τῆς γυναίκας.
Δυὸ γιούς αὐτός, Ἀμφίλοχο κι Ἀλκμαίωνα, εἶχε κάμει.
Ὁ Μάντιος πάλε γέννησε Κλείτο καὶ Πολυφείδη·
τὸν Κλείτο στοὺς ἀθάνατους ἢ Αὐγῆ ἢ χρυσοθρονοῦσα 250
τὸν πήρε γιὰ τὰ κάλλη του· τὸν Πολυφείδη ὁ Φοῖβος
Ἀπόλλωνας τὸν ὄρισε τοῦ κόσμου πρῶτο μάντη
σὰν πέθαν' ὁ Ἀμφιάραος· μὰ στὴν Ὑπερησία,
σὰ μάλωσε μὲ τὸ γονιό, νὰ κατοικήση πῆγε,
καὶ σ' ὄλους τοὺς θνητοὺς τῆς γῆς προφήτευσε ἀποκείθε.

Ἐκείνου ὁ γιός, Θεοκλύμενο τὸν ἔλεγαν, τότε ἦρθε
καὶ στάθη στὸν Τηλέμαχο κοντά, στὴν ὥρα ἀπάνω
ποὺ προσευκόταν κ' ἔσταζε σιμὰ στὸ μαῦρο πλοῖο,
καὶ φώναξέ τον, κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«ὦ φίλε, ἀφοῦ σὲ βρῆκα ἐδῶ στὴν ὥρα τῆς θυσίας, 260
παρακαλῶ σε, γιὰ τὸ θεό, γι' αὐτὰ ποὺ θυσιάζεις,
μὰ καὶ γιὰ ἐσένα, καὶ γι' αὐτοὺς ποὺ ἐδῶ σὲ συντροφεύουν,
λέγε μου αὐτὸ ποὺ σὲ ρωτῶ, καὶ τίποτα μὴν κρύβης·
ποιός εἶσαι; ποιά ἢ ναι ἢ φύτρα σου, κ' ἢ χώρα κ' οἱ γονιοί σου;»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρῆνει·
«Μὲ ἀλήθεια ἐγὼ θὰ σοῦ τὰ πῶ τὰ ποὺ ρωτᾷς, ὦ ξένη·
τὸ Θιάκι ἐμένα ὁ τόπος μου, Ὀδυσσεάς ὁ γονιός μου,
σὰ ζοῦσε κ' εἶταν· τῶρ' αὐτὸν κακὸ τὸν βρῆκε τέλος.
Γι' αὐτὸ δὰ πῆρα συντροφιά, καὶ βγῆκα μὲ καράβι,
νὰ μάθω γιὰ τὸν κύρη μου τὸν πολυπλανεμένο.» 270

Κι ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
«Κ' ἐγὼ ἀπ' τὸν τόπο μου ἔφυγα, τί σκότωσα πατριώτη
ποὺ εἶταν πολλὰ κι ἀρίθμητα τὰ δέροφρα κ' οἱ γενιές του,
στ' Ἄργος τάλογοβόσκητο, τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι.
Μιάς κι ἀπ' ἐκείνους μπόρεσα τὸ χάρο νὰ γλυτώσω
φεύγω μακριά, κ' εἶναι γραφτὸ στὸν κόσμον νὰ πλανιέμαι.
Προσπέφτω σου, καὶ πάρε με στὸ πλοῖο, γιατί κιόλα
θαρῶ μὲ κνηγοῦν αὐτοὶ γιὰ νὰ μὲ θανατώσουν.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Ἀπ' τὸ καλόφτιαστό μου ἐγὼ καράβι δὲ σὲ διώχνω· 280
ἀνέβα, κι ὅ,τι βρίσκεται στὸ πλοῖο θὰ σὲ φιλέσω.»

Εἶπε, κι ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ χάλκινο κοντάρι
πήρε, καὶ δίπλα τῆθεσε μὲς στὸ γεροτὸ καράβι·

ἀπάνω στὸ πλεούμενο κι ὁ ἴδιος του ἀνεβαίνει,
καὶ παίρνει τὸ Θεοκλύμενο στὴν πρύμνη καὶ σιμὰ του.
Ὡς τόσο τὰ πρυμνόσκονα ξελῶσαν οἱ συντρόφοι,
καὶ πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος καλώντας τους νὰ πιάσουν
νὰ βάλουν τᾶρμενα· κι αὐτοὶ μὲ βίαση τὸν ἀκοῦσαν.
Σηκώσανε καὶ στήσανε τὸ ἐλάτινο κατάρτι
στὸ μεσοδόκι τὸ σκαφτό, τὸ δέσανε μὲ ξάρτια, 290
καὶ μὲ καλόστριφτα λουριά τᾶσπρα παννιὰ τραβῆξαν.
Τότες ἢ δέσποινα Ἀθηναῖ πρύμο ἄνεμο τοὺς στέλνει,
ποὺ ἀπ' τὸν αἰθέρα χύνονταν, γοργὰ γιὰ νᾶρμενίσση
πὰς στὶς ἀρμυροθάλασσες τὸ πλοῖο. Καὶ πέρασαν
ἀπόξω ἀπ' τοὺς Κρουνοὺς κι ἀπ' τὴν καλόνερη Χαλκίδα.

Κι ὁ γήλιος σὰ βασίλευε, κι ἀπόσκιαναν οἱ δρόμοι,
μὲ τοῦ Διὸς τὸν ἄνεμο γιὰ τίς Φεές τραβοῦσε,
καὶ γιὰ τὴ θεία τὴν Ἥλιδα, ποὺ Ἐπειῶτες τὴν ὀρίζουν·
καὶ σὰ βραχόσπαρτα νησιὰ πλώρη ἔβαλε ἀποκείθε,
ἂν θὰ γλυτώσῃ ἢ θὰ χαθῇ στὸ νοῦ του μελετώντας. 300

Ὡς τόσο στὴν καλύβα ἐκεῖ δειπνοῦσε ὁ Ὀδυσσεάς
μὲ τὸ χοιροβοσκό· σιμὰ δειπνοῦσαν κ' οἱ ἄλλοι.
Κι ἀπὸ φαί κι ἀπὸ πιοτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
ρωτάει ὁ Δυσσεάς τὸν καλὸ βοσκό, νὰ δοκιμάσῃ
ἂν τὸν πονάη εἰλικρινὰ κι ἂν θὰ τοῦ πῆ νὰ μείνῃ
ἐκεῖ στὴ στάνη, ἢ θὰ τοῦ πῆ στὴ χώρα νὰ κινήσῃ·

«Ἄκουσε τώρα, ὦ γέροντα, κ' οἱ ἄλλοι ἐσεῖς συντρόφοι,
στὴ χώρα θέλω τὸ ταχὺ νὰ πάω νὰ διακονεύω,
νὰ μὴ σᾶς γίνω βαρετὸς κ' ἐσὲ καὶ στοὺς συντρόφους.
Τῆ συμβουλή σου δῶσε μου, καὶ βάλε μου κανέναν 310
νὰ μ' ὀδηγήσῃ ἐκεῖ· κ' ἐγὼ μονάχος θὰ γυρίζω
ἴσως καὶ κάποιος φέρῃ μου κανάτα καὶ καρβέλι.
Καὶ σὰ παλάτια θᾶφτανα τοῦ θείου τοῦ Ὀδυσσεά,
τῆς Πηνελόπης τῆς καλῆς νὰ δώσω τὰ μαντάτα
ἐκεῖ καὶ τοὺς ἀγέρωχους θενάσμιγα μνηστῆρες,
καὶ δειπνο ἀπὸ τᾶμέτρητα θὰ μοῦδιναν καλά τους,
τὶ θὰ στεκόμουν πρόθυμος σ' ὅ,τι δουλειὰ γυρεῖαν.
Ἄκουσ' ἐδῶ καὶ πρόσεξε τὸ τί σοῦ συντυχαίνω·
μὲ τοῦ μαντάτορα τοῦ Ἑρμῆ τὴ συνεργεία, ποὺ σὲ ὄλων
αὐτὸς τὰ ἔργα τῶν θνητῶν χάρη καὶ δόξα δίνει,
κανέναν νὰ μοῦ παραβγῇ στὴ μαστοριά δὲν εἶναι, 320

νὰ καλοανάβω τις φωτιές, ξερὰ νὰ σκίζω ξύλα,
νὰ καλοψήνω, νὰ κερνώ, τὰ κρέατα νὰ μοιράζω,
κι ὅσ' ἄλλα στοὺς ἀφεντικούς οἱ δοῦλοι πάντα φτιάνουν.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, βαριά πονώντας τοῦ εἶπες
«Ἄλλοι, πὼς τέτοιος στοχασμὸς ἦρθε σὸ νοῦ σου, ὦ ξένε;
Τέλος κακὸ νὰ σοῦρθη ἐκεῖ γυρεύεις χωρὶς ἄλλο,
καὶ μὲς στὴ συντροφιά ζητᾷς νὰ πέσης τῷ μνηστήρων,
πὺν τᾶχτι τους κι ἡ ἀδιαντροπιὰ στὰ οὐράνια φτάνει ἀπάνω.

Κ' οἱ δοῦλοι πὺν τοὺς νοιάζονται δὲ μοιάζουμε μ' ἐσένα, 330
παρὰ εἶναι νέοι μ' ἀρχοντικά φορέματα ντυμένοι,
μὲ μυρωμένα τὰ μαλλιά μὲ πρόσωπα πανώρια
κι ἀπάνω σὰ καλόφτιαστα τραπέζια ὀλοτριγύρω,
ψωμιά καὶ κρέατα ὅσα θές, καὶ τὸ κρασί περίσσιο.

Μεῖνε μαζί μας, κανενὸς ἐδῶ, μὰ μὴτ' ἐμένα
μὴτ' ἄλλοινοῦ συντρόφου μου δὲ θενὰ δώσης βάρους.
Καὶ σὰ γυρίση ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ ἀφέντη τοῦ Ὀδυσσέα,
τότε θὰ σοῦ φορέση αὐτὸς χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
κι ὅπου ἡ καρδιά σου λαχταρεῖ θὰ σὲ ξεπροβοδήσῃ.»

Κι ἀπολογήθηκε ὁ λαμπρός, πολύπαθος Δυσσέας 340
«Ἄμποτε ὅσο σ' ἀγάπησα νὰ σ' ἀγαπήῃ κι ὁ Δίας,
πὺν ἀπ' τὴ βαρειὰ τοῦ ζήτουλα κακομοιριά μὲ σώζεις.

Ἔομος στὰ ξένα σὰ γυρνᾷς, χειρότερο δὲν εἶναι
μόνε γιὰ μιὰ παλιοκοιλιά τόσα τραβοῦν οἱ ἀνθρώποι,
σάν τοὺς πλακώνῃ ἡ ρήμαξῃ κ' ἡ συφορὰ κι ὁ πόνος.
Καὶ τώρα πὺν κρατᾷς με ἐσύ νὰ μείνω ὡς νᾶρθῃ ἐκείνος,
ἔλα καὶ πὲς γιὰ τοῦ θεϊκοῦ τοῦ Ὀδυσσέα τὴ μάννα,
καὶ τὸ γονιό, πὺν ἀφῆκε τον στῶ γερατειῶν τις θύρες,
ἀν εἶναι ἀκόμα ζωντανοί, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἂ βλέπουν,
ἢ ἀπέθαναν καὶ βρῖσκονται στοῦ Ἄδη τὰ κατατόπια.» 350

Κι ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν ἀπολογήθη κ' εἶπε
«Μὲ ἀλήθεια καὶ γιὰ δαῦτα ἐγὼ θὰ σοῦ μιλήσω, ὦ ξένε.
Ὁ Λαέρτης ζῆ, μὰ ἀνέπανα παρακαλεῖ τὸν Δία
νὰ τονὲ σθύσῃ ὁ θάνατος στὴν κατοικίᾳ του μέσα.

Μυρολογάει καὶ δέρνεται γιὰ τὸ χαμένο γιό του,
καὶ τὴν καλή του σύγκοιτη, καὶ κλαίει τὸ θάνατό της,
πὺν τοῦφερε τὰ γερατεῖα πριχοῦ νᾶρθῆ ὁ καιρός του.
Ὁ πόνος τὴνὲ μάρανε τοῦ ἀγαπητοῦ παιδιοῦ της,
ἢ ἀπέθανε πὺν θάνατος παρόμοιος νὰ μὴν πάρῃ

κανένα μας συγκάτοικο καὶ καλοπράχτη φίλο.
Ἐκείνη ὅσο βρισκότανε, βαρὺ καημὸ κι ἂν εἶχε,
πάντ' ἀγαποῦσα νὰ ρωτῶ γι' αὐτὴ καὶ νὰ μαθαίνω,
γιατὶ μ' ἀνάθρεψε μαζί μὲ τὴν καλὴ Χτιμένη,
τὴ ζουλεμένη κόρη της, τὸ πιδὸ στερνὸ παιδί της
μαζί μ' αὐτὴ ἀναθρόφῃκα, καὶ μὲ τιμοῦσαν ὄχι
πολὺ λιγώτερο ἐκενῆς. Κ' ἡ ὥρα μας σάν ἦρθε,
καὶ γλυκανθοῦσε ἀπάνω μας χαριτωμένη νιότη,
στὴ Σάμῃ τὴνὲ στείλανε καὶ μύρια δῶρα πῆραν.
Κ' ἐμένα σὰ μὲ στόλισε μὲ χλαίνα καὶ χιτῶνα,
καὶ μοῦδωκε ποδήματα στὰ πόδια νὰ φορέσω,
μ' ἔστειλ' ἐδῶ στὴν ἐξοχή, καὶ πάντα μ' ἀγαποῦσε. 370
Ἐκείνα τώρα λείπουνε· μὰ αὐτό μου τὸ ἔργο μνήσκαι
ἀκόμα, κ' οἱ μακαριστοὶ θεοὶ μοῦ τὸ βλογᾶνε
ἔφαγα κ' ἦπια ἀπ' ὄλ' αὐτά, καὶ μοίρασα καὶ σὲ ἄλλους.
Μὰ λόγο ἢ ἔργο τῆς κυρᾶς γλυκὸ πιά δὲν ἀκούμε,
ἀφότου ἐκεῖ στὸ σπίτι της ἡ συφορὰ κατέβῃ
μὲ τοὺς ἀπόκοτους αὐτούς. Κ' οἱ δοῦλοι ἔχουν ἀνάγκη
νὰ τῆς μιᾶνε τῆς κυρᾶς, νὰ τὴ ρωτᾶνε γιὰ ὄλα,
νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουνε, νὰ παίρνουνε καὶ κάτι
μαζί τους ὄξω, ἀπ' τὰ καλὰ πὺν λαχταρεῖ ἡ ψυχὴ τους.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε 380
«Ἄλλοίμονο, πόσο μικρός, καλὲ χοιροβοσκέ μου,
ἀπὸ πατρίδα καὶ γονιοὺς στὰ ξένα πῆρες δρόμο.
Μὰ πὲς μου τώρα ξάστερα καὶ ξήγησέ μου ἐτοῦτο
τάχα πλατύδρομη θνητῶν ρημῶθη πολιτεία,
πὺν μέσα κατοικοῦσανε κ' ἡ μάννα σου κι ὁ κύρης,
ἢ μοναχὸ σὲ βρήκανε μὲ πρόβατα καὶ βόδια
δύστροποι ἀνθρώποι, κι ἄξαφνα σὲ ρίξαν στὸ καρᾶβι,
καὶ σ' ἔφεραν σὲ πούλησαν σ' αὐτοῦ τοῦ ἀντρὸς τὰ σπίτια;»

Κι ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν ἀπάντησέ του κ' εἶπε 390
«Ξένε, σὰ μὲ ρωτᾷς κι αὐτά, καὶ θέλεις νὰ τὰ μάθῃς,
σῶπα, ἄκουγε, καὶ γλέντιζε, καὶ πίνε τὸ κρασί σου
καθούμενος ἀπέραντες οἱ νύχτες τώρα κ' ἔχεις
καιρὸ καὶ γιὰ νὰ κοιμηθῆς, καιρὸ καὶ γιὰ νᾶκούγης
καὶ νὰ γλεντᾷς· νὰ κοιμηθῆς δὲν εἶναι ἀνάγκη ἀκόμα
κι ὁ πολὺς ὕπνος βαρετός. Ὅποιον τραβάει ἡ καρδιά του,
ὡς ἔβγη κι ὡς πλαγιάσῃ αὐτός· καὶ σὰ χαράξῃ ἡ μέρα,

ἄς φάη, καὶ τοῦ ἀφεντικοῦ τοὺς χοίρους ἄς βοσκήσῃ.
 Ἐμεῖς μὲς στὴν καλύβα μας ἐδῶ φαγοποτώντας
 γλεντοῦμε τὰ μεγάλα μας ἀνιστορώντας πάθια
 ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου· γλέντι του τοῦ κατανοῦν οἱ πόνοι
 τοῦ ἀνθρώπου ποῦ ἔπαθε πολλά, καὶ ποῦ πολυπλανήθη.
 Καὶ τώρα τοῦτο θὰ σοῦ πῶ πού με ρωτᾷς νὰ μάθῃς.
 Νησί ἴναι, ἂν τῶχης ἀκουστά, Συρία τῶνομά του,
 ἀπὸ τὴν Ὀρτυγία, ψηλά, ποῦναι οἱ τροπῆς τοῦ ἡλίου
 κόσμος δὲν ἔχει καὶ πολὺ, μὰ καρπερὸ καὶ πλούσιο
 σὲ πρόβατα καὶ σὲ βοσκές, σὲ ἀμπέλια καὶ σιτάρι.
 Ἡ πείνα ἐκεῖ δὲν ἔρχεται, μήτ' ἄλλη μαύρη ἀρρώστια
 δὲν πέφτει τοὺς κακόμοιρους ἀνθρώπους νὰ θερίζῃ·
 παρὰ στὴν πολιτεία τους οἱ ἀνθρώποι σὰ γεράσουν,
 ὁ Φοῖβος ὁ ἀργυρότοξος κ' ἡ Ἄρτεμη μὲ σαίττες
 ἀνέπνεες πηγαίνουνε καὶ τοὺς γλυκοκοιμίζουν.
 Δυὸ πολιτεῖες εἶν' ἐκεῖ, καὶ τᾶχουν μοιρασμένα·
 ἕνα γνωρίζουν βασιλιά, τὸν κύρη μου κ' οἱ δυὸ τους,
 ἄντρα θεόμοιαστο πολὺ, τὸ Χτήσιο τοῦ Ὀρμένου.
 Κ' ἦρθανε τότες Φοίνικες θαλασσοξακουσμένοι,
 ἀρπάχτες, καὶ μ' ἀρίθμητα στολίδια στὸ καράβι.
 Εἶχε ὁ γονιός μου Φοίνισσα στὸ σπίτι του γυναίκα,
 ὦρια καὶ μεγαλόκορη, σ' ἔργα λαμπρὰ τεχνίτρα·
 αὐτὴ τὴν ἐξέλαγισαν οἱ Φοίνικες οἱ πλάνοι,
 καὶ καθὼς ἔπλενε σιμὰ στὸ μελανὸ καράβι,
 κάποιος τὴν πρωταγκάλιασε καὶ τὸ φιλὶ τῆς πήρε,
 ποῦ τὴ γυναίκα ξεπλανάει ὅσο καλὴ κι ἂν εἶναι.
 Καὶ τὴν ἐρώταγε ὕστερα ποιά νᾶταν κι ἀποποῦθε
 κ' ἐκείνη ἀμέσως τοῦδειξε τὸν πύργο τοῦ γονιοῦ μου·
 «Ἄπ' τὴν πολύχαλκη ἔρχουμαι Σιδώνα, κ' εἶμαι κόρη
 τοῦ Ἀρύθαντα, ποῦ ὁ πύργος του βιὸς εἶτανε γεμάτος·
 μὰ ἐμένα κλέφτες Ταφίνοι μὲ βρῆκαν καὶ μ' ἀρπάξαν
 ἐρχάμενη ἀπ' τὴν ἐξοχή, καὶ πέρα ἐκεῖ μὲ φέραν,
 στοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ τᾶρχοντικό, κι ἀγόρασε με ἐκεῖνος.»
 Κι ὁ ἄντρας ποῦ τῆς ἔδωσε κρυφὸ φιλὶ τῆς κρένει
 «Δὲν ἔρχεσαι στὸν τόπο σου μαζί μας τώρα πίσω,
 νὰ ξαναδῆς τὸ σπίτι σου, τὸν κύρη, τὴ μαννοῦλα;
 τὶ ζοῦν ἀκόμα, καὶ μὲ βιὸς πολὺ τοὺς λογαριάζουν.»
 Κ' ἐκείνη τότες μίλησε κι ἀπάντησέ του κ' εἶπε·

400

410

420

430

«Κι αὐτὸ θὰ γίνῃ, ἂ δέχεστε νὰ μ' ὀρκιστῆτε, ὦ ναῦτες,
 πὸς ἄβλαβη στὸν τόπο μου πίσω θενὰ μὲ πᾶτε.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς ζητοῦσε ἐκείνη.
 Κ' οἱ ναῦτες σὰν ἀμώσανε καὶ τέλειωσαν τὸν ὄρκο,
 πάλε τοὺς ξαναμίλησε καὶ τοὺς ξανάειπε ἐκείνη·

«Σωπάτε τώρα· καὶ κανεὶς ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους
 ἄς μὴ μιλήῃ σὰ μ' ἀπαντᾷ στὸ δρόμο ἢ καὶ στὴ βρύση,
 μὴν πάη κανένας καὶ τὰ πῆ τοῦ γέρου στὸ παλάτι,
 καὶ νοιώσῃ, καὶ σὲ φοβερὰ μέσα δεσμὰ μὲ ρίξῃ,
 φέρῃ ξολοθρεμὸ κ' ἐσᾶς· μόνε στὸ νοῦ φυλάτε
 τὸ μυστικό, καὶ γλήγορα ψουνίστε τὴν πρραμάτεια
 καὶ σὰ γεμίση βιὸς πολὺ τὸ μελανὸ καράβι,
 στὸν πύργο ἄς μοῦρθῃ μήνημα, κ' ἐγὼ σᾶς φέρνω τότες
 κι ἀπὸ χρυσάφι ὅσο μπορεῖ στὰ χέρια μου νὰ πέσῃ.
 Μὰ κι ἄλλο θὰ σᾶς πλέρωνα μὲ τὴν καρδιά μου ναῦλο.
 Ἐγὼ ἔχω τοῦ ἀρχοντόπουλου τὴν ἔννοια στὸ παλάτι·
 ξυπνὸ παιδάκι, ποῦ ὅπου βγῶ κι αὐτὸ μαζί μου τρέχει
 ἂ σᾶς τὸ φέρω, ἀρίθμητα θενὰ σᾶς δώσῃ κέρδη,
 ὅπου τὸ πᾶτε, ἀνάμεσα σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους.»

450

Σὰν εἶπε αὐτὰ, ξεκίνησε πρὸς τὰ λαμπρὰ παλάτια.
 Ὅλο τὸ χρόνον μείνανε στὰ μέρη μας ἐκεῖνοι,
 μὲ βιὸς πολὺ γεμίζοντας τὸ βαθουλὸ καράβι.
 Μὰ σὰν τὸ καλοφόρτωσαν κ' εἶταν καιρὸς νὰ σύρουν,
 στείλανε τότες μήνησαν τῆς ὁμορφῆς γυναίκας.
 Κ' ἦρθε ἄνθρωπος πολυέξερς στὸν πύργο τοῦ γονιοῦ μου,
 ποῦ εἶχε ἀλυσίδα μάλαμα πλεχτὴ μὲ κεχριμπάρι,
 κ' ἡ μάννα ἢ πολυσέβαστη κ' οἱ παρακόρες ὅλες
 τὴν ἔψαχναν τὴν κοίταζαν ζητώντας νᾶγοράσουν.
 Τῆς κρυφογνέφει τότε αὐτὸς καὶ φεύγει στὸ καράβι.
 Ἀπὸ τὸ χέρι παίρνει με κι ὄξω μὲ βγάξει ἐκείνη,
 καὶ βρῖσκει μὲς στὸ πρόσπιτο ποτήρια καὶ τραπέζια,
 τὶ ἐκεῖ σὰν καλοφάγανε τοῦ γέρου καλεσμένοι,
 κινήσανε στὴ συντυχία τοῦ δήμου νὰ καθήσουν.
 Παίρνει καὶ κρύβει γλήγορα στὸν κόρφο τρία ποτήρια,
 καὶ βγαίνει ἀστόχαστα κ' ἐγὼ κατόπι ἀκολουθοῦσα.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλευε κι ἀπόσκιαναν οἱ δρόμοι,
 τρεχᾶτοι κατεβήκαμε στὸν ὁμορφο λιμώνα,
 ποῦ τὸ γοργὸ περίμενε καράβι τῶ Φοινίκων.

460

470

Μᾶς πήρανε καὶ μῆχανε καὶ τράβηξαν πελάγου,
καὶ πρῦμο ἔστελν' ἄνεμο τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας,
Ἐξάμερο ἀρμενίζαμε νύχτα καὶ μέρα τὸ ἴδιο,
μὰ ὅταν ὁ Δίας ἔφερε τὴν ἑβδομητὴν τὴν μέρα,
μὰ σαίτιτ' αὐτῆς Ἄρτεμης βαραίνει τὴν γυναῖκα,
καὶ αὐτὴ βροντώντας ἔπεσε στοῦ καραβιοῦ τὰμπύρι,
καθὼς μέσα στὴ θάλασσα βουτάει τὸ βουτηστάρι.
Τὴ ρίζανε ξεφάντωμα στὶς φῶκες καὶ στὰ ψάρια,
καὶ μοναχός μου ἀπόμεινα μὲ τὴν καρδιὰ θλιμμένη.
Στὸ Θιάκι ἐδῶ τοὺς ἔφεραν οἱ θάλασσοι καὶ οἱ ἀνέμοι,
καὶ μὲ τὰ πλούτια πού δοῦξε μ' ἀγόρασε ὁ Λαέρτης.
Ἔτσι τὰ μάτια μου τὴ γῆς αὐτῆς πρωτογνωρίζαν.»
Καὶ τότε ὁ διογέννητος τοῦ ἀπάντησε Ὀδυσσεύς·
«Ποὺν βαθιὰ τὴν ἀγγίξεις, ὦ φίλε, τὴν καρδιὰ μου,
ἕνα πρὸς ἕνα λέγοντας τὰ πάθια τῆς ψυχῆς σου.
Ὅμως μαζί μὲ τὸ κακὸ σοῦδωκ' ἐσένα ὁ Δίας
καὶ τὸ καλὸ· πολλὰ πάθια, μὰ νά, πού βρῆκες ἄντρα
καλὸ, πού πρόθυμα νὰ τρῶς σοῦ δίνει καὶ νὰ πίνης.
καὶ καλοζῆς· μὰ ἐγὼ πολλὰς μὲς στὰ πλανήματά μου
χῶρες ἀνθρώπων πέρασα, καὶ τώρα ἐδῶ ξεπέφτω.»
Τέτοια μιλοῦσαν καὶ ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσόν τους,
καὶ ὕστερα πλάγιασαν· πολὺ δὲ μείναν πλαγιασμένοι,
τὴν γλήγορα γλυκόμεξε ἢ χρυσόβρονη ἢ Αἰγυῖα.
Ὅς τόσο τοῦ Τηλέμαχου στὰ κρόγιαλο οἱ συντρόφοι
γοργὰ ξελύναν τὰ σκοινιά καὶ βγάζαν τὸ κατάρτι,
καὶ στὰραγμα σὰ φέρανε μὲ τὰ κουπιὰ τὸ πλοῖο,
φουντάρανε τὴν ἄγκουρα, καὶ δέσαν τὶς πρυμάτσες.
Κατόπι βγῆκαν καὶ ἴδιοι τοὺς στής θάλασσας τὴν ἄκρη,
φαί τοιμάσαν καὶ ἔσιμιζαν τὸ φλογερὸ κρασί τους.
Καὶ ἀπὸ φαί καὶ ἀπὸ πιότη σὰ φράνθηκε ἡ καρδιὰ τους,
ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος μ' αὐτὰ τὰ λόγια ἀρχίζει·
«Τώρα στὴ χώρα φέριτε ἐσεῖς τὸ μαῦρο μας καράβι,
καὶ ἐγὼ πρὸς τὰ χωράφια μου καὶ τοὺς βοσκούς πηγαίνω,
καὶ σὰν τὰ δῶ τὰ κτήματα, στὴ χώρα θὰ κατέβω
τὸ βράδυ· στὸ ξημέρωμα γιὰ πλερωμὴ θὰ στρώσω
τραπέζι μὲ γλυκὸ κρασί, μὲ κρέατα περισσισα.»
Καὶ τότες ὁ θεόμοιαστος Θεοκλύμενος τοῦ κρένει·
«Καὶ πού νὰ πάω, ὦ γιέ μου, ἐγὼ; σὲ τίνος νᾶρθω σπίτι,

ἀπ' ὄσους ἄντρες κυβερνοῦν τὸ περρωτὸ τὸ Θιάκι; 510
Ἢ λὲς νὰ πάω στὴ μάννα σου καὶ στὸ παλάτι σου ἴσια;»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη καὶ εἶπε·
«Σ' ἄλλους καιροὺς στὸν πύργο μας θὰ σὲ καλοῦσα νᾶρθης·
δὲν ἀψηφοῦν τὸν ξένο ἐκεῖ· μὰ γιὰ κακὸ σου θάναι,
τὶ ἐγὼ θὰ λείπω, καὶ νὰ δῆς τὴ μάννα δὲ θὰ μπόρειες·
στὸν πύργο ἐκείνη τοὺς γαμπροὺς συχνὰ δὲν ἀντικρύζει,
μόνε στὰνώγι κάθεται καὶ τὸ παννὶ τῆς φαίνει.
Σὲ κάποιον ἄλλον θὰ σοῦ πῶ νὰ πᾶς, καὶ ἔτοῦτος εἶναι
ὁ Εὐρύμαχος, ὁ ὠραῖος γιὸς τοῦ φρόνιμου Πολύβου,
πὸν σὰ θεὸ τονὲ θωροῦν ὅλοι στὸ Θιάκι μέσα 520
πρῶτος τοὺς εἶναι, καὶ ζητᾷ μὲ περισσὴ λαχτᾶρα
νὰ πάρη καὶ τὴ μάννα μου καὶ τοῦ γονιοῦ τὶς δόξες.
Μὰ αὐτὰ μονάχα ὁ κάτοικος τοῦ Ὀλύμπου, ὁ Δίας, τὰ ξέρει,
ἂν θὰ τοὺς φέρη τὴν κακὴ τὴν μέρα πρὶν τὸ γάμο.»
Τέτοια καθὼς τοῦ μίλησε, πεταίει πουλὶ δεξὰ του,
τοῦ Ἀπόλλωνα μαντάτορας γοργόπτερος πετρίτης·
εἶχε ἀγριοπερίστερο στὰ νύχια καὶ μαδοῦσε,
καὶ ἀνάμεσα Τηλέμαχου καὶ καραβιοῦ σκορποῦσε
πτερά· Κι ὁ Θεοκλύμενος τὸν πῆρε ἀπὸ τοὺς ἄλλους 530
μακριὰ, τὸ χέρι τοῦσφιξε, καὶ μίλησέ του καὶ εἶπε·
«Ἀπὸ θεοῦ ναι τὸ πουλί, Τηλέμαχε, πὸν φάνη
δεξὰ σου· τὸ εἶδα, καὶ ἔνοιωσα πὼς μαντικὸ πουλί ναι
Βασιλικώτερη γενιὰ δὲν ἔχει ἀπ' τὴ δικὴ σας
τὸ Θιάκι, καὶ μεγάλοι ἐσεῖς θὰ ζῆτε ἐδῶ γιὰ πάντα.»
Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπολογήθη καὶ εἶπε·
«Μακάρι αὐτὸς ὁ λόγος σου νὰ βγῆ, καλέ μου ξένη·
ἀγάπες καὶ χαρίσματα πολλὰ θὰ σοῦχα τότες,
πού ὅλοι ἐδῶ θὰ σ' ἔβλεπαν καὶ θὰ σὲ μακαρίζαν.»
Καὶ στὸν πιστό του σύντροφο τὸν Πείραιον τότες εἶπε·
«Γιὰ τοῦ Κλυτίου, πού ἀπ' τὰ παιδιὰ πού μ' ἔφεραν στὴν Πύλο,
ἐσὺ πολὺ πιδὸ πρόθυμα τὰ λόγια μου ἀγρικοῦσες, 541
καὶ τώρα τοῦτον πάρε μου στὸ σπίτι σου τὸν ξένο,
καὶ φίλευε καὶ τίμα τον ὀλόψυχα ὥσπου νᾶρθω.»
Κι ὁ ξακουστός κονταριστὴς ὁ Πείραιος τοῦ ἀπαντοῦσε·
«Κι ἂν ἐμνησκῆς πολὺν καιρὸ, Τηλέμαχε, ἐδῶ πέρα,
πάλε τὸν ξένο θὰ δεχτῶ, καὶ θάχη τὸ ὅτι ὀρίζει.»
Καὶ στὸ καράβι ἀνέβηκε, καὶ φώναξε τοὺς ἄλλους,

νὰ λύσουν τὰ πρυμόσκονα καὶ νάνεβοῦν κ' ἐκεῖνοι.
Καὶ μῆταν καὶ καθήσανε στοῦ καραβιοῦ στοὺς πάγκους.
Καὶ φόρεσε ὁ Τηλέμαχος τὰ σάνταλα τὰ ὠραῖα,
καὶ πήρε ἀπὸ τὸ κάσαρο βασταγερὸ κοντάρι
μὲ μύτη χάλκινη· κι αὐτοὶ ξελύσαν τις πρυμάτσες·
κινήσαν καὶ τραβούσανε κατὰ τὴ χώρα τότες,
καθὼς τοὺς εἶπε ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά.
Κι αὐτὸς γοργὰ περπάτηξε ὥσπου ἦρθε στὴν αὐλή του,
ποὺ εἶτανε χοῖροι ἀριθμητοὶ δικοὶ του, καὶ σιμὰ τοὺς
ἐενύχταε ὁ χοιροβοσκὸς ποὺ ἀγάπαε τοὺς ἀφέντες.

550

ΡΑΨΩΔΙΑ Π.

Καὶ στὸ καλύβι ὁ πάγκαλος βοσκὸς μὲ τὸ Δυσσέα,
ἀνάφαν τὴν αὐγὴ φωτιὰ καὶ τὸ φαί τοιμάζαν,
καὶ στεῖλαν ὄξω τοὺς πιστοὺς μαζὶ μὲ τὰ κοπάδια.
Κ' οἱ σκύλοι, στὸν Τηλέμαχο ποὺ ἐρχόταν, τὴν οὐρὰ τοὺς
σαλεύαν καὶ δὲ γαυγίζαν· τοὺς νοιώθει ὁ Ὀδυσσεάς,
ἀκούει τὸ ποδοβολητό, καὶ λέει εὐτὺς τοῦ γέρον·

«Κάποιος ἐδῶ θὰ σοῦρχεται, καλέ μου, σύντροφός σου,
ἢ κι ἄλλος γνώριμος, ἀφοῦ δὲν ἀλυχοῦνε οἱ σκύλοι,
μόν' ὄλο σειοῦνε τὴν οὐρὰ καὶ πόδια ἀνθρώπου ἀκούγω.» 10

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε, κι ὁ ἀκριβογιὸς του φάνη,
καὶ στάθηκε στὰ ξώθυρα· ξαφνίζεται ὁ γερούλης,
ἀναπηδαίει, καὶ τοῦπεςαν ἀπὸ τὰ χέρια οἱ κοῦπες,
ποὺ τὸ φλογᾶτο μέσα τους καλόσμιγε κρασί του·
κ' ἔτρεξε, βρέθηκε ὀμπροστὰ στὸν ἀκριβὸ τοῦ ἀφέντη,
τοῦ φίλησε τὴν κεφαλὴ, τὰ δυὸ λαμπρὰ του μάτια,
τὰ δυὸ του χέρια, κ' ἔχυσε δάκρυο μαργαριτάρι.
Καὶ σὰν ποὺ τρυφερόκαρδος γονιὸς παιδί ἀγκαλιάζει,
σὰν ἔρχετ' ἀπ' τὰ μακρινά, ποὺ ἔλειπε χρόνους δέκα,
κ' εἶταν στερνὸ καὶ μοναχό, καὶ τοῦκαιγε τὰ σπλάχνα,
ἔτσι ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς τὸ θεόμοιαστό του ἀφέντη
στὴν ἀγκαλιά του σφίγγοντας, γλυκὰ τονὲ φιλοῦσε,
τὸ χάρο· σὰ νὰ ξέφυγε, καὶ τοῦλεγε θρηνώντας·

20

«Τηλέμαχε, γλυκό μου φῶς, ἦρθες, κ' ἐγὼ δὲ θάρρουν·
πὼς θὰ σὲ δῶ, σὰν κίνησες στὴν Πύλο μὲ καράβι,
Ἔμπα, παιδάκι μου ἀκριβό, νὰ σὲ χαρῆ ἢ ψυχὴ μου,

θωρώντας σε ἅπ' τὰ μακρινὰ κοντά μας νιοφερόμενο
 τί στην ξοχή δὲν ἔρχεσαι συχνὰ καὶ στοὺς βοσκούς σου,
 μόνε στη χώρα κάθεται, κι αὐτὸ ποθεῖ ἡ καρδιά σου,
 νὰ βλέπης πάντα τοὺς κακοὺς μνηστῆρες μαζεμένους.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε

30

«Μετὰ χαρᾶς, κυρούλη μου, γιὰ σένα ἦρθα δῶ πέρα,
 νὰ δῶ σε μὲ τὰ μάτια μου, τὸ τί θὰ πῆς νάκούσω,
 σὸν πύργο ἄ μνήσκῃ ἢ μάννα μου, ἢ κάποιος ἂν τὴν πῆρε
 ἅπ' τοὺς ἠρώους, κ' ἔμεινε τοῦ Ὀδυσσεᾶ ἢ κλίνη
 ἔρημῃ ἀπὸ στρώματα μαθὲς καὶ καταραχιασμένη.»

Κι ὁ πρῶτος τῶ χοιροβοσκῶν τοῦ λάλησε καὶ τοῦ εἶπε

«Κάθετ' ἀκόμα ἢ μάννα σου μ' ἀπομονὴ περίσσια
 μὲς στάφηλὰ παλάτια σου, πού μαῦρα μερονύχτια
 ἔρχονται πάντα καὶ περνοῦν, κι αὐτὴ ὄλο χύνει δάκρυα.»

Καὶ πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι του τὸ χάλκινο κοντάρι

40

καὶ μπῆκε αὐτὸς καὶ πέρασε τὸ πέτρινο κατώφλι.
 Τότ' ὁ Δυσσεᾶς σηκώνεται, τὸ κάθισμά του δίνει,
 μὰ ἐκεῖνος δὲν τὸν ἄφηγε, καὶ τοῦ εἶπε «Κάθου, ὦ ξένε,
 μέσα στὸ σπίτι μας ἐμεῖς θὰ βροῦμε κι ἄλλον τόπο,
 κ' ἔδῳ ναι κείνος πού μπορεῖ νὰ μᾶς τὸν προμηθέψῃ.»

Εἶπε καὶ ξαναγύρισε καὶ κάθησε ὁ Δυσσεᾶς.

Καὶ στρώνει ὁ Εὐμαιοὺς κλωνιά, ρίχτει προβειὰ ἀποπάνω,
 κ' ἐκεῖ ὁ ἀγαπημένος γιὸς τοῦ Ὀδυσσεᾶ καθίζει.

Τότες πινάκια κρέατα ψητὰ τοὺς παραθέτει

ὁ Εὐμαιοὺς ὁ χοιροβοσκός, πού ἀποβοαδὶς τοῦ μείναν.

50

Καὶ βιαστικὰ σὰ σώριασε ψωμί μὲς στὰ πανέρια,
 καὶ γλυκουλὸ καλόσμιξε κρασί μὲς στὸ καρδάρι,
 πῆγε κι ἀγνάντια κάθησε τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεᾶ.

Τὰ χέρια τότες ἄπλωναν στὰ φαγητὰ ὀμπροστά τους.

Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ πιωτὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
 τοῦ ἄξιου μίλησε βοσκοῦ ὁ Τηλέμαχος, καὶ τοῦ εἶπε

«Κυρούλη, πούθενε ἔρχεται δωπέρα αὐτὸς ὁ ξένος;
 οἱ ναῦτες πῶς τὸν φέρανε στὸ Θιάκι; ποιοὶ παινιένται
 πῶς εἶναι; τί θαρρῶ πεζὸς ἔδῳ δὲ μᾶς δόζει.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιοὺς χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολῆγῆθης κ' εἶπες

60

«Τὴν πᾶσα ἀλήθεια, τέκνο μου, θάκούσης ἀπὸ μένα
 ἅπ' τὴν πλατύχωρη κραταίῃ ἢ φύτιρα του τὴν Κρήτη,
 καὶ λέει πῶς σὲ πολλὲς θνητῶν πλανήθηκε αὐτὸς χώρες

γυρνώντας· ἔτσι ἡ μοῖρα του τὸ θέλησε· καὶ τώρα ἀπὸ καρὰβι Θεσπρωτῶν πάλε ἔφυγε, καὶ φάνη μὲς στὸ καλύβι μου· κ' ἐγὼ τὸν παραδίνω ἔσένα.

Πρᾶξε ὅπως βούλεσαι καὶ θές· ἰκέτη σου τὸν ἔχεις.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Ἄλλοις, καὶ τί καρδιόπονο μοῦ φέρνει αὐτός σου ὁ λόγος·
 καὶ πῶς νὰ τὸν ἀποδεχτῶ τὸν ξένο ἐγὼ στὸ σπίτι,
 70 πὺν νέος ὄντας δύναμη στὸ χέρι μου δὲ νοιώθω,
 μπρὸς σ' ἄντρα νὰ διαφεντευτῶ πὺν θὰ μὲ βροῖση πρῶτος·
 τῆς μάννας πάλε, μέσα της ὁ νοῦς της ἀναδεύει,
 τάχα τὴν κλίνη νὰ ντραπῆ τοῦ ἀντρός της καὶ τὸν κόσμο,
 κ' ἔτσι μαζί μου μνησκοντας νὰ κυβερνάη τὸ σπίτι,
 γιὰ ἀπ' τοὺς μνηστήρες Ἀχαιοὺς νὰ κολουθήση ἐκείνον,
 πὺν τῆς φανῆ ὁ καλύτερος, καὶ φέρη πλέρια δῶρα.
 Ὅμως τὸν ξένο τώρα αὐτόν, στὸ σπίτι σου μιάς κ' ἦρθε,
 θὰ τότε ντύσω μὲ λαμπρὸ χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
 80 σπαθί μου θάχῃ δίκωπο, καὶ σάνταλα στὰ πόδια,
 θὰ τονὲ στείλω ὅπου ἡ καρδιά κι ὁ νοῦς του ἀποθυμήση.
 Κάλιο ἐσὺ κράτα τον ἂν θές ἐδῶ, καὶ φίλεψέ τον,
 κ' ἐγὼ σοῦ στέλνω τὰ σκουτιὰ καὶ τις προμήθειες ὅλες,
 νὰ μὴ σᾶς γίνεται ζημιὰ κ' ἔσένα καὶ τῶν ἄλλων.
 Δὲν τὸν ἀφήνω ἐγὼ νάρθῃ κειπέρα στοὺς μνηστήρες,
 πῶχουνε τόση ἀποκοτιὰ κι ἀδιαντροπιὰ καὶ κάκια·
 μὴν τὸν πειράξουν, κ' ὕστερα καημὸ πολὺ θὰ τῶχω.
 Στὸν ἄντρα πὺν χτυπάει πολλούς, μὰ ἄς εἶν' κ' ἀντρειωμένος,
 δύσκολη ἡ νίκη, τί πολὺ πιὸ δυνατοὶ ἴνα ἐκεῖνοι.»

Τότες τοῦ λάλησε ὁ τρανός, πολὺπαθος Δυσσεάς·
 90 «Φίλε, πὺν τώρα γίνεται κ' ἐγὼ νὰ σοῦ μιλήσω,
 πόσο ἡ καρδιά μου σκίζεται, νὰκούγω τὰ ὅσα λέτε,
 πῶς ἀνομιές σοφίζονται στοὺς πύργους σου οἱ μνηστήρες,
 μ' ὄλο πὺν τέτοιος φαίνεσαι λεβέντης. Πές μου τώρα,
 νὰ τυραννιέσαι τάχα θές, ἢ σοῦχει ὁ λαός σου μῖσος
 μέσα στὸ δῆμο, τῆ φωνῆ κάποιου θεοῦ ἀκλουθώντας;
 Ἡ τάχα φταῖν τὰδέρφια σου, πὺν αὐτοὶ σὰ σηκωθοῦνε,
 καὶ μάχη ἂ γίνῃ φοβερή, μᾶς φέρουν πάντα θάρρος.
 Ὡχοῦ, καὶ νιὸς ἂν εἶμουνα μὲ τὴν καρδιά μου ἐδαῦτη,
 ἢ τοῦ λαμπροῦ Ὀδυσσεὰ γιός, ἢ κ' ἴδιος ὁ Ὀδυσσεάς
 100 [ἀπὸ τὰ ξένα φτάνοντας, κ' ἐλπίδα μένει ἀκόμα],

θάθελα ὀχτρός νὰ μοῦκοβε τὴν κεφαλὴ μου ἐμένα,
 ἂ δὲν τοὺς ἔφερνα κακὸ μεγάλο ἐκείνους ὄλους,
 μὲς στὰ παλάτια μπαίνοντας τοῦ γόνου τοῦ Λαέρτη.
 Κι ἂν μὲ τὰ πλήθια τοὺς αὐτοὶ τὸ μοναχὸν ἐμένα
 μὲ δάμαζαν, ἄς ἔπεφτα κάλλιο νεκρός στὸν πύργο,
 παρὰ νὰ βλέπω ἀδιάκοπα τέτοια ἔργα ντροπιασμένα,
 τοὺς ξένους νὰ τοὺς βρίζουνε, μὰ καὶ τις παρακόρες
 ἀδιάντροπα νὰ σέρνουνε μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια,
 κρασί περίσσιο νὰ τραβοῦν καὶ τις θροφές νὰ τρώνε,
 110 κι ὅλα τοῦ κάκου, ἀνώφελα, γιὰ ἔργο πὺν δὲ θὰ γίνῃ.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Γι' αὐτὰ ὅλα ἐγὼ ξάστερα θὰ σοῦ μιλήσω, ὦ ξένε·
 μήτ' ὁ λαὸς γιὰ μένανε δὲν ἔχει μῖσος κ' ἔχτρα,
 καὶ μήτ' ἀδέρφια δὲ μοῦ φταῖν, πὺν αὐτοὶ σὰ σηκωθοῦνε,
 καὶ μάχη ἂ γίνῃ φοβερή, μᾶς φέρουν πάντα θάρρος.
 Νά, πῶς ὁ Δίας μᾶς ἔκαμε μονόκληρο τὸ γένος·
 μοναχογιὸ τὸν γέννησε ὁ Ἀρχαίσιος τὸ Λαέρτη·
 τὸν Ὀδυσσεὰ μοναχογιὸ τὸν εἶχε κι ὁ Λαέρτης·
 καὶ πάλε ὁ Ὀδυσσεάς ἐμὲ μοναχοπαίδι μὲ εἶχε,
 120 καὶ στὸ παλάτι μ' ἄφησε, καὶ δὲ μὲ καλοχάρη.
 Καὶ τώρα ὀχτροὶ κακόβουλοι μᾶς γέμισαν τὸ σπίτι
 γιὰτὶ ὅσοι γύρω στὰ νησιὰ πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι,
 Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυθο μὲ τὰ δασὰ τὰ δέντρα,
 κι ὅσοι στὸ βραχορίζωτο τὸ Θιάκι ἐδῶ ἀρχοντεύουν,
 ὄλοι ζητοῦν τὴν μάννα μου καὶ μοῦ χαλνοῦν τὸ βιός μου.
 Κ' ἐκεῖνη μῆτε ἀρνιέται τοὺς γάμο φριχτό, καὶ μῆτε
 τέλος νὰ δώση δύνεται· κι ὀλοένα αὐτοὶ τὸ σπίτι
 μοῦ καταλοῦνε· γλήγορα κ' ἐμένα θὰ μὲ φᾶνε.
 Στὰ χέρια ὡς τόσο τῶν θεῶν ἄς μείνουν ὅλα ἐτοῦτα·
 130 τρέξε, κυρούλη, τώρα ἐσύ, καὶ πὲς τῆς Πηνελόπης
 τῆς φρόνιμης, πῶς ἔφτασα γερός ἀπὸ τὴν Πύλο.
 Ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ, κ' ἐσὺ τὸ μῆνημα σὰ δώσης
 μόνο σ' αὐτή, γύρισε ἐδῶ· ὅμως Ἀχαιὸς κανένας
 νὰ μὴν τὸ μάθῃ, τί πολλοὶ γυρεύουν τὸ κακό μου.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες·
 «Ξέρω, καὶ νοιώθω· τῶχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου ὅ,τι προσταΐζεις.
 Μὰ πὲς μου πάλε ξάστερα καὶ ξήγα μου κ' ἐτοῦτο·
 νὰ πάω μαθὲς μαντάτορας ἂν πρέπη καὶ τοῦ Λαέρτη

τοῦ δόλιου, πού τὸν ἔτρωγε τοῦ γιοῦ του ὡς τώρα ὁ πόνος,
 κι ὡς τόσο κοίταε χήματα, τραγόπινε στὸ σπίτι 140
 μὲ παραγιούς κάθε φορά πού τῶθελε ἡ καρδιά του·
 μὰ τώρα πού ὡς τὴν Πύλο ἐσὺ μὲ τὸ καρὰβι βγήκες,
 δὲν τρώγει μήτε πίνει πιά, μήτε κοιτάζει χήμα,
 μόν' κάθεται καὶ δέρνεται καὶ βαριαναστενάζει,
 καὶ λυώνουν ὄλο οἱ σάρκες του στὰ κόκκαλά του γύρω.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος τοῦ ἀπολογηθῆ κ' εἶπε·
 «Κι ὅμως θὰ τὸν ἀφήσουμε, κι ἄς θλίβεται ἡ ψυχὴ μας·
 ἂν εἴταν ὅλα στῶν θνητῶν τὸ χέρι, πρῶτα πρῶτα
 γιὰ τὸ γονιὸ θὰ ὀρίζαμε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
 Μὰ κάλλιο γύρνα, ἐδῶ σὰν πῆς τὸ μήνημα τῆς μάννας, 150
 καὶ μὴν πλανιέσαι σὲ ξοχὲς γιὰ νὰ τὸν ἀνταμώσης·
 πὲς μοναχὰ τῆς μάννας μου νὰ στείλῃ παρακώρη
 κρυφὰ στὸ γέρο γλήγορα, τὸ μήνημα νὰ δώσῃ.»

Σηκώθη τότε ὁ Εὐμαιος, τὰ σάνταλά του πήρε,
 στὰ πόδια τὰ καλόδεσε, καὶ κίνησε στὴ χώρα.
 Τῆς Ἄθηνᾶς δὲν ξέφυγεν ὁ πηγαίμος του ὡς τόσο,
 μόνε κατέβη ἡ θείαινα, πῆρε μορφή γυναικας
 ὤριας καὶ μεγαλόκορμης, σ' ἔργα λαμπρὰ τεχνίτρας,
 ἔξω ἀπ' τὴ θύρα στάθηκε, καὶ φάνη τοῦ Ὀδυσσέα.
 Δὲν ἔνοιωσε ὁ Τηλέμαχος μήτε εἶδε τὴν Παλλάδα, 160
 τί θεὸς δὲ φανερώνεται καθάρια στὸν καθένα·
 μὰ ὁ Δυσσέας τὴν ξάνοιξε καὶ τὰ σκυλιὰ τὴν εἶδαν,
 καὶ δίχως γαύγισμα ἔφυγαν βογγώντας μες τὰ βάθια
 τῆς στάνης. Τοῦγενψε ἡ θεά, κ' ἔνοιωσ' αὐτός, καὶ βγήκε
 δίπλα στὸν τοῖχο τῆς αὐλῆς, καὶ στάθηκε ὀμπροστά της·
 κ' ἡ Ἄθηνᾶ κοιτώντας τον τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·

«Διογέννητε τοῦ Λαέρτη γιέ, πολύτεχνε Ὀδυσσέα,
 ὅλα πιά τώρα ξήγα τα τοῦ γιοῦ σου, μὴν τὰ κρούβης
 κι ἄρ' αἰ τοιμάσετε μαζί τὸ φόνου τῶ μνηστήρων,
 στὴ χώρα τὴν περίλαμπρη νὰ πάτε· δὲ θάρρησθω 170
 κ' ἐγὼ νὰ ἐρθῶ, πού λαχταρῶ νάγωνιστῶ κοντά σας.»

Εἶπε, καὶ μὲ χρυσὸ ραβδί τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλάδα
 καὶ φόρεμα σὰν τοῦβαλε καθάριο καὶ χιτῶνα,
 τοῦ λάμπρυνε ὄλο τὸ κορμί μὲ τὸν ἀνθὸ τῆς νιότης.
 Μελαχρινὸς ξανάγινε μὲ πιδὸ γεμάτην ὄψη,
 καὶ μὲ τὰ γένεια ὀλόμαυρα τριγύρω στὸ πηγούνι.

Αὐτὰ σὰν τοῦκαμε ἡ θεά, τὸν ἄφησε· κ' ἐκεῖνος
 μες στὴν καλύβα γύρισε· κι ὁ γιὸς του σαστισμένος,
 γύρνας τὰ μάτια κατ' ἄλλου, θεὸς μὴν τύχη κ' εἴταν.
 Καὶ φώναξέ τον, κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα· 180

«Ἄλλοιώτικος μοῦ φάνηκες, ὦ ξένε, ἀπὸ τὰ πρῶτα·
 ἄλλα φορεῖς κ' ἡ ὄψη σου, κι αὐτὴ ἀλλαγμένη τώρα.
 Ἔνας θενᾶσαι ἀπ' τοὺς θεοὺς πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
 Ἐλέησε μας, σοῦ τάζουμε καλόδεχτες θυσιές,
 καὶ δῶρα χρυσοδούλευτα· προσπέφτω σου, λυπήσου.

Τότες τοῦ ἀπάντησε ὁ τρανός, πολύπαθος Δυσσέας·
 «Θεὸς δὲν εἶμ' ἐγὼ· γιατί με θεοὺς με παρομοιάζεις;
 παρὰ εἶμ' ἐγὼ ὁ πατέρας σου, πού ἐσὺ γι' αὐτὸν πονώντας
 τόσα τραβᾶς ἀπὸ κακοὺς καὶ δύστροπους ἀνθρώπους.»

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια φίλησε τὸ γιό του, καὶ τὰ δάκρυα 190
 τοῦ τρέξαν ἀπ' τὰ μάγουλα, πού ὡς τότες τὰ κρατοῦσε.
 Δὲν ἤθελε ὁ Τηλέμαχος νὰ τὸ πιστέψῃ ἀκόμα
 πὼς εἴταν ὁ πατέρας του, κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογηθῆ·

«Δὲν εἶσ' ἐσὺ ὁ πατέρας μου ὁ Ὀδυσσέας, μόν' εἶσαι
 κάποιος θεὸς καὶ με πλανᾷς, γιὰ νὰ τραβήξω κι ἄλλα·
 τί δὲ θὰ μπόρεις αὐτὰ θνητὸς νὰ πλάσῃ μοναχὸς του,
 δίχως νὰ ἐρθῆ κάποιος θεὸς σιμά, κι ὅπως τοῦ ἄρέσει,
 τὸν κάμη γέρο ἔτσι εὐκόλα, κι ἄξαφνα πάλε νέο.
 Τί ὡς τώρα γέρος εἴσουνα καὶ φτωχικὰ ντυμένος,
 καὶ τώρα μοιάζεις τοὺς θεοὺς πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια.» 200

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
 «Κι ἂν τάχα ξαναφάνηκε, Τηλέμαχε, ὁ γονιός σου,
 δὲ σοῦ ταιριάζει νάπορῆς καὶ νὰ θαμᾶζης τόσο·
 ἄλλος πιά ἐδῶ κατόπι μου δὲν ἔρχεται Ὀδυσσέας·
 ἐγὼ μαι αὐτός, κι ἀφοῦ πολὺ πλανήθηκα στὰ ξένα,
 αἴρω στὰ χρόνια τὰ εἴκοσι γυρίζω στὴν πατρίδα.
 Εἶναι κι αὐτὸ τῆς Ἄθηνᾶς τῆς νικηφόρας ἔργο,
 πού ὅπως θελήσῃ δύνεται νὰ κάνῃ με νὰ μοιάζω,
 πότε φτωχὸς καὶ ταπεινός, καὶ πότε πάλε νέος,
 μὲ τὸ κορμί μου ἀρχοντικὰ φορέματα ντυμένο. 210
 Κ' εἶν' εὐκόλο γιὰ τοὺς θεοὺς πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
 ἢ νὰ δοξάσουν ἀνθρωπο θνητό, ἢ νὰ ταπεινώσουν.»

Εἶπε, καὶ κάθησε· κι ὁ γιὸς στὴν ἀγκαλιά του πήρε
 τὸ δοξαστὸ πατέρα του μὲ θρήνους καὶ μὲ δάκρυα.

Τότες κ' οἱ δυὸ ξεβούρκωσαν, καὶ δυνατὰ στριγγλίζαν,
 κι ἅπ' ὄρνια ξεφωνίζοντας πιὸ ἀψὰ κι ἀπὸ σπαράχτες
 ἀγιοῦρες ἢ θαλασσαιτοῦς, πού πῆραν τὰ μικρά τους,
 ἀκόμα πρὶ φτερώσουνε, τῆς ἐξοχῆς οἱ ἀργάτες·
 τόσο πικρὰ ἀπ' τὰ βλέφαρα τὰ δάκρια τους χυνόνταν.
 Κι ὁ γῆλιος θὰ βασίλευε, κι ἀκόμα αὐτοὶ θὰ κλαΐγαν, 220
 ἄν ἄξαφνα ὁ Τηλέμαχος τὸν Ὀδυσσεύα δὲ ρώτα·

«Μὲ τί καρὰβι φάνηκες ὡς τόσο ἐδῶ, πατέρα;
 κ' οἱ ναῦτες πού σὲ φέρανε ποιοὶ λέγανε πὼς εἶταν;
 Γιατί πεζὸς ἐσὺ θαρρῶ δὲν ἤρθες ὡς τὸ Θιάκι.»

Κι ἀπολογήθη του ὁ τρανός, πολὺπαθος Δυσσεύας·
 «Ὅλη ἀπ' ἐμένα, τέκνο μου, θάκούσης τὴν ἀλήθεια.
 Μὲ φέραν ἐδῶ Φαίακες θαλασσοξακουσμένοι,
 πού κάθε ξένον προβοδοῦν πού φτάση στὸ νησί τους·
 μὲ τὸ γοργὸ καρὰβι τους, καθὼς γλυκοκοιμώσιν,
 ἤρθαν στὸ Θιάκι, μ' ἔβγαλαν, κι ἐμὲ λαμπρὰ μ' ἀφῆκαν 230
 δῖφρα, χρυσὰ καὶ χάλκινα, καὶ μὲ φαντὰ περισσὰ·
 οἷα κρυμμένα σὲ σπηλιὰ μὲ θεϊκιά βοήθεια.

Τώρα ἤρθα ἐδῶ, τῆς Ἀθηνᾶς τὰ λόγια ἀκολουθώντας,
 μαζὶ νὰ κανονίσουμε τὸ φόνον τῶν ὀχτρῶ μας.
 Καὶ τοὺς μνηστῆρες ἔλα ἐσύ, κ' ἓνα πρὸς ἓνα πὲς μου,
 νὰ μάθω πόσοι εἶν' ὅλοι τους, καὶ ποιοὶ εἶν' ὁ καθένας·
 καὶ μέσα στὸν ἀλάθευτο θὰ μελετήσω νοῦ μου,
 ἄν ἐμεῖς σώνουμε μαζὶ μ' ἐκείνους νὰ πιαστοῦμε
 δίχως βοηθοὺς καὶ μοναχοί, γιὰ κι ἄλλους θὰ χρειαστοῦμε.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε 240
 «Πατέρα, πάντα τὰκουγα τὸ δοξαστὸ ὄνομά σου,
 πόσο στὸ χέρι μαχητῆς, στὸ νοῦ μέγας εἶσουν·
 ὅμως αὐτὸς ὁ λόγος σου τὰ φρένα μου σαστίζει·
 πὼς δυὸ νομάτοι θὰ πιαστοῦν μὲ τόσοις ἀντρωμένους;
 Κι αὐτοὶ δὲν εἶναι μῆτε μιὰ μῆτε καὶ δυὸ δεκάδες,
 μόνε πολὺ περισσότεροι· θὰ μάθης τώρα πόσοι.
 Ἄπὸ Δουλίχι πρόβαλαν πενήντα δυὸ μνηστῆρες,
 νέοι ἓνας κ' ἓνας, καὶ μ' αὐτοὺς δοῦλοι ἕξι ἀκολουθᾶνε
 ἔχουμ' εἰκοσιτέσσερες λεβέντες ἀπὸ Σάμη.

Ἄπὸ τῆ Ζάκυνθο εἴκοσι παιδιὰ Ἀχαιῶν μᾶς ἤρθαν, 250
 κι ἀπὸ τὸ Θιάκι δώδεκα μετροῦμε παληκάκια.
 Ἔιναι μ' αὐτοὺς κι ὁ Μέδοντας, ὁ κήρυκας καὶ θεῖος

τραγουδιστῆς, μὲ δυὸ μαζὶ παράξιους μοιραστάδες.
 Σ' ὅλους αὐτοὺς ἄν πέσουμε σὰ βρίσκονται ἐκεῖ μέσα,
 φοβᾶμαι, μὴ μᾶς βγῆ πικρὴ καὶ μαύρη ἢ γδικιωσὴ μας.
 Μόνε στοχάσου ἂ δύνεσαι νὰ βρῆς στὸ νοῦ σου μέσα
 διαφεντευτὴ πού πρόθυμα βοήθεια θὰ μᾶς φέρη.»

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπαθος, ὁ θεῖος Ὀδυσσεύας·
 «Ἄκου τί λέω, καὶ πρόσεξε, καὶ σκέψου ἄν ἡ βοήθεια
 τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ θεϊκοῦ πατέρα τῆς μᾶς σώνει, 260
 ἢ κι ἄλλοτε διαφεντευτὴ πρέπει νὰ ψάξω νάβρω.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Μεγάλοι ἀλήθεια εἶναι κ' οἱ δυὸ βοηθοὶ πού μοῦ ὀνομάζεις·
 τί θρονιασμένοι στάψηλὰ τὰ σύννεφα κ' οἱ δυὸ τους,
 θεοὺς μαζὶ κι ἀθάνατους στὸν κόσμον ἐξουσιάζουν.»

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπαθος, ὁ θεῖος Ὀδυσσεύας·
 «Δὲ θενάργησον νὰ βρεθοῦν κ' οἱ δυὸ στὴ μαύρη ἀμάχη,
 ἅμα τοῦ Ἄρη ἢ μάνητα κ' ἐμᾶς καὶ τοὺς μνηστῆρες
 μᾶς συνεπάρη. Ὡς τόσο ἐσύ, καθὼς γλυκοχαράξῃ, 270
 τρέξε, καὶ τοὺς περήφανους ζύγωσ' ἐκεῖ μνηστῆρες·
 κατόπι ἐμένανε ὁ βοσκὸς στὴ χώρα θὰ μὲ φέρῃ,
 μὲ κακορίζικον μορφή καὶ γέρου διακονιάρη.
 Κι ἀνίσως μοῦ κακοφερθοῦν ἐκεῖνοι στὸ παλάτι,
 κράτα τὸν πόνο μέσα σου τὰ πάθια μου θωρώντας·
 μὰ κι ἂ μὲ ποδοσέροννε στὴ θύρα, καὶ σαγιτίτες
 μοῦ ρίχτουν, στέκου ἀτάραγος ἐσὺ κι ἀπόμένε τα
 καὶ μόνε λέγε τους γλυκὰ τὴν τρέλα τους νὰ πάθουν·
 ἀγκαλὰ αὐτοὶ δὲ θὰ σ' ἀκοῦν, τί ἢ ὦρα τους ἀγγίζει. 280

[Κι ἄλλο ἓνα πρᾶμα θὰ σοῦ πῶ, κ' ἔχε το ἐσὺ στὸ νοῦ σου·
 ἢ Ἀθηνᾶ ἢ πολὺβουλη σὰ μὲ φωτίση, τότες
 θὰ γνέψω μὲ τὴν κεφαλῆ, καὶ τότες ἐσὺ θὰ νοιώσης,
 κι ὅσα ἄρματα μᾶς βρίσκονται στὸν πύργον θὰ μαζέψης.
 καὶ μὲς στὰ βάθια τοῦ ἀψηλοῦ θαλάμου θὰ τὰ θέσης·
 κι ὅταν ἐκεῖνοι, θέλοντας νὰ ξέρουν, σὲ ρωτᾶνε,
 ἐσὺ μὲ λόγια μαλακὰ γλυκαποκοιμίζε τους,
 καὶ λέγε τους· «Ἄπ' τὸν καπνὸ τὰ πῆρα, τί δὲν εἶναι
 σὰν πού ὁ Ὀδυσσεύας τᾶφησε μισεύοντας στὴν Τροία,
 μόνε ἢ ἀχνίλα τῆς φωτιᾶς τὰ θόλωσε ἀπὸ τότες. 290
 Μὰ κι ἄλλο μεγαλύτερο βάζει στὸ νοῦ μου ὁ Δίας·
 μὴν τύχη καὶ σὲ μάλωμα σᾶς ρίξῃ τὸ μεθῆσι,

καὶ χτυπηθῆτε, καὶ ἀτιμὰ στὴν προξενίᾳ σας φέρετε·
 γιὰτὶ μονάχοι τοῦ τραβάει τὸ σίδερο τὸν ἄντρα.»
 Ὅμως νᾶφήσης ἔτοιμους δυὸ λάζους, δυὸ κοντάρια,
 καὶ ἀσπίδες δυό, ποὺ βιαστικὰ νᾶδράξουμε στὰ χέρια,
 καὶ ὁ Δίας μὲ τὴν Ἄθηνᾶ θὰ τοὺς μαγέψουν τότες.]
 Μὰ καὶ ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ ἔσὺ ἔχε το στὸ νοῦ σου·
 παιδί μου ἀλήθεια ἂν εἶσαι ἔσὺ, καὶ ἀπὸ δικό μας αἷμα, 300
 κανέννας νὰ μὴ μάθη ἐκεῖ πὼς ἦρθε ὁ Ὀδυσσεύς,
 Λαέρτης καὶ χοιροβοσκὸς μὴν τύχη καὶ τὰκούσουν·
 μήτε κανέννας τοῦ σπιτιοῦ, καὶ μήτε ἡ Πηνελόπη,
 παρὰ μονάχοι ἔμεῖς οἱ δυὸ νὰ μάθουμε τίς γνώμες
 τῶ γυναικῶν, καὶ δοκιμὴ νὰ κάνουμε στοὺς ἄντρες,
 ποιὸς ἀπ' τοὺς δούλους μᾶς τιμᾶει, καὶ ἀκόμα μᾶς φοβᾶται,
 καὶ ποιὸς ξεχνᾷ μας καὶ ἀψηφάει λεβέντη σὺν καὶ ἑσένα.»

Καὶ τότες ὁ μυριόχαρος τοῦ ἀπολογήθη γιὸς τοῦ·
 «Πατέρα, ἀργότερα θαρρῶ θὰ νοιώσης τὴν ψυχὴ μου,
 καὶ πὼς δὲν ἔχω θενά βροῆς τὰ λογικά μου κούφια· 310
 μὰ αὐτὸ ποὺ τώρα μελετᾷς δὲν τῶχω γιὰ καλὸ μας.
 Στοχάσου το· πολὺν καιρὸ θὰ χάσης, ἂν καθέναν
 νὰ δοκιμάσης ξέχωρα στὰ χτήματα γυρίζης·
 καὶ αὐτοὶ στὸ μεταξὺν θὰ τρῶν τὸ βιὸς μὲς στὰ παλάτια,
 ἀναπαμένοι, ἀδιάντροποι, καὶ δίχως νὰ λυποῦνται.
 Καλὸ ἔναι ἀλήθεια νὰ κοιτᾷς νὰ μάθης τίς γυναῖκες,
 ποιῆς ἄτιμα σοῦ φέρνονται καὶ ποιῆς δὲν ἔχουν κρῖμα·
 μὰ νὰ γυρνοῦμε τίς αὐλὲς νὰ δοκιμάζουμε ἄντρες,
 αὐτὸ δὲν τῶθελα· στερνὰ νὰ γίνουν κάλλιο ἐτοῦτα,
 σημάδι ἂν ἔχης φανερὸ τοῦ αἰγιδοφόρου Δία.» 320

Τέτοια αὐτοὶ τότες λέγανε μονάχοι ἀνάμεσόν τους·
 ὡς τόσο τὸ καλόφτιαστο καρᾶβι ἦρθε στὸ Θιάκι,
 ποὺ τὸν Τηλέμαχο ἔφερε καὶ τοὺς συντρόφους ὅλους
 ἀπὸ τὴν Πύλο. Μπήκανε στὸ τρίσβαθο λιμάνι,
 τραβῆξαν ἔξω στὴ στεριά τὸ μελανὸ καρᾶβι,
 καὶ τᾶρματά τους σήκωσαν καμαρωτοὶ λεβέντες,
 καὶ στοῦ Κλυτίου φέρανε τὰ δῶρα τὰ πανώρια.
 Κατόπι στείλαν κήρυκα στοὺς πύργους τοῦ Ὀδυσσεᾶ,
 τὸ μήνημα τῆς φρόνιμης νὰ φέρῃ Πηνελόπης,
 πὼς πῆγε ὁ γιὸς της στὴν ξοχή, μὰ ἐκεῖνος εἶχε στείλει 330
 στὴ χώρα τὸ καρᾶβι του, νὰ μὴν τῆς ἔρθῃ φόβος

τῆς δοξαστῆς βασίλισσας καὶ χύση θερμὰ δάκρυα.
 Καὶ ὁ κήρυκας μὲ τὸ βοσκὸ στὸν πύργο ἀντάμα φτάνουν,
 νὰ φέρουν τὸ ἴδιο μήνημα καὶ οἱ δυὸ τῆς Πηνελόπης.
 Καὶ στὸ λαμπρὸ σὺν μπήκανε τοῦ Ὀδυσσεᾶ παλάτι,
 ὁ κήρυκας ἀνάμεσα στὶς παρακόρες εἶπε·
 «Ἦρθε ὁ μονάκριβός σου γιός, βασίλισσα, ἀπ' τὴν Πύλο.»
 Ζυγώνει καὶ ὁ χοιροβοσκὸς καὶ λέει τῆς Πηνελόπης
 ὅλα ὅσα τοῦ παραγγεῖλε τᾶγαπητὸ παιδί της.
 Καὶ ὅλα καθὼς τὰ πρόσταξε σὺν εἶπε ἕνα πρὸς ἕνα, 340
 τοῦ πύργου ἀφήνει τίς αὐλὲς καὶ ξεκινᾶει στὴ στάνη.
 Καὶ τοὺς μνηστήρες ἔπιασε βαρεῖα καρδιά καὶ λύπη
 καὶ βγήκαν δίπλα ἀπ' τῆς αὐλῆς τὸν τοῖχο τὸ μεγάλο,
 καὶ πήγανε, καὶ ὀλόμπροστα καθήσανε τῆς θύρας.
 Καὶ τότες τοῦ Πολύβου ὁ γιὸς ὁ Εὐρύμαχος τοὺς εἶπε·
 «Ἔργο τρανὸ ὁ Τηλέμαχος κατόρθωσε μὲ τόλμη,
 τέτοιο ταξίδι,—καὶ εἶπαμε πὼς δὲ θὰ τὸ τελέσῃ·
 τώρα καρᾶβι διαλεχτὸ μὲ λαμνοκόπους ἄξιους
 ἄς ρίξουμε, ποὺ ὀλόταχα τὸ μήνημα νὰ φέρουν
 στοὺς φίλους, νὰ γυρίσουνε γοργὰ στὸ Θιάκι πίσω.» 350

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωνε, καὶ ὁ Ἀμφίνομος γυρνώντας
 τὰ μάτια του πρὸς τὸ βαθιὸ λιμῖώνα, εἶδε τὸ πλοῖο
 καθὼς μαζώναν τὰ παννιά, καὶ πιάναν τὰ κουπιὰ τους.
 Καὶ ἀπ' τὴν καρδιά του γέλασε, καὶ φώναξε στοὺς ἄλλους·
 «Τί θέλουμε τὸ μήνημα πιά τώρα, αὐτοὶ ἔναι μέσα.
 Ἦ κάποιος θεὸς τοὺς φώτισε, ἢ καὶ εἶδαν τὸ καρᾶβι
 ποὺ πέρναε, καὶ δὲν πρόφταξαν νὰ πᾶν καὶ νὰ τὸ πιάσουν.»
 Εἶπε, καὶ αὐτοὶ σηκώθηκαν, καὶ στάκρογαλί πῆγαν
 καὶ στὴ στεριά τραβῆξαν τὸ μελανὸ καρᾶβι,
 καὶ τᾶρματά τους σήκωσαν καμαρωτοὶ λεβέντες. 360
 Καὶ ὅλοι μαζί στὴν ἀγορὰ κινήσαν, μὴδ' ἀφήναν
 ἄλλον ἢ νέο ἢ γέροντα μαζί τους νὰ καθήσῃ.
 Καὶ τότες τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς ὁ Ἀντίνοσ' αὐτοὺς εἶπε·
 «Ὁχοῦ, πὼς ἀπ' τὸν ὄλεθρο οἱ θεοὶ τονὲ γλυτώσαν,
 Στὰ βράχια τάνεμόδαρτα σκοποὶ καθόνταν πάντα,
 καὶ ἀπανωτὰ ξαλλάζανε· καὶ σὰ βουτοῦσε ὁ ἥλιος,
 δὲν ξενυχτούσαμε στὴ γῆς, παρὰ μὲ τὸ καρᾶβι
 γυρνοῦσαμε ὡς τὸ χάραμα, φυλάγοντας καρτέρι
 θάνατο στὸν Τηλέμαχο, νὰ πᾶμε πιάνοντάς τον.

Κι ὡς τόσο θεὸς τὸ θέλησε, καὶ γύρισε στὸ Θιάμι. 370

Μὰ ἐμεῖς ἐδῶ ἄς κοιτάξουμε τὸ τέλος του τὸ μαῦρο,
μὴ μᾶς ξεφύγῃ· τί θαρρῶ πῶς ὅσο ζῆ δὲ βγαίνει
πέρα ἢ δουλειά μας, τί καὶ νοῦ καὶ γνώση ἐκεῖνος ἔχει,
κ' ἐμᾶς ἀγάπη ὁ λαὸς σὰν πρῶτα δὲ μᾶς ἔχει.
Μόνε βιαστήτε, πρὶν αὐτὸς σὲ συντυχιὰ καλέσῃ
τοὺς Ἀχαιοὺς· γιατί ἄπραγος, θαρρῶ, δὲ θενὰ μείνῃ,
παρὰ μὲ ὀργὴ θὰ σηκωθῆ καὶ σ' ὄλους θὰ κηρύξῃ
πῶς σκοτωμὸ τοῦ πλέξαμε, μὰ πρόφταξε καὶ σῶθη.
Κι ἄνομα τέτοια ἀκούγοντας ἐκεῖνοι δὲ θὰ στέροξουν,
κ' ἴσως μᾶς φέρουνε κακό, κι ἀπ' τὴν πατριδ' ἀκόμα 380
μᾶς διώξουν, καὶ μᾶς κάμουνε νὰ φύγουμε στὰ ξένα.

Μόνε μακριὰ στὴν ἐξοχὴ, παρέκει ἀπὸ τὴ χώρα
ἄς τὸν βαρέσουμε ἄξαφνα, γιὰ καὶ στὸ δρόμο ἀπάνω
κατόπι μοιραζόμεστε τὸ βιὸς καὶ τὰ καλὰ του,
καὶ τὰ παλάτια ἀφήνουμε τῆς μάννας του, νὰ τᾶξῃ
ὄποιος τὴν πάρῃ ταίρι του. Μὰ ἀνίσως κ' ἐσεῖς πάλε
δὲ δέχεστε, καὶ θέτε αὐτὸς νὰ ζῆ καὶ τὰ καλὰ του
τὰ πατρικὰ νὰ χαιρέται, δῶ πέρα ἄς μὴ ζητοῦμε
νὰ μαζευόμεστε, καὶ βιὸς πολὺ νὰ καταλοῦμε·
μόν' προξενειὰ ἀπ' τὸ σπίτι του καθέννας μᾶς ἄς κἀνῃ 390
μὲ δῶρα του, κι αὐτὴ ἄς δεχτῆ τὸν ἄντρα πού θὰ δώσῃ
τὰ πιώτερα, καὶ τῆς φανῆ τῆς μοίρας ὁ σταλμένος.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὄλοι σώπασαν κι ἀμίλητοι ἀπομείναν.
Μὰ ἀπάνω ἐκεῖ ὁ Ἀμφίνομος ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε,
ὁ γιόκας ὁ μυριόχαρος τοῦ ρήγα Νίσου, γόνου
τοῦ Ἀρήτου, πού ἦρθεν ἀρχηγὸς καὶ κάλλιος τῶ μνηστήρων
ἀπ' τὸ Δουλίχι τὸ χλωρό, τὸ σιταροσπαρμένο,
καὶ πού τὰ λόγια του ἄρρεσαν τῆς ὄριας Πηνελόπης,
γιατ' εἶχε πάντα στὴν καρδιὰ περίσσια καλωσύνη.
Αὐτὸς λοιπὸν καλόγνωμα ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε·

«ὦ φίλοι τὸν Τηλέμαχο ποτὲς δὲ θὰ χαλνοῦσα 400
κακό, βασιλικὴ γενιὰ μὲ φονικὸ νὰ σβύσῃ·
τὴ γνώμη κάλλιο ἄς μάθουμε τῶν ἀθανάτων πρῶτα.
Ἄν εἶναι μὲ τὸ θέλημα τοῦ Δία τοῦ βροντορίχτη,
κ' ἴδιος ἐγὼ τονὲ χαλνῶ, κι ὄλους τοὺς ἄλλους σπρώχνω·
Μὰ ἂν τὸ μποδίζουνε οἱ θεοί, νὰ πάψετε σᾶς λέγω.»

Εἶπε, καὶ σ' ὄλους ἄρρεσαν τοῦ Ἀμφίνομου τὰ λόγια.

Κι ἀμέσως σηκωθήκανε καὶ στοῦ Ὀδυσσεᾶ πῆγαν
τὸν πύργο, καὶ καθήσανε πᾶς στὰ λαμπρὰ θρονιαῖά του.

Τότες στὸ νοῦ τῆς φρόνιμης τῆς Πηνελόπης ἦρθε
ὄμπρὸς στοὺς παραδιάντροπους νὰ κατεβῆ μνηστήρες, 410
γιατὶ ἔμαθε πῶς γύρευαν τὸ τέλος τοῦ παιδιοῦ τῆς,
τί ὁ κήρυκας ὁ Μεδοντας πού τ' ἄκουσε τῆς τόψε.
Καὶ μὲ τίς βγάγιες συντροφιά μὲς στὰ παλάτια μπῆκε.
Κ' ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστήρες,
σιμὰ στὸ στῦλο στάθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
σηκώνοντας στὴν ὄψῃ τῆς τὸ λιολάμπρο φακιόλι,
καὶ τὸν Ἀντίνο μάλωσε καὶ μίλησέ του κ' εἶπε·

«Ἀντίνο, ἀδιάντροπε, κακέ, πού μὲς στὸ Θιάμι σ' ἔχουν
γιὰ πρῶτο ἀπ' τοὺς ὀμήλικους στὴ γνώση καὶ στὰ λόγια 420
μὰ τέτοιος δὲν ἦσουν ἐσύ. Ζουρλέ, πῶς πᾶς καὶ πλέχνεις
τοῦ γιοῦ μου μαῦρο θάνατο, καὶ μῆτε καὶ σὲ μέλει
γιὰ τοὺς ἰκέτες πῶχουνε τὸ Δία γιὰ μάρτυρά τους;
Μεγάλο κρῖμα εἶναι κακὸ νὰ πλέγῃ ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου.
Ξεχνᾶς πῶς ὁ πατέρας σου μᾶς ἦρθε ἐδῶ ἰκέτης,
σὰν ἐφευγε ἀπὸ τὸ λαὸ πού χόλιασε μαζί του,
γιατ' εἶχε πάρεῖ συντροφιά ληστὲς ἀπὸ τὴν Τάφο,
καὶ χάλασε τοὺς Θεσπρωτοὺς ποῦταν δικοὶ μας φίλοι.

Καὶ νὰ τοῖ πάρουν τὴ γλυκειὰ ζωὴ γυρεῦαν τότες,
κι ὄλο τἀριθμητό του βιὸς νάρπαζουν καὶ νὰ φᾶνε·
μὰ ὅσο αὐτοὶ κι ἂ μάνιαζαν, τοὺς μπόδιασ' ὁ Δυσσεᾶς, 430
Καὶ τώρα, χωρὶς δίκιο ἐσὶ τοῦ καταλεῖς τὸ σπίτι,
γυρεῦεις τὴ γυναῖκα του, σκοτώνεις τὸ παιδί του,
κ' ἐμένα μὲ λυπεῖς πικρά. Μὰ ἐγὼ σοῦ λέω νὰ πάψῃς,
νὰ πῆς καὶ τῶ συντρόφῳ σου νὰ πάψουνε κ' ἐκεῖνοι.»

Κι ὁ Εὐρύμαχος τῆς ἀπαντάει, ὁ γόνος τοῦ Πολύβου·
«ὦ Πηνελόπη γνωστικιά, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
θάρρος, κι ἄς μὴν τὰ νοιάζεται καθόλου ἐδαῦτα ὁ νοῦς σου.
Δὲν ἦρθε ἀκόμα ἐδῶ στὴ γῆς, καὶ μῆτε θάρθη ἐκεῖνος
πού χέρι στὸν Τηλέμαχο τὸ γιό σου θενὰ βάλῃ,
ὅσο ἐγὼ ζῶ, καὶ βλέπουνε τὰ μάτια μου στὸν κόσμῳ. 440
Γιατὶ ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ὁ λόγος μου θὰ γίνῃ·
θὰ τρέξῃ στὸ κοντάρι μου εὐτὺς τὸ μαῦρο του αἶμα,
εἰ ὁ πολεμόχαρος συχνὰ κ' ἐμένανε Ὀδυσσεᾶς
στὰ γόνατά του μ' ἔπαιρνε, καὶ μοῦβάζε στὰ χέρια

κρέας ψημένο, και κρασί στα χείλη πορφυρένιο.
Γι' αὐτὸ και τοῦ Τηλέμαχου περίσσια τοῦχω ἀγάπη,
κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες θάνατο νὰ μὴ φοβάται ἐκεῖνος·
μὰ ἂν εἶναι νάρθη ἀπ' τοὺς θεοὺς, πῶς νὰ σωθῆ δὲν ἔχει.»

Μὲ τέτοια τὴν ἐθάρρνε, μὰ φόνου μελετοῦσε.

Κ' ἐκείνη μὲς στὰνώγια τῆς τὰ θεόλαμπρα ἀνεβαίνει,
καὶ κλαίει τὸν Ὀδυσσεά τῆς, ὥσπου ἡ γαλανομάτα 450
θεὰ κατέβασε γλυκὸ στὰ βλέφαρά τῆς ὕπνου.

Καὶ τὸ βραδὺ ὁ καλὸς βοσκὸς στὸν Ὀδυσσεά ξανάρθε,
ποὺ μὲ τὸ γιό του τοίμαζε τὸ δεῖπνο, καὶ θρεφτάρι
κάναν θυσία χρονιάρικο. Κ' ἡ Ἀθηναῖα κατέβη
τότε, καὶ μὲ ραβδί τὸ γιὸ βαρώντας τοῦ Λαέρτη,
τὸν Ὀδυσσεά, τὸν ἔκαμε γέρο ξανά σὰν πρῶτα.
Καὶ μὲ φτωχὰ τὸν ἔντυσε φορέματα, μὴν τύχη
καὶ τὸν δὴ ὁ χοιροβοσκὸς καὶ τὸν ἐνοιώση ὀμπρός του,
καὶ δὲν τὸ κρύψῃ, μόν' τὸ πῆ τῆς ὄριος Πηνελόπης.

Καὶ πρῶτος ὁ Τηλέμαχος τοῦ μίλησε καὶ τοῦπε: 460

«Ἦρθες καλέ μας τί ἄκουσες στὴ χώρα νὰ δηγοῦνται;
Ἀπ' τὸ καρτέρι γύρισαν οἱ θεότρανοι μνηστῆρες,
ἢ ἀκόμα ἐκεῖ μὲ καρτεροῦν στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω;»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἶπες
«Δὲν ἤθελα νὰ τὰ ρωτῶ καὶ νὰ τὰ μάθω ἐτοῦτα,
Στὴ χώρα μέσα τρέχοντας· βιαζόμουνα νὰ δώσω
τὸ μῆνημά μου ὀλόταχα, καὶ πίσω νὰ ξανάρθω.

Καὶ κήρυκας μανιάτορας γοργός, ἀπ' τοὺς συντρόφους
ἔφτασε ἀντάμα, κ' ἔδωσε τῆς μάννας λόγο πρῶτος. 470
Ἔρω κ' ἐν' ἄλλο νὰ σὰς πῶ ποὺ μὲ τὰ μάτια μου εἶδα
πάνω ἀπ' τὴ χώρα, στὸ βουνὸ τοῦ Ἐρμῆ σὰν εἶχα φτάσει,
καράβι ἀγ' ἀντεψα γοργὸ νὰ μπαίνει στὸ λιμάνι,
γεμάτο μὲ ἄντρες, κ' εἶτανε μὲ ἀσπίδες φορτωμένο,
καὶ μὲ κοντάρια δίστομα. Καὶ φάνηκε σὰ νᾶταν
μνηστῆρες ὅλοι τοὺς αὐτοί, μὰ ἄλλο νὰ πῶ δὲν ἔξερω.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος χαμογελώντας ῥίχτει
ματιὰ πρὸς τὸν πατέρα του, κρυφὰ ἀπ' τὸ χοιροτρόφο.

Καὶ τίς δουλειὲς σὰν τέλειωσαν καὶ τοίμασαν τὸ δεῖπνο,
καθήσανε κι ἀπόλαψαν τοῦ τραπεζιοῦ τὰ δῶρα.

Κι ἀπὸ φαῖ κι ἀπὸ ποτιὸ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους, 480
τὴν κλίνη θυμηθήκανε, καὶ χάρηκαν τὸν ὕπνου.

Ἐφεξ' ἡ ροδοδάχτυλη τῆς Νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
κι ὁ πολυαγαπημένος γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά
τὰ θεόμορφα του σάνταλα στὰ πόδια του ἀποδένει,
καὶ στὴν παλάμη παίρνοντας τὸ δυνατὸ κοντάρι
στὴ χώρα γιὰ νὰ κατεβῆ, λέει τοῦ χοιροβοσκοῦ του·

«Στὴ χώρα πάω, κυρούλη μου, γιὰ νὰ μὲ δῆ ἡ μαννοῦλα,
τί δὲ θὰ πάψῃ νὰ θρηνηῖ καὶ νὰ μυρολογιέται
ἂ δὲ μὲ δῆ τὸν ἴδιο μου, καί, νὰ τί σοῦ προστάζω· 10
τὸν ξένο αὐτὸ τὸν ἄμοιρο φέρ' τον νὰ διακονεῖ
στὴ χώρα· κι ὅποιος θέλει ἐκεῖ καρβέλι καὶ κανάτα
τοῦ δίνει· ἐγὼ δὲ δύνεμαι, μέσα στὰ πάθια ἐδαῦτα
ποὺ ἔχει ἡ ψυχὴ μου, πόρεψῃ τοῦ καθενὸς νὰ δίνω.
Κι ὁ ξένος πάλε ἂν πειραχτῆ χειρότερο θὰ τοῦβγῃ.
Ἄληθεις ξάστερες ἐγὼ πάντα νὰ λέω μ' ἄρσει.»

Τότε ὁ Δυσσεάς ὁ τρίξυπνος ἀπάντησέ του κ' εἶπε:
«Φίλε μου, ἐδῶ δὲν ἤθελα κ' ἐγὼ νὰ μὲ κρατήσουν.
Κάλλιο στὴ χώρα ἢ διακονία, παρὰ μὲς στὰ χωράφια·
πάντα θὰ δώσῃ ἐκεῖ μικρὴ βοήθεια ὅποιος θελήσῃ.
Δὲν εἶναι πιά τὰ χρόνια μου στὶς μάντρες γιὰ νὰ μνήσκω, 20
καὶ προσταγὲς τοῦ ἀφέντη μου σὲ καθετὶς νάκούγω.
Μόν' ἄμε ἐσύ, κι ὁ ἄνθρωπος ποὺ πρόσταξες μὲ φέρνει,
σὰ ζεσταθῶ μὲ τὴ φωτιά, καὶ σφιξῆ τὸ λιοπίρι.
Κουρέλια νὰ τὰ ροῦχα μου, καὶ τῆς αὐγῆς ἡ πάχη
θὰ μὲ παγώσῃ· κ' εἶπατε πῶς εἶναι ἀλάργα ἡ χώρα.»

Καὶ τράβηξε ὁ Τηλέμαχος ὀλόγοργ' ἀπ' τὴ στάνη,
γιὰ τοὺς μνηστῆρες χαλασμὸ στὸ νοῦ του μελετώντας.
Καὶ κάτου στὸ λαμπρόχτιστο σὰν ἔφτασε παλάτι,
στὸ μακρὸ στῦλο ἀκκούμπησε τὸ σοιβλερὸ κοντάρι,
καὶ μπῆκε, τὸ κα' ὠφλι του τὸ πέτρινο περ' ὄντας. 30

Τὸν εἶδε πρῶτη καὶ καλὴ ἡ Εὐρύκλεια ἡ παραμάννα,
καθὼς ἀπίθανε προβειὲς πὰς στὰ θρόνια τοῦ πύργου,
καὶ δακρυσμητὴ ζύγωσε· ὀλόγιρά του κ' οἱ ἄλλες
οἱ δοῦλες μαζωχτήκανε τοῦ ἀδάμαστου Ὀδυσσεά,
καὶ τὸν γλυκοφιλοῦσανε στὴν κεφαλή, στοὺς ὤμους.

Κ' ἡ φρόνιμη ἀπ' τὸ θάλαμο προβάλλει ἡ Πηνελόπη,
σὰν Ἄρτεμη πανόμορφη, καὶ σὰ χρυσὴ Ἀφροδίτη·

μέ δάκρια τὸ μονάκριβο παιδί της ἀγκαλιάζει,
φιλώντας τὸ κεφάλι του καὶ τὰ λαμπρά του μάτια,
καὶ μὲ κλαιψιάρικη φωνὴ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ εἶπε·

«Τηλέμαχε, γλυκὸ μου φῶς, ἦρθες, κ' ἐγὼ δὲ θάρρουν
πὼς θὰ σὲ δῶ σὰν πρύμισες κρυφά μου κι ἄθελά μου
στὴν Πύλο, τοῦ πατέρα σου μαντάτα γιὰ νάκούσης.
Ὡς τόσο τώρα ὅσ' ἄκουσες κι ὅσα εἶδες, ἔλα πὲς μου.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε·
«Μὴ φέρνης πόνου βούρκωμα μὲς στὴν καρδιά μου, ὦ μάννα,
τώρα ποὺ μόλις ξέφυγα κακὸ καὶ μαῦρο τέλος·
μόνε σὰ λούσης τὸ κορμί, καὶ καθαρὰ τὸ ντύσης,
ἀνέβαινε στάνωγι σου μὲ τις καλές σου βάγιες,
καὶ σ' ὄλους ἑκατοβοδιές τοὺς ἀθανάτους τάξε,
ἴσως κι ὁ Δίας γδίκωση γιὰ χάρη μας τελέση.
Ἐγὼ θὰ πάω στὴν ἀγορά, τὸν ξένο νὰ καλέσω,
ποὺ ἦρθε ἀπ' τὴν Πύλο ἀντάμα μου, γιὰ ἐδῶ σὰν ξεκινούσα,
καὶ ποὺ μὲ τοὺς ὁμοιόθεους τὸν ἔστειλα συντρόφους
στὸν Πείραιο, παραγγέλλοντας περίσσια νὰ τοῦ δεῖξη
τιμὴ μέσα στὸ σπίτι του κι ἀγάπη ὥσπου νὰ φτάσω.»

Αὐτὰ εἶπε· κ' ἔμεινε ἄφτερος στὰ χεῖλῃ της ὁ λόγος·
καὶ τὸ κορμί σὰν ἔλουσε καὶ ντύθηκε καθάρια,
πῆγε ἔταξε ἑκατοβοδιές στοὺς ἀθανάτους ὄλους,
ἴσως κι ὁ Δίας γδίκωση γιὰ χάρη της τελέση.

Βγήκε ὕστερα ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι,
καὶ δυὸ γοργόποδα σκυλιὰ κατόπι ἀκολουθοῦσαν.
Μὲ χάρη τότε ἡ Ἄθηνᾶ θεϊκὴ τὸν παρεχούσε,
κι ὄλος ὁ κόσμος θάμαζε θωρώντας του τὰ κάλλη.
Τριγύρω του οἱ θεότολμοι μαζεύτηκαν μνηστήρες,
μὲ ὁμορφα λόγια, καὶ κακοὺς σκοποὺς στὸ λογισμό τους.
Ὅμως αὐτὸς ἀπόφυγε τὸ πλῆθος τους, καὶ πῆγε
κάθησ' ἐκεῖ ποὺ ὁ Μέντορας, ὁ Ἄντιφος κι ὁ Ἀλιθέρης
παλιοὶ του φίλοι πατρικοὶ καθόντουσαν· κ' ἐκεῖνοι
τονὲ ρωτοῦσαν καθετὶς. Κι ὁ Πείραιος, ὁ μέγας
κι ὁ ἑξακουστὸς κονταριστής, τὸν ξένο φέρνοντάς του,
ἀπὸ τὴ χώρα πέρασε, στὴν ἀγορὰ κατέβη,
καὶ ζύγωσε. Δὲ στάθηκε ὁ Τηλέμαχος μακριά τους,
μόνε τὸν ξένο σίμωσε. Κι ὁ Πείραιος τότες πρῶτος
τοῦ μίλησε· «Τηλέμαχε, στείλε μου εὐτὺς γυναῖκες

τὰ δῶρα ποὺ ὁ Μενέλαος σοῦδωσε γιὰ νὰ πάρουν.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε·
«ὦ Πείραιε, δὲ γνωρίζουμε πὼς ὄλ' αὐτὰ θὰ βγοῦνε.
Ἄν οἱ μνηστήρες μυστικά στὸν πύργο μὲ σκοτώσουν,
κι ὄλα κατόπι μοιραστοῦν τὰ πατρικά μου πλοῦτια,
κάλλιο ἔχε τα τὰ δῶρα ἐσύ, παρ' ἀπ' αὐτοὺς κανέναν·
ἂν πάλε ἐγὼ ξολοθρεμὸ καὶ θάνατο τοὺς δώσω,
τότες τὰ φέρνεις χαίροντας, καὶ χαίροντας τὰ παίρνω.»

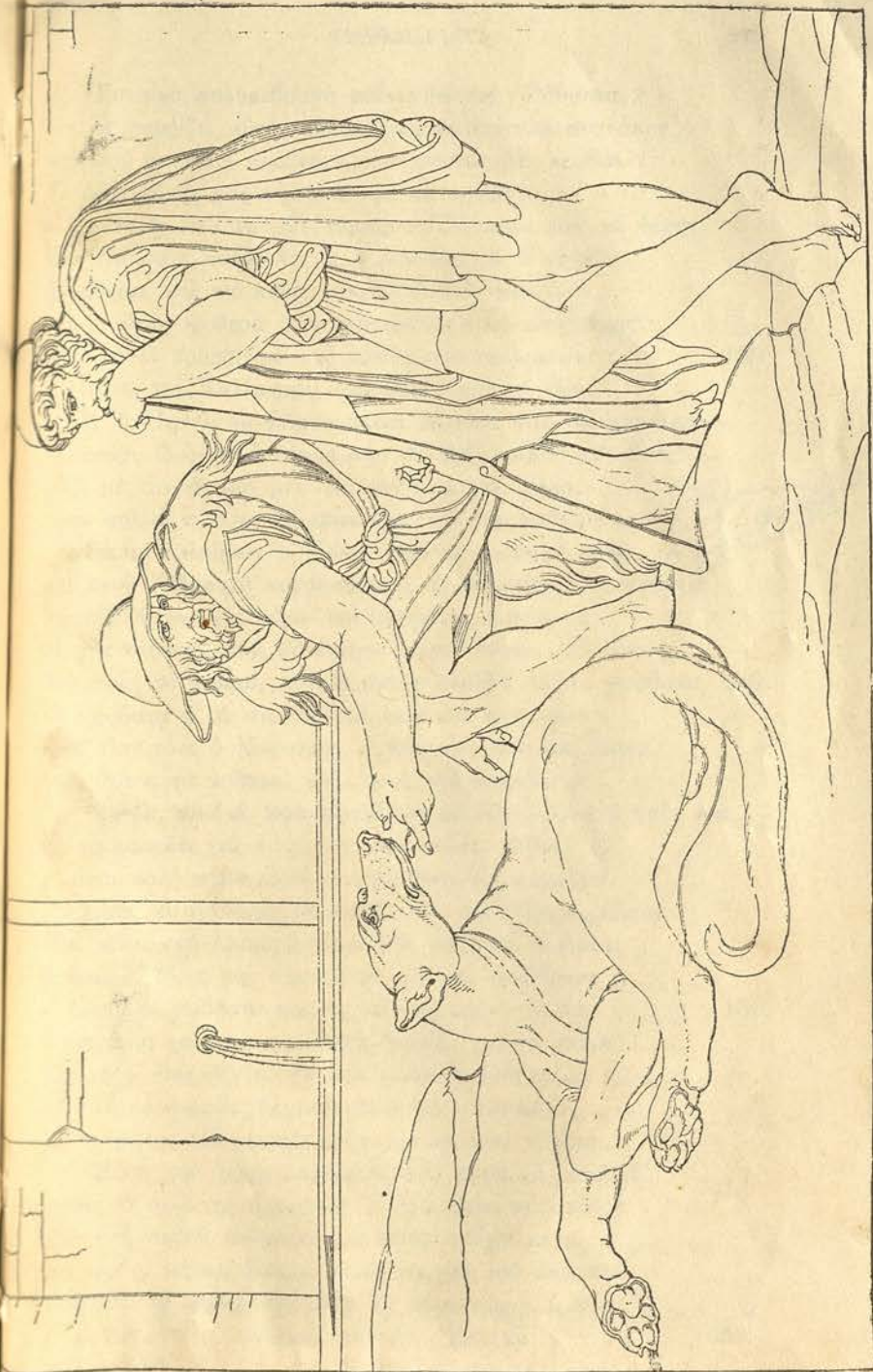
Εἶπε, καὶ τὸν πολύπαθο ξένο ἔφερε στὸ σπίτι.
Καὶ μέσα στὸ λαμπρόχτιστο σὰν ἔφτασαν παλάτι,
ἀπάνω σ' ἔδρες καὶ θρονιὰ τις χλαῖνες ἀποθέσαν,
καὶ μὲς σὲ γοῦρνες σκαλιστὲς καθῆσαν καὶ λουστῆκαν.
Κ' οἱ δοῦλες σὰν τοὺς ἔλουσαν κι ἀλείψαν τους μὲ λάδι,
καὶ τοὺς φορέσανε κρουστὲς χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
ἀπ' τὰ λουτράτους βγήκανε καὶ στὰ θρονιὰ καθῆσαν.
Καὶ μπρῖκι γιὰ τὸ νύψιμο τοὺς φέρνει τότε ἡ βάγια,
ῶριο, χρυσό, καὶ χύνει τους στὴν ἀργυρὴ λεγένη
γιὰ νὰ πλυθοῦν, καὶ στρώνει τους γυαλιστερὸ τραπέζι.
Σεμνὴ κελάρισσα ἔφερε ψωμὶ καὶ παραθέτει,
κι ἀπὸ τὰ καλοφάγια της τοὺς ἔβαλε περίσσια.

Κι ἀντίκρυ ἡ μάννα του, σιμὰ στοῦ παλατιοῦ τὸ στῦλο,
ἀναγερμένη σὲ θρονί ψιλόκλωθε μὲ ρόκα.
Κι αὐτοὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τους στὰ καλοφάγια ἄμπρός τους.
Κι ἀπὸ πιοτὸ κι ἀπὸ φαῖ σὰ φράνθηκε ἡ καρδιά τους,
ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικὰ τὸ λόγο πρῶτη ἀρχίζει·

«Τηλέμαχε, στάνωγι ἐγὼ θανέβω νὰ πλαγιάσω
στὴν κλίνη ποὺ μὲ στεναγμοὺς καὶ δάκρια τὴ ραντίζω,
ἀφότου στὸ Ἴλιο κίνησε ὁ Δυσσέας μὲ τοὺς Ἀτρεΐδες·
κι ὁμως ἐσὺ δὲ θὲς νὰ ἐρθῆς καὶ νὰ μοῦ πῆς καθάρια,
μέσα στὸν πύργο πρὶ νὰ μοῦν οἱ θεότολμοι μνηστήρες,
γιὰ τοῦ γονιοῦ σου ἂν ἔμαθες τὸ γυρισμὸ στὰ ξένα.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε·
«Τὸ καθετὶς, μητέρα μου, θὰ δηγηθῶ μὲ ἀλήθεια.
Στὴν Πύλο καὶ στὸ Νέστορα σὰ φτάσαμε τὸ ρήγα,
μὲς στάψηλά παλάτια του μὲ δέχτηκε μὲ ἀγάπη
καὶ πόνο, σὰν ποὺ δεχεται γονιὸς ἀκριβολαίδι,
σὰν ἔρχετ' ἀπὸ ξενιτειές, ποὺ ἐκεῖ πλανιόταν χρόνια·
ὅμοια μὲ δέχτηκε κι αὐτὸς κ' οἱ ἑξακουσμένοι γιοί του,

κ' ἔλεγε πῶς ἀπὸ ἀνθρώπο δὲν ἄκουσε στὸν κόσμον
 ἃ ζοῦσε γιὰ ἂν ἀπέθανε ὁ ἀντρόψυχος Δυσσέας.
 Ὅμως στὸν πολεμόχαρο Μενέλαο τοῦ Ἀτρέα
 μὲ ἀλόγατα καὶ μὲ ἄρματα λαμπρὰ προβόδωσέ με,
 κ' ἐκεῖ εἶδα τὴν Ἀργίτισσα Ἑλένη, πού γιὰ κείνη
 κ' οἱ Ἀργῖτες ἔπαθαν πολλὰ δεινά, κ' οἱ Τρωαδίτες,
 κατὰ τὸ θέλημα τῶν θεῶν. Καὶ τότες ὁ Μενέλαος
 μὲ ρῶταε ὁ βροντόφωνος ποῖα ἀνάγκη μὲ εἶχε φέρε
 στὴν ὄρια Λακεδαίμονα καὶ τοῦπα τὴν ἀλήθεια.
 Κι αὐτὸς ἀπολογήθηκε, κι αὐτὰ τὰ λόγια μοῦ εἶπε:
 «Ὠχοῦ, σὲ τί παληκαρᾶ κλινάρι νὰ πλαγιάσουν
 τοὺς ἦρθεν ὄρεξη αὐτονόους τοὺς ἀναντροὺς ἀλήθεια.
 Καθὼς μὲς σ' ἄγριον λιονταριοῦ ρουμάνι ἢ ἀλαφίνα,
 κοιμίζει βυζαστάρικα νιογέννητα λαφούλια,
 καὶ παίρνει τίς βουνοπλαγιές καὶ τὰ χλωρὰ λαγκάδια,
 καὶ βόσκει, μὰ ἄξαφνα γυρνάει μὲς στὴ μονιά του ἐκεῖνος,
 130 καὶ φέρνει τέλος φοβερὸ σὲ μάννα καὶ λαφούλια,
 ἔτσι κι ὁ Ὀδυσσεύς φριχτὰ θὰ τοὺς τελειώσῃ ἐκείνους.
 Κι ὦ Δία Θεέ μου, κι Ἀθηνᾶ, κι Ἀπόλλωνα, ἂν ἐκεῖνος
 τοὺς πέσῃ σὰν πού φάνηκε στὴν ὄμορφη τῆ Λέσβο,
 πού πρόβαλε καὶ πάλαιψε μὲ τὸ Φιλομηλεῖδη,
 καὶ μονομιᾶς τὸν ἔριξε, κ' οἱ Ἀχαιοὶ χαρῶκαν,
 ἂν τέτοιος ὁ Ὀδυσσεύς ἐρθῆ καὶ πέσῃ στοὺς μνηστῆρες,
 γλήγορο θ' ἂν τὸ τέλος τους, κι ὁ γάμος τους φαρμάκι.
 Κι αὐτὰ πού τώρα μὲ ρωτᾷς καὶ πού παρακαλεῖς με,
 140 δὲ θὰ τὰ πῶ τριγυριστὰ καὶ δὲ θὰ σὲ γελᾶσω,
 παρὰ ὅσα μοῦπε ὁ ἄλαθος τῆς θάλασσας ὁ γέρος,
 ἕνα πρὸς ἕνα θ' ἄχῃς τα καὶ λόγο δὲ θὰ κρύψω.
 Τὸν εἶδε, μοῦπε, σὲ νησὶ δάκρυα πολλὰ νὰ χύνη,
 στῆς θέαινας τῆς Καλυψῶς, πού δίχως θέλησή του
 κρατᾷ τον, καὶ δὲ δύναται νὰ δῆ γλυκεῖα πατρίδα
 τί μήτε πλοῖα μὲ τὰ κουπιᾶ, μήτε συντρόφους ἔχει,
 πού νὰ τὸν πάρουν ἀπ' ἐκεῖ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.»
 Αὐτὰ ἔπε ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος τοῦ Ἀτρέα.
 Καὶ τότες πίσω γύρισα, καὶ πρῦμο μοῦ χαρίσαν
 οἱ ἄθάνατοι, καὶ μ' ἔφεραν στὴν ποθητὴ πατρίδα.»
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ τῆς τάραξε στὰ στήθια τὴν καρδιά της.
 150 Καὶ τότες ὁ θεόμοιαστος Θεοκλύμενος τοὺς εἶπε:

«Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ δοξαστοῦ Ὀδυσσεά,
δὲν τὰ γνωρίζει αὐτὸς σωστά, καὶ κάλλιο ἐμένανε ἄκου,
πὸ σοῦ μαντεύω ἀλάθευτα, καὶ τίποτις δὲν κρύβω.
Ὁ Δίας νᾶναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι,
κ' ἐτούτῃ ἢ σιὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσεά πὸν μὲ δέχτη,
ἐδῶ ναι στήν πατριδα τοῦ ὀ Δυσσεάς, κ' ἢ γυρίζει
ἢ κάθεται, καὶ τίς κακὲς αὐτὲς δουλειὲς μαθαίνει,
καὶ σ' ὅλους φοβερὰ δεινὰ σκαρώνει τοὺς μνηστῆρες
εἶδα πουλὶ προφητικὸ στὸ πλοῖο σὰν καθόμου, 160
καὶ τότες τοῦ Τηλέμαχου τὰ λάλησα καὶ τὰ εἶπα.»

Κ' ἢ Πηνελόπη ἢ γνωστικιά μ' αὐτὰ τοῦ ἀπολογιέται
«Μακάρι, ὦ ξένε, ὁ λόγος σου νὰ βγῆ καθὼς τὸν εἶπες
μαζὶ μὲ τὴν ἀγάπη μου θὰ σοῦδινα καὶ δῶρα
τόσο πολλά, π' ὅσοι ἔβλεπαν θενὰ σὲ μακαρίζαν.»

Τέτοια λαλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσόν τους
καὶ στοῦ Ὀδυσσεά κατάμπροστα οἱ μνηστῆρες τὰ παλάτια
δισκοβολώντας γλέντιζαν καὶ ρίχνοντας κοντάρια
σὲ γῆς στρωτή, πὸν ἀδιάντροπα ἐκεῖ πάντα μαζευόνταν.
Μὰ πρὸς τὸ γιῶμα, πὸν ἔφταναν ὀλοῦθε ἀπ' τὰ χωράφια 170
τὰ πρόβατα κ' οἱ πιστικοὶ τὰ φέρνανε σὰν πάντα,
τοὺς εἶπε τότε ὁ Μέδοντας, ὁ κήρυκας πὸν ἀπ' ὅλους
τοὺς ἄρσεε νὰ κάθεται μαζὶ τους στὸ τραπέζι·

«Τώρα, παιδιά, πὸν φράνθηκε μὲ τὸν ἀγῶνα ὁ νοῦς σας,
νὰ τοιμαστῆτε γιὰ φαγὶ μὲς στὸ παλάτι ἐλάτε,
τ' εἶναι καλὸ στὴν ὥρα του νὰ γίνῃ τὸ τραπέζι.»

Εἶπε, κι αὐτοὶ τὸν ἄκουσαν, καὶ σηκωθῆκαν, πῆγαν.
Καὶ μέσα στὰ λαμπρόχιστα σὰν μπήκανε παλάτια,
ἀπάνω σ' ἔδρες καὶ θρονιὰ τίς χλαῖνες ἀπιθῶσαν,
κ' ἔσφαξαν πρόβατα τρανά, καλοθρεμμένα γίδια, 180
θρεφτάρια χοίρους, καὶ παχὺν δαμάλι γιὰ νὰ φᾶνε.
Ὡς τόσο ἀπὸ τὴν ἐξοχὴ στὴ χώρα ὁ Ὀδυσσεάς
μὲ τὸν καλόκαρδο Εὐμαιο νὰ σύρῃ τοιμαζόταν.
Κι ὁ πρῶτος τῷ χοιροβοσκῶν μίλησε τότε κ' εἶπε·

«Ξένε, πὸν τώρα λαχταρεῖς στὴ χώρα νὰ κατέβῃς,
καθὼς ὁ ἀφέντης πρόσταξε, κ' ἐγὼ θέλα νὰ μείνῃς
ἐδῶ στὴ στάνη φύλακας· μὰ σέβας τοῦχω μέγα
καὶ φόβο, μήπως ὕστερα μανιάσῃ καὶ τοῦ ἀφέντη
φοβᾶμαι τὰ μαλώματα. Μὰ ἄς πᾶμε τώρα, ἢ μέρα

πάει νὰ μεσιάσῃ, κ' ἢ δροσιὰ θᾶναι κακὴ τὸ βράδυ.» 190

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίξυπνος ἀπάντησέ του κ' εἶπε:
«Ξέρω, καὶ νοιώθω· τόχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου αὐτὸ ποῦ μοῦ πες.
Μὰ ἄς πᾶμε, κ' ἐσὺ δεῖχνε μου τὸ δρόμο πέρα ὡς πέρα,
καὶ δός μου, ἂν ἔχῃς πουθενά, κουτσόραβδο κομμένο,
γιὰ νάκκουμπῶ, τί δύσκολος εἶναι, μοῦ λέτε, ὁ δρόμος.»

Εἶπε, καὶ κρέμασε παλιὸ τορβὰ κουρειασμένο
στὸν ὄμο μὲ χοντρὸ σκοινί, καὶ τοῦδωκε συνάμα
ραβδί ὁ καλὸς χοιροβοσκός, καθὼς τὸ πεθυμοῦσε.
Ξεκίνησαν, μὰ οἱ πιστικοὶ μὲ τὰ σκυλιὰ στῆ στάνη
μεῖναν καὶ φύλαγαν· κι αὐτὸς ὀδήγησε τὸν ἀφέντη,
200 πού σὰ ζητιάνος φαίνονταν ἔλεεινὸς καὶ γέρος,
καὶ στὸ ραβδί του ἀκούμπηγε παλιόρουχα ντυμένους.

Πῆραν τὸ πετρωτὸ στρατὶ καὶ ζύγωσαν τῆ χώρα,
καὶ σάνε φτάσανε σιμὰ στὴν κρουσταλλένια βρύση,
πού ὁ κόσμος ἔπαιρνε νερό, κι ὁ Νήριτος τὴν εἶχε,
κι ὁ Ἰθακὸς κι ὁ Πολύχτορας, χτισμένη, κ' εἶταν λεῦκες
δάσος ἐκεῖ νερόθρεφτες πού ὀλοῦθε τὴν κυκλῶναν,
καὶ κατρακύλα κρυὸ νερὸ ψηλάθε ἀπὸ τὸ βράχο,
κ' εἶταν βωμὸς ἀπάνωθε χτισμένους, πού θυσιάζαν
στις Νύφες ὅσοι διάβαιναν· κεῖ πέρα ὁ Μελανθέας
τοὺς βλέπει, τοῦ Δολίου ὁ γιὸς, μὲ δυὸ βοσκούς κατόπι,
πού φέρναν τὰ πιὸ διαλεχτὰ τῶν κοπαδιῶνε γίδια
γιὰ τῶ μνηστήρων τὸ φαγί· κι ἅμα τοὺς εἶδε ἐκεῖνος,
πειραχτικὰ τοὺς μίλησε καὶ μὲ μεγάλη κάκια,
καὶ τὸ Δυσσέα πληγῶνανε τὰδιάντροπά του λόγια:

«Ἐνας ἀρχεῖος τὸν ἄλλονε μὰ τὴν ἀλήθεια σέρνει,
κ' ἔτσι παντοτεινὰ ὁ θεὸς ὅμοιο στὸν ὅμοιον φέρνει.
Ποῦ τάχα, ὦ βρώμικε βοσκέ, τὸν πᾶς αὐτὸν τὸ χάφτη,
τὸν παλιοζήτουλα, μωρέ, τῶν τραπεζιῶν τῆ λῶθα;
220 Σὲ πόσες πόρτες θὰ σταθῆ τῆ ράχη του νὰ τρίβη,
ἔχι λεβέτια καὶ σπαθιά, παρὰ βουκιᾶς ζητώντας.
Δός τον ἐμένα, φύλακα τῆς στάνης νὰ τὸν ἔχω,
νὰ μοῦ σαρώνη τὸ μαντρί, χλωρόκλαδα νὰ φέρνη
στὰ γίδια, καὶ νὰ πίνη ὄρῳ, παχιά μεριά νὰ κἀνη.
Τώρα ὅμως που κἀκόμαθε, δὲ θε δουλειὰ νὰ πιάσῃ,
μόνε τοῦ ἀρέσει σὲ χωριὰ νὰ σέρνεται καὶ χῶρες,
νὰ θρέφῃ μὲ τῆ διακονίᾳ τῆ λαιμαργῆ κοιλιά του.

Μὰ ἔχω δυὸ λόγια νὰ σοῦ πῶ, κι ὅ,τι σοῦ λέω θὰ γίνῃ·
ἂν τύχη κ' ἔρθῃ στοῦ θεϊκοῦ τοῦ Ὀδυσσέα τοὺς πύργους, 230
τριγύρω στὴν κεφάλαια του πολλὰ σκαμνιά ριγμένα
ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀντρῶν θὰ σπάσουν τὰ πλευρά του.»

Καὶ καθὼς πέρασε, τοῦδωσε κλωτσιὰ ὁ χαζὸς στὸ γόφο·
μὰ ἐκεῖνος δὲν ξεστράτισε, παρὰ ἔμεινε στὸ δρόμο·
Τότες στὸ νοῦ του μέσα ὁ γιὸς ἀνάδευε τοῦ Λαέρτη,
νὰ ὀρήσῃ, καὶ μὲ μιὰ ραβδιὰ νὰ τονὲ ξεπαστρέψῃ,
ἢ ἀρπάζοντάς τον ἀπ' ταῦτιά, νὰ τοῦ βροντήξῃ χάμου
τὴν κούτρα· μὰ τὸ ἀπόμεινε, καὶ βάσταξε ἡ καρδιά του.
240 Κι ἀγριομιλώντας ὁ βοσκὸς στὸν ἄλλον ἀντικρῦ του,
ἔβγαλ' εὐκὴ ἀψηλόφωνη μὲ χέρια σηκωμένα:

«Νύφες τῆς βρύσης, καὶ τοῦ Διὸς ὦ κόρες, ἂν ποτές του 240
μεριά ὁ Δυσσέας σᾶς ἔκαψε σὲ πάχος τυλιγμένα
γιδιῶν κι ἀρνιῶνε, τούτη μου τελέστε τῆ λαχάρα:
ἄς ἔρθῃ ἐκεῖνος πιά, καὶ θεὸς ἄς τονὲ φέρῃ κάποιος.
Αὐτὸς θὰ σοῦ τὰ σκόρπιζε στ' ἀλήθεια τὰ καμάρια
πού τώρ' ἀγέρωχα κρατᾶς στῆ χώρα τριγυρνώντας,
ἐνῶ ἀφανίζουνε κακοὶ βοσκοὶ τὰ πρόβατά σου.»

Κι ὁ Μελανθέας ἀπάντησε καὶ τοῦπε: «Ἔχου τί κρένει,
ὁ σκύλος ὁ παμπόνηρος, πού ἐγὼ θὰ τὸν περάσω
μακριὰ ἀπ' τὸ Θιάκι κάποτες μὲ μελανὸ καράδι 250
κέρδος νὰ βγάλω περισσό. Ὅμως μακάρι τῶρα
τοῦ Φοίβου τοῦ ἀργυρότοξου οἱ σαῖττες νὰ σκοτώσουν
στὸν πύργο τὸν Τηλέμαχο, γιὰ κονταριᾶς μνηστήρων,
σὰν πού ὁ γονιὸς του χάθηκε στὰ μακρινὰ καὶ ξένα.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τοὺς ἄφησε σιγὰ νὰ περπατᾶνε,
μὰ ἐκεῖνος γλήγορα ἔφτασε στοῦ ρήγα τὰ παλάτια,
καὶ μπῆκε εὐτὺς καὶ κάθησε μαζί μὲ τοὺς μνηστήρες,
ἀντικρῦ στὸν Εὐρύμαχο, πού τὸν παραγαλοῦσε.
260 Τοῦ βάλαν ἀπ' τὰ κρέατα τὸ μερτικό του οἱ δοῦλοι,
κ' ἢ σεβαστὴ κελάρισσα ψωμί παράθεσέ του
νὰ φάῃ· κ' ἦρθαν ὁ πάγκαλος βοσκὸς μὲ τὸ Δυσσέα,
καὶ στάθηκαν κοντά· ὡς αὐτοὺς τῆς βαθουλῆς ἐρχόταν
τῆς φόρμιγγας τὸ παίξιμο, τί τότες ἀρχινοῦσε
κι ὁ Φήμιος τὸ τραγούδι του. Καὶ τοῦσφιξε ὁ Δυσσέας
τὸ χέρι τοῦ χοιροβοσκοῦ, καὶ μίλησέ του κ' εἶπε:

«Εὔμαιε, αὐτὰ ναι τὰ λαμπρὰ παλάτια τοῦ Ὀδυσσέα:

κι ἀνάμεσα σὲ πάμπολλα μπορείς νὰ τὰ ξανοίξης.
 Ἄπ' τὸνα στάλλο μέσα πῶς, κ' ἔχουν αὐτὴ κλεισμένη
 μὲ τείχισμα στεφανωτὸ καὶ στεριωμένες πόρτες
 δικιάνατες· καὶ ποιὸς μπορεῖ νὰ τὰ καταφρονέση;
 Βλέπω καὶ μέσα περισσοὶ πίνουν καὶ τρῶνε ἀνθρώπων
 καπνοῦ προβάλλει μυρουδιά, κι ἀκούγονται τῆς λύρας
 οἱ κόρδες, πού οἱ ἀθάνατοι γιὰ τὰ τραπέζια ὄρισαν.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες
 «Κι αὐτὸ μεμιάς τὸ ἀπέικασες, σὰν πού ὅλα ἐσύ τὰ νοιώθεις.
 Μὰ τώρα πῶς θὰ κάμουμε καιρὸς νὰ στοχαστοῦμε.
 Γιὰ πρῶτος στὰ παλάτια ἐσύ τὰ ὄριοχτισμένα μπαίνεις,
 καὶ στοὺς μνηστήρες προχωρεῖς, καὶ πίσω ἐγὼ προσμένω,
 γιὰ ἂν θέλῃς κοντοστάσου ἐσύ, κι ὀμπρὸς ἐγὼ πηγαίνω.
 Μὰ μὴν ἀργῆς νὰ μὴ σὲ δοῦν ἀπόξω, κ' ἢ σὲ διώξουν,
 ἢ σὲ βαρέσουν ἄξαφνα στοχάσου αὐτὸ πού σουπα.»

Κι ἀπάντησε ὁ πολύπαθος κι ὁ μέγας Ὀδυσσεύς
 «Ξέρω, καὶ νοιώθω· τῶχα ἐγὼ στὸ νοῦ μου αὐτὸ πού μοῦπες.
 Μόν' ἐσύ τράβηξε ὀμπροστά, κ' ἐγὼ θὰ μείνω πίσω·
 σὲ χτυπησιὲς καὶ σὲ ριξιὲς ἀνήξερος δὲν εἶμαι
 βαστάει ἢ καρδιά μου, τί πολλά μοῦρθαν ἐμένα πάθια
 σὲ ἀμάχες καὶ σὲ κύματα· κι αὐτὸ μ' ἐκεῖνα ὡς ἔρθη.
 Ὅμως τὴ λύσσα τῆς κοιλιᾶς δὲ δύνεσαι νὰ κρύψης,
 πού ἢ ἔρμη ἀρίθμητα δεινὰ στὸν κόσμον πάντα φέρνει.
 Γιὰ κείνην ἀρματώνονται καλόζυγα καράβια,
 πού σκίζουνε τὰ πέλαγα καὶ τοὺς ὀχτροὺς χτυπᾶνε.»

Αὐτὰ καθὼς λαλούσανε κι ἀνάμεσό τους λέγαν,
 σκυλὶ πού κοιτούνταν, ταῦτιά καὶ τὸ κεφάλι ὀρθώνει,
 ὁ Ἄργος, πού ὁ ἀντρόφυχος Δυσσεύς τὸν εἶχε θρέψει,
 ὅμως δὲν τονὲ χάρηκε, γιὰτ' εἶχε φύγει ἐκεῖνος
 στὴ Τροία τότες τὴν ἱερή· σ' ἄλλους καιροὺς οἱ νέοι
 τὸν παίρνανε, νὰ κνηγοῦν λαγούς, ζαρκάδια, γίδια.
 Γώρα, π' ὁ ἀφέντης ἔλειπε, τὸν ἀφηναν πεσμένο
 στὴν ὀωριασμένη τὴν κοπριά βοδιῶν καὶ μουλαριῶν,
 πού ὀμπρὸς στὴ θύρα ἀπλώνονταν, κ' οἱ παραγοῖ ἀποκειθε
 τὴν σήκωναν καὶ κόπριζαν τοὺς κήπους τοῦ Ὀδυσσεῆ.
 Ἄπάνω αὐτοῦ κοιότανετσιμπουριασμένος ὁ Ἄργος.
 Καὶ τώρα, ἄμ., μυρίστηκε σιμὰ τὸν Ὀδυσσεῆ,
 γοργοσαλεύει τὴν οὐρά, ταῦτιά του κατεβάζει.

270

280

290

300

μὰ πιὸ κοντὰ τοῦ ἀφέντη του δὲν μπόρειε νὰ ζυγώση.
 Γύρω αὐτὸς τὴν ὄψη του καὶ σφούγγισ' ἓνα δάκρυο
 κρυφὸ μὲ τρόπο, κ' ὕστερα τὸν πιστικὸ ρωτοῦσε·

«Μεγάλο θάμα, στὴν κοπριά νὰ μνήσκη τέτοιος σκύλος
 ὁμορφος σκύλος, μὰ ἄραγες νᾶναι καὶ γοργοπόδης
 κοντὰ στὴν τόση του ὁμορφιά, γιὰ νᾶναι δὰ ἀπὸ κείνους
 πού στὰ τραπέζια στολισμὸ τοὺς ἔχουν οἱ ἀφεντάδες;»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθης κ' εἶπες
 «Εἶν' ἐκεῖνοῦ πού ἀπέθανε στὰ ξένα αὐτὸς ὁ σκύλος.
 Ἄν εἶταν ἔτσι στὸ κορμί, καὶ στὰ ἔργα του σὰν τότες
 πού ὁ Ὀδυσσεύς τὸν ἀφησε κινώντας γιὰ τὴν Τροία,
 τότες θὰ κοίτας δύναμη καὶ γληγοράδα, ἀλήθεια.
 Ἄγριμι δὲν τοῦ ξέφευγε μὲς στὰ βαθιὰ τοῦ λόγγου,
 κάθε κνηγί, πού ἔβγαζε στὰχνάρια μαθημένος.
 Μὰ παθιασμένος τῶρ' αὐτός, ὁ ἀφέντης του στὰ ξένα
 χαμένος, καὶ δὲ νοιάζονται γι αὐτὸν ἐδῶ οἱ γυναῖκες.
 Κ' οἱ δούλοι, σὰ δὲ βρίσκεται ποπάνω τοὺς ἀφέντης,
 δουλειὰ νὰ κάμουνε σωστὴ δὲ θέλουνε πιά τότες·
 τί παίρνει τὴ μισὴ ἀρετὴ τοῦ ἀνθρώπου ὁ βροντορήχτης
 ὁ Δίας, ἅμα τῆς σκλαβιάς ἢ μαύρη τοῦρθη μέρα.»

Αὐτὰ σὰν εἶπε, στὰ λαμπρὰ παλάτια μέσα μπῆκε,
 καὶ πῆγε τοὺς καμαρωτοὺς μνηστήρες νᾶνταμώση.
 Ὅμως τὸν Ἄργο θάνατος μαῦρος κι ἀχνὸς τὸν πῆρε,
 σὰν εἶδε τὸν ἀφέντη του, στὰ εἴκοσι χρόνια ἀπάνω.

Κι ὁ θεόμοιαστος Τηλέμαχος πρῶτος ἀπ' ὅλους εἶδε
 μὲς στὰ παλάτια τὸ βοσκὸ νὰ μπαίνει καὶ τοῦ γνέφει
 νὰ πάη σιμὰ του γύρω του τηράει αὐτός, καὶ παίρνει
 σκαμνὶ πού τῶχε ὁ μοιραστής πού μοίραζε τὸ κρέας
 στοὺς ἥρωες πού τραγόπιναν μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια.
 Ἄγνάντια στοῦ Τηλέμαχου ζυγώνει τὸ τραπέζι,
 κ' ἐκεῖ καθίζει ὁ κήρυκας τοῦ παραθέτει τότες
 μερίδα ὀμπρὸς του, καὶ ψωμὶ τοῦ δίνει ἀπ' τὸ πανέρι.

Εὐτὺς κατόπι του ἔφτασε στοὺς πύργους κι ὁ Ὀδυσσεύς,
 ὁμοῖος μὲ κακορίζικο καὶ γερο ψωμοζήτη,
 ἀκκουμπισμένος σὲ ραβδί, καὶ κουρελοντυμένος.
 Καὶ καθὼς μπῆκε, κάθισε στὸ φράξινο κατώφλι,
 σὲ παραστάτη γέροντας ἀπ' ὄριο κυπαρίσσι,
 πού τῶχε σιάξει τεχνικὰ μὲ στάφνη ὁ μάστορῆς του.

310

320

330

340

Προσκάλεσε ὁ Τηλέμαχος τὸν πιστικὸν σιμά του,
καὶ παίρνοντας ἄλακρο ψωμὶ ἀπὸ τὸ πανέρι,
καὶ κρέας ὅσο οἱ φτοῦχτες του μαζὶ χωροῦσαν, τοῦ εἶπε
«Πάρ' τα, τοῦ ξένου δὸς τα αὐτά, καὶ πὲς του δίνοντάς τα
κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες ὄλονους νὰ πάη καὶ νὰ γυρέψη.
Σὰν ἔχη ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος, νὰ ντρέπεται δὲν πρέπει.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ ὁ χοιροβοσκὸς σὰν τᾶκουσε, πηγαίνει
σιμά του, καὶ τοῦ προσμιλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·
«Ξένε, ὁ Τηλέμαχος αὐτὰ σοῦ δίνει, καὶ μνηῆ σου
κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες ὄλονους νὰ πᾶς καὶ νὰ γυρέψη,
τί λείει πὼς εἶναι ἀταίριαστη ἢ ντροπὴ σὲ διακονιάρη.»
Καὶ τότε ὁ πολυστόχαστος Δυσσέας ἀπάντησέ του·
«Ὁ Δίας τοῦ Τηλέμαχου καλοτυχιά νὰ δίνη,
κι ὅλ' ἄς τοῦ γίνουνε καθὼς ἀποθυμεῖ ἢ καρδιά του.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ τὰ δέχτηκε στίς φτοῦχτες του καὶ χάμου
στὰ πόδια του τ' ἀκκούμπησε στὸ φτωχικὸ σακκί του.
Κι ὅσο ὁ καλὸς τραγουδιστὴς τραγούδαε στὰ παλάτια,
ἔτρωγε αὐτὸς σὰν ἔπαψε νὰ τραγουδάη ἐκεῖνος,
κι ἀπόφαγε ὁ Δυσσέας, βοή σηκῶσαν οἱ μνηστῆρες·
καὶ στάθη ὀμπρός του ἡ Ἄθηνᾶ καὶ τὸν παρακινούσε
γύρω νὰ πάη μαζεύοντας καρβέλια ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
ποιὸς εἶναι δίκιος καὶ καλός, ποιὸς ἄδικος, νὰ μάθη·
μὰ κ' ἔτσι ἡ θεὰ δὲν ἔμελλε κανένα νὰ γλυτώσῃ.
Ἄρχισ' αὐτὸς ἀπὸ δεξὰ καὶ καθενὸς ζητοῦσε
τὸ χέρι ἀπλώνοντας, παλιὸς σὰ νᾶτανε ζητιάνος.
Κι αὐτοὶ πονώντας τοῦδιναν, ὅμως πολὺ ἀποροῦσαν,
κ' ἕνας τὸν ἄλλον ρώταγε ποιὸς εἶταν κι ἀποποῦθε.
Καὶ τότες ὁ γυδοβοσκὸς ὁ Μελανθέας τοὺς εἶπε·

«Ἀκούστε με, τῆς δοξαστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
γι' αὐτὸν τὸν ξένο· ἐγὼ καὶ πρὶν τὸν εἶχα δῆ, καὶ βέβαια
ὁ Εὐμαιὸς θὰ τὸν ἔφερνε σ' αὐτὸν τὸν πύργο τότες.
Ποιὸς ὅμως εἶν' αὐτὸς καὶ ποιά ἡ γενιά του, δὲν κατέχω.»

Κι ὁ Ἄντινος τὸ χοιροβοσκὸ μάλωσε τότες κ' εἶπε·
«Τί μᾶς τὸν ἔφερες, κ' ἐσὺ χοιροβοσκέ, στῆ χώρα;
Λὲς τάχα δὲ μᾶς ἔφταναν τόσοι ἄλλοι γυρολόγοι
παλιοζητιάνοι βαρετοί, τῶν τραπεζιῶνε λῶδες;
Ἡ λίγοι ἐδῶ μαζώχτηκαν καὶ τῶν τὸ βιὸς τοῦ ἀφέντη,
καὶ πῆγες καὶ προσκάλεσες κ' ἐτοῦτον ἐδῶ τώρα;»

Κ' ἐσύ, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τοῦ ἀπολογήθῃς κ' εἶπες·
«Σωστά, ὦ Ἄντινε, δὲ λαλεῖς, ὅσο εὐγενὴς κι ἂν εἶσαι.
Καὶ ποιὸς ποτές του γύρεψε νὰ προσκαλέσῃ ξένον
ἀλλοῦθε, ἐξὸν ἂν εἶτανε χρειαζόμενος τεχνίτης,
κανένας μάντης, ἢ γιατρός, ἢ ξυλουργός, ἢ θεῖος
τραγουδιστής, πού μὲ γλυκὰ τραγούδια μᾶς γλεντίζει;
αὐτοὶ δά, πού ὡς τὰ πέρατα γυρεύονται τοῦ κόσμου
ὅμως κανένας δὲν καλεῖ καταλυτὴ ζητιάνο.
Μὰ ἐσὺ ὅσον ὁ πιὸ δύστροπος ἀπ' ὄλους τοὺς μνηστῆρες
γιὰ ὄλους κ' ἐμένα χωριστὰ τοὺς δούλους τοῦ Ὀδυσσεά,
Ὡς κόσο ἐγὼ δὲ σὲ ψηφῶ· σώνει νὰ ζῆι στοὺς πύργους
ἢ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη κι ὁ θεόμοιαστος ὁ γιὸς της.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
«Σώπα, μ' ἔδαυτονε πολλὰ μιλήματα μὴν ἔχῃς·
πάντα μὲ λόγια συνηθάει πικρὰ νὰ μᾶς χολώνῃ,
μὰ καὶ τοὺς ἄλλους προσκαλεῖ παρόμοια νὰ μᾶς λένε.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνου μίλησε μὲ λόγια φτερωμένα·
«Πολὺ ὁμορφα, καὶ σὰ γονιός, ὦ Ἄντινε, μᾶς κοιτάξεις,
πού ἀπ' τὸ παλάτι ζήτησες εὐτύς νὰ φύγῃ ὁ ξένος
μὲ προσταγὴ τόσο βαρεία· ὁ θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ.
Μοίραζε, δὲ λυπᾶμαι ἐγὼ· πρῶτος ἐγὼ τὸ θέλω.
Μὴ νοιάζεσαι τῆ μάννα μου μήτ' ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,
πού βρίσκονται μὲς στοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα τὰ παλάτια.
Μὰ τέτοιους στοχασμοὺς ἐσὺ στὰ φρένα σου δὲν ἔχεις,
τί προτιμᾶς νὰ καλοτρῶς, παρ' ἄλλοινοῦ νὰ δίνῃς.»

Κι ὁ Ἄντινος τότες γύρισε κι αὐτὰ τοῦ ἀπολογήθη·
«Τηλέμαχε περήφανε κι ἀκράτητε, τί μοῦπες;
Ἄν ὅλοι τόση πόρεψη τοῦ δίναν οἱ μνηστῆρες,
σωστοὺς τρεῖς μῆνες θᾶκανε στὸ σπίτι νὰ ζυγώσῃ.»

Κι ἀπ' τὸ τραπέζι κάτωθε σκαμνὶ τραβάει καὶ δείχνει,
πού τὰ λαμπρά του ἀκκούμπαγε τὰ πόδια σὰ δειπνοῦσε.
Ὡς τόσο οἱ ἄλλοι τοῦδιναν, καὶ μὲ ψωμὶ καὶ κρέας
τὸ σάκκο του γεμίσανε· καὶ κάνοντας νὰ σύρῃ
πρὸς τὸ κατώφλι, νὰ γευτῆ τῶν Ἀχαιῶν τὰ δῶρα,
σιμά τοῦ Ἄντινου στάθηκε, καὶ μίλησέ του κ' εἶπε·
«Δῶσε μου, φίλε ὁ πιὸ ἀχαμνὸς ἐδῶ θαρρῶ δὲν εἶσαι,
μόν' πρῶτος ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς, τί βασιλιάς μου μοιάζεις
Γι' αὐτὸ καὶ πιώτερο ψωμὶ νὰ δώσῃς ἐσὺ πρέπει,

καὶ τότες ὧς τὰ πέρατα τῆς γῆς θὰ σὲ δοξάζω.
 Κ' ἐγὼ εἶχα σπίτια μιὰ φορὰ στὸν κόσμον, κ' εἶμουν πλούσιος
 κ' εὐτυχημένος, κ' ἔδινα σ' ἐκείνους πού γυρνοῦσαν 420
 καὶ γύρευαν, ὅποιοι εἶτανε, κι ἀπ' ὅ,τι εἶχαν ἀνάγκη
 καὶ δούλους εἶχα ἀρίθμητους, κι ἄλλα καλὰ περίσια,
 πού ἔχουν αὐτοὶ πού καλοζοῦν καὶ πού τοὺς λένε ἀρχόντους.
 Μὰ ὁ Δίας ἄλλα θέλησε καὶ μοῦ τὰ ρήμαξε ὅλα,
 μὲ πολυπλάνητους ληστὲς σὰ μ' ἔβγαλε καὶ πῆγα
 στὸν Αἴγυπτον τὸ μακρινό, νὰ χάσω ἐκεῖ τὰ πάντα.
 Στὸν ποταμὸ σὰν ἄραξα τὰ δίπλωρα καράβια,
 πρόσταξ' ἀμέσως τοὺς καλοὺς συντρόφους μου νὰ μείνουν
 αὐτοῦ, πλαῖι στὰ καράβια τους, γιὰ νὰ τὰ διαφεντεύουν,
 κ' ἔστειλα βίγλες νὰ τηροῦν ἀπ' τὶς κορφὲς τριγύρω· 430
 μὰ ἐκεῖνοι ξεπαρθήκανε κι ὅπου ἤθελαν τραβῆξαν·
 τῶν Αἰγυπτίων κουρσέψανε τὰ ὀλόμορφα χωράφια,
 καὶ παίρναν γυναικόπαιδα, χαλνούσανε τοὺς ἄντρες.
 Κ' ἦρθε ὧς τῆ χώρα τὸ βουητό, κι ἀκοῦν αὐτοὶ καὶ τρέχουν
 σὰν ἔφεξε· καὶ γέμισε πεζούρα καὶ καβάλλα
 ὄλος ὁ κάμπος, κι ἄστραφτε ὁ χαλκός· κι ὁ βροντοχάρης
 ὁ Δίας στοὺς συντρόφους μου ρίχνει κακὴ φευγάλα,
 κ' ἕνας δὲν κόταε νὰ σταθῆ κι ὀχτρό του νάντικρύση,
 γιαιὶ παντοῦθε ἀφανισμὸς κακὸς τοὺς εἶχε ζῶσει.
 Τότες πολλοὺς μοῦ σκότωσαν τὰ κοφτερὰ σπαθιά τους, 440
 κι ἄλλους τοὺς πιάσαν ζωντανοὺς καὶ στῆ σκλαβιά τοὺς ρίξαν.
 Μένα σὲ φίλο μ' ἔδωκαν, πού ἔτυχε ἐκεῖ, στοῦ Ἰάσου
 τὸ γιὸ τὸ Δημήτορα, τρανὸ τῆς Κύπρου βασιλέα.
 Ἄπο κεῖ πέρα τώρα ἐδῶ βασανισμένους ἦρθα.»
 Κι ὁ Ἀντίνοσ τότες φώναξε· «Μὰ ποιὸς θεὸς μᾶς φέρνει
 αὐτὸ τὸ μέγα βάσανο, τῶν τραπεζιῶν τῆ λῶθα;
 Μακριὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι μου, στῆ μέση πού εἶσαι, στάσου,
 σὲ πιὸ πικρὴ νὰ μὴ βρεθῆς ἄλλη Αἴγυπτον καὶ Κύπρον,
 ἀδιάντροπος κι ἀπόκοτος σὰν ποῦσαι διακονιάρης.
 Μὲ τὴν ἀράδα σ' ὅλους πᾶς, καὶ ξένοιαστα ὅλοι δίνουν, 450
 τί κρατημὸ δὲν ἔχουνε καὶ λύπη, μόνε ρίχτουν
 ἀπὸ τὰ ξένα, ἀφοῦ πολλὰ καθέννας ἔχει ὀμπρός του.»
 Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τρίζυπνος τραβήχτηκε καὶ τοῦπε·
 «Κοῖμας πού σὰν τὰ κάλλη σου κ' ἡ γνώση σου δὲν εἶναι
 μήτ' ἄλλας ἀπ' τὸ σπίτι σου δὲ θᾶδινες ποτέ σου,

ἀφοῦ σὲ ξένο κάθεσαι τραπέζι, καὶ νὰ δώσης
 βουκιὰ ψωμί δὲ βάσταξες, πού τᾶχεις τόσα ὀμπρός σου.»
 Εἶπε, κι ὁ Ἀντίνοσ πιὸ βαριά τότες χολώνει ἀκόμα,
 κι ἀγριοκοιτώντας τον, μ' αὐτὰ τοῦ μίλησε τὰ λόγια
 «Τώρα δὲν ἔχει πιά, γερός ἀπ' τὸ παλάτι ἐτοῦτο 460
 πίσω θαρρῶ πὼς δὲ γυρνᾷς, ἀφοῦ μᾶς βρίζεις κιόλας.»
 Εἶπε, κι ἀρπώνοντας τὸ σκαμνί, τοῦ τὸ πετάει στὴν ἄκρη
 τοῦ ὄμου τοῦ δεξοῦ· μὰ αὐτός, ἀσάλευτος σὰ βράχος,
 δὲ λύγισε ἀπ' τὸ χτύπημα τοῦ Ἀντίνου, μόν' σωπώντας
 τὴν κεφαλὴ του κούνησε, τ' εἶχε κακὸ στὸ νοῦ του.
 Καὶ στὸ κατώφλι γύρισε, καὶ κάθησε, καὶ χάμου
 τόλογεμό του βάζοντας σακκί, στοὺς ἄλλους εἶπε·
 «Ἀκοῦτε με, τῆς δοξαστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
 ὅσα ἐγὼ μέσα μου ἀγρικῶ θὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
 Κανέναν πόνο ὁ ἄνθρωπος δὲν ξέρει, μήτε λύπη 470
 σὰ χτυπηθῆ παλαιίοντας νὰ σώση τὸ δικό του,
 ἄς εἶναι βόδια ἢ ἄσπρα ἀρνιά· μὰ ἐμένανε ὁ Ἀντίνοσ
 μὲ βάρεσε γιὰ τὴν κοιλιὰ τῆ συχαμένη κ' ἔρημη,
 καὶ πού μ' ἀρίθμητα δεινὰ τὸν κόσμον βασανίζει.
 Ὅμως κ' οἱ ζήτουλοι θεοὺς ἂν ἔχουν κ' Ἐρινύες,
 πρὶν ἔρθῃ ὁ γάμος, θάνατος θὰ σβύση τὸν Ἀντίνο.»
 Κι ὁ Ἀντίνοσ τοῦ ἀποκρίθηκε· «Κάθου καὶ σῶπα, ὦ ξένη,
 καὶ τρωῶγε αὐτοῦ, ἢ φύγε ἄλλοῦ, τί ἄλλιῶς ἀπ' τὰ παλάτια
 οἱ νέοι μ' αὐτὰ τὰ λόγια σου τραβώντας σου τὰ πόδια
 ἢ καὶ τὰ χέρια, ἀλάκερο θενὰ σὲ γδάρουν ὄξω.» 480
 Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλους ἄξαφνα θυμὸς πολὺς τοὺς πῆρε·
 κι ἀπὸ τοὺς ξιππασμένους νιοὺς ἕνας αὐτὰ λαλοῦσε·
 «Κακὰ ἔκαμες τὸ ζήτουλα, ὦ Ἀντίνε, νὰ βαρέσης,
 κακόμοιρε, πού κάποιος θεὸς μπορεῖ ἐπουράνιος νᾶναι.
 Τὶ μοιάζοντας οἱ θεοὶ συχνὰ μ' ἄλλομεριῆτες ξένους
 μορφὲς ἀλλάζουν, καὶ γυρνοῦν στὶς χῶρες τῶν ἀνθρώπων,
 νὰ ἰδοῦν ποιοὶ φέρονται ἄνομα καὶ ποιοὶ ἔχουν δίκιους νόμους.»
 Αὐτὰ οἱ μνηστῆρες λέγανε, μὰ ἐκεῖνος τᾶψηφοῦσε.
 Πικρᾶθηκε ὁ Τηλέμαχος τὸ βάρεμα τηρώντας,
 μὰ δάκρυο ἀπὸ τὸ μάτι του δὲ χύθη, μόν' σωπώντας 490
 τὴ κεφαλὴ του κούνησε, τ' εἶχε κακὸ στὸ νοῦ του.
 Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη σὰν ἔμαθε τοῦ Ἀντίνου
 τὸ κάμωμα, εἶπε στὶς καλὲς ἀγνάντια παρακόρες·

«Κι αὐτὸν ὁ χρυσοδόξαρος ἔτσι ἄς χτυπήσῃ ὁ Φοῖβος.»

Καὶ τότες ἡ κελάρισσα τῆς κάνει ἡ Εὐρυνόμη·

«Ἄν πιᾶσουν οἱ κατάρες μας, ἀπ' αὐτονοὺς κανένας
νὰ ζήσῃ ὡς τῇ χρυσόθρονη δὲ σώνει τὴν Αὐγούλα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρίζει καὶ τῆς κρένει·

«Ὁλ' εἶναι ὄχτροί μας, μάννα μου, τί τὸ κακό μας θένε·
μὰ αὐτὸς ἀκόμα πιώτερο τὸ μαῦρο χάρο μοιάζει.

500

Ξένος βαριόμοιρος γυρνάει στὸν πύργο, κι ἀπ' τοὺς ἄντρες
ψωμοζιτάει, γιατί πολλὴ τὸν ἀναγκάζει φτώχεια·
κάθε ἄλλος τοῦδωσε θροφή καὶ πόρπη περίσσια,
κι αὐτὸς σκαμνὶ τοῦ πέταξε πᾶς στὸ δεξιὸν ὄμο.»

Αὐτὰ στὶς παρακόρες τῆς στὸ θάλαμο καθόταν
ἡ Πηνελόπη κ' ἔλεγε· κ' ἔτρωγε ὁ θεῖος Δυσσεύς.

Τότες ἐκείνη φώναξε τὸν Εὐμαιο, καὶ τοῦ εἶπε·

«Ἄμε, ὦ καλὲ κυρούλη μου, προσκάλεσε τὸν ξένο,
νὰ τὸν καλωσορίσω ἐγὼ, καὶ νὰ τονὲ ρωτήξω

μήπως τοῦ καρτερόψυχου Δυσσεύα μαγνᾶτα ξέρῃ
ἡ μὴν τὸν εἶδε· σὰν πολὺ ταξιδεμένος μοιάζει.»

510

Κι ὁ ἄξιος χοιροβοσκὸς τῆς ἀποκρίθη κ' εἶπε·

«Ἄς σώπαιναν οἱ Ἄχαιοί, βασίλισσα, νᾶκούσης
τὰ ὄσα συντυχαίνει αὐτὸς, καὶ νὰ χαρῇ ἡ καρδιά σου.

Τρία σωστὰ μερόνυχτα τὸν εἶχα στὴν καλύβα,
τί ἐκεῖ μοῦ πρωτοφάνηκε σὰν ξέφυγε ἀπ' τὸ πλοῖο,

ὅμως δὲν πρόφταξε ὄλα του νὰ δηγηθῇ τὰ πάθια.

Καθὼς καλὸς τραγουδιστής, πού θεοὶ τονὲ διδάξαν,
βγαίνει καὶ τραγουδάει γλυκὰ τραγούδια στοὺς ἀνθρώπους.

Κι ὄλοι κοιτώντας τον ἀκοῦν μ' ἀχόρταγη λαχάρα,
ὅμοια κι αὐτὸς μὲ μάγευε σιμά μου καθισμένους.

520

Καὶ μοῦπε φίλος πατρικὸς πὼς εἶναι τοῦ Ὀδυσσεύα,
καὶ πὼς στὴν Κρήτη κατοικεῖ, τοῦ Μίνωα τὴν πατρίδα.

Ἄπο τὰ κείθε τώρα ἐδῶ τὸν πέταξαν τὰ πάθια,

καὶ λέει καὶ γιὰ τὸ θεῖκό πὼς ἀκουσε Ὀδυσσεύα,

ἐδῶ σιμά, πρὸς τὴν παχειὰ τῷ Θεσπρωτῶνε χώρα,

πὼς ζῆ, καὶ φέρνει θησαυροὺς στοὺς πύργους του περίσους.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη σ' ἐκείνον ἀποκρίθη·

«Πήγαινε, κάλεσ' τον ἐδῶ, γιὰ νὰ τὰ πῆ μπροστά μου,

κ' ἐκείνοι ἄς παίζουν, ἡ ὀμπροστὰ στὶς θύρες καθισμένοι,

530

ἡ μὲς στοὺς πύργους αὐτουδά, μιάς κ' εἶναι ἀναπαμένοι,

πού μνήσκουνε στὰ σπίτια τους ἀκέρια τὰ καλά τους,

σιτᾶρι καὶ γλυκὸ κρασί, καὶ μόνε οἱ δοῦλοι τρῶνε.

Ὅμως ἐκείνοι ὀλοκαιρίζε σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ζοῦνε,

καὶ βόδια σφάζοντας κι ἄρνιά καὶ τὰ παχιά μας γίδια,

κάθουνται τρῶνε, καὶ μαζί κρασί φλογᾶτο πίνουν,

τοῦ κάκου, καὶ τὰ σπαταλοῦν· τί δὲν εἶναι κανένας

σὰν τὸ Δυσσεύα, ἀπ' τὴν πληγὴ τὸ σπίτι νὰ γλυτώσῃ.

Μιάς νᾶρθῃ στὴν ἀγαπητὴ πατρίδα του ὁ Δυσσεύας,

καὶ μὲ τὸ γιό του γδικιωμὸ θὰ βρῆ τῆς ἀνομιᾶς τους.» 540

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος φτερονίστηκε μὲ κρότο,

κι ὄλος ὁ πύργος βούηξε· γελάει ἡ Πηνελόπη,

καὶ κρένει τοῦ χοιροβοσκοῦ μὲ λόγια φτερωμένα·

«Πήγαινε, κάλεσε, Εὐμαιο, τὸν ξένο ἐδῶ μπροστά μου.

Δὲ βλέπεις πὼς φτερονίστηκε μ' αὐτὰ τὰ λόγια ὁ γιός μου;

Θὰ πῆ πὼς βέβαιος θάνατος θὰ βρῆ κάθε μνηστήρα·

μήτ' ἕνας ἀπ' τὴ μαύρη του δὲ θὰ γλυτώσῃ μοῦρα.

Κ' ἕνα ἄλλο λόγο θὰ σοῦ πῶ, κ' ἐσύ νὰ τὸν θυμάσαι

ἂ δῶ πὼς ὄλα βγαίνουνε σωστὰ πού μᾶς δηγέται,

θὰ τονὲ ντύσω μὲ ὄμορφη χλαμύδα καὶ χιτῶνα.» 550

Αὐτὰ ὁ καλὸς χοιροβοσκὸς σὰν ἀκουσε, πηγαίνει

σιμά στὸν ξένο, στέκεται, καὶ τοῦ λαλεῖ· «Πατέρα.

ἡ μάννα τοῦ Τηλέμαχου σὲ κραεῖ, ἡ Πηνελόπη

Ὅσο πολλὰ κι ἂν ἔπαθε, κι ὅσο ἂν πονῆ ἡ καρδιά τῆς,

νὰ σὲ ρωτήξῃ λαχταρεῖ γιὰ τὸν καλό τῆς ἄντρα.

Κι ἂ δῆ πὼς ὄλα βγαίνουνε σωστὰ πού μᾶς δηγέσαι,

χιτῶνα καὶ χλαμύδα αὐτὴ νὰ βάλῃς θὰ σοῦ δώκῃ,

πού ἔχεις ἀνάγκη· θὰ μορῆς καὶ νὰ ζητᾶς παντοῦθε

ψωμί νὰ βόσκῃς τὴν κοιλιὰ, καὶ θὰ σοῦ δίνουν ὄλοι.»

Κι ἀπολογιέται τοῦ ὁ τρανός, πολὺπαθος Δυσσεύας·

560

«Εὐμαιο, σωστὰ μεμιάς ἐγὼ θὰ τὰ δηγόμεον ὄλα

στὴν Πηνελόπη τῇ σεμνῇ τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα,

τί γνώρισα τὰ πάθια του μαζί του σὰν πλανιόμεον.

Ὅμως φοβᾶμαι τῶν κακῶν μνηστήρων τὸ κοπάδι,

πού τᾶχτι τους κ' ἡ ἀδιαντροπιὰ στὰ οὐράνια ἀπάνω φτάνει.

Γιατί καὶ τώρα πού ἕνας τους, στὸν πύργο σὰ γυρνοῦσα,

μὲ πόνεσε βαρώντας με, χωρὶς κακὸ νὰ πράξω,

βοηθὸς μήτ' ὁ Τηλέμαχος μήτ' ἄλλος δὲ μοῦ στάθη.

Πῆς τῆς λοιπὸν τῆς φρόνιμης κεράς νὰ περιμείνῃ.

βίαση κι ἂν ἔχη περισσή, νὰ γύρη πρῶτα ὁ ἥλιος, 570
καὶ τότες γιὰ τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀντρός της ἄς ρωτήξῃ,
καθίζοντάς με ἐκεῖ στὴ στία, τί εἶμαι κακοντυμένος,
καθὼς γνωρίζεις κ' ἴδιος σου, ποῦρθα σ' ἐσένα πρῶτα.»

Ἐκίνησε ὁ χοιροβοσκὸς σὰν τοῦπε αὐτὰ ὁ Δυσσεάς·
κι ἄμ' ἀπ' τὴ θύρα πέρασε, τοῦ κρένει ἡ Πηνελόπη·

«Δὲ μοῦ τὸν ἔφερες, βοσκέ; τί κρένει ὁ διακονιάρης;
ἢ κάποιος τονὲ τρόμαξε; ἢ καὶ ντροπὴ τὸν πῆρε
μέσα στὸν πύργο; Εἶναι κακὸς ὁ ντροπαλὸς ζητιάνος.»

Κ' ἐσύ, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τῆς ἀποκρίθης κ' εἶπες 580
«Καλὰ στοχαίζεται, ὦ κερά, κ' ἔτσι θὰ κάναν ἄλλοι,
τῶν ἔρμων τὴν ἀποκοτιὰ μνηστήρω νὰ ξεφύγουν·
καὶ νὰ προσμείνης σοῦ μηνάει ὥσπου νὰ γύρη ὁ ἥλιος.
Καλύτερο, ὦ βασίλισσα, θαρρῶ ναι καὶ γιὰ σένα,
μονάχη σου νὰ τοῦ μιλάς, νὰ τὸν ἀκοῦς μονάχη.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
«Ὁ ξένος δὲν εἶν' ἄμναλος σωστὰ τὰ βλέπει ὁ νοῦς του·
τί ἄλλους δὲν ἔχει ἐδῶ θνητοὺς ἀνθρώπους σὰν ἐτούτους,
νὰ συλλογιένται τὸ κακὸ, καὶ νὰδικοῦν τὸν κόσμο.»

Αὐτὰ εἶπε κι ὁ χοιροβοσκὸς πρὸς τῶν μνηστήρων πῆγε 590
τὸ πλῆθος, ἅμα τέλειωσε μὲ τὴν κερά τὸ λόγο.
Καὶ τοῦ Τηλέμαχου λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια,
σιμώνοντας τὴν κεφαλή, νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·

«Ἐγὼ πηγαίνω τώρα ἐκεῖ τοὺς χοίρους νὰ φυλάξω
καὶ τἄλλα, ποῦναι τὸ ἔχει σου, καὶ τὸ δικό μου τὸ ἔχει
κ' ἐδῶ ἐσὺ τοῦτα φρόντιζε, καὶ πρῶτα τὸν ἑαυτό σου,
νὰ μὴ μᾶς πάθῃς τίποτα, τί ἔχουν πολλοὶ ἀπ' ἐτούτους
κακὸ σκοπὸ γιὰ λόγου σου· πού ὁ Δίας νὰ τοὺς λυώσῃ
πρὶ νὰ μᾶς ἔρθῃ τὸ κακὸ καὶ πρὶ μᾶς ξολοθρέψουν.»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ του κ' εἶπε 600
«Κυρούλη μου, ἔτσι θὰ γενῆ ξεκίνα ἐσὺ τὸ γέμμα,
καὶ γύρισε αὔριο τὴν αὐγὴ μὲ τὰ καλὰ σφαχτά σου·
τὰ ἐδῶ θὰ τὰ φροντίσω ἐγὼ κ' οἱ ἀθάνατοι σιμά μου.»

Καὶ στὸ καλόφτιαστο θρονὶ κάθισε πάλε ἐκεῖνος·
κι ἀπὸ φαί κι ἀπὸ πιτότ' σὰ χόρτασε ἡ καρδιά του,
στὴ χοιρομάντρα γύρισε, κι ἀφήκε τὰ παλάτια,
γεμάτα κόσμο, πού ἔτρωγαν καὶ πού χαροκοποῦσαν
μὲ τὸ τραγούδι, μὲ χορούς, τί κόντευε τὸ βράδι.

ΡΑΨΩΔΙΑ Σ.

Κ' ἦρθε ἕνας ζήτουλας κοινός, πού στοῦ Θιακιοῦ τὴ χώρα
γύρνα ζητώντας, ξακουστὸς γιὰ τὴν ἀχορτασιά του
ἔτρωγε κ' ἔπινε ἅπανα, μὰ δύναμη δὲν εἶχε
μῆτ' ἀντρεισοσύνη, ὅσο τρανὸς στὴν ὄψη κι ἄ φαινόταν.
Ἡ μάννα του τὸν ἔβγαλε σάνε γεννήθη Ἄρναϊο,
μὰ ὄλοι οἱ νέοι τὸν φώναζαν Ἴρο, τί τονὲ στέλναν
κ' ἔτρεχε σὰν τὴν Ἴριδα μνηήματα νὰ φέρῃ.

Ἄπ' τὸ παλάτι του ἦρθ' αὐτὸς τὸν Ὀδυσσεά νὰ διώξῃ,
καὶ τὸν κακόβριζε μ' αὐτὰ τὰ φτερωμένα λόγια·

«Φεύγα ἀπ' τὴν πόρτα, γέρο μου, νὰ μὴ σὲ ποδοσύρουν. 10
Δὲ βλέπεις πὼς μοῦ γνέφουνε αὐτοὶ ὄλοι μὲ τὸ μάτι
νὰ σὲ πετάξω; ὅμως ἐγὼ ντροπῆς μου σὰ νὰ τῶχω.
Μὰ σῦρε ἄ δὲν ἀποθυμεῖς στὰ χέρια νὰ πιαστοῦμε.»

Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας τον ὁ τριξυπνὸς Δυσσεάς·

«Ἐγὼ, μωρέ, ποτές κακὸ δὲ σοῦπραξα μῆτε εἶπα,
μὰ μῆτε καὶ σὲ ζούλεψα πού παίρνεις τόσα δῶρα.
Κ' οἱ δύο μας θὰ χωρέσουμε σ' ἐκεῖνο τὸ κατώφλι·
ἂν κι ἄλλος ξένα μερικὰ ζητήσῃ, τί ζουλεύεις;
Θαρρῶ ζητεῖεις δὰ κ' ἐσύ, κ' οἱ θεοὶ θὰ μᾶς πορέψουν.
Μὴ θές μαζί μου νὰ πιαστῆς, μὴν τύχη καὶ θυμῶσω, 20
καὶ μ' ὄλα μου τὰ γερατεῖα σοῦ περεχύσω μ' αἶμα
τὰ χεῖλη καὶ τὰ στήθια σου· καὶ θᾶμμον συχασμένους
τὴν ταχινή, γιὰτὶ ὄρεξῃ δὲ θὰ σοῦρχόταν πάλε
νὰ ξαναμπῆς στᾶρχοντικὸ τοῦ γόνου τοῦ Λαέρτη.»

Κι ὁ Ἴρος τότε ὁ ζήτουλας φωνάζει χολιασμένος
«Ὤγοῦ, καὶ πὼς μωρολογάει τρεχᾶτα ὁ ψωμογάφτης,
σὰ χουχολόγρια· θᾶθελα νὰ τονὲ πιάσω ἀλήθεια,
καὶ μὲ τὰ δυὸ βαρώντας του, τὰ δόντια ἀπ' τὰ σαγόνια
σὰν τῆς γουρούνας νὰ πετῶ τῆς σπαρτοκαταλύτρας.
Ἔλα, καὶ ζώσου νὰ μᾶς δοῦν κι αὐτοὶ ὄλοι στὴν παλαιστρα 30
καὶ πὼς στὴ μάχη ἀποκοτᾶς νὰ βγῆς μὲ νεώτερό σου;»

Ἔτσι ὀμπροστὰ στὶς ἀψηλές τὶς θύρες λογοφέροναν,
ἀπάνω στὸ πελεκητὸ στεκάμενοι κατώφλι.
Τοὺς ἄκουσε ἀπομέσαθε ὁ ἀντρόφυχος Ἄντινος,
κι ἀπ' τὴν καρδιά του γέλασε, καὶ στοὺς μνηστήρες εἶπε
«Δὲ μᾶς συνέβηκε ἄλλοτες, ἀδέρφια, τέτοιο πρᾶμα,

μὲς στὰ παλάτια αὐτὰ ὁ θεὸς νὰ στέλῃ τέτοιο γλέντι.
Στὰ χέρια πάνε νὰ πιαστοῦν ὁ ξένος μὲ τὸν Ἴρου·
μὰ ἐλάτε νὰ τοὺς σπρώξουμε νὰ φαγωθοῦν οἱ δύο τους.»

Εἶπε, καὶ τρέξαν ὅλοι τους γελώντας, καὶ τριγύρω
στοὺς φτωχοφορεμένους δυὸ ζητιάνους μαζωχῆκαν.
καὶ τότε ἔτσι τοὺς μίλησε τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς ὁ Ἄντινος

«Ἀκούστε αὐτὸ πού θὰ σᾶς πῶ, λεβέντηδες μνηστῆρες.
Ἔχουμ' ἐδῶ γιδοκοιλίες πᾶς στή φωτιά βαλμένες,
πού μ' αἶμα τίς γεμίσαμε καὶ ξύγγι γιὰ τὸ δεῖπνο·
ὅποιος νικήσῃ ἀπὸ τοὺς δυὸ, καὶ βγῆ πιὸ παληκάρι,
ἄς σηκωθῆ, κι ἀπ' τίς κοιλιές ὅποια τοῦ ἄρεση ἄς πάρῃ·
κ' ὕστερ' ἄς τρώῃ αὐτὸς μ' ἐμᾶς γιὰ πάντα, καὶ κανέναν
νᾶρχεται μέσα νὰ ζητήῃ δὲ θανάφῃνουμε ἄλλον.»

Αὐτὰ περὶ ὁ Ἄντινος, κι ἄρεσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους.
Τότε ὁ Δυσσεύς ὁ τριξυπνος μὲ πονηριὰ τοὺς κρένει·

«Παιδιά, σὲ ἀγώνα δὲν μπορεῖ νὰ βγῆ μὲ νεώτερό του
γέρος σὰ μένανε ἄνθρωπος καὶ κακοπαθισμένος·
κι ὅμως ἢ ἄπιστη ἢ κοιλιὰ νὰ χτυπηθῶ μὲ βιάζει.
Ὡς τόσο ἐσεῖς ἀμώστε μου μ' ὄρκο φριχτό, καὶ πῆτε
πὼς ἄνομα κανένας σας δὲ θὰ βοηθήσῃ ἐτοῦτον
βαρώντας με, ἀποκάτω του πιὸ εὐκόλα νὰ πέσω.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς αὐτὸς ζητοῦσε.
Καὶ στοὺς θεοὺς σὰν ἄμωσαν, καὶ πῆρε ὁ ὄρκος τέλος,
ξαναρχινάει ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο·

«Ἄν θέλῃ ἢ ἀντρειωμένη σου ψυχὴ νὰ τὸν ξεκάνῃς,
ὦ ξένε, ἐτοῦτον, ἄλλοι μὴ φοβηθῆς κανένα,
τί θὰ παλαίψῃ μὲ πολλοὺς ἐσένα ὅποιος χτυπήσῃ.
Ἔενο μου σ' ἔχω, κ' εἶναι δυὸ μαζί μας βασιλιάδες·
ὁ Ἄντινος κι ὁ Εὐρύμαχος, ἄντρες κ' οἱ δυὸ μὲ γνώση.»

Αὐτὰ ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος, καὶ συμφωνοῦσαν ὅλοι
κι ὁ Ὀδυσσεύς τῇ γύμνια του μὲ τὰ κουρέλια δένει,
καὶ δείχνει τότες τὰ ὄμορφα καὶ τὰ παχιά μεριά του.
καὶ φάνηκαν τὰ διάπλατα τὰ στήθια του κ' οἱ ὄμοι,
καὶ τὰ βραχιόνια τὰ γερά ζυγώνει κ' ἡ Παλλάδα
σιμά, καὶ τὸ βασιλικὸ κορμί του μεγαλώνει.

Θαμάσανε κι ἀπόμειναν τότε οἱ μνηστῆρες ὅλοι,
καὶ γύριζε ἕνας κ' ἔλεγε τὸν πλαγινὸ κοιτώντας·

«Καὶ τί κακὸ πού γύρεψε νὰ πάθῃ ὁ Καψοῖρος.

Γιὰ δὲς μερὶ πού κρύβανε τοῦ γέρου τὰ κουρέλια.»

Αὐτὰ εἶπαν, καὶ ταράχτηκε μέσα ἡ καρδιά τοῦ Ἴρου.
Ὅμως ἀφοῦ τὸν ἔξωσαν, τὸν φέραν τὰ κοπέλλια
μὲ τὸ στασιό, τὶ σύγκορμος τρεμουλίαζε ἀπ' τὸ φόβο.
Κι ὁ Ἄντινος τὸν ἐμάλωσε κι ὀνόμασέ τον κ' εἶπε·

«Καὶ νὰ μὴν εἶχες γεννηθῆ, βουβάλι φουσκωμένο,
πού αὐτὸν ἐστὶν τὸν ἄνθρωπο φοβάσαι καὶ τρομάζεις,
τὸ γέρο, κι ἄς τὸν ἔφαγαν τὰ βάσανα πού τοῦρθαν.
Μὰ ἐγὼ ἕνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, καὶ αὐτὸ πού πῶ θὰ γίνῃ.
Ἄ σὲ καταπονέσῃ αὐτός, καὶ βγῆ πιὸ παληκάρι,
θενὰ σὲ στεῖλω στή στεριά μὲ μελανὸ καράβι,
στὸ βασιλεῖα τὸν Ἔχετο, τοῦ κόσμου ἀδικοπράχτη,
μίτη κι αὐτιά νὰ κόψῃ σου μ' ἀλύπητο μαχαίρι,
καὶ βγάζοντάς σου τὰ κρυφὰ τὰ ρίξῃ ὦμὰ στοὺς σκύλους.»

Εἶπε, κ' ἐκείνον πιώτερον τὸν ἔπιασε τρομάρα,
στή μέση σὰν τὸν ἔφεραν. Τότες οἱ δυὸ τὰ χέρια
σηκώσανε, κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του ὁ Ὀδυσσεύς,
νὰ τὸν χτυπήσῃ, πού νεκρὸς στὸν τόπο ἐκεῖ νὰ μείνῃ,
ἢ μ' ἕνα βάρεμα ἀλαφρὸ νὰ τὸν ἐστρώσῃ χάμου.
Καὶ συλλογιώντας ἔκρινε πιὸ φρόνιμο πὼς εἶταν
νὰ δώσῃ βάρεμα ἀλαφρὸ, μὴν τὸν ἐνοιώσουν οἱ ἄλλοι.
Σηκώνουν χέρι, καὶ χτυπάει στὸν δεξιὸν ὄμο ὁ Ἴρος.
Στὸ ζινίχι κι ὁ Δυσσεύς χτυπάει, κατὰ ταῦτι ἀποκάτου,
καὶ μέσα σπάει τὰ κόκκαλα καὶ κόκκινο αἶμα τρέχει
ἀπὸ τὸ στόμα. Βόγγησε κ' ἔπεσε χάμου ὁ Ἴρος,
τὰ δόντια τρίζοντας καθὼς τὰ χώματα κλωτσοῦσε.
Σηκώσανε τὰ χέρια τους οἱ ξέλαμπροι μνηστῆρες,
κι ἀπὸ τὰ γέλοια ἀπέθαναν. Τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ πόδι,
καὶ μέσ' ἀπὸ τὸ πρόθυρο καταόξω σέρνοντάς τον,
ὁ Ὀδυσσεύς τὸν ἔφερε στῶν παλατιῶν τίς θύρες·
καὶ γέροντάς τον στῆς αὐλῆς τὸν τοῖχο, κάθισέ τον,
ραβδί στὸ χέρι τοῦβαλε, καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε·

«Κάθου αὐτοῦ τώρα, τὰ σκυλιὰ νὰ διώχνῃς καὶ τρὸς χοίρους·
καὶ μὴ μοῦ βγαίνῃς φύλακας τῶν ξένων καὶ ζητιάνων,
χαμένε, πιὸ χειρότερα γιὰ νὰ μὴ σοῦρθουν πάθια.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ παλιὸν τορβὰ γεμάτο τρυπες ρίχτει
στοὺς ὄμους του, μὲ πρόστιχο σκοινί, γιὰ κρεμαστήρι.
καὶ στὸ κατόφλι γύρισε καὶ κάθησε. Κ' οἱ ἄλλοι

μὲ γέλοια μπήκανε πολλὰ καὶ τὸν ἐπροσμiloῦσαν

Ἐὖε, ὅτι ἐσὺ πῶτερο ποθεῖς, κι ὅτι ζητάει ἡ καρδιά σου, πού ἐτοῦτον τὸν ἀχόρταγο νὰ τρέχη δὲν ἀφήκες στὴ χώρα μέσα στὴ στεριά θενὰ σταλθῆ μὲ πλοιο, σὸ βασιλέα τὸν Ἐγετο, τοῦ κόσμου ἀδικοπράχτη.»

Εἶπαν καὶ χάρηκε ὁ λαμπρὸς Δυσσέας στὰ λόγια ἐκεῖνα.

Κι ὁ Ἀντίνοσ ἐβαλε τρανὴ μπρός του κοιλιὰ γεμάτη αἷμα καὶ ξύγγι δυὸ ψωμιὰ κι ὁ Ἀμφίνομος τοῦ φέρνει 120 ἀπ' τὸ πανέρι, μὲ χρυσὸ τὸν χαιρετάει ποτήρι, καὶ λέει του· «Γιὰ σου, ὦ ξένε μας πατέρα, καὶ νὰ σοῦρθουν καλὰ στερνά· γιὰτ' εἶν' πολλὰ τὰ βάσανά σου τώρα.»

Καὶ γύρισε ὁ πολὺβουλος Δυσσέας κι ἀπάντησέ του·

«Ἀμφίνομε, ἄνθρωπος ἐσὺ μοῦ φαίνεσαι μὲ γνώση τέτοιο ὄνομα ἄκουγα λαμπρὸ πὼς εἶχε κι ὁ γονιὸς σου, ὁ πλούσιος κι ὁ καλόκαρδος ὁ Δουλιχιώτης Νίσοσ· ἐκεῖνου λέγεσαι παιδί, καὶ σὰ λεβέντης μοιάζεις.

Καὶ τώρα λόγο θὰ σοῦ πῶ, πού ἐσὺ καλάκουσέ τον. 130 Ἄπ' ὅσα ζοῦν καὶ σέρνονται πάνω στὴ γῆς, κανένα ἀπ' τὸ θνητὸ πιδ ἀδύναμο δὲ βρίσκεται ἄλλο πλάσμα.

Ὅσο βασιτέται, κ' οἱ θεοὶ καλοτυχιὰ τοῦ δίνουν, θαρρεῖ πὼς δὲν μπορεῖ κακὸ στὸν κόσμον πιά νὰ πάθῃ· ἂν ὅμως οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τοῦ φέρουν λῦπες, τότες κι ἀθέλητα μπορεῖ καὶ τις βαστάει ἡ καρδιά του.

Τὶ ἀλλάζει τῶν θνητῶν ὁ νοῦς κι αὐτὸς κατὰ τὴ μέρα, πού τοὺς χαρίζει τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας.

Θᾶχα κ' ἐγὼ καλοτυχιὲς καὶ πλούτια μὲς στὸν κόσμον, μὰ μύριες ἔπραξα ἀνομιὲς μὲ τῆς ἀντρεῖας τὴν τόλμη, κι ἀπὸ τὴν πίστη τὴν πολλὴ σὲ ἀδέρφια καὶ πατέρα.

Λοιπὸν ποτέσ του τὸ ἄδικο νὰ μὴ ζητιάη κανέναν, μόν' ἄς τὰ χαιρεται ἤσυχα ὅσα οἱ θεοὶ τοῦ δίνουν. 140

Καὶ τώρα βλέπω τὶ ἀνομιὲς σοφίζονται οἱ μνηστῆρες, πού καταλοῦν τὰ χτήματα, καὶ βορίζουν τὴ γυναῖκα ἐκεῖνου, πού θαρρῶ μακριὰ ἀπὸ φίλους καὶ πατρίδα δὲ βρίσκεται καὶ μάλιστα κοντά· ναι ἐσένα τότες θεὸς ἄς φέρῃ σπῆτι σου, νὰ μὴν τὸν ἀντικρύσης τὴν ὥρα πού στὴν ποθητὴ πατρίδα του γυρίσῃ· τὶ σὸ παλάτι του ἄμα αὐτὸς πατήσῃ, δίχως αἷμα

σοῦ λέω πὼς δὲ θὰ χωριστοῦν ἐκεῖνος κ' οἱ μνηστῆρες.» 150

Αὐτὰ εἶπε, καὶ σὺν ἔσταξε κ' ἤπιε κρασί καὶ φράνθη, ξαναθέσε στοῦ βασιλιᾶ τὰ χέρια τὸ ποτήρι.

Τότες αὐτὸς βαριόκαρδος περπάταε μὲς στὸν πύργον, σκυμμένο τὸ κεφάλι του, γιὰτὶ κακὸ φοβόταν.

Μὰ κ' ἔτσι δὲν τὸν ξέφυγε τὸ χάρο· τὶ ἡ Παλλάδα μὲ τόπλο τοῦ Τηλέμαχου τὸν ἔκαμε νὰ πέσῃ· καὶ πῆγε ξανακάθησε στὸ θρόνον πού εἶχε ἀφήσει.

Τότες τῆς ἔβαλε στὸ νοῦ ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα, τῆς φρόνιμης βασίλισσας καὶ κόρης τοῦ Ἰκαρίου, μπρός στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῆ, κ' ἐλπίδα στὴν ψυχὴ τους 160 νὰ φέρῃ μεγαλύτερη, καὶ λατρευτὴ νὰ γίνῃ στὸ γιό της καὶ στὸν ἄντρα της περσότερο ἀπὸ πρῶτα.

Καὶ λαφρογέλασε ἄκαρδα, καὶ στὴν κελάρισσα εἶπε·

«Θέλει, Εὐρυνόμη, ὅσο ἄλλοτες δὲν ἤθελε ἡ καρδιά μου, μπρός στοὺς μνηστῆρες νὰ φανῶ, κι ἄς εἶν' καὶ μισητοῖ μου, καὶ σὸ παιδάκι μου νὰ πῶ δυὸ λόγια γιὰ καλό του, νὰ μὴν πολυξανοίγεται μὲ τοὺς κακοὺς μνηστῆρες, πού πάντα τοῦ γλυκομιλοῦν, μὰ κρύβει μαῦρα ὁ νοῦς τους.»

Καὶ τότες ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη·

«Καλὰ καὶ συσταζοῦμενα τὰ λὲς αὐτὰ, παιδί μου, 170 κι ἄμε τοῦ γιοῦ σου νὰ τὰ πῆς, κρουφὰ μὴν τὰ φυλάγῃς μὰ νήψου πρῶτα, κι ἄλειψε τὴν ὄψη σου μὲ λάδι, μὴν ἔρχεσαι μὲ πρόσωπο θαμπὸ καὶ δακρυμένο, τ' εἶναι κακὸ νὰ φαίνεσαι πάντα γιομάτη πίκρα, τώρα δὰ πού ἄντρας γένηκε, στοὺς θεοὺς καθὼς τὸ εὐκόσων, μὰ μέρα νὰ τὸν ἀξιωθῆς μὲ γένεια φυτρωμένα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη γύρισε τότες κ' εἶπε·

«Ἄν καὶ πονῆς με, ὅμως αὐτὰ μὴ μοῦ τὰ λὲς, καλὴ μου, 180 ἐγὼ μαθὲς νὰ νίβουμαι, τὴν ὄψη μου ν' ἀλείβω· τὶ ἐμένα οἱ θεοὶ οἱ ἀθάνατοι τὰ κάλλη μοῦ ἀφανίσαν, ἀφύτου ἐκεῖνος ἔφυγε μὲ τὰ βαθιὰ καρᾶθια, Μόνε τῆς Ἰπποδάμειας πὲς καὶ τῆς Αὐτονόης, νᾶρθουν νὰ μὲ παρασταθοῦν μὲς στὸ παλάτι οἱ δυὸ τους, τὶ ντρέπομαι μονάχη μου νὰ πάω στοὺς ἄντρας μέσα.»

Εἶπε, καὶ διάβηκε ἡ γοιὰ πομέσα ἀπ' τὸ παλάτι, νὰ πάῃ νὰ δώσῃ μήνημα τῶ γυναικῶνε νᾶρθουν.

Τότε ἄλλο συλλογίστηκε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα

μέ ὕπνο γλυκὸ παρέχουσε τοῦ Ἰκάρου τὴν κόρη,
καὶ πλάγιασε, κοιμήθηκε, καὶ λύθηκαν οἱ ἄρμοί της
καθῶς κοιτότανε· κ' ἦ θεὰ μὲ δῶρα τῆ στολιζέει
ἄθανάτα, πού οἱ Ἄχαιοι θωρώντας νὰ θαμάζουν.
Καὶ πρῶτα ἀμάραντη ὁμορφιά στὴν ὄψη της ἀπλώνει,
σὰν τῆς ὄρωστεφάνωτης τὴν ὁμορφιά Κυθήρειας,
στὸν ἐρωτιάρικο χορὸ σὰν μπαίνη τῶ Χαρίτων·
τὴν ἔκαμε καὶ πιὸ ἀψηλῆ, καὶ πιὸ τρανὴ στὴν ὄψη,
κι ἀπ' τὸ κοφτὸ τὸ φιλντισὶ πιὸ λαμπερὴ καὶ πιὸ ἄσπερη.
Αὐτὰ σὰν ἔκαμε, ἔφυγε ἡ θεὰ ἢ γαλανομάτα·
κι ἀπ' τὸ παλάτι φτάσανε οἱ ἀσπροχεροῦσες βέργιες,
κι ἀπ' τὸν κατάγλυκο ὕπνο της τὴν ξύπνησε ἢ φωνὴ τους.
Τὴν ὄψη μὲ τὰ χέρια της ἔτριψε τότες, κ' εἶπε:

190

«Υἱνος πού μ' ἤβρε μαλακὸς τὴν κακοπαθιασμένη.
Μακάρι τέτοιο θάνατο νὰ μοῦδινε ἢ παρθένα
ἢ Ἄρτεμη, πού ὀλοζωῆς στὰ δάκρια νὰ μὴ λυώνω,
τίς χάρες τίς ἀρίθμητες ποθώντας τοῦ ἀκριβοῦ μου
τοῦ ἀντροῦς, πού ἀπ' ὄλους εἶτανε τοὺς Ἄχαιούς ὁ πρῶτος.»

200

Αὐτὰ σὰν εἶπε, ἀπ' τὰ λαμπρὰ κατέθηκε τὰνώγια,
μόνη της ὄχι ἀντάμα της δυὸ βέργιες κατεβῆκαν.
Κ' ἢ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σὰν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,
σιμὰ στὸ στυλο στάθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
σηκώνοντας στὸ πρόσωπο τὸ λαμπερὸ φακιόλι,
μὲ τίς παραστεκάμενες ἀπὸ τίς δυὸ πλευρὲς της.

210

Κ' ἐκεῖνοι, γλυκοτρέμοντας ἀπ' τὴν πολλὴ λαχάρα,
εὐκόταν τὴν ἀγάπη της μιὰ μέρα νὰ χαροῦνε.
Καὶ τότες αὐτὴ μίλησε τοῦ ἀκριβογιοῦ της, κ' εἶπε:

«Σοῦφυγε ὁ νοῦς, Τηλέμαχε, καὶ λογισμὸ δὲν ἔχεις.
Παιδὶ σὰν εἶσουν, πιώτερα σοφίζονταν ὁ νοῦς σου
καὶ τώρα πού μεγάλωσες, καὶ παληκάρι γίνης,
κι ὅποιος τηράει τὴν ὁμορφιά καὶ τὴν κορμοστασιά σου
θὰ πῆ πὼς εἶσαι ἀρχόντου γιός, ὅμως δὲν ἔχεις τώρα
τὰ φρένα σου σὰν ἄλλοτες, καὶ λείπει ὁ λογισμὸς σου.
Δές, πῶς αὐτὸ τὸ κάμωμα μὲς στὸ παλάτι ἀφῆκες
νὰ γίνῃ· ξένος ἄξαφνα νὰ κακοπάθῃ ὁμπρός σου.
Μὰ ἂν πάθαινε μαθὲς κι αὐτὸς πού κάθεται ἐκεῖ τώρα,
παρόμοιο μεταχείρισμα σκληρὸ μὲς στὸ παλάτι,
πόση ἀτιμία, καὶ τί ντροπὴ σ' ὄλον τὸν κόσμο θ' ἄχες.»

220

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος γυρίζει καὶ τῆς κρένει
«Δὲν τὸ παραξενεύουμαι, μαννοῦλα, πού χολώνεις·
μὰ ὅλα στὸ νοῦ μου τάχω ἐγώ, κι ὅλα τὰ ξεδιαλύνω,
καὶ τὸ καλὸ καὶ τὸ κακό, τί πιά μωρὸ δὲν εἶμαι.
Ὅμως σωστὰ τὸ καθεὶς δὲ δύνεμαι νὰ κρίνω,
τί ἄλλος ἐδῶ κι ἄλλος ἐκεῖ τὰ φρένα μου σαστίζουν,
αὐτοὶ ἐδῶ οἱ κακόβουλοι, κ' ἐγὼ βοηθοῦς δὲν ἔχω.
Ὅς τόσο σὰν πού θέλανε δὲν τέλειωσε τοῦ ξένου
καὶ τοῦ Ἴρου ἢ μάχη· πιὸ γερός καὶ δυνατὸς ὁ ξένος.
Ἄχ, Δία πατέρα, κι Ἄθηνᾶ, κι Ἀπόλλωνα, ἄς μποροῦσα
νὰ δῶ μὲς στὰ παλάτια μας ἐτούτους τοὺς μνηστῆρες
νὰ γέρονουν τὰ κεφάλια τους πεσμένοι ἄλλοι ἐδῶ μέσα,
ἄλλοι παρόξω στὴν αὐλή, κορμιὰ παραλυμένα,
καθὼς κι ὁ Ἴρος κάθεται κεῖ στῆς αὐλῆς τῆ θύρα,
καὶ γέρνει τὸ κεφάλι του σὰ νάταν μεθυσμένος,
κι ὄρθιος στὰ πόδια νὰ σταθῆ δὲ δύνεται, καὶ μήτε
νὰ σύρῃ πίσω σπίτι του, κορμὶ παραλυμένο.»

230

240

Αὐτὰ λαλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσὸ τους
καὶ μίλησε ὁ Εὐρύμαχος τῆς Πηνελόπης κ' εἶπε:

«ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
ἂν ὅλοι τοῦ Ἄργους οἱ Ἄχαιοι σὲ βλέπανε δωπέρα,
πιώτεροι θὰ τρωγόπιναν μνηστῆρες στὰ παλάτια
τάποταχο, γιὰτ' εἶσαι ἐσὺ τῶ γυναικῶν ἢ πρώτη,
στὸ κάλλος καὶ στὰνάστημα, καὶ στὰ σωστὰ σου φρένα.»

Κ' ἢ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε: 250

«Εὐρύμαχε, τίς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμὶ μου,
τάφάνισαν οἱ ἀθάνατοι, στὴν Τρωάδα σὰν κινήσαν
οἱ Ἀργῆτες, καὶ μ' αὐτοὺς μαζί κι ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας.
Ἐκεῖνος ἂν ἐρχότανε τῆ ζωὴ μου νὰ φροντίξῃ,
πιὸ δοξασμένο καὶ λαμπρὸ θενάταν τῶνομά μου.
Τώρα ἔχω λῦπες, τί πολλὰ δεινὰ μοῦ φέρνει ἢ μοῖρα
Ἄχ, τότες πού ἀπ' τὴν ποθητὴ πατριδα ξεκινουῖς,
θυμᾶμαι πὼς ἀπ' τὸ δεξι μ' ἔπιασε χέρι, κ' εἶπε:
«Γυναίκα, δὲ στοχάζουμαι πὼς οἱ φτερόποδοι ὅλοι
Ἄχαιοι θενὰ γυρίζουνε γεροὶ ἀπὸ τὴν Τρωάδα·
τί λὲν πὼς πολεμόχαροι κ' οἱ Τρωαδίτες ὄντας,
κι ἀπὸ κοντάρι ξέρουνε, κι ἀπὸ δοξάρι νοιώθουν
καὶ σὲ γοργόποδα ἄλογα ἀνεβαίνουν, καὶ τὸν ὅμοιο

260

ἀποφασίζουσι μονομιάς ἀγώνα τοῦ πολέμου.
 Ἔτσι, δὲν ξέρω ἂν ὁ θεὸς θάρσῃ νὰ γυρίσω,
 ἢ ἐκεῖ στὴν Τροία ἂν θὰ χαθῶ· κ' ἐδῶ σὺ νοιάζου τα ὅλα
 τῆ μάνα καὶ τὸν κύρη μου σὰν τώρα φρόντιζέ τους,
 ἢ καὶ καλύτερα, ὅσο ἴγῳ βρίσκουμι ἐκεῖ στὰ ξένα
 καὶ τοῦ παιδιοῦ μας ἅμα δῆς τὰ γένεια νὰ φυτρώνουν,
 τότε ἄφησε τὸ σπῖτι σου, πάρε ὅποιον θέλεις ἄντρα.» 270
 Ἐκεῖνος τέτοια μοῦλεγε, καὶ ὅλα τελιοῦνται τώρα,
 κ' ἡ νύχτα δὲ θάρσῃ πιά τοῦ μαύρου γάμου ἐμένα,
 τῆς ἔρμης, πού μοῦ τῶσβυσε τὸ ριζικό μου ὁ Δίας.
 Μὰ καὶ ἄλλος πόνος φοβερὸς ἀγγίζει τὴν καρδιά μου
 τέτοιες δὲν εἶχαν ἄλλοτες συνήθειες οἱ μνηστῆρες
 ἀρχοντοκόρη ἂν θέλανε νὰ πάρουν ζουλεμένη,
 καὶ ἀνάμεσό τους μάχονταν ποιὸς νὰ τὴν κάμη νύφη,
 βόδια μαζί τους φέρνανε καὶ ἀρνιά καλοθρεμμένα,
 γιὰ τοὺς δικούς τῆς κορασιάς, καὶ ὄρια τῆς δίναν δῶρα,
 μὰ ξένα πλούτια χάρισμα δὲν τρώγανε ποτές τους.» 280
 Αὐτὰ εἶπε, καὶ ὁ πολύπαθος χαιρότανε Ἰδυσσεάς,
 πὺν πάσκιζε τὰ δῶρα τους νὰ πάρη, καὶ μὲ λόγια
 γλυκὰ γλυκὰ τοὺς μάγευε, μὰ ὁ νοῦς τῆς ἄλλα ζήτα.
 Κι ὁ Ἄντινος τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς ἀπάντησέ τῆς κ' εἶπε
 «ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
 ὅποιος ἐδῶ ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς θέλει νὰ φέρῃ δῶρα,
 δέχου τα· δὲν εἶναι καλὸ χάρισμα νὰ ἄρνιέσαι
 μὰ ἔμεῖς μήτε στὰ χτήματα, μήτε καὶ ἄλλοῦ δὲν πᾶμε,
 πρὶ νὰ διαλέξῃς ἄντρα σου τῶν Ἀχαιῶν τὸν πρῶτο.»
 Αὐτὰ περὶ ὁ Ἄντινος, καὶ ἄρσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους, 290
 κ' ἔστειλαν ὅλοι κήρυκα τὰ δῶρα νὰ τοὺς φέρη.
 Τοῦ Ἄντινου πέπλο φέρανε πανώριο καὶ μεγάλο,
 καὶ πλουμιστό, μὲ δώδεκα μαλαματένιες κόπτισες
 πὺν στὰ θηλύκια ταίριαζαν τὰ ἄμορφολυγισμένα.
 Τοῦ Εὐρύμαχου περίτεχνη τοῦ φέραν ἄλυσίδα,
 κεχριμπαρένια καὶ χρυσή, πὺν ἔφεγγε σὰν τὸν ἥλιο.
 Οἱ δοῦλοι τοῦ Εὐρυδάμαντα δυὸ σκουλαρίκια φέραν,
 μὲ τρία σὰ μοῦρα, ὀλόλαμπρα, πετράδια τὸ καθένα.
 Κι ὁ βασιλεὺς ὁ Πείσαντρος, ὁ γιὸς τοῦ Πολυχτόρου,
 δῶρο ἔστειλε πανόμορφο σφρανταχερὸ γιορντάνι.
 Ὅμοια κ' οἱ ἄλλοι οἱ Ἀχαιοὶ προσφέρνησαν στολίδια 300

Κατόπι ἡ θεία ἡ δέσποινα στανώγια τῆς ἀνέθη,
 κ' οἱ βίγεις ἀκολούθησαν μὲ τὰ πανώρια δῶρα.
 Ἐκεῖνοι πάλε μὲ χοροὺς καὶ μὲ γλυκὰ τραγουδία
 γλεντίζανε, προσμένοντας ὥσπου νάρθῃ τὸ βράδν
 καὶ καθὼς γλεντίζαν τὰχνὸ κατέβηκε τὸ βράδν.
 Στήσανε τότε δυὸ φανούς νὰ φέγγουνε, καὶ βάλαν
 ξύλα στεγνὰ καὶ ὀλόξερα καὶ νιοσκισμένα γύρω,
 πὺν σμίγοντάς τα μὲ δαδιά τὰ κράτααν ἀναμμένα 310
 οἱ δοῦλες τοῦ ἀντρείψυχου Δυσσεά μὲ τὴν ἀράδα.
 Σ' αὐτὲς τότε ὁ πολύβουλος καὶ ὁ θεϊκὸς Δυσσεάς
 μίλησε· «Δοῦλες τοῦ τρανοῦ τοῦ Ἰδυσσεά, πὺν λείπει
 στὰ ξένα χρόνους καὶ καιρούς, ἀμέτε ἐκεῖ πὺν μνήσκει
 ἡ σεβαστὴ ἡ βασίλισσα, καὶ πιάστε ἐκεῖ τὴ ρόκα,
 ἢ γνέθετε γιὰ γλέντι τῆς, σιμά τῆς καθισμένες,
 καὶ σ' ὅλους τούτους ποῦναι ἐδῶ μπορῶ καὶ φέγγω ἀτός μου.
 Μὰ ἀκόμα καὶ ἂν προσμένουνε τὴν ὄρια Αὐγούλα νάρθη,
 δὲ μὲ τρομάζουνε· τί ἐγὼ βαστῶ σὲ κάθε κόπο.»
 Εἶπε, κ' ἐκεῖνες γέλασαν, κ' εἶδαν ἢ μιὰ τὴν ἄλλη. 320
 Μὰ ἡ Μελανθῶ τότε ἄσκημα τοῦ μίλησε ἡ ἄμορφούλα,
 πὺν τοῦ Δολίου εἶταν παιδί, μὰ καλανάρθρησέ τῃ
 ἡ Πηνελόπη, καὶ λαμπρὰ τῆς χάριζε παιγνίδια·
 ὅμως τὴν Πηνελόπη αὐτὴ δὲ συμπονοῦσε τώρα,
 παρὰ μὲ τὸν Εὐρύμαχο κρυφὸς ἀγάπες εἶχε.
 Αὐτὴ τοῦ κακομίλησε μὲ πείσμα τοῦ Ἰδυσσεά·
 «Καμμένη ξένη, πὺν θαρρῶ ξεκουτιασμένος εἶσαι,
 δὲν πᾶς μὲς σὲ χαλκιάδικο νὰ κοιμηθῆς, ἢ χάνι,
 μόνε ἦρθες καὶ μωρολογᾷς ἐδῶ μὲ τόσο θάρρος,
 [σ' αὐτοὺς τοὺς ἄντρες ὀμπροστὰ χωρὶς νὰ νοιώθῃς φόβο; 330
 Γιὰ τὸ κρασί σὲ ζάλισε, γιὰ τέτοια πάντα θᾶναι
 τὰ φρένα σου, καὶ κάθεσαι καὶ μᾶς λαλεῖς τοῦ βρόντου].
 Ἦ καμαρώνεις πὺν ἔρριξες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο;
 Κοίτα μὴν ἄλλος ἄξαφνα καλύτερός του σοῦρθῃ,
 καὶ μὲ τὰντρίκια χέρια του τὰ καύκαλα σοῦ σπάσῃ,
 καὶ βουτηγμένο στὰ αἵματα σὲ διώξῃ ἀπ' τὸ παλάτι.»
 Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας τὴν ὁ ρήγας ὁ Ἰδυσσεάς
 «Θὰ τρέξω, τοῦ Τηλέμαχου νὰ τὰ μνήσω, ὃ σκύλλα,
 αὐτὰ πὺν λές, νάρθῃ μεμιάς κομμάτια νὰ σὲ κόψῃ.»
 Μ' αὐτὰ τὰ λόγια δείλιασαν ἀμέσως οἱ γυναῖκες, 340

τοὺς κόπησαν τὰ ἥπατα, καὶ σκόρπισαν καὶ φύγαν
περίτρομες, τί πίστευαν πῶς εἶπε τὴν ἀλήθεια.

Στοὺς ἀναμμένους τοὺς φανούς στάθηκε τότε ἐκεῖνος
νὰ φέγγῃ, καὶ στὸ πρόσωπο θωροῦσε τὸν καθέναν,
μὰ ἄλλα στὸ νοῦ του γύριζε, πού ἀτέλεστα δὲ μείναν.

Κ' ἡ Ἄθηνᾶ δὲν ἄφηνε τοὺς θεότολμους μνηστῆρες
νὰ παύουν τὴν κακογλωσσιά, γιὰ νὰ κατέβῃ ὁ πόνος
ἀκόμα πιὸ βαθύτερα στοῦ Ὀδυσσεᾶ τὰ σπλάχνα.

Καὶ πρῶτος ὁ Εὐρύμαχος, ὁ γόνος τοῦ Πολύβου,
τὸν Ὀδυσσεᾶ πείραζε, γιὰ νὰ γελοῦν οἱ φίλοι 350

«Ἄκουτε με, ὦ τῆς δοξαστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
τὰ ὅσα μέσα μου ἀγρικῶ νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.

Δὲν ἦρθε αὐτὸς χωρὶς βουλή θεοῦ μὲς στὸ παλάτι
τοῦ Ὀδυσσεᾶ σὰν τὰ δαδιά κ' ἡ κεφαλή του φέγγει,
τὶ ἀπάνω τῆς δὲν ἔμεινε μικρὴ ἢ μεγάλη τρίχα.»

Καὶ τοῦ Ὀδυσσεᾶ κουβέντιασε, τοῦ καστροπολεμίτη

«Θάρχόσουν τάχα ἀργάτης μου, ἃ σὲ ζητοῦσα, ὦ ξένε,
σὲ κάποιαν ἄκη χωραφιῶν, μὲ πλερωμὴ, νὰ φέρνῃς
λιθάκια γιὰ τοὺς φράχτες μου, καὶ δέντρα νὰ φυτεύῃς;

Ἐκεῖ θροφή θὰ σοῦδῖνα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω, 360
καὶ θᾶχες καὶ φορέματα, καὶ τὰ ποδήματά σου.

Μὰ τώρα πὺν κακόμαθες, δουλειὰ δὲ θὲς νὰ πιάσῃς,
μόνε σ' ἀρέσει σὲ χωριὰ νὰ σέρνεσαι καὶ χῶρες,
νὰ θρέφῃς μὲ τὴ διακονιὰ τὴ λαίμαργη κοιλιὰ σου.»

Καὶ γύρισε ὁ πολὺβουλος Δυσσεᾶς κὶ ἀπολογήθη
«Ἡθελ' ἀλήθεια στὴ δουλειὰ νὰ παραβγοῦμε οἱ δυὸ μας

τὴν ἀνοιξή, ὦ Εὐρύμαχε, πὺν μεγαλώνει ἡ μέρα,
πᾶς στὸ γρασίδι νὰ κρατῶ καλόγεργο δρεπάνι,

παρόμοιο νὰ κρατᾷς κ' ἐσύ, καὶ νὰ δοκιμαστοῦμε,
ὡς τὸ σκοτάδι νησιτικοί, καὶ νᾶχῃ ἐκεῖ χορτάρι. 370

Ἡ καὶ δυὸ βόδια ἂν ἔβρισκα λαμπρὰ νὰ κυβερνήσω,
μεγάλα καὶ βασταγερά, γρασίδι χορτασμένα,

ὀμήλικα, συνταιριαστά, μὲ δύναμη περισσία,
πὺν ὁ κάθε οὐῶλος τῆς σποριαῖς νὰ πέφτῃ ὀμπρὸς στᾶλέτροι,

θὰ μ' ἔβλεπες πῶς θᾶνοιγα ταυλάκι πέρα ὡς πέρα.

Κὶ ἂν ἀπὸ κάπου πόλεμο σήκωνε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου
σήμερα, κ' εἶχα ἀσπίδα ἐγὼ, καὶ δυὸ μαζὶ κοντάρια,

κὶ ὀλόχαλο περίκρανο στὴν κεφαλή ἀρμοσμένο,

μὲς στοὺς προμάχους θᾶβλεπες ἐμένα πρῶτο πρῶτο,
καὶ δὲ θὰ κατηγοροῦσε με ποτές γιὰ τὴν κοιλιὰ μου. 380

Μὰ εἶσαι κακόβουλος ἐσύ, κ' εἶναι σκληρὴ ἡ καρδιά σου·
κὶ ὅμως μεγάλος καὶ πολὺς φαντάζεσαι πῶς εἶσαι,
ἂν καὶ μὲ λίγους σμίγεις, καὶ τούτους ὄχι ἀντρείους,
ἀνίσως στὴν πατρίδα του γυρίσῃ ὁ Ὀδυσσεᾶς,
οἱ θύρες οἱ τετράπλατες ὀμπρὸς σου θὰ στενέψουν,
θὰ φεύγῃς ἀπ' τὰ πρόθυρα νὰ τιναχτῆς στοὺς δρόμους.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ βαρύτερα ὁ Εὐρύμαχος χολιάζει,
κὶ ἀγριοκοιτώντας τον λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια:

«Κακὰ θὰ πάθῃς μὰ τὸ ναί, παλιάνθρωπε, ἀπὸ μένα,
πὺν ὀμπρὸς σ' αὐτοὺς μαρολογᾷς χωρὶς νὰ νοιώθῃς φόβο· 390
γιὰ τὸ κρασί σὲ ζάλισε, γιὰ τέτοια πάντα θᾶναι

τὰ φρένα σου, καὶ κάθσαι καὶ μοῦ λαλεῖς τοῦ βρόντου.
Ἡ καμαρώνεις πὺν ἔρριξες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο;»

Αὐτὰ εἶπε, κὶ ἄδραξε σκαμνί καὶ τότες ὁ Ὀδυσσεᾶς
φοβήθηκε καὶ κάθησε στοῦ Ἀμφίνομου τὸ γόνα:

καὶ χτύπησε ὁ Εὐρύμαχος πᾶς στὸ δεξιὸ τὸ χέρι
τὸν κεραστή· καὶ μὲ βουητὸ κυλίστηκε ὁ προχύτης,
κὶ αὐτὸς ἀνάμεσα ἔπεσε στὰ χῶματα βογγώντας.

Κ' οἱ ἄλλοι στὰ βαθιόσκιωτα παλάτια ὀχλαλοοῦσαν·
κὶ ἀπ' αὐτοὺς κάποιος ἔλεγε τηρώντας πλαγινό του· 400

«Νᾶχε χαθῆ στὴν ἐρημιὰ πρὶν ἔρθῃ αὐτὸς ὁ ξένος,
δὲ θενὰ σήκωνε μαθὲς τέτοια βουὴ ἐδωπέρα.

Καὶ τώρα λογοφέρνουμε γιὰ ζήτουλους, καὶ γλύκα
δὲν ἔχουν τὰ τραπέζια μας, μόν' τὸ κακὸ προτεύει.»

Καὶ τότες ὁ Τηλέμαχος τοὺς ἔλεγε ὁ λεβέντης:

«Κακότηχοι, φρενιάζετε, καὶ δὲν μπορεῖ πιά ὁ νοῦς σας
μηδὲ πιωτὸ μηδὲ φαῖ νὰ κρύψῃ· θεὸς σᾶς σπρώχνει.

Τώρα πὺν καλοφάγατε, στὸ σπίτι σας καθένας
ἀμέτε καὶ συχάζετε· δὲ διώχνω ἐγὼ κανέναν.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ δαγκάνοντας τὰ χεῖλη του ἐκεῖνοι, 410
θαμάζαν τὸν Τηλέμαχο, πόσο ἀνοιχτὰ μιλοῦσε.

Καὶ τότες ὁ Ἀμφίνομος ξαγόρεψέ τους κ' εἶπε,
ὁ δοξαστὸς τοῦ Νίσου γιὸς καὶ τοῦ Ἀρήτου ἀγγόνι:

«Παιδιά, σὰ μᾶς μιλοῦν σωστά, δὲν πρέπει ἐμεῖς ἀγνάντια
λαλώντας νὰ θυμώνουμε καὶ νὰ λογομαχοῦμε.

Τὸν ξένο μὴν τὸν βρίζετε, μήτε κανέναν ἄλλον

ἀπὸ τοὺς δούλους τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα στὰ παλάτια,
Μόν' ἄρ' ἀρχίσῃ ὁ κεραστής, καὶ στάξιμο σὰ γίνῃ,
πηγαίνουμι στὰ σπίτια μας νὰ πέσουμε στὸν ὕπνο
τὸν ξένο τὸν ἀφήνουμε στὸν πύργο τοῦ Ὀδυσσεά·
ἰκέτη του ὁ Τηλέμαχος τὸν ἔχει, κι ἄς νοιαστῇ τον.»

Εἶπε, καὶ σ' ὄλους εὖλογα τὰ λόγια του φανῆκαν.
Κι ὁ ἥρωας Μούλιος, κήρυκας, τοῦ Ἀμφινόμου κοπέλλι,
μὲς στὸ κροντήρι τὸ κρασί καλόσμιξε, καὶ σὲ ὄλους
γύρω τὸ μοίρασε. Κι αὐτοὶ στοὺς ἀθανάτους στάξαν,
κ' ἤπιαν μελόγλυκο κρασί. Καὶ σάνε στάξαν ὄλοι,
κ' ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους, ξεκινήσαν
καθένας πρὸς τὸ σπίτι του, νὰ πέσουνε στὸν ὕπνο.

ΡΑΨΩΔΙΑ Τ.

Μὰ στὸ παλάτι ὁ θεϊκὸς ἀπόμεινε Ὀδυσσεάς,
μὲ τῆ θεὰ ἀναδεύοντας τὸ φόνο τῶ μνηστήρων,
κι αὐτὰ τοῦ γιοῦ του μίλησε τὰ φτερωμένα λόγια

«Ἀνάγκη μέσα τάρματα, ὦ Τηλέμαχε, νὰ θέσῃς
κι ὅταν ἐκεῖνοι θέλοντας νὰ ξέρον, σὰ ρωτᾶνε,
ἔσὺ μὲ λόγια μαλακὰ γλυκαποκοιμίζε τους,
καὶ λέγε τους,—Ἀπ' τὸν καπνὸ τὰ πῆρα τί δὲν εἶναι
σάν πού ὁ Δυσσέας τάρφησε μισεύοντας στὴν Τροία,
μόνε ἢ ἀχνίλα τῆς φωτιᾶς τὰ θόλωσε ἀπὸ τότες.
Μὰ κι ἄλλο μεγαλύτερο βάζει στὸ νοῦ μου ὁ Δίας,
μὴν τύχη καὶ σὲ μάλωμα σᾶς ρίξῃ τὸ μεθῆσι,
καὶ χτυπηθῆτε, κι ἀτιμιά στὴν προξενειά σας φέρτε,
γιατὶ μονάχο του τραβάει τὸ σίδερο τὸν ἄντρα.»

Τὸν ἄκουσε ὁ Τηλέμαχος τὸν ἀκριβὸ γονιό του,
καὶ τῆ βυζάστρα Εὐρύκλεια φωνάζει, καὶ τῆς κρένει
«Μὲς στὸ παλάτι κράτα μου τὶς κοπελλιές, ὦ μάννα,
ὥσπου τοῦ κύρη τάρματα στὸ θάλαμο νὰ θέσω,
τὰ ὄρια, πού τὰ τρώει πολλῇ στὸ σπίτι μας καπνίλα,
ἀπὸ τὰ τότες πού ἔφυγε, κ' εἶμουν ἐγὼ παιδάκι.
Θὰ τὰ φυλάξω τώρα ἐκεῖ πού ἄχνῃ φωτιᾶς δὲ φτάνει.»

Καὶ τότες ἡ πανάκριβη τοῦ κρένει παραμάννα·
«Μακάρι, ὦ γιέ μου, νᾶρχιζες μὲ πονεσιά καὶ γνώση
τὸ σπίτι αὐτὸ νὰ νοιάζεσαι καὶ νὰ φυλάῃς ἀλήθεια.

Μὰ πὲς μου ὡς τόσο, ποιά τὸ φῶς τώρα θάρθῃ νὰ φέρῃ,
πού δὲν ἀφήνεις νᾶβγουνε τὶς δούλες νὰ σοῦ φέγγουν;»

Κι ὁ γνωστικὸς Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε
«Τοῦτος ὁ ξένος γιατί ἀργὸς δὲν τὸ σχωρῶ νὰ μείνῃ
ὁποιος μοῦ ἀγγίζει τὸ ψωμί, κι ἄς ἦθε κι ἀπ' τὰ ξένα.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ἔμεινε ἄφτερος στὰ χεῖλη της ὁ λόγος
καὶ τοῦ καλόχτιστου ἔκλεισε τοῦ παλατιοῦ τὶς θύρες. 30
Τότε ὁ Δυσσέας ξεκίνησε μὲ τὸ λεβέντη γιό του,
καὶ μέσα κράνη φέρανε, κι ἀφαλωτὲς ἀσπίδες,
καὶ σουβλερὰ κοντάρια. Ὁμπρὸς ἢ Ἄθηνᾶ ἢ Παλλάδα
χρυσὸ λυχνάρι κράταγε, πού ἔχυνε φῶς πανώριο.
Κι ἀμέσως ὁ Τηλέμαχος φωνάζει τοῦ γονιοῦ του

«Θάμα ναι αὐτό, πατέρα μου, πού βλέπω ἐδῶ ὄμπροστά μου
τριγύρω οἱ τοῖχοι τοῦ σπιτιοῦ, τὰ μεσοδόκια τὰ ὄρια,
καὶ τὰ ἐλατένια τὰ δοκιά κ' οἱ ἀψηλωμένοι οἱ στῦλοι,
ἄλα ἀναλάμπουν καὶ χτυποῦν στὰ μάτια μου σὰ φλόγες.
Κάποιος Θεὸς κατέθηκε δῶ μέσα ἀπ' τὰ οὐράνια.» 40

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει
«Σῶπα, τὸ νοῦ σου βάσταξε, καὶ μὴ ρωτᾶς τοῦ κάκου
τέτοια ἢ συνήθεια τῶν θεῶν πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια.
Μόνε ἄμε ἐσὺ νᾶνεπαυτῆς, κ' ἐγὼ ἐδῶ πέρα μνήσκω,
τὶς δούλες καὶ τῆ μάννα σου νὰ κάμω νὰ μιλήσουν.
Τὶ καθετὶς μὲ κλάματα θὰ μὲ ρωτήξῃ ἐκείνη.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὰ παλάτια βγήκε,
καὶ μὲ τῆ λάμψη τῶ φανῶν περνάει στὸ θάλαμό του,
πού αὐτοῦ κοιμότανε, γλυκὸς σάν τοῦ κατέβαινε ὕπνος·
πλάγιασ' ἐκεῖ, καὶ πρόσμενε τῆς χαραυγῆς τὴν ὥρα. 50
Μὰ στὸ παλάτι ὁ θεϊκὸς ἀπόμεινε Ὀδυσσεάς,
μὲ τῆ θεὰ γυρεύοντας τὸ φόνο τῶ μνηστήρων.

Τότες ἀπὸ τὸ θάλαμο κ' ἡ Πηνελόπη φάνη,
παρόμοια μὲ τὴν Ἄρτεμη καὶ τῆ χρυσὴ Ἀφροδίτη.
Φέρανε πλάγι τῆς φωτιᾶς καὶ θέσαν τὸ θρονί της,
πού τορνευτὸ μὲ φίλντισι κι ἀσῆμι τόχε φτιάξει
ὁ μάστορης ὁ Ἴκμάλιος, μαζὶ μ' ἄκκουμποπόδι
συνταιριαστό, καὶ μὲ προβειὰ μεγάλη σκεπασμένο·
σ' ἐκεῖνο ἀπάνω ἢ φρόνιμη καθόταν Πηνελόπη.
Ἄπ' τὰ παλάτια πρόβαλαν καὶ δούλες ἀσπροχέρες,
πού σήκωσαν τὰ φαγητὰ καὶ τὰ λαμπρὰ τραπέζια.

καὶ τὰ ποτήρια πού ἔπιναν οἱ ἀγέρωχοι μνηστήρες.
 Κ' ἔρριξαν χάμου τὶς φωτιές ἀπ' τοὺς φανούς, καὶ βάλαν
 ἄλλα περίσσια ἀπάνω τους ξύλα γιὰ φῶς καὶ ζέστα.
 Τότες ἀρχίζει ἡ Μελανθῶ ξανὰ μὲ τὸ Δυσσέα:

«Ἀκόμα θὰ μᾶς τυραννῆς, ὦ ξένε, ἐδῶ τῆ νύχτα,
 στὸ σπίτι τριγυρίζοντας, κοπέλλες νὰ ματιάζῃς;
 Σοῦ σώνουν, κακορίζικε, τὰ πῶφαγες, καὶ φεύγα.

Ἦ τάχα θές μὲ τὶς δαυλιές νὰ πεταχτῆς στὸ δρόμο;»

Καὶ λέει ἀγριοκοιτώντας τὴν ὁ μέγας Ὀδυσσεύς:

«Γιατὶ μὲ τόσο, ἀθεόφοβη, μὲ κατατρέχεις ἄχτι;
 Τάχα ποῦμαι ἔτσι δὰ λερὸς καὶ φτωχικὰ ντυμένος,
 καὶ βγαίνω καὶ ψυμοζητῶ στῆς πείνας τὴν ἀνάγκη;
 Τέτοιοι ἔναι κείνοι πού στῆ γῆς γυρίζουν καὶ ζητάνε.
 Κ' ἐγὼ εἶχα σπίτια μιὰ φορὰ στὸν κόσμον, κ' ἤμουν πλούσιος,
 κ' εὐτυχισμένος, κ' ἔδινα σ' ἐκείνους πού γυρνοῦσαν,
 καὶ γύρευαν, ὅποιοι εἴτανε, κι ἀπ' ὅ,τι εἶχαν ἀνάγκη
 καὶ δούλους εἶχα ἀριθμητοὺς κι ἄλλα καλὰ περίσσια,
 πού ἔχουν αὐτοὶ πού καλοζοῦν καὶ πού τοὺς λένε ἀρχόντους.
 Μὰ ὁ Δίας ἄλλα θέλησε, καὶ μοῦ τὰ ρήμαξ' ὅλα.

Κ' ἐσύ, ὦ γυναῖκα, κοίταξε μὴ χάσης τῆ λαμπράδα
 πού σὲ στολίζει ἀνάμεσα σὲ τόσες ἄλλες δοῦλες,
 μαζί σου ἂν τύχη κι ἄξαφνα χολιάση ἡ δέσποινά σου,
 ἢ ἂν ἔρθῃ, σὰν πού ἐλπίζουνε, στὸ Θιάκι ὁ Ὀδυσσεύς.
 Κι ἂν πάλε ἐκεῖνος χάθηκε καὶ γυρισμὸ δὲν ἔχει,
 νὰ, ὁ γιόκας του ὁ Τηλέμαχος, μεγάλος μὲ τῆ χάρη
 τοῦ Ἀπόλλωνα· δὲ δύνεται νὰ πράξῃ ἐδῶ γυναῖκα
 κακό, χωρὶς νὰ ξέρῃ αὐτός, τί πιά παιδὶ δὲν εἶναι.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ γνωστικιὰ τὸν ἄκουσε, κι ἀμέσως
 τὴν παρακώρη μάλωσε, καὶ φώναξέ της κ' εἶπε:

«Ἀδιάντροπη κι ἀθεόφοβη, τῆ βλέπω σου τὴν κάρια
 πού ἀπάνω στὸ κεφάλι σου θὰ πέσῃ αὐτὴ κατόπι.
 Σὰ νὰ μὴ γνώριζες μαθές, μιὰς κι ἄκουγές με τότες,
 πὼς μέσα στὸ παλάτι μου ποθοῦσα νὰ ρωτήξω
 τὸν ξένο γιὰ τὸν ἄντρα μου, γιατί βαρεῖά ἔχω λύπη.»

Κατόπι τῆς κελάρισσας τῆς Εὐρυνόμης κρένει
 «Φέρε, Εὐρυνόμη, ἐδῶ θρονὶ μὲ τὴν προβειὰ ἀποπάνω,
 ὁ ξένος νὰ καθῆσῃ ἐκεῖ, νὰ λέῃ καὶ νὰ μ' ἀκούγῃ
 σὰν τοῦ μιλῶ, τὶ λαχταρῶ νὰ τὸν καλοξετάσω.»

Εἶπε, κ' ἐκείνη πρόθυμα φέρνει σιμὰ καὶ στήνει 100
 σκαμνὶ καλοπελέκητο, μὲ τὴν προβειὰ ἀποπάνω.
 Κάθησ' ἐκεῖ ὁ πολύπαθος κι ὁ θεῖος Ὀδυσσεύς,
 κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη μ' αὐτὰ τὰ λόγια ἀρχίζει
 «Ξένε, ἐγὼ πρῶτα πρῶτα αὐτὸ θὰ σὲ ρωτήξω θέλω·
 ποίος εἶσαι ἐσύ, καὶ πούθενε; ποιά ἡ χώρα σου, οἱ γονιοὶ σου;»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσεὺς καὶ τῆς εἶπε
 «Γυναίκα, ἐσένα δὲν μπορεῖ μήτε στῆς γῆς τὴν ἄκρη
 ψεγάδι νὰ σοῦ βρῆ θνητός. Ὡς τὰ οὐράνια ἐσένα
 πηγαίνει ἡ φήμη σου· ὁ καλὸς παρόμοια βασιλέας
 φημίζεται σὰν κυβερνᾷ λαὸ πολὺ κι ἄντρεῖο, 110
 μὲ δίκιο καὶ θεοφοβία. Ἡ γῆς του βγάξει στάρι,
 τὰ δέντρα φέρουνε καρπούς, τὰ πρόβατα πληθαίνουν,
 χαρίζει ψάρια ἡ θάλασσα, κι ὅλος ὁ κόσμος ἔχει
 καὶ πλούτια καὶ καλοτυχιά μὲ τὴν καλοδηγιά του.
 Τώρα κ' ἐμένα ρώταγε στὸ σπίτι σου ὅ,τι ἄλλο,
 ὅμως πατρίδα καὶ γενιὰ νὰ πῶ μὴ μοῦ γυρεύς,
 παλιές μὴν ἔρθουν θύμησες καὶ μὲ γεμίσουν πόνους,
 γιατί εἶμαι πολυστέναχτος. Καὶ μὲς σὲ ξένο σπίτι
 δὲν πρέπει νὰ μυρολογῶ καὶ στεναγμούς νὰ βγάζω,
 τί φρόνιμο τάνεπαυο παραπόνο δὲν εἶναι, 120
 μὴν κάποια δούλα σου, ἢ κ' ἐσύ, χολώστε καὶ θαρρόψτε
 πὼς τὸ μεθήσι μ' ἔπιασε, καὶ πλημμυρῶ στὰ δάκρυα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε
 «ὦ ξένε, ὄλες τὶς χάρες μου, τὴν ὁμορφιά, τὸ σῶμα,
 οἱ ἀθάνατοι μοῦ ἀφάνισαν ἀφότου στὴν Τρωάδα
 μὲ τοὺς Ἀχαιοὺς ξεκίνησε ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσεύς.
 Ἄν τῆ ζωῆ μου ἐρχότανε νὰ διαφεντέψῃ ἐκεῖνος,
 κ' ἡ δόξα μου θὰ πλήθαινε, κι ὅλα καλὰ θὰ βγαῖναν
 τώρα ἔχω πίκρες· τί πολλὰ δεινὰ μοῦ φέρνει ἡ μοῖρα.
 [Γιατὶ ὅσοι γύρω στὰ νησιὰ πρωτοστατοῦν ἀρχόντοι, 130
 Δουλίχι, Σάμη, Ζάκυνθο μὲ τὰ δασὰ τὰ δέντρα,
 κι ὅσοι σ' αὐτὸ τὸ λιόλουστο νησί μας λημεριάζουν,
 θέλω δὲ θέλω μὲ ζητοῦν, κι ὅλο χαλνᾶν τὸ βίος μου.]
 Γιὰ δαῦτο, μήτε ξένο ἐγὼ, καὶ μήτε ἐκέτῃ ἀκούγω,
 μήτε κανένα κήρυκα, τοῦ κόσμου δουλευτάρη,
 μόνε μοῦ τρώει τὰ σπλάχνα μου τοῦ Ὀδυσσεῦς ὁ πόθος.
 Αὐτοὶ γιὰ γάμο βιάζονται, κ' ἐγὼ τοὺς πλέγω δόλους.

Καὶ πρῶτα θεὸς μὲ βοήθησε νὰ σοφιστῶ νὰ στήσω
 θεόμακρο στὸν πύργο μου παννί, καὶ νὰ τὸ φάνω,
 φιλόκλωστο κι ἀμέτροτο. Καὶ λέω τους, — Παληκάρια,
 μνηστήρες μου, τώρα ὁ λαμπρὸς ποὺ ἀπέθανε Ὀδυσσεύς,
 μὴ βιάζετε τὸ γάμο μου, γιὰ νὰποσώσω πρῶτα
 τὸ παννικό, νὰ μὴ χαθοῦν τὰ νήματα τοῦ κάκου,
 ποὺ τῶχο γιὰ τὸ σάβανο τοῦ ἥρωα τοῦ Λαέρτη,
 σὰν ἔρθῃ ὁ κορμοτεντωτῆς ὁ χάρος καὶ τὸν πάρῃ,
 μπάς καὶ καμιὰ τῶν Ἀχαιῶν κερὰ μὲ ψεγαδιάση,
 σὰν κοίτεται ἀσαβάνωτος, ποῦτ'αν καὶ τόσο πλούσιος.
 Αὐτὰ εἶπα, κ' οἱ λεβέντικες τὰ δέχτηκαν ψυχές τους.
 Λοιπόν, τίς μέρες ἔφαινα τὸ θεόμακρο παννί μου,
 τῆ νύχτα ὅμως τὸ ξέφαινα σὰν ἔφερναν τὰ φῶτα.
 Τρεῖς χρόνους τοὺς κρυφόπαιζα, κ' ἔτσι τοὺς ἐπειθα ὄλους
 μὰ οἱ ἐποχὲς σὰν ἔφεραν τὸν τέταρτο τὸ χρόνο,
 καὶ τὰ φεγγάρια χάνονταν, καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες,
 οἱ δοῦλες, σκύλες ἄπονες, μὲ πρόδωσαν, κ' ἐκεῖνοι
 ἤρθαν καὶ μ' ἔπιασαν ἐδῶ, καὶ μοῦ βαριομιλῆσαν.
 Καὶ τότες πιά μὲ τὸ στανιὸ τὸ τέλειωσα ἀπ' ἀνάγκη.
 Μήτ' ἀπὸ γάμο γλυτωμὸ δὲ βλέπω τώρα, μήτε
 ἄλλον πιά τρόπο· στὴν παντρειά μὲ σπρώχνουν οἱ γονιοὶ μου·
 κι ὁ γιός μου, βλέποντας τὸ βιὸς ποὺ τρῶν αὐτοί, σκυλλιάζει,
 τί τώρα ποὺ ἄντρας ἔγινε καὶ νοιώθει, θὰ φροντίζει
 τὸ σπίτι του σὰν ἄνθρωπος ποὺ τὸν τιμᾶει ὁ Δίας.
 Ὡς τόσο λέγε μου κ' ἐσὺ τῆ φύτρα, τῆ γενιά σου·
 δὲ θᾶσαι ἀπ' τοῦ παραμυθιοῦ τὸ δρὺν καὶ τὸ λιθάρι.»
 Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσεύς καὶ τῆς εἶπε
 «Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
 ὡς πότε ἐσὺ θενὰ ζητᾶς νὰ μάθῃς τῆ γενιά μου ;
 Μὰ θὰ στὴν πῶ, καὶ πιώτερος ἄς γίνεται ὁ καημὸς μου·
 αὐτὴ νὰ ἦ τύχη τοῦ θνητοῦ ποὺ λείπει ἀπ' τὴν πατρίδα
 τόσον καιρὸ, ὅσο βρίσκουμαι κ' ἐγὼ ξενιτεμένος,
 καὶ τυραννιέται σὲ πολλὲς γυρνώντας πολιτεῖες.
 Ὅμως καὶ πάλε θὰ σ' τὸ πῶ τὸ ποὺ ρωτᾶς νὰ μάθῃς.
 Εἶναι μιὰ γῆς κατάμεσα τοῦ μελανοῦ πελάγου,
 ἢ Κρήτη, ἢ ὠρια κ' ἢ παχειὰ κ' ἢ τριγυρολουσμένη.
 Κατοίκους ἔχει ἀριθμητους, καὶ χώρες ἐνενήντα.
 Κάθε λαὸς κ' ἢ γλῶσσα του. Ζοῦν Ἀχαιοὶ στὸν τόπο,

140

150

160

170

ζοῦνε νησιῶτες Κρητικοί, παληκαριᾶς ξεφτέρια,
 καὶ Κύδωνες, καὶ Δωρικοί, καὶ Πελασγοὶ λεβέντες.
 Κ' εἶν' ἢ Κνωσό, χώρα τρανή, ποὺ ὁ Μίνωας τοῦ μεγάλου
 τοῦ Δία σύντροφος ἐννιά, κ' ἐννιά κυβέροναι χρόνους,
 τοῦ Δευκαλίωνα ὁ γονιός, τοῦ ἀντρόψυχου γονιοῦ μου,
 ποὺ ἔξον ἐμένα, γέννησε τὸ ρήγα Ἰδομενέα.
 Στὸ Ἴλιο αὐτὸς ἀκλούθησε τοὺς δυὸ τοῦ Ἀτρεά γόνους
 μὲ τὰ καράβια του. Αἶθωνας ἐμένα τ' ὀνομά μου,
 κ' ἐγὼ ὁ νεώτερος, αὐτὸς καλύτερος καὶ πρῶτος.
 Ἐκεῖ εἶδα τὸ Δυσσεά ἐγὼ, καὶ ξενοφίλεψά τον,
 τί τοῦ ἀνέμου ἢ μάνητα τὸν πέταξε στὴν Κρήτη,
 στὴν Τροία καθὼς ἀρμένιζε, λοξὰ ἀπὸ τὸ Μαλέα,
 κ' ἤρθε στὴν Ἀμισσό, κοντὰ στῆς Εἰλειθυίας τὸ σπήλιο,
 μέσα στὰ κακολίμανα, καὶ σάθη ἀπ' τὰ δρολόπια.
 Στῆ χώρα εὐτὺς ἀνέβηκε γιὰ τὸν Ἰδομενέα,
 ποὺ σεβαστὸ τὸν ἔλεγε κι ἀγαπητό του φίλο.
 Εἶταν ὡς τόσο δέκα αὐγές, κἂν ἔντεκα, ποὺ ἐκεῖνος
 γιὰ τὸ Ἴλιο μὲ τ' ἀνάφρυδα καράβια εἶχε κινήσει.
 Τὸν πῆρα ἐγὼ στὸν πύργο μου καὶ καλοδέχτηκά τον,
 κι ἀπ' τὰ πολλὰ ποὺ βρίσκονταν τὸν φίλεψα γενναῖα
 κ' ἔδωκα ἀλεύρια ἀπ' τὸ κοινό, κρασί φλογᾶτο, βόδια,
 γιὰ τίς θυσιές ἐκείνου καὶ τῶν συντρόφων ὄλων,
 ποὺ τὸν ἐσυνοδεύανε, νὰ τὰ χαρῆ ἢ ψυχὴ τους.
 Δώδεκα μέρες οἱ Ἀχαιοὶ προσμέναν τότε οἱ θεῖοι
 κακὸς τοὺς ἔκλεισε Βοριάς, κι οὐδὲ στῆ γῆς νὰ μείνουν
 δὲν ἄφηνε· κάποιος θεὸς τοὺς ἔστειλε ὀργισμένους.
 Στὶς δεκατρεῖς κατάπεσε, καὶ τότες ξεκινήσαν.»
 Ἦξερε ψέματα πολλὰ νὰ λέῃ μ' ἀλήθειες ὁμοῖα
 τᾶκουγ' ἐκεῖνη, κ' ἔκλαιγε ὥσπου ἔλυωνε ἢ θωριά της.
 Κι ὅπως ἀπάνω στὰ ψηλά βουνὰ τὸ χιόνι λυώνει,
 ποὺ ὁ Ζέφυρος τὸ στοιβάξε καὶ τᾶλυωσε ὁ Σιρόκος,
 κι ὅσο αὐτὸ λυώνει, οἱ ποταμοὶ φουσκώνουν κι ὄλο τρέχουν,
 ἔτσι στὰ δάκρια λυώνανε τὰ ὠραῖα μαγουλά της,
 σὰν ἔκλαιγε τὸν ἄντρα της ποὺ πλάγι της καθόταν.
 Κι αὐτὸς, ὅσο κι ἂν ἐνοιωθε τοῦ θρήνου της τὸν πόνο,
 κράταε τὰ μάτια ἀσάλευτα σὰν κέρατο ἢ ἀτσάλι,
 τὰ δάκρια καθὼς ἔκρυβε στὰ βλέφαρα μὲ τέχνη.
 Κ' ἐκεῖνη σάνε χόρτασε τὰ δάκρια καὶ τὸ κλάμα

180

190

200

210

πάλε τοῦ ξαναμίλησε κι ἀπάντησέ του κ' εἶπε:

«Θαροῶ πῶς, ξένε, τώρα ἐγὼ θὰ δοκιμάσω ἐσένα,
νὰ δῶ ἂν ἀλήθεια φίλεψες στὰρχοντικό σου μέσα
τὸν ἄντρα μου καὶ τοὺς καλοὺς συντρόφους του ὅπως εἶπες.
Σὰν τί λογιῆς φορέματα φοροῦσε στὸ κορμί του
καὶ ποιά σὰ νάταν ἡ ὄψη τους, κι αὐτοῦ καὶ τῶ συντρόφων;»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας, καὶ τῆς εἶπε: 220

«Γυναίκα, δύσκολο νὰ πῶ, τόσον καιρὸ πιά τώρα
εἵκοσι χρόνοι ἔναι πού αὐτὸς τὸν τόπο μου ἔχει ἀφήσει
ὅμως θὰ παραστήσω τον καθὼς ἀνιστοροῶ τον.
Διπλὴ φλοκάτα μαλλωτὴ καὶ πορφυρένια φόρειε
ὁ θεῖος Δυσσέας, καὶ μὲ χρυσὴ κόπτρα πού εἶχε θηλύκι
διπλότρουπο, κι ἀπὸ μπροστὰ λαμπρῆς δουλειᾶς στολίδι
σκύλος ζαρκάδι παρδαλὸ στὰ μπροστινά του κράτα,
καὶ κοίτα το πού σπάραζε· κι αὐτὸ θαμάζαν ὅλοι,
πῶς, ὄντας ἀπὸ μάλαμα, κοιτάει καὶ πνίγει ὁ σκύλος 230
τὸ ζῶ, πού μὲ τὰ πόδια του σπαράζει νὰ ξεφύγη.

Θυμᾶμαι καὶ σφανταχτερὸ χιτῶνα στὸ κορμί του,
πού σὰν τῆ φλούδα γυάλιζε πού ἔχει ξερὸ κρομμύδι·
τόσο εἶτανε ψιλόφτιαστος καὶ λιόλαμπρος συνάμα.
Πολλὲς σὰν τονὲ βλέπανε γυναῖκες τὸν θαμάζαν.
Κι ἄλλο ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ἄς μείνη μὲς στὸ νοῦ σου·
δὲν ξέρω ἐκεῖνα τὰ σκουτιὰ ἂν τὰ φόρειε ἀπὸ τὸ σπίτι,
ἢ ἂν σύντροφος τοῦ τᾶδωκε σὰν ἔμπαινε στὸ πλοῖο,
ἢ κάποιος φίλος· τί πολλοὺς τοὺς εἶχε ὁ Ὀδυσσεύς.

Μὲς στοὺς λαοὺς τῶν Ἀχαιῶν λίγοι εἶτανε παρόμοιοι. 240

Κ' ἐγὼ σπαθὶ χαλκόφιαστο, καὶ πορφυρὴ γλαμύδα,
διπλὴ κι ὠραία τοῦ ἔδωκα, κι ὀλόμακρο χιτῶνα,
καὶ μὲ τιμὴ τὸν ἔστειλα στὸ γλήγορο καράβι·
Μαζί του εἶταν καὶ κήρυκας τρανότερός του λίγο
στὰ χρόνια, πού κ' ἐκείνونه θὰ σοῦ στορήσω τώρα
καμπούρης, μελαψός, σγουρός, κ' εἶχε ὄνομα Εὐρυβάτης
κι ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους του τιμοῦσε ὁ Ὀδυσσεύς
ἐξῆχωρα αὐτόν, τί ταίριαζαν οἱ γνῶμες τῶ δυωνῶν τους.»

Εἶπε, καὶ πιώτερη ὄρεξη τῆς φέρανε γιὰ κλάμα
ἐκεῖνα τὰ ὀλοφάνερα τοῦ Ὀδυσσεῆ σημάδια. 250

Καὶ σάνε καλοχόρτασε τὰ δάκρυα καὶ τὸ κλάμα,
τότες τοῦ ξαναμίλησε κι ἀπάντησέ του κ' εἶπε:

«Καὶ πρῶτα σὲ συμπόνεσα, μὰ ἀπὸ τὰ τώρα, ὦ ξένε,
μὲς στὸ παλάτι ἀγοπητὸς καὶ σεβαστὸς θὰ μοῦ εἶσαι.

Ἐγὼ τὰ ροῦχα τοῦδωκα πού τώρα μοῦ ἱστοροῦσες·
τὰ δίπλωσα καὶ τᾶβγαλα ἀπ' τὸ θάλαμο, κι ἀπάνω
θηλυκωτῆρι λαμπερὸ τοῦ κάρφωσα στολίδι.

Μὰ αὐτὸς δὲ μοῦ γυρίζει πιά νὰ τὸν δεχτῶ στὸ σπίτι
μοῖρα κακὴ τὸν ἔστειλε στὸ βαθουλὸ καράβι,
τὸ μαῦρο Ἴλιο γιὰ νὰ δῆ, τἀναθεματισμένο.» 260

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε:
«Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ τέκνου τοῦ Λαέρτη,
τὴν ὁμορφιά σου μὴ χαλνᾶς, μὴ λυώνης τὴν καρδιά σου,
θρηνώντας γιὰ τὸν ἄντρα σου. Κι ὄχι κακὸ πῶς τ'όχω,
τ' εἶναι πολλὲς πού χάσανε καὶ κλαῖν τὸ σύγκοιτό τους,
πού τὸ φίλι του χάρηκαν, καὶ τέκνα τοῦ γεννῆσαν,
κι ἄς εἶταν ἄλλος, κι ὄχι αὐτός, πού λὲν σὰ θεὸς φαινόταν.
Μὰ πάψε πιά τὰ κλάματα, τὸ τί θὰ πῶ νᾶκούσης·
τί θὰ μιλήσω ἀληθινά, καὶ δὲ θὰ σοῦ τὸ κρύψω,
πῶς ἄκουσα τὸ γυρισμὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεῆ, 270

πού ζῆ κοντὰ στῶν Θεσπρωτῶν τῆ γῆς τὴν καρποφόρα,
καὶ φέρνει θησαυρὸ πολὺ πού σῖναξε ἀπ' τὸν τόπο.
Ὅμως τοὺς φίλους ἔχασε συντρόφους μὲ τὸ πλοῖο
μέσα στὰχνὸ τὸ πέλαγος, ἀπὸ τῆς Θρινακίας
σὰν ξεκινοῦσε τὸ νησί· τί Ἥλιος μαζί καὶ Δίας
χολώσανε, σὰν ἔμαθαν πῶς ὅλοι του οἱ συντρόφοι
τοῦ Ἥλιου τὰ βόδια σκότωσαν. Χαθῆκαν τότες ὅλοι,
στῆς ἀγριεμένης θάλασσας τὰ κύματα· μὰ ἐκείνον,
πᾶς στὴν καρίνα πού ἔμεινε, τὸν πέταξε τὸ κύμα
ἔξω στὴ γῆς τῶ Φαιάκωνε, τῶν θεογεννημένων, 280

πού σὰν θεὸ τὸν τίμησαν, καὶ δῶρα τοῦ χάρισαν,
καὶ νὰ τὸν στείλουν ἤθελαν ἀπειράγο στὸ Θιάκι.
Κι ὁ Ὀδυσσεύς ἀπὸ καιρὸ θᾶταν ἐδῶ φτασμένος,
μὰ πιὸ συμφέρο θάρρηψε καὶ σ' ἄλλες νὰ γυρίση
χῶρες πολλὲς, καὶ θησαυρὸ μεγάλο νὰ μαζέψη·
τόσες γνωρίζει πονηριὲς καὶ τρόπους νὰ κερδίζη,
κι ἄλλος θνητὸς δὲ δύνεται νὰ παραβῆ μαζί του.
Αὐτὰ μοῦ τᾶπε ὁ Φεῖδωνας τῶν Θεσπρωτῶν ὁ ρήγας
καὶ μὲς στὸ σπίτι στᾶζοντας μοῦ ὀρκίστη πῶς τὸ πλοῖο
εἶταν ριγμένο κ' ἔτοιμοι στεκόνταν οἱ συντρόφοι,

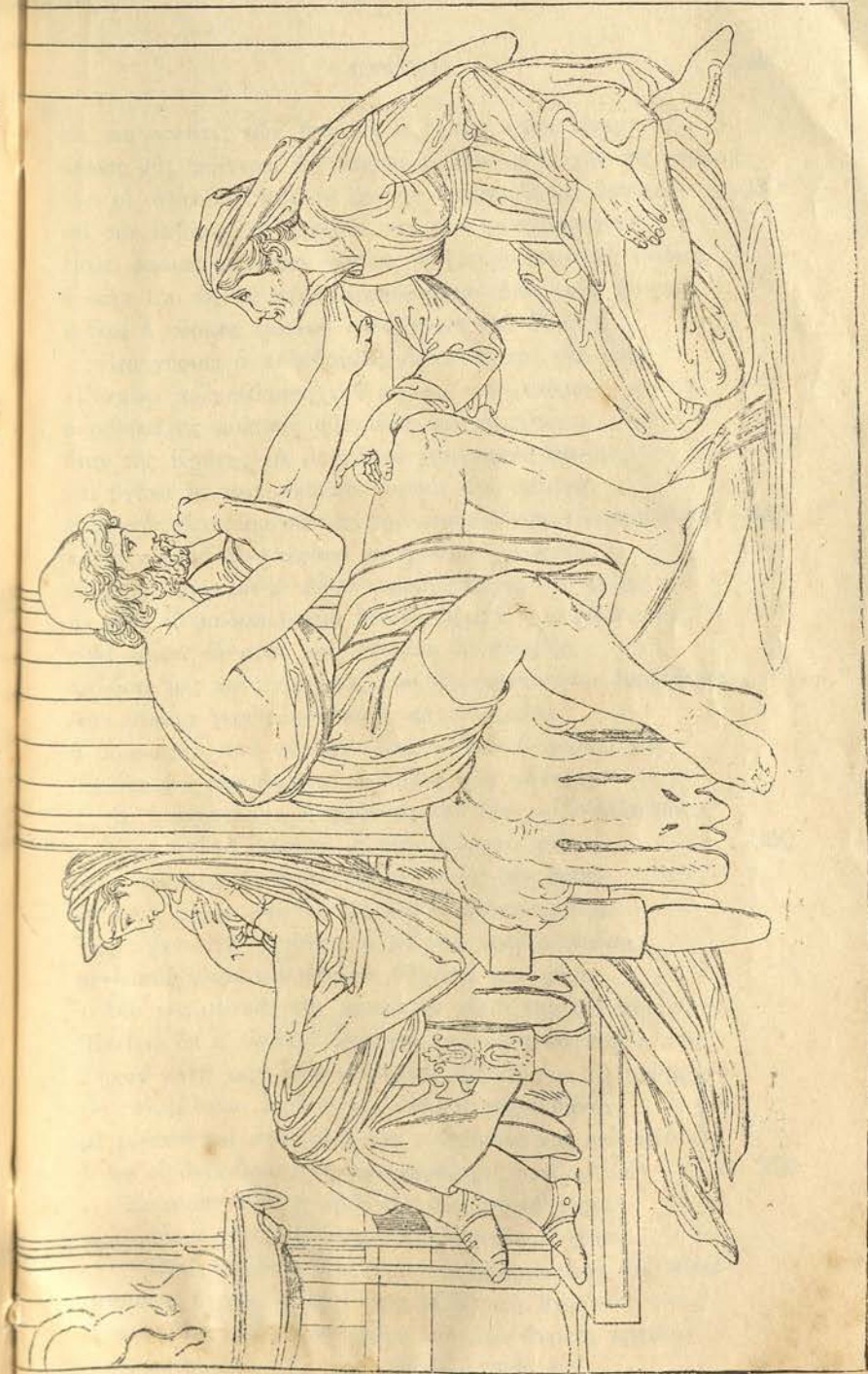
στή γῆς νὰ τονὲ φέρουνε τῆς ποθητῆς πατρίδας. 290
 Ἐμένα ὁμως πρωτόστειλε, γιατί ἔτυχε καρὰβι
 Θεσπρωτικὸ νὰ ξεκινᾷ στὸ καρπερὸ Δουλίχι.
 Καὶ μοῦδειξε ὄσους θησαυροὺς εἶχε ὁ Δυσσέας συνίξει,
 ποὺ σῶναν καὶ τὴ δέκατη νὰ θρέψουνε γενιά του
 τόσα τοῦ μένανε καλὰ στοῦ βασιλέα τὰ σπίτια.
 Καὶ στὴ Δωδώνη μοῦλεγε πὼς εἶχε αὐτὸς περάσει,
 ἀπ' ἀψηλόκορφο τὸ δρὺ τὸ θέλημα τοῦ Δία
 νὰκούση, πὼς θὰ ξαναρθῆ στὸ πλούσιο τὸ νησί του,
 κρυφὰ μαθὲς ἢ φανερά, τόσον καιρὸ ποὺ λείπει.
 Καὶ νά, λοιπόν, ποὺ εἶναι καλὰ, καὶ θάρρη ὅπου κι ἂν εἶναι, 300
 καὶ δὲν ἀργεῖ τοὺς φίλους του νὰ δῆ καὶ τὴν πατρίδα.
 Ὅρκο μεγάλο τώρα ἐδῶ σοῦ κάνω κι ἄκουσέ τον.
 Ὁ Δίας νᾶναι μάρτυρας, τῶν θεῶν ὁ πρωτοστάτης,
 κ' ἐτούτῃ ἢ σιὰ τοῦ θεόλαμπρου Ὀδυσσέα, ποὺ ἦρθα τώρα,
 πὼς ὅλ' αὐτὰ θὰ τελεστοῦν καθὼς ἐγὼ τὰ λέγω.
 Μέσα στὸ χρόνο αὐτὸν ἐδῶ θὰ φτάσῃ ὁ Ὀδυσσέας,
 τοῦτος ὁ μήνας ἅμα βγῆ, κι ἅμα πατήσῃ ὁ ἄλλος.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε
 «Μακάρι, ὦ ξένε, ὁ λόγος σου τέλος νὰ βοῆῃ καὶ τότες
 θενάχῃς τὴν ἀγάπη μου, καὶ τόσα πλούσια δῶρα, 310
 ποὺ θὰ σὲ μακαρίζουνε ὅσοι θνητοὶ σὲ βλέπουν.
 Μὰ ἄλλα ἢ ψυχὴ μου προμηναῖ, κι αὐτὰ, θαρρῶ, θὰ βγοῦνε
 Μῆτ' ὁ Δυσσέας δὲν ἔρχεται καὶ μῆτ' ἐσὺ δὲ θάρρης
 προβόδωμα· δὲν ἔχει πιά τὸ σπίτι νοικοκύρη,
 σὰν τὸ Δυσσέα ποὺ στάθηκε στους τιμημένους ξένους,
 πάντα καλὸς νὰ προβοδᾷ καὶ νὰ καλωσορίζῃ.
 Νίψτε τον τώρα, κοπελλιές, καὶ στρώστε του κλινάρι
 μὲ μαλακὰ παπλώματα καὶ χράμια καὶ φλοκάτες,
 ποὺ ὡς τῆ χρυσόθρονην Αὐγὴ νὰ χαίρετ' ἀπὸ ζέστα. 320
 Καὶ λούστε τον κι ἀλείψτε τον, ἅμα γλιχοχαράξῃ,
 νὰ πάῃ μὲ τὸν Τηλέμαχο στὸ γέμα νὰ καθῆσῃ
 μὲς στὸ παλάτι. Θὰ τὸ βροῦν πικρὸ οἱ κακοὶ μνηστῆρες,
 ποὺ νὰ κακοκαρδίζουνε τὸν ξένο πάντα θέλουν,
 μὰ αὐτοὶ πιά δὲ θὰ δύνουνται νὰ κάμουν τὰ δικὰ τους,
 ὅσο ἂν θυμώνουνε. Καὶ πὼς, ὦ ξένε, ἐσὺ θὰ μάθῃς,
 ἐγὼ ἂν τίς ἄλλες ξεπερνῶ στὰ φρένα καὶ στὴ γνώση,
 στὰ δεῖπνα μας ἂν κάθῃσαι λερός, κακοντυμένος,

290

310

320

μὲς στὸ παλάτι; τῶν θνητῶν οἱ μέρς εἶναι λίγες·
 ὅποιος μᾶς φαίνεται ἄσπλαγος κ' ἔχει ἄσπλαγνη τῇ γνώμῃ,
 ὅλοι οἱ ἀνθρώποι καὶ σὰ ζῆ τὸν καταριοῦνται ἐτοῦτον, 330
 καὶ σὰν πεθάνῃ, τὸν γελοῦν καὶ τὸν καταφρονοῦνε.
 Πάλε, ὅποιος φαίνεται γλυκός, κ' ἔχει γλυκεῖα τῇ γνώμῃ,
 ἢ δόξα του ὡς τὰ πέρατα σκορπιέται ἀπὸ τοὺς ξένους,
 κι ὅλος ὁ κόσμος ἐκεينوῦ καλὸ ἵνομα τοῦ δίνει.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
 «Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ τέκνου τοῦ Λαέρτη,
 συχάθηκα τίς μαλακὲς φλοκιάτες καὶ τὰ χροάμια,
 ὅταν τῆς Κρήτης τὰ βουνὰ τὰ χιονισμένα ἀφήκα,
 καὶ βγῆκα μὲ μακρόκουπο καρὰβι στὰ πελάγη.
 Κάλιο ἄς πλαγιάσω σὰν καὶ πρίν, πού δλόνηχτα ἀγρυπνοῦσα 340
 πόσες νυχτιὲς δὲν πέρασα τὸ φτωχικὸ κλινάρι,
 τῇ χρυσοθρόνιασθην Αὔγῃ προσμένοντας νὰ φέξῃ.
 Κι οὐδὲ τὸ ποδοπλῦσιμο δὲν τὸ ζητάει ἡ καρδιά μου,
 οὐδὲ καμιὰ τὸ πόδι μου γυναίκα δὲ θάγγιξῃ,
 ἀπ' ὅσες μὲς τοὺς πύργους σου βρίσκουντ' ἐδῶ δουλεῦτρος,
 ἔξὸν κάποια γερόντισσα καλὴ καὶ τιμημένη,
 ἃ βρίσκεται, πού νάπαθεν ὅσα κ' ἐγὼ ἢ καρδιά της.
 Ἐκείνη θὰ τὴν ἄφηνα τὰ πόδια μου νάγγιξῃ.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ λέει «Ἦ φίλε ξένε,
 τί ξένος ἀπ' τὰ μακρινὰ σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ παλάτι 350
 τόσο σοφὸς κι ἀγαπητὸς ἄλλος ποτές δὲν ἦρθε,
 μὲ τόση γλύκα ἐσὺ τὰ λὲς καὶ τὰρμηνεύεις ὄλα.
 Τώρα ἔχω ἐγὼ γερόντισσα μὲ νοῦ γεμᾶτο γνώση,
 αὐτὴ πού γλυκανάθρεψε τὸ δύστυχό μου ρήγα,
 κι ἀπὸ τῆς μάννας τὴν κοιλιά τὰ χέρια της τὸν πῆραν.
 Ἐκείνη, ἂν κ' εἶναι ἀλλοίμονη, τὰ πόδια θὰ σοῦ πλῆνῃ.
 Σήκου καλὴ μου Εὐρύκλεια, τοῦ ἀφέντη σου νὰ νύψης
 τὸ συνομίληχο. Πού πιά κ' ἐκεῖνος τώρα θάναι
 μὲ τοῦτον καὶ στὰ χέρια του παρόμοιος καὶ στὰ πόδια.
 Γιατ' οἱ ἀνθρώποι γλήγορα γεράζουνε στὰ πάθια.» 360

Σκέπασε τότες ἡ γριά τὴν ὄψη μὲ τὰ χέρια,
 καὶ δάκρυα χύνοντας θεομὰ παραπονέθη κ' εἶπε·

«Ὠχοῦ, παιδάκι μου, ἐγὼ πιά ἀπελπίστηκα γιὰ σένα
 περίσσια ὁ Δίας σ' ὀργίστηκε μ' ὄλη τῇ θεοφοβιά σου.
 Γιατὶ ἄλλος τοῦ βροντόχαρου τοῦ Δία θνητὸς κανένα,

δὲν ἔκαψε παχιά μεριά μηδ' ἑκατόβοδα ὄρια,
 παρ' ὅσα ἐσὺ τοῦ πρόσφρονες, μὲ προσευκὲς ζητώντας
 ἀναπαμένα γερατεία, καὶ τοῦ παιδιοῦ σου χρόνια.
 Καὶ τώρα ἐσένα μοναχὰ τὸ γυρισμὸ σου ἀρνήθη.
 Ἔτσι μ' ἐκείνον θάπαιζαν στήν ξενιτεία οἱ γυναῖκες,
 σὰν ἔμπαινε στὰ λαμπερὰ παλάτια τῶν ἀρχόντων,
 σὰν πού με σένα ἐδῶ γελοῦν οἱ σκύλλες τώρα ἐδαῦτες.
 Μὴ θέλοντας ἐσὺ κακὲς νάκοῦς βρισιές, ἀρνιέσαι
 τὸ πλύσιμο, κ' ἐμένανε προστάζει, τὴν πιστὴ της,
 ἢ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη τοῦ Ἰκάριου ἢ θυγατέρα.
 Τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνω ἐγὼ γιὰ κείνη καὶ γιὰ σένα
 τί ξάφνω μὲς τὰ στήθια μου πολλοὶ καημοὶ ξυπνήσαν.
 Καὶ τώρα πρόσεξέ μου αὐτὸ πού νὰ σοῦ πῶ ἐγὼ θέλω.
 Ζένοι πολλοὶ πλανήθηκαν κ' ἦρθαν ἐδῶ, μὰ ἀκόμα
 κανένα δὲν ἀντάμωσα νὰ μοιάζῃ τοῦ Ὀδυσσεά,
 ὅσο στὸ σῶμα, στὴ φωνή, στὰ πόδια ἐσὺ τοῦ μοιάζεις.»
 Τότε γυρνᾷ ὁ πολύβουλος Δυσσεάας καὶ τῆς κρένει
 «Αὐτὸ, ὦ γριά, μᾶς εἶπανε κι ὅσοι τοὺς δυὸ μας εἶδαν,
 πὼς ἕνας μὲ τὸν ἄλλονε πολὺ ἔχαμε μοιασίδι,
 καθὼς δὰ τῶνοιωσες κ' ἐσὺ, καὶ φανερὰ μοῦ τῶπες.»
 Εἶπε, καὶ πῆρε ὀλόλαμπρο τότε ἢ γριά λεβέτι,
 καλὸ γιὰ ποδοπλύσιμο, κ' ἔβαλε πολὺ κρύο
 νερό, κατόπι καὶ ζεστό. Καὶ κάθησε ὁ Δυσσεάας
 λίγο παράμερα τῆς στιᾶς, γερετὸς πρὸς τὸ σκοτάδι,
 τί τοῦρθε φόβος ἄξαφνα μὴν τύχη καὶ γνωρίση
 τὸ λάβωμά του ψάχνοντας, καὶ ὄλα τὰ φανερώση.
 Σιμῶνει τότες ἢ γριά τὸ σήγα της νὰ πλύνῃ,
 καὶ πλένοντάς τον ἔνοιωσε τὸ λάβωμα πού κάπρος
 μὲ τᾶσπρο δόντι μιὰ φορὰ στὸ πόδι τοῦχε ἀνοιξεῖ,
 σὰν ἦρθε νέος στὸν Παρνασσό, τῆς μάννας του τὸν κύρη.
 τὸ δοξασμένο Αὐτόλυκο νὰ δῆ μὲ τὰ παιδιά του,
 πού εἶτανε πρῶτος τῶν θνητῶν σὲ πονηριές καὶ σ' ὄρκους,
 τοῦ θεοῦ τοῦ Ἑρμῆ χαρίσματα τί εἶχε πολλὰ ἀπ' ἐκείνον
 καλὰ γιδιῶν κι ἀρνιῶν μεριά ὁ θεὸς Ἑρμῆς, καὶ πάντα
 μὲ ἀγάπη τὸν συνόδευε καὶ προθυμιά μεγάλη.
 Στὸ καρπερὸ ὁ Αὐτόλυκος σὰν πέρασε τὸ Θιάκι,
 καὶ βροῆκε μὲ νιογέννητο τὴν κόρη του ἀγοράκι,
 ἢ Εὐρύκλεια τοῦ τὰπόθεσε στὰ νάνατα, κατόπι

370

380

390

400

ἀπὸ τὸ δεῖπνο, κι ἄξαφνα τοῦ φώναξε καὶ τοῦπε:
 «Αὐτόλυκε, βρὲς τῶνομα πού τώρα ἐσὺ θὰ βάλῃς
 στῆς θυγατέρας σου τὸ γιὸ τὸν πολυαγαπημένο.»
 Κι ὁ Αὐτόλυκος ἀπάντησε: «Γαμπρὸ καὶ θυγατέρα,
 νὰ τῶνομα πού θὰ σᾶς πῶ νὰ βάλτε τοῦ ἀγοριοῦ σας.
 Περίσιους δυσαρέστησα ἐγὼ πού ἐδῶ σᾶς ἦρθα,
 γυναῖκες κι ἄντρες, πᾶς σ' αὐτὴ τῇ γῆς τὴν τροφοδότρα
 γι' αὐτὸ Δυσσεάας νὰ λεχτῆ τᾶγόρι καὶ σὰν ἔρθῃ
 μεγάλος στῆς μητέρας του τὸ δοξαστὸ παλάτι,
 στὸν Παρνασσό, πού βρίσκεται τὸ βίός μου, θὰ τοῦ δώσω
 μερίδιο, καὶ χαρούμενο θὰ τὸν ξεπροβοδώσω.»
 Αὐτὰ ὁ Δυσσεάας τὰ λαμπρὰ τὰ δῶρα ἦρθε νὰ πάρῃ.
 καὶ τὰ παιδιά τοῦ Αὐτόλυκου, κι ὁ Αὐτόλυκος ἀτός του,
 μὲ ἀγάπη τὸν χερσόσφιξαν καὶ τοῦ γλυκομιλήσαν.
 Κ' ἢ Ἀμφιθέα ἢ μάμη του στήν ἀγκαλιὰ τὸν πῆρε,
 φιλώντας του τὴν κεφαλὴ καὶ τὰ ὄμορφα του μάτια.
 Καὶ τοὺς λεβέντηδες του γιούς τραπέξι νὰ τοιμάσουν
 παράγγειλε ὁ Αὐτόλυκος, κ' ἐκείνοι τὸν ἀκοῦσαν,
 κι ἀμέσως πῆραν φέρανε πέντε χρονῶνε βόδι
 τὸ γδάραν, τὸ σγύρισαν, τὸ κόψανε κομμάτια,
 μὲ τέχνη τὸ λιανίσανε, σὲ σοῦθρες τὸ περάσαν,
 κι ἀφοῦ τ' ὀμορφοψήσανε, χωρίσαν τις μερίδες.
 Ὅλημερίς τρωγόπιναν ὥσπου κατέβῃ ὁ ἥλιος,
 καὶ δὲ στερήθη κανενὸς καρδιὰ σωστὸ μερίδιο.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασιλεῖψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 πλαγιάσανε νὰ κοιμηθοῦν καὶ νὰ χαροῦν τὸν ὕπνο.
 Ἐφεξ' ἢ ροδοδάχτυλη τῆς νύχτας κόρη Αὐγοῦλα,
 καὶ τὰ παιδιά τοῦ Αὐτόλυκου μὲ τὰ σκυλιὰ κινήσαν
 γιὰ τὸ κνηγί, κι ὁ λαμπρὸς μαζί τους Ὀδυσσεάας.
 Περωνώντας τοῦ ἀψηλόκορφου τοῦ Παρνασσοῦ τὰ δάσια,
 γλήγορα φτάσαν σὲ λακκιές ἀνεμοσαρωμένες.
 Κι ὁ ἥλιος ὅτι πρόβαλε καὶ τις στεριές χτυποῦσε,
 ἀπ' τοῦ βαθιοῦ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ σιγανὸ τὸ ρέμα,
 στὸ δάσο μπῆκαν οἱ ὀδηγοί, τᾶχνάρια ὄμπρὸς οἱ σκύλοι
 νὰ βροῦνε τρέχανε, κ' οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτόλυκου ἀκολουθοῦσαν
 μὲ τὸ Δυσσεάα τὸ θεϊκό, πού πιὸ σιμὰ στοὺς σκύλους
 τραβοῦσε ὄμπρὸς σαλεύοντας μακροῖσκιωτο κοντάρι.
 Μέσα σὲ λόγγο σύδεντρο μέγα καπρὶ κοιτόταν.

410

420

430

Μήτ' άνεμοι ἐκεῖ σύννυροι δὲν ἀγριοφυσοῦσαν, 440
 μήτε τοῦ ἡλιου οἱ φωτερὲς ἀχτίδες δὲ χτυποῦσαν,
 μήτε βροχή δὲν πέφναγε, τόσο πυκνὸς ὁ λόγγος,
 καὶ φύλλα ἀρίθμητα στὴ γῆς τριγύρω σκορπισμένα.
 Κι ἀκούγοντας ποδοβολή σκυλιῶν κι ἀντρῶν ὁ κάπρος,
 ποὺ ἐρχόντουσαν ἀπάνω του, πετιέται ἀπὸ τὸ λόγγο,
 κι ἀντίκρου τους ὀρθότριχος, μὲ μάτια φλόγες, στάθη.
 Πρῶτα ὁ Δυσσέας τοῦ χύθηκε, καὶ τὸ μακρὸ κοντάρι
 ἢ χέρα του ἀνασήκωσε, τὸ ζῶ γιὰ νὰ βαρέση.
 Ὅμως ὁ κάπρος πρόλαβε, κι ἀπάνω ἀπὸ τὸ γόνα
 κρέας πολὺ τοῦ ξέσκισε περνώοντας, κι ἀπ' τὸ πλάγι 450
 τὸ δόντι μπήγοντας, χωρὶς τὸ κόκκαλο νάγγιξε.
 Πάνω στὸν ὄμο τὸ δεξιὸ βαρῶ ὁ Δυσσέας τὸν κάπρο,
 καὶ βγήκε ἢ μύτη ἢ σουβλερὴ τοῦ κονταριοῦ ἀπ' ἀντίκρου
 καὶ πέφτοντας μὲ μουγκρητὸ ξεψύχησε τὰγρίμι.
 Τότες οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτόλυκου νοιαστῆκαν τὸ Δυσσέα,
 τὸ θεῖο κι ἀψεγάδιαστο, τοῦ δέσανε μὲ τέχνη
 τὸ λάβωμα, σταμάτησαν μὲ γήτεμα τὸ μαῦρο
 τὸ αἷμα, καὶ τὸν φέρανε στὸ γονικὸ παλάτι.
 Καὶ τέλος πιά ὁ Αὐτόλυκος μὲ τὰ παιδιὰ του ἀντάμα,
 ἀφοῦ καλὰ τὸν ἔγιαναν, καὶ δῶρα τοῦ πορέσαν,
 χαρούμενοι τὸν ἔστειλαν χαρούμενο στὸ Θιάκι, 460
 Ὁ κύρης του ἀναγάλλισσε κ' ἢ σεβαστὴ του μάννα
 ποὺ γύρισε, καὶ ρώταγαν νὰ μάθουνε πῶς τοῦρθε
 τὸ λάβωμα καὶ τότε αὐτὸς δηγήθηκέ τους ὅλα,
 πῶς στὸ κυνήγι ἀσπρόδοντο καπρὶ τὸν εἶχε σκίσει
 στὸν Παρνασσό, μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου σὰν πῆγε.
 Αὐτὸ τὸ λάβωμα ἄγγιξε καὶ γνώρισε ἢ γριουῖλα,
 κι ἀφήκε εὐτὺς τὸ πόδι του νὰ πέση, καὶ τὸ πόδι
 μὲς στὸ λεβέτι γλίστησε, καὶ βρόντηξε ὁ χαλκός του,
 κι ἀπὸ τὴν ἄλλην ἔγυρε, καὶ τὰ νερὰ χυθῆκαν. 470
 Χαρὰ συνάμα καὶ καημὸς τὸ νοῦ της συνεπῆρε,
 τὰ μάτια της δακρῶσανε, καὶ κόπηκε ἢ φωνὴ της.
 Καὶ τὸ πηγούνι πιάνοντας τοῦ Ὀδυσσέα, τοῦ εἶπε
 «Εἶσαι ὁ Δυσσέας, παιδάκι μου, καὶ δὲ σ' εἶχα γνωρίσει,
 παρὰ καλὰ σὰν ἔψαξα τοῦ ἀφέντη μου τὸ σῶμα.»
 Εἶπε, καὶ γύρισε ματιὰ κατὰ τὴν Πηνελόπη,
 νὰ φανερώση θέλοντας πῶς μέσα ἔναι ὁ καλός της.

Μὰ αὐτὴ νὰ δῆ δὲ δύνονταν ἀντίκρου καὶ νὰ νοιώση.
 τί ἢ Ἀθηναῖ τῆς γύριζεν ἄλλοῦ τὸ λογισμό της.
 Τότε ὁ Δυσσέας ἀπ' τὸ λαιμὸ μὲ τὸ δεξιὸ τὴν πιάνει, 480
 καὶ πλάγι του τραβώντας την μὲ τᾶλλο, αὐτὰ τῆς λέει
 «Νὰ μ' ἀφανίσης καὶ καλὰ ζητῆς ἐσὺ, μαννοῦλα;
 Τάχα σ' αὐτό σου τὸ βυζὶ δὲ μ' ἔθρεψες; καὶ τώρα
 τόσα σὰν ἔπαθα, γυρνῶ στὰ εἴκοσι χρόνια
 στὸν τόπο μου. Ἀφοῦ μ' ἔνοιωσες μὲ κάποιου θεοῦ βοήθεια,
 σῶπα, μὴν τύχη κι ἀκουστῆ κι ἀπ' ἄλλον ἐδῶ μέσα.
 Γιατὶ ἄκουσε τί θὰ σοῦ πῶ, κι ὅτι ἐγὼ πῶ τελιέται·
 ἂν ὁ θεὸς τοὺς ξέλαμπρους μνηστήρες μοῦ δαμάσῃ,
 κ' ἐσένα δὲ θὰ λυπηθῶ, βυζάστρα μου κι ἂν εἶσαι, 490
 τὴν ὥρα ποὺ τις ἄλλες μου τις δοῦλές θὰ σκοτώνω.»
 Κ' ἢ Εὐρύκλεια τότε ἢ γνωστικιὰ τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε
 «Τί λόγο ἀπὸ τάχειλι σου ξεστόμισες, παιδί μου;
 Ξέρεις πῶς εἶναι ἀσάλευτη κι ἀλύγιστη ἢ ψυχὴ μου,
 καὶ θᾶναι σὰν τὸ σίδερο καὶ τὸ στεριὸ λιθάρι
 Κι ἄλλο ἔν' ἀκόμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ βάλ' το μὲς στὸ νοῦ σου·
 ἂν ὁ θεὸς τοὺς ξέλαμπρους μνηστήρες σοῦ δαμάσῃ,
 κάθε γυναῖκα τοῦ σπιτιοῦ θὰ σοῦ τὴν ἱστορήσω,
 ποιῆς ἄτιμα σοῦ φέρνονται, καὶ ποιῆς δὲν ἔχουν κοῖμα.»
 Καὶ τότες ὁ πολὺβουλος Δυσσέας ἀπολογήθη·
 «Τί θὰ μοῦ πῆς, μαννοῦλα, ἐσὺ γι αὐτές; δὲν εἶναι ἀνάγκη 500
 μονάχος μου τὴν καθεμιὰ θὰ νοιώσω καὶ θὰ μάθω.
 Μόν' σῶπαινε, καὶ στοὺς θεοὺς νάφήσης τὴ φροντίδα.»
 Κι ἀπ' τὰ παλάτια διάβηκε ἢ γοιὰ γιὰ νὰ τοῦ φέρῃ
 νερὸ γιὰ ποδοπλύσιμο, ποὺ χύθηκε ὅλο τᾶλλο.
 Κι ἀφοῦ καλὰ τὸν ἔπλυνε καὶ τοῦ ἄλειψε τὸ λάδι,
 πρὸς τὴ φωτιὰ τότε ἔσχε ὁ Δυσσέας τὸ κάθισμά του,
 καὶ μὲ κουρέλια σκέπασε τὸ λαβωμένο πόδι.
 Κι ἀρχίνησεν ἢ γνωστικιὰ νὰ κρένη Πηνελόπη·
 «Ξένε, κάτι ἄλλο θέλω ἐγὼ νὰ σὲ ρωτήξω ἀκόμα, 510
 τί φτάνει τώρα τῆς γλυκειᾶς ἀνάπαψης ἢ ὥρα,
 γιὰ κείνους ποὺ ὕπνο χαίρουνται, πολὺ καημὸ κι ἂν ἔχουν.
 Μὰ ἐμένα λύπη ἀμέτρητη μοῦ ἔχει δοσμένη ἢ μοῖρα
 Ὅσο ἔναι μέρα, τὴν περῶ μὲ στεναγμοὺς καὶ κλάψες,
 στὸ σπιτι μέσα τὰ ἔργα μου κοιτώντας καὶ τις δοῦλές·
 μὰ ἢ νύχτα μιὰς καὶ κατεβῆ, κι ὅλους τοὺς πάρη ὁ ὕπνος,

μὲς στὸ κλινάρι κοίτουμαι, καὶ τὴν πικρὴ καρδιά μου
 ἔννοιες τὴν πνίγουνε σκληρές, πὺν νὰ θρηνηῶ μὲ κάνουν.
 Κι ὅπως ἡ Ἀηδόνα ἢ λυγερὴ καὶ κόρη τοῦ Παντάρου,
 γλυκολαλεῖ, τῆς ἀνοιξῆς ἅμα ὁ καιρὸς γυρίση.
 στῶ δέντρων καθὼς κάθεται τὰ πικνωμένα φύλλα, 520
 καὶ μὲ συχνὰ γυρίσματα μύριους σκοποὺς ἀλλάζει,
 τὸν Ἴτυλο, τὸ τέκνο τῆς, θρηνηώντας, πὺν τὸν εἶχε
 σκοτώσει ἀνήξερα, τὸ γιὸ τοῦ βασιλέα τοῦ Ζήθου,
 κ' ἔμένα ὁ νοῦς μου μιὰ ἀπ' ἐδῶ καὶ μιὰ ἀπ' ἐκεῖ γυρίζει,
 ἢ νὰ σταθῶ μὲ τὸ παιδί, καὶ νὰ φυλάω δωπέρα,
 τὸ ἔχει μου, τὶς δοῦλες μου, καὶ τάψηλὰ παλάτια,
 μὲ σεβασμὸ στὸ ταίρι μου καὶ στὴ φωνὴ τοῦ κόσμου,
 ἢ τὸν καλύτερο Ἀχαιο μνηστήρα νάκλυοθήσω,
 πὺν στὸ παλάτι βρίσκεται, καὶ δίνει πλέρια δῶρα.
 Κι ὅσο εἶτανε μικρὸ παιδί δὲ δέχονταν ὁ γιὸς μου 530
 ἄντρα νὰ πάρω καὶ νὰ βγῶ ἀπ' τοῦ Δυσσέα τοὺς πύργους·
 μὰ τώρα πὺν ἔγινε κι αὐτὸς μεγάλο παληκάρι,
 λυπᾶται τὸ πολὺ τὸ βιὸς πὺν οἱ Ἀχαιοὶ τοῦ τρῶνε,
 καὶ τοὺς θεοὺς παρακαλεῖ νὰ φύγω ἀπ' τὰ παλάτια.
 Μ' ἄκουσε τώρα τῶνερο πὺν εἶδα, καὶ ξήγησέ το.
 Εἵκοσι χῆνες θρέφω ἐδῶ μὲ τὸ βρεχτὸ σιτάρι,
 πὺν χαίρουμαι νὰ τὶς θωρῶ καὶ νὰ τὶς καμαρώνω.
 Μέγας αἰτὸς ἀπ' τὸ βουνὸ κατέβη ἀγκιστρομύτης,
 καὶ τὰ λαιμὰ τους ἔσπασε· νεκρὲς στρωθῆκαν ὅλες
 μὲς στὰ παλάτια, κι ὁ αἰτὸς ἀνέβη στοὺς αἰθέρους. 540
 Κ' ἐγὼ θρηνηοῦσα κ' ἔσκουζα μὲς στῶνερό μου τότες,
 καὶ γύρω οἱ ὄριοπλέξουδες Ἀχαιῖδες συναχτήκαν,
 ἀπ' τὶς φωνές μου, πὺν ὁ αἰτὸς μοῦ σκότωσε τὶς χῆνες.
 Κ' ἐκεῖνος ἦρθε κάθησε στὸ ξώστεγο ἀποπάνω·
 κι ἀνθρώπινα λαλώντας μου μὲ μπόδιζε νὰ κλαίγω·
 «Θάρρος, τοῦ κοσμοξάκουστου τοῦ Ἰκάρου ὦ θυγατέρα·
 ἀλήθεια νὰι, κι ὄχι ὄνερο, καὶ ξάστερο θὰ σοῦβγη.
 Οἱ χῆνες τοὺς μνηστήρες σου σημαίνουν, κ' ἐγὼ πὺν εἶμουν
 ὡς τώρα αἰτὸς, ὁ ἄντρας σου τώρα εἶμαι καὶ γυρίζω,
 νὰ δώσω τέλος φοβερὸ σὲ κάθε σου μνηστήρα.» 550
 Εἶπε, κ' ἔμένα μ' ἄφησε τοῦ ἕπνου ἢ γλύκα τότες,
 καὶ κοίταξα, κι ἀγνάντεψα τὶς χῆνες στὴν αὐλή μου,
 πὺν ἔτρωγαν σιτάρι σὰν προτοῦ στὴ γούρνα τους τριγύρω.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας κι ἀπάντησέ τῆς
 «Ἀλλοιώτικα αὐτὸ τῶνερο, γυναίκα, δὲν ξηγιέται,
 γιατί ὁ Δυσσέας ὁ ἴδιος πῶς θὰ τὸ τελέση σοῦ εἶπε,
 καὶ φαίνεται ὀλοκάθαρο τὸ τέλος τῶ μνηστήρων·
 μὴτ' ἕνας ἀπ' τὴ μαύρη του δὲ θὰ γλυτώση μοῖρα.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη γυρίζει καὶ τοῦ κρένει
 «Ἐχουμε, ὦ ξένε, ὄνειρατα ζαβά, μὲ κούφια λόγια, 560
 κι ἀπ' ὅσα ὄνειρευόμαστε, σωστὰ δὲ βγαίνουν ὅλα.
 Δυὸ θύρες τάλαφροῦσκωτὰ τὰ ὄνειρα ἔχουν πάντα·
 μὲ κέρατο φτιαστὴ τὴ μιὰ, μὲ φίλντισι τὴν ἄλλη.
 Ὅσα ὄνειρ' ἀπ' τὸ φίλντισι τὸ προιονιστὸ διαβαίνουν,
 χαμένα εἶναι κι ἀνώφελα, καὶ τοὺς θνητοὺς γελᾶνε·
 πάλε ὅσα ἀπ' τὰ καλόξεστα τὰ κέρατα περάσουν,
 ἀληθινὰ τοῦ βγαίνουνε τοῦ ἀνθρώπου πὺν τὰ βλέπει.
 Μὰ ἔμένα τὸ ἔρμο μου ὄνερο δὲν πρόβαλε ἀποκειθε
 πόση χαρὰ θὰ τῶχαμε, κ' ἐγὼ καὶ τὸ παιδί μου.
 Κι ἄλλο ἐγὼ κάτι θὰ σοῦ πῶ, καὶ κράτα το στὸ νοῦ σου 570
 ζυγώνει ἢ τρισκατάρατη ἢ Αὐγὴ πὺν θὰ μὲ πάρη
 ἀπ' τοῦ Ὀδυσσέα τὸ σπιτικό· θὰ βάλω τώρα ἀγώνα·
 τᾶξινια πὺν ἔστηνε σειρὰ μὲς στὰ παλάτια ἐκεῖνος,
 σὰν καρβιοῦ στραβόξυλα, δώδεκ' ἄξινια καὶ ὅλα
 μὲ μιὰ σαῖτα πὺν ἔρριχνε μακρόθε τὰ περνοῦσε,
 τέτοιο ἀγώνα τώρα ἐγὼ θὰ βάλω τῶ μνηστήρων·
 κ' ἐκεῖνον πὺν εὐκολώτερα τεντώση τὸ δοξάρι,
 κι ἄξινια δώδεκα μὲ μιὰ σαῖτα του περάση,
 θάκλουθήσω, ἀφήνοντας τὸν πύργο αὐτόνε, πὺν ἦρθα
 νιόπαντρη ἐγὼ, καὶ βρῆκα τὸν ὄριο καὶ βιὸς γεμάτο, 580
 πὺν πάντα θὰ θυμᾶμαι τὸν καὶ μέσα στῶνερό μου.»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 «Γυναίκα σεβαστὴ τοῦ γιοῦ τοῦ Λαέρτη, τοῦ Ὀδυσσέα,
 τέτοιο ἀγώνα μὴν ἀργῆς στοὺς πύργους σου νὰ βάλῃς·
 γιατί θάναι ὁ πολύβουλος Δυσσέας ἐδῶ φτασμένος,
 πρὶν τὸ δοξάρι πιάνοντας αὐτοὶ τῶριοφτιασμένο,
 τεντώσουνε τὴν κόρδα του, καὶ ρίξουν μὲς στᾶξινια.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη τοῦ ἀπάντησε καὶ τοῦ εἶπε·
 «Ἄν ἤθελες, ὦ ξένε, ἐδῶ γιὰ μένα νὰ καθήσης
 ἕπνος δὲ θὰ χυνότανε πᾶς στὰ ματόφυλλά μου. 590
 Ὅμως δὲ γίνεται οἱ θνητοὶ παντοτινὰ νὰ μνήσκουν

ἀκοίμητον γιὰτ' οἱ θεοὶ καιρὸ τοὺς ἔχουν βάλει
γιὰ κάθε προῶμα ἔξωρα στὴ γῆς τὴν τροφοδότρα.
Καὶ τώρα ἐγὼ στάνωγι μου θάνέβω νὰ πλαγιάσω,
σὲ κλίνη πολυστέναχτη καὶ πολυδακρυσιμένη,
ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ μίσειψε ἀπ' τὸ Θιάκι ὁ Ὀδυσσεάς,
τὸ μαῦρο Ἴλιο γιὰ νὰ δῆ τάναθεματισμένο.
Ἐκεῖ πηγαίνω ἐγὼ κ' ἐσύ, στὸ σπίτι αὐτὸ κοιμήσου,
κ' ἡ χάμου στρώνεις, ἢ τοὺς λὲς κρεββάτι νὰ σοῦ βάλουν.»

Αὐτὰ εἶπε καὶ στὰ θεόλαυπρα τάνωγια της ἀνέβη, 600
ὄχι μονάχη· οἱ βάγιες της μαζί κι αὐτιὲς πηγαῖναν.
Κι ἀπάνω σὰν ἀνέβηκε στ' ἀνώγια μὲ τὶς βάγιες,
τὸν ἀκριβὸ της ἔκλαιγε Δυσσέα ὡσότου ὕπνο
ἢ Ἀθηνᾶ τῆς στάλαξε γλυκὸ στὰ βλέφαρά της.

ΡΑΨΩΔΙΑ Υ.

Κι ὁ Ὀδυσσεάς ὁ θεϊκὸς στὸ πρόσπιτο πλαγιάζει,
σὲ ἀδόουλετο βοδόπεισο, μὲ ἀπάνω του στρωμένες
προβειὲς περίσσιες τῶν ἄρνιων ποὺ σφάζαν οἱ μνηστῆρες.
Σκέπασμα τότες τοῦρριξε φλοκάτα ἢ Εὐρύνομη.
Ἐκεῖ ἀγρυπνοῦσε, κι ὄλεθρο κρυφομελέτα ὁ νοῦς του
γιὰ τοὺς μνηστῆρες. Σὺγκαιρα τοῦ παλατιοῦ οἱ κοπέλλες,
ὄσες ἀγκαλιαζόντουσαν μ' ἐκείνους, βγαῖναν τώρα,
κ' ἢ μιὰ τῆς ἄλλης μὲ χαρὲς καὶ γέλοια συντυχαῖναν.
Ὅμως ἐκείνου λύσσαζε στὰ σωθικά ἢ καρδιά του,
κι ὄλο τὸ γύρναε μὲς στὸ νοῦ καὶ μέσα στὴν ψυχὴ του, 10
νὰ δομήση, καὶ μὲ θάνατο τὴν καθεμιὰ νὰ σβύση,
ἢ στὸ στερνὸ τους φίλημα νὰφήση τοὺς μνηστῆρες
κι ὀλοένα βόγγαιε μέσαθε κι ἀλύχταιε ἢ καρδιά του.
Κι ὅπως ἢ σκύλλα, τὰ μικρὰ σὰ νοιάζεται κουτάβια,
ξένο ἄ ματιάση, τοῦ ἀλυχταίει κι ἀμάχη τοῦ γυρνεύει,
ἔτσι ἀλυχοῦσε μέσα του, κακὰ τηρώντας ἔργα.
Καὶ τὴν καρδιά του μάλονε, τὰ στήθια του χτυπώντας·
«Βάστα, καρδιά· χειρότερα δεινὰ βαστοῦσες τότες
ποὺ μοῦτρωγε ὁ ἀδάμαστος ὁ Κύκλωπας γενναίους
συντρόφους, κ' ἐσὺ θάρρυνες, ὡσότου ἀπὸ τὸ σπήλιο 20
ποὺ ὁ Χάρως σὲ φοβέριζε, σ' ἔφερο ἢ γνώση μου ὄξω.»
Αὐτὰ τὰ λόγια μὲ θυμὸ λαλοῦσε στὴν καρδιά του,

κι ἄκουε ἐκείνη μέσαθε μὲ ὑπομονὴ περίσσια.
Ὅς τόσο αὐτὸς ἀπὸ τὴ μιὰ γυρνοῦσε κι ἀπ' τὴν ἄλλη.
Καὶ καθὼς ἄνθρωπος κοιλιὰ γεμάτη πάχος κ' αἶμα,
στριφογυρίζει στὴ φωτιά ποὺ ἀνάβει καὶ δὲ βλέπει
τὴν ὥρα νὰ γοργοψηθῆ, παρόμοια κι αὐτὸς γύρνα
μιὰ ἐδῶ μιὰ ἐκεῖ, καὶ σπούδαζε τὸν τρόπο νὰ βαρέση
πολλοὺς ὄχτροὺς ἀδιάντροπους, αὐτὸς μονάχος ὄντας.
Καὶ τότες ἀπ' τὸν οὐρανὸ κατέβηκε ἢ Παλλάδα 30
ὄμπρός του, κ' ἔμοιαζε θνητῆς γυναίκας τὸ κορμί της
καὶ στάθηκε ἀπεπάνω του, καὶ τοῦ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια·
«Πάλε ἀγρυπνᾷς, ποὺ πιὸ ἄμοιρος δὲ βρέθη στὴ γῆς ἄλλος·
Νὰ δά, τὸ σπίτι σου, καὶ νά, τὸ ταῖρι σου ἐκεῖ μέσα,
καὶ τὸ παιδί σου, ποὺ ὅμοιο του ποιὸς δὲν ποθεῖ πατέρας;»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσεάς καὶ τῆς εἶπε·
«Ὅλα σωστὰ κι ἀληθινὰ, θεά μου, ὅσα μοῦ εἶπες
μὰ ἐμένα τοῦτο μέσα μου μεταγυρνάει ὁ νοῦς μου,
τὸ πῶς τοὺς παραδιάντροπους αὐτοὺς νὰγγίξω μόνος.
ποὺ αὐτοὶ νὰί πάντα μαζωχτοὶ μὲς στὰ παλάτια ἐδαῦτα. 40
Κ' ἐν' ἄλλο μεγαλύτερο στὰ φρένα μου ἀναδεύω,
τὸ Δία ἂν ἔχοντας βοηθὸ κ' ἐσένανε τοὺς σβύσω,
ποὺ θεὰ βρῶ καταφυγῆ; Στοχάσου το κ' ἐτοῦτο.»

Καὶ τότες τοῦ ἀποκριθῆκε ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα·
«Καμῆνε, καὶ στὸν πιὸ μικρὸ φίλο πιστεύουν ὄλοι,
ποῦναι θνητός, καὶ ποὺ πολλὰ νὰ σοφιστῆ δὲν ἔχει.
Μὰ ἐγὼ ἴμαι ἀθάνατη θεά, ποὺ ὄλο σὲ διαφεντεύω
σὲ κάθε ἀγώνα σου. Καὶ νά, τί ἐγὼ σοῦ φανερώνω
πενήντα νὰ μᾶς ἔζωναν θνητῶν ἀνθρώπων λόχοι, 50
τὸ τέλος μας γυρῶντας μὲ πόλεμο νὰ φέρουν,
ὡς κ' ἐκείνωνε θᾶπαιρνες ἐσὺ τᾶρνια καὶ βόδια.
Ἄμε, κοιμήσου· εἶναι κακὸ νὰ ὀλονυχτᾷς τοῦ κάκου
καὶ νᾶγρυπνᾷς· τὰ πάθια σου νὰ πάθουν δὲν ἀργοῦνε.»

Αὐτὰ εἶπε, κ' ὕπνο τοῦχυσε πᾶς στὰ ματόφυλλά του,
καὶ τότες ξανανέβηκε στὸν Ὀλυμπο ἢ Παλλάδα.
Κι ὁ ὕπνος ἐκείνον ἔπιανε καὶ τοῦπαιρνε τὶς ἔννοιες·
μὰ ἢ πολυστοχαζούμενη γυναῖκα του ξυπνοῦσε,
καὶ κάθιζε στὸ μαλακὸ κλινάρι καὶ θρηνοῦσε.
Κι ἀφοῦ ἢ καρδιά της χόρτασε τὰ δάκρυα καὶ τὸ κλάμα,
πρῶτα στὴν Ἄρτεμη ἢ λαμπρῆ γυναῖκα προσευκίεται 60

*Χαριτωμένη μου Ἄρτεμη, κόρη τοῦ Δία μακάρι
 νὰ μ' ἔτρωγε ἢ σαίττα σου χτυπώντας μου τὰ στήθη,
 γιὰ ἄς μ' ἄρπαζε δλοάξαφνα κι ἄς μ' ἔφερενε ἀνεμούρα
 στάχνα περάσματα, ἀπ' ἐκεῖ στοῦ ρέμα νὰ μὲ ρίξη
 πού καταπίσω τρέχοντας ὁ Ὠκεανὸς προβάλλει.
 Καὶ σὰν ποὺ ἀνέμοι πήρανε τίς κόρες τοῦ Παντάρου,
 πού τίς ἀφήκαν οἱ θεοὶ πεντάρφανε, πανέρμες,
 κ' ἡ Ἄφροδίτη πήρε τίς καὶ γλυκανάθροψέ τίς
 μὲ τὸ κρασί, μὲ τὸ τυρί, μὲ τὸ γλυκὸ τὸ μέλι,
 κ' ἡ Ἥρα γνώση κι ὁμορφιά τίς χάρισε περίσσια, 70
 ἢ Ἄρτεμη τάναστημα, κ' ἡ Ἀθηναῖα τὴν τέχνη
 τίς ἔμαθε νὰ φτιάουννε κάθε δουλειὰ πιδέξια,
 κ' ἡ Ἄφροδίτη στίς κορφές ὡς νάνεβῆ τοῦ Ὀλύμπου,
 τὸ Δία τὸ βροντόχαρο γιὰ νὰ παρακαλέσῃ,—
 γιὰτὶ ὅλα τὰ κατέχει αὐτός, καὶ κάθε ἀνθρώπου ξέρει
 τὴ μοῖρα καὶ τὴν ἀμοιριά,— νὰ δώσῃ στίς κοπέλλες
 τοῦ γάμου τίς λαμπρὲς χαρὲς, τρέξαν οἱ Ἄρπυιες τότες,
 κι ἄρπάξανε τίς κοπελλιές, στίς μαῦρες Ἑρινύες
 τίς φέραν καὶ τίς δώσανε, γιὰ νὰ τίς ἔχουν σκλάβες
 ἔτσι ἄς μ' ἀφάνιζαν οἱ θεοὶ οἱ ἀθάνατοι κ' ἐμένα, 80
 κι ἄς μὲ βαροῦσε ἡ Ἄρτεμη, πού τὸ Δυσσέα στοῦ νοῦ μου
 θεωρώντας, στοῦ Ἄδη τὰ φριχτὰ νὰ κατεβῶ λημέρια,
 καὶ μήτε ἀνθρώπου ταπεινοῦ ψυχὴ νὰ μὴ γλυκάνω.
 Ὅμως κ' ἐκεῖνο ὑποφερτό· μὲ κλάματα ὀλημέρα
 νὰ λυώνῃς κι ὅμως τὸ βραδὺ νὰ σὲ σκεπάζῃ ὁ ὕπνος,
 πού πέφτει στὰ ματόφυλλα, καὶ μονομιᾶς τὰ πάντα,
 καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ στὴ λησμοσύνη ρίχτει
 μὰ ἐμένα ὡς καὶ ὄνειρατα κακὰ μοῦ στέλνει ἢ μοῖρα.
 Καὶ πάλε ἐτούτη τὴ νυχτιὰ κάποιος στοῦ πλάγι μου εἶταν,
 πού τοῦμοιαζε σὰν πού εἶτανε μὲ τὸ στρατὸ σὰν κίνα,
 καὶ χαίρομουν, τὶ ἀληθινὸ, κι ὄχι ὄνειρο τὸ θάρρουν.» 90
 Αὐτὰ εἶπε, κ' ἡ χρυσόθρονη φάνη στὴ γῆς Αὐγούλα.
 Ἄγρικήσε τὸ θρηνοῦ της ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 καὶ συλλογιόταν κ' ἔλεγε στοῦ νοῦ του πὼς ἐκείνη
 τὸν ἔνοιωσε, καὶ πὼς σιμὰ στὴν κεφαλὴ του στάθη.
 Καὶ τὴ φλοκάτα ἄρπαζόντας καὶ τίς προβειές, πού μέσα
 κοιμότανε, τὰπίθωσε πᾶς σὲ θρονὶ τοῦ πύργου
 καὶ στὴν αὐλὴ τὸ βοδινὸ σὰν ἔθεσε τομάρι,

στοῦ Δία προσευκίθη με χέρια σηκωμένα·

*Πατέρα Δία, ἂ στέργετε στοῦν τόπο μου νὰ φτάσω
 ἀπὸ στεριὲς καὶ θάλασσες, κατόπι τόσα πάθια,
 ἀπ' ὄσους μέσα ἐκεῖ ξυπνοῦν, φωνὴ ἄς σηκώσῃ κάποιος, 100
 κι ἄλλο σημάδι ἄς μοῦ φανῇ ἀπ' ἔξωθε τοῦ Δία.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ συνάκουσε τὴν προσευκὴ τοῦ ὁ Δίας,
 κι ἀπὸ τὰ νέφια τὰψηλὰ τοῦ λαμπεροῦ τοῦ Ὀλύμπου,
 βρόντηξ' εὐτύς, καὶ χάρηκε ὁ μέγας Ὀδυσσέας.
 Κι ἀπὸ τὸ σπῖτι σήκωσε φωνὴ γυναίκα ἀλέστρα,
 πού ἐκεῖ σιμὰ βρισκόντουσαν τοῦ ἀφέντη της οἱ μύλοι,
 καὶ δώδεκα δουλεύανε γυναῖκες, νὰ τοιμάζουν
 κριθάλευρα, σιτάλευρα, μεδούλι τῶν ἀνθρώπων.
 Οἱ ἄλλες σὰν ἀπάλεσαν, κοιμήθηκαν· ἐκείνη
 ὄντας ἀδύναμη, ἄλεθε τὸ μύλο της ἀκόμα, 110
 μὰ ξάφνω στέκει, καὶ φωνὴ σηκώνει γιὰ σημάδι·

*Δία Πατέρα, τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων βασιλέα,
 τρανὴ βροντὴ ἀπ' τὸν οὐρανὸ τὸν κάταστρο μᾶς στέλνεις,
 μὲ δίχως σύννεφο· θεϊκὸ σημάδι σου μᾶς δείχνεις.
 Ὁ λόγος πού θὰ πῶ ἢ φτωχὴ, βόηθα νὰ μοῦβγῃ τώρα
 ἄς εἶναι πιά ἢ στερνὴ φορὰ πού κάθονται οἱ μνηστῆρες
 ἐδῶ, καὶ μὲ πασίχαρο γλεντίζουν φαγοπότι
 αὐτοῖ, πού μὲ τὴν κούραση τὰ γόνατα μοῦ κόψαν,
 σὰν ἄλεθα τάλεῦρι τους· ἄς φᾶνε τὸ στερνὸ τους.»

Καὶ χάρηκε τὸ μάντεμα καὶ τὴ βροντὴ τοῦ Δία 120
 ὁ Ὀδυσσέας, καὶ τὸ εἶδε πὼς θὰ γδικηθῇ τοὺς φταίστες.

Κ' οἱ ἄλλες δοῦλες στὰ λαμπρὰ τοῦ Ὀδυσσέα παλάτια
 μαζεύτηκαν, καὶ στὴ γωνιὰ πῆγαν φωτιὰ νάναψουν.
 Σηκώθη κι ὁ Τηλέμαχος, ὁ ἰσόθεος ὁ λεβέντης,
 καὶ ντύθηκε· τὸ κοφτερὸ σπαθὶ στοῦν ὄμο ζώνει,
 τὰ ὠραῖα δένει σάνταλα στὰ πόδια τὰ λαμπρὰ του,
 παίρνει κοντάρι δυνατὸ μὲ μύτη ἀκονισμένη
 καὶ στοῦ κατώφλι στάθηκε καὶ στὴν Εὐρύκλεια κρένει

*Κυροῦλα, πὼς τιμήσατε τὸν ξένο αὐτὸ στοῦ σπῖτι;
 ἢ δίχως στρωῶμα καὶ φαῖ καὶ δίχως ἔννοια μνήσκει; 130
 Τὶ τέτοια νὰ ἢ μαννοῦλα μου, μ' ὄλη τὴ γνώση πῶχει
 τοῦ πιὸ χειρότερου θνητοῦ κάθε τιμὴ τοῦ κάνει,
 καὶ τὸν καλύτερο ἀνθρώπο μὲ καταφρόνια διώχνει.»

Κ' ἡ φρόνιμη ἢ Εὐρύκλεια τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·

«Παιδάκι μου, τὸ φταιξιμο στὸν ἄφταιγο μὴ δίνης
κραιὶ καθόταν κ' ἔπινε ὅσο ἤθελε, μὰ πῆνα
δὲν εἶχε πιά νὰ φάῃ θροφή· τῆς τῶπε πὺν ρωτοῦσε.
Καὶ γιὰ ὕπνο καὶ γιὰ πλάγιασμα σὰν ἦρθε ἡ ὥρα, ἐκείνη
τὶς δοῦλες τότες πρόσταξε κλινάρι νὰ τοῦ στρώσουν,
μὰ αὐτός, σὰν κάποιος ἔρημος καὶ κακοπαθιασμένος,
δὲ δέχονταν σὲ στρώματα καὶ χρῶμα νὰ πλαγιάσῃ,
μόνε σὲ βοδοτόμαρο καὶ σὲ προβειῆς ἀρνιῶνε
μέσα στὸ πρόσωπο· κ' ἔμεις τοῦ ρίξαμε φλοκάτα.»

Αὐτὰ εἶπε, κὶ ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι,
ξεκίνησε μὲ δυὸ γοργὰ μαζὶ σκυλιά, καὶ πῆγε
στῶν ὁμορφόποδων Ἀχαιῶν τῆ συντυχιά νὰ κάτῃ.
Κ' ἡ Εὐρύκλεια, τοῦ Ὠπα γέννημα, τοῦ γιοῦ τοῦ Πεισινόρῃ
τὶς παρακόρες φώναξε, ἡ γοιὰ ἡ τιμημένη·

«Σαλέψτε ἔσεῖς, τὸ πάτωμα σκουπίστε καὶ ραντίστε,
καὶ στὰ καλόφτιαστα θρόνια ρίξτε χαλιὰ πορφύρα
κ' ἔσεῖς οἱ ἄλλες, τὰ πολλὰ τραπέζια σφουγγαρίστε,
κροντήρια καθαρίζετε καὶ δίκουπα ποτήρια·
στῆ βρύση τρέξτε οἱ ἄλλες σας νερὸ νὰ κουβαλήσετε
γιατ' οἱ μνηστήρες δὲν ἀργοῦν στὸ μέγαρο νὰ φτάσουν.
γλήγορα σμίγουν, καὶ γιορτῆ θενᾶχουνε μεγάλη.»

Εἶπε, κ' ἐκεῖνες πρόθυμα τὰ λόγια τῆς ἀκούσαν.
Εἵκοσι κόρες πῆγανε στ' ἀγχοῦ νεροῦ τῆ βρύση,
κ' οἱ ἄλλες μέσα δούλευαν μὲ τὰ πιδέξια χέρια.
Ἦρθαν κατόπι, μπήκανε καὶ τῶν Ἀχαιῶν οἱ δοῦλοι,
κ' ἔσκιζαν ἔυλα τεχνικά. Καὶ φτάνουν ἀπ' τῆ βρύση
κ' οἱ παρακόρες. Ἔφτασε κὶ ὁ Εὐμαιοσ στὸν πύργο
μὲ τρία, τὰ καλύτερα θρεφτάρια ἀπ' τὸ κοπάδι.
Τάφηκε αὐτὰ στοὺς ὁμορφους ἀνλόγυρους νὰ βόσκουν,
κ' ἐκεῖνος γλυκομίλησε στὸν Ὀδυσσεά κ' εἶπε·

«Σὲ καλοβλέπουν ἀραγες, καλέ μου ξένε, τώρα,
ἢ ἀκόμα σὲ καταφρονοῦν στὰ μέγαρα, σὰν πρῶτα;»

Καὶ γύρισε ὁ πολύβουλος Δυσσέας καὶ τοῦ κρένει
«Στοὺς θεοὺς νὰ τὴν πλερώσουνε τὴν ἀδικιά τους, φίλε,
αὐτοί, πὺν σ' ἄλλου σπιτικὸ παράνομα ἀσεβοῦνε
μὲ τὰ ἔργα αὐτὰ τους, κ' ἡ ντροπὴ ποῦθε ἀρχινάει δὲν ἔξερουν.»

Αὐτὰ λαλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους.
Ὡς τόσο κὶ ὁ χοιροβοσκὸς Μελάνθιος ἦρθε τότες

μὲ δυὸ βοσκούς, καὶ φέρνανε τὰ διαλεχτά τους γίδια,
πὺν σ' ὄλες τὶς γιδοκοπές γιὰ τοὺς μνηστήρες τὰ εἶχε.
Κάτω ἀπὸ τῆ βουητερῆ τὴν αἶθουσα τὰ δένει,
καὶ τοῦ Ὀδυσσεά πειραχτικά λαλώντας συντυχαίνει·

«Ἀκόμα ἐδῶ θὰ κάθῃσαι καὶ θὰ μᾶς βασανίζῃς.
ὦ ξένε, διακονεῦοντας, καὶ δὲ θὰ μᾶς ἀφήσῃς;
θαρρῶ, δὲ χωριζόμεστε πιά τώρα, δίχως πρῶτα
νὰ φῶς καὶ μερικὲς γροθιές, τ' εἶσαι κακὸς ζητιάνος.
Ἔχουνε κὶ ἄλλα οἱ Ἀχαιοὶ γιὰ σένανε τραπέζια.»

Δὲ μίλησε ὁ πολύβουλος Δυσσέας, μόν' σωπώντας
τὴν κεφαλὴ του κούνησε, κ' εἶχε κακὸ στὸ νοῦ του.

Καὶ τρίτος ὁ πρωτοβοσκὸς Φιλοίτιος τότες ἦρθε,
στέργα δαμάλα φέρνοντας καὶ γίδια στοὺς μνηστήρες.
Ἄπ' τῆ στεριά τὰ φέρανε περάτες, πὺν κὶ ἀνθρώπους
ποκεῖθε πάντα προβοδοῦν σὰν ἔρθουν καὶ ζητήσουν.

Στῆ βουητερῆ τὴν αἶθουσα σὰν ἔδεδεσ ἀποκάτω,
πῆγε κὶ αὐτὸς καὶ στάθηκε στὸν Εὐμαιο μπρός, καὶ ρῶτα·

«Χοιροβοσκέ, ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ ξένος πὺν μᾶς ἦρθε
μὲς στὸ παλάτι; Κὶ ἀπὸ ποιούς παινιέται πὺν γεννήθη;
ποιὰ ἴναι ἡ γενιά του, κὶ ἀπὸ ποιὰ ξεκίνησε πατρίδα;
ὁ δύσμοιρος· καὶ φαίνεται σὰ βασιλέας στὴν ὄψῃ.

Ὅμως κακὸ τοὺς φέρνουνε οἱ θεοὶ τοὺς πλανεμένους,
μιάς καὶ τοὺς κλώσουνε συφορά, κὶ ἄς εἶναι βασιλιάδες.»

Εἶπε, καὶ τὸν ἐζύγωσε, καὶ τοῦσφιξε τὸ χέρι,
καὶ φώναξέ του, κ' εἶπε του μὲ λόγια φτερωμένα·

«Γειά σου, πατέρα ξένε μου, καλὲς νὰ σοῦρθουν μέρες
κᾶν ὕστερα. Τώρα σὲ τρῶν περίσσια πάθια ἀκόμα.
Ἄπὸ τὸ Δία πὺν σκληρὸς ἄλλος θεὸς δὲν εἶναι.
Γιὰ ἄντρες πὺν ἐκεῖνος γέννησε, σπλαχνιὰ καμιὰ δὲ νοιώθει.
μόνε σὲ φοβερὰ δεινὰ καὶ βάσανα τοὺς ρίχτει.

Ἰδρωσα ἐγὼ θωρώντας σε, τὰ μάτια μου δακρύσαν,
μὲ τοῦ Δυσσεά τῆ θύμησῃ, γιατί θαρρῶ κ' ἐκεῖνος
μὲ τέτοια κουρελόπανα μέσα στὸν κόσμον τρέχει,
ἂν εἶναι ἀκόμα ζωντανός, καὶ τοῦ ἡλιου φῶς ἂ βλέπῃ.
Κὶ ἂν πέθανε, καὶ βρίσκεται στὸν Ἄδῃ, ἀλλοίμονό μου,
πὺν τὸν παράξιο μου ἔχασα τὸν Ὀδυσσεά, πὺν μ' εἶχε
κρῶτο στὰ βόδια ἀπὸ μωρὸ στῆ γῆς τῶν Κεφαλλήνων.
Γενῆκαν τώρα ἀριθμητά, κὶ ἄλλος βοσκὸς δὲ στάθῃ

δαμάλες πλατυκούτελες περισσότερες νὰ δεῖξῃ.
 Τώρα σὲ ξένες προσταγὰς θροφή τις παραθέτω
 ἀνθρώπων πού τοῦ σπιτικοῦ δὲ σέβονται τάγορι,
 μηδὲ τρομάζουν τῶν θεῶν τὴν τιμωρία, μόν' θέλουν
 νὰ μοιραστοῦνε τὰ καλὰ τοῦ πλανημένου ρήγα.
 Ὡς τόσο, μέσα μου συχνὰ τὸ μεταγέρνει ὁ νοῦς μου,
 κακὸ ἂν δὲν εἶναι, ἐνόσφ ὁ γιὸς ὑπάρχει, ἄλλοῦ νὰ φύγω,
 κοντὰ σὲ ξένους μένοντας μαζί με τίς δαμάλες·
 μὰ ἀκόμα πιὸ χειρότερο νὰ κάθουμαι, καὶ ξένων 220
 θνητῶν φυλάγοντας ἐδῶ σφαχτὰ νὰ τυραννιέμαι.
 Ἄπο καιρὸ θὰ πρόσφευγα σ' ἄλλου μεγάλου ρήγα
 παλάτι, τ' εἶναι ἀβάσταχτα τὰ τωρινὰ δεινά μου.
 Μὰ ἀκόμα συλλογιέμαι τον τὸ δύστυχο, ἴσως κ' ἔρθῃ
 ξάφνω ἀπὸ κάπου, καὶ μεμιάς σκορπίση τοὺς μνηστήρες.»

Τότε ὁ Δυσσέας ὁ τριξυπνος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
 «Βοσκέ, πού μήτε ἀσύστατος μήτε κακὸς δὲ μοιάζεις,
 βλέπω κ' ἐγὼ τὰ φρένα σου πὼς τὰ φωτίζει ἡ γνώση,
 κι ὄρκο σου κάνω φοβερό, σ' ἐκεῖνο πού σοῦ κρένω·
 ὁ Δίας νᾶναι μάρτυρας, τὸ ξενικὸ τραπέζι, 230
 κ' ἐτούτη ἡ στία τοῦ θεόλαμπρου Δυσσέα πού με δέχτη,
 ἀκόμα ἐδῶ θενά ἴσαι ἐσύ, καὶ θὰ γυρίσῃ ἐκεῖνος·
 καὶ με τὰ μάτια σου θὰ δῆς, ἂν θέλῃς, τοὺς μνηστήρες,
 πού τώρα ἐδῶ σᾶς τυραννοῦν, νὰ πέφτουν σκοτωμένοι.»

Καὶ τότες τοῦ ἀπαντάει καὶ λέει ὁ πρῶτος τῶ βουκόλων·
 «Μακάρι αὐτὰ τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς νὰ τὰ τελοῦσε, ὦ ξένη,
 καὶ θάβλεπες τὴ δύναμη τὰ χέρια ἐδαῦτα κρύβουν.»

Παρόμοια σ' ὄλους τοὺς θεοὺς κι ὁ Εὐμαιὸς παρακάλεε,
 νὰ φέρουνε στὸ σπίτι του τὸ γνωστικὸ Ὀδυσσέα.

Αὐτὰ λαλοῦσαν κ' ἔλεγαν ἐκεῖνοι ἀνάμεσό τους· 240
 ὡς τόσο τοῦ Τηλέμαχου τοιμάζαν οἱ μνηστήρες
 τὸ τέλος καὶ τὴ μοῖρα του. Ὅμως ζερβά τους φάνη
 ἀψηλοπέταχτος αὐτὸς κρατώντας περιστέρα.

Καὶ τότε ὁ Ἀμφίνομος αὐτὰ ξαγόρειπέ τους κ' εἶπε·
 «Δὲ θὰ μᾶς ἔθῃγῃ τυχερὸς αὐτὸς, καλοί μου φίλοι,
 ὁ φόνος τοῦ Τηλέμαχου. Τὸ δεῖπνο ὡς τόσο ἄς δοῦμε.»

Αὐτὰ ἔλεγε ὁ Ἀμφίνομος, κι ἀρέσανε στοὺς ἄλλους.
 Καὶ μπαίνοντας στὰ μέγαρα τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα,
 ἐπάνω σ' ἔδρες καὶ θρονιά τις χλαῖνες ἀπιθῶσαν,

κ' ἔσφαξαν πρόβατα τρανά, καλοθρεμμένα γίδια, 250
 θρεφτάρια χοίρους καὶ παχὺ δαμάλι ἀπ' τὸ κοπάδι.
 Κι ἀφοῦ τὰ σπλάχνα ψήσανε τὰ μοίρασαν, καὶ τότες
 ἀνακατέψανε κρασί μες σ' ὄλα τὰ κροντήρια.
 Ὁ χοιροτρόφος ἔδινε παντοῦθε τὰ ποτήρια,
 ψωμί τοὺς ἔφερνε ὁ καλὸς πρωτοβοσκὸς Φιλοίτιος
 με τὰ ποτήρια τὰ ὄμορφα, κι ὁ Μελανθέας κερνοῦσε.
 Κι αὐτοὶ ἄπλωναν τὰ χέρια τους στὰ καλοφάγια ὀμπρός τους.

Μὲ πονηριὰ ὁ Τηλέμαχος τὸν Ὀδυσσέα καθίζει
 στὸ στέριο μέγαρο, σιμὰ στὸ λίθινο κατώφλι,
 καὶ τοῦβαλε κοινὸ σακνὶ καὶ φτωχικὸ τραπέζι·
 σπλάχνα τοῦ δίνει μερτικὸ, καὶ με χρυσὸ ποτήρι 260
 κερνώντας τον, τοῦ μίλησε, κι αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ εἶπε·

«Κάθου ἐσὺ τώρα ἐδῶ, κρασί νὰ πίνῃς με τοὺς ἄλλους,
 κι ἀπ' τῶ μνηστήρων τίς βροσιές καὶ τοὺς δαρμούς ἀπὸς μου
 θὰ σὲ φυλάξω, τί κοινὸ δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ σπίτι,
 μόν' εἶναι τοῦ Ὀδυσσέα, κι αὐτὸς γιὰ μένα τῶχει χτήμα.
 Κ' ἐσεῖς, κρατιέστε ἀπὸ βροσιές καὶ χτυπημούς, μνηστήρες,
 σὲ ξαφνικὰ μὴν ἔρθουμε μαλώματα κι ἀμάχες.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ δαγκάνοντας τάχειλι οἱ ἄντρες ὄλοι,
 θαμάζαν τοῦ Τηλέμαχου τὰ ξέθαορα τὰ λόγια.
 Κι ὁ Ἀντίνοσ, τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς χόλωσε τότες κ' εἶπε· 270

«Ἄν κι ὁ Τηλέμαχος πικρὰ μᾶς εἶπε λόγια, ὦ φίλοι,
 ἄς τὰ δεχτοῦμε μᾶς μιλάει με σοβαρὴ φοβέρα.
 Ὁ Δίας δὲν τῶθελε· εἰδεμὴ, στὰ μέγαρά του μέσα
 θὰ τὸν σωπαίναμε, κι αὐτὸς ἄς ζήταε νὰ στριγγιλίξῃ.»

Αὐτὰ ὁ Ἀντίνοσ ἔλεγε, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος.
 Καὶ τῶν θεῶν τὴν ἱερὴ κατοβοδιὰ ἀπ' τὴ χώρα
 κήρυκες φέρναν στὸ ἴσπερὸ τοῦ Ἀπόλλωνα τὸ δάσος
 πού πλήθη μακρομάλληδων Ἀχαιῶνε συναχτήκαν.

Καὶ σάνε ψῆσαν κ' ἔβγαλαν τὰπόξωθε κοψίδια,
 τὰ μοίρασαν, κι ἀρχίσανε τὰρχοντικὸ τραπέζι. 280
 Καὶ τοῦ Δυσσέα βάλανε μερίδα οἱ δοῦλοι τότες
 ὅση κ' ἐκεῖνοι πέρνανε, καθὼς παράγγελε τους
 ὁ πολυγαπημένος γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.

Μὰ ἡ Ἀθηναῖα δὲν ἄφηνε τοὺς θεότολμους μνηστήρες
 νὰ παύουν τὴν κακολογίαν, γιὰ νὰ πηγαίνη ὁ πόνος
 λαθύτερα μες στὴν καρδιὰ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσέα.

Κι ἀνάμεσό τους βρίσκονταν ἀδικογνώστης ἄντρας,
 πού τῶνομά του Χτήσιππος, καί κατοικιά του ἡ Σάμη
 στά πλούτια του τὰρίθμητα πιστεύοντας, ζητοῦσε
 τοῦ Ὀδυσσέα τὴ σύγκληνη, τοῦ ξενοπλανημένου.

290

Ἐκεῖνος στοὺς ἀγέρωχους μνηστήρες τότε εἶπε·
 «Ἀκούστε με τὸ τί θὰ πῶ, ὦ θεότολμοι μνηστήρες·
 καλὴ μερίδα δόθηκε, σὰν πούπρεπε, τοῦ ξένου·
 σωστὸ δὲν εἶτανε μαθὲς τὸ δίκιο νὰ στεροῦνται
 οἱ ξένοι τοῦ Τηλέμαχου πού ἐδῶ νὰ ἐρθοῦν τυχαίνει.
 Μὰ ἄς τὸν φιλέσω πιά κ' ἐγώ, καί πάλε αὐτὸς τὸ δῶρο
 τὸ δίνει τῆς λουτραρίσσης, ἢ καμιάς ἄλλης δούλας,
 ἀπ' ὅσες μέσα βρίσκονται στοῦ Ὀδυσσέα τοὺς πύργους.»

Εἶπε, καί πόδι βοδινοῦ τραβάει ἀπ' τὸ πανέρι,
 καί τὸ πετάει ἀπάνω του. Μὰ ξέφυγε ὁ Δυσσεάς
 γυρνώντας τὸ κεφάλι του, καί μέσα του μὲ πίκρα
 γελώντας· καί τὸ κόκκαλο στὸ στέριον τοῖχο πέφτει.
 Τότες μ' ὄργη ὁ Τηλέμαχος τοῦ Χτήσιππου φωνάζει

300

«Καλὰ σοῦ βγήκε, ὦ Χτήσιππε, κι ἄς τὸ χαρῆ ἢ ψυχὴ σου.

Τὸν ξένο δὲν τὸν βάρεσες, τί ὁ ἴδιος του φυλάκτη·
 ἄλλιῶς, τὰ στήθια σου ἄνοιγα μὲ κοφτερὸ κοντάρι.
 Τότε ὁ πατέρας σου ταφὴ θὰ τοίμαζε ἀντὶς γάμο
 δῶ μέσα καί γι' αὐτὸ ἀσκημιές κανέναν μὲς στὸ σπίτι
 ἄς μὴ μοῦ κἀνη· τώρα πιά νοιώθω, καί ξέρω ποιό 'ναι
 καλὸ στὸν κόσμον, ποιό κακό, τί πιά μωρὸ δὲν εἶμαι.
 Καθόμαστε καί βλέπουμε νὰ σφάζονται τὰρνια μας,
 καί τὸ κρασί νὰ πίνεται, καί τὸ ψωμί νὰ φεύγη·
 τί δύσκολό 'ναι τοὺς πολλοὺς νὰ τοὺς μποδιῆξῃ ὁ ἕνας.
 Ὅμως καιρὸς πιά τὸ ἄδικο κ' ἡ ὄχρητα νὰ πάσῃ.

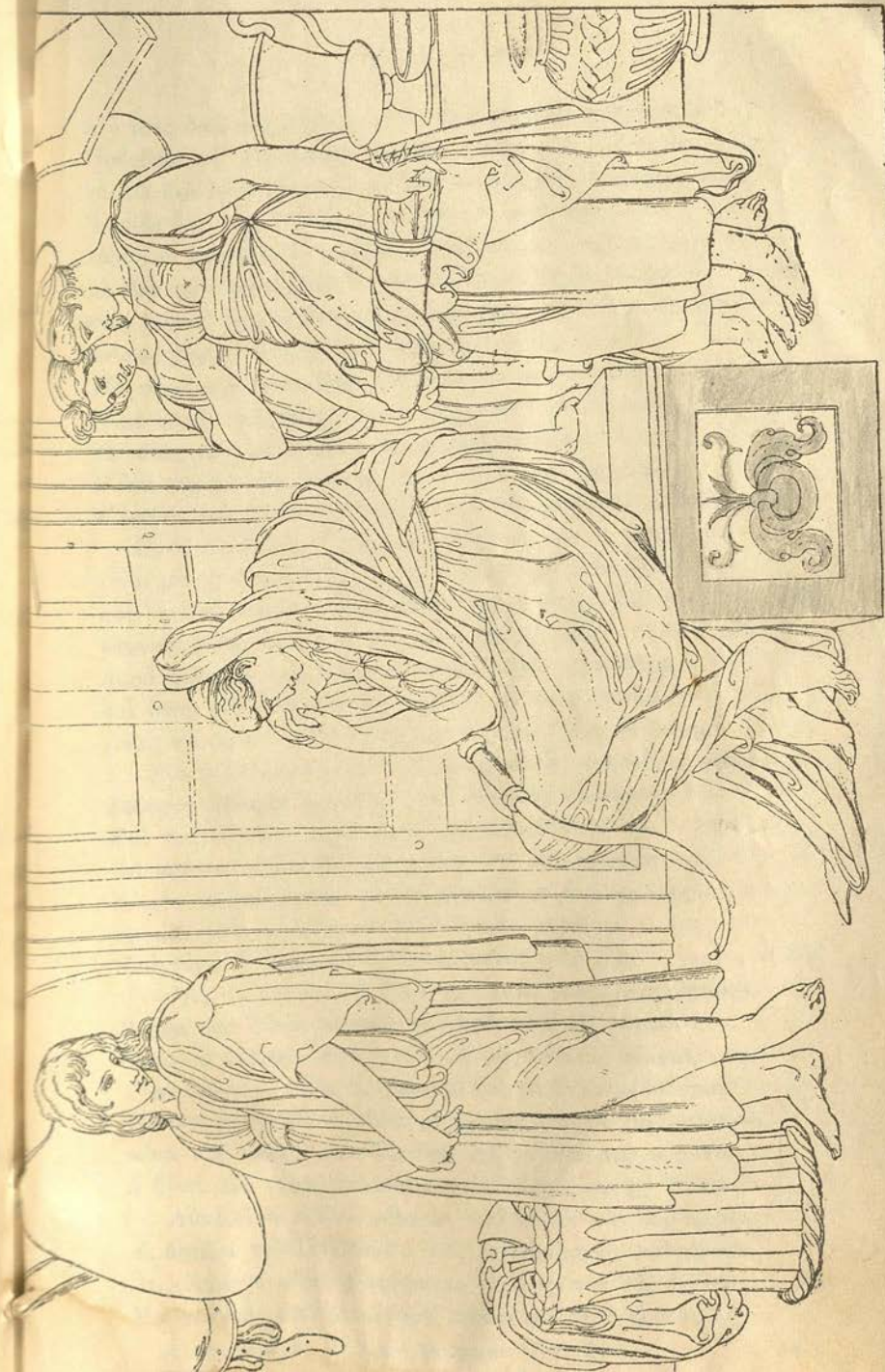
310

Κι ἂν νὰ μὲ θανατώσετε μὲ τὸ σπαθὶ ποθῆτε,
 καλύτερα ἐγὼ τῶθελα, κι ἄς μ' ἐπαιρνεν ὁ Χάρος,
 παρὰ νὰ βλέπω ἀδιάκοπα τέτοια ἔργα ντροπιασμένα,
 τοὺς ξένους μας νὰ βρίζουνε, μὰ καί τίς παρακὸρες
 ἀδιάντροπα νὰ σέρνουνε μὲς στὰ λαμπρὰ παλάτια.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι σάπλασαν κι ἀμίλητοι ἀπομείναν·
 καί τότες τοῦ Δαμάστορα ὁ Ἀγέλαος τοὺς εἶπε·

320

«Λόγος σωστὸς σὰν εἰπωθῆ, δὲν πρέπει ἔμεῖς, ὦ φίλοι,
 ἐνάντια νὰ πηγαίνομε μὲ λόγια θυμωμένα.
 Τὸν ξένο μὴν πειράζετε, μήτε κανέναν ἄλλον

ἀπὸ τοὺς δούλους ποῦναι ἐδῶ στοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά.
 Ποθοῦσα τοῦ Τηλέμαχου καὶ τῆς καλῆς του μάννας
 νὰ πῶ ἓνα λόγο φιλικό, νὰ τὸν δεχτοῦνε ἃ στέργουν.
 Ἐλπίδα ὅση σᾶς ἔμνησκε στὰ βάθια τῆς ψυχῆς σας,
 νᾶρθη ὁ Δυσσεάς ὁ τρίξυπνος στὸ σπιτικό του πάλε,
 μὲ δίκιο τὸν προσμένατε, καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους 330
 στὸν πύργο τοὺς κρατούσατε, ποῦ εἶταν καὶ πιὸ συμφέρο,
 ἀνίσως γύριζε ἄξαφνα στὸ σπίτι του ὁ Δυσσεάς.
 Μὰ τώρα πιά ὀλοφάνερο πὼς δὲ θὰ μᾶς γυρίση.
 Ἄμε λοιπὸ στή μάννα σου, συμβούλεψέ την τώρα,
 νὰ πάρη τὸν καλύτερο, καὶ πιώτερα ὅποιον δίνει,
 κ' ἐσὺ γιὰ νὰ τὰ χαίρῃσαι τὰ πατρικά σου πλοῦτια,
 κ' ἐκείνη τοῦ ἄλλου της τοῦ ἀντροῦς τὸ σπίτι νὰ κοιτάζη.»

Κι ὁ γνωστικός Τηλέμαχος γύρισε τότες κ' εἶπε
 «Ναὶ μὰ τὸ Δία, Ἄγέλαε, καὶ μὰ τὰ πᾶθια ἐκείνου
 ποῦ ἀπὸ τὸ Θιάκι μακριὰ πλανιέται γιὰ καὶ χάθη, 340
 νάργοπορήσω δὲ ζητῶ τὸ γάμο τῆς μητέρας,
 παρὰ ὅλο τὴν παρακινῶ νὰ πάρη αὐτὸν ποῦ θέλει,
 καὶ δίνω δῶρα ἀρίθμητα. Ὅμως νὰ τὴνὲ βγάλω
 χωρὶς νὰ θέλῃ ντρέπομαι, κι ὁ θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ.»

Εἶπ' ὁ Τηλέμαχος κ' ἡ θεὰ μὲς στοὺς μνηστῆρες γέλοια
 ἄσβυστα σήκωσε, κι ὁ νοῦς τοῦ καθενὸς σκοτίστη.
 Καὶ τώρα αὐτοὶ μὲ ἀπόξενα γελοῦσανε σαγόνια,
 καὶ κρέατα αἱματόβρεχτα μασοῦσανε καὶ τρῶγαν
 δάκρια τὰ μάτια τους πολλὰ γεμίζαν, κ' ἡ ψυχὴ τους
 προμάντεμα μυρολογιοῦ τοὺς ἔφερνε μεγάλου.
 Καὶ τότες ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος τοὺς εἶπε: 350

«Ἄχ, τί μεγάλο, ὦ δύστηχοι, κακὸ μαθὲς σᾶς βρίσκει
 Νύχτα σᾶς ζώνει κεφαλή καὶ πρόσωπο καὶ γόνα
 ἄναψ' ὁ θρῆνος, βρέχονται τὰ μάγουλα μὲ δάκρια,
 κ' οἱ τοῖχοι μ' αἷμα βρέχονται καὶ τὰ ὄρια μεσοδόκια
 γέμισαν πρόθυρα κι αὐλὲς μὲ ἴσκιους νεκρῶν ποῦ τρέχουν
 μέσα στὰ σκότη, στὸ Ἐρεβος καὶ χάθηκε στὰ οὐράνια
 ὁ ἥλιος καὶ γύρω ἀπλώθηκε στὸν κόσμον αὐτῆς ἀντάρρα.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὅλοι γέλασαν ἐκείνοι ἀπ' τὴν καρδιά τους.
 Κι ἀρχίζει τοῦ Πολύβου ὁ γιὸς ὁ Εὐρύμαχος, καὶ κρῆνει

«Χαμένα τάχει ὁ νύφερος ὁ ξένος ποῦ μᾶς ἦρθε. 360
 Μὰ γλήγορα ἀπ' τὰ μέγαρα στείλτε τον ἔξω, ὦ νέοι,

στην ἀγορὰ νὰ κατεβῆ, τί ἐδῶ τῆ νύχτα βλέπει.»

Κι ὁ θεόμορφος Θεοκλύμενος τοῦ ἀπολογήθη κ' εἶπε·
«Εὐρύμαχε, ὀδηγούς ἐσὺ δὲ θέλω νὰ μοῦ φέρῃς·
ἔχω καὶ μάτια ἐγώ, κι αὐτιά, κ' ἔχω τὰ δυό μου πόδια
καὶ γνώση εἶναι στὰ στήθια μου γερῆ κι ὠριμασμένη.
Μ' αὐτὰ θὰ πάω, γιὰτι κακὸ νὰ σᾶς ζυγώνη νοιώθω,
ποῦ οὐτ' ἓνας δὲ θὰ δυνηθῆ μνηστήρας νὰ ξεφύγῃ,
ἀπ' ὅσους μὲς στὰ μέγαρα τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεᾶ
τοὺς ἄντρες βρίζουν, καὶ φριχτὲς σοφίζονται ἀνομίες.»

Εἶπε, κι ἀπ' τὰ καλόφτιαστα παλάτια βγῆκε ἐκεῖνος,
καὶ τράβηξε στοῦ Πείραιου, ποῦ καλοδέκτηκὲ τον,
Κ' ἓνας τὸν ἄλλον ὅλοι τους κοιτώντας οἱ μνηστήρες,
κεντοῦσαν τὸν Τηλέμαχο, τοὺς ξένους περγελώντας.

Κι αὐτὰ κάποιος ἀγέπωχος γύρισε κ' εἶπε νέος·
«Τηλέμαχε, ἄλλος σὺν κ' ἐσὲ κακόξενος δὲν εἶναι.
Κοίταξ' αὐτὸν τὸ βρώμικο τὸν κοσμογυριστὴ σου,
ποῦ ὅλο πεινάει κι ὅλο διψάει, καὶ μήτ' ἀπὸ ἔργα ξέρει,
μήτ' ἀπὸ μάχες ἔμαθε βάρος τῆς γῆς ἀλήθεια.

Ἄλλος σηκώθη πάλε ἐδῶ τὸ μάντη νὰ σοῦ κάμῃ.
Μὰ ἐμέν' ἀκούγοντας, πολὺ περσότερο κερδίζεις·
μὲς σὲ καλὸ ἄς τοὺς ρίζουμε πολύσκαρμο καράβι,
στῆ Σικελία γιὰ νὰ σταλθοῦν, καλὴ τιμὴ νὰ πιάσης.»

Αὐτὰ οἱ μνηστήρες λέγανε, μὰ ἀδιαφοροῦσ' ἐκεῖνος,
καὶ τὸν πατέρα του ἄφωνος τηροῦσε, καρτερώντας
πότε θὰ πέση ἡ χέρα του στοὺς ἄτιμους μνηστήρες.

Κ' ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου ἡ θυγατέρα,
ἀντίκρυ τους σὺν ἔστησε τὸ λαμπερὸ θρονί της,
ὅτι ὁ καθένας ἔλεγε στὰ μέγαρα ἀγοικοῦσε,
μὲ γέλοια καθὼς τοίμαζαν τὸ γέμα τους ἐκεῖνοι,
τὸ πλούσιο τὸ χαρούμενο, μὲ τὰ πολλὰ σφαχτὰ του.
Μὰ ἄλλο τραπέζι πιὸ ἄχαρο δὲ γίνῃ, σὺν τὸ δειπνο
ποῦ ἔμελλε γλήγορα ἡ θεὰ κι ὁ μέγας Ὀδυσσεᾶς
νὰ τοὺς ἀπλώσῃ· γιὰτι αὐτοὶ πρωτόκαμαν τὸ κριμα.

ΡΑΨΩΔΙΑ Φ.

Τότες στὸ νοῦ τῆς ἔβαλε ἡ θεὰ ἡ γαλανομάτα
τῆς Πηνελόπης, τῆς καλῆς τοῦ Ἰκάρου θυγατέρας,

τόξο καὶ σίδηρα σταχτιά νὰ βάλῃ στοὺς μνηστήρες
ἀγώνα καὶ σφαγῆς ἀρχὴ μὲς στοῦ Ὀδυσσεᾶ τοὺς πύργους.
Τῆ σκάλα τοῦ θαλάμου της τὴν ἀψηλὴ κατέβη,
πῆρε ὦριο γυριστὸ κλειδί στὸ μαλακὸ της χέρι,
χαλκένιο καὶ μὲ φιλντισὶ χερουλί ταιριασμένο.
Ὡς τὸ στερνὸ τὸ θάλαμο πηγαίνει μὲ τίς βάγιες,
ποῦ κοίτουσαν οἱ θησαυροὶ τοῦ βασιλέα κρυμμένοι,
χαλκός, χρυσάφι, σίδηρο περὶτεχνα ἐργασμένο.

Εἶχε καὶ πισοτέντωτο δοξάρι καὶ φαρέτρα,
ποῦ μέσα της εἶταν πολλὲς στεναχτερὲς σαγιττές.
Ἀπὸ τῆ Λακεδαίμονα τᾶχε ὁ Δυσσεᾶς φερμένα,
τοῦ ὁμοιόθεου τοῦ Ἴφιτου, γόνου τοῦ Εὐρύτου δῶρα.
Στοῦ Ὁρσίλοχου ἀνταμώθηκαν τοῦ ἀντρείου στῆ Μεσσήνη.
σὺν πῆγε ὁ Ὀδυσσεᾶς ἐκεῖ γιὰ χρέος ποῦ ὄλ' ἡ χώρα
τοῦ χρώσταγε· τί πρόβατα τρακόσα ἀπὸ τὸ Θιάκι
μὲ τοὺς βοσκούς ἀρπάξανε καὶ φύγαν Μεσσηνῖτες
μὲ πλεούμενα πολύσκαρμα· καὶ μακρινὸ ταξίδι
πῆγε ὁ Δυσσεᾶς ζητώντας τα, μικρὸς πολὺ κι ἂν εἶταν.

Τὶ ὁ κύρης του τὸν ἔστειλε καὶ τοῦ Θιακιοῦ οἱ γερόντοι
Καὶ πάλε ὁ Ἴφιτος ἐκεῖ φοράδες δώδεκα ἤθε
νὰ βρῆ χαμένες, ποῦ γερὰ βυζάνανε μουλάρια·
αὐτὲς δὰ ποῦ τοῦ γίνανε χάρος καὶ μαύρη μοῖρα,
κατόπι, στὸν ἀντρείοψυχο τοῦ Δία τὸ γιὸ σὺν ἤθε,
τὸν Ἡρακλῆ, τὸ γνωριστὴ κάθε ἔργου φημισμένου,
ποῦ ὁ ἄνομος στὸ σπίτι του τὸν ἔσφαξε, ἂν καὶ ξένο,
καὶ μήτε θεὸ δὲ ντράπηκε, καὶ μήτε τὸ τραπέζι
ποῦ τότες τοῦ παράθεσε· μόνε κ' ἐκεῖνον σφάζει,
καὶ τίς βαριόνυχες κρατάει φοράδες στὸ παλάτι.

Αὐτὲς ζητώντας ὁ Ἴφιτος, τὸν Ὀδυσσεᾶ ἀνταμώνει,
καὶ τὸ δοξάρι τοῦδωσε, ποῦ ὁ Εὐρύτος ὁ μέγας
κρατοῦσε μιὰ φορὰ, μὰ πρὶν πεθάνῃ τᾶχε ἀφήσει
τοῦ γιοῦ του στὰ παλάτια του. Καὶ τότε ὁ Ὀδυσσεᾶς
τοῦδωκε κοφτερὸ σπαθὶ καὶ δυνατὸ κοντάρι,
ἀρχὴ φίλιας γκαρδιακῆς· μὰ οἱ δυὸ δὲ γνωριστῆκαν
καὶ σὲ τραπέζι, γιὰτι ὁ γιὸς τοῦ Διὸς εἶχε σκοτώσει
τὸν Ἴφιτο τὸ θεόμοιαστο, ποῦ τοῦδωκε τὸ τόξο.
Στὸν πόλεμο σὺν ἔβγαινε μὲ πλοῖο ὁ Ὀδυσσεᾶς,
τᾶφηνε σπίτι, θύμημα τοῦ ἀγαπητοῦ του φίλου,

καὶ μόνο στήν πατρίδα του κρατοῦσε ἐκεῖνο τὸ πλο.

Σάν ἔφτασε στὸ θάλαμο ἡ τρισεύγενη γυναίκα,
καὶ στὸ κατώφλι ἀνέβηκε τὸ δρένιο, πού τεχνίτης
τόχε σκαλίσει ξυλουργός, καὶ τὸ ἴσιωσε μὲ στάφιη,
καὶ παραστάτες ἔστησε, κ' ἔβαλε ὠραίες θύρες,
ἀμέσως τότες τὸ λουρι ξελύνει ἀπ' τὴν κρικέλλα,
χώνει ἴσια μέσα τὸ κλειδί, τοὺς σύρτες βρίσκει ἀντίκρου,
τοὺς σπρώχνει, καὶ καθὼς βογγαίει μὲς στὸ λιβάδι ταῦρος
πού βόσκει, ὅμοια βόγγησαν κ' οἱ θύρες οἱ πανώριες,
μὲ τοῦ κλειδιοῦ τὸ βάρεμα, κι ἀνοίξανε ὀμπροστά της.
Ἀνέβηκε στὸ πάτωμα μὲ τὰ πολλὰ τάρμαρια,
καὶ μέσα μὲ τίς φορσές τίς μοσκομυρισμένες
κι ἀπλώνοντας τὸ χέρι της, ξεκρέμασε τὸ τόξο
μὲ τὸ θηκάρι, πού λαμπρὸ παντοῦθε φεγγοβόλα.
Καθίζει, καὶ περίλυπη στὰ γόνατα τὸ παίρνει,
βγάζει τὸ τόξο, κι ἀρχινάει τὸ κλάμα βλέποντάς το.
Καὶ σάνε καλοχόρτασε τὰ δάκρια καὶ τὸ θρηῖνο,
ξεκίνησε στὸ μέγαρο πρὸς τοὺς λαμπροὺς μνηστῆρες,
κ' ἦρθε τὸ πισοτέντωτο κρατώντας τὸ δοξάρι,
καὶ τὴ φαρέτρα μὲ πολλὲς στεναχτερὲς σαγιτίτες.
Φέρναν κ' οἱ παρακόρες τῆς κασέλα γεμισμένη
μὲ σίδερο καὶ μὲ χαλκό, τὰ σύνεργα τοῦ ἀφέντη.
Κ' ἡ ζουλεμένη ἀρχόντισσα σάν πῆγε στοὺς μνηστῆρες,
σιμὰ στὸ στῦλο στάθηκε τῆς δουλεμένης στέγης,
σηκώνοντας στήν ὄψη της τὸ λιόλαμπρο φακιόλι,
[μὲ τίς παραστεκόμενες δεξιὰ κι ἀριστερά της].

καὶ στοὺς μνηστῆρες μίλησε, κι αὐτὰ τοὺς εἶπε τότες:

«Ἀκούστε με, ὦ θεότολμοι μνηστῆρες, πού σ' ἐτοῦτον
τὸν πύργο πέσατε ὅλοι σας, νὰ πίνετε, νὰ τρώτε,
ὅσον καιρὸ ὁ ἀφέντης μου στήν ξενιτειά γυρίζει,
καὶ πρόφαση καλύτερη δὲ δύνεστε νὰ βρῆτε,
μόν' πὼς ἐμένα νάχετε γυναίκα λαχταράτε.
Μὰ ἐλάτε, παληκάκια μου, καὶ νά, βραβεῖο ὀμπρός σας.
Τὸ μέγα τόξο θέτω σας τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεά,
κ' ἐκεῖνον πού εὐκολώτερα στὰ χέρια τὸ τεντώσω,
κι ἄξινα δώδεκα μὲ μιὰ σαῖττα του περάσω,
θάκολουθήσω ἀφήνοντας τὸν πύργο αὐτόνε, πού ἦρθα
νιόπαντρη ἐγὼ, καὶ βρῆκα τὸν ὄριο καὶ βιδὸς γεμάτο,

50

60

70

πού πάντα θὰ θυμᾶμαι τον καὶ μέσα στὸνειρό μου.»

Αὐτὰ σάν εἶπε, πρόσταξε τὸν ἄξιο χοιροτρόφο
τὸ τόξο καὶ τὰ σίδερα νὰ θέσῃ στοὺς μνηστῆρες.
Δάκρυσε ὁ Εὐμαιος, τὰ ἴπιασε, καὶ χάμου ἀράδιασέ τα.
Θρηνοῦσε κι ὁ βοδοβοσκὸς ἄλλου, καθὼς τὸ τόξο
τ' ἀφέντη του εἶδε. Φώναξε ὁ Ἀντίνοσ τότες κ' εἶπε:

«Κλούβιοι χωριάτες, πού ἔχετε στὸ σήμερα μονάχα
τὸ νοῦ σας μωρὲ δύστηχοι, τί κάθεστε καὶ κλαῖτε,
καὶ τὴ γυναίκα ἀγγίζετε κατάβαθα στὰ σπλάχνα,
πού αὐτὴ καὶ μόνη της πονεῖ γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ ἀντρός της.
Ἦσυχα τρώτε αὐτοῦ, εἰδεμὴ βγῆτε ὄξω γιὰ νὰ κλάψτε,
τὸ τόξο αὐτὸ γιὰ φοβερόν ἀφήνοντας ἀγώνα.
Τι δύσκολα θὰ τεντωθῆ θαρρῶ, τῶριόξεστο ὄπλο
κι ἀπ' ὅσους εἶναι ἐδῶ, κανεὶς δὲ μοιάζει τοῦ Ὀδυσσεά
στήν ἀντρείοσύνη, σάν πού ἐγὼ τὸν εἶδα τότε ἐκεῖνον
καὶ τὸ θυμᾶμαι ξάστερα, μωρὸ παιδί κι ἂν εἴμουν.»

Αὐτὰ εἶπεν ὅμως τὸλπιζεν ἐκεῖνος νὰ τεντώσῃ
τὴν κόρδα, καὶ ἀπ' τὰ σίδερα τὴ σαῖττα νὰ περάσῃ
αὐτός, πού πρῶτος ἔμελλε νὰ φάῃ σαῖττιὰ ἀπ' τὸ χέρι
τοῦ Ὀδυσσεά τοῦ ὑπέρλαμπρου, πού μὲς στὰ μέγαρά του
καθόταν καὶ τὸν ἔβριζε, καὶ κένταε καὶ τοὺς ἄλλους.

Καὶ τότες ὁ ἀντρείοψυχος Τηλέμαχος τοὺς εἶπε:
«Ἄλλοι, καὶ πὼς ὁ Δίας, ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου, μὲ τρελαίνει!
Μοῦ λέει ἡ μάννα ἡ ἀκριβὴ μὲ τὴν πολλή της γνώση,
τὸ σίτι πὼς θάφήσῃ αὐτὸ νὰ πάγῃ μ' ἄλλον ἄντρα,
κ' ἐγὼ γελῶ, κ' ἡ ἀσύστατη τὸ χαίρεται ψυχὴ μου.
Μὰ ἐλάτε, παληκάκια μου, καὶ νά, βραβεῖο ὀμπρός σας,
γυναίκα, πού σῶν Ἀχαιῶν τὴ γῆς δὲ βρίσκειτ' ἄλλη,
οὔτε στήν Πύλο τὴν ἱερή, καὶ στ' Ἄργος, στὴ Μυκῆνη.
οὔτε στὴ μελανὴ στεριά, μὰ οὔτε καὶ μὲς στὸ Θιάκι.
Μὰ ἐσεῖς τὰ ξέρετε ἔπαινο τῆς μάννας δὲ θὰ κάνω.
Ὀμπρός, καιρὸ μὴ χάνετε μὲ πρόφασες πιά τώρα,
τοῦ δοξαριοῦ τὸ τέντωμα μὴ φεύγετε, κι ἄ, δοῦμε.
Καὶ λέγω νὰ δοκίμαζα κι ἀτός μου τὸ δοξάρι
κι ἂν τὸ τεντώσω καὶ σαῖττιὰ περάσω ἀπὸ τὰξίνα,
δὲ θὰ πονῶ πιά, τί ἡ καλὴ μητέρα μου ἄλλον ἄντρα
δὲ θάῤῥαινε νὰ φύγῃ, ἀφοῦ θάμνησκα ἐγὼ κατόπι
ἄξιος τὰ ὄπλα τὰ λαμπρὰ τοῦ κύρη νὰ σηκώνω.»

80

90

100

110

Κι ὀρθὸς πετάχτηκε, ἔβγαλε τὴν πορφυρένια χλαίνα ἀπὸ τοὺς ὤμους, καὶ μαζί τὸ κοφτερὸ σπαθί του. Χαντάκι σκάβει ὀλόμακρο, καὶ τὰ πελέκια ἀράδα στήνει μὲ σιάφρη ἰσιώνοντας, τὸ χῶμα στρώνει γύρω· κι ὅλοι θαμάζαν βλέποντας τὴν τόση τάξη τοῦ ἔργου, ἂν καὶ ποτές πρωτότερα δὲν τόχε δῆ καὶ μάθει. Καὶ στὸ κατώφλι στέκοντας δοκίμαζε τὸ τόξο. Καὶ τρεῖς φορὲς τὸ τράνταζε μὲ βία νὰ τὸ τεντώση, καὶ τρεῖς τοῦλειψε ἢ δύναμη, κι ἄς ἰόλιψε τὴν κόρδα πὼς θὰ τεντώση, μὲ σαίττια τάζινια νὰ περάση. Στὴν τέταρτη τραβώντας το μ' ὀρημὴ τὸ τέντωνε, ὅμως ὄχι ὁ Ὀδυσσεὺς τοῦγενψε καὶ τοῦ ἔκοψε τὴ φόρα. Καὶ τότες ὁ ἀντρεϊψιγχος Τηλέμαχος τοὺς εἶπε:

120
 «Ἄλλοις μου, ἢ πάντα ἀδύναμος θενᾶμαι ἐγὼ καὶ χῆνος, ἢ νιὸς εἶμαι καὶ δύναμη στὰ χέρια μου δὲ νοιώθω, μπρὸς σ' ἄντρα νὰ διαφεντευτῶ πού θὰ μὲ βροίση πρῶτος. Μὰ ἔλατε, ἐσεῖς στὴ δύναμη πού μὲ περνᾶτε, ἀρχίστε τὴ δοκιμὴ τοῦ δοξαριοῦ, νὰ τελεστῇ ὁ ἀγώνας.»

Εἶπε, καὶ χάμον ἀπίθωσε τὸ τόξο, γέροντάς το στὸ κολλητὸ κι ὠριόξεστο σανίδωμα τῆς θύρας, καὶ τὴ σαγίττα ἀκούμπησε στὴν ὀμορφη κρικέλλα, καὶ πῆγε πάλε στὸ θρονί πού ἀρχήτερα καθόταν. Κι ὁ Ἄντινος τοῦ Εὐπειθῆ ὁ γιὸς γύρισε τότες κ' εἶπε:

140
 «Πρὸς τὰ δεξὰ σηκώνεστε μὲ τὴν ἀράδα, ὦ φίλοι, κι ἀπ' ὄθε ὁ κεραστής κερνάει, κεῖθε κ' ἐσεῖς ἀρχίστε.»

Εἶπ' ὁ Ἄντινος, κι ἄρρεσεν ὁ λόγος καὶ στοὺς ἄλλους. Πρῶτος ὁ γόνος τοῦ Οἴνοπα σηκώθηκε, ὁ Λειῶδης, πού ἀπὸ μαντεῖες γνώριζε, καὶ στὸ λαμπρὸ κροντήρι σιμὰ καθότανε βαθιά· καὶ μόνε αὐτὸς μισοῦσε τὶς ἀνομίες, καὶ μ' ὀρηγὴ θωροῦσε τοὺς μνηστήρες καὶ πρῶτος τότες ἔπιασε τὸ τόξο καὶ τὸ βέλος. Πᾶς στὸ κατώφλι στέκοντας δοκίμαζε τὸ τόξο, μὰ δὲν τὸ τέντωσε, παρὰ τραβώντας ἀποκάμαν τὰ γύμναστα καὶ μαλακὰ χέρια του, καὶ τοὺς εἶπε:

150

«Δὲν τὸ τεντώνω, φίλοι, ἐγὼ, τῶρ ἄλλος ἄς τὸ πάρῃ. Πολλῶν λεβέντηδων αὐτὸ τὸ τόξο θενᾶ πάρῃ καὶ τῆν ἀντρεία καὶ τὴ ζωὴ· τί πιὸ καλὸ νομίζω τὸ θάνατο, παρὰ ζωὴ καὶ νὰ τὰ χάσομε ὅσα

δλοχρονὶς καθόμαστε δωπέρα καρτερώντας. Κάποιος στὸ νοῦ τον λαχταρεῖ κ' ἐλπίζει γιὰ νὰ πάρῃ τοῦ Ὀδυσσεᾶ τὴ σύγκοιτη, τὴν Πηνελόπη, τώρα· σὰν κἀνὴ ὅμως τὴ δοκιμὴ τοῦ τόξου καὶ γνωρίση, τότε ἄλλη λαμπροστόλιστην Ἀχαιοπούλα ἄς πάρῃ μὲ δῶρα του· κι αὐτὴ ἄς δεχτῇ τὸν ἄντρα πού θὰ δώσῃ τὰ πιώτερα, καὶ τῆς φανῇ τῆς μοίρας ὁ σταλμένος.»

160

Εἶπε, καὶ τότε ἀπόθεσε τὸ τόξο, γέροντάς το στὸ κολλητὸ κι ὠριόξεστο σανίδωμα τῆς θύρας, καὶ τὴ σαγίττα ἀκούμπησε στὴν ὀμορφη κρικέλλα, καὶ πῆγε πάλε στὸ θρονί πού ἀρχήτερα καθόταν. Κι ὁ Ἄντινος τὸν ἀνίσκοψε καὶ ἀλήσέ του κ' εἶπε:

«Τί λόγο ἀπὸ τὰ χεῖλη σου ξεστόμισες, ὦ Λειῶδη, βαρὺ, φοιχτό, πού ἀκούγοντας θυμὸς πολὺς μὲ πιάνει; Πολλῶν λεβέντηδων ψυχὴ θὰ πάρῃ αὐτὸ τὸ τόξο, μᾶς λές, ἂν ἄξιος δὲ φανῆς ἐσὺ νὰ τὸ τεντώσης. Ἐσένα ἢ κερὰ μάννα σου θαρρῶ δὲ γέννησέ σε δοξάρια γιὰ νὰ μᾶς τραβᾶς καὶ βέλη νὰ τινάζῃς. Ὅμως μνηστήρες δοξαστοὶ θὰ τὸ τεντώσουν ἄλλοι.»

170

Εἶπε, καὶ τὸ γιδοβοσκὸ τὸ Μελανθέα προστάζει· «Ἄναψε τώρα ἐσὺ φωτιά στὸν πύργο, ὦ Μελανθέα, θέσε μεγάλο ἐκεῖ θρονί, στρῶσε προβειὰ κατόπι φέρ' ἀπὸ μέσα ἓνα χοντρὸ κεφάλι πάχος, κ' ἔτσι καλὰ σὰν τὸ ζεστάνουμε, κι ἀλείφοντάς το οἱ νέοι, τὸ πλο νὰ δοκιμάζουμε, νὰ τελεστῇ ὁ ἀγώνας.»

180

Εἶπε, κ' εὐτὺς ἀκούραστη φωτιά ἔναψε ὁ Μελάνθης, ἔθεσε μέγα ἐκεῖ θρονί, προβειὰ ἔρωσε, κατόπι ἔφερε μέσασθε χοντρὸ κεφάλι πάχος, κ' ἔτσι οἱ νέοι σὰν τὸ ζεστάνανε, τὸ τόξο δοκίμαζαν τοῦ κάκου, τί στὴ δύναμη πολὺ κατώτεροι εἶταν. Ὁ Ἄντινος κι ὁ θεόμοιαστος Εὐρύμαχος ὡς τόσο μνήσκανε ἀκόμα, οἱ ἀρχηγοὶ καὶ τῶ μνηστήρων πρῶτοι.

Τότες τὸ μέγαρο ἄφησαν καὶ βγῆκαν, ὁ βουκόλος μαζί μὲ τὸ χοιροβοσκὸ τοῦ θεϊκοῦ Ὀδυσσεᾶ. Κατόπι τους κι ὁ θεϊκὸς ἦρθ' Ὀδυσσεὺς ἔξω, κ' ἄμα παρόξω ἀπ' τὶς αὐλές κι ἀπὸ τὶς θύρες βγῆκαν, μὲ λόγια γλυκομίλητα λαλώντας εἰπ' ἐκεῖνος:

190
 «Βουκόλε καὶ χοιροβοσκέ, νὰ πῶ σας κάποιον λόγο,

ἢ νὰ τὸ κρύψω; Ὁ πόθος μου μὲ σπρώχνει νὰ λαλήσω.
Μὲ ποιά θὰ βοηθούσατε τὸν Ὀδυσσεά γνῶμη,
ἂν κάπουθε ἄξαφνα ἔρχονταν ἀπὸ θεοῦ σταλμένος;
μὲ τοὺς μνηστῆρες θάσαστε, γιὰ τοῦ Ὀδυσσεά φίλοι;
Πῆτε μου ἐκεῖνο πού ἡ καρδιά σᾶς λέγει κ' ἡ ψυχὴ σας.»

Καὶ τότες τοῦ ἀπαντᾷ καὶ λέει ὁ πρῶτος τῶν βουκόλων·
«Δία πατέρα, τοῦτο μου τὸν πόθο τέλεσέ μου·
ἄς ἔλθῃ ἐκεῖνος, κὶ ὁ θεὸς ἄς ἔφερνέ τον πίσω,
καὶ θάβλεπες τί δύναμη τὰ χέρια ἐδαῦτα κρύβουν.»

200

Παρόμοια σ' ὄλους τοὺς θεοὺς κὶ ὁ Εὐμαιὸς παρακάλεῖ.
στὸν πύργο του ὁ πολύμναλος νὰ ξαναρθῆ Ὀδυσσεάς.
Κὶ αὐτὸς σὰν εἶδε πῶς κ' οἱ δυὸ καλὴ ᾗχανε τὴ γνῶμη,
πάλε τοὺς ξαναμίλησε μὲ φτερωμένα λόγια.

«Νά με λοιπὸν στὸν πύργο μου· πολλὰ σὰν εἶδα πάθια,
τόρα στὰ χρόνια τὰ εἴκοσι γυρίζω στὴν πατρίδα.
Ἐέρω πῶς ἀπ' τοὺς δούλους μου στοὺς δυὸ σας μόνο βροῖσκω
συμπόνηση· δὲν ἄκουσα κανέναν ἀπ' τοὺς ἄλλους»

210

νὰ κἀνῃ εὐκὴ νὰ ξαναρθῶ στὸ σπίτι μου ἀπ' τὰ ξένα.
Κ' ἔσᾶς γι' αὐτὸ πού θὰ γενῆ θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
Ὁ θεὸς ἂν τοὺς περήφανους μνηστῆρες μοῦ δαμάσῃ,
στοὺς δυὸ σας τότες σύγκλινη καὶ χτήματα θὰ δώσω,
καὶ θενὰ στήσω κατοικιὰ σιμὰ στὰ μέγαρά μου,
καὶ τοῦ Τηλέμαχου ἀδερφοὶ καὶ φίλοι πάντα θάσστε.
Μὰ κὶ ἄλλο τώρα ξάστερο σημάδι θὰ σᾶς δεῖξω,
νὰ μὲ καλογνωρίσετε, καὶ νὰ πιστέψῃ ὁ νοῦς σας·
τὸ λάβωμα πού ὁ ἄσπρόδοντιος ὁ κάπρος μοῦ εἶχε ἀνοίξει.
μὲ τὰ παιδιὰ τοῦ Αὐτόλυκου στὸν Παρνασσὸ σὰν πῆγα.»

220

Κὶ ἀπ' τὸ μεγάλο λάβωμα σηκώνει τὰ κουρέλια.
Κὶ αὐτοί, σὰν καλοκοίταξαν καὶ καθεὶς σὰ νοιώσαν,
μὲ κλάματα ἀγκαλιάσανε τὸ θεῖκὸ Ὀδυσσεά,
καὶ τοῦ θερμοφιλούσανε τὴν κεφαλή, τοὺς ὤμους·
τὰ χέρια καὶ τὴν κεφαλή τοὺς φίλαε κὶ ὁ Ὀδυσσεάς.
Κὶ ὁ Ἥλιος θὰ βασίλευε, κὶ ἀκόμα αὐτοὶ θὰ κλαίγαν,
μὰ ἐκεῖνος τοὺς σταμάτησε, καὶ λάλησέ τους κ' εἶπε·

«Οἱ κλάψες τώρα ἄς πάψουνε, μὴν τύχη καὶ κανέναν
ἔρθῃ καὶ νοιώσῃ, κ' ὕστερα τὸ μαρτυρήσῃ μέσα.
Μπαίνετε τώρα, ὄχι μαζί, πρῶτος ἐγώ, καὶ χώρια
κατόπι ἐσεῖς· κὶ ἀκούστε ποιό θὰ πάροουμε σημάδι.»

230

Ὅλοι ἄμ' ἀρχίσουν οἱ λαμπροὶ μνηστῆρες καὶ φωναίζουν.
νὰ μὴ δοθῆ σ' ἐμένανε τὸ τόξο κ' ἡ φαρέτρα,
τότε, Εὐμαιε λαμπρέ μου ἐσύ, πάρε καὶ φέρε τὸ τόξο
στὰ χέρια μου, καὶ πρόσταξε τίς κοπελλιές συνάμα
τίς στέριες νὰ σφαλῆξουνε τῶν παλατιῶνε θύρες.
Κὶ ἂν κάποια ἀκούσῃ βογγητὰ καὶ χτύπους ἀπ' τοὺς ἄντρες,
ἐκεῖ πού θάμαστε κλειστοί, νὰ μὴν προβάλουν ὄξω,
παρὰ κοιτώντας καθεμιὰ τὸ ἔργο τῆς νὰ συχάζῃ.
Κ' ἐσένα παραγγέλνω σου, θεῖκὲ Φιλοίτιε, ἀμέσως
νὰ βάλῃς στὴν αὐλόθυρα κλειδὶ μαζί καὶ κόμπο.»

240

Εἶπε, καὶ στὰ καλόχιστα παλάτια μπῆκε μέσα,
καὶ ξαναπῆγε στὸ θρονὶ ποῦχε καθῆσει πρῶτα.
κὶ ἀκολουθῆσαν τοῦ τρανοῦ τοῦ Ὀδυσσεά οἱ δούλοι.

Καὶ κράταε ὁ Εὐρύμαχος στὰ χέρια τὸ δοξάρι,
ζεσταίνοντάς το στῆς φωτιᾶς τὴ λάμψη ἀποπαντοῦθε
μὰ νὰ τεντώσῃ τὴ χορδὴ δὲν μπόρειε, κ' ἡ μεγάλη
καρδιά του βαριοστενάζε, καὶ φώναξέ τους κ' εἶπε·

«Πόσο βαθὺς ὁ πόνος μου γιὰ μένα καὶ τοὺς ἄλλους.
Μὰ γιὰ τὸ γάμο, ἂν καὶ πονῶ, δὲ θλίβουμαι καὶ τόσο.»
Ἄχαιοποῦλες βρίσκονται πολλὲς καὶ σῶριο Θιάκι,
καὶ σ' ἄλλες χῶρες· θλίβουμαι πού τόσο πιδ μικροὶ του
θενὰ φαινόμεστε ὅλοι ἐμεῖς στὸ τέντωμα τοῦ τόξου,
καὶ πού οἱ κατοπινὲς γενιὲς θάκοῦνε τὴν ντροπὴ μας.»

250

Κὶ ὁ Ἄντινος, τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς γύρισε τότες κ' εἶπε·
«Αὐτὸ ποτές δὲ θὰ γενῆ, ὦ Εὐρύμαχε, τὸ ξέρεις.
Σήμερα ὁ τόπος τὸ θεὸ τὸν τοξευτὴ γιορτάζει·
ποιὸς νὰ τεντῶνῃ τόξα ἐδῶ; τὰ τόξα ἄς μείνουν τώρα
νὰ στέκουν ἄς ἀφήσουμε καὶ τὰ πελέκια αὐτοῦθε·»
τί δὲ θάρθῃ, θαρρῶ, κανεὶς στοὺς πύργους τοῦ Ὀδυσσεά
νὰ τὰ σηκώσῃ. Ὁ κεραστὴς τῶρ ἀπαρχὲς ἄς δώσῃ
μὲ τὰ ποτήρια, ἄς στάξουμε κὶ ἄς θέσουμε τὰ τόξα.
Καὶ πῆτε τοῦ γιδοδοσκοῦ Μελάνθιου, καθὼς φέξῃ,
τὰ γίδια τὰ πιδ διαλεχτὰ νὰ φέρῃ ἀπ' τίς κοπὲς του,
πού τὰ μεριά σὰν κάψουμε, στὸ δοξαράτο Φοῖβο,
τῶπλο νὰ δοκιμάσουμε, νὰ τελεστῆ ὁ ἀγώνας.»

260

Εἶπ' ὁ Ἄντινος, κὶ ἄρσαν τὰ λόγια του στοὺς ἄλλους.
Τότες νερὸ τοὺς ἔχυσαν οἱ κήρυκες στὰ χέρια,
κ' οἱ νέοι ἀφοῦ στεφάνωσαν μὲ τὸ πιότη κροντήρια,

270

κάμανε μ' ὄλους ἀπαρχὴ στὰ πλέρια τὰ ποτήρια.
Καὶ σάνε στάξαν κ' ἤπιανε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
μὲ πονηριά ὁ πολὺβουλος τοὺς εἶπε ὁ Ὀδυσσεύς:

« Ἀκοῦτε με, τῆς δοξαστῆς βασιλίτσας μνησιτῆρες,
τὰ ὅσα μέσα λέει ὁ νοῦς νὰ σᾶς τὰ φανερώσω.
Ξέχωρα τὸν Εὐρύμαχο καὶ τὸ λαμπρὸν Ἄντινο
παρακαλῶ, ποὺ εἶπε κι αὐτὰ τὰ στοχασμένα λόγια,
τὰ τόξα στῶν ἀθάνατων τὴν ἔννοια νὰ τὰφήσετε,
καὶ νίκη ὁ Φοῖβος τὸ ταχὺ θὰ δώσῃ σ' ὅποιον θέλει.
Ὅμως ἐμένα δώστε μου τῶριόξεστο δοξάρι,
τὰ χέρια καὶ τὴ δύναμη νὰ δοκιμάσω ὀμπρός σας,
νὰ δῶ ἂ βαστοῦν τὰ λυγερά τὰ μέλη μου σὰν πρῶτα,
ἢ τὰφανίσαν οἱ πολλοὶ παραδαρμοὶ κ' οἱ κόποι.»

Αὐτὰ εἶπε, καὶ βαρὺς θυμὸς τοὺς πῆρε τότες ὄλους,
τὶ μὴν τεντώσῃ τρώμαξαν τῶριόξεστο δοξάρι.

Κι' ὁ Ἄντινος τὸν ἀντίσκοψε, καὶ φώναξέ τον κ' εἶπε.

« ὦ ξένη κακορίζικε, ποὺ τὰ μυαλὰ σοῦ λείπουν,
μὲ τοὺς ἀγέρωχους ἐμᾶς δὲ σώνει ποὺ καθίζεις,
καὶ τρωγοπίνεις ἥσυχα, καὶ βούκα δὲ σοῦ λείπει,
μόνε τοὺς λόγους μας ἀκοῦς κι ὅλη τὴ συντυχία μας,
ποὺ ξένος ἄλλος καὶ φτωχὸς δὲ μᾶς ἀκούει κανέναν;
Σὲ θόλωσε τὸ γλυκουλὸ κρασί ποὺ τοὺς ζαλίζει
τοὺς ὄσους παραπίνουνε. Αὐτὸ ἔναι ποὺ τὰ φρένα
τοῦ δοξαστοῦ Εὐρυτιῶνα, τοῦ Κένταυρου, εἶχε οὐσίσει,
μέσα στοῦ μεγαλόψυχου Πειρίθου τοὺς πύργους,
σὰν ἦρθε ἐκεῖ στὸ κάλεσμα τῶ Λαπιθῶν. Ὁ νοῦς του
μὲ τὸ πιετὸ τυφλώθηκε, καὶ στοῦ Πειρίθου τότες
ἔργα φριχτὰ ἢ μανία του τὸν ἔκαμε νὰ πράξῃ.

Κ' ἔπιασ' ὀργὴ τοὺς ἦρωες, τρέξαν τὸν σῦραν ἔξω,
μύτη κι αὐτιά σὰν τοῦκοψαν μὲ τὸ σκληρὸ μαχαίρι.
Κι αὐτὸς, μὲ τυφλωμένο νοῦ γυρνοῦσε φορτωμένος
πάνω στὴν ἔρμη του ψυχὴ τὴ μαύρη συμφορὰ του.
Κένταυροι τότες καὶ θνητοὶ τὸν πόλεμο ἀρχινῆσαν,
καὶ πρῶτος βρῆκε αὐτὸς κακὸ μὲ τὸ βαρὺ πιετὸ του.
Τέτοιο προβλέπω σου κακὸ κ' ἐσένα, ἂν τὸ δοξάρι
τεντώσῃς· τὶ στὸν τόπο μας δὲ θεὰ βρῆς προστάτη,
παρὰ μεμιάς σὲ στέλνουμε μὲ μελανὸ καρᾶβι
στὸ βασιλεῖα τὸν Ἐγετο, τοῦ κόσμου κακοπράχτη

280

290

300

ποὺ ἐκεῖ δὲν ἔχεις γλυτωμό· παρὰ ἥσυχα αὐτοῦ κάθου,
καὶ πίνε, καὶ μὴν πιάνεσαι μὲ τοὺς νεώτερούς σου.»

310

Κ' ἡ Πηνελόπη ἢ γνωστικιά γύρισε τότες κ' εἶπε·
« Ἀντίνε, μήτε φρόνιμο δὲν εἶναι, μήτε δίκιο,
οἱ ξένοι τοῦ Τηλέμαχου ποτές τους νὰ στεροῦνται,
ὅσοι τους τύχη κ' ἔρχονται μὲς στὸ παλάτι ἱκέτες.
Τάχα θαρρεῖς, ἂν τέντωνε τὸ τόξο ἐκεῖνο ὁ ξένος,
ἔχοντας θάρρος περισσὸ στὰ δυνατὰ του χέρια,
θὰ μ' ἔπαιρνε στὸ σπῆτι του νὰ μ' ἔξη σύγκληνέ του;
Μὰ τέτοια ἐλπίδα μήτ' αὐτὸς δὲ θρέφει στὴν ψυχὴ του.
Αὐτὸ κανέναν σας ἐδῶ στὸ φαγοπότι ἀπάνω
νὰ μὴν τὸ τρέμῃ· ἀταίριαστο θάτανε τοῦτο ἀλήθεια.»

Καὶ τοῦ Πολύβου ὁ Εὐρύμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε:

320

« ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου θυγατέρου,
δὲ λέμε πῶς θὰ πάρῃ σε, καὶ μήτε πῶς ταιριάζει,
τὴ γλῶσσα ὅμως φοβόμαστε κι ἀντρῶν καὶ γυναικῶν,
μὴν κάποιος Ἀχαιὸς ποτές φωναξῇ τιποτένιος,
ἢ Ἀνάξιοι τὴ γυρεύουνε τοῦ ἀξίου τὴ γυναίκα
ποὺ δὲν μποροῦν τῶριόξεστο δοξάρι νὰ τεντώσουν·
μὰ ἀπὸ τὴν ξενιτεῖα φτωχὸς μᾶς ἦρθε πλανεμένος,
τὸ τέντωσε, καὶ πέρασε σαῖτα στὰ πελέκια.»
Αὐτὰ θὰ ποῦν, καὶ ντρόπισμα θενᾶταν τέτοια λόγια.»

Κ' ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη γύρισε τότες κ' εἶπε:

330

« Εὐρύμαχε, δὲ γίνεται σὲ χώρα νᾶχουν δόξα
ὅσοι ἀτιμάζοντε καὶ τρῶν μεγάλου ἀνθρώπου σπῆτι.
Λοιπὸν πῶς μοῦ μιλάτε ἐσεῖς γιὰ τέτοιο ντρόπιασμά σας;
Αὐτὸς ὁ ξένος, ποῦν' τρανὸ καὶ στέριο τὸ κορμί του,
παινιέται πῶς ἀπὸ καλὸ γονιὸ ἔναι γεννημένος·
Ἄμέτε τώρα δώστε του τῶριόξεστο δοξάρι,
νὰ δοῦμε· κι ὅ,τι λέγω ἐγὼ θενᾶβγη τελεσμένο.
Ἄν τὸ τεντώσῃ, καὶ σ' αὐτὸν τὴ δόξα δώσῃ ὁ Φοῖβος,
θὰ τονὲ ντύσω μὲ λαμπρὸ χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
κοντάρι θᾶχῃ σουβλερό, σκυλιῶν κι ἀνθρώπων διώχτη.
καὶ δίστομο σπαθί· λαμπρὰ σαντάλια θὰ τοῦ βάλω,
νὰ τότε στεῖλω ὅπου ἢ καρδιά κι ὁ νοῦς του ἀποθυμήσῃ.»

340

Κι ὁ φρόνιμος Τηλέμαχος ἀπάντησέ της κ' εἶπε·
« Μητέρα μου, ἄλλος Ἀχαιὸς πῶς δυνατὸς δὲν εἶναι
ἀπὸ τὰ μένα, νάρνηθῶ ἢ νὰ δώσω ὅποιον θελήσω·

μηδ' ὅσοι στὸ πολύπειρο τὸ Θιάκι ἐδῶ ἀρχοντεύουν,
μηδ' ὅσοι στὰ νησιά σιμὰ στὴν ἀλογοβοσκοῦσα
τὴν Ἥλιδα, δὲν δύναται κανεὶς νὰ μὲ μπόδιση
γιὰ πάντα ἂν θέλω νᾶδινα στὸν ξένο τὸ δοξάρι.
Μὰ ἔμπα, καὶ κοίτα σπίτι σου καὶ τὸ νοικοκεριὸ σου,
τὴν ἀληκάτη, τὰργαλειό, καὶ πρόσταζε τὶς δοῦλες
νὰ σοῦ δουλεύουν, κι ἄφηνε στοὺς ἄντρες τὸ δοξάρι,
μάλιστα ἐμένα, ποῦμαι δὰ καὶ τοῦ σπιτιοῦ ὁ ἀφέντης.»

350

Θάμας' αὐτὴ, καὶ γύρισε στὸ σπίτι, γιατί μῆχαν
ὡς τὴν καρδιά της τοῦ παιδιοῦ τὰ γνωστικά τὰ λόγια.
Κι ἀπάνω σὰν ἀνέβηκε στάνωγια μὲ τὶς βάγιες,
τὸν ἀκριβό της ἔκλαιγεν, ὥσπου γλυκὸν ὕπνο
στὰ βλέφαρά της στάλαξε ἢ θεὰ ἢ γαλανομάτα.

Ὡς τόσο πῆγε κ' ἔφερεν ὁ Εὐμαιος τὸ δοξάρι,
κι ὄλ' οἱ μνηστῆρες σήκωσαν ἀχὸ μὲς στὰ παλάτια.

360

Κ' ἕνας ἀπ' τοὺς περήφανους τοὺς νέους τοῦ φωνάζει

«Ποῦ, κακορίζικε βοσκέ, μᾶς φέρνεις τὸ δοξάρι,
χαμένε; τὰ γοργὰ σκυλιὰ πὸν θρέφεις δὲ θάργησον
ἐκεῖ, σιμὰ στοὺς χοίρους σου μονάχο νὰ σὲ φᾶνε,
ἂν μᾶς βοηθήσῃ ὁ Ἀπόλλωνας κ' οἱ ἄλλοι θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου.»

Εἶπαν, κ' ἐκεῖνος ἔθεσε τὸ τόξο πάλε χάμου,
ἀπ' τὸν ἀχὸ πὸν σήκωσαν στὸν πύργο τρομαγμένους.

Μὰ φώναξε ὁ Τηλέμαχος ἀντίκρου μὲ φοβέρες·

«Κυρούλη, φέρ' τὸ τόξο ἐδῶ, πολλοὺς νάκοῦς δὲν πρέπει·
νὰ μὴ σὲ διώξω στοὺς ἀγροὺς μὲ τὰ λιθάρια ξάφνω,
τὶ ἂν καὶ νεώτερός σου ἐγὼ σὲ ξεπερνῶ στὰ χέρια.

370

Καὶ νᾶμουν τόσο ἀνώτερος στὴ δύναμη ἀπ' ἐτούτους,
πὸν μὲς σ' αὐτὰ τὰ μέγαρα βρίσκουντ' ἐδῶ μνηστῆρες,
μὲ μαῦρον τρόπο θάκανα τὸ σπίτι μου νᾶφήσουν,
αὐτοὶ πὸν τώρα κάθονται καὶ σφοδρὸς μοῦ πλέχθουν.»

Αὐτὰ εἶπε, κι ὄλοι τοὺς γλυκὰ γέλασαν οἱ μνηστῆρες,
κι ἀγνάντια τοῦ Τηλέμαχου κατάπεσε ἡ ὀργή τους.

Καὶ πέρασ' ὁ χοιροβοσκὸς κρατώντας τὸ δοξάρι,
καὶ στὸ Δυσσέα ζυγώνοντας, τοῦ τῶβαλε στὸ χέρι,
καὶ τὴν Εὐρύκλεια φώναξε τὴν παραμάνα κ' εἶπε·

380

«Προστάζει σε ὁ Τηλέμαχος ὁ φρόνιμος, Εὐρύκλεια,
τὶς στέριες νὰ σφαλῆξετε τῶν παλατιῶνε θύρες,
κι ἂν κάποια ἀκούσῃ βογγητὰ καὶ χτύπους ἀπ' τοὺς ἄντρες

ἐδῶ πὸν θάμαστε κλειστοί, νὰ μὴν προβάλουν ὄξω,
παρὰ κοιτώντας καθεμιὰ τὸ ἔργο της νὰ συχάζῃ.»

Τῆς εἶπε, κ' ἔμεινε ἄφτερος στὰ χεῖλη της ὁ λόγος
καὶ τὰ κανάτια σφάληξε τοῦ παλατιοῦ παντοῦθε.

Καὶ πῆδηξε ὁ Φιλοίτιος σιγὰ στὸ σπίτι ἀπέξω,
καὶ τῆς καλόφραχτης αὐλῆς πῆγε ἔκλεισε τὴ θύρα.
Κάτω ἀπ' τὴν αἴθουσα σκοινὶ βρισκόταν καραβῆσο
βυβλένιο, κ' ἔδεσε μ' αὐτὸ τὴ θύρα, καὶ ξανάρθε, 390
καὶ στὸ θρονὶ καθίζοντας πὸν κράταε τὸ δοξάρι,
τὸν Ὀδυσσεὰ κοίταζε πὸν κράταε τὸ δοξάρι,
καὶ γύριζε τὸ ἀπὸ παντοῦ, καὶ καλοξέταζε το,
νὰ δῆ σαράκι ἂν ἔφαγε τὰ κέρατα σὰ γύρνα
στὰ ξένα. Κ' ἕνας τότε αὐτὰ τοῦ πλαγινοῦ του κρένει·

«Αὐτὸς καὶ γνώστης φαίνεται στὰ τόξα καὶ τεχνίτης
ἢ κ' ἔχει μὲς στὸ σπίτι του παρόμοια καὶ φυλάει,
ἢ καὶ νὰ φτιάξῃ ἔχει σκοπό, τόσο πιδέξια βλέπω
καὶ τὸ γυρνάει στὰ χέρια του ὁ πονηρὸς ζητιάνος.»

400

Κι ἄλλος ἀπ' τοὺς περήφανους ἔλεγε πάλε νέους·
«Μακάρι αὐτὸς τόσο καλὸ νὰ δῆ καὶ νᾶπολάψῃ.
ὅσο μπορέσῃ ἐτοῦτο ἐδῶ τὸ τόξο νὰ τενώσῃ.»

Αὐτὰ οἱ μνηστῆρες ἔλεγαν. Ὡς τόσο ὁ Ὀδυσσεὰς
τῶπλο σὰν πῆρε τὸ τρανὸ κι ἀπὸ παντοῦθε τὸ εἶδε,
σὰν ἔμπειρος τραγουδιστῆς στὴ φόρμιγγα τεχνίτης,
πὸν εὐκόλα κόρδα μὲ γερὸ στριφτάρι σοῦ τεντώνει,
στὶς δυὸ ἄκρες δένοντας τοῦ ἀρνοῦ τᾶντερο τὸ στριμμένο,
ἔτσι ὁ Δυσσέας εὐκόλα τέντωσε τὸ δοξάρι, 410
καὶ μὲ τὸ χέρι τὸ δεξιὸ δοκίμασε τὴν κόρδα
κ' ἐκεῖνη γλυκολάλησε, λὲς κ' εἶταν χελιδόνι.

Τότε οἱ μνηστῆρες τρόμαξαν, κι ὄψην ἀλλάξαν ὄλοι
κι ὁ Δίας βρόντηξε βαριά γιὰ φανερὸ σημάδι
καὶ χάριξε ὁ πολύπαθος καὶ θεϊκὸς Δυσσέας,
πὸν ὁ γόνος τοῦ πολύβουλου Κρόνου ἔστειλε σημάδι.
Καὶ πλαί ἀπ' τὸ τραπέζι ἐκεῖ πῆρε γοργὴ σαγίττα,
ἔτοιμη οἱ ἄλλες ἔμνησκαν μὲς στὴ βαθιὰ φαρέτρα,
αὐτὲς πὸν ἔμελλαν γλήγορα οἱ μνηστῆρες νὰ τὶς νοιάσουν.
Στοῦ δοξαριοῦ τὸ δέσιμο ἀκκουμπώντας τὴ σαγίττα
καὶ στὸ θρονὶ του καθιστός, κόκκα τραβάει καὶ κόρδα, 420
κι ὀμπρός του σημαδεύοντας ρίχνει καὶ τὰ πελέκια

τὸ βέλος τὸ χαλκόμετο περνάει μέσ' ἀπ' τὶς τρῦπες,
 ἀράδα ἀπ' τὸ στειλιάρι τους τὸ πρῶτο, κι ὄξω βγαίνει.
 Κι' αὐτὸς λέει τοῦ Τηλέμαχου· «Δὲ σὲ ντροπιάζει ἀλήθεια
 ὁ ξένος σου, ὦ Τηλέμαχε, σ' αὐτὰ σου τὰ παλάτια.
 Μῆτε σημάδι ἀστόχησα, μὴτ' ἀργησα μὲ κόπο
 τὸ τόξο νὰ τεντώσω ἐγώ· βαστάει ἡ δύναμή μου,
 κι ἄδικα τόση μούδειξαν τοῦτοι ὄλοι καταφρόνια.
 Τώρα καιρὸς οἱ Ἄχαιοι τὸ δεῖπνο νὰ τοιμάσουν,
 ὅσο ἔναι φῶς· ἀργότερα κι ἄλλο θενᾶχουν γλέντι
 μὲ τὸ χορὸ, μὲ φόρμιγγα, ποῦναι τοῦ δείπνου δῶρα.»

430

Καὶ μὲ τὰ φρύδια του ἔγνεψε· κι ὁ ἀκριβογιὸς τοῦ θείου
 Δυσσέα τότες ζώστηκε τὸ κοφτερὸ σπαθί του,
 καὶ τὸ κοντάρι σφίγγοντας στὸ χέρι, στὸ πλευρὸ του
 στάθηκε δίπλα στὸ θρονί, καὶ σιᾶματα ἄστραφτε ὄλος.

Επιγραφή

Γαρουδίου

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἐδῶ, μὲ τὸ τέλος τῆς ραφιδίας Φ, σταματᾷ τὸ χειρόγραφο τοῦ Ἀργύρου Ἑφταλιώτη. Ὁ Λέσβιος αὐτὸς ἀπὸ τὴν κοινόπολη Μόλυβο λογοτέχνης, ἕνας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους στὰ νεοελληνικὰ γράμματα, ποὺ εἶχε ὄνομα κοσμικὸ Κλεάνθης Κ. Μιχαηλίδης, καὶ τὰ διηγήματά του τὰ τυπωμένα σὲ χωριστοὺς τόμους, ὅπως οἱ «Νησιώτικες Ἱστορίες» (1894), οἱ «Φυλλάδες τοῦ Γεροδήμου» (1897), ἡ «Μαζώχτρα» μὲ τὸ δρᾶμα «Βουρκόλακας» (1900), τὰ ποιήματα «Παλιοὶ Σκοποὶ» (1901), καὶ μαζί μ' αὐτὰ ἡ «Ἱστορία τῆς Ρωμιούσης» (1901) καὶ ἄλλα τοῦ ἄρθρα καὶ δοκίμια κριτικὰ καὶ ἱστορικὰ, μένουνε διαμάντια τοῦ ὠραίου δημοτικοῦ λόγου, — σημειώνει ὁ ἴδιος στὸ χειρόγραφό του μετὰ τὸν τελευταῖο στίχο: «Τέλειωσε τις 9 τοῦ Φλεβάρη 1923—Στὴν Ἀντίπολη». Ἐκεῖ, στὰ κρογιαλί τῆς Μεσογειακῆς Γαλλίας, ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες, «τὸν πήρε ὁ κορμοτεντωτῆς ὁ Χάρος», καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰ ποτελειώσῃ τὴν ποιητικὴ ἀπόδοση τοῦ ὁμηρικοῦ ἔπους στὴ νέα μας γλῶσσα. Ἔϊτανε τότε 74 χρόνων, καὶ εἶχε ἀρχίσει νὰ μεταφράζῃ τὴν «Ὀδύσσεια» στίς 10 τοῦ Μάη τοῦ 1914. Μετὰ τὸ θάνατό του, τὸ χειρόγραφο τοῦ ἔργου (6 τετράδια) παραδόθηκε ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του καὶ μένει φυλαγμένο στὴ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἀπὸ μιὰ σημείωση τοῦ Ἑφταλιώτη στὸ β' τετράδιό τους:— «Τὰ καλλίτερα: β' μέρος τοῦ Α, ὄλο τὸ Β, δεύτερο μέρος τοῦ Δ, πρῶτο τοῦ Ε, πρῶτο τοῦ Ζ, ὄλο τὸ Η, ὄλο τὸ Ι, ὄλο τὸ Κ»—φαίνεται πὼς εἶχε σκοπὸ ὁ μεταφραστὴς, πρὶν τυπώσῃ τὸ ἔργο του, νὰ τὸ ξαναθεωρήσῃ, ἀφοῦ μάλιστα μιὰ περίου δεκαετία χωρίζει τὸ Α ἀπὸ τὸ Φ καὶ θᾶδνε τότε τὴν τελειωτικὴ συνάρτηση τόσο στὴν ἔκφραση ὅσο καὶ στὴν ὀνοματολογία προσώπων καὶ πραγμάτων, ἀκόμα καὶ στοὺς ὀρθογραφικοὺς τύπους ἢ καὶ στὰ στιχογραφικὰ γυρίσματα κατὰ τὰ πρότυπα τοῦ ὁμηρικοῦ κειμένου. Γι' αὐτὸ καθὼς ἄρχισε καὶ προχωροῦσε ἡ ἐργασία γιὰ τὸ τύπωμα τοῦ βιβλίου τούτου, ποὺ εἶναι προωρισμένο νὰ γίνῃ πανελλήνιο ἀνάγνωσμα, φάνηκε ἀμέσως ἡ ἀνάγκη νὰ δοθῇ ὁ ἀπαραίτητος συντονισμὸς σὲ διάφορα μέρη του. Ἐναν τέτοιον συντονισμό προσπάθησε νὰ πραγματοποιήσῃ, φροντίζοντας καὶ τὸ τύπωμα τοῦ βιβλίου, ὁ λογοτέχνης καὶ μεταφραστὴς Ν. Ποριώτης, κ' ἔχει ἀναλάβει ὁ ἴδιος νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργο, μεταφράζοντας τὶς ραφιδίαι Χ, Ψ καὶ Ω. Θὰ τυπωθοῦν αὐτὲς σὲ πρόσθετο συμπλήρωμα τοῦ τόμου τούτου.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

Επαρταίρι
Στα

Εμπανούνη
Υπαρταίρι

$\frac{120}{57}$
2

$\frac{57}{18}$

~~150~~ 140

Επαρταίρι

